

HOLOGRAFİK EVREN

Michael TALBOT

HOLOGRAFİK EVREN

Michael TALBOT

Evrenin, hem madde hem de şuurunu tek bir alan hâlinde içeren dev bir hologram olduğu kavramı; 'Gerçeklik nedir?' sorusunu soran herkesi heyecanlandıracaktır. Bu kitap, bu soruyu bir daha sorulmamak üzere cevaplıyor.

Dr. Fred Alan Wolf, *Taking the Quantum Leap*
(Kuantum Sıçrayışını Yapmak) adlı kitabın yazarı

Evrene bakışın yepyeni bir biçimi olan bu düşünce sadece fiziğin çözülememiş bulmacalarını çözmekle kalmıyor, aynı zamanda telepati, beden dışı veya ölüme yakın deneyimler, lüsid rüyalar ve hatta kozmik birliği hissetmek veya mucize eseri iyileşmeler gibi dinsel ve mistik deneyimleri bile açıklayabiliyor.

Dr. Larry Dossey, *Space, Time and Medicine*
(Uzay, Zaman ve Tıp) adlı kitabın yazarı

Kitabın orjinal adı

The Holographic Universe

Copyright © Michael Talbot

HarpersCollins Publishers, Inc. izniyle basılmıştır.

Bu Kitabın Yayın Hakkı

İnsanlığı Birleştiren Bilgiyi Yayma (BİLYAY) Vakfı' nın bir kuruluşu olan

Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A. Ş.'ne aittir.

Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A. Ş.'nden yazılı izin alınmadan hiçbir alıntı yapılamaz ©

1. Baskı: İstanbul, Ekim 1997

2. Baskı: İstanbul, Haziran 2001

3. Baskı: İstanbul, Nisan 2004

ISBN 975-8007-42-4

Baskı

Kurtiş Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi

No: 12/74-75 Topkapı / İstanbul

Tel: (0.212) 613 68 94 - 613 68 95

Yayın

Ruh ve Madde Yayıncılık ve Sağlık Hizmetleri A.Ş.

Hasnun Galip Sok. Pembe Çıkmazı No: 4, D: 9

80060 Beyoğlu/İSTANBUL

Tel: (0.212) 243 18 14 - 249 34 45 • Faks: (0.212) 252 07 18

http: www.ruhvemadde.com

e-mail: info@ruhvemadde.com

SUNUŞ

Kendini hatırlama meselesi esasında bir Őursal bütünlük meselesidir. Kendinizi toplumdandan, eşyadan, çevreden, dünyadan koparmayacaksınız. Kopardığınız anda nerede olduğunuz belli değildir. Hiçbir Şey yapamazsınız. Daima kendinizi bulunduğunuz organizasyon içerisinde bir yerde bulmanız lâzım. Bir yerde olduğunuzun farkında olmanız lâzım. Bu esasında varlığın kozmik bir araştırma içinde olmasıdır. Farkında olmak, sürekli bir kozmik araştırma, geliştirme içerisinde kendi varlığını tutmak demektir. Eğer bunu belli bir seviyeye çıkarırsa, yaşarken bile insan kozmik bir yapıya, anlayışa, bir farkındalığa ulaşabilir. Buna modern ismiyle hologramik Şuur seviyesi deniyor.

Bütünün hakkında bilgiyi elde etmek istiyorsanız bir minik parçanın hakkında bilgi elde etmeniz kâfidir. Bunu analiz edip anladığınız zaman bütünü de anlamış oluyorsunuz. Bu, parça ile bütün arasındaki birliği kurmak, dolaısıyla kozmik Şuur demektir. Bunu bilim bize hologram teorisiyle gayet iyi bir Şekilde tam zamanında izah etmiştir.

Hologram fizikî bir keşiftir fakat felsefî yönü çok kuvvetlidir, ayrıca psişik yönü çok kuvvetli olan bilgiler ihtiva etmektedir. Kozmik anlayış, kozmik Şuur için sidretül mün-tehaya gitmeye, göklerdeki en uç köşeye uçmaya hiç gerek yok. Bilim adamları, insan yaşarken de kozmik Şuura sahip olabilir meselesini hologramla insanlara bir daha anlattılar. Uçmanıza, fantastik düşünceye lüzum yok; her Şey si-

HOLOGRAFİK EVREN

zin içinizdedir.

Ben size şah damarınızdan daha yakınım ifadesi hologramik bir anlayışı insanlara sunmaktadır. Cüzsün ama şah damarında, yani en can alıcı noktada ben varım demek, sen benim bütünümün içindesin, senle ben biriz, sen benim parçamın manasına gelir. Ama sen de Tanrısın manasına değildir o. Hologramik anlayışta aynı şey vardır. Bu küçücük parçayla bu büyük şey aynıdır. Bunun tahlilini yapın, bunun içinde neler varsa, buradan hangi bilgiyi elde ediyorsanız büyükten de aynı bilgiyi elde edersiniz.

İnsan kendini tanıır ve bilirse, kendi ruhsal bedeninde olan kanunları ve ilkeleri tanırsa kâinatı da tanıır. Kâinatı nasıl işlediğini, Tanrı yasalarının nasıl oluştuğunu, nasıl uygulamalar içinde bulunduğunu da anlar. Onun için, ta Sokrat'tan beri, kendini bilen Tanrısını bilir, evreni bilir denmektedir. Ya da Tanrı'yı, evreni tanımak istiyorsan kendini bil manasında bu lâf en eskisinden beri söylenmiş ve hâlâ daha bunun tatbikatıyla uğraşıp duruyoruz. Şuurlu olmak, farkında olmak, bu ikilemden kurtulmak lâzım. Ben ve sen, ben ve o değil, biz meselesi var. Biz hepimiz büyük bir hologramın minik parçalarıyız burada. Kendimizde o büyükle alâkalı bütün hususlar, nitelikler, özellikler mevcut, bütün gelişme imkânları mevcut. Kâinatın her noktasına uzanabilecek derecede güce sahibiz.

Ergün ARIKDAL

BİL YAY Vakfı
Ruh ve Madde Yayınlan

Bu yeni verilerin ilgi alanı o denli geniş ve kapsamlıdır ki, insan psikolojisi, psikopatolojisi (ruhsal hastalıkları) ve terapatik (tedavi) süreçler konusundaki görüşlerimizde bir devrim yaratabilir. Gözlemlerden bazıları, önemleri bakımından, psikoloji ve psikiyatrinin çerçevesini aşmakta ve Batı biliminin yürürlükte olan Newtoncu-Kartezyen paradigmasına (*) ciddî biçimde meydan okumaktadır. Bu görüşler insan yapısı, kültürü, tarihi ve gerçeği konusundaki imajlarımızı etkin bir biçimde değiştirebilir.

Dr. Stanislav Grof un
The Adventure of Self-Discovery (Kendini Bulma Serüveni)
adlı kitabından holografik fenomenler üzerine görüşleri

(*) Paradigma: İlk örnek... Antik Çağ Yunan düşünürü Platon'a göre idealar nesnelerin paradiigmata'larıdır (ilk örnekleri). Platon ideacılığının temel düşüncesi budur. Batı dillerinde bu deyim günümüzde yalnızca örnek anlamında kullanılmaktadır. Burada da Newtoncu-Kartezyen örnek anlamındadır. (Ç.N.)

*Alexandra, Chad, Ryan,
Larry Joe ve Shawn'a
sevgilerimle*

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	11
Giriş.....	17
GERÇEĞİN ŞAŞIRTICI ve YENİ BİR GÖRÜNÜMÜ.....	29
Beyin Bir Hologramdır.....	31
Evren Bir Hologramdır.....	60
ZİHİN ve BEDEN.....	95
Holografik Model ve Psikoloji.....	97
Holografik Bedenin Şarkısını Söylüyorum.....	130
Bir Avuç Mucize.....	183
Holografik Bakış.....	247
UZAY ve ZAMAN.....	293
Zihinden Çıkan Zaman.....	295
Süperhologramda Yolculuk.....	342
Rüya Zamanına Dönüş.....	426
Notlar.....	451
İndeks.....	479

TEŞEKKÜR

Yazmak her zaman işbirliği gerektiren bir çabadır ve bu kitabın ortaya çıkmasında pek çok insan çeşitli yönlerden katkıda bulunmuştur. Burada her birinin adını anmak olanaksız, ama birkaçından özellikle söz etmem gerekiyor:

Zamanlarını ve düşüncelerini cömertçe bağışlayan felsefe doktoru ve fizik profesörü David Bohm ve nörofizyoloji profesörü Dr. Karl Pribram olmasaydı, bu kitap hiçbir zaman yazılamazdı.

Lisansüstü bilim öğrencisi Barbara Brennan, tıp doktoru Larry Dossey, felsefe doktoru Brenda Dunne, felsefe doktoru Elizabeth W. Fenske, Gordon Globus, Jim Gordon, tıp doktoru Stanislav Grof, tıp doktoru Francine Howland, felsefe doktoru Valerie Hunt, felsefe doktoru Robert Jahn, felsefe doktoru Ronald Wong Jue, Mary Orser, felsefe doktoru F. David Peat, felsefe doktoru Elizabeth Rauscher, Beatrica Rich, felsefe doktoru Peter M. Rojcevicz, felsefe doktoru Abner Shimony, tıp doktoru Bernie S. Siegel, tıp doktoru T. M. Srinivasan, Whitley Strieber, Russel Targ, felsefe doktoru William A. Tiller, tıp doktoru Montague Ullman, felsefe doktoru Lyall Watson, tıp ve felsefe doktoru Joel L. Whitton, felsefe doktoru Fred Alan Wolf ve Richard Zarro da zamanları ve düşünceleriyle kitaba cömertçe katkıda bulunmuşlardır.

Carol Ann Dryer dostluğunu, sağduyusunu ve desteğini vermiş ve sırası geldiğinde sonsuz cömertliğiyle engin ye-

HOLOGRAFİK EVREN

teneğini sunmuştur.

Felsefe doktoru Kenneth Ring saatler boyu süren harika konuşmalarıyla katkıda bulunmuş ve bana Henry Corbin'in yazılarını tanıtmıştır.

Felsefe doktoru Stanley Krippner, holografik tasarımla ilgili her yeni düşünceyi bana telefonla ya da bir notla bildirmiştir.

Felsefe doktoru Terry Oleson, bana zaman ve "kulağın içindeki küçük adam" adlı taslağını kullanmam için izin vermiştir.

Felsefe doktoru Michael Grosso, esin veren konuşmalarıyla ve mucizeler hakkında yazılmış sayısı belirsiz birçok başvuru kitabıyla başa çıkabilmem konusunda bana yardımcı olarak katkıda bulunmuştur.

Noetik (*) Bilimler Enstitüsünden Brendan O'Regan mucizeler bölümüne önemli katkılarda bulunmuş ve bu konuda bilgilenmeme yardımcı olmuştur.

Eski dostum felsefe doktoru Peter Brunjes, bulunması zor olan birçok başvuru kitabını edinebilmem için kendi üniversite ilişkilerini devreye sokmuştur.

Judith Hooper, holografik düşünce konusunda kendi geniş koleksiyonundan bana sayısız kitap ve makale sağlamıştır.

New York'daki Holografi Müzesinden lisansüstü bilim öğrencisi Susan Cowles, kitaba koyacağım çizimleri seçmemde yardımcı olmuştur.

Kerry Brace, Hindu düşüncesine uyguladığı holografik tasarımla ilgili görüşlerini benimle paylaşmıştır. Bu kitabı, *Yıldız Savaşları* filmindeki Prenses Leia'nın hologramıyla açma düşüncesini onun yazılarından edindim.

Brain/Mind Bulletin'ın (Beyin/Zihin Bülteni) kurucusu, holografi kuramının önemini en önce anlayan ve bu konuyu

(*) Noetik: Akl, zihni ve şuur hadiselerini konu alan bilim. (Ç.N.)

TEŞEKKÜR

ele alan ilk yazarlardan olan Marilyn Ferguson da zamanı ve düşünceleriyle cömertçe katkıda bulunmuştur. Dikkatli okurlarım, "Evren Bir Hologramdır" adlı bölümün sonunda evrenin görünümüyle ilgili olarak yaptığım özetin, görüşleri birarada incelenen Bohm ve Pribram'ın vardığı sonuçlardan hareket etmekle birlikte, gerçekte Ferguson'un *The Aquarian Conspiracy* (Kova Burcu Komplosu) adlı çok satan kitabında aynı duyguları betimlemek için kullandığı sözlerden pek de farklı olmadığını farkına varacaktır. Bu, holografi düşüncesini farklı ve daha iyi sözcüklerle özetlemek konusundaki yetersizliğim nedeniyle, Ferguson'un bir yazar olarak sahip olduğu açık ve özlü üsluba bir alkış olarak görülmelidir.

Amerikan Psikik Araştırmalar Derneği çalışanları başvuru kitaplarını, kaynaklarını ve ilgili kişilerin adlarını elde etmeme yardım ederek katkıda bulunmuşlardır.

Martha Visser ve Sharon Schuyler kitapla ilgili araştırmalarda yardım etmişlerdir.

Bütün bunları başlatan ilk makaleyi yazmamı benden istemiş olan ilk kişi *Village Voice* gazetesinden Ross Wetzsteon'dur.

Simon & Schuster'den Claire Zion, holografik düşünceyle ilgili bir kitap yazmamı ilk öneren kişi olmuştur.

Lucy Kroll ve Barbara Hogenson bulabileceğim en iyi menejerler olmuştur.

HarperCollins'den Lawrence P. Ashmead bu kitaba inanmış ve John Michel nazik ve sağduyulu editörlüğüyle katkıda bulunmuştur.

Dalgınlıkla sözünü etmediğim kişiler kaldıysa özür dilerim. Bu kitabın doğmasına katkıda bulunmuş olan ve burada sözü edilen, edilmeyen herkese en içten teşekkürlerimi sunarım.

Holografik Evren

GİRİŞ

Yıldız Savaşları filminde Luke Skywalker'in serüveni, R2-D2 adlı robotun bir ışık demeti fırlatarak Prenses Leia'nın üç boyutlu ufak bir görüntüsünü yansıtmasıyla başlar. Bu hayaletimsi ışıktan oluşan heykeli büyülenmiş gibi izleyen Luke, onun Obi-wan Kenobi adlı birini yardımına çağırdığını duyar. Bu imge, lazer yardımıyla oluşturulmuş üç boyutlu bir resim, bir hologramdır; böylesi imgeleri oluşturabilmek çok şaşırtıcı teknolojik bir sihir gerektirmektedir. Ancak daha da şaşırtıcı olan, bazı bilim adamlarınca tüm evrenin, en az Luke'u heyecanlandıran o olağanüstü ayrıntılı Prenses Leia imgesi kadar gerçek, bir tür dev hologram olduğu görüşünün ileri sürülmeye başlanmasıdır.

Başka bir biçimde söyleyecek olursak, kar tanelerinden akçağaçlara, kayan-yıldızlardan hızla dönüp duran elektronlara dek tüm dünyamızın ve barındırdığı her şeyin, yalnızca başka bir gerçeklik düzeyinden-bizim kendi gerçekliğimizin çok ötesinde, sözün tam anlamıyla uzay ve zaman ötesindeki bir gerçeklik düzeyinden-yansıtılan hayaletimsi imgeler olabileceği konusunda bazı kanıtlar vardır.

Bu şaşırtıcı düşüncenin başlıca mimarları dünyanın en önde gelen düşünürlerinden ikisidir; ilki, Einstein teorilerinin korunmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuş kurulun bir üyesi ve dünyanın en saygın kuantum fizikçilerinden birisi olan Londra Üniversitesi öğretim üyelerinden David Bohm, ikincisi de Stanford Üniversitesinde nörofizyoloji uz-

HOLOGRAFİK EVREN

manı olan ve *Languages of the Brain* (Beynin Dili) adlı **klasikleşmiş** nörofizyoloji ders kitabının yazarı Karl Pribram'dır. İlginç olan, Bohm ve Pribram'ın bu sonuca birbirlerinden bağımsız ve iki farklı yönde çalışırken varmış olmalarıdır. Bohm, kuantum fiziğinde karşılaşılan tüm fenomenleri açıklamada yetersiz kalan standart kuramları yıllarca hoşnutsuzlukla irdeleyip durduktan sonra, sonunda, evrenin holografik bir yapıda olduğuna inanmış. Pribram ise, çeşitli nörofizyolojik bilmecelerin çözümünde, günümüzde geçerli beyin kuramlarının başarısızlığa uğradığını gördükten sonra aynı sonuca varmış. Bununla birlikte, Bohm ve Pribram bu görüşe vardıldıktan hemen sonra, bu holografik modelin aynı zamanda birçok anlaşılmaz olayı da açıkladığını görmüş, kapsamı en geniş kuramların bile açıklayamadığı birçok gizemi çözdüğünün, giderek doğada karşılaşılan tüm fenomenleri de kapsamına aldığı farkına varmışlar. Örneğin, yalnızca tek kulağında duyma yeteneği olan bireylerin bir sesin hangi yönden geldiğini nasıl kestirebildiği ya da uzun yıllar boyu görmediğimiz birinin yüzünü, o kişi bu arada son derece değişmiş olsa bile nasıl olup da anımsayabildiğimiz gibi olgular holografi kuramıyla açıklanabilmektedir.

Ancak, holografik model konusundaki en çarpıcı olgu, son derece akıl dışı bulunduğu için genellikle bilimsel anlayışın sınırları dışında bırakılmış geniş bir fenomenler dizisine de süratle bir anlam kazandırabilmesidir. Bunlar arasında telepati, prekognisyon, kişinin kendisini evrenle bütünleşmiş hâlde hissetmesine neden olan mistik duygular, hatta psikokinezi ya da zihnin, nesnelere hiç kimse dokunmaksızın yerinden oynatabilme yeteneği de vardır.

Gerçekten de, gün geçtikçe daha çok bilim adamının holografik modele sıcak baktığı kısa sürede anlaşılabilir ve bu modelin hemen tüm paranormal ve mistik deneyimlerin

GİRİŞ

açıklanmasına katkıda bulunduğu kabul edilmiştir; son beş-altı yıldır bu model, araştırmacılarda heyecan uyandırmaya, daha önce açıklanması olanaksız kabul edilen pek çok olaya ışık tutmaya devam etmektedir ve bunların sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Örneğin:

- 1980 yılında Connecticut Üniversitesinden psikolog Dr. Kenneth Ring ölümüne yakın deneyimlerin holografik modelle açıklanabileceğine değinmiştir. Uluslararası Ölümüne Yakın Deneyimleri İnceleme Kurulunun başkanı olan Ring, böylesi deneyimlerin ya da fiilen ölüm durumunun, kişinin şuurunun bir holografik gerçeklik düzeyinden diğerine geçmesinden başka bir şey olmadığına inanmaktadır.

- 1985'de, Maryland Psikiyatrik Araştırmalar Merkezinin şefi ve Johns Hopkins Üniversitesi Tıp Bölümü yardımcı profesörlerinden biri olan Dr. Stanislav Grof, yayımladığı bir kitapta, beynin şu anda geçerli kabul edilen nörofizyolojik modellerinin her şeyi açıklamakta yetersiz kaldığını ve örneğin, arşetipik deneyimler gibi durumların yalnızca holografik bir modelle açıklanabileceğini; kolektif şuur dışı ve değiştirilmiş şuur hâlleri sırasında deneyimlenen diğer olağan dışı fenomenleri ancak bu modelin karşılayabileceğini ileri sürmüştür.

- 1987'de, Rüya İncelemeleri Kurulunun Washington'da yer alan yıllık toplantısında fizikçi Fred Alan Wolf söz alarak holografik modelin lüsid rüyaları (rüya gören kişinin uyanık olduğunun farkında olduğu olağanüstü canlı rüyaları) açıkladığını önemle savunmuştur. Wolf böylesi rüyaların aslında paralel gerçekliklere bir geçiş olduğuna ve holografik modelin eninde sonunda, varlığın diğer boyutlardaki düzeylerini daha doyurucu biçimde keşfetmeye başlayabileceğimiz bir "şuur fiziği" geliştirmemize izin vereceğine inanmaktadır.

- Kanada'daki Queen's Üniversitesinden fizikçi Dr. F.

HOLOGRAFİK EVREN

David Peat, 1987'de yayımladığı, *Synchronicity: The Bridge Between Matter and Mind* (Eşzamanlılık: Madde ve Zihin Arasında Bir Köprü) adlı kitabında, eşzamanlılığın (böylesi olağanüstü ve psikolojik olarak son derece anlamlı ve bu yüzden tek başına sebep sonuç zinciriyle açıklanamayacak bazı rastlaşmaların) holografik modelle açıklanabileceğini savunur. Peat böylesi rastlaşmaların aslında, "gerçekliğin dokusundaki defolar" olduğuna inanır. Ona göre, bu rastlaşmalar, düşünme süreçlerimizin fiziksel dünya ile şimdiye dek sanıldığından çok daha yakından ilişkili olduğunu açıklamaktadır.

Bütün bunlar, bu kitapta yapacağınız keşif gezisinde karşılaşacağınız düşünceleri tahrik eden fikirlerden bazıları. Bu düşüncelerin çoğu son derece tartışmaya açıktır. Gerçekten de, holografik modelin kendisi aşırı düzeyde tartışılabilir nitelikte olup, hiçbir biçimde bilim adamlarının çoğunluğu tarafından kabul edilmiş değildir. Bununla birlikte, göreceğimiz gibi, birçok önemli ve etkin düşünür bu görüşü desteklemekte, gerçeğin kusursuz bir tanımlaması olabileceğine inanmakta ve bu konuya dikkatlerimizi çekmektedirler.

Holografik model, aynı zamanda bazı etkileyici deneysel destekler de kazanmıştır. Nörofizyoloji alanında, Pribram'm hafıza ve algılama süreçlerinin holografik yapısı konusundaki çeşitli tahminlerini onaylayan çok sayıda inceleme sonucu vardır. Aynı biçimde, 1982'de, Paris'teki Kuramsal ve Uygulamalı Optik Enstitüsünde görevli fizikçi Alain Aspect yönetimindeki bir araştırma ekibi tarafından titizlikle uygulanan dönüm noktası niteliğindeki bir deney, fizik evrenimizi oluşturan atomaltı parçacıkların -sözcüğün tam anlamıyla gerçeğin dokusunun- inkâr edilemez bir "holografik" nitelik taşıdığını ortaya koymuştur. Kitabımızda bu bulgular da tartışılacaktır.

Bu deneysel kanıtlara ek olarak, holografik model var-

GİRİŞ

sayımına ağırlık kazandıran başka şeyler de vardır. Bu konuda üzerinde durulması gereken en önemli şey belki de, bu düşünceyi ilk olarak ortaya atan iki adamın karakter ve başarıları olmalıdır. Bu kişiler meslek yaşamlarının başlarında, holografik model konusundaki çalışmalarından önce de, düşünceleriyle ortalığa parıltı saçıyorlardı, her biri kendi alanında sayısız başarı elde etmişti. Bütün bunlar, çoğu araştırmacının geri kalan akademik yaşamı boyunca, üzerine yan gelip yatmasına yeter de artardı bile. 1940'larda Pribram limbik sistem (*) üzerinde öncü nitelikte çalışmalar yapmıştı. Bohm'un 1950'de plazma fiziği konusunda yaptığı çalışma da kendi alanındaki kilometre taşlarından biri olmuştur.

Ancak bundan daha önemli olmak üzere, bu kişiler daha farklı bir konumda da dikkatleri üzerlerine toplamıştır. Bu, en başarılı herhangi bir erkek ya da kadının bile çok ender olarak elde edebileceği bir başarıdır; çünkü söz konusu olan, yalnızca zekâ ya da yetenekle elde edilebilecek bir şey değildir. Bu, yürek ister; bu, kişinin ezici bir muhalefet karşısında bile ayağa kalkıp kendi görüşlerini büyük bir güçle savunmasını gerektirir. Bohm, üniversiteyi bitirdikten sonra Robert Oppenheimer'le doktora çalışması yapmıştı. Oppenheimer 1951 yılında Senatör Joseph McCarthy'nin Amerikan Karşıtı Eylemler Komitesince yürütülen o ürkütücü soruşturma sırasında suçlandığında, Bohm ona karşı tanıklık yapmak üzere çağrılmıştı; bunu kabul etmedi. Sonuç olarak Princeton'daki işini kaybetti ve Birleşik Devletler'de bir daha asla ders vermedi, önce Brezilya'ya, sonra da Londra'ya yerleşti.

Meslek yaşamının başlarında Pribram da buna benzer bir liyakat sınavından geçmişti. 1935'de, Egas Moniz adında bir Portekizli nörolog kendi buluşu olan bir yöntemin akıl hastalıkları için kesin çözüm olduğunu öne sürmüştü. Bir

(*) Beynin duygu ve davranışlarla ilişkili bir sistemi.

HOLOGRAFİK EVREN

hastanın kafatasına sivri uçlu bir operasyon gereci ile giriyor, prefrontal korteksi (*) beynin diğer bölümlerinden ayırıyordu, bu yöntemle en başa çıkılmaz hastaları bile yatıştırarak olasıydı. Bu yöntemle prefrontal lobotomi adını vermişti ve 1940'larda bu o denli tutulan bir tıp tekniği olmuştu ki, sonunda Moniz'e Nobel Ödülü verildi. 1950'lerde bu yöntemin kazandığı beğeni devam etti ve sonunda, McCarthy'nin duruşmalarında olduğu gibi, istenilmeyen kültürel öğeleri ezip yok etmek için bir araç olarak kullanılmaya başlandı. Lobotominin bu amaçla kullanılması o denli kabul görmüştü ki, yöntemin Birleşik Devletler'deki başlıca savunucusu olan operatör Walter Freeman, lobotominin "şizofrenler, eşcinseller ve radikaller" gibi toplumsal uygunsuzlardan "iyi Amerikan vatandaşları" yarattığını yazmıştı utanmadan.

Bu arada Pribram, tıp sahnesine çıkmıştı. Meslektaşlarından pek çoğunun tersine, Pribram başkasının beynini bu kadar acımasızca kurcalamanın yanlış bir şey olduğu duygusunu taşıyordu. Florida'daki Jacksonville Hastanesinde genç bir nöroloji operatörü olarak çalışırken günün bu kabul edilmiş tıp yöntemine karşı çıkarak kendi koğuşunda herhangi bir lobotomi uygulaması yapılmasına izin vermedi. Sonradan Yale'de bu çekişmeli tavrını sürdürdü ve bu radikal görüşleri yüzünden neredeyse işini yitirecek duruma geldi.

Bohm ve Pribram, koşullar ne olursa olsun, inançları doğrultusunda direnmelerine neden olan sorumluluk anlayışlarını holografik model konusunda da açıkça ortaya koymuşlardır. Görüleceği gibi hiç de küçümsenemeyecek saygınlıklarıyla böylesi tartışmalı bir düşünceye destek vermeleri her ikisi için de kolay bir seçim olmasa gerek. Her ikisinin de yürekliliği ve geçmişte sergilemiş oldukları sağduyu,

(*) Prefrontal korteks: Ön beyin zarı.

GİRİŞ

bu kez de holografik düşünceye ağırlığını koymuştur.

Holografik modeli doğrulayan son bir kanıt da paranormal olaylar konusunda ortaya çıkmıştır. Bu küçümsenecek bir öge değildir, çünkü onlarca yıldır biriken şaşırtıcı bir kanıt kütleli giderek artmakta ve bize, lisedeki fizik-kimya derslerinde öğrenmiş olduğumuz o üç boyutlu ve rahatlatıcı, sopalarla taşlardan oluşmuş dünya tasarımının yanlış olduğunu düşündürmektedir. Çünkü bu bulgular geçerli bilimsel modellerimizin hiç birisiyle açıklanamamaktadır, bilim temel olarak bunları yıllardır görmezden gelip durmuştur. Ancak, paranormal alanındaki bu kanıt birikimi öyle bir noktaya ulaşmıştır ki, geçerli bilimsel kuramlar açısından durumun artık savunulabilir bir yanı kalmamıştır.

Tek bir örnek vermek gerekirse, 1987'de, her ikisi de Princeton Üniversitesinde görevli olan fizikçi Robert G. Jahn ve klinik psikolog Brenda J. Dunne, Princeton Üniversitesi, Mühendislik Alanındaki Anomalileri Araştırma Laboratuvarında on yıldır yürüttükleri titiz deneyler sonucunda, zihnin, fiziksel gerçeklik ile psişik yolla etkileşebildiği konusunda kuşkuya yer bırakmayacak bir kanıt birikimi sağlamışlardır. Jahn ve Dunne, daha da açık tanımlamak gerekirse, insanların zihinsel yoğunlaşma yoluyla bazı tür makinelerin işleyişini etkilemekte oldukları sonucuna varmışlar. Bu son derece şaşırtıcı ve günümüzde geçerli olan gerçeklik tasarımımızla açıklanamayacak bir bulgudur.

Bununla birlikte holografik bakış açısı bu olaya bir açıklama getirebilir. Paranormal olaylar şu an geçerli olan bilimsel anlayışlarımız tarafından izah edilemediğinden evrene yeni bir bakış biçimi, yeni bilimsel bir paradigma için, deyim yerindeyse yalvarmaktadırlar. Kitabımız, holografik modelin paranormali nasıl açıkladığını göstermenin ötesinde, bu olguyu açıklayan kanıt birikiminin, böyle bir modelin varlığına duyulan gereksinimi de gerçekten nasıl ortaya koydu-

HOLOGRAFİK EVREN

ğunu irdeleyecektir.

Paranormalin şu anki bilimsel dünya görüşümüz tarafından açıklanamıyor olması, konunun bu denli tartışmaya açık olmasının nedenlerinden yalnızca birisidir. Başka bir nedeni de psişik işlevleri lâboratuvar koşullarında saptamanın çok güç oluşudur. Ve bu durum, birçok bilim adamının böyle bir olguyu yok saymaları sonucunu getirmiştir. Görünürdeki bu belirlenemezlik kitapta ayrıca incelenecektir.

Paranormalin tartışmaya açık oluşunun başka bir önemli nedeni de, çoğumuzun inanageldiğinin tersine, bilimin önyargıdan uzak olmayışıdır. Bu gerçeği, birkaç yıl önce, çok tanınmış bir fizikçiye belirli bir parapsikolojik deney konusundaki düşüncelerini sorduğum zaman öğrendim. Fizikçi (bu fizikçinin paranormal olaylar konusunda çok kuşkulu olduğu bilinirdi) bana bakarak, büyük bir otoriteyle, ortaya çıkan sonuçların "herhangi bir psişik işlevin sözü konusu olduğu hakkında hiçbir kanıt oluşturmadığını" söylemişti. "Sonuçları şahsen görmemiştim." Kendisinin zekâsına ve birikimine saygı duyduğum için bu yargısını sorgusuz kabullendim. Sonradan sonuçları kendim incelediğimde, deneyin psişik yeteneğin varlığını ortaya koyan çok çarpıcı sonuçlar üretmiş olduğunu görerek afalladım. O zaman çok tanınmış bilim adamlarının bile önyargılı ve kör noktalara sahip kişiler olabileceğinin farkına vardım.

Ne yazık ki, paranormalin araştırılması sırasında böylesi durumlarla sık sık karşılaşılmaktadır. Yale Üniversitesi psikologlarından Irvin L. Child, geçenlerde *American Psychologist* dergisinde yayımlanan bir makalesinde New York, Brooklyn'deki Maimonides Tıp Merkezinde yürütülen ünlü bir dizi DDA (*) rüya deneylerinin bilim kurulu tarafından nasıl karşılandığını inceliyor. Child, deneylerin or-

(*) DDA: Duyular Dışı Algılama (İngilizce, ESP: Extrasensory Perception)

GİRİŞ

taya koyduğu DDA desteğindeki çarpıcı kanıtlara karşın bu çalışmanın bilim çevrelerinde hemen tümüyle yok sayıldığını görmüş. En üzücü yanı ise, bu deneylere yer verme çabasına katlanan bir avuç bilimsel yayının da araştırmayı son derece "çarpıtarak", taşıdığı önemi tümüyle belirsizleştirmiş olmasıydı.¹

Bu nasıl olabilir? Bunun bir nedeni bilimin daima inanmak istediğimiz kadar objektif olmayışındır. Bizler bilim adamlarını biraz hayranlıkla gözlüyor ve bize bir şey söylediklerinde bu sözün gerçek olması gerektiğine kendimizi inandırıyoruz. Onların yalnızca birer insan olduğunu ve tıpkı bizim gibi dinsel, felsefi ve kültürel önyargıların etkisinde kalabileceğini unutuyoruz. Bu bir şanssızlıktır, çünkü bu kitabın işaret edeceği gibi, şu an geçerli olan dünya görüşümüzden çok daha fazlasını içermekte olduğunu gösteren büyük bir kanıt birikimi vardır.

Acaba bilim özellikle paranormale karşı niçin bu kadar direnç göstermektedir? Bu oldukça zor bir soru. *Love, Medicine and Miracles* (Aşk, Tıp ve Mucizeler) adındaki çok satan bir kitabın yazarı, Yale Üniversitesi operatörlerinden Dr. Bernie S. Siegel, sağlık konusundaki ilerici görüşlerinin karşılaştığı direnç karşısında, bu durumun kişilerin inançlarına sıkı sıkıya bağlı olmalarından kaynaklandığını öne sürüyor. Siegel, inançlarını değiştirmeye kalkıştığımızda onların tıpkı zararlı alışkanlık bağımlıları gibi davrandıklarını gözlemlemiştir.

Siegel'in bu gözleminde büyük ölçüde gerçeklik payı olsa gerek, belki de uygarlığın büyük sezgileri ve atılımlarının çoğu başlangıçta bu nedenle böylesi tutkulu bir inkârla karşılaşmıştır. Bizler inançlarımıza bağımlıyız ve birisi bizi dogmalarımızın güçlü afyonundan ayırmaya kalkıştığında tıpkı bağımlılar gibi davranıyoruz. Ve Batı bilimi yüzyıllar boyunca paranormale inanmamak konusunda nasıl inançla

HOLOGRAFİK EVREN

direndiyse, bu bağımlılığını da öyle kolayca bırakmayacaktır.

Ben kendimi şanslı sayıyorum. Çünkü her zaman, dünyada genel kanının dışında başka şeyler de olabileceğini kabul etmişimdir. Ben psişik yeteneklere sahip bir ailenin içinde büyüdüm ve erken yaşlardan başlayarak bu kitapta sözü edilecek fenomenlerin bazılarını deneyimledim. Zaman zaman konu gerektirdiğinde kendi deneyimlerimden bazılarını da söz edeceğim. Bunlar kanıt içeren anekdotlar olarak görülebilirler, ancak bu deneyimler benim için henüz yeni keşfetmeye başladığımız bir evrende yaşamakta olduğumuzu gösteren en önemli kanıtları oluşturmuştur, içerdikleri sezgisel nitelikler nedeniyle onları da kitabıma ekledim.

Son zamanlarda bazıları, holografik kavramı henüz gelişmekte olan bir tasarım, farklı görüş açıları ve kanıt parçalarından oluşan bir mozaik olarak gördükleri için, tüm bu görüş açıları bütünlenmedikçe holografik tasarıma bir model ya da bir kuram demlemeyeceğini ileri sürmektedirler. Bunun sonucunda bazı araştırmacılar bu kavrama holografik paradigma (*) adını verirken, diğerleri de holografik **analoji** (**) ya da holografik **metafor** (***) gibi adlar vermişlerdir. Bu kitapta çeşitlilik adına, **holografik model**, **holografik kuram** da içinde olmak üzere tüm bu terimleri kullandım. Ancak, hiçbir biçimde holografik tasarımın, bu terimlerin en katı anlamıyla bir model ya da kuram statüsünü kazanmış olduğunu ima etme çabasında olmadığımı bilmesini isterim.

Aynı biçimde, Bohm ve Pribram holografik tasarımı ilk ortaya atan kişiler olmakla birlikte, bu onların, kitapta ileri sürülen tüm görüş ve kanıtların hepsine katıldıkları anlamı-

(*) Holografik ilk örnek, tipik örnek.

(**) Holografik benzeşim, örneksene.

(***) Holografik mecaz (benzetme). (Ç.N.)

GİRİŞ

na gelmiyor. Aslında, bu kitap yalnızca Bohm ve Pribram'ın kuramlarına değil, holografik modelden etkilenmiş ve bunları tartışmaya açık kendi bakış açılarıyla yorumlamış olan sayısız araştırmacının vardığı sonuçlara ve fikirlerine de yer vermektedir.

Bu kitapta ayrıca, kuantum fiziğinden, yeni fiziğin atom altı parçacıklarını (elektronlar, protonlar ve diğerleri) inceleyen dalından da söz ettim. Bu konu üzerine daha önce de yazmış olduğum için kuantum fiziği teriminin bazı kişilerin gözünü yıldırdığını ve bu konunun kavramlarına yabancı düşme korkusu uyandırdığını biliyorum. Deneyimlerim bana, hiç matematik bilgisi olmayan kişilerin bile bu kitapta değinilen fizikle ilgili kavramları anlayabildiğini göstermiştir. Geçmişte bilimle ilgilenmiş olmanız bile gerekmez. Bir sayfaya göz atarken bilmediğiniz bilimsel bir terimle karşılaştığınızda yapmanız gereken tek şey açık bir zihne sahip olmaktır. Ben bu terimleri olabildiğince az kullanmaya çaba gösterdim, böyle bir terimi kullanmam gerektiğinde de o terimi hemen açıklamaya özen gösterdim.

Onun için sakın korkmayın. "Su korkunuzu" bir kez yeneince, kuantum fiziğinin garip ve büyüleyici düşüncelerinin arasında sandığınızdan çok daha kolayca yüzebildiğinizi göreceksiniz. Ve sanırım, bu düşüncelerden birkaçını zihninizde ölçüp biçmek bile dünyaya bakışınızı değiştirecektir. Aslında, izleyen bölümlerde yer alan düşüncelerin dünyaya bakışınızı değiştirmesini diliyor ve umuyorum. Bu kitabı sizlere bu mütevazı dileğimle sunuyorum.

Gerçeğin Şaşırtıcı

ve

Yeni Bir Görünümü

Olgunun karşısına ufak bir çocuk gibi oturun ve daha önce edinmiş olduğunuz tüm kavramları unutmaya hazırlanın, Doğa sizi hangi uçuruma, her nereye yöneltirse yöneltsin, onu alçakgönüllülükle izleyin, yoksa hiçbir şey öğrenemezsiniz.

T.H. Huxley

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

Bu tanımlama, görünen dünyanın yanlış olduğu anlamına gelmez; orada bir gerçeklik seviyesinde nesnelerin bulunmadığını göstermez. Bunun anlamı şudur: Bu gerçekliğin arasından geçip evrene holografik bir sistemle bakacak olursanız, başka bir görüntüye ulaşır, farklı bir realiteye varırsınız. Ve bu diğer gerçeklik şimdiye dek bilimsel olarak açıklanamayan şeyleri -paranormal fenomenleri, eşzamanlılığı, olayların sanki anlamlı gibi görünen karşılaşmalarını- açıklayabilir.

Karl Pribram
Psychology Today (Günümüzde Psikoloji)
dergisinde yayımlanmış bir röportajdan

Pribram'ı holografik modeli biçimlendirmeye yönelten ilk çıkış noktası, anıların beyinde nasıl ve nerede depolanmakta olduğu sorusuydu. Bu gizemle ilgilenmeye başladığı 1940'ların ilk yıllarında anıların beyinde belirli bir yerde yerleşmiş olduğu kanısı egemendi. Kişinin sahip olduğu her anı, örneğin büyükannesini son olarak gördüğü anın ya da on altı yaşında koklamış olduğu bir gardenyanın kokusunun, beyin hücrelerinin belirli bir yerinde bulunduğu inanırdı. Bu gibi anı izlerine engramlar deniliyordu, bir engramın hangi maddeden yapıldığını -bir nöron mu, yoksa özel bir tür molekül mü olduğunu- hiç kimse bilmiyordu. Ancak bilim

HOLOGRAFİK EVREN

adamlarının çoğu bunun günün birinde anlaşılacağından emindi.

Bu güvenin bazı nedenleri vardı. Kanadalı nöroloji operatörlerinden Wilder Penfield, 1920'de belirli anıların beyinde belirli yerleri bulunduğu konusunda inandırıcı kanıtlar elde etmişti. Beynin en ilginç özelliklerinden biri acıyı doğrudan algılayamamasıydı. Kafatası lokal anesteziyle uyuşturulduğunda, tümüyle şuurlu durumdaki bir hastaya hiçbir acı vermeden beyni üzerinde ameliyat yapmak olasıydı.

Penfield, beynin bu özelliğinden yararlanarak bir dizi dönüm noktası niteliğindeki deneyi gerçekleştirdi. Saralıların beyinlerinde yaptığı ameliyatlarda, beyin hücrelerinin çeşitli bölgelerini elektriksel olarak uyarıyordu. Şuuru tümüyle yerinde olan hastalarından birinin şakak loblarını (beynin şakakların arkasındaki bölümünü) uyardığında hastanın geçmişte yaşanmış bazı anılarını son derece canlı ayrıntılarla yeniden deneyimlediğini görerek çok şaşırdı. Başka bir adam da birdenbire Güney Afrika'daki arkadaşlarıyla yaptığı bir konuşmayı tekrar etmeye başlamıştı; çocuğun biri annesinin telefonda konuştuğunu duyabiliyordu. Penfield, elektrodu o bölgeye değdirip durdukça annesinin tüm konuşmasını yineledi; bir kadın kendisini mutfağında buldu, dışarıda oynayan çocuğunun sesini duyabiliyordu. Penfield başka bir bölgeyi uyardığını söyleyerek hastalarını yanıltmaya çalışsa bile bu uyarı hep aynı anıları canlandırıyor.

Ölümünden az önce, 1975'de basılan *The Mystery of the Mind* (Zihnin Gizemi) adlı kitabında şöyle yazmıştı: "Bunların birer rüya olmadıkları kesindi. Birbirini izleyen şuur kayıtlarının elektriksel uyanlarla işler hâle getirilmesi söz konusudur. Bu kayıtlar, hastanın daha önceki deneyimleri sırasında oluşmuştur. Hasta tıpkı bir sinema filmindeki flash-backler gibi daha önceki bir dönemde idrak etmiş olduklarını yeniden yaşamaktadır."¹

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

Bu araştırma, Penfield'in, kalabalık arasında karşılaştığımız her yabana yüzden, çocukken gördüğümüz her örümcek ağına dek deneyimlediğimiz her şeyin beynimize kaydolduğu sonucuna varmasına neden olmuştu. Bu denli önemsiz pek çok olayın hastanın zihninde bütün ayrıntılarıyla böyle birdenbire canlanıvermesinin nedenini buna bağlıyordu. Eğer hafızamız, günlük deneyimlerimizi, dünya yaşamıyla ilgili en küçük ayrıntılarına dek her şeyiyle kapsayan eksiksiz bir kayıt aracıysa, o zaman olayların birbirini izlediği böyle görkemli bir kaydın içine gelişigüzel dalmak bir alay yüzeysel bilgiyi su yüzüne çıkartacaktı.

Genç bir nöroşirurji (*) öğrencisi olan Pribram'ın, Penfield'in engram kuramından kuşkulanmak için bir nedeni yoktu. Ancak daha sonra düşüncesini tümüyle değiştirmesine neden olan bir şey oldu. 1946'da Yerkes Primat Biyolojisi Lâboratuvarında ve daha sonra da Florida'daki Orange Park'ta, büyük nöropsikolog Kari Lashley'le çalışmaya başlamıştı. Lashley hafızadan sorumlu o bir türlü belirlenemeyen mekanizma üzerine otuz yıldır kişisel bir inceleme yapıp duruyordu ve orada Pribram, Lashley'in çalışmalarının meyvelerine ilk elden tanık oldu. Şaşırtıcı olan, Lashley'in engramın varlığı konusunda hiçbir ipucu elde edememiş olmasının da ötesinde, yaptığı incelemenin, Penfield'in tüm bulgularının dayandığı zemini yerle bir etmiş olmasıydı. Lashley'in yaptığı şey, fareleri, örneğin bir lâbirent içinde koşturmak gibi, çeşitli görevleri yerine getirmek üzere eğitmekti. Farelerin beyinlerinin çeşitli bölümlerini ameliyatla çıkarttıktan sonra onlara yine bu deneyleri uyguladı. Amacı, farelerin beyinlerinden lâbirent içinde koşma yeteneklerinin anılarını kapsayan bölümleri devreden çıkartmaktı. Beyinlerinden hangi oranda parça alırsa alsın, anılarını ortadan kaldıramadığını görerek şaşırmıştı. Genellikle farelerin motor yetenekleri za-

(*) Nöroşirurji: Beyin ve sinir cerrahisi. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

yırlıyor ve lâbirentin koridorlarında beceriksizce topallıyorlardı ama beyinlerinin büyük bir bölümü çıkartılmış olsa bile hafızaları inatla tam kalıyordu.

Pribram için bunlar olağanüstü bulgulardı. Eğer hatıralar beynin içinde kütüphane raflarında belirli yerlerde bulunan kitaplar gibi özel bir yere sahipse, Lashley'in cerrahî müdahaleleri onlar üzerinde niçin etkisiz kalıyordu? Pribram'a göre bunun tek nedeni, hatıraların beynin belirli bölgelerinde yerleşmiş olmayıp, tüm beynin içine bir biçimde yayılmış ya da dağıtılmış durumda oluşuydu. Sorun, bu durumun oluşmasını hangi mekanizma ya da sürecin sağladığı konusunda hiçbir düşünce üretilememesiydi.

Lashley de ondan daha fazla bir şey bilmiyordu; sonradan, "Hatıra izlerinin beyindeki yeri konusundaki kanıtları araştırırken bazen, bunu öğrenmenin olanak dışı olduğu duygusuna kapılıyorum. Bununla birlikte, ne denli çok karşı kanıt olursa olsun bir şeyler öğrenebilmek, bazı durumlarda olanak dışı olmayabilir." ² diye yazmıştı. 1948'de Pribram, Yale'den bir iş önerisi aldı ve oradan ayrılmadan önce, Lashley'in otuz yıllık muazzam araştırmalarının yazılmasına yardım etti.

Öncü Keşif

Pribram, Yale'de, hatıraların beynin içinde dağıtılmış durumda olduğu fikrini kafasında evirip çevirmeyi sürdürdü ve düşündükçe bu konuya daha da çok aklı yattı. Ne de olsa, hastalık nedeniyle beyinlerinden parça alınmış tüm hastalar hiçbir zaman belirli anılarından yoksun kalmıyordu. Beyinden büyük bir parça alman bir hastanın hafızası genellikle biraz bulanık oluyordu, ama içlerinden hiç birisi ameliyattan, herhangi bir belirgin hafıza kaybıyla çıkmamıştı. Yine aynı biçimde, araba kazasında ya da diğer kazalarda kafa-

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

sından yaralanmış bir hasta hiçbir zaman ailesinin yansıma ya da okumuş olduğu bir romanın yansıma unutmuyordu. Hatta, şakak loblarının Penfield'in araştırmalarında en önemli öge olan beynin o bölgesinin çıkartılmış olması bile kişinin hatıralarında herhangi bir boşluğa neden olmuyordu.

Pribram'ın kendi araştırmaları ve diğer araştırmacıların deneyleri sırasında beyni uyarılan -saralılar dışındaki- hastalarda Penfield bulgularının tekrarlanmaması da Pribram'ın bu görüşünü pekiştiriyordu. Penfield'in kendisi bile, saralı olmayan hastalarda bu sonuçları yinelemeyi başaramamıştı.

Anıların beynin içine yayılmış olduğu yolundaki giderek artan kanıtlara karşın Pribram, beynin böylesi sihirli bir beceriyi nasıl olup da başarabildiğini yine de anlayamıyordu. Sonra, 1960'ın ortalarında, *Scientific American* dergisinde okuduğu bir makale onu şimşek gibi çarptı. Bu makale, bir hologram düzeninin nasıl kurulduğunu anlatıyordu. Şaşırtıcı olan yalnızca holografi kavramının kendisi değildi, aynı zamanda Pribram'ın çözmeye çalışıp durduğu bilmeceye bir çözüm de sağlıyordu.

Pribram'ın niçin bu denli heyecanlanmış olduğunu anlamak için hologramlar konusunda biraz daha bilgilenmek gerekir. Holografinin ortaya çıkmasına neden olan şey girişim diye tanımlanan bir olgudur. İki ya da daha çok dalga -tıpkı su dalgaları gibi- birbiri içine geçtiğinde oluşan çapraz çizgili desene *girişim* denir. Örneğin bir havuza bir çakıl taşı attığınızda suda bir dizi eş merkezli dalgalar oluşur ve bunlar kendi dışlarına doğru yayılır. Eğer havuza iki taş atacak olursanız iki dizi dalganın yayılıp birbirinin içinden geçtiğini görebilirsiniz. Böyle bir çarpışmanın neden olduğu dalga sırtları ve çukurlardan oluşan karmaşık düzenleme, bir girişim desendir.

Dalga benzeri her fenomen ışık ve radyo dalgaları da dahil bir girişim deseni yaratabilir. Lazer ışını son derece saf,

HOLOGRAFİK EVREN

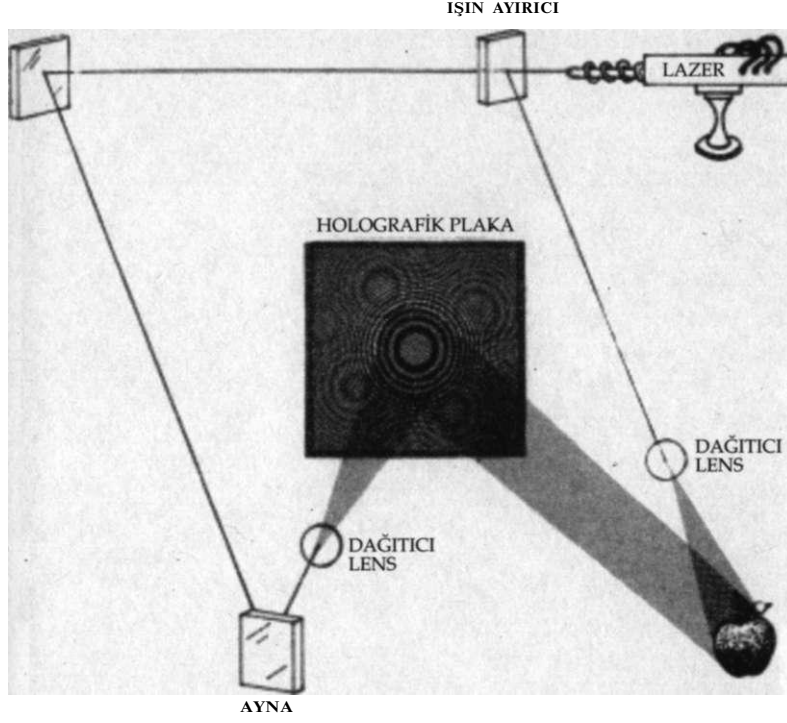
birbiriyle uyumlu bir ışık türü olduğu için, girişim desenleri yaratma konusunda özellikle başarılıdır. Deyim yerindeyse lazer, kusursuz bir çakıl ve kusursuz bir havuz oluşturur. Sonuçta, bugün bildiğimiz hologramlar ancak lazerin bulunuşundan sonra oluşturulabilmişlerdir.

Bir hologram, tek bir lazer ışığının iki ayrı ışma ayrılmasıyla oluşur, ilk ışın, fotoğrafı çekilecek nesneden sektirilir. Sonra ikinci ışın, ilkinin yansıyan ışığıyla çarpıştırılır. Bu durumda ortaya çıkan girişim deseni daha sonra bir film parçasına kaydedilir (bkz. Resim 1).

Çıplak gözle bakıldığında film üzerindeki imgenin, fotoğrafı çekilen nesneyle yakından uzaktan hiçbir benzerliği yoktur. Daha çok, bir havuza atılmış bir avuç çakıl taşının oluşturduğu eş merkezli halkalara benzemektedir (bkz. Resim 2). Ancak başka bir lazer ışını (ya da bazen parlak bir ışık kaynağı) filmin içinden geçip onu aydınlatacak olursa orijinal nesnenin üç boyutlu bir imgesi yeniden ortaya çıkar. Böylesi imgelerin üç boyutluluğu genellikle inşam ürkütecek derecede inandırıcıdır. Bir holografik projeksiyonun çevresinde dolaşabilir ve sanki gerçek bir nesneymiş gibi ona değişik açılardan bakabilirsiniz. Bununla birlikte uzanıp ona dokunmak isterseniz eliniz görüntünün içinden geçip gider, ancak o zaman orada gerçekte hiçbir şey olmadığını anlarsınız (bkz. Resim 3).

Hologramın tek şaşırtıcı özelliği üç boyutlu oluşu değildir. Üzerine bir elma imgesi kaydedilmiş bir holografik film parçasını ikiye böler ve sonra bu parçaları lazerle aydınlatacak olursak, her iki yarının da elma imgesinin bütününe kapsamakta olduğunu görürüz! Bu yarım filmleri tekrar tekrar bölerek yine aynı işlemi yineleyecek olursak, bütün elma imgesinin en küçük parçasını üzerinde bile (parçalar ufaldıkça imgeler biraz flulaşmakla birlikte) yer aldığını görerek yeniden şaşırabiliriz. Normal fotoğrafların tersine, holografik

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

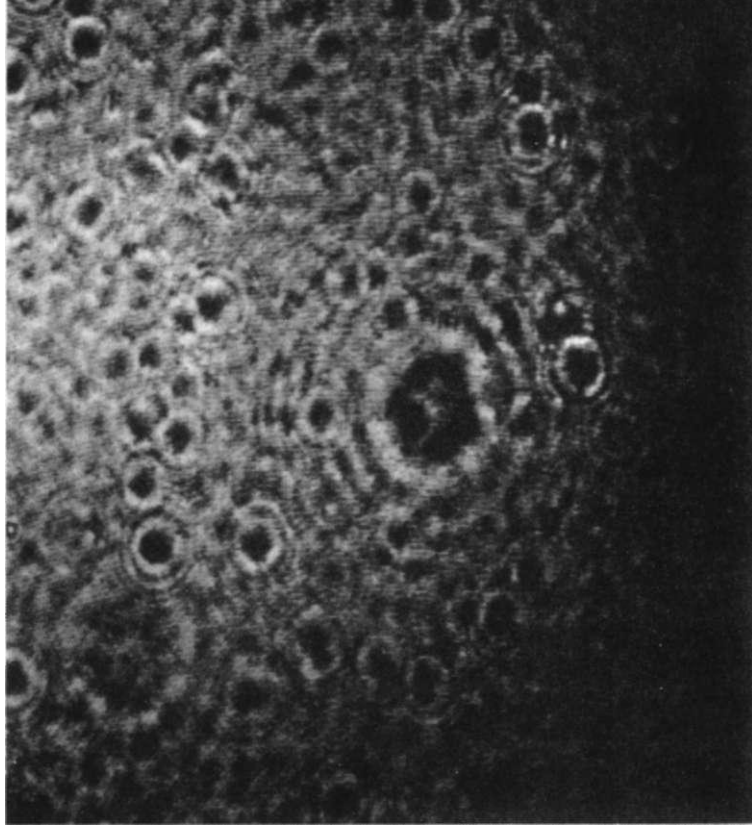

Resim 1: Bir hologram tek bir lazer ışını iki ayrı ışına ayırılarak oluşturulur. İlk ışın fotoğrafı çekilecek nesneden (bu örnekte bir elmadır) sektirilir. Sonra ikinci ışın ilkinin yansıyan ışığıyla çarpıştırılır ve ortaya çıkan girişim deseni filme kaydedilir.

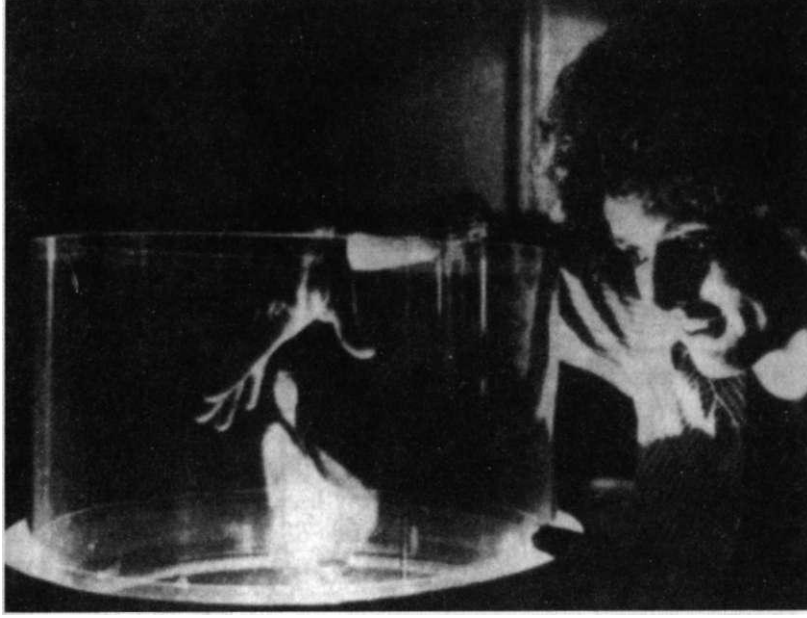
bir film parçasının her ufak parçası, bütünü üzerine kaydedilmiş tüm bilgileri kapsamaktadır (bkz. Resim 4). (*)

(*) Bu şaşırtıcı özelliğin, yalnızca üzerindeki imgeler çıplak gözle görülebilir nitelikte olan holografik film parçaları için geçerli olduğunu belirtmeliyim. Bir dükkândan aldığınız holografik bir film parçasının (ya da içinde bir parça hologram bulunan bir nesnenin) üzerinde herhangi özel bir aydınlatmaya gerek kalmadan üç boyutlu bir imge olduğunu görebilirsiniz, bunu ikiye ayırmaya kalkışmanızı önermem. Elinizde, yalnızca orijinal imgenin parçaları kalacaktır.

HOLOGRAFİK EVREN

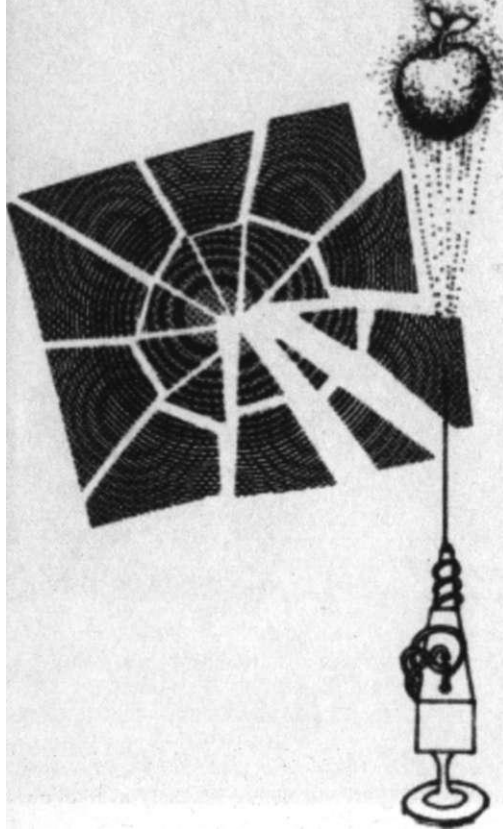
Resim 2: Üzerine bir imge şifrelenmiş bir holografik film parçası. Çıplak gözle bakıldığında film üzerindeki imgenin, fotoğrafı çekilen nesneyle hiçbir ilgisi yoktur, girişim deseni diye adlandırılan dağınık dalgacıklardan oluşmuş gibi görünmektedir. Ancak film başka bir lazerle aydınlatıldığında orijinal nesnenin üç boyutlu bir imgesi ortaya çıkar.

Resim 3: Bir hologramın üç boyutlu imgesi bazen insanı ürkütecek denli inandırıcıdır, onun çevresinde dolaşabilir ve ona farklı açılardan bakabilirsiniz. Ama elinizi uzatıp dokunmaya kalkışacak olursanız parmaklarınız içinden geçer. ("Çıplak Celeste" 1978'de Peter Claudius tarafından oluşturulmuş bir holografik stereogram. Brad Cantos tarafından çekilmiş olan fotoğraf Holografi Müzesinin koleksiyonunda bulunmaktadır.)

Pribram'ı böylesine heyecanlandıran şey de işte hologramın bu özelliği; çünkü, hatıraların beyinde belirli bir yerde olmayıp da tüm beynin içine nasıl olup da dağılmış bulunduğuna bir yanıt getiriyordu sonunda. Eğer bir holografik filmin her bir parçası, bütün bir imge yaratabilmek için gereken tüm bilgiyi kapsıyorsa, beynin her parçasının da yine aynı biçimde tüm bir hafızayı hatırlayabilmek için gerekli olan tüm enformasyonu içermesi mümkündür.

HOLOGRAFİK EVREN

Resim 4: Normal fotoğrafların tersine holografik filmin her bir parçası, filmin tümüne kayıtlı bulunan bilgileri kapsar. Böylece bir holografik plâka, parçalara ayrılmış bile olsa, her parça tüm bir imgeyi oluşturmakta yine de kullanılabilir.

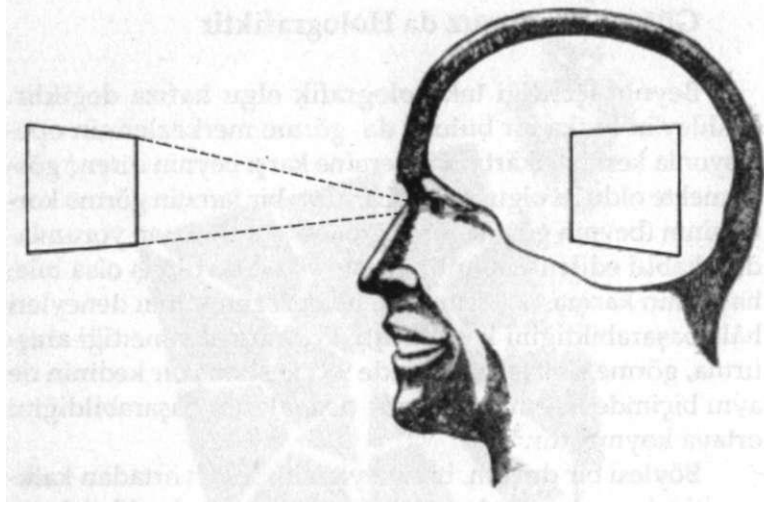
Görme Duyumuz da Holografiktir

Beynin içerdiği tek holografik olgu hafıza değildir. Lashley'in başka bir buluşu da, görme merkezlerinin operasyonla kesilip çıkartılma işlemine karşı beynin direnç göstermekte olduğu olgusuydu. Lashley, bir farenin görme korteksinin (beynin gözün gördüğü nesneyi algılayıp yorumladığı kabul edilen bölümü) yüzde 90'ı çıkartılmış olsa bile, hayvanın karmaşık görme yetenekleri gerektiren deneyleri hâlâ başarabildiğini keşfetmişti. Pribram'ın yönettiği araştırma, görme sinirlerinin yüzde 98'i kesilmiş bir kedinin de aynı biçimde, karmaşık görme deneylerini başarabildiğini ortaya koymuştur.³

Böylesi bir durum, bir izleyicinin, % 90'ı ortadan kalkmış bir sinema perdesinde bile filmi yine aynı keyifle izleyebileceğine inanmakla eşdeğerdedir. Ve böylece Pribram'ın araştırmaları, görme sürecinin nasıl oluştuğu konusundaki yerleşik anlayışa bir kez daha ciddi bir biçimde meydan okuyordu. Günün geçerli olan kuramına göre gözün gördüğü imge ile beyin arasında bire bir iletişim olduğu ve bu imgenin beyinde böylece simgelendiği kabul edilmişti. Diğer bir deyişle, bir kareye baktığımızda, görme korteksinin içindeki elektriksel faaliyetin de aynı biçimde bir kare biçimini yansıttığına inanılıyordu (bkz. Resim 5).

Lashley'inkine benzer bulgular bu görüşe ölümcül bir darbe indirmiş olmakla birlikte Pribram bununla da yetinmiyordu. Yale'deyken bu konuyu açıklığa kavuşturabilmek için bir dizi deney yapmış ve yedi yıl boyunca çeşitli görsel deneylerden geçirilen maymunların beyinlerindeki elektriksel faaliyetleri titizlikle ölçmüştü. Sonuçlar böylesi teke tek bir ilişkinin söz konusu olmadığını ortaya koymakla kalmamış, aynı zamanda elektrotlara akım yüklendiği sırada ayırt edilebilir hiçbir desen bulunmadığını da göstermişti.

HOLOGRAFİK EVREN

Resim 5: Görme teorisyenleri bir zamanlar gözün gördüğü imge ile bu imgenin beyinde simgelenmesi arasında birebir bir ilişki olduğuna inanırlardı. Pribram bunun doğru olmadığını ortaya koymuştur.

Pribram bulgularını şöylece not etmişti: "Bu deney sonuçları, kortikal yüzey üzerine fotoğrafa benzer bir imgenin projekte edilmekte olduğu görüşüyle uyumsuzdur."⁴

Görme korteksinin operasyonla çıkartılmasına karşı gösterdiği direnç, görme duyumunun, hafıza konusunda olduğu gibi, beynin tümü içine dağılmış durumda olduğu düşüncesini bir kez daha gündeme getirmiş ve Pribram hafızanın bir hologram gibi çalıştığının farkına vardıktan sonra, görmenin de hafıza gibi holografik olup olmadığını düşünür olmuştu. Bir hologram "her parçada bütünü" barındıran yapısı, görme korteksinin büyük bir bölümü çıkartılmış deneklerin görme testlerini nasıl olup da başarabildiği konusuna kesin bir yanıt getiriyordu. Eğer beyin bir tür içsel hologram aracılığıyla imgeler oluşturabilme yeteneğine sa-

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

hipse, bu hologramın çok küçük bir parçası bile gözün gördüğü nesnenin bütününi yeniden oluşturma olanağına sahip olabilirdi. Bu durum, dış dünya ile beynin elektriksel faaliyetleri arasında bire bir ilişkinin varlığına işaret eden hiçbir kanıt bulunmayışının nedenini de açıklıyordu. Yine, eğer beyin görsel bilgi oluşturabilmek için holografik illerden hareket ediyorsa, görülen nesneyle beynin elektriksel faaliyetleri arasında, bir holografik film parçası üzerinde girdaplanan anlamsız girişim desenleriyle filme kaydedilmiş bulunan orijinal imge arasında olduğundan daha fazla bire bir ilişki söz konusu değildi.

Anlaşılamayan şey ise, beynin böyle içsel hologramlar yaratabilmek için ne tür bir dalga benzeri fenomenden yararlanmakta olduğuydu. Pribram bu sorun üzerinde düşünmeye başladıktan hemen sonra olası bir yanıt bulduğuna inandı. Beynin sinir hücreleri ya da nöronları arasında yer alan elektriksel iletişimin tek başlarına oluşmadığı biliniyordu. Nöronların ufak ağaç dallan gibi kolları vardı, bu kolların birinin ucuna elektriksel bir mesaj ulaştığında hemen dışarıya doğru bu elektriksel mesaj, bir dalganın havuzda yayılmasına benzer bir biçimde yayılıyordu. Nöronlar birarada yoğun bir deste hâlinde bulunduğu için bu genişleyen elektrik dalgaları -bu aynı zamanda dalga benzeri bir fenomendi- sık sık birbirleriyle kesişiyorlardı. Pribram bunu anımsadığı zaman bu dalgaların kesinlikle, kaleydoskopik (*) ve neredeyse sonsuz diye nitelendirilebilecek girişim desenleri yaratmakta olduklarını fark etti. Beyne holografik niteliklerini işte bu desenler veriyor olmalıydı. "Hologram, dalga benzeri bir yapıda olan beyin hücrelerinin desteğiyle zaten hep oradaydı." diye gözlemine belirtiyordu Pribram,

(*) Kaleydoskop: Çiçek dürbünü; bir boru içerisine üçgen prizma şeklinde yerleştirilmiş aynaların içinde küçük renkli kâğıt parçacıklarının bulunduğu bir oyuncak. Işığa tutulup bakıldığında bu küçük renkli kâğıt parçacıkları, aynaların yardımıyla çok çeşitli ve eğlenceli şekiller oluştururlar. (Ç.N.)

"Yalnızca bizler bunu algılayacak anlayıştan yoksunduk."⁵

Holografik Beyin Modeliyle Açıklanan Diğer Bilmeceler

Pribram, beynin holografik bir yapısı olduğu ihtimalini öne sürdüğü ilk makaleyi 1966'da yayımladı ve daha sonraki yıllarda bu düşüncesini geliştirmeye ve arıtmaya devam etti. Bu arada diğer araştırmacılar onun bu kuramıyla ilgilenmeye başlamışlardı; böylece, hafızanın ve görme duyumunun, beynin içinde yaygın durumda bulunan yapısının holografik modellerle açıklanabilen tek nörofizyolojik bilmece olmadığı çabucak anlaşıldı.

HAFIZAMIZIN ENGİN GENİŞLİĞİ

Holografi, beynimizin ufacık bir alana bu denli çok anıyı nasıl sığdırabildiğini de açıklamaktadır aynı zamanda. Büyük fizikçi ve matematikçi Macar asıllı John von Neumann bir keresinde ortalama bir insan yaşamı boyunca beynin 2.8×10^{20} (280.000.000.000.000.000.000) bilgi parçası depolamakta olduğunu hesaplamıştı. Bu afallatıcı bir bilgi yükü demektir ve beyin araştırmacıları uzun süreden beri böyle geniş bir kapasiteyi açıklayabilecek mekanizmayı kavrayabilme uğraşı içinde olmuşlardır.

İşin ilginç yanı, hologramların da şaşırtıcı bir bilgi depolama kapasitesine sahip olmasıdır. Üzerine iki lazer ışığı düşürülen bir film parçasının yüzeyine, bu ışıklarda ufak bir açı değişikliği yapılmasıyla birçok farklı imgeyi kaydetmek olasıdır. Bu biçimde filme kaydedilmiş herhangi bir imge, o film parçası kaydı yapan iki lazer ışınıyla aynı açıda tutulan bir lazer ışınıyla aydınlatıldığında yeniden oluşabilmektedir. Bu yöntemi kullanan araştırmacılar, iki buçuk santimetre karelik bir film parçasının elli İncil'in kapsadığı miktarda

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

bilgiyi depolayabildiğini hesaplamışlardır.⁶ (*)

HATIRLAMA ve UNUTMA YETENEĞİMİZ

Yukarıda tanımladığım sayısız imgeler barındıran holografik film parçaları aynı zamanda hatırlama ve unutma yeteneğimize de bir açıklama getirebilmektedir. Bir lazer ışınına tutulan bu tür bir film parçasını ileri geri oynatacak olursak bu filmin içerdiği çeşitli imgeler parıltılı bir akış içinde belirir ve kaybolur. Hatırlama yeteneğimizin de, bir film parçası üzerinde parıldayan bir lazer ışınının belirli bir imgeyi çağırmasına benzer bir olgu olabileceği öne sürülmüştür. Aynı biçimde, bir şeyi hatırlayamadığımız zaman da bu durum, sayısız imgeler taşıyan bir film parçası üzerinde parlayan çeşitli ışınların, doğru açıyı bulamadıkları için aramakta olduğumuz imgeyi/hatırayı oluşturamamasına benzetilebilir.

ÇAĞRIŞIMLI HATIRALAR

Proust'un *Swann 's Way* (Swann'm Yolu) adlı eserinde, öyküyü anlatan kişinin bir yudum çay içip, petite madeleine denilen istiridye biçimli kurabiyeden bir parça ısırması birdenbire geçmişine ait anıların saldırısına uğramasına neden olur. Önce bu duruma bir anlam veremez ama sonra ağır ağır ve epey çaba harcayarak, halasının kendisine henüz ufak bir çocuk olduğu sıralarda zaman zaman çay ve madeleine kurabiyeleri ikram etmiş olduğunu hatırlar; hatıralarını ayaklandıran şey işte bu çağrışımdır. Birdenbire geçmişte kalan bir sahneyi ortaya çıkartan bu gibi deneyimler -örneğin, hazırlanmakta olan belirli bir yemeğin hafif kokusu ya da uzun süredir unutulmuş bir nesneyi şöyle bir göz ucuyla görmek gibi- hepimizin başından geçmiştir.

(*) Yazar buradaki benzetmeyi nicelik olarak kullanmış olmalı, yoksa elli İncilin kapsadığı bilgi miktarı niteliksel olarak yine bir İncilin kapsadığı bilgi kadardır. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

Holografik düşünce hafızanın çağrışımsal eğilimleri için bir ömeksime daha getirmektedir. Bu durum daha farklı bir holografik kayıt tekniğiyle oluşturulabilmektedir. Önce, tek bir lazer ışını iki ayrı nesne -diyelim bir koltukla bir pipo- üzerinden aynı anda sektirilir. Her iki nesne üzerine sıçratılan ışık daha sonra çakıştırılır, ortaya çıkan girişim deseni filme alınır. Böylece koltuk ne zaman bir lazer ışığıyla aydınlatılacak ve koltuğu yansıtan ışık filmin içinden geçirilecek olsa, piponun üç boyutlu bir imgesi ortaya çıkar. Buna karşılık aynı şey pipoya uygulanacak olursa, koltuğun bir holografik imgesi elde edilir. Bu durumda, beyinlerimizin holografik bir biçimde çalışmakta olduğunu kabul edecek olursak, bazı nesnelere geçmişe ait belirli hatıraları ortaya çıkartmasından bu tür bir süreç sorumlu olabilir.

BİLDİK NESNE ve KİŞİLERİ HATIRLAMA YETENEĞİMİZ

İlk bakışta bildik nesne ve kişileri hatırlama yeteneğimizin öyle olağanüstü bir şey olmadığı sanılabilir, ancak beyin araştırmacıları uzun süredir bunun oldukça karmaşık bir yetenek olduğunun farkına varmış bulunmaktadır. Örneğin, yüzlerce kişiden oluşan bir kalabalık arasında tanıdık bir yüzü kesinlikle seçebilmemiz yalnızca öznel (sübjektif) bir duygulanım değildir; aslında bu durum, son derece hızlı ve güvenilir bir bilgi işleme türünün beynimizin içinde oluşturduğu bir süreç nedeniyle ortaya çıkmaktadır.

İngiltere'de yayımlanan *Nature* adlı bir bilim dergisinde 1970'de çıkan bir yazısında fizikçi Pieter van Heerden bu yeteneğin anlaşılmasına olanak veren tanıma holografisi adı verilmiş bir holografî türünden söz ediyordu. (*)

Tanıma holografisinde, bir nesnenin holografik imgesi alışılmış yöntemle elde edilir, ancak lazer ışını, ham film

(*) Cambridge, Massachusetts'deki Polaroid Araştırmalar Laboratuvarlarında Heerden, hafızayla ilgili kendi holografik kuramını 1963 de ortaya atmış, ancak çalışması fazla ilgi uyandırmamıştı.

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

üzerine düşürülmeden önce odaklama aynası denilen özel bir tür ayna üzerine çarptırılır. İlk nesneye benzeyen ama yine ondan farklı ikinci bir nesne lazer ışığıyla yıkanır ve sonra ışık aynadan yansıtılarak film üzerine düşürülecek olursa, banyo yapıldıktan sonra filmin üzerinde parlak bir ışık noktası belirecektir. Bu ışık noktası ne kadar parlak ve keskin olursa, birinci ve ikinci nesnelere arasında o denli çok benzerlik var demektir. Eğer iki nesne arasında hiçbir benzerlik yoksa, o zaman filmin üzerinde herhangi bir ışık noktası belirlenmez. Herhangi bir kimse, holografik bir filmin arkasına ışığa duyarlı bir fotosel yerleştirecek olursa, mekanik bir tanımlama sistemi kurabilir.⁷

Girişim holografisi diye bilinen benzer bir teknik de, örneğin, yıllardır görmediğimiz bir kimsenin yüzü gibi bir imgenin, tanıdığımız ya da tanımadığımız çizgilerini nasıl hatırlamakta olduğumuz sorusuna bir yanıt getirebilmektedir. Bu teknikte bir nesneye, kendi imgesini taşıyan bir holografik film parçasının içinden bakılır. Bu işlem sonrasında, söz konusu nesnenin, filme ilk alınışından sonra değişmiş olan çizgileri ışığı farklı biçimde yansıtacaktır. Bu filmin arkasından bakan kişi, nesnenin ne denli değişmiş ve ne denli değişmemiş olduğunun farkına hemen varabilir. Bu teknik o denli duyarlıdır ki, bir parmağın bir granit bloğu üzerinde yapmış olduğu basınç bile derhal görülebilir; bu nedenle materyalleri denetimden geçirme endüstrisinde hayli pratik bir yöntem olarak uygulama bulmuştur.⁸

FOTOĞRAFİK HAFIZA

1972'de, Harvard görme araştırmacılarından Daniel Pollen ve Michael Tractenberg, bazı insanlarda görülen fotoğrafik hafıza [bu duruma eidetik hafıza (*) da denir] olgu-

(*) Eidetik hafıza: Önceden algılanan nesnelere zihinde net bir biçimde canlandırma yeteneği. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

sunun holografik beyin kuramıyla açıklanabileceğini öne sürmüşlerdir. Fotoğrafik hafızaya sahip bireyler hatırlamak istedikleri sahneleri gözleriyle şöyle birkaç dakika tararlar. Aynı sahneyi yeniden görmek istediklerinde, bu sahnenin zihinsel bir imgesini ya gözleri kapalı durumda ya boş bir duvara ya da perdeye bakarak "projekte" ederler. Elizabeth adında sanat tarihi profesörü olan böyle bir kişiyle birlikte, Harvard'da yürütülen çalışmalar sırasında Pollen ve Tractenberg, onun projekte etmekte olduğu zihinsel imgelerin ne denli canlı olduğunu, bu hanınım zihninde canlandırdığı Goethe'nin *Faust*'undan bir sayfayı, gerçek bir sayfayı okurmuşçasma gözlerini gezdirerek okumasından anlamışlar.

Bir holografik film parçasına kayıtlanan imgenin, bu parça ne kadar küçükse o denli flulaştığını dikkate alan Pollen ve Tractenberg, bu tür insanların bir biçimde, kendi hafıza hologramlarının çok geniş bir alanını kapsayan bölgelerine ulaşabilmelerine olanak veren özel bir kanala sahip olduklarını ileri sürmüşlerdir. Bunun tersine, çoğu hatıralarımızın daha silik olmasının nedeni belki de hafıza hologramlarımızın daha küçük bölgelerine erişimimizin sınırlı olmasıdır.⁹

ÖĞRENİLMİŞ BECERİLERİN AKTARIMI

Pribram, holografik modelin aynı zamanda, öğrenmiş olduğumuz becerileri bedenimizin bir bölümünden diğerine aktarma yeteneğimize de ışık tuttuğuna inamıyor. Şimdi oturduğunuz yerde bu kitabı okurken, sol dirseğinizi kaldırıp ilk adınızı havada yazmayı deneyin. Belki bunun oldukça kolay bir iş olduğunu göreceksiniz ama bu büyük ihtimalle daha önce denemediğiniz bir şey olmalı. Bu size şaşırtıcı bir yetenek gibi gelmeyebilir, ancak klâsik görüşe göre beynin çeşitli bölgeleri (örneğin dirseğinizin hareketlerini yöneten bölgesi) birbirleriyle doğrudan bağlantılı hâledir,

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

diğer bir deyişle, bu bölgeler belirli hareketleri ancak bu hareketleri yineleme yoluyla öğrendikten sonra beyin hücreleri arasında kurulabilen uygun sinirsel birleşimler sonucunda yapabilmektedir ve bu tam bir bilmecedir. Pribram'a göre, eğer beyin, yazı yazmak gibi öğrenilmiş becerilerin anıları da içinde olmak üzere tüm anılarını, girişim yapabilen dalga formlarından oluşan bir dile dönüştürebiliyorsa, durum daha anlaşılır olacaktır. Böylesi bir beyin tasarımı çok daha esnek olacaktır ve hünerli bir piyanistin bir şarkıyı bir tondan diğerine transpoze edebilmesi gibi depoladığı bilgileri kolaylıkla dolaştırabilecektir.

Aynı esneklik, tanıdık bir yüzü nasıl olup da hangi açıdan bakarsak bakalım hemen hatırlayabildiğimizi de açıklamaktadır. Yine aynı biçimde, beyin, bir yüzü (ya da başka bir nesneyi ya da sahneyi) bir kez belleğine kayıtlayıp onu dalga formu bir dile dönüştürdü mü, bu içsel hologramı bir anlamda evirip çevirip, onu dilediği perspektiften bakarak inceleyebilir.

FANTOM UZUVLARI ALGILAMA OLAYI ve "DIŞIMIZDAKİ DÜNYA"YI NASIL OLUŞTURUYORUZ?

Çoğumuz için aşk, açlık, öfke ve bu gibi duyguların birer iç gerçeklik olduğu ve bir orkestranın çıkarttığı ses, güneşin sıcaklığı, fırındaki ekmeğin kokusu ve bu gibi diğer duyuların da dışsal gerçeklikler olduğu açıktır. Ancak, beynimizin bu iki gerçeklik arasında bir ayırım yapmamızı nasıl sağladığı o denli açık değildir. Örneğin Pribram, bir kişiye baktığımızda o kişinin imgesinin gerçekte gözümüzdeki retina tabakasının yüzeyinde bulunduğuna işaret ediyor. Bununla birlikte biz o kişiyi retinamızın üzerindeymiş gibi algılamayız. Biz bütün bu imgelerin "dışımızdaki dünya"nın içinde bulunduğunu algılıyoruz. Aynı biçimde, ayak parmağımızı bir yere vurduğumuz zaman acıyı parmağımızda

HOLOGRAFİK EVREN

algılıyoruz. Ama acı gerçekte ayağımızda değildir. Acı gerçekte beynimizin bir yerlerinde yer alan nörofizyolojik bir süreçtir. Öyleyse beynimiz, hepsi de içsel olan sayısız nörofizyolojik süreci nasıl oluyor da bize kendi dışsal deneyimiz gibi yansıtıyor ve bazı deneyimlerin içsel, bazılarının da gri maddemizin sınırları dışında yer almakta olduğunu düşündürterek bizi aldatıyor?

Bir hologramın en başta gelen özelliği, bir nesneyi orada olmadığı hâlde, oradaymış gibi gösteren bir illüzyon yaratmaktır. Daha önce de anlatıldığı gibi, bir holograma baktığınızda onun mekânda bir yer kapladığına inanabilirsiniz, ancak elinizi içinden geçirecek olursanız, gerçekte orada bulunmadığını anlarsınız. Buna karşın, duyularınız size ne derse desin, yeryüzündeki hiçbir âlet, hologramın havada salınır gibi durduğu yerde herhangi bir anormal enerji ya da varlığın yer aldığını saptayamaz. Çünkü hologram sanal, orada olmadığı hâlde varmış gibi görünen bir imgedir ve uzayda kapladığı yer, ancak bir aynada gördüğünüz kendi üç boyutlu görüntünüz kadardır. Aynadaki imgenin aynanın arkasındaki gümüşü yüzeyin üzerinde yer alması gibi, bir hologramın gerçek yeri de her zaman için, kaydedilmiş olduğu film yüzeyine sürülmüş ışığa duyarlı incecik tabakanın üzerindedir.

Beynin içsel süreçlerimizin beden dışında bulunmakta olduğu sanısını vererek bizi aldatmakta olduğunu kanıtlayan başka bir bulgunun sahibi de Nobel ödüllü fizyolog Georg von Bekesy'dir. 1960'ların sonlarında gerçekleştirdiği bir dizi deneyde Bekesy gözleri bağlanmış deneklerin dizleri üzerine vibratörler yerleştirmişti. Sonra bu araçların yaydığı titreşimleri çeşitlendirip farklılaştırdı. Bu durumda deneklerinin, titreşim kaynağı noktanın bir dizden diğerine sıçramakta olduğunu duyumsadıklarını gördü. Deneklerin, giderek, titreşim kaynağını iki dizlerinin arasındaki boşlukta

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

bile algıladıkları görüldü. Sözün kısası, Bekesy, insanoğlunun hiçbir duyum alıcısının yer almadığı uzaysal mekânlardan bile duyum algılamakta olduğunu sergiledi.¹⁰

Pribram, Bekesy'nin çalışmasının holografik görüşle uyumlu olduğuna ve girişim yapan dalga cephelerinin -ya da Bekesy'nin örneğinde olduğu gibi, fiziksel titreşimlerin girişim yapan kaynaklarının- beynin kendi deneyimlerinden bazılarını bedenın fiziksel sınırlarının ötesinde lokalize edebilmesine ek bir örnek oluşturduğuna inanmaktadır. Bu sürecin aynı zamanda, bazı kişilerin fantom uzuvlarını duyumsamaları -bir organ kesilmiş olan bazı kişilerin yitirdikleri bir kolu ya da bacağı sanki yerindeymiş gibi algılamaları- olayını da açıklayabileceğini ileri sürüyor. Bu gibi bireyler, söz konusu fantom uzuvlarında insanı ürkütecek gerçeklikte kramplar, ağrılar ve kaşıntılar duyumsamaktadırlar; ama belki de onların deneyimlediği, beyinlerinin girişim desenlerinde hâlâ kayıtlı bulunan o organlarının holografik anısıdır.

Holografik Beyin Kuramına Deneysel Destek

Pribram için beynin işleyiş biçimiyle hologram arasındaki benzerlik çok çarpıcıydı ama bu kuramın daha sağlam kanıtlarla desteklenmedikçe bir anlam kazanamayacağını biliyordu. Böylesi bir kanıt sağlayan araştırmacılardan biri de Indiana Üniversitesi biyologlarından Paul Pietsch'di. Pietsch başlangıçta, Pribram'm kuramına inanmayan bir tavır içindeydi, ona öfkeyle karşı çıkıyordu. Özellikle Pribram'ın, hatıraların beyin içinde belirli bir bölgede yerleşik bulunmadığını öne süren görüşüne karşıydı.

Pietsch, Pribram'ın yanıldığını kanıtlamak için bir dizi deney hazırladı; bu deneylerde semenderleri denek olarak kullandı. Daha önceki deneylerinden beyni çıkartılmış bir

HOLOGRAFİK EVREN

semenderin ölmediğini biliyordu, semender beyni dışarıda olduğu süre içinde baygın yatıyor, ama beyin yerine konduktan sonra hemen normale dönebiliyordu.

Pietsch, eğer bir semenderin beslenme davranışı beyninin içindeki belirli herhangi bir yerden yönetilmiyorsa, mantıksal olarak, beyninin kafatası içinde yerleştirilme biçiminin de hiçbir önemi olamayacağını düşündü. Eğer bu bir sorun yaratacak olursa Pribram'ın kuramının yanlış olduğu ortaya çıkacaktı. Pietsch sonra, semenderin beyninin sol ve sağ yarımkürelerinin yerlerini değiştirdi ama büyük bir şaşkınlıkla semenderin normal beslenme davranışlarına çabucak döndüğünü gördü.

Başka bir semenderi alıp beynini başa **sağı** yerleştirdi, iyileşince onun da normal biçimde beslenmekte olduğunu gördü. Giderek artan bir hırsla, daha sıkı önlemler almaya karar verdi. Yaptığı 700'den fazla operasyonla çaresiz deneklerinin beyinlerini dilimledi, fiskeledi, karıştırıp kardı, eksiltti ve hatta kıyma hâline getirdi, ancak beyinlerinden geri kalam yerine yerleştirdiğinde, semenderlerin davranışları yine normale döndü.¹¹

Bunlar ve diğer bazı bulgular Pietsch'i bir inanmış hâline getirdi ve yapmış olduğu deneyler o denli ilgi çekti ki, bunlar 60 dakika adındaki bir televizyon şovunun bir bölümünde yer aldı. **Shufflebrain** (Karma Beyin) adlı ilginç kitabında deneylerinden söz ederek bu deneylerin ayrıntılı kayıtlarını açıkladı.

Hologramın Matematiksel İfadesi

Hologramın gelişimini sağlayan kuramlar ilkin 1947'de Dennis Gabor tarafından formüle edilmişti. (Gabor, daha sonra bu çabasından ötürü Nobel'le ödüllendirilmiştir.) Giderek, 1960 sonları ve 1970 başlarında Pribram'ın kuramı da-

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

ha inandırıcı deneysel destekler kazanmaya başladı. Oysa, Gabor holograf düşüncesini ilk ortaya attığında lazerleri düşünmemiştir. Onun amacı o sıralarda ilkel ve kusurlu bir araç olan elektron mikroskopunu geliştirmektir. Onun konuya yaklaşımı matematiksel olmuştur, kullandığı matematikse, on dokuzuncu yüzyılda Fransız Jean B. J. Fourier tarafından geliştirilmiş bir hesaplama yöntemiymiştir.

Fourier'in geliştirdiği yöntem, kabaca söylemek gerekirse, ne denli karmaşık olursa olsun herhangi bir deseni, basit dalgalardan oluşan bir dile dönüştürmektir. Bu dalga formlarının orijinal desene yeniden nasıl dönüştürülebileceğini de göstermiştir. Diğer bir deyişle bu işlem, bir televizyon kamerasının herhangi bir imgeyi elektromanyetik frekanslara dönüştürmesi ve daha sonra bir televizyon setinin bunları yeniden orijinal imgeye çevirmesine benziyordu; Fourier benzer bir sürecin matematiksel olarak nasıl oluşturulabileceğini göstermiştir. İmgeleri dalga formlarına dönüştürmek için kullandığı dengeleme sistemine Fourier Dönüşümü adı verilmiştir.

Fourier dönüşümleri, Gabor'un bir nesnenin resmini holografik bir film parçasının üzerindeki bulanık girişim desenlerine dönüştürebilmesini ve bu girişim desenlerini yeniden orijinal nesnenin imajına dönüştürecek bir yol geliştirebilmesini sağladı. İşin aslında, hologramın her bir parçasının içerdiği özel bütün, herhangi bir imge ya da desenin Fourier'in dalga boyları diline çevrilmesiyle ortaya çıkan bir yan üründür.

1960'lar boyunca ve 1970'lerin başlarında çeşitli araştırmacılar Pribram'la temas geçerek ona, görsel sistemin bir tür frekans çözümleyicisi gibi çalışmakta olduğu yolunda açık kanıtlar elde ettiklerini söylemişlerdir. Frekans, bir dalga boyunun saniyede kaç kez titreştiğini gösteren bir ölçü olduğuna göre, bu durumda, beynin de bir hologram gibi ça-

HOLOGRAFİK EVREN

lıştığı kanısına varmak hiç de zor olmayacaktır.

Ancak bu varsayım, 1979'da Berkeley nörofizyologlarından Russell ve Karen DeValois'ın elde ettiği bulgular açıklanmaya dek yerine oturmamıştı. 1960'da yapılan bu araştırma, görme korteksindeki her beyin hücresinin ayrı bir desene tepki verdiğini ortaya koymuştu. Örneğin, gözler yatay bir çizgiye bakarken bazı beyin hücreleri, dikey bir çizgiye bakarken de diğer beyin hücreleri harekete geçiyordu ve bu böylece sürüp gidiyordu. Sonuç olarak birçok araştırmacı beynin, nitelik saptayıcı denilen bu son derece uzmanlaşmış hücrelerinden "girdi" aldığına ve dünyayı görsel olarak algılayabilmemize olanak verebilmek için bunları bir biçimde birleştirdiğine karar verdi.

Bu görüşün uyandırdığı ilgiye karşın DeValois'lar, bu durumun gerçeğin ancak bir parçası olduğunu düşünüyorlardı. Varsayımlarını denetlemek amacıyla, Fourier'in denklemlerini kullanarak ekose ve damalı desenleri basit dalga boylarına dönüştürdüler. Sonra görsel korteksteki beyin hücrelerinin bu yeni dalga-formundaki imgelere nasıl tepki verdiğini görmek için yeniden deney yaptılar. Ve gördüler ki, beyin hücreleri orijinal desenlere değil de desenlerin Fourier dönüşümlerine tepki veriyor. Bundan tek bir sonuç çıkarılabildi. Beyin, görsel imgeleri Fourier'nin dalga formlarından oluşan lisana çevirmek için Fourier matematiğini, yani holografide geçerli olan matematiği kullanıyordu.¹²

DeValois'ların buluşu sonradan dünyamın her yamında yer alan sayısız farklı lâboratuvar çalışmalarıyla onaylandı. Bu araştırmalar beynin bir hologram olduğu konusunda kesin bir kanıt sağlamamakla birlikte, Pribram'a, kuramının doğru olduğuna inanmasına yetecek düzeyde ipucu sağlıyordu. Görsel korteksin desenlere değil de çeşitli dalga formlarının frekanslarına tepki verdiği düşüncesinden yola çıkarak, frekansların diğer duylarda oynadığı rolü yeni-

den gözden geçirmeye karar verdi.

Bu rolün taşıdığı önemin yirminci yüzyıl bilim adamlarınca belki de ayrıntılı biçimde incelenmediğini fark etmesi uzun sürmedi. DeValois'lardan bir yüzyıl kadar önce, Alman fizyolog ve fizikçi Hermann von Helmholtz kulağın bir frekans çözümleyicisi olarak çalıştığını göstermişti. Daha yakın zaman dilimi içinde yer alan araştırmalar koku alma duyumuzun da osmik frekanslar adı verilen frekanslara bağlı olduğunu göstermiştir. Bekesy'nin çalışması ise derimizin titreşim frekanslarına karşı duyarlı olduğunu açıkça göstermiş, giderek tat alma duyumuzun da bir frekans çözümleyicisi olarak çalışmakta olduğu konusunda bazı kanıtlar elde etmiştir. Bekesy aynı zamanda, deneklerinin çeşitli titreşim frekanslarına nasıl tepki vereceklerini önceden kestirmesine olanak veren matematiksel denklem sisteminin de Fourier serileri (*) tarzında olduğunun farkına vardı.

Dansçının Dalga Formu Olarak Görünümü

Ancak, Pribram'ın açığa çıkarttığı bulgulardan en ilginç olanı Rus bilim adamlarından Nikolai Bernstein'in fiziksel hareketlerimizin bile beyinlerimizde Fourier'in dalga formlarıyla kayıtlanmakta olduğunu ortaya koyması olmuştur. 1930'da Bernstein bazı kişilere bedenlerine oturan siyah tuhumlar giydirdi ve dirseklerini, dizlerini ve diğer eklemlerini beyaz noktalarla boyadı. Sonra bu kişileri siyah fonlar önüne yerleştirerek dans ederken, yürürken, sıçrarken, çivi çakarken, daktilo yazarken vb. fiziksel eylemlerde bulunurken filme çekti.

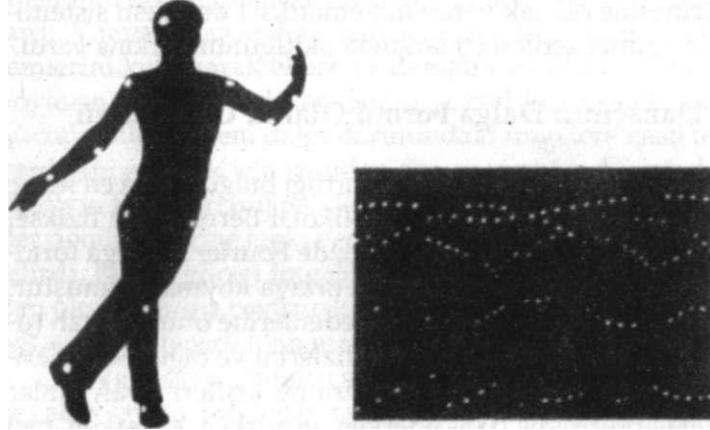
Fümi banyo ettiğinde perdede yalnızca çeşitli karmaşık

(*) Fourier serileri: Bir değişkenin kodlarının sinüs ya da kosinüslerine göre birbirini izleyen serileri. Fourier bu serileri 1812'de ismin yayılması üstüne incelemele-ri sırasında matematiğe kazandırmıştır. Hem analiz hesaplarında hem de fizikte bu buluşun büyük yararları oldu. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

ve akıcı hareketler yapan beyaz noktalar belirmediğini gördü (bkz. Resim 6). Buluşlarını nicelendirmek için bu farklı nokta dizilerini Fourier çözümlemesinden geçirdi ve onları dalga formlarına çevirdi. Dalga formlarının, deneklerinin bir sonraki hareketlerini çok küçük bir farkla önceden görebilmesine olanak veren bazı gizli desenler içermekte olduğunu büyük bir şaşkınlıkla gördü.

Pribram Bernstein'm çalışmasıyla karşılaşınca, onun neyi ima ettiğini derhal algıladı. Bu gizli desenlerin Bernstein'm yaptığı Fourier çözümlemesinden sonra ortaya çıkışının nedeni belki de bu hareketlerin beyin içinde bu biçimde depolanmakta oluşu yüzündendi. Bu çok heyecan verici bir

Resim 6: Rus araştırmacı Nikolai Bernstein, dansçıların üzerine ak noktalar yaptı ve kara bir fon önünde dans ederken onları filme çekti. Dansçıların eylemlerini dalga formuna dönüştürünce, bu eylemlerin Fourier matematiği aracılığıyla çözümlenebileceğini gördü. Gabor da hologramı aynı matematiği kullanarak yaratmıştı.

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

olasılıktı, çünkü eğer beyin, hareketleri kendi frekans ögelerine bölerek çözümlüyorsa, bu durum, birçok karmaşık fiziksel deneyimi nasıl böyle çabucak öğrenmekte olduğumuzu açıklayabilirdi. Örneğin, bisiklete binmeyi öğrenirken bu süreci en küçük parçasına dek algılayabilmek için beynimizi zonklayıncaya kadar zorlamıyorduk. Bu akıp giden eylemin tümünü kavriyorduk. Eğer beynimiz bilgiyi parça parça, birer birer depoluyor olsaydı, birçok fiziksel eylemi böylesi akıcı bir bütünlük içinde nasıl öğrenmekte olduğumuzu açıklamak çok zor olacaktı. Ancak, beynimiz bu gibi deneyimleri Fourier çözümlenmesiyle algılıyor ve bunları bir bütün olarak emiyorsa bu durumu anlamak çok daha kolay olacaktır.

Bilimsel Çevrelerin Tepkisi

Bütün bu kanıtlara karşın Pribram'm holografik modeli hâlâ son derece tartışmalıdır. Sorunun bir bölümü, beyin nasıl çalıştığı konusunda bilinen pek çok kuram olması ve bütün bunları destekleyen kanıtlar bulunması yüzünden çıkmaktadır. Bazı araştırmacılar, görünüşe göre hafızanın beyin tümü içinde yaygın durumda olmasını beyin kimyasının gelgitine bağlamaktadırlar. Diğer bazıları da hafıza ve öğrenme süreçlerinden büyük nöron grupları arasındaki elektriksel dalgalanmaların sorumlu olduğuna inanıyor. Bu düşünce okullarından her birinin coşkulu destekçileri vardır. Ve belki de çoğu bilim adamının henüz Pribram'm görüşünü kabule hazır olmadığını söylemek daha güvenli olacaktır. Örneğin, Winston-Salem, Kuzey Carolina'daki Bowman Gray Tıp Okulundan nörofizyolog Frank Wood, "Holografinin varlığını gerektiren, hatta bunun tercih edilir bir açıklama olabileceğine işaret eden birkaç değerli deneysel bulgu vardır." diyerek görüşünü belirtmiştir.¹³ Pribram,

HOLOGRAFİK EVREN

Wood'un ve onun gibi düşünenlerin ifadeleri karşısında şaşkınlık duyduğunu, çünkü yayımlamış olduğu 500'den fazla örneği içeren kitabında bu deneyleri ayrıntılarıyla açıklamış olduğunu ifade ediyor.

Pribram'a katılan bazı araştırmacılar da vardır. Medical City Dallas Hastanesinin eski başhekimisi Dr. Larry Dossey, Pribram'ın kuramının beyin hakkında uzun süreden beri kabul edilmiş pek çok görüşe meydan okumakta olduğunu söylemekte ve "aslında bu kuram, beyin fonksiyonları konusunda uzmanlaşmış birçok kişiye çekici gelmektedir, çekingenlikle karşılanmasının gerçek nedeni ise, günümüzde geçerli sayılan tutucu görüşlere hiç de uygun olmayışıdır." demektedir.¹⁴

PBS'nin yayımladığı *The Brain* (Beyin) adlı serinin yazarı, nörolog Richard Restak da Dossey'in bu görüşüne katılmakta ve insan yeteneklerinin beyin içinde holistik (*) bir biçimde yaygın bulunduğunu gösteren o baş döndürücü kanıt bolluğuna karşın çoğu araştırmacının fonksiyonun beyin içinde tıpkı haritada gösterilmiş kentler gibi yerleşik olduğu düşüncesine takılıp kalmış olduklarını söylemektedir. Restak, bu önermeye dayanan kuramların yalnızca "aşırı basit" olmayıp, aslında beyin gerçek karmaşıklıklarını kavrayabilmemize engel olan birer "kavramsal deli gömleği" gibi işlev gördüğünü öne sürmektedir.¹⁵ Ona göre, "bir hologram şu andaki en olası model olmanın ötesinde, beyin fonksiyonları konusunda önümüze konulan belki de en iyi modeldir."¹⁶

Pribram, Bohm'la Karşılaşıyor

Pribram'a gelince o, 1970'lere dek kuramını doğrulayan

(*) Holistik: Doğada birim yapıların düzenli gruplaşmasından bütünler (bedenler, organizmalar) oluşturmaya yönelik eğilim. (Ç.N.)

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

yeterince kanıt birikiminin sağlandığı düşüncesindedir. Buna ek olarak düşüncelerini lâboratuvara getirmiş ve motor korteksindeki tekil sinirlerin özel olarak belirli bir dalga genişliğindeki frekanslara karşı duyarlı olduğunu görmüştür ve bu da vardığı sonuçları destekleyen başka bir kanıttır. Onu rahatsız etmeye başlayan soru ise şuydu: Eğer beyinlerimizdeki gerçeklik görüntüsü aslında bir görüntü değil de, bir hologramsa, bu neyin hologramıydı? Bu sorunun yarattığı açmaz, bir masa başında oturan bir grup insanın polaroid bir fotoğrafını çektikten sonra fotoğraf kartının üzerinde bir grup insan yerine leke hâlindeki girişim desenleriyle karşılaşmaya benzer. Her iki durumda da kişi şu soruyu sormakta haklıdır: "Hakikî gerçeklik nedir? Gözlemci tarafından gözlenen ve görünüşe göre olan nesnel dünya mı, yoksa kamera/beyin tarafmdan kayıtlanan girişim desenlerinden oluşan bu leke mi?"

Pribram, holografik beyin modelinden çıkartılacak mantıksal önermenin, nesnel gerçekliğin -kahve fincanları, dağ manzaraları, karaağaçlar ve masa lâmbaları dünyasının- belki de gerçekte var olmadığı ya da bizim inandığımız anlamda var olmadığı sonucunu doğuracağını algıladı. Mistiklerin yüzyıllar boyu söyleyip durdukları şey doğru olabilir miydi? Gerçeklik bir maya, bir hayal miydi? Oralarda var olan şey gerçekte, tınlayan, engin bir dalga boylan senfonisi, ancak bizim duyularımıza ulaştıktan sonra bildiğimiz dünyaya dönüşen bir "frekanslar ülkesi" miydi?

Aradığı çözümün kendi alanı dışındaki bölgelerde olabileceği düşüncesiyle fizikçi oğluna gidip onun görüşünü almak istedi. Oğlu kendisine David Bohm adındaki bir fizikçinin çalışmalarına bakmasını öğütledi. Pribram bunu yapınca elektrik çarpmışa döndü. Yalnızca sorusunun yanıtını bulmakla kalmadı, aynı zamanda Bohm'un görüşüne göre tüm evrenin bir hologram olduğunu keşfetti.

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

Bohm'un, bilimsel koşullandırmaların katı kalıplarını kırarak tümüyle yeni ve sözcüğün tam anlamıyla engin bir düşünceyi ortaya atması ve büyük bir güçle tek başına direnmekte olması karşısında insan hayrete düşmekten kendini alamıyor; bu öyle bir düşünce ki, hem içsel bir yoğunluğa, hem de sonsuz çeşitlilikteki fiziksel deneyim olgusunu açıklayabilen güçlü bir mantığa sahip, hem de hiç beklenmedik bir bakış açısıyla.

... Bu kuram sezgisel olarak o denli inandırıcı ki, çoğu kimse, eğer evren Bohm'un tanımladığı biçimde değilse bile öyle olmalı, diye düşünmektedir.

John P. Briggs ve F. David Peat
Looking Glass Universe (Ayna Evren)

Bohm'u, evrenin bir hologram yapısına sahip olduğu kanısına yönelten patika, sözcüğün tam anlamıyla madde- nin kıyısında -atomaltı parçacıklar dünyasında- başladı. Bohm'un bilime ve doğa yasalarının işleyişine karşı duyduğu ilgi, meyvelerini çok erken vermişti. Henüz genç bir delikanlı olduğu sıralarda Pennsylvania'daki Wilkes-Barre'de yaşıyordu; damlatmayan bir çaydanlık icat etmiş ve başardı bir iş adamı olan babası bu düşünceyi kâr getirecek bir işe dönüştürmesi konusunda onu zorlamıştı. Ancak böyle bir

girişimin, buluşunu kabul ettirip pazarlayabilmek için çalmadık kapı bırakmamak anlamına geldiğini öğrenince Bohm'un iş dünyasına olan ilgisi sönüvermişti.¹

Bununla birlikte bilime olan ilgisi sürdü; bu alana karşı duyduğu muazzam merak onu yeni zirvelere tırmanmaya yöneltti. 1930'da, Pennsylvania Devlet Kolejine başladığında kendisine meydan okuyan en yüksek zirveyi buldu, çünkü burada kuantum fiziğiyle ilk kez karşılaşmış ve büyülenmişti.

Bu hayranlığı anlamak zor değildir. Fizikçilerin atomlardan oluşan şeylerin iç derinliklerinde buldukları o yeni ve garip dünya, Cartes ya da Marco Polo'nun ayak basmış olduğu yerlerden çok daha büyüleyiciydi. Bu denli heyecan uyandırmasının nedeni ise, bu yeni dünyayla ilgili her şeyin geçerli mantık ve sağduyuya ters düşmekte olmasıydı. Burası doğal dünyanın bir uzantısı değildi; sanki büyü yoluyla yönetilen bir ülkeydi; mistik güçlerin geçerli olduğu ve mantıksal olan her şeyin uyuya kaldığı bir Alice'in Harikalar Ülkesi'ydi.

Kuantum fizikçilerinin şaşırtıcı buluşlarından biri de şuydu: Bir maddeyi en küçük parçalarına varıncaya dek parçalayacak olursanız, sonunda öyle bir nokta geliyordu ki, bu parçacıklar -elektronlar, protonlar vb.- artık o nesnenin ayırt edici özelliğini taşımaz oluyordu. Örneğin, çoğumuz için bir elektron ufak bir küre ya da fırıl fırıl dönen bir havalı tüfek saçmasıdır, ama biünen gerçekliğin sınırlarını hiçbir şey aşamaz. Ancak, bir elektron bazen yoğun, ufak bir parçacık gibi davranırsa da, fizikçiler onun aslında sözcüğün tam anlamıyla hiçbir boyuta sahip olmadığını görmüşlerdir. Bu, bizim için hayal edilemeyecek bir şeydir, çünkü bizim varlık düzeyimizdeki her şeyin boyutları vardır. Ancak yine de bir elektronun genişliğini ölçmeye kalkışırsanız, bunun olanaksız bir iş olduğunu görürsünüz. Basitçe söyleyecek olursak,

HOLOGRAFİK EVREN

bir elektron, bizim anladığımız anlamda bir nesne değildir.

Fizikçilerin başka bir buluşu da, elektronların bazen bir parçacık, bazen de bir dalga olarak belirmekte oluşudur. Bir elektronu kapalı bir televizyonun ekranına çarptırarak olursanız, ekran camını kaplayan fosforlu kimyasal maddenin üzerinde ufak bir ışık noktası belirecektir. Elektronun ekran üzerinde bıraktığı o tek nokta, onun doğasındaki parçacık benzeri yönü açıkça ortaya koymaktadır.

Ancak elektronun olabileceği tek biçim bu değildir. O aynı zamanda, lekemi bir enerji bulutu içinde eriyerek uzaya yayılmış bir dalga gibi davranabilir. Elektron bir dalga biçiminde ortaya çıktığında hiçbir parçacığın yapamayacağı şeyleri yapabilir. Onu üzerinde iki yarık bulunan bir engele fırlatacak olursanız, her iki yarığın da içinden aynı anda geçtiğini görürsünüz. Hatta, dalga benzeri elektronlar birbirleriyle çarpıştıklarında girişim desenleri oluştururlar. Sözün kısası elektron, folklorik inançlardan fırlamış bir "şekil-değiştiren" gibi bazen bir parçacıktır, bazen de bir dalga.

Bukalemunu hatırlatan bu yetenek tüm atomaltı parçacıklar için geçerlidir. Aynı zamanda bu durum, bir zamanlar yalnızca dalga oldukları kabul edilen her şey için geçerlidir. Işık, gama ışınları, radyo dalgaları, röntgen ışınları; bütün bunlar dalga biçiminden parçacık biçimine dönüşüp yine dalga biçimine geri dönerler. Günümüzde fizikçiler atomaltı fenomeninin yalnızca dalga ya da yalnızca parçacık olarak sınıflandırılmayacağına inanmaktadırlar, ancak bu şeyler tek bir kategoride toplanmak istenirse, her nasıl oluyorsa, hem parçacık hem de dalga olduklarını söylemek gerekir. Bu şeylere topluca, kuantum (*) adı verilmektedir ve fizikçiler bunların tüm evreni oluşturan temel madde olduğuna karar

(*) Kuantum, kuantum teriminin çoğuludur. Tek elektron bir kuantum'dur. Birkaç elektron bir grup kuantum'dur. Kuantum sözcüğü aynı zamanda, hem parçacık ve hem de dalga unsurlarına sahip bir şeyi anlatmak için kullanılan dalga parçacığı terimiyle eş anlamlıdır.

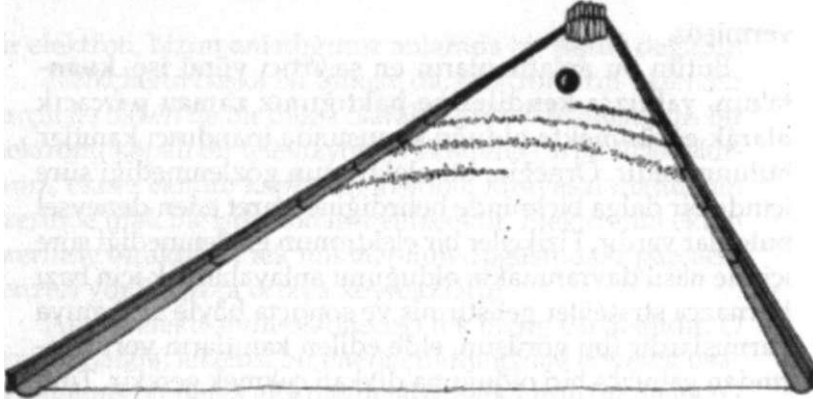
Vermiştir.

Bütün bu anlatılanların en şaşırtıcı yönü ise, **kuan-ta'nın, yalnızca kendilerine baktığımız zaman parçacık olarak görünmekte olduğu** konusunda inandırıcı kanıtlar bulunmasıdır. Örneğin, bir elektronun gözlenmediği süre ; **içinde** bir dalga biçiminde belirdiğine işaret eden deneysel bulgular vardır. Fizikçiler bir elektronun gözlenmediği süre **içinde** nasıl davranmakta olduğunu anlayabilmek için bazı kurnazca stratejiler geliştirmiş ve sonuçta böyle bir kaniya -arınırlardır (bu görüşün, elde edilen kanıtların yorumla-rından yalnızca biri olduğuna dikkati çekmek gerekir. Tüm fizikçiler aynı görüşte değildir, örneğin ileride göreceğimiz **gibi** Bohm'un kendisi de olaya daha farklı bir yorum getir-miştir.)

Yine, bu durum doğal dünyada karşılaşmaya alışkın ol-duğumuz davranış biçimlerinden çok, sihirli bir olaya ben-zemektedir. Yalnızca baktığınız zaman bir bowling topu bi-çiminde beliren bir bowling topuna sahip olduğunuzu dü-şünün. Bowling sahasının her yerine talk pudrası serptikten **sonra** böyle bir "kuantum" topunu hedeflere doğru yuvarla-yacak olursanız, top ona baktığınız süre içinde tek bir çizgi çizerek ilerleyecektir. Ama o ilerlerken gözlerinizi kırpacak olursanız, kendisine bakmadığınız o bir iki saniye içinde bowling topununun düz bir çizgi değil de, bir çöl yılanının **yan yan** kum üzerinde ilerlerken bıraktığı orak biçimli dal-galara benzer izler bırakmış olduğunu görürsünüz (bkz. Re-sim 7).

Bu durum bir kuantum fizikçisinin, kuantum'un ancak kendisine bakıldığında parçacığa dönüştüğü yolundaki ilk kanıtla karşılaşmasına benzer. Bu yorumu destekleyenler-den biri olan fizikçi Nick Herbert, bazen, arkasını döndü-ğünde dünyanın her zaman "kökeni belirsiz ve amaçsızca akıp duran bir kuantum çorbası" olduğu duygusuna kapıl-

HOLOGRAFİK EVREN

Resim 7: Fizikçiler elektronların ve diğer "kuanta"nın, yalnızca kendilerine bakıldığı sırada parçacık olarak belirmekte olduğunu gösteren inandırıcı kanıtlar bulmuşlardı. Parçacık, bunun dışındaki zamanlarda dalga gibi davranıyordu. Bu, bir bowling topunun sahada biz ona bakarken tek bir çizgi hâlinde ilerlemesi, ama gözlerinizi her kırışımında bir dalga izi bırakması kadar garip bir olaydı.

dığını söylemiştir. Ama ne zaman yüzünü çevirecek olsa, dünya yeniden her zamanki gerçekliğine dönüşüyordu. Bu durumun bizi biraz, ipeğin dokunuşunu hiçbir zaman duyumsayamayan ve dokunduğu her şeyi altına dönüştürdüğü için hiçbir insan eline dokunamayan efsanevi kral Midas'a benzettiğini düşünüyor Herbert. "İnsanoğlu da tıpkı aynı biçimde kuantum gerçekliğinin dokusunu asla deneyimleyemez," demiştir, "çünkü dokunduğumuz her şey maddeye dönüşüyor."²

Bohm ve Karşılıklı Bağlantılar

Kuantum gerçekliğinin Bohm'un özellikle ilgisini çeken yönü, birbirleriyle hiçbir ilişkisi olmayan atomaltı olguları arasındaki garip bir karşılıklı bağlantı olduğunu göste-

n durumlardır. En şaşırtıcı olanı ise diğer fizikçilerden çoğunun bu olguya fazla önem vermemiş olmasıydı. İşin aslında, öylesine dikkat çekmemiştir ki, karşılıklı bağlantı olgusunun sonradan en ünlenmiş örneklerinden biri, bir kuantum fizikçisinin temel görüşleri içinde birkaç yıl hiç farkına varılmadan gizlenmişti.

Bu görüş, kuantum fiziğinin kurucu babalarından biri olan Danimarkalı fizikçi Niels Bohr'a aitti. Bohr'a göre, eğer bir atomaltı parçacığı yalnızca bir gözlemcinin önünde var oluyorsa, o zaman bir parçacığın gözlemlenmediği zamanki niteliklerinden ve belirleyici özelliklerinden söz etmenin bir anlamı yoktu. Bu görüş, birçok fizikçiyi rahatsız etmişti, çünkü bilim büyük ölçüde, fenomenlerin niteliklerinin anlaşılmasını temel alan bir disiplindi. Ancak gözleme eylemi gerçekte bu gibi niteliklerin yaratılmasına yardım ediyorsa, o zaman bu durum, bilimin geleceği konusunda neyi ima etmekteydi? Bohr'un görüşünden rahatsız olan fizikçilerden biri de Einstein'dı. Einstein, kendisinin kuantum kuramının oluşmasında oynadığı rol ne olursa olsun, bu acemi bilimin tuttuğu yoldan hiç de memnun değildi. Bohr'un, gözlemlenmediği zaman bir parçacığın özelliklerinden söz edilmeyeceği yolundaki görüşüne özellikle karşı çıkıyordu, çünkü bu görüş, kuantum fiziğinin diğer bulgularıyla birleştirildiğinde, atomaltı parçacıklar arasında, bir biçimde, karşılıklı bir bağlantı olduğuna işaret ediyordu ki, Einstein böyle bir olasılığa kesinlikle inanmıyordu.

Bu bulgu, bazı atomaltı süreçler sonucunda birbirine benzer ya da yakından ilişkili özellikleri olan parçacık çiftlerinin yaratılmakta olduğunu ortaya koyuyordu. Örneğin, fizikçilerin pozitronyum adını verdiği son derece değişken bir atomu düşünelim. Pozitronyum atomu bir elektron ve bir pozitron (pozitron, pozitif elektrik yükü taşıyan bir elektrondur) oluşur. Bir pozitron elektronun antiparçacık

HOLOGRAFİK EVREN

karşıtıdır, bu ikisi sonunda birbirini yok ederek iki ışık ya da iki "foton" kuantasına ayrışır ve birbirine ters yönlere doğru uzaklaşır (bir parçacık biçiminden diğer bir parçacık biçimine girmek bir kuantumun yeteneklerinden yalnızca birisidir.) Kuantum fiziğine göre fotonlar birbirlerinden ne kadar uzaklaşmış olurlarsa olsunlar, her zaman aynı polarizasyon açısına sahiptirler. (Polarizasyon, fotonun doğduğu kaynaktan uzaklaşırken büründüğü dalga benzeri görünümün uzamsal yönelimidir.)

1935'de, Einstein ve meslektaşları Boris Podolsky ve Nathan Rosen, günümüzde artık iyice bilinen bir yazı yayımlamışlardı: "Fiziksel Gerçekliğin Kuantum Mekaniğiyle Yapılan Tanımlaması Eksiksiz Sayılabilir mi?" Söz konusu yazıyla, bu gibi ikiz parçacıkların varlığının Bohr'un yanlışlığına düşmüş olduğunu kanıtladığını öne sürüyorlardı. Söylediklerine göre, böylesi iki parçacığı, diyelim, pozitronyumun ayrışmasıyla yayılan bu tür iki fotonu insan eliyle yaratmak ve birbirlerinden hayli uzağa göndermek olasıydı. (*) Sonra da yollarını kesip polarizasyon açılarını ölçebiliyorlardı. Eğer bu fotonların polarizasyonları kesin olarak aynı anda ölçülecek olursa, kuantum fiziğinin öngördüğü gibi birbirleriyle tıpatıp aynı açığa sahip oldukları görülüyordu; eğer Bohr haklı olsaydı ve gözlemlenmedikleri ya da ölçülmedikleri zaman polarizasyon gibi özelliklere sahip olmamış olsalardı, bu durumda, iki fotonun gözlemlenmeye başladıklarında birbirleriyle anında ilişkiye geçip hangi polarizasyon açısına sahip olacakları üzerinde anlaşmış olmaları gerekirdi. Buradaki sorun, Einstein'ın ortaya attığı görecelik kuramına göre, hiçbir şeyin, aynı anda yolculuk yapmak şöyle dursun, ışıktan daha hızlı olamayacağı varsayımından ileri geliyor; çünkü bu, zaman engelini aşmak ve her

(*) Einstein ve meslektaşlarının deneysel düşüncelerine konu ettikleri atomaltı süreci aslında pozitronyum ayrışmasıyla ilgili değildir. Burada, daha rahat anlaşılabilir olması nedeniyle bu örneğe değinilmiştir.

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

türlü kabul edilmez çelişkili görüşe kapıyı aralamak anlamına geliyordu. Einstein ve arkadaşları, hiçbir "mantıksal" gerçeklik tanımının böyle ışıktan hızlı bir bağlantının varlığına izin vermeyeceğini düşünüyorlardı, bu yüzden Bohr yanılıyor olmalıydı.³ Bu tartışma günümüzde, Einstein-Podolsky-Rosen paradoksu ya da kısaca, EPR paradoksu diye bilinir. (*)

Bohr, Einstein'ın ortaya attığı bu tartışmaya hiç aldırmadı. Tam tersine, bir tür ışıktan hızlı iletişimin söz konusu olduğunu öne sürmek yerine, başka bir açıklama önerdi. Atomaltı parçacıklar gözlemlenmedikleri zaman var oluyorsa, bağımsız "nesnelere" olarak düşünülemezlerdi. Böylece Einstein, ikiz parçacıkları birbirinden ayrı "nesnelere" olarak görmekle bir yanılığa düşüyor ve açtığı tartışmanın temelini bu yanılığa üzerine oturtmuş bulunuyordu. Oysa bunlar, bölünemez bir sistemin parçalarıydı ve bunları başka türlü düşünmek anlamsızdı.

Zamanla fizikçilerin çoğu Bohr'u haklı bulmuş ve onun yorumunun doğru olduğuna karar vermiştir. Bohr'un zafetine katkıda bulunan olgu, kuantum fiziğinin, fenomenleri önceden haber vermek konusunda son derece gösterişli başarılar elde etmiş olmasıdır, fizikçilerin pek azı bu yorumun bazı yönlerden yanlış olabileceği olasılığını dikkate almıştır. Buna ek olarak, Einstein ve arkadaşları ikiz parçacıklar hakkındaki önermelerini yaptıkları sırada teknik olanaklar ve diğer bazı nedenler bu konuda deneyler yapılabilmesini engelliyordu. Bu durum, onların yenilgilerini kolaylaştırmış oldu. Bohr bu önermesini, ileride göreceğimiz gibi, Einstein'ın, kuantum kuramına karşı yaptığı saldırıyı karşılamak amacıyla oluşturmuş olmasına karşın, ne gariptir ki, Bohr'un atomaltı sisteminin bölünemez olduğu yolundaki görüşü, gerçeğin doğasıyla ilgili olarak çok derin imalarda bulunmuştur. Gülünçtür ama, bu imalar da görmezden ge-

(*) Bu konuda ayrıntılı bilgi bkz. *Dinlerde, Bilimde ve Metafizikte Zaman Enerjisi*, Murry Hope, Ruh ve Madde Yayınları, 1997.

linmiş ve karşılıklı bağlantı konusunun içerdiği önem bir kez daha hasır altı edilmiştir.

Canlı Bir Elektron Denizi

Genç bir fizikçi olduğu yıllarda Bohm da Bohr'un önermesini kabul etmiş ama Bohr'un ve takipçilerinin karşılıklı bağlantı konusuna fazla önem vermemiş olmaları onu şaşırtmıştı. Pennsylvania Devlet Kolejinden mezun olduktan sonra, Berkeley'deki California Üniversitesine girmiş ve 1943'de doktorasını almadan önce, Lawrence Berkeley Radyasyon Lâboratuvarında çalışmıştı. Orada, kuantumlar arası karşılıklı bağlantının çarpıcı bir örneğiyle karşılaştı.

Bohm, Berkeley Radyasyon Lâboratuvarında plâzma üzerine bir çalışma yapıyordu. Bu çalışması ileride kendi konusundaki kilometre taşlarından biri olarak kabul edilecekti. Bir plâzma, yüksek yoğunlukta elektronlar, pozitif iyonlar ve pozitif yüklü atomlar taşıyan bir gazdır. Bohm, elektronların bir plâzma içine girer girmez bağımsız davranış biçimlerini bırakarak daha geniş bir bütünün, karşılıklı bağlantı içinde bulunan parçalanmış gibi davrandıklarını şaşkınlıkla gözlemledi. Gelişigüzel bireysel eylemler içindeymiş gibi görünmelerine karşın, sayısız elektron birarada şaşılacak kadar iyi örgütlenmiş etkiler üretebiliyordu. Plâzma, sanki amip türü bir yaratılmış gibi, sürekli olarak kendisini yeniliyor ve tüm kirlilikleri-biyolojik bir organizmanın yabancı bir varlığı bir kist içinde toplamasına benzer biçimde bir duvar içine alıyordu.⁴ Bu organik nitelikler Bohm'u o denli şaşırtmıştı ki, sonradan sık sık, bu elektron denizinin "canlı" olduğu izlenimine kapıldığını söyledi.⁵

Bohm, 1947'de Princeton Üniversitesinde, yardımcı profesör olarak çalışması için yapılan öneriyi kabul etti-bu kendisine ne kadar değer verildiğinin bir işaretiydi- ve ora-

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

da, metallerdeki elektronların incelenmesi konusunda Berkeley'de yaptığı araştırmayı genişletti. Elektronların rastlantısalmiş gibi görünen bireysel eylemlerle son derece örgütlü etkiler üretebildiklerini bir kez daha gördü. Berkeley'de incelediği plâzma gibi, bunlar da artık birbirinin ne yapacağını bilen iki parçacığa ilişkin durumlar değildi, ama, tüm bu parçacık okyanusu içindeki parçacıklardan her biri sanki sayısız trilyonlarca diğer parçacığın ne yaptığını biliyor-muş gibi davranıyordu. Bohm, elektronların bu tür kolektif davranış biçimlerine plâzmonlar adını verdi ve bu buluş onun dünya çapında bir fizikçi olarak tanınmasını sağladı.

Bohm'un Hayal Kırıklığı

Karşılıklı bağlantı konusunun taşıdığı önemle ilgili sez-gileri ve fizik alanında geçerli olan diğer görüşlere karşı giderek artan hoşnutsuzluğu nedeniyle Bohm'un kafası, Bohr'un kuantum kuramını yorumlayış tarzına daha çok takılmaya başlamıştı. Princeton'da, üç yıl bu konuyu öğrettikten sonra, kendi anlayışını geliştirebilmek için bir ders kitabı yazmaya karar verdi. Kitabını bitirdiğinde kuantum fiziğinin öne sürdüğü görüşlerden hâlâ rahatsızlık duymakta olduğunu görerek kitabının birer kopyasını Bohr ve Einstein'a gönderip onların düşüncelerini almak istedi. Bohr'dan hiç bir yanıt almadı, ama Einstein onunla ilişkiye geçti ve her ikisi de Princeton'da bulunduğuna göre buluşup kitabını tartışmaları gerektiğini söyledi. Altı ay boyunca süren esin verici görüşmelerinin ilk gününde Einstein büyük bir coşkuyla Bohm'a, kuantum fiziği kuramının bu denli açık seçik bir anlatımıyla ilk kez karşılaştığını söylemişti. Bununla birlikte, kendisinin de bu kurama karşı bazı yönlerden en az Bohm kadar hoşnutsuzluk duymakta olduğunu itiraf etmişti.

Görüşmeler sırasında, bu iki adam, kuramın fenomen-

HOLOGRAFİK EVREN

leri önceden tahmin edebilme konusundaki yeterliğine her ikisinin de hayran olduğunu anlamış oldular. Onları rahatsız eden nokta ise, bu kuramın dünyanın temel yapısını gerçekten kavrayabilen hiçbir yol sağlayamamış olmasıydı. Bohr ve taraftarları kuantum fiziği kuramının tamamlanmış olduğunu ve kuantum alanında olup biteni kavrayabilmenin daha açık seçik bir yolu olmadığını ileri sürmekteydi. Bu söz, atomaltı alanında hiçbir derin gerçeklik, bulunabilecek hiçbir yanıt olmadığını söylemekle aynı anlama geliyordu, ki bu da Bohm'un ve Einstein'ın felsefi duyarlılığını rahatsız etmekteydi. Görüşmeleri boyunca pek çok başka konuyu da tartışmışlardı, ancak özellikle bu nokta Bohm'un düşüncelerinde yeni ve önemli bir yer kazanmıştı. Einstein'la yaptığı görüşmelerden esinlenerek, kuantum fiziği konusundaki kuşkularının geçerliliğini kabul etti ve bu konuda başka bir seçenek, alternatif bir bakış açısı olabileceğine karar verdi. **Quantum Theory** (Kuantum Kuramı) adlı kitabı 1951'de basılınca, bir klâsik yapıt olarak karşılandı; ancak bu, Bohm'un artık tümüyle desteklemediği bir klâsikti. Onun her zaman hareketli ve daha derin açıklamalar peşinde olan zihni, gerçeği tammlamarun daha iyi bir yolunu aramakla meşguldü.

Yeni Bir Tür Alan ve Lincoln'ü Öldüren Kurşun

Einstein'le yaptığı konuşmalardan sonra Bohm, Bohr'un yorumuna alternatif olabilecek işe yarar bir yol aramaya başladı. Elektron türünden parçacıkların, bir gözlemci olmadığı zaman da var olduklarını varsayarak işe başladı. Ayrıca, Bohr'un dokunulmaz duvarının altında daha derin bir gerçeklik, bilim tarafından keşfedilmeyi bekleyen bir kuantum-altı düzeyi bulunduğunu da varsaydı. Bu önermelere dayanarak ve sadece, bu kuantum-altı düzeyde yeni bir alan bulunduğunu varsaymak suretiyle, kuantum fiziğinin

EVREJV BİR HOLOGRAMDIR

bulgularını en az Bohr kadar açıklayabildiğim fark etti. Bohm bu öngörülen yeni alana kuantum potansiyel alanı adını verdi ve bu alanın da tıpkı yer çekimi gibi uzayın tümüne egemen olduğunu tasarladı. Ancak yer çekimli alanların, manyetik alanların ve diğerlerinin tersine, bu alanın etkisi aradaki uzaklıklardan ötürü azalmıyordu. Bu alanın etkisi karmaşık ve hemen hemen fark edilmez düzeydeydi. Ama her yerde aynı güce sahipti. Bohm kuantum kuramı üzerine yaptığı kendi alternatif yorumunu 1952'de yayımladı.

Bu yeni yaklaşıma karşı aldığı tepkiler genelde olumsuzdu. Bazı fizikçiler bu gibi seçeneklerin olanaksızlığına o denli inanmışlardı ki, onun görüşünü ellerinin tersiyle ittiler. Bazıları da onun getirdiği mantığa karşı tutkulu saldırılarda bulundular. Eninde sonunda bütün bu tartışmalar temelde felsefi farklılıklara dayanıyordu, ama bunun bir önemi yoktu. Bohr'un bakış açısı fizikte o denli korunmaya alınmıştı ki, Bohm'un sunduğu seçeneğe kulaktan dolma bir şeymiş gibi bakıldı.

Bu saldırıların sertliğine karşın Bohm'un, Bohr'un görüşünün izin verdiğinden daha fazla gerçeklik olabileceğine olan inancı hiç sarsılmadı. Aynı zamanda, bilimin, kendisinin gibi yeni görüşleri değerlendirmek konusundaki bakış açısının son derece sınırlı olduğunu fark etti. Böylece, 1957'de basılan *Causality and Chance in Modern Physics* (Modern Fizikte Nedensellik ve Şans) adını verdiği kitabında bu tür bir tavırla karşılaşmış bulunan çeşitli felsefi varsayımları irdeledi. Bunlardan biri de, herhangi bir varsayımın kuram olarak kabul edildiği zaman -örneğin kuantum kuramında olduğu gibi- tamamlanmış olduğu yolundaki genel kanıydı. Bohm bu kanıyı, doğamn sonsuz olabileceğine işaret ederek eleştirdi. Sonsuz olanı tümüyle açıklayabilecek hiçbir kuram olamazdı. Bohm, araştırmacılar bu kanıdan sıyrılacak olurlarsa bilimsel konuları önyargısızlık içinde araştırma

HOLOGRAFİK EVREN

yönteminin daha iyi çalışabileceğini vurguladı.

Kitabında, bilimin nedenselliğe bakışının da oldukça sınırlı olduğunu öne sürdü. Birçok sonucun yalnızca bir ya da birkaç nedeni olduğu varsayılıyordu. Ancak Bohm'a göre, bir sonucun sonsuz nedeni olabilirdi. Örneğin, herhangi bir kimseye Abraham Lincoln'ün ölümüne neden olan şeyin ne olduğunu soracak olursak, büyük olasılıkla John Wilkes Booth'un silâhından çıkan kurşunu neden göstereceklerdi. Ancak Lincoln'ün ölümüne katkıda bulunan tüm nedenleri kapsayan eksiksiz bir listenin, silâhın gelişimine yol açan tüm olayları, Booth'da Lincoln'ü öldürme isteği uyandıran tüm etkenleri, insanoğlunun gelişimini, elinin bir silâh tutma yeteneğini kazanmasına olanak veren tüm basamaklara dek her şeyi sıralaması gerekirdi. Bohm kişinin, herhangi bir sonuca yol açan engin nedenler çağlayanını çoğu kez görmezden gelebileceğini kabul ediyordu; ancak, hiçbir neden-sonuç ilişkisinin evrenin bütününden asla ayırlamayacağı gerçeğini akılda tutmanın bilim adamları için taşıdığı önem üzerinde duruyordu.

Nerede Olduğunuzu Bilmek İstiyorsanız, Mekansızlara Sorun

Yaşamının bu döneminde Bohm, kuantum fiziğine getirdiği alternatif yaklaşımını geliştirmeyi sürdürdü. Kuantum potansiyelinin anlamını dikkatle inceledikçe, bu alanın, klâsik görüşlerden daha köktenci bir biçimde ayrılmakta olduğunu ima eden başka özellikleri olduğunu da fark etti. Bunlardan biri de bütünselliğin önemi idi. Klâsik bilim, tüm bir sistemin durumunu, yalnızca parçaları arasındaki ilişkilerin sonucu olarak görüyordu. Oysa, kuantum potansiyeli bu görünüşü tersine döndürüyor ve parçaların davranışlarının gerçekte bütün tarafından örgütlenmekte olduğuna

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

işaret ediyordu. Ve bu durumda, Bohr'un, atomaltı parçacıkların bağımsız "şeyler" olmayıp, bölünmez bir sistemin parçaları olduğu yolundaki görüşünü yalnızca bir adım ileriye götürmekle kalmıyor, giderek en önemli gerçekliğin bütünsellik olduğunu da öne sürüyordu.

Bu görüş aynı zamanda, plâzma içindeki (ve süper-iletkenlik gibi diğer özel durumlardaki) elektronların nasıl olup da, parçalarının birbirleriyle bağlantılı olduğu bir bütün gibi davranmakta olduklarını da açıklıyordu. Bohm'un dediği gibi, böyle "elektronların ortalığa saçılmamaları, kuantum potansiyeli yoluyla tüm sistemin, örgütlenmemiş bir kalabalıktan çok bale dansçılarınıninkine benzer eşgüdümsel bir hareket içinde oluşları yüzündendi." Yine, "elektron eylemlerinin böylesi bir kuantum bütünselliği içinde olması bir makinenin, parçalarının biraraya getirilmesi suretiyle sağlanan birliğinden çok, canlı bir varlığın parçaları arasındaki örgütlü birliğe çok daha yakındır." diye yazıyordu Bohm.⁶

Kuantum potansiyelinin daha da şaşırtıcı başka bir özelliği, bir yer kaplama kavramı konusunda düşündürdükleridir. Günlük yaşam düzeyimizde nesnelere belirgin yerleri vardır, ancak Bohm'un kuantum fiziğine getirdiği yoruma göre, kuantum-altı düzeyde, kuantum potansiyelinin geçerli olduğu düzeyde, bir yer kaplama olgusu ortadan kalkmaktadır. Uzaydaki herhangi bir nokta, diğer noktaların tümüyle eşitlenmektedir, bu yüzden de herhangi bir şeyin diğer herhangi bir şeyden ayrı olduğunu söylemenin bir anlamı yoktur. Fizikçiler bu özelliğe "mekânsızlık" adını veriyorlar.

Kuantum potansiyelinin bu "mekânsızlık" görünümü Bohm'un, ikiz parçacıklar arasındaki ilişkiyi, herhangi bir şeyin ışık hızından daha hızlı hareket etmekte olduğunu ileri sürerek şu ünlü görecelik (rölativite) yasağını çiğnemesi-

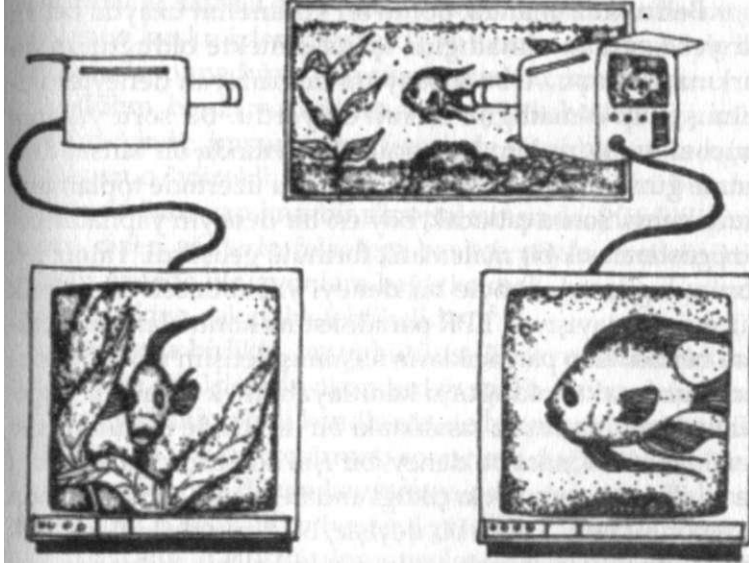
HOLOGRAFİK EVREN

ne gerek kalmadan açıklayabilmesine olanak verdi. O, bu durumu şöyle açıklıyordu: Bir akvaryumun içinde yüzen bir balığı düşünün. Ayrıca, daha önce hiçbir akvaryum ve balık görmemiş olduğunuzu da kabul edelim. Bunlar hakkındaki bilgiyi iki televizyon kamerası aracılığıyla ediniyorsunuz. Bu kameralardan biri akvaryumun önüne, diğeri de yan tarafına yerleştirilmiş olsun. Bu iki kameranın monitörlerine baktığınızda, ekranlarda görmüş olduğunuz balıkların iki ayrı balık olduğunu düşünebilirsiniz. Kameralar farklı açılarda yerleştirilmiş olduğu için, görüntüledikleri imgeleler de biraz farklı olacaktır. Ancak izlemeyi sürdürdüğünüz takdirde, sonunda iki balık arasında bir ilişki olduğunu fark edersiniz. Birisi dönünce, diğeri de biraz farklı ama diğeriyle uyumlu bir dönüş içinde olacaktır. Birisi önden görüldüğünde, diğeri yandan görünecektir vb. Eğer durumun tümüyle farkında olmadığınızı düşünecek olursak, balıkların birbirleriyle anında iletişim kurdukları gibi yanlış bir kanıya sahip olabilirsiniz, ama durum böyle değildir. Burada hiçbir iletişim yoktur, çünkü daha derin bir gerçeklik düzeyinde, akvaryumun gerçeklik düzeyinde, iki balık da aslında bir ve aynı balıktır. Bir pozitronyum atomu çözüldüğü zaman ortaya çıkan iki foton söz konusu olduğunda ise, parçacıklar arasında olup biten şey özellikle budur (bkz. Resim 8).

Gerçekten de durum böyledir, çünkü, kuantum potansiyeli uzayın her yanını kapsar ve tüm parçacıklar birbirleriyle mekânsızlık içinde karşılıklı bağlantı içindedir. Üstüne üstlük Bohm'un geliştirmekte olduğu gerçeklik imgesi, uzay boşluğunda hareket eden birbirlerinden ayrı atomaltı parçacıklarından oluşmuyordu, tam tersine, her şey bölünmez bir ağın parçalarıydı ve içinde hareket eden madde kadar gerçek ve zengin süreçlerle dolu bir uzay tarafından içerilmekteydi.

Bohm'un görüşleri çoğu fizikçi tarafından henüz kabul

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

Resim 8: Bohm, atomal parçacıklarının birbirleriyle, iki televizyon monitöründen yansıyan bir balığın imgeleri kadar ilişkili olduğuna inanıyor. Birbirlerinden ayrıymış gibi görünen elektronlara benzer parçacıklar, daha derin bir gerçeklik düzeyinde -akvaryumun içine benzer bir düzeyde- yalnızca daha derin bir kozmik birliğin farklı görünümleriydi.

edilmemiş olmakla birlikte birkaçının ilgisini çekmiştir. Bunlardan biri de, İsviçre'de, Cenevre yakınlarındaki önemli bir atom fiziği araştırma merkezi olan CERN'de görevli kuramsal fizikçi John Steward Bell'dir. Kuantum kuramı konusunda Bell'in içi de Bohm gibi tümüyle rahat değildi ve bu kurama bazı alternatif görüşler getirmek gerektiğine inanıyordu. Daha sonra şöyle demiştir: "Sonra, 1952'de Bohm'un önermelerini gördüm. O, kuantum mekaniğini herkesin bildiği şeylere bazı belirli çeşitlemeler eklemek suretiyle tamamlamak düşüncesindeydi. Bu da beni çok etkiledi."⁷

HOLOGRAFİK EVREN

Bell aynı zamanda, Bohm'un kuramının uzayda belirli bir yer kavramı olmadığına işaret etmekte olduğunun da farkına varmıştı ve bu varsayımı doğrulayan deneyler yapılmış olup olmadığını merak ediyordu. Bu soru yıllarca onun aklını kurcalamıştı, ancak 1964 yılında bir kutsal dinlenme gününde tüm dikkatini bu konu üzerinde toplamaya karar verdi. Soma çabucak, böylesi bir deneyin yapılabileceğini gösteren şık bir matematik formülü geliştirdi. Yalnız tek sorun, o gün için, böyle bir deneyi yapabilecek teknolojik düzeyin olmayıştı. EPR paradoksuna konu olan parçacıklara benzer bazı parçacıkların alışılmış iletişim yöntemlerini kullanmamakta olduğunu kanıtlayabilmek amacıyla yapılacak deneyin sonsuz kısıllıktaki bir an içinde uygulanması gerekiyordu. Kısaca bu deney, bir ışım iki parçacığa ayrıldığı ve bu iki parçacığın yola çıktığı andan önceki o kısacık anda uygulanmalıydı. Başka bir deyişle, bu deneyde kullanılacak araçlar gerekli işlemi bir saniyenin birkaç bin milyonda birlik bir süresi içinde yapabilmeliydi.

Holograma Giriş

1950'lerin sonlarında Bohm, McCarthy'ciliğe karşı savışımını vermiş ve Amerika'dan ayrılıp İngiltere'deki Bristol Üniversitesine geçmiş ve orada araştırmacı olarak çalışmaya başlamıştı. Burada, genç bir araştırma öğrencisi olan Yakir Aharonov'la birlikte mekânsızlık olgusunun başka bir önemli örneğiyle karşılaştı. Bohm ve Aharonov, uygun koşullar altında bir elektronun, herhangi bir elektronu bulma olasılığının sıfır olduğu bir bölge içinde manyetik bir alan bulunduğunu "hissedebilme" yeteneğine sahip olduğunu gördüler. Bu fenomen Aharonov-Bohm etkisi diye bilinir ve bu iki adam bu buluşlarını ilk yayımladıklarında birçok fizikçi böylesi bir etkinin varlığına inanmadı. Bu etki günü-

müzde bile, sayısız deneylerle onaylanmış olmasına karşın hâlâ bazı kuşku izleri taşımakta ve zaman zaman böyle bir etkinin var olmadığını öne süren yazılar çıkmaktadır.

Bohm, her zamanki Stoacı tavrıyla kabullendiği, kalabalığın içinde, imparatorun üzerinde giysi bulunmadığını söyleyen o "yürekli ses" rolünü sürdürmektedir. Bundan birkaç yıl önce yapılmış bir röportaj sırasında, yürekliliğinin altını çizen sözlerle felsefeyi basitçe şöyle özetlemiştir: "Uzun vadede, illüzyonlara bağlı kalmak, gerçek olgularla yüzleşmekten çok daha tehlikelidir."⁸

Bununla birlikte, onun bütünsellik ve mekânsızlık konusundaki görüşlerinin uyandırdığı sınırlı etki ve daha ileriye nasıl gidebileceğini kendisinin de bilemiyor olması, dikkatini başka yönlere çevirmesi sonucunu doğurdu. 1960'lar da bu durum onu düzen kavramına daha yakından bakmaya yöneltti. Klâsik bilim her şeyi genellikle, parçaları belirli bir düzen içinde oluşturulmuş şeyler ve parçaları düzensiz, rastlantısal olanlar diye iki kategoriye ayırır. Kar taneleri, bilgisayarlar ve canlı varlıkların hepsi düzenli birimlerdir. Yere savrulan bir avuç kahve tanesinin oluşturduğu desen, bir patlamamın ardından oluşan döküntü ve bir rulet tekerleğinin ortaya çıkarttığı rakam dizinleri ise düzensizdir.

Bohm maddenin içine daha çok daldıkça, düzen kavramının içinde de farklı dereceler bulunduğunu farketti. Bazı şeyler diğerlerinden daha düzenliydi, bu da belki, evrendeki düzen hiyerarşisinin bir sonu olmaması yüzündendi. Bohm, buradan, bizim düzensiz olarak algıladığımız şeylerin belki hiç de düzensiz olmayabileceği düşüncesine vardı. Belki onlarınki öylesine "sonsuz yükseklikte" bir düzendi ki, bize rastgele gibi görünüyordu (matematikçilerin rastgeleliğin formülünü bulamamış olmaları ilginçtir ve bazı rakamsal dizinler rastlantısallık kategorisine sokulmuş olmakla birlikte, bunlar yalnızca varsayım olmaktan öteye gitmemektedirler.)

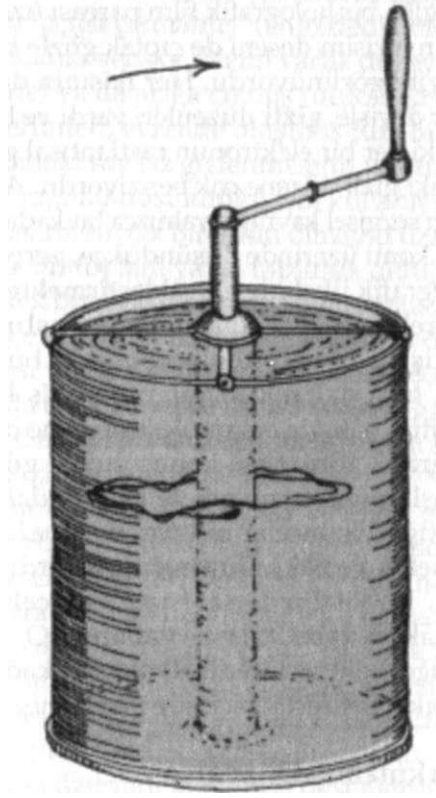
HOLOGRAFİK EVREN

Bu düşüncelere dalmış olan Bohm, bir BBC televizyon programında, düşüncelerini geliştirmesine yardım eden bir aygıtla karşılaştı. Bu aygıt özel olarak tasarlanmış ve içinde geniş bir döner silindir bulunan bir kavanozdu. Silindirle kavanoz yüzeyinin arasındaki dar boşluk gliserinle -koyu ve saydam bir sıvıyla- doldurulmuştu ve gliserinin içinde hareketsiz duran bir damla mürekkep vardı. Bohm'un ilgisi- ni çeken şey, silindir kolu döndürüldüğünde mürekkep damlasının gliserin şurubunun içine yayılıp gözden kaybolur gibi olmasıydı. Ama kol ters yöne çevrilir çevrilmez, şurubun içindeki soluk mürekkep gölgesi hemen yeniden bir damla biçimini alıyordu (bkz. Resim 9).

Bohm, "Bu bana derhal, düzen sorunuyla yakından ilgili bir şeymiş gibi göründü," diye yazmıştı, "mürekkep damlası sıvının içine dağılmış durumdayken de 'gizlenmiş' (ya da ortaya çıkmamış) bir düzene sahipti, yeniden oluştuğunda önceki düzen de yeniden beliriyordu. Öte yandan alışılmış anlayışımıza göre, gliserinin içine yayılmış durumdayken mürekkep damlasının düzeninin bozulmuş olduğunu, 'düzensiz' bir duruma girdiğini söyleyebilirdik. Bu durum, burada yeni bir düzen kavramının söz konusu olduğunu görmeme yardım etti."⁹

Bu buluş Bohm'u büyük ölçüde heyecanlandırmıştı, çünkü üzerinde düşünüp durduğu sorunların çoğuna yeni bir bakış açısı getiriyordu. Gliserin içinde mürekkep damlası aygıtına rastladıktan kısa bir süre sonra düzen konusuna daha da açıklık getiren başka bir benzer örnekle karşılaştı; bu Bohm'un yıllar boyunca oluşan düşünce dizilerini biraraya getirmekle kalmıyor, aynı zamanda bunu öylesi bir dayatma ve açıklama gücüyle yapıyordu ki, sanki bu sorunun yanıtı olarak biçilmiş kaftandı. Bu benzer örnek ise hologramdı.

Bohm hologram üzerine yoğun düşüncelere dalar dalmaz onun da düzen anlayışına yeni bir yön vermekte oldu-

Resim 9: Gliserin dolu bir kavanozun içinde bir mürekkep damlası yerleştirildikten sonra kavanozun içindeki silindiri döndürülecek olursa, bu damla yayılır ve gözden kaybolur. Ama silindiri ters yönden döndürdüğümüzde damla yeniden biraraya gelir. Bohm, bu fenomeni düzenin nasıl ortaya çıktığını (belirginleştiğini) ve nasıl gözden saklandığını (gizlendiğini) gösterebilmek için bir örnek olarak kullanmıştır.

HOLOGRAFİK EVREN

ğunu gördü. Dağınık durumdaki mürekkep damlası örneğinde olduğu gibi, bir holografik film parçası üzerine kaydedilmiş bulunan girişim deseni de çıplak gözle bakıldığında düzensizmiş gibi görünüyordu. Her ikisinin de saklanmış ya da diğer bir deyişle, **gizli** düzenleri vardı ve bu düzen bir plâzma içindeki her bir elektronun rastlantısal gibi görünen hareketlerindeki gizli düzene çok benziyordu. Ancak hologramın yol açtığı sezgisel kavrayış yalnızca bu kadar da değildi.

Bohm bu konu üzerinde düşündükçe, gerçekte evrenin işleyişini holografik ilkelerle gerçekleştirmekte olduğu konusunda giderek daha çok ikna oluyordu, **aslında evrenin kendisi de akışkan, dev bir hologramdı** ve bunun farkına varmak onun tüm dağınık sezgilerini geniş kapsamlı ve uyumlu bir bütün hâlinde belirginleştirmesine olanak verdi. Evrenin holografik görüntüsü konusundaki görüşlerini ilk olarak 1970 başlarında yayımladı ve 1980'de daha da olgunlaştırıp damıttığı düşüncelerini *Wholeness and the Implicate Order* (Bütünsellik ve Saklı Düzen) adını verdiği kitabında ortaya koydu. Bu kitabında sayısız düşünceleri arasında bağlantı kurmaktan daha fazlasını yapmıştı. O, bu düşüncelerini, gerçekliğe, köktenci (radikal) olduğu kadar soluk kesen yeni bir bakış getirecek biçimde yenilemişti.

Açığa Çıkmamış Düzenler ve Açığa Çıkmış Gerçeklikler

Bohm'un en şaşırtıcı önermelerinden biri de günlük yaşamımızın elle tutulabilir gerçekliğinin aslında, tıpkı holografik bir imge gibi, bir tür illüzyon, bir hayal olduğudur. **Bu gerçekliğin altında, daha derin bir varoluş düzeni, fiziksel dünyamızın tüm nesne ve görünümelerini, tıpkı bir holografik film parçasının bir hologram yaratmasına benzer biçimde yaratan engin ve daha temel bir gerçeklik düzeyi yat-**

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

maktadır. Bohm bu daha derin gerçeklik düzeyine **saklı** (implicate) -ki bu "açığa çıkmamış" (enfolded) anlamına gelmektedir- düzen adım veriyor. Bizim varlık düzeyimize de **belirgin** (explicate) ya da açığa çıkmış (unfolded) düzen diyor.

O bu terimleri, evrende oluşmuş tüm biçimlerin bu iki düzen arasındaki sayısız gizlenmelerin ve ortaya çıkmalarının sonuçları olduğunu düşündüğü için kullanıyordu. Örneğin, Bohm bir elektronun tek bir birim olmayıp uzayın tümü içinde gizlenmiş bir toplam ya da topluluk olduğuna inanıyordu. Bir âlet tek bir elektronun varlığını saptadığında, bu basit bir deyişle, elektron topluluğunun bir yönünün ortaya çıkmış olması yüzündendi; tıpkı bir mürekkep damlasının gliserin içinde o belirli yerde ortaya çıkması gibi. Bir elektronu hareket eder gibi görünmesi, sürüp giden bu ortaya çıkış ve gizleniş dizinleri yüzündendi.

Başka bir deyişle, elektronlar ve diğer parçacıklar, bir pınardan fışkıran su kaynağının aldığı biçimlerden daha bağımsız ve sürekli değildi. **Onlar saklı düzenden gelen sürekle bir akışla** desteklenmekteydi. Ve bir parçacık ortadan kalktığında yok olmuş olmuyordu. Yalnızca içinden fışkırmış olduğu daha derinlerdeki bir düzene geri dönüp saklanıyordu. Bir holografik film parçası ve oluşturduğu imge de saklı ve belirgin düzenlerin birer örneğiydi. Film bir saklı düzendi, çünkü üzerindeki parazit desenlerin içine kodlanmış bulunan imge, filmin tümü içine gizlenmiş bir bütünlüktü. Filmden yansıtılan hologram ise belirgin bir düzendi, çünkü imgenin ortaya çıkmış ve algılanabilir bir yorumunu simgelemekteydi.

İki düzen arasındaki bu sürekli ve akıcı alışveriş, pozitronyum atomu örneğindeki gibi parçacıkların, bir tür parçacıktan diğer bir parçacığa dönüşerek nasıl biçim değiştirmekte olduklarını açıklamaktadır. Bir parçacığı, diyelim bir elektronu, saklı düzene geri dönüp gizlenirken, bir başkası-

HOLOGRAFİK EVREN

nı -bir foton- ortaya çıkıp onun yerini alırken gözlemek mümkündür. Bu aynı zamanda, bir kuantumun nasıl bazen bir parçacık, bazen de bir dalga biçiminde ortaya çıktığı da açıklamaktadır. Bohm'a göre, her iki görünüm de her zaman, bir kuantum topluluğu içine gizlenmiş durumdadır, ancak hangi görünümün ortaya çıkıp, hangisinin gizlenmiş durumda kalacağını gözlemcinin kuantum topluluğuyla olan karşılıklı etkileşim biçimi belirlemektedir. Böylece, bir gözlemcinin bir kuantum biçimini kararlaştırmaktaki rolü, bir kuyumcunun değerli bir taşı değerlendirmesi, hangi yüzünün açıkta kalacağı, hangisinin gizleneceği konusunda karar vermesi kadar gizemlidir. Hologram terimi genellikle, evrenimizi her an yeniden yaratan sayısız gizlenmiş ve ortaya çıkışların sonsuza dek dinamik ve hareketli olan doğasına uymayan durağan bir imgeyi çağrıştırdığı için, Bohm, evreni bir hologram değil de bir "holoylem" olarak tanımlamayı yeğler.

Holografik bir biçimde örgütlenmiş olan bu derin düzenin varlığı, gerçeklik duyumunun atomaltı düzeyde niçin mekânsızlık görünümünde olduğunu da açıklamaktadır. Daha önce gördüğümüz gibi, bir şey holografik olarak oluşturulduğu zaman, mekân kavramına ilişkin tüm özellikleri çözümlenip gidiyordu. Bir holografik filmin her bir parçasının bütünü kapsadığı tüm bilgiyi içerdiğini söylemek, bilginin herhangi bir yere bağlı olmaksızın bütünü içine dağılmış olduğunu söylemenin başka bir biçimidir. Buradan yola çıkarak, eğer evren de holografik ilkeler doğrultusunda oluşturulmuşsa, onun da mekânsızlık özelliklerine sahip olması beklenir.

Her Şeyin Bölünmez Bütünselliği

Bohm'un geliştirdiği düşüncelerden en akıl karıştırıcı

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

ise bütünselliktir. Bohm'a göre, kozmosta her şey saklı düzenin dikişsiz holografik kumaşından yapılmış olduğu için, evreni "parçalar"dan oluşmuş bir şey diye kabul etmek, tıpkı bir pınardaki farklı su kaynaklarının içinde akmakta oldukları suyun bütününden ayrı düşünülmesi gibidir. Elektron, "temel parçacık" değildir. O, holoylemin belirli bir görünümüne verilmiş bir addır yalnızca. Gerçekliği parçalara bölüp bu parçalara birer ad vermek her zaman keyfe bağlı bir iş, geleneksel bir alışkanlık olmuştur, oysa süslü bir kilimin üzerindeki farklı motifler birbirlerinden ne kadar ayrıysa, atomaltı parçacıklar ve evrendeki diğer her şey birbirlerinden ancak o kadar ayrıdır.

Bu çok derin bir varsayımdır. Einstein, dünyayı sarsan genel görecelik kuramında uzay ve zamanın birbirinden ayrı varlıklar olmayıp, bölünmez uzay-zaman sürekliliği adım verdiği daha geniş bir bütünün pürüzsüz bir biçimde birleşmiş parçaları olduğunu söylemişti. Bohm, bu görüşü, dev bir adım daha ileriye götürmüştür. O, evrendeki her şeyin bir sürekliliğin parçası olduğunu söylemiştir. Görünen düzeydeki açık seçik ayrılığın karşın, her şey birbirinin dikişsiz bir uzantısıdır ve sonuçta her şey, hatta saklı ve belirgin düzenler bile birbirleriyle iç içe girmiş durumdadır.

Bir an durup bunu düşünelim. Elinize bakın. Şimdi de yanınızdaki lâmbadan akan ışığa balon. Ve ayaklarınızın dibinde uzanmış köpeğe. Siz yalnızca aynı maddeden yapılmış değilsiniz. Siz aynı şeysiniz. Tek bir şey. Bölünmez bir şey. Sayısız kollarını ve eklentilerini tüm görülebilir nesnelerin, atomların, dalgalı okyanusların, kozmosta göz kırpan yıldızların içine uzatmış görkemli bir şey.

Bohm uyarır; bu, evrenin devasa, farklılaşmamış, bölünmemiş tek bir kütle olduğu anlamına gelmemektedir. Şeyler aynı zamanda hem bölünmez bir bütünün parçaları olabilir hem de kendi özgün niteliklerine sahip olmayı

HOLOGRAFİK EVREN

sürdürebilir. Bohm, bunu daha açık anlatabilmek için bir nehrin içinde sıklıkla oluşan ufak anaförleri ve girdapları örnek gösterir. İlk bakışta bu anaförler birbirlerinden ayrı şeyler gibi görünür ve büyüklük, hız, dönme yönü vb. gibi açılardan bireysel özellikler taşır gibidir. Ancak dikkatle incelince herhangi bir girdabın nerede başlayıp nehrin nerede bittiğine karar vermenin olanaksız olduğu anlaşılır. Böylece Bohm, "şeyler" arasındaki farklılıkların anlamsız olduğunu söylemiyor. Yalnızca bizden, holoeylemin çeşitli görünüşlerini "şeyler"e bölme alışkanlığının bir soyutlama olduğunun sürekli olarak farkında olmamızı istiyor, bu bölme alışkanlığı söz konusu görünüşleri düşünce tarzımıza uygun olarak algılayabilmemizi sağlayan bir yoldur yalnızca. Bu yanılığın düzeltme çabası içinde, holoeylemin farklı görüntülerini "şeyler" diye adlandırmak yerine, onlara "göreceli olarak bağımsız altbütünlükler" adını veriyor.¹⁰

Gerçekten de, Bohm bizim, dünyayı parçalara bölmek ve her şeyin nasıl bir dinamik ilintiyle birbiriyle bağıntılı olduğunu görmezden gelmek konusunda -yalnızca bilim alanında değil, bireysel ve toplumsal yaşamımızda da- neredeyse evrensel düzeydeki eğilimimizin pek çok problemimizin kaynağı olduğuna inanıyor. Örneğin, bütünü etkilemeden yeryüzünün içinden değerli parçalar çıkartabileceğimizi düşünüyoruz. Bedenimizin bazı bölümlerine işlemler uyguluyor ve bütünüyle ilgilenmiyoruz. Toplumumuzdaki suç, yoksulluk, uyuşturucu bağımlılığı gibi çeşitli sorunlarla uğraşırken tüm sorunları toplumsal bir bütün olarak algılamıyoruz vb. Bohm yazılarında dünyayı parçalara bölerek ele almanın yalnızca işe yaramamakla kalmayıp, yok oluşumuzu da hazırlamakta olduğunu tutkuyla savunmaktadır.

Şuur Maddenin Daha Süptil Bir Biçimidir

Bohm'un holografik evren tasarımı, kuantum fizikçilerinin karşılıklı bağlantı konusunda niçin bu kadar çok örnekle karşılaşmakta olduğunu açıklarken, ayrıca başka birçok bilmeceye de yamıt getirmektedir. Bunlardan biri de şuurun atomaltı dünyası üzerindeki görünür etkisidir. Daha önce gördüğümüz gibi, Bohm parçacıkların gözlenmedikleri zaman var olmadıkları düşüncesini kabul etmemektedir. Ancak ilke olarak şuur ve fiziği biraraya getirme çabasına karşı değildir. Yalnızca ona göre, çoğu fizikçi, bağımsız bir şeyin -şuurun- başka bir bağımsız şeyle -bir atomaltı parçacığı ile- ilişkisi olduğunu söylerken bir kez daha gerçekliği parçalara bölmeye çalışmaktadır.

Bütün bunlar holoylemin görünüşleri olduğuna göre, Bohm, şuur ve madde arasındaki ilişkiden söz etmenin bir anlamı olmadığına inanmaktadır. Bir bağlamda, gözlemci ile gözlenen aynı şeydir. Gözlemci aynı zamanda ölçümü yapan aygıt, deney sonuçları, lâboratuvar ve lâboratuvarın dışında esen rüzgârdır. Aslında, Bohm şuurun, maddenin daha süptil bir biçimi olduğuna inanır; ona göre, ikisi arasındaki herhangi bir ilişkinin temeli bizim kendi gerçeklik düzeyimizde değil, saklı düzenin derinliklerinde yatmaktadır. Tüm maddelerin çeşitli gizlenme ve ortaya çıkma evrelerinde şuurculuk vardır. Belki de onun için plâzma, canlıların bazı özelliklerine sahiptir. Bohm'un öne sürdüğü gibi, "eylemi biçimlendirme yeteneği zihnin en tipik özelliğidir ve daha şimdiden elektronun 'zihnimsi' bir şeyler olduğunu görüyoruz."¹¹

Yine Bohm, evreni canlılar ve cansızlar diye ayırmanın da bir anlamı olmadığını söylüyor. Canlı ve cansız nesnelere ayrılmaz biçimde birbirinin içine girmiştir ve yaşamın kendisi de, tüm evrenin içine gizlenmiş durumdadır. Hatta ka-

HOLOGRAFİK EVREN

yalar bile bir biçimde canlıdır, diyor Bohm, çünkü yaşam ve zekâ yalnızca maddenin değil, "enerjinin", "uzayın", "zamanın", "tüm evreni oluşturan kumaşın" ve bizim holoylemeden soyutladığımız, yanılığa düşerek ayrı şeyler gibi gördüğümüz her şeyin içindedir.

Şuurun ve yaşamın (ve aslında her şeyin) evrenin içinde birarada topluca bulunduğu fikrinin aynı derecede çarpıcı bir başka yönü de var. Bir hologramın her parçasının bütünüün imgesini taşımakta olduğu gibi, evrenin her bir parçası da tümünü içermektedir. Bunun anlamı şudur: Nasıl ulaşabileceğimizi bilirsek Andromeda galaksisini sol elimizin baş parmağının tırnağında da bulabiliriz. Aynı zamanda Kleopatra'nın Sezar'la ilk karşılaşmasına da tanık olabiliriz. Çünkü ilke olarak tüm geçmiş ve tüm geleceğin imaları uzay ve zamanın en ufak bölümüne varmaya dek her yere yayılmış durumdadır. Bedenimizin her bir hücresi tüm kozmosu barındırır. Her yaprak, her yağmur damlası ve her bir toz tanesi de öyle, tıpkı William Blake'in ünlü şiirinde olduğu gibi ve ona yeni anlamlar ekleyerek:

*Dünyayı görmek için bir Kum Tanesinde
Ve Cenneti bir Yaban Çiçeğinde,
Yakala Sonsuzluğu avucunun içinde
Ve bir saatin içinde Ebediyeti.*

Uzayın Her Santimetre Küpünün İçinde Bir Trilyon Atom Bombasının Enerjisi Bulunur

Eğer evrenimiz daha derinlerdeki bir düzenin yalnızca soluk bir gölgesiye, kendi gerçekliğimizin karışık dokusu daha başka neleri saklamaktadır? Bohm'un bu konuda da bir diyeceği var: Günümüz fiziğinin anlayışına göre, uzayın her bir bölgesi değişik boylardaki çeşitli dalgalardan oluşan

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

alanlarla yıkanıp durmaktadır. Her dalgamın kendine özgü bir enerjisi vardır. Fizikçiler bir dalganın taşıyabileceği en az miktardaki enerjiyi ölçmek istediklerinde, uzay boşluğunun her bir santimetre küpünün, bilinen evrendeki tüm maddelerin toplam enerjisinden daha fazla enerjiye sahip olduğunu gördüler!

Bazı fizikçiler bu hesaplamayı ciddiye almak istememekte ve bir biçimde hata yapılmış olduğunu düşünmektedirler. Bohm ise, bu sonsuz enerji okyanusunun varlığına inanmakta ve gizli düzenin gözden uzak engin doğası hakkında bize az da olsa bir şeyler anlatmakta olduğunu ileri sürmektedir. O, çoğu fizikçinin, kendilerine dikkatlerini bu okyanusun içindeki maddelere yoğunlaştırmaları öğretildiği için, içinde yüzmekte oldukları denizin farkında olmayan balıklar misali, bu dev enerji okyanusunu görmezden geldiklerini düşünmektedir.

Bohm'un, uzayın en az, içinde hareket eden madde kadar gerçek ve süreçlerle dolu olduğu yolundaki görüşü, saklı enerji denizi hakkındaki düşüncelerinde tam olgunluğa ulaştı. Madde, sözde uzay boşluğu dediğimiz bu denizden bağımsız olarak var olamazdı. O uzayın bir parçasıydı. Söylemek istediklerini açıklayabilmek için Bohm, şöyle bir benzetme yaptı: Bir kristal, mutlak sıfır noktasma dek dondurulacak olursa, kristalin içindeki elektron akışı dışarıya elektron saçmadan sürüp gidecektir. Eğer ısı yükseltilecek olursa, kristalin içindeki çeşitli çatlakların saydamlıklarını yitirdiği görülecek, başka bir deyişle, bu çatlaklar dışarıya elektron saçmaya başlayacaklardır. Elektron açısından bakılacak olursa, kristalin içindeki bu gibi çatlakların hiçlik denizinde yüzen "madde" parçaları gibi görünmesi gerekir, ama durum böyle değildir. Hiçlik ve madde parçaları birbirlerinden bağımsız olarak var olamazlar. Her ikisi de aynı kumaşın, kristaldeki daha derin düzenin parçalarıdır.

HOLOGRAFİK EVREN

Bohm aynı şeyin bizim varoluş düzeyimizde de geçerli olduğuna inanmaktadır. Uzayda boşluk yoktur. O doludur, bir vakum değil, maddeyle dolu bir alandır ve biz de dahil her şeyin var olduğu temeldir. Evren bu kozmik enerji denizinden ayrı değildir, evren bu denizin yüzeyindeki bir dalgacıktır, düşünülemez kadar engin bir okyanusun ortasında, ona kıyasla ufak bir "uyarıcı desendir". "Bu uyarıcı motif, göreceli olarak özerktir ve tezahürün üç boyutlu belirgin düzenine yaklaşık olarak yinelenen, dengeli ve ayırt edilebilir yansımalar yapmaktadır." der Bohm.¹² Başka bir deyişle, görünürdeki maddeselliğine ve dev boyutuna karşın evren, kendi içinde ve dışında var olmayıp, daha geniş ve daha tanımlanamaz bir şeyin üvey çocuğudur. Daha da ötesi, evren bu daha geniş bir şeyin başlıca ürünü değildir, o yalnızca gelip geçen bir gölge, daha büyük bir tabloda yer alan bir hiçkırıktır yalnızca.

Bu sonsuz enerji denizi, saklı düzen içinde gizlenen tek şey değildir. Saklı düzen, evrenimizdeki her şeyi doğuran temel olduğuna, en azından var olan ya da var olacak olan her atomaltı parçacığını da kapsadığına göre; maddenin, enerjinin, yaşamın her konfigürasyonunu; kuazarlardan Shakespeare'in beynine, çift sarmaldan galaksilerin büyüklük ve biçimini kontrol eden güçlere kadar mümkün olan her şuurlu hareketi de kapsar. Ve hepsi bu kadar da olmayabilir. Bohm, saklı düzenin nesnel evreninin sonu olduğuna inanmak için hiçbir neden bulunmadığını da kabul ediyor. Bu düzenin ötesinde akla sığmayacak başka düzenler, daha ileri aşamaların sonsuz basamaklarına uzanmakta olabilir.

Bohm'un Holografik Evrenine Deneysel Destek

Fizik alanındaki bazı ümit verici bulgular Bohm'un

haklı olabileceğini düşündürmektedir. Saklı enerji denizi göz ardı edilecek olsa bile, uzay ışık dalgaları ve diğer elektromanyetik dalgalarla doludur; bunlar sık sık birbirleriyle kesişmekte ve girişim desenleri oluşturmaktadır. Daha önce tüm parçacıkların da birer dalga olduğunu görmüştük. Bunun anlamı, fiziksel nesnelere ve kendi gerçeklik düzeyimiz içinde algılamakta olduğumuz her şeyin girişim desenlerinden oluşmuş olduğudur. Bu olgu inkâr edilemez holografik imaları içermektedir.

Son yıllarda elde edilmiş başka bir deneysel bulgu da zorlayıcı bir kanıt oluşturmaktadır. 1970'de teknoloji, Bell'in ortaya atmış olduğu iki-parçacık deneyine uygulanabilirlik sağlamıştı; birkaç farklı araştırmacı bu yolda girişimlerde bulunmuş ve bulgular umut verici olmakla birlikte, içlerine hiç birisi kesin sonuç elde edememişti. Sonra 1982'de, Paris Üniversitesi'nin Optik Enstitüsünde görevli fizikçiler, Alain Aspect, Jean Dalibard ve Gérard Roger bunu başardı. Bu kişiler, önce kalsiyum atomunu lazerle ısıtarak bir dizi foton elde ettiler. Sonra her fotonun 6.5 metrelik bir boru içinde iki aykırı yönde ilerleyerek kendisini iki olası polarizasyon çözümleyicisinden birine yönelten özel filtrelerden geçmesini sağladılar. Her iki filtrenin fotonları çözümleyicilerden birine ya da diğerine aktarması saniyenin 10 trilyonda biri kadar bir süre içinde gerçekleşti ve bu süre ışığın foton dizisine ayrılarak 30 metrenin tümünü geçme hıandan, saniyenin 30 trilyonda biri kadar az bir zamandı, yince Aspect ve meslektaşları fotonların birbirleriyle herhangi bir fiziksel süreç aracılığıyla haberleşmeleri olasılığını ortadan kaldırmış oluyordu.

Aspect ve ekibi, kuantum kuramının öngördüğü gibi fotonun ikiziyle aynı polarizasyon açısını ayarlayabildiğini gördüler. Bu, ya Einstein'ın ışıktan hızlı iletişim olarak bildirisinin iflâs ettiği ya da iki fotonun mekân dışı bağ-

HOLOGRAFİK EVREN

lantısı olduğu anlamına geliyordu. Çünkü fizikçilerden çoğu ışıktan hızlı süreçleri kabul etmek istemiyordu. Aspect'in deneyi genel olarak, iki foton arasında mekân dışı bir bağlantı olduğunun canlı bir kanıtı olarak karşılandı. Dahası, İngiltere'de, Tyne'daki Newcastle Üniversitesi'nden fizikçi Paul Davis'in gözlemlediği gibi, tüm parçacıklar birbirleriyle sürekli olarak etkileşip ayrıldıklarına göre, "kuantum sisteminin bu mekân dışı görünümü, doğanın genel bir özelliği olmalıydı".¹³

Aspect'in bulguları Bohm'un evren modelinin doğru olduğunu kanıtlamıyor, ama ona önemli bir destek sağlıyordu. İşin aslında Bohm kendisinininki de dahil, hiçbir kuramın kesin olarak doğru olabileceğine inanmıyordu. Bunların hepsi de yaklaşık gerçeklerdi yalnızca; ölçülebilir bir harita çizerek sonsuz ve parçalanamaz olan bir bölgenin plâmnı çıkartmaya çalışıyorduk.

Bu, kendi kuramının deneylemeyeceği anlamına gelmiyordu. Gelecekte, düşüncelerini deneyleyebilecek tekniklerin gelişeceğinden emindi (Bohm, bu konuda eleştiriler aldığıında, fizikteki birçok kuramın, örneğin "süpersicim" kuramının daha onyıllarca deneylemeyeceğine değinmektedir).

Fizikçilerin Tepkisi

Fizikçilerin çoğu Bohm'un düşüncelerine karşı kuşkuludur. Örneğin Yale fizikçilerinden Lee Smolin, Bohm'un kuramını kısaca/'fiziksel olarak fazla yönlendirici" bulmaktadır.¹⁴ Öte yandan, Bohm'un zekâsı hemen hemen evrensel bir saygınlık kazanmış durumdadır. Boston Üniversitesi'nden fizikçilerinden Abner Shimony bu görüşün bir temsilcisidir. "Onun kuramını anlamıyorum. Kesinlikle simgesel ve çift anlamlı bir görüş olduğunu düşünüyorum; sorun, bu

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

simgesel anlatımı nasıl anlamamız gerektiği konusunda ortaya çıkıyor. Yine de, madde üzerinde gerçekten çok derin düşünmüş ve bana göre, bu soruları göz ardı etmek yerine, fiziksel araştırmanın ön saflarına getirmiş olmakla dev bir hizmet yapmıştır. O yürekli, cüretkâr ve yüksek düş gücüne sahip bir adamdır."¹⁵

Bu gibi kuşkulara karşın, Bohm'un düşüncelerine sıcak bakan fiziçiler de vardır, bunlar arasında kara delikler hakkındaki çağdaş kuramın yaratıcısı olan, Oxford'lu Roger Penrose, kuantum kuramının kavramsal temelleri üzerine dünyanın önde gelen otoritelerinden biri olan Paris Üniversitesinden Bernard d'Espagnat, 1973 Nobel fizik ödülünü alan Cambridge'den Brian Josephson gibi ağır toplar da vardır. Josephson, Bohm'un saklı düzeninin bilim adamlarını, bir gün Tanrı'yı ya da Zihni büimin sınırlan içine almaya yönelteceğine inanmaktadır ve bu Josephson'un desteklediği bir düşüncedir.¹⁶

Pribram ve Bohm Birlikte

Biramda düşünüldüğünde Bohm ve Pribram'ın kuramları, yeni ve son derece anlamlı bir dünya tasannu yaratmaktadır: Beyinlerimiz, temelde başka boyutlardan, uzay ve zamanın ötesindeki daha derin bir varoluş düzeninden yansıyan frekansları yorumlamak suretiyle nesnel gerçekliği matematiksel olarak oluşturmaktadır: Beyin, holografik bir evrenin içerdiği bir hologramdır.

Pribram açısından, bu sentez onun nesnel dünyanın, en azından bizim düşünmeye alışık olduğumuz biçimde var olmadığını kavraması sonucunu doğurmuştur. "Bizim ötemizde" yalnızca engin bir dalgalar ve frekanslar okyanusu vardır ve gerçekliğin bize böyle somut görünmesinin nedeni yalnızca, beyinlerimizin bu holografik karmaşayı alıp onu

HOLOGRAFİK EVREN

taşlara, sopalara ve dünyamızı oluşturan diğer tamdık objelere dönüştürme yeteneğine sahip olmasıdır. Peki (kendisi de maddenin frekanslarından oluşan) beyin, frekanslar karmaşası türünden böylesi dayanıksız bir şeyi alarak ona dokunduğumuzda bize nasıl somut bir şey gibi duyumsatabiliyor? Beynimizin, ötemizdeki dünya imgesini nasıl yaratmakta olduğunun temeli, Bekesy'nin vibratörleriyle uyardığı matematiksel süreç gibidir." diyor Pribram.¹⁷ Başka bir deyişle, bir porselenin pürüzsüz yüzeyi ve ayaklarımızın altındaki plaj kumu, gerçekte yalnızca fantom organ sendromunun (*) süslü bir çeşitlemesidir.

Pribram'a göre bu önerme, orada porselen fincanlar ve plaj kumlarının bulunmadığı anlamına gelmez. Bunun anlamı, basitçe söylenecek olursa, bir porselen fincan gerçekliğinin çok farklı iki görünümüne sahip olmasıdır. Bu gerçeklik beynimizin merceğinden filtre edilerek geçtiğinde bir fincan olarak ortaya çıkar. Ama merceğimizi ortadan kaldırırsaydık onu bir girişim deseni olarak algılayacaktık. Hangisi gerçek, hangisi hayal? "Benim için her ikisi de gerçek," diyor Pribram, "ya da eğer isterseniz, hiç biri gerçek değil."¹⁸

Bu olup bitenler yalnızca porselen fincanlarla ilgili değil. Bizim kendi gerçekliğimizin de çok farklı iki görünümü var. Biz de kendimizi ya uzayın içinde hareket eden fiziksel bedenler ya da kozmik hologramın içerdiği girişim desenleri olarak görebiliriz. Bohm bu ikinci görüş açısının daha doğru olduğuna inanıyor, çünkü ona göre, kendimizi holografik bir evrene bakan holografik bir akıl/beyin olarak görmek de yine bir soyutlama, temelde ayrılmasına olanak olmayan bir şeyi ikiye ayırma çabasıdır.¹⁹

Bunu kavramak zor geldiyse üzülme. Holizm düşüncesini bizim dışımızda bir şeyin içinde algılamak görece-

(*) **Fantom organ sendromu:** Bir organını yitiren kişilerin o organ yerindeymiş gibi duyular alması ve bu hastalıklı duyuların oluşturduğu belirtilerin tümü. (Ç.N.)

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

U olarak daha kolaydır, örneğin, bir hologramın içindeki bir elmayı algılamak gibi. Buradaki durumu anlamamızı zorlaştıran şey ise bizim bir holograma bakmakta olmayışımızdır. Biz de o hologramın parçasıyız.

Bu olguyu kavrama konusunda karşılaştığımız güçlük, aynı zamanda Bohm ve Pribram'ın düşünce sistemimizde ne kadar köktenci bir değişim yaratmaya çalıştıklarının da bir göstergesidir. Ancak onların yaratmaya çalıştıkları tek köktenci değişim bu değildir. Pribram'ın, beyinlerimizin nesnel oluşturmakta olduğunu öne süren düşünceleri, Bohm'un vardığı sonucun; bizim uzay ve zamanı bile oluşturmakta olduğumuz²⁰sonucunun yanında parlaklığını yitirmektedir. Bu görüşün içerdiği imalar, Bohm ve Pribram'ın düşüncelerinin diğer alanlardaki araştırmacıların çalışmalarına yapmış olduğu etkileri incelerken ele alacağımız konulardan yalnızca birisidir.

Zihin ve Beden

İnsan varlığını birey olarak yakından inceleyecek olursak, hemen onun kendi çapında, kendi kendisini kapsayan, kendi kendisini oluşturan ve kendi şuuru-na sahip eşsiz bir hologram olduğunun farkına varabiliriz. Ve yine, bu varlığı kendi gezegensel bağlamından ayırabilseydik, bu insan biçiminin bir mandalaya () ya da simgesel bir şiiire benzemekte olduğunu da hemen görebilirdik, çünkü onun biçim ve devinimi, kendisini yaratan çeşitli fiziksel, toplumsal, psikolojik ve evrimsel bağlamlar konusunda engin bir bilgi birikimini içermektedir.*

Dr. Ken Dychtwald
Holographic Paradigm'den
(Holografik Paradigma) alıntı

(*) **Mandala:** Sanskrit dilinde çember. Hinduizmde Tantra Budacılığında kutsal törenlerde meditasyon sırasında kullanılan simgesel çizim. Evreni simgeleyen mandala, tanrıları içine alan kutsanmış bir bölge ve evrensel güçlerin toplanma noktasıdır. İnsan, düşünceleriyle mandala'ya "girip" merkezine doğru "ilerlerken" simgesel olarak kozmik parçalanma ve yeniden bütünleşme süreçlerinden geçer. *ANA Britannica. (Ç.N.)*

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

Psikiyatri ve psikoanalizin geleneksel modelleri kesinlikle kişisel ve biyografiktir, ancak çağdaş şuur araştırmaları insan psişesine yeni düzeyler, alanlar ve boyutlar katmış ve insan ruhunun temelde tüm evrenle ve varlığın tümüyle eşit olduğunu göstermiştir.

Stanislav Grof

Beyond the Brain (Beynin Ötesinde)

Holografik modelin etkilemiş olduğu araştırma alanlarından birisi de psikolojidir. Bu da şaşırtıcı sayılmaz, çünkü Bohm'un da değinmiş olduğu gibi şuurun kendisi, onun "bölünmez ve akıcı hareket" sözcükleriyle anlatmak istediği şeyin kusursuz bir örneğidir. Şuurumuzun gelgitleri tümüyle açıklanamamaktadır, ancak geniş anlamda düşünce ve fikirlerimizin içinden doğduğu daha derin ve temel bir gerçeklik olarak görülebilir. Buna karşılık, bu düşünce ve fikirler akan bir nehri oluşturan dalgacıklar, burgaç ve girdaplar olarak düşünülebilir ve bu düşüncelerden bazıları bir nehrin içindeki girdaplar gibi az çok dengeli bir biçimde yinelenir ve direnirken diğer bazıları ise hafızadan silinir ve göründükleri gibi hemen yok olabilirler.

Holografik tasarım, bazen iki ya da daha çok birey arasında görülen açıklanamaz şuur bağlantılarına da ışık tutmaktadır. Böylesi bağlantıların en ünlü örneklerinden biri

HOLOGRAFİK EVREN

de İsviçreli psikiyatrist Cari Jung'un kolektif şuur dışı kavramında somutlaştırılmıştır. Jung, daha meslek yaşamının başlarında, hastalarının rüyalarının, sanat yapıtlarının, fantazilerinin ve halüsinasyonlarının, tümüyle kendi kişisel yaşam geçmişlerinin ürünü olarak açıklanamayacak sembeler ve fikirler kapsadığına inanmıştı. Bu gibi sembeler, dünyanın büyük mitolojik ve dinsel imge ve temalarıyla yakın benzerlikler taşıyordu. Jung, mitlerin, rüyaların, halüsinasyonların ve dinsel içerikli görsel imgelerin hep aynı kaynaktan, tüm insanlarca paylaşılan kolektif bir şuur dışından doğduğu sonucuna varmıştı.

Jung'u bu sonuca yönelten olay, 1906'da yer alan ve paranoid şizofren (*) genç bir adamın halüsinasyonlarının sözü konusu olduğu bir deneyimdi. Bir gün olağan vizitini yapan Jung, genç adamın pencerenin önünde durup güneşe bakmakta olduğunu görmüştü. Adam aynı zamanda başını, garip bir biçimde bir yandan diğerine sallayıp duruyordu. Jung, ona niçin böyle yaptığını sorunca genç adam, Güneş'in Penisine bakmakta olduğunu söylemişti, başını böyle iki yana salladığında Güneş'in Penisine hareket ederek rüzgâr esmesine neden oluyordu.

O anda Jung, genç adamın bu savını görmekte olduğu halüsinasyonlardan biri olarak kabul etmişti. Ancak yıllarca sonra, iki bin yıllık bir İran dinsel metninin çevirisiyle karşılaşınca, bu düşüncesi değişti. Bu metin, vizyonlar meydana getiren bir dizi dinsel tören ve duadan oluşuyordu. Bu metindeki vizyonlardan biri tanımlanırken, törene katılan kişi güneşe bakacak olursa güneşten bir tüpün sallanmakta ol-

(*) Paranoid şizofreni: Paranoya, aşın kuşku, güvensizlik, bencillikle kendini belirten bir ruh hastalığı; şizofreni, gerçeklerle olan ilişkilerin büyük ölçüde azalması, düşünce, duygu ve davranış alanlarında önemli bozulmaların ortaya çıkması gibi belirtiler gösteren bir ruh hastalığı. Paranoid şizofren: Her iki hastalığın birbirlerini etkileyerek birarada bulunması. *Yeni Oxford Resimli Ansiklopedik Sözlük*. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

duğunu göreceği, bu tüp bir yandan öbür yana sallanınca rüzgâr çıkmasına neden olacağı belirtiliyordu. Koşullar, söz konusu edilen genç adamın bu dinsel töreni içeren metinle herhangi bir ilişki kurmuş olmasını son derece olanaksız kıldığı için Jung, adamın görsel imgesinin yalnızca şuur dışının bir ürünü olmayıp, daha derin bir düzeyden, insan ırkının kendi kolektif şuur dışından fıskırıp gelen kabarcıklar olduğuna karar verdi. Jung arşetipler (*) adını verdiği böylesi imgelerin o denli eski olduğuna inanıyordu ki, her birimizin şuur dışımızın derinliklerinde bir yerlerde kıvrılmış iki milyon yaşındaki bir insanın anıları vardı.

Jung'un kolektif şuur dışı kavramı psikoloji üzerinde son derece büyük bir etki yapmış ve günümüzde binlerce psikolog ve psikiyatrist tarafından kabul görmüş olduğu hâlde, bugünkü evren tasarımı böyle bir şeyin varlığını destekleyecek hiçbir mekanizma oluşturamamıştır. Bununla birlikte, her şeyin birbirleriyle bağlantılı olduğunu öneren holografik model bu konuya da bir açıklama getirmektedir. Her şeyin sonsuza dek birbiriyle bağlantılı olduğu bir evrende tüm şuurlar da birbiriyle bağlantılıdır. Görünümümüz ne olursa olsun bizler sınırları olmayan varlıklarız. Ya da Bohm'un dediği gibi, "Şuurunun derinliklerinde insan oğlu tektir."¹

Eğer her birimizin tüm insan ırkının şuur dışı bilgilerine açılan birer kanalı varsa, bizler, hepimiz yürüyen ansiklopediler değil miyiz? New York, Troy'daki Rensselaer Politeknik Enstitüsünden psikolog Robert M. Anderson, Jr. görünürdeki durumun, bizim yalnızca saklı düzen içindeki kendi anılarımızla ilgili bilgilerin tuşlarına basabilmemiz nede-

(*) Arşetip: İlk örnek, çeşitli çağlarda çeşitli düşünürlerce kendi görüşleri doğrultusunda kullanılmıştır... Psikanalizci Dr. Jung'a göre ilk örnekler, mitoslar ve masalların ortak temeli olarak atalarımızdan gelen imgelerin bütünüdür ve kolektif Şuur dışını meydana getirirler. *Felsefe Ansiklopedisi*, O. Hançerlioğlu. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

niyle ortaya çıktığına inanıyor. Anderson bu ayıklayıcı süreçte kişisel rezonans adını veriyor ve bunu, titreşen bir diya-pozonun, ancak, kendisiyle benzer yapı, biçim ve büyüklükteki başka bir diya-pozonla rezonans yapabilmesine (onda bir titreşim yaratabilmesine) benzetiyor. "Evrenin saklı holografik yapısı içinde bulunan sonsuz çeşitlilikteki 'imgeler'den göreceli olarak birkaçı kişisel rezonans nedeniyle, bir bireyin kişisel şuuruna girebilmektedir." diyor Anderson. "Bu yüzden, yüzyıllarca önce aydınlanmış kişiler bu bütünlük şuuruna bir göz attıkları zaman, oturup görecelik kuramım yazmaya kalkışmadılar, çünkü fiziği Einstein'in incelediği bağlamda incelemiyorlardı."²

Rüyalar ve Holografik Evren

Bohm'un saklı düzeninin psikolojideki uygulanabilirliğine inanan araştırmacılardan biri de, New York, Brooklyn Maimonides Tıp Merkezindeki Rüya Lâboratuvarının kurucusu ve yine New York'daki Albert Einstein Tıp Okulunda unvanım koruyan emekli bir klinik psikiyatri profesörü olan Montague Ullman'dır. Ullman'ın holografik kavramına karşı duyduğu ilgi en başta, tüm insanların holografik düzen içinde birbirleriyle bağlantılı oldukları yolundaki görüşten doğmuştur. Ve bunun için de iyi nedenleri vardır. Kitabımın giriş bölümünde sözü edilen DDA rüya deneylerinden pek çoğu 1960'lar ve 1970'ler boyunca Ullman'ın sorumluluğu altında gerçekleştirilmiştir. Maimonides'de yer alan DDA rüya deneyleri, günümüzde bile, en azından rüyalanımızda birbirimizle henüz açıklanamayan yollarla iletişim kurabildiğimiz konusundaki en sağlıklı deneysel kanıtlardan bazıları oluşturmayı sürdürmektedir.

Tipik deneylerden biri şudur: Hiçbir psişik yeteneği olmadığını öne süren ücretli bir gönüllüden lâboratuvardaki

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

bir odada uykuya dalması istenir. Aynı anda diğer odadaki bir kişi de dikkatini gelişigüzel seçilmiş bir resme yoğunlaştır ve gönüllünün, bu resmin imgesini rüyasında görmesine çalışır. Bu deneyler bazen sonuçsuzdur. Ama bazen de gönüllüler resimlerden etkilendiği açıkça belli olan rüyalar görürler. Örneğin bir keresinde hedef resim, Tamayo'nun, dişlerini göstererek bir dizi kemiğin başında havlayan iki köpeği betimleyen **Hayvanlar** adındaki tablosuydu; denek rüyasında bir ziyafette olduğunu görmüş, yeterince et bulunmadığı için herkes tetikte ve birbirini gözleyerek kendilerine verilen porsiyonu açgözlülükle yiyormuş.

Başka bir deneyde de Chagall'ın **Bir Pencereden Paris** tablosu seçilmişti; bu tablo pencereden Paris ufuklarına bakan bir adamı betimliyordu. Bu resimde insan yüzlü bir kedi, havada uçan birkaç ufak adam figürü, çiçeklerle kaplı bir sandalye gibi başka olağan dışı nitelikler de vardı. Denek geceler boyu sürekli olarak Fransa ile ilgili bir şeyler görmüştü rüyalarında: Fransız mimarîsi, bir Fransız polis şapkası, bir Fransız köyünün çeşitli "katmanlarına" bakan Fransız giysileri içinde bir adam. Bu rüyalardaki imgelerden bazdan resmin canlı renklerine ve olağan dışı niteliklerine belirli göndermeler yapıyordu, örneğin çiçeklerin çevresinde uçuşan bir grup an ve parlak renkli değişik giysili ve maskeÜ insanlardan oluşuşan karnaval türü bir kutlama gibi imgeler görmüştü.³

Ullman, böylesi bulguların Bohm'un sözünü ettiği karşılıklı bağlantı durumunun altını çizen kanıtlar olduğuna inanmakla birlikte, rüyaların başka bir yönünde holografik bütünlüğün daha da özlü bir örneğinin bulunabileceğini seziyordu. Bu da, rüya görmekte olan benliğimizin genellikle uyanık durumdaki benliğimizden çok daha akıllı olabilmesiydi. Örneğin Ullman yaptığı psikoanalitik uygulamalar sırasında, uyanırken tümüyle sert, acımasız, bencil, kibirli,

HOLOGRAFİK EVREN

sömürücü, başkalarını kullanan kişiler görmüştü, bunlar diğer insanlarla olan karşılıklı ilişkileri parçalanmış ve insana özgü özelliklerinden sıyrılmış kişilerdi. Ama kişi ne denli ruhsal körlük içinde olursa olsun, kendi noksanlarını ne kadar görmezden gelirse gelsin, gördüğü rüyalar hatalarını değişmez biçimde dürüstçe betimliyor ve onu daha geniş bir kendinin farkında olma durumuna doğru nazikçe itekleyecek tarzda biçimlenmiş "mecazlar" taşıyordu.

Dahası, bu gibi rüyalar yalnızca bir kez ortaya çıkmıyordu. Uygulamaları sırasmda Ullman, kendisi hakkındaki bir gerçeği görmek ya da kabul etmek istemeyen hastalarından birinin rüyalarında bu gerçeğin sık sık yüzeye çıkmakta olduğunu görmüştü; bu gerçek, geçmişindeki deneyimleriyle bağlantılı olarak farklı ama benzer kılıklarda karşısına çıkıyordu ve her defasında, onun kaçındığı gerçekle karşılaşması için yeni fırsatlar sunma yönünde açık bir çaba seziyordu.

İnsan dilerse rüyalarının bu rehberliğini görmezden gelerek yüz yaşma dek yaşayabilir, ancak Ullman, bu kendi kendini görüntüleyen sürecin yalnızca bireyin iyiliğini gözetmek amacıyla işlemediğine, bunun ötesindeki bir amaca hizmet çabasında olduğuna inanıyor; bu amaç doğarım, türlerin varlıklarını koruyabilmelerini sağlayan yaşam içgüdüdür. Ullman, bütünselliğin önemi konusunda Bohm'la aynı düşünceyi paylaşıyor ve dünyayı parçalamak konusundaki bitmez tükenmez eğilimimize karşı doğanın rüyalar yoluyla bir karşı-eylem oluşturmakta olduğunu ifade ediyor. "Bir birey kendisini, ortaklaşa yapılan, anlamlı ve sevgi dolu her şeyden kopartıp ayırabilir ve yine de yaşamını sürdürebilir, ama ulusların böyle bir lüksü yoktur. İnsan ırkını ulusal, dinsel, ekonomik ya da her ne biçimde olursa olsun parçalamak için bulduğumuz tüm yöntemlerden vazgeçmeyecek olursak, bir gün kendimizi, var olan her şeyi iste-

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

meyerek yok edebileceğimiz bir durumda bulabiliriz." diyor Ullman. "Yapabileceğimiz tek şey ise durup, birey olarak kendi varlığımızı nasıl parçalamakta olduğumuza bakmak olacaktır. Rüyalar bizim bireysel deneyimlerimizi yansıtır- lar, ama bence bunun altında yatan asıl ihtiyaç, türlerin sür- dürülmesi, türler arasındaki bağlantıların sağlanmasıdır."⁴

Rüyalarımızda hava kabarcıkları gibi ortaya çıkan o sonsuz bûgelik akışının kaynağı nedir? Ullman, bunu bilme- diğini kabul ediyor; ancak bu konuda da bir görüşü var. Saklı düzenin bir anlamda, sonsuz bilgi kaynağını simgelemekte olduğunu kabul edecek olursak, belki bu büyük bilgi fonu- nun özü de odur. Belki rüyalar bu kavramsal ve ortaya kon- mamış düzenler arasında birer köprüdür ve "saklı olanın be- lirsiz olana doğal bir dönüşümüdür".⁵ Eğer Ullman bu gö- rüşünde haklıysa, rüyalar konusundaki geleneksel psiko- analitik görüşler iflâs etmiş sayılır, çünkü rüya içeriğinin kişi- liğin ilkel bir temelinden şuura geçen bir şey olmayıp, bunun tam tersinin doğru olduğu ortaya çıkmış olacaktır.

Psikoz ve Saklı Düzen

Ullman, psikozun (*) bazı yönlerden holografik düşün- ceyle açıklanabileceğine inanmaktadır. Bohm da, Pribram¹a, mistiklerin yüzyülar boyu sözünü ettikleri deneyimlerin "rneğin evrenle kozmik bütünlük duygusu, yaşamla vb. birlik duygusu- saklı düzenin tanımlarıyla son derece uyumlu olduğuna dikkat etmişlerdi. Onlara göre, belki de mistikler, bir şekilde olağan belirgin gerçekliğin ötesine ge- çip bu gerçekliğin daha derin ve holografik niteliklerine göz atmış olabildikleri. Ullman, psikozlu kişilerin de holografik gerçeklik düzeyinin belirli yönlerini deneyimleyebildikleri-

(*) Psikoz: Türlü nedenlerle bireyin bütünlüğünü ve uyum gücünü geniş ölçü- de yıkan ruhsal bozukluklar. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

ne inanmaktadır. Ancak deneyimlerini mantıksal olarak düzene koyamadıkları için bu kaçamak bakışlar, mistiklerin bildirdiği deneyimlerin trajik parodileri olmaktan öteye gidememektedir.

Örneğin, şizofrenler sık sık, evrenle birlik içinde oldukları hakkında engin duyular almakta olduklarını söylemişlerdir, ama bu, sihirli ve hayalî bir histir. Kendileriyle başkaları arasında bir sınırlanma bulunmadığı duygusuna kapılırlar, bu inançla, kendi düşüncelerinin artık kişisel olmaktan çıktığı düşüncesindedirler. Başkalarının zihinlerini okuyabildiklerine inanırlar. Ve insanları, nesnelere ve kavramları birbirinden ayırt edemez olurlar, her şeyi daha ve daha büyük bir üst sınıfın üyeleri olarak görürler; bu, kendilerini içinde buldukları gerçekliğin holografik niteliklerini tanımlama çabası gibi görünen bir eğilimdir.

Ullman şizofrenlerin hissettikleri bu parçalanmamış bütünlük duygusunu, mekâna ve zamana bakışları aracılığıyla açıklamaya çalıştıklarına inanmaktadır. Çalışmalar şizofrenlerin sık sık herhangi bir ilişkinin tersini de ilişkiye özdeş görmekte olduklarını ortaya koymuştur.⁶ Örneğin, bir şizofrenin düşünme tarzına göre, "A olayı B olayım izler" demekle "B olayı A olayını izler" demek aynı şeydir. Bir olayın başka bir olayı herhangi bir zaman süreci içinde izlemesi düşüncesi onlar için hiçbir anlam taşımaz. Çünkü zaman içindeki tüm noktalar onlara eşit görünür. Aynı şey uzaysal ilişkiler için de söz konusudur. Eğer bir adamın kafası omuzlarının üzerindeyse, omuzları da kafasının üzerinde demektir. Bir holografik film parçasının içindeki imge gibi, şeylerin artık belirli bir yerleri yoktur ve mekânsal ilişkiler de anlamlarını yitirmişlerdir.

Ullman, holografik düşüncenin belirli yönlerinin manik-depresiflerde (*) daha da belirgin olduğuna inanmakta-

(*) Manik-depresif: Birbiri peşi sıra mani (cinnet) ve melankoli sergileyen kişi. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

dır. Şizofrenler holografik düzenden hafif esintiler almak-
tayken, manik kişiler derinlemesine onun içine dalmış du-
rumdadırlar ve onun sonsuz saklı gücüyle görkemli bir öz-
deşlik içinde bulunmaktadırlar. "Kişi, benliğini baştan başa
kaplayan tüm düşünce ve fikirlerle başa çıkamaz." diyor Ull-
man, "O, yalan söylemek, düşüncelerini gizlemek ve çevre-
sindekileri ustalıklı idare ederek geniş hayal gücüyle uzlaş-
tırmak zorundadır. Sonuç elbette, arada bir gelen genel reali-
tete uygun yaratıcılık ve başarı patlamalarının eşlik ettiği
genel bir kaos ve zihin karışıklığıdır.⁷ Buna karşılık, manik
kişi, bu gerçek üstü tatilinden geri döndüğünde yeniden
depresyona girer ve bir kez daha günlük yaşamın tehlikele-
riyle ve rastlantısal olaylarıyla yüz yüze gelmek durumun-
da kalır.

Eğer, rüya gördüğümüz sırada hepimizin saklı düze-
nin görünüşleriyle karşılaşmakta olduğumuz doğruysa,
bu karşılaşmalar, psikozlu kişiler üzerinde yaptığı etkiyi bi-
zim üzerimizde niçin yapmıyor? Bunun nedenlerinden biri,
uyandıığımız zaman rüyanın benzersiz ve meydan okuyan
mantığını geride bırakmakta oluşumuzdur, diyor Ullman.
Psikozlu kişi, durumundan ötürü günlük yaşam gerçekliği
içinde işlevde bulunmaya çalışırken aym anda bu mantıkla
da çarpışmaya zorlanır. Ullman ayrıca, rüya görmekte oldu-
ğumuz sırada çoğumuzun, saklı düzenle kaldıracağımız-
dan daha çok ilişkiye girmememiz için bizi engelleyen doğal
bir korunma mekanizmasına sahip olduğumuzu da öne sür-
mektedir.

Lüsid Rüyalarda ve Paralel Evrenler

Son yıllarda psikologlar, lüsid rüyalarla giderek daha
fazla ilgilenmeye başlamışlardır; bu, rüya görenin tam uya-
nıklık durumundaki şuurunu koruduğu ve rüya görmekte

HOLOGRAFİK EVREN

olduğunun farkında olduğu bir rüya türüdür. Lüsüd rüyaların, şuurlu olma olgusunun dışında başka birçok kendine özgü özellikleri vardır. Rüya görenin temel olarak edilgen bir katılımcı olduğu normal rüyaların tersine, lüsüd rüya gören kişi, genellikle rüyasını çeşitli yollarla yönlendirebilmektedir, örneğin, bir kâbusu hoş bir deneyime dönüştürebilir, rüyanın yer aldığı sahneyi değiştirebilir ya da belirli bireyleri ya da durumları çağırabilir. Bir lüsüd rüyadaki mermer zeminler kişiyi ürkütecek kadar katı ve gerçektir, çiçekler parlak renkler ve kokular saçarlar; her şey canlı gibidir ve garip bir enerjiyle doludur. Lüsüd rüyaları inceleyen araştırmacılar, bu rüyaların kişisel gelişim, özgüveni artırma, zihinsel ve fiziksel sağlığı geliştirme ve yaratıcı bir sorun çözme yeteneği kazanmayı kolaylaştırma konularında uyarıcı olarak çeşitli yönlerden işlevsel olabileceğine inanmaktadırlar.⁸

Rüya İncelemeleri Kurulunun 1987'de Washington'da yer alan yıllık toplantısında, fizikçi Fred Alan Wolf söz alarak, holografik modelin bu olağan dışı fenomene bir açıklık getirmekte yararlı olabileceğini söyledi. Kendisi de sık sık lüsüd rüyalar gören Wolf, holografik bir film parçasının aslında iki imge oluşturmakta olduğuna işaret etti. Bunlardan birisi filmin arkasındaki alanda beliren sanal (virtual) (*) imge, diğeri de filmin önündeki alanda odaklanan gerçek imge. Bu ikisi arasındaki farklılık, sanal bir imge oluşturan ışık dalgalarının zahiri bir odak ya da kaynaktan ayrılır gibi görünmesidir. Daha önce gördüğümüz gibi bu bir yanılsamadır, çünkü bir hologramın sanal imgesi uzayda, bir aynadaki

(*) Sanal: 1. Edim hâlinde olmayıp yalnızca güç hâlinde olan, gücü edim hâlinde olmayan gerçeklik. (Arapça) Bilkuvve mevcut olan. *Fransızca-Türkçe Sözlük*.
2. Gizil. (Arapça) Zımnî. Güç olarak saklı olup da sonradan meydana çıkan... Gerçek ve edimsel terimlerine karşıttır. Metafizikte gizil güç deyimleriyle anlamdaş olarak kullanılır. *Felsefe Ansiklopedisi*, O. Hançerlioğlu. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

imgeden daha fazla bir yer kaplamaz. Ancak, bir hologramın gerçek imgesi bir odağa doğru gelen ışık dalgaları tarafından oluşturulmuştur ve bir yanılsama değildir. Gerçek imge uzayda bir yere, bir hacime sahiptir. Ne yazık ki, bu gerçek imgeye olağan holografi uygulamalarında pek fazla dikkat edilmez; çünkü boşlukta odaklanan bir imge gözle görülemez, ancak içinden toz parçacıkları geçtiği ya da birisi ona doğru bir sigara dumanı üflediği zaman görülebilir.

Wolf tüm rüyaların içsel hologramlar olduğuna ve sıradan rüyalar diğerlerine göre daha az gerçek gibi görünüyorsa, buna, onların sanal (virtual) imgeler olmalarının neden olduğuna inanıyor. Bununla birlikte beynin gerçek imgeler üretebilme yeteneğine de sahip olduğunu düşünen Wolf, lüsid rüya gördüğümüz sırada beynimizin işte bunu yapmakta olduğunu söylüyor. Ona göre, lüsid rüyaların olağan dışı titreşimleri, dalgaların birbirlerinden uzaklaşmaları yerine birbirlerine yaklaşmaları yüzünden oluşmaktadır. "Eğer bu dalgaların odaklandığı yerde bir 'gözlemci' varsa, o gözlemci söz konusu sahneye yıkanır ve bu durumda, bir odağa doğru gelen sahne o gözlemciyi de 'içerecektir'. Bu nedenle, deneyimlenen rüya 'lüsid' görünecektir ona." diyor Wolf.⁹

Pribram gibi, Wolf da zihinlerimizin, Bekesy tarafından incelenen aym çeşit işlemler vasıtasıyla "dışarıda, orada" bir gerçeklik illüzyonu yarattığını düşünmektedir. Aynı zamanda, bu süreçlerin, lüsid rüya gören kişinin, mermer zeminler ya da çiçekler gibi, sözde objektif benzerleri kadar elle tutulur ve gerçek olduğu sübjektif realiteler yaratmasını sağladığını düşünmektedir. Aslında, rüyalarımızda lüsid olma kabiliyetimizin, dışarıdaki dünyayla kafalarımızın içindeki dünya arasında pek de farklılık olmayabileceğini gösterdiği düşüncesindedir. "Gözlemleyen ve gözlemlenen ayrılıp; bu gözlemlenen bu da gözlemleyendir." denilebildi-

HOLOGRAFİK EVREN

ğinde, diyor Wolf, işte lüsiditede gözlenen de böyle bir şeydir; bu durumda (lüsid rüyaları) sübjektif olarak değerlendirmeye mecbur muyuz diye sormadan edemiyorum.¹⁰

Wolf, lüsid rüyaların (ve belki de tüm rüyaların) gerçekte paralel evrenlere yapılan yolculuklar olduğu sonucunu çıkartıyor. Bunlar, daha geniş ve daha kapsamlı kozmik hologramların içindeki ufak hologramlardır yalnızca. Ve Wolf, giderek, lüsid rüya görme yeteneğine, paralel evrenlerin farkında olma yeteneği adı verilmesinin daha doğru olacağını öne sürüyor. "Ben buna paralel evren farkındalığı ismini veriyorum, çünkü paralel evrenlerin de hologramdaki diğer imgeler gibi ortaya çıktıkları düşüncesindeyim."¹¹ Rüya görme olgusunun temel doğası hakkındaki bu ve diğer benzer görüşler kitabın ilerideki bölümlerinde daha derinlemesine incelenecektir.

Sonsuz Metroda Otostop

Kolektif şuur dışından imgeler çıkartabileceğimiz ya da giderek, paralel rüya evrenlerine yolculuklar yapabileceğimiz düşüncesi, holografik modelden etkilenmiş olan başka bir önemli araştırmacının bulduğu sonuçlar karşısında çarpıcılığını yitiriyor. Bu araştırmacı, Maryland'daki Psikiyatrik Araştırmalar Merkezinin psikiyatrik araştırmalar şefi ve Johns Hopkins Üniversitesi Tıp Okulunda yardımcı psikiyatri profesörü olan Stanislav Grof dur. Grof, olağan dışı şuur durumları konusunda yaptığı otuz yılı aşkın incelemeleri sonucunda, karşılıklı holografik bağlantı yoluyla ruhlarımızın önünde açılan keşif yollarının geniş olmanın ötesinde, potansiyel bir sonsuzluğa sahip olduğu kanısına varmıştır.

Grof şuurun olağan dışı durumlarıyla ilgilenmeye 1950'lerde, anavatanı Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da bulunan Psikiyatrik Araştırmalar Enstitüsünde halüsinas-

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

yonlar oluşturan LSD'nin klinik kullanurunu incelediği sırada başlamıştı. Bu araştırmanın amacı LSD'nin herhangi bir tedavi uygulamasında kullanılabilirliğine karar vermektir. Grof araştırmasına başladığında, birçok bilim adamı LSD tecrübesini bir stres reaksiyonundan biraz daha önemli görüyor ve beynin zararlı bir kimyasal maddeye cevap verme biçimi olarak düşünüyorlardı. Ancak Grof, hastalarının deneyim kayıtlarını inceledikçe, yinelenen herhangi bir stres tepkimesini gösteren bir kanıtla karşılaşmadı. Ama bunun yerine, hastanın her bir LSD seansı boyunca akıp giden kesin bir süreklilik vardı. "Deney içeriklerinin, birbiriyle bağlantısız ve gelişigüzel olmak yerine, şuur dışı giderek derinleşen düzeylerinin birbirini izleyen açılımlarını temsil etmesi söz konusuydu." diyordu Grof.¹² LSD seanslarını üst üste yinelenmek suretiyle deneysel ve kuramsal psikoterapi (ruhsal tedavi) açısından önemli sonuçlar elde edilebileceğini gösteren bu durum Grof ve meslektaşlarına araştırmalarını sürdürecekti. Sonuçlar çarpıcıydı. Seriler hâlinde uygulanan LSD seanslarının psikoterapik süreci hızlandırdığı ve birçok bozukluğun tedavisi için gereken zamanı kısalttığı çabucak anlaşıldı. Kişileri yıllarca rahatsız eden sarsıntılı anılar deşilip açığa çıkartıldı ve çözümlendi, giderek bazen şizofreni gibi ciddi durumlar iyileştirilebildi. Ancak en şaşırtıcısı, hastalardan çoğunun hastalıklarıyla ilgili konuların ötesine hızla geçmeleri ve Batı psikolojisince araştırılmamış alanlara dalmalarıydı.

Bu ortak deneyimlerden biri de, rahim içinde olma hissi tekrar yaşamak şeklindeydi. Grof önceleri bunların yalnızca hayali deneyimler olduğunu sanmıştı. Ama kanıt birikimi sürdükçe, hastaların yaptığı tanımlamalarda ortaya çıkan embriyoloji bilgisinin, hastanın bu alanda daha önce edinmiş olduğu bilgilerin çok ötesine geçtiğinin farkına varmakta gecikmedi. Hastalar kollarının kalp seslerinin belir-

HOLOGRAFİK EVREN

li niteliklerini, karın zan boşluğunun içindeki akustik fenomenin yapısını, plasenta (*) içindeki kan dolaşımıyla ilgili belirli ayrıntıları ve hatta yer almakta olan çeşitli hücresel ve biyokimyasal süreçler hakkındaki ayrıntıları kesinlikle doğru olarak tanımlıyorlardı. Ayrıca annelerinin gebeliği sırasındaki önemli düşünce, duygular ve karşılaştığı fiziksel sarsıntılar gibi olguları da tanımlıyorlardı.

Grof, mümkün olan her durumda bu savları araştırıyordu, bu arada çoğu kez konu edilen anneyi ve diğer kişileri sorguya çekerek bu savları doğrulamayı başarabilmişti. Bu program için eğitildikleri sırada doğum öncesi anılarını deneyimleyen psikiyatristler, psikologlar ve biyologlar (bu çalışmada yer alan tüm terapistler LSD psikoterapi seanslarından birçok kez geçmişlerdi) bu deneyimlerin çok bariz otantikliği konusunda aynı şaşkınlığı dile getirmişlerdi.¹⁴

Tüm bu deneyimlerin en alt üst edici olanı ise, hastanın şuurunun olağan ego sınırlarının ötesine geçerek başka canlı varlıklar ve hatta nesnelere kimliğine bürünmesinin nasıl bir şey olduğunu keşfetmesiydi. Örneğin Grof'un, birdenbire tarih öncesi bir dişi sürüngen kimliğine büründüğünü sanan bir kadın hastası vardı. Böyle bir biçim içine sıkışmış olmanın nasıl bir şey olduğunu zengin ayrıntılı tanımlarla vermekle kalmıyor, türünün erkek cinsinin anatomisinde kendisini cinsel olarak en çok uyaran bölümünün kafasının yamnda, renkli pullardan oluşan bir leke olduğunu da söylüyordu. Bu kadının bu konuda daha önce herhangi bir ön bilgisi yoktu, oysa Grof, sonradan bir hayvanbilimciyle görüşerek, sürüngenlerin belirli türlerinde baş üzerindeki renkli bölgelerin gerçekten cinsel istek uyandıran tetik görevi üstlenmiş olduğunu doğrulattı.

Hastalar aynı zamanda akraba ve atalarının şuuruna da

(*) Plasenta: Memelilerin döl yatağında, ana ile dölüt arasında bulunan, dölütün ve ananın kan damarlarının birbirine yakın bulunduğu, ozmos ile besin ve oksijen alışverişini sağlayan, damarlı süngerimsi yapı. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

erişebiliyorlardı. Bir kadın, annesi üç yaşında olduğu sırada başına gelen ürkütücü bir olayı deneyimlemenin nasıl bir şey olduğunu yaşamıştı. Kadın ayrıca, annesinin yaşadığı evin ve üzerindeki beyaz çocuk önlüğünün açık bir tanımını da yapmıştı. Annesi sonradan tüm bu ayrıntıları onayladı ve kızıyla bu konuda daha önce hiç konuşmamış olduğunu itiraf etti. Diğer hastalar on yıllar hatta yüzyıllar önce yaşamış atalarının karşılaştığı olayların aynı şekilde açık seçik tanımlarını yapmışlardı.

Diğer deneyimler ırksal ve ortak anılara geçişleri de içeriyordu. Slav ırkından olanlar Cengiz Han'm Moğol sürülerinin fetihlerine katılıyor, Kalahari çölünde buşmanlarla (*) birlikte transa girip dans ediyor, Avustralya yerlileriyle kabileye kabul törenlerine katılıyor ve Aztek sunaklarında kurban edilerek ölüyorlardı. Yine tanımlar, hastamın eğitiminin sınırlarını, ırkını ve konuyla daha önceki ilgisini tümüyle aşan belirgin tarihsel olgulara ve belirli bir bilgi düzeyine sahipti. Örneğin, eğitimsiz bir hasta, Eski Mısır'daki mumyalama uygulaması konusunda zengin ayrıntılarla dolu tekniklerden, ayrıca çeşitli muska ve gömü kutularının biçim ve anlamlarından söz etmiş ve mumya bezinin katılaştırılmasında kullanılan malzemelerin bir listesini vermiş, mumya sargılarının en, boy ve biçimini ve Mısır cenaze hizmetlerinin diğer gizli yönlerini anlatmıştı. Diğer bireyler ise, Uzak Doğu kültürlerine uyum yapmış ve yalnızca bir Japon, Çinli ya da Tibetli bir psişe olmanın nasıl bir şey olduğunu duyuran etkileyici tanımlamalar yapmakla kalmamış, ayrıca Taoist ya da Budist öğretilerle ilgili olarak da fikirler yürütmüşlerdi.

Aslında, Grof'un LSD deneklerinin içine daldığı durumların bir sınırı yok gibiydi. Onların, evrim ağacındaki her bir hayvan, hatta bitki olmanın nasıl bir şey olduğunu

(*) Buşman: Güney Afrika'da, özellikle Kalahari'nin verimsiz topraklarında avcılık yapan bir halk. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

bilme yetileri vardı. Onlar, bir kan hücrelerinin, bir atomun, güneşin içindeki bir termonükleer sürecin, tüm bir planetin ve giderek, tüm kozmosun şuurunu deneyimleyebiliyorlardı. Bunun da ötesinde, zaman ve mekânın ötesine geçip, gizemli bir şekilde geleceğe ait doğru bilgilerle ilişkiye geçebilme yeteneğine sahiptiler. Bazen bu şuursal yolculukları sırasında daha da garip bir kanaldan insan ötesi zekâlarla, bedensiz varlıklarla, "yüksek şuur plânları"ndan ruhsal rehberlerle ve diğer insanüstü varlıklarla ilişkiye girebiliyorlardı.

Denekler bazen, başka evrenlere ve diğer gerçeklik düzeylerine de geçebiliyorlardı. Depresyon geçirmekte olan genç bir adam, özellikle sinir bozucu bir seans sırasında, kendisini başka bir boyutta buldu. Burası ürkütücü bir biçimde aydınlanmıştı; denek, hiç kimseyi görmediği hâlde, çevresinin bedensiz varlıklarla dolu bulunduğunu seziyordu. Birden birisinin kendisine çok yakın durduğunu duyumsadı ve şaşkınlık içinde bu varlığın kendisiyle telepatik iletişime girdiğini fark etti. Bu varlık ondan, Kromeriz'de Moravian kentinde yaşayan bir çiftle ilişki kurmasını ve onlara, oğulları Ladislav'ın iyi durumda bulunduğunu ve her şeyin yolunda olduğunu iletmesini istedi. Sonra ona bu çiftin adını, adresini ve telefon numarasını verdi.

Bu bilgi, ne Grof için ne de genç adam için hiçbir anlam taşııyordu; onun sorunları ve tedavi süreciyle hiçbir ilgisi yoktu. Yine de Grof, bu bilgiyi aklından çıkartamadı. "Biraz tereddüt ve karışık duygulardan geçtikten sonra, yaptığım şeyi öğrendikleri takdirde, meslektaşlarımla alaylarına hedef olacağıma kesinlikle emin olduğum şeyi yapmaya karar verdim." diyor Grof, "Telefona gittim, Kromeriz'deki o numarayı çevirdim ve Ladislav'la konuşmak istediğimi söyledim. Telefonun öbür yanındaki kadının ağlamaya başladığını duyunca şaşırıp kaldım. Kendine gelince, kırık bir sesle

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

bana şöyle dedi: 'Oğlumuz artık bizimle birlikte değil; o bu dünyadan göçtü, onu üç hafta önce yitirdik.'"¹⁵

1960'da Grof, Maryland Psikiyatrik Araştırmalar Merkezinden bir teklif alarak Birleşik Devletler'e taşındı. Bu merkezde LSD'nin psikoterapik (ruhsal tedavi alanındaki) uygulamalarını araştırmak için denetimli çalışmalar yapıyordu. Merkez, sürekli uygulanan LSD seanslarının çeşitli zihinsel düzensizlikleri olan bireyler üzerindeki etkilerini incelemekle birlikte, aynı zamanda "normal" gönüllüler -doktorlar, hemşireler, ressam, müzisyenler, filozoflar, bilim adamları, rahipler ve din bilimciler- üzerindeki etkilerini de araştırma kapsamına alıyordu. Ve Grof yine, aynı fenomenin sürekli olarak yinelenmekte olduğunu gördü. Sanki LSD insan şuuruna, şuur dışının yeraltı bölgelerinde yer alan bir tür sonsuz metro sistemine, tünellerden ve dolaşık yollardan oluşan bir labirente açılan bir kanal sağlıyordu ve burada evrendeki her şey birbiriyle bağlantı halindeydi.

Her biri en az beş saat süren üç binin üzerindeki LSD seansını kişisel olarak yönettikten ve meslektaşları tarafından yönetilmiş bulunan iki binden fazla seansın kayıtlarını inceledikten sonra Grof, kesinlikle olağan dışı bir şeylerin olduğu kanısına vardı. "Yıllar süren kavramsal mücadele ve tartışmalardan sonra, LSD araştırmalarından çıkan verilerin; psikoloji, psikiyatri, tıp ve belki genel olarak bilimin günümüzde geçerli olan paradigmalarında hızla etkin bir yenden düzenlemeye gidilmesinin gerekliliğine işaret etmekte olduğu sonucuna vardım." diyordu Grof. "Şu anda, evren, gerçekliğin yapısı ve özellikle insan ırkı hakkında günümüzde geçerli olan anlayışların yapay, yanlış ve eksik olduğu konusunda çok az kuşku var."¹⁶

Grof, şuurun kişiliğin alışılmış sınırlarını aştığı deneyimlerden oluşan bu fenomeni tanımlamak için transperso-nal (aşkın kişilik ya da kişilik ötesi durumu) terimini buldu

HOLOGRAFİK EVREN

ve 1960'lann sonlarında, içlerinde psikolog ve eğitimci Abraham Maslow'un da bulunduğu, kendisiyle aynı düşünce-
de olan profesyonellerle birlikte, transpersonal psikoloji
adını verdikleri yeni bir psikoloji ekolü kurdular.

Halen geçerli olan gerçeklik anlayışımız ile aşkın kişilik
(transpersonal) vakaları açıklamak olası değilse, bu yöntemin yerini nasıl bir anlayış alabilecektir? Grof bunun holografik model olduğuna inanıyor. Kendisinin de işaret ettiği gibi kişi, aşkın kişilik deneyimlerinin başlıca özelliklerinin hepsini -tüm sınırların birer görüntüden ibaret olduğu duygusu, parça ile bütün arasındaki ayrımın yok olması, her şeyin birbiriyle bağlantılı olduğu- holografik bir evrende bulmayı bekleyebilir. Buna ek olarak Grof, aşkın kişilik deneyimlerin niçin olağan uzaysal ya da zamansal sınırlamalara bağlı olmadığını, uzay ve zamamn holografik bölgede gizlenen yapısıyla açıklanabileceği duygusunu taşımaktadır.

Grof, hologramların bilgi depolama ve anımsama konusundaki neredeyse sonsuz kapasitesinin, hepsi de bireyin kişiliği hakkında görkemli bilgiler sağlayan görüntüler, fanteziler ve diğer "psikolojik gestaltlar" (*) olgusunu da açıklamakta olduğunu düşünmektedir. Bir LSD seansı sırasında deneyimlenen tek bir imge, bir kimsenin genel olarak yaşam karşısındaki tavrı, çocukluğunda geçirdiği bir sarsıntı, nedenli kendini beğenmiş olduğu, ailesi ve evliliği konusundaki duyguları -o sahnenin şekillendirdiği tüm benzer örnekler içinde gizlenmiş bulunan her şey- hakkında bilgiler içerebilir. Bu gibi deneyimler, sahnenin her bir ufak parçası aynı zamanda tüm bir bilgi takımını da içermekte olduğu için, bu yönden de holografiktir. Bu nedenle, sahnenin çok

(*) Gestalt: Psikolojide yapı, bütüne bağlı oluşlarından ötürü parçalan değişikliğe uğramış bir tüm, belli bir bütündeki parçalar, başka bütünler içinde kazanacakları özelliklerden farklı özellikler (duyusal, görünüş, fonksiyon, anlam, değer) kazanır; bu açıklama çağrışımıcılığın terk edilmesini gerektirir. Genellikle, gestalt psikoloji, gestalt kuramı deyişlerinde kullanılır. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

"çük ayrıntıları üzerinde uygulanacak özgür çağrışım ve diğer çözümsel teknikler, söz konusu kişi hakkında fazladan bir veri selinin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Arşetipik imajların bu bileşik yapıları holografik düşünceyle biçimlendirilebilir. Grof'un gözlemlediği gibi holografi, bir poz dizisinin -söz gelimi geniş bir ailenin her ferдинin resimleri gibi- tek bir film parçası üzerine tespit edilebilmesini mümkün kılmaktadır. Daha sonra banyo edilen film, ailenin yalnızca bir üyesini değil, aynı zamanda tümünü simgeleyen tek bir bireyin imgesini içerecektir. "Bu gerçekten bileşik imgeler belirli bir tür aşkın kişilik deneyiminin mükemmel bir örneğini simgelemektedir; örneğin, Kozmik İnsan, Kadın, Anne, Baba, Aşık, Hilekâr, Aptal ya da Aziz gibi arşetipik simgelerde olduğu gibi." diyor Grof.¹⁷

Her bir poz, çok az farklı bir açıdan birbiri üzerine bindirilerek çekilecek olursa bu film parçası, bileşik bir resim elde etmek yerine, birbirinin içine akar gibi görünen bir dizi holografik imge yaratmak için kullanılabilir. Grof bu durumun görsel deneyimin başka bir yönünü, sayısız imgenin hızla geçirilen bir dizi içinde ortaya çıkarak sanki büyülümüş gibi görünüp sonra hemen diğeri içinde erime eğilimini açıklamakta olduğuna inanıyor. O, holografinin arşetipik deneyimlerin böyle birçok farklı görünümünü biçimlendirmekte gösterdiği başarının, holografik süreçlerle, bu arşetiplerin ortaya çıkışı arasında derin bir bağlantı bulunduğunu gösterdiğini düşünüyor.

Gerçekten de Grof, kişi olağan dışı bir şuur durumunu her deneyimleyişinde, holografik düzenin gizli bir kanıtının yüzeye çıkmakta olduğunu hissediyor:

"Bohm'un açığa çıkmış ve açığa çıkmamış düzenler kavramı ve gerçekliğin bazı önemli-görünümlerinin deneyimlenmeye ve olağan koşullarda incelenmeye açık bulunmadığı düşüncesi, şuurun olağan dışı durumlarının anlaşıl-

HOLOGRAFİK EVREN

masıyla doğrudan ilgilidir. Aralarında çeşitli disiplinlerden eğitilmiş ve uygar bilim adamlarının da bulunduğu ve çeşitli olağan dışı şuur durumlarından geçmiş bireyler, gerçekliğin otantik gibi görünen ve bir anlamda günlük gerçekliğin içinde gizli ve düzen üstü gizli alanlarına girmiş olduklarını sıklıkla bildirmişlerdir."¹⁸

Holotropik Terapi

Grof'un en şaşırtıcı buluşu belki de, LSD almış bireyler tarafından bildirilen fenomenlerin, herhangi bir uyuşturucuya başvurmadan da deneyimlenebilir oluşuydu. Bu amaçla Grof ve karısı Christina, böyle holotropik ya da olağan dışı şuur durumlarını uyarabilecek basit ve ilâsız bir teknik geliştirmişlerdi. Kişinin, içine girdiğinde varlığın tüm görünüşleriyle bağlantılı olan holografik lâbirente geçmesine olanak veren bir holotropik şuur düzeyini tanımlamışlardı. Bu görünüşler, kişinin biyolojik, psikolojik, ırksal ve ruhsal tarihini, dünyanın geçmişini, bugününü ve geleceğini, diğer gerçeklik düzeylerini ve LSD deneyimleri olarak sunmuş olduğumuz diğer tüm deneyimleri içeriyordu.

Groflar tekniklerine holotropik terapi adını vermişlerdi; değiştirilmiş şuur durumlarını uyarabilmek için yalnızca hızlı ve denetimli soluma, esinlendirici müzik, masaj ve beden hareketleri kullanıyorlardı. Günümüze dek binlerce birey onların çalışmalarına katılmış ve hepsi de en az Grofların LSD üzerinde daha önce yapmış oldukları çalışmalarda ki denekler tarafından tanımlananlar kadar görkemli ve duygusal derinliğe sahip deneyimler bildirmiştir. Grof, *The Adventure of Self-Discovery* (Kendini Bulma Serüveni) adlı kitabında yapmakta olduğu çalışmaları tanımlıyor ve yöntemlerinin ayrıntılı bir dökümünü çıkartıyor.

Düşünce Girdapları ve Çoğul Kişilikler

Bazı araştırmacılar holografik modeli, düşünme süreci'nin çeşitli görünümünü açıklayabilmek için kullanmışlardır. Örneğin, New York psikiyatristlerinden Edgar A. Levenson hologramın, kişilerin psikoterapi (ruhsal tedavi) sırasında çoğu kez deneyimledikleri apansız ve dönüştürücü değişimleri anlayabilmek için değerli bir model olduğu kanısındadır. Levenson çıkardığı bu sonucu, böylesi değişimlerin terapistin kullandığı teknik ve psikoanalitik yaklaşıma bağlı olmaksızın ortaya çıkmakta olduğu olgusuna dayandırıyor. Buradan yola çıkarak, tüm psikoanalitik yaklaşımların yalnızca törensel olduğu ve ortaya çıkan değişimin, tümüyle başka bir şeye bağlı bulunduğu düşüncesine varıyor.

Levenson'a göre bu başka bir şey, rezonanstır. Bir terapist, yaptığı bir terapinin iyi gitmekte olduğunu daima bilir, gözlemler. İçinde, zor bir motifin parçalarının biraraya gelmekte olduğu konusunda güçlü bir duygu oluşur. Terapist, hastaya yeni bir şey söylememektedir, ama hastanın şuurunda zaten bildiği bir şeyle uyumlu titreşime girmiştir: "Bu sanki, hastanın deneyimlerinin terapi boyunca gelişen dev gibi, üç boyutlu, yaygın ölçüde kodlanmış, onun yaşamının, tarihinin ve terapistle olan ilişkilerinin her yönüne akan bir betimlemesi gibidir. Ve bir noktada bir tür 'fazla yükleme' oluşur ve her şey yerine oturur."¹⁹

Levenson, deneyimlerin bu üç boyutlu betimlemesinin hastanın ruhunun derinliklerinde gömülü hologramlardan, terapistle hasta arasındaki bir duygusal titreşim beraberliğinin yarattığı süreç sonucunda ortaya çıkartılmış olduğuna inanmaktadır; tıpkı, belirli bir titreşim frekansına sahip bir lazerin, aynı frekanstaki başka bir lazerin oluşturmuş olduğu bir imgeyi çoğul bir imge hologramından çekip çıkarması

HOLOGRAFİK EVREN

gibi. "Holografik model bize, her zaman önemli olduğu kabul edilmiş olduğu hâlde psikoterapi 'hünerine' bırakılmış bulunan klinik fenomeni kavramamıza ve bağlantı kurmamıza yardımcı olabilecek yepyeni bir yöntem sağlayan köktenci ve yeni bir paradigma öneriyor." diyor Levenson, "Bize, değişim açısından olası bir kuramsal kalıp ve psikoterapi tekniğini açıklığa kavuşturmak açısından da pratik bir umut sunuyor." ²⁰

New York'daki William Alanson White Psikiyatri Enstitüsündeki Lisansüstü Psikoanalitik Program ortak dekan olan psikiyatrist David Shainberg, Bohm'un, düşüncelerin bir nehirdeki girdaplara benzediği yolundaki görüşünü sözcük anlamıyla almak gerektiği ve bu sözlerin, davranış ve inançlarımızın bazen niçin saplantılı ve değişime karşı direnmekte olduğunu açıkladığı düşüncesindedir. Araştırmalar girdapların genellikle şaşırtıcı derecede dengeli olduğunu göstermiştir. Jüpiter'deki 25.000 mil genişliğinde dev bir gaz girdabı olan Büyük Kırmızı Nokta, 300 yü önce keşfedildiğinden bu yana genişliğinden hiçbir şey yitirmemiştir. Shainberg aynı eğilimin, belirli düşünce (fikir ve görüş) girdaplarının bazen şuurumuza âdeta betonlanmasına neden olan katılıklarında da gözlemlenmekte olduğuna inanıyor.

Shainberg, bazı girdapların sanal dayanıklılıklarının insanın büyüüp gelişmesinde genellikle zararlı etkiler yaptığı görüşündedir. Özellikle güçlü bir girdap bizim davranışlarımızı yönlendirebilir, yeni düşünceleri ve bilgileri sindirme yeteneğimizi devreden çıkartabilir. Şuurumuzun yaratıcı akışına engeller oluşturarak bizi kendimizi bütünüyle görmekten alıkoyar; bizim tekrara olmamıza, kendimizi, kendi türümüzle olan bağlantılarımızdan kopmuş hissetmemize neden olabilir. Shainberg düşünce girdapları görüşünün nükleer silâh yarışı gibi şeyleri bile açıklayabildiği inancındadır: "Nükleer silâhları, kendi ayrı benlikle-

rinde kapalı kalmış ve diğer insanlarla olan bağlantılarını duyumsayamayan insan varlıklarının açgözlülüklerinden yükselen girdaplar olarak görün. Böyleleri aynı zamanda garip bir boşluk yaşadıkları için kendilerini doldurabileceğini düşündükleri her şeyi açgözlülükle ele geçirmek isterler. Nükleer endüstriler bundan böyle çoğalmayı sürdürecektir, çünkü büyük miktarlarda para sağlamışlardır ve açgözlülük o kerteğe varmıştır ki, bu insanlar hareketlerinin sonucunda neler olabileceğine hiç aldırış etmemektedirler." 21

Shainberg de Bohm gibi, şuurumuzun saklı düzenden ortaya sürekli olarak bir şeyler çıkartmakta olduğuna inanıyor ve aynı girdapların yeniden ve yeniden biçimlenmesine izin verecek olursak kendimizle tüm varlıkların bu sonsuz kaynağından elde edebileceğimiz olumlu, yeni ve tükenmez etkileşimler arasına engeller dikmiş olacağımızı düşünüyor. Neler yitirmekte olduğumuza şöyle bir göz atmak için bir çocuğa bakmamızı öneriyor Shainberg. Çocuklar henüz girdaplar oluşturacak zamanları olmadığı için bu durum, dünya ile olan açık ve esnek etkileşimlerine yansımaktadır. Shainberg'e göre bir çocuğun pırü pırlı canlılığı engellenmediği zaman şuurun belirgin ve saklı doğasının özünü ifade eder.

Eğer kendi donmuş düşünce girdaplarınızın farkında olmayı istiyorsanız, diye öneriyor Shainberg, başkalarıyla yapmış olduğunuz konuşmalardaki davranışlarınızı yakından gözlemleyin. Yerleşik inançları olan kişiler diğerleriyle ters düşerler, görüşlerini benimsetme ve savunma çabası içinde kimliklerini doğrulamaya çalışırlar. Yargılarının, karşılaştıkları yeni bilgiler sonucunda değiştiği çok enderdir ve başkalarıyla karşılıklı konuşmaya dayalı gerçek bir tesir alışverişi oluşması konusunda pek az özen gösterirler. Şuurun akışkan doğasına açık olan kişi ise, böylesi düşünce girdapları tarafından dayatılan donmuş ilişki koşullarının farkına varma konusunda daha isteklidir. Durağan bir yakarı

HOLOGRAFİK EVREN

niteliğindeki düşünceleri yinelemektense, karşılıklı konuşma etkileşimlerini keşfetmeye vermiştir kendisini. "İnsanın yamıtı, bu yanıtın telâffuz şekli, bu yanıtı karşı oluşan tepkilerin geri beslenmesi ve farklı yanıtlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi, insanoğlunun saklı düzenin akışı içinde yer alma biçimidir." diyor Shainberg.²²

Saklı düzenin damgasını taşıyan psikolojik fenomenlerden birisi de çoğul kişilik barındırma bozukluğu ya da MPD'dir (*). MPD, iki ya da daha çok kişiliğin tek bir beden içinde barındığı garip bir sendromdur. (**) Bu bozukluğun kurbanları ya da "çoğul kişilikliler", genellikle durumlarının farkında değildirler. Bedenlerinin denetiminin farklı kişilikler arasında gidip geldiğinin farkına varmazlar, bir tür bellek kaybı, akıl karışıklığı ya da kendinden geçme dönemleri geçirdiklerini düşünürler. Çoğul kişiliklilerden çoğu sekiz ile on üç arasında kişiliği barındırır, bununla birlikte süper çoğul kişilikli denilenleri yüzden fazla kişiliğe sahip olabilirler.

Çoğul kişiliklerle ilgili en etkin istatistiklerden biri bunların yüzde 97'sinin çocukluklarında, genellikle, dehşet verici ruhsal, fiziksel ve cinsel saldırı biçiminde ciddi bir sarsıntı geçirmiş olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum araştırmacılarından çoğunu, çoğul kişilik sendromunun, psişenin olağan dışına ve can sıkıcı acılara uyum sağlama yolu olduğu sonucuna varmaya yöneltmiştir. Psişe birden fazla kişiliğe bölünerek, bir şekilde, acıyı dağıtmakta ve tek bir kişiliğin taşıyamayacağı şeyi çeşitli kişiliklere yaymaktadır.

Bu anlamda çoğul kişilik sendromu, Bohm'un parçalanma terimiyle adlandırdığı olayın en uç örneği olmaktadır. İlginçtir ki, psişe kendisini parçaladığı zaman çatlak, çentik kenarlı çömlüklerden oluşan bir koleksiyon değil de

(*) **Ing. Multiple Personality Disorder.**

(**) **Sendrom: Hastalık belirtilerinin tümü. Y.Oxford Res.Ansl. Sözlük. (Ç.N.)**

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

daha ufak bütünlerden oluşan, noksansız ve kendi kişisel Özellikleri, güdüleri ve istekleriyle kendi kendisini sürdürebilen bir kişilikler koleksiyonu oluşmaktadır. Bu bütünler özgün kişiliğin tam bir kopyası olmamakla birlikte, özgün kişiliğin dinamikleriyle bağıntılıdır ve bu durum, burada bir tür holografik sürecin söz konusu olduğunu düşündürmektedir.

Bohm'un, parçalanmanın sonuçta her zaman yıkıcı olduğunu öne süren görüşü bu sendromda da görülmektedir. Kişi, çoğul kişilikli olmayı seçerek, belki de başka türlü altından kalkamayacağı bir çocukluk dönemini atlatıyor ama, bu durum hoş gitmeyen birçok yan etküeri de beraberinde getiriyor. Bunların arasında depresyon, kaygı ve panik nöbetlerini, fobiler, kalp ve solunum problemleri, açıklanamayan mide bulantıları, migrenimsi baş ağrıları, kendini sakatlama eğilimi ve daha birçok zihinsel ve fiziksel bozukluklar bulunmaktadır. Çok şaşırtıcı olan, ama saat gibi düzenli işleyen başka bir olgu da, çoğul kişilikli insanların pek çoğuna yirmi sekizle, otuz beş yaş arasında tanı konmakta olmasıdır; bu "rastlantı", o yaşlarda bir iç alarm sisteminin harekete geçip onları, kendilerine teşhis konulmasının çok önemli olduğu yolunda uyararak gereksinimleri olan yardımı almaya yönelmekte olduğunu düşündürüyor. Bu fikir, kendilerine tanı konmadan kırk yaşını aşan çoğul kişiliklerin çoğu kez, derhal yardım görmeyecek olursa herhangi bir iyileşme şansını yitireceklerini hissetmekte olduklarını bildirmeleri olgusundan doğmuş gibi görünmektedir.²³ Hırpalanmış psinen kendisini parçalamak yoluyla kazanmış olduğu geçici avantajlara karşın zihinsel ve fiziksel sağlığı ve belki yaşamını sürdürebilmesi, yine de bütünlüğe bağlıdır.

MPD'lerle ilgili başka bir olağan dışı özellik de, her bir bölünmüş kişiliğin farklı birer beyin dalgasına sahip olmasıdır. Bu şaşırtıcıdır, çünkü bu fenomeni inceleyen Ulusal

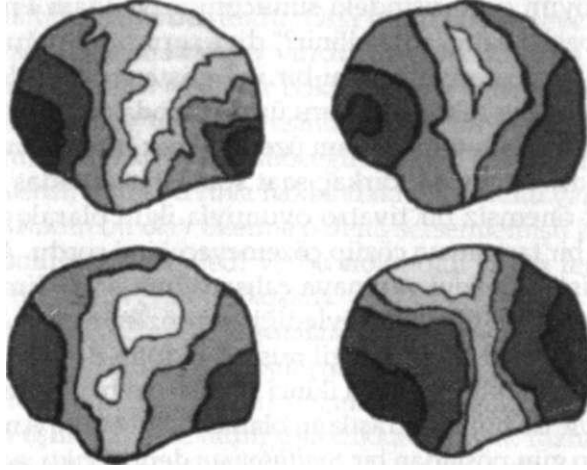
HOLOGRAFİK EVREN

Sağlık Enstitüsü psikiyatristlerinden biri olan Frank Putnam'ın da işaret ettiği gibi, normal olarak kişinin beyin dalgaları aşırı duygulanma durumlarında bile değişiklik göstermemektedir. Kişilikten kişiliğe değişen tek şey beyin dalgalarının biçimi değildir. Kan akış kalıpları, kas gücü, kalp atış hızı, duruş biçimi, hatta alerjiler bile bir kimseden diğerine büyük değişiklikler gösterir.

Beyin dalgaları tek bir nöron ya da bir grup nöronla sınırlanmış olmadığı ve beynin küresel bir özelliği olduğu için, bu durumda bir tür holografik sürecin işlemekte olduğu akla geliyor. Çoğul imgeli bir hologramın düzinelerce "bütün" sahneyi depolaması ve yansıtması gibi, belki beyin hologramı da aym çokluktaki "bütün" kişilikleri depolayıp çağırabilmektedir. Başka bir deyişle, bizim "benlik" dediğimiz şey de belki bir hologramdır ve çoğul kişilikli bir kimsenin beyni bir holografik benlikten diğerine sıçradığında, slayt makinesinde olduğu gibi birbiri ardına gelen bu görüntüler, beyin dalgaları aktivitesinde oluşan küresel değişikliklerde olduğu kadar, genelde bedenin tümüne de yansıtılmaktadır (bkz. Resim 10). Çoğul kişilikli bir kimsenin bir kişilikten diğerine geçtiğinde oluşan fizyolojik değişiklikler, zihin ve sağlık arasındaki ilişki konusuyla da derin bağlantılar içermektedir. Bu konu gelecek bölümde daha ayrıntılı olarak incelenecektir.

Gerçeklik Kumaşındaki Defo

Jung'un büyük katkılarından biri de eşzamanlılık kavramını tanımlamış olmasıdır. Giriş bölümünde değinildiği gibi eşzamanlılıklar öylesine olağan dışı ve anlamlı raslantılardır ki, bunları tek başına şansa bağlamak pek olası değildir. Her birimiz yaşamımızın bir noktasında bir eşzamanlılık deneyimiyle karşılaşmışızdır. Örneğin, yeni bir garip

Resim 10: Çoğul kişilik bozukluğuna sahip bir bireyin dört alt kişiliğine ait beyin dalgaları. Beynin, tek bir bedende düzinelerce, hatta yüzlerce kişilik barındırabilmek için gereksinme duyduğu engin bilgi dağarcığını depolamakta holografik ilkeler kullanıyor olması olası mıdır? (Bennett G.Braun'un *Klinik ipnoz American Dergisinde* yayımlanmış bir makalesindeki özgün resmin yazar tarafından yeniden çizimi.)

sözcük öğreniriz ve birkaç saat sonra o sözcükle bir haber bülteninde karşılaşırız ya da çapraşık bir konu hakkında düşünürken, başka kişilerin bu konuda konuşmakta olduklarını fark ederiz.

Ben de, birkaç yıl önce rodeo gösterileri yapan Buffalo Bill'le ilgili bir dizi eşzamanlılık deneyimi geçirmiştım. Sabahlan yazmaya başlamadan önce mütevazı bir beden çalışması yaparken bazen televizyonu açarım. 1983 Ocağında bir sabah, sınav çekerken televizyonda bir yarışma programı sergilenmekteydi ve birdenbire gayri ihtiyarî "Buffalo Bili" diye bağırdığımı duydum. Önce bu çıkışıma şaşırdım, ama

HOLOGRAFİK EVREN

sonra oyun gösterisindeki sunucunun "William Frederick Cody başka hangi adla bilinir?" diye sormuş olduğunu fark ettim. Bu gösteriye şuurlu bir ilgi göstermemiş olduğum hâlde şuur dışı zihnim bu soru üzerinde odaklanmış ve yanıtını vermişti. O sırada bunun üzerinde pek durmadım ve gününe devam ettim. Birkaç saat sonra bir arkadaş telefon ederek önemsiz bir tiyatro oyunuyla ilgili olarak giriştiği dostça bir tartışmayı çözüp çözemeyeceğimi sordu. Arkadaşımın istediği şeyi yapmaya çalışacağımı söyledim, "John Barrymore'un ölürken söylediği son sözlerin, 'Sen Buffalo Bill'in evlilik dışı oğlu değil misin?' olduğu doğru mu sen-ce?" Buffalo Bill'le olan bu ikinci karşılaşma bana garip geldi ama yine de bunu bir rastlantı olarak kabul ettim. Ama daha sonra, o gün postadan bir *Sinithsonian* dergisi çıktı, açıp baktım. Önemli makalelerden birinin başlığı şöyleydi: "Büyük Öncülerin En Sonuncusu Yine Geri Dönüyor." Bu makale... evet iyi tahmin ettiniz: Buffalo Bill hakkındaydı. (Bu arada söyleyeyim, arkadaşımın önemsiz sorusuna yanıt verememişim ve hâlâ bu sözlerin Barrymore'un son sözleri olup olmadığını bilmiyorum.)

Bu deneyim kadar şaşırtıcı olan ve deneyimde anlamlı gibi görünen tek şey, olayın olasılık dışı yapısıydı. Bununla birlikte, yalnızca olasılık dışı oluşundan ötürü değil, insan ruhunun derinliklerinde yer alan olaylarla açık ilişkisi yüzünden sözü edilmeye değer başka bir tür eşzamanlılık daha vardır. Bu klâsik örnek, Jung'un bokböceği öyküsüdür. Jung, yaşama karşı son derece sağlam mantıksal yaklaşımı nedeniyle terapiden yararlanması zorlaşan bir kadını tedavi etmeye uğraşıyordu. Boşa giden bir dizi seans sonunda kadının Jung'a bokböceğiyle ilgili bir rüya görmüş olduğundan söz etti. Jung, Mısır mitolojisinde bokböceğinin tekrardoğuşu simgelediğini bildiği için kadının şuur dışının simgesel olarak onun bir tür psikolojik tekrardoğuşa gireceğini ilân

etmiş olabileceğini düşündü. Ona bunu söylemeye hazırlandığı sırada, cama bir şey vurdu, başını kaldırıncamın öbür yanında altın yeşili bir bokböceğinin durmakta olduğunu gördü (Jung'un penceresinde ilk kez bir bokböceği Deliriyordu). Camı açtı ve bokböceğinin uçup içeriye girmesine izin verdi, sonra bu rüya hakkındaki yorumunu yapmaya başladı. Kadın bu olay üzerine o denli sersemlemişti ki, aşın mantıksallığını dengeledi ve bu noktadan sonra terapiye olumlu tepkiler vermeye başladı.

Jung, psikoterapik çalışmalar sırasında daha böyle birçok anlamlı rastlantıyla karşılaşmış ve bu gibi rastlantılara hemen her zaman duygusal yoğunluk dönemleri ve değişimlerin eşlik etmekte olduğuna dikkat etmişti: İnançlarda emel değişiklikler, apansız ve yeni sezgiler, ölümler, doğumlar ve hatta mesleki değişiklikler oluşuyordu. Aynı zamanda, yeni kavrayışların ya da sezgilerin bir hastanın şuur yüzeyine yükselmek üzere olduğu durumlarda bu gibi rastlantıların da doruğa çıkmakta olduğunu fark etmişti. Düşünceleri yaygınlaşmaya başladıkça diğer terapistler de eşzamanlılıkla ilgili kendi deneyimlerini Jung'a aktarmaya başladılar.

Örneğin, Jung'un eski bir dostu olan Zürih çıkışlı psikiyatrist Carl Alfred Meier, yıllar boyu sürmüş bir eşzamanlılık fenomeninden söz eder. Ciddi bir depresyon geçirmekte olan Amerikalı bir kadın sırf Meier tarafından tedavi edilmek için Çin'in Wuchang kentinden kalkıp gelmişti. Bu kadının bir operatördü ve yirmi yıldır Wuchang'taki bir misyon hastanesinin başında bulunuyordu. Zamanla bu kültürü benimsemiş ve Çin felsefesi konusunda bir uzman olmuştu. Terapisi boyunca Meier'e hastanesinin kanatlarından birini yıkılmış durumda gördüğü bir rüyadan söz edip durmuştu. Kimliği hastaneyle son derece özdeşleşmiş olduğu için, Meier, bu rüyanın kadına kendi olma duygusunu, Amerikalı

HOLOGRAFİK EVREN

kimliğini yitirmekte olduğu ve bu yüzden depresyona girmiş bulunduğu haberini vermekte olduğunu hissetti. Ona Amerika'ya dönmesini salık verdi ve bunu söyler söylemez, Meier'in de öngördüğü gibi kadının depresyonu birden yok oldu. Meier, ayrılmazdan önce ondan rüyasındaki yıkılmış hastanenin ayrıntılı bir taslağını yapmasını da istemişti.

Yıllar sonra, Japonlar Çin'e saldırıp Wuchang Hastanesini bombaladılar. Kadın Meier'e, içinde yan yıkılmış hastanenin iki sayfalık bir resminin yer aldığı *Life* dergisinin bir kopyasını gönderdi. Bu dokuz yıl önce çizmiş olduğu resmin aynısıydı. Kadının gördüğü rüyanın sembolik ve oldukça kişisel mesajı onun psişesinin sınırları ötesinden bir biçimde çıkıp saçılmış ve fiziksel gerçekliğe dönüşmüştü.²⁴

Jung çarpıcı doğalarından ötürü, böyle eşzamanlılıkların rastlantısal oluşumlar olmadığı kanısına vardı, bunlar aslında kendilerini deneyimleyen bireylerin psikolojik süreçleriyle bağlantılıydı. Ruhun derinliklerindeki bir oluşumun fiziksel dünyadaki bir olay ya da olay dizisine nasıl neden olabildiğini kavrayamadığı için, yeni bir ilkenin, bugüne dek bilimin henüz tanımadığı nedensellik dışı bir bağlantı ilkesinin söz konusu olduğunu düşündü.

Jung bu fikrini öne sürdüğünde fizikçilerin çoğu onu ciddiye almadı (bununla birlikte, zamanın önemli fizikçilerinde biri, Wolfgang Pauli, *The Interpretation and Nature of the Psyche* (Psişenin Yorumu ve Doğası) başlığım taşıyan bir kitabı onunla birlikte yazacak kadar önemli bulmuştu konuyu). Ancak şimdi, mekânsızlık bağlantılarının varlığı saptandıktan sonra, bazı fizikçiler Jung'un görüşlerini yeniden gözden geçirmektedirler. (*) Fizikçi Paul Davies, "Mekânsızlık olgusuna sahip bu kuantum etkileri gerçekten bir anlamda, bir tür eşzamanlılık biçimidir; şöyle ki, bunlar olaylar

(*) Daha önce de söylendiği gibi, mekânsızlık etkileri lineer neden-sonuç ilişkisinden ötürü ortaya çıkmamış olduğu için nedensellik dışıdır.

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

arasında, herhangi bir nedensel bağıntı bulunması yasaklanmış bir bağlantı -daha doğrusu karşılıklı bir ilişki- kuruyorlar. " diyor.^{2^} *

Eşzamanlılığı ciddiye alan başka bir fizikçi de F. David Peat'dır. Peat, Jung tipi eşzamanlılıkların yalnızca gerçek olmakla kalmayıp, bunların saklı düzenle ilgili başka bir kanıtı daha sunmakta olduğunu söylemektedir. Daha önce de görmüş olduğumuz gibi, Bohm'a göre şuur ve madde arasındaki görünür farklılık bir yanılısamadır, ancak her ikisi de nesnelere ve lineer zamanın belirgin dünyasında ortaya çıktıktan sonra oluşan yapay bir olgudur. Eğer, her şeyin kaynağı olan temelde ya da saklı düzende zihin ve madde arasında bir bölünme yoksa, ortaya çıkan gerçekliğin bu derin bağlantının izlerini taşımakta olmasında şaşırarak bir şey yoktur. Peat bu yüzden eşzamanlılık fenomeninin, gerçekliğin kumaşındaki defolar, tüm doğanın altında yatan bu engin ve tekil düzene kısa bir göz atmamıza izin veren anlık çatlaklar olduğuna inanıyor.

Başka türlü söyleyecek olursak, Peat eşzamanlılığın, fiziksel dünyayla içsel psikolojik gerçekliğimiz arasında hiçbir ayrılık bulunmadığını açıklamakta olduğu düşüncesindedir. Bu yüzden, yaşamlarımızdaki eşzamanlılık deneyimlerinin göreceli azlığı yalnızca, kendimizi genel şuur alanından ne denli ayırmış olduğumuzu değil, aynı zamanda kendimizi zihnin ve gerçekliğin daha derin düzenindeki sonsuz ve çarpıcı potansiyelden ne derece kopartmış olduğumuzu da göstermektedir. Peat'a göre, bir eşzamanlılığı deneyimlediğimiz zaman, aslında deneyimlemekte olduğumuz şey, "insan zihninin bir an için gerçek düzeninde çalışması, toplumun ve doğanın içine yayılarak, giderek incelen düzeyler boyunca ilerleyerek, zihnin ve maddenin kaynağından geçip yaratıcılığın içine dalmasıdır."²⁶

Bu şaşırtıcı bir görüştür. Genel kaniye ilişkin tüm ön-

HOLOGRAFİK EVREN

yargılarımız öznel ve nesnel gerçekliklerin birbirlerinden son derece ayrı oldukları önermesine dayanır. Eşzamanlılığın bize böylesine saçma ve açıklanamaz bir şey gibi görünmesi bu yüzdendir. Ancak sonuçta, fiziksel dünyayla içsel psikolojik süreçlerimiz arasında bir ayrılık yoksa, o zaman evren hakkındaki genel tasarımımızı değiştirmenin ötesindeki değişimlere de hazırlanmak zorundayız, çünkü bu konunun akla getirdikleri çok sarsıcıdır.

Akla gelenlerden biri, nesnel gerçekliğin daha çok bir rüyaya benzeme olasılığıdır ve bu sandığımızın çok ötesinde bir olasılıktır. Örneğin rüyanızda, bir masanın başında oturup patronunuzla ve onun karısıyla birlikte bir akşam yemeği yemekte olduğunuzu düşünün. Deneyimlerinizden bildiğiniz gibi, rüyadaki tüm çeşitli dekorlar -masa, sandalyeler, tabaklar, tuzluk ve biberlik- birbirinden ayrı nesnel olarak görünür. Şimdi de, rüyanızda bir eşzamanlılığı deneyimlediğinizi düşünün; size belki, oldukça tatsız bir balık sunuluyor, garsona bunun ne olduğunu sorduğunuzda, o size balığın adının patronunuzun adı olduğunu söylüyor. Balığın tatsızlığının patronunuz hakkındaki gerçek duygularınızı açığa vurduğunuz farkına vararak utanıyor ve "içsel" kimliğinizdeki bir görünümün rüyanızda görmekte olduğunuz sahnenin "dış gerçekliğine" sıçramayı nasıl başardığını merak ediyorsunuz. Kuşkusuz uyanır uyanmaz, bu eşzamanlılığın hiç de o denli garip olmadığını anlarsınız, çünkü kendi "iç" kimliğinizle, rüyanızın "dış" gerçekliği arasında gerçekte hiçbir ayrım yoktur. Aynı biçimde, rüyadaki çeşitli nesnelere birbirlerinden görünürde ayrı oluşunun da bir yamlsama olduğunu fark edersiniz, çünkü her şey daha derinlerdeki ve temel nitelikteki bir düzen -kendi şuurduşunuzun parçalanmaz bütünlüğü- tarafından üretilmiştir.

Eğer zihinsel ve fiziksel dünyalar arasında bir ayrım yoksa, aynı nitelikler nesnel gerçeklikler için de geçerlidir.

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

Peat'a göre bu, maddesel evrenin bir yanılsama olduğu anlamına gelmemektedir; çünkü gerçekliğin yaratılışında, hem saklı hem de belirgin düzenlerin rolü vardır. Saklı düzende bireyselliğin yitmesi, bir gülün imgesinin holografik bir film parçası üzerine kayıtlanır kayıtlanmaz yitmekte oluşuna benzer. Bu yalnızca, bizim yeniden bir nehrin içinde, eşsiz ve doğanın devingenliğinden ayrılamaz durumdaki girdaplara dönüşmüş olduğumuz anlamına gelir. Ya da Peat'm işaret ettiği gibi, "benlik şuuru sürüp gider, ama artık o tüm şuurun düzenine karışmış daha ince düzeydeki devinimin bir görünümü halindedir."²⁷

Böylece, şuurulluğun nesnel gerçekliğin bütünü -gezeganimiz üzerindeki biyolojik yaşamı, dünya dinlerini ve mitolojilerini, tüm tarihi; kan hücrelerini ve yıldızların dinamiklerini- içermekte olduğunun farkına varmaktan başlayarak, maddesel evrenin kendi atkı ve çözgüsünün de şuurulluğun en içsel süreçlerini içermekte olduğunun ayırdına varmaya dek gelip, çemberi tamamlamış olduk. Holografik bir evrendeki her şeyde bulunan derin bağlantının doğası işte böyledir. Gelecek bölümde bu bağlantının, holografik düşüncenin diğer görünüşleriyle birlikte günümüzde geçerli sağlık kavramımızı da nasıl etkilemekte olduğunu görece-
iz.

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

*Kim olduğumu ya da ne demek istediğimi pek bilmeyeceksiniz
Ama yine de size sağlık getireceğim.*

Walt Whitman
Kendi Şarkım

Frank adını vereceğimiz 61 yaşındaki bir adama, hemen her zaman ölümcül olan bir gırtlak kanseri teşhisi konmuş ve kendisine, yaşama şansının %5'ten az olduğu söylenmişti. Adamın ağırlığı 59 kilodan 44 kiloya düşmüştü. Son derece güçsüzdü? kendi tükürüğünü güçlkle yutabiliyor ve nefes almakta zorlanıyordu. Doktorları ona radyasyon tedavisi uygulayıp uygulamamak konusunda tartışıyorlardı. Çünkü bu uygulamanın yaşama şansında önemli sayılabilecek bir yükseliş sağlamak şöyle dursun, rahatsızlıklarını daha da artırma olasılığı vardı. Sonunda uygulamayı sürdürmeye karar verdiler.

Derken Frank'm şansına, Teksas, Dallas'daki Kanseri İnceleme ve Araştırma Merkezinin tıp direktörü, radyasyon onkoloğu Dr. O. Cari Simonton, onun tedavisine katılmaya çağrıldı. Simonton, hastalığının gidişinin hastanın kendisi tarafından etkilenebileceği görüşündeydi. Frank'a, kendisi ve meslektaşlarınca geliştirilmiş bulunan bir dizi gevşeme ve zihinsel imgeleme tekniklerini öğretti. Bu noktadan baş-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

layarak Frank günde üç kez, aldığı radyasyonun, hücrelerini bombardıman eden milyonlarca ufak enerji kurşunundan oluşmakta olduğunu gözünün önüne getirdi. Aynı zamanda kanser hücrelerinin giderek zayıflamakta olduğunu, sağlıklı hücrelerine göre daha zayıf ve şaşkın olduklarını ve bu yüzden kendilerini yenileyemediklerini imgeledi. Sonra, bedenindeki bağışıklık sisteminin askerleri olan akyuvarların hep birden, can çekişen ve ölen kanser hücrelerinin üzerine saldırdığını, onları kapladığını, karaciğerine ve böbreklerine taşıyarak bedeninden atılmalarını sağladığını hayal etti.

Sonuçlar çarpıcıydı ve gelişme sırf radyasyon tedavisinde elde edilenlerden çok ilerideydi. Radyasyon uygulaması sihirli bir etki yapmıştı. Frank, bu tür uygulamalara eşlik eden -derinin ve mukozanın zarar görmesi gibi- olumsuz etkilerin hemen hemen hiç birisiyle karşılaşmadı. Yitirdiği kilolarına ve gücüne yeniden kavuştu, yalnızca iki ay içinde kanserin tüm belirtileri yok oldu. Simonton, Frank'm olağanüstü iyileşmesini büyük ölçüde, her gün yaptığı imgeleme egzersizlerine borçlu olduğunu söyledi.

Simonton ve meslektaşları uyguladıkları bir dizi çalışmayla zihinsel imgeleme tekniklerini tıp açısından iyileşmez kabul edilen 159 kanserli hastaya öğrettiler. Normalde, bu durumdaki hastalara verilen yaşama süresi on iki aydır. Dört yıl sonra, hastalardan altmış üçü hâlâ yaşıyordu. Bunlardan 14'ünde hastalığın hiçbir izi kalmamış, 12'sinde kanser gerilemiş ve 17'sinde de dengelenmişti. Tüm grubun ortalama yaşama süresi, ulusal normun iki katı olan 24.4 aydı.¹

Simonton o zamandan bu yana, hepsi de olumlu sonuçlar alman bir dizi benzer çalışmayı gerçekleştirmiştir. Böylece umut verici bulgular ortaya konmuş olmasına karşın, yaptığı çalışmalar henüz tartışmalıdır. Örneğin eleştiriler, Simonton'un çalışmalarına katılan bireylerin "sıradan" bireyler olmadıklarını ileri sürmektedir. Bunların çoğu Simon-

HOLOGRAFİK EVREN

ton'a kendileri başvurarak tekniklerini öğrenmek istediklerini bildirmişlerdir ve bu da onların zaten olağan dışı savaşım gücüne sahip ruhtaki bireyler olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte birçok araştırmacı, Simonton'un sonuçlarının yeterince saygın olduğu ve çalışmalarını desteklediği inancındadırlar. Simonton, California'daki Pasifik Palisades'de başarılı bir araştırma ve tedavi kuruluşu olan Simonton Kanser Merkezini kurmuş ve kendisini çeşitli hastalıklarla savaşan hastalara imgeleme teknikleri öğretmeye adanmıştır, imgelemenin bu tedavi edici kullanımı kamuoyunu da etkilemiştir; yakınlarda yapılan bir ankette bu tekniğin, en sık başvurulan alternatif kanser iyileştirme yöntemleri arasında dördüncü sırada yer almakta olduğunu göstermiştir.²

Zihinde biçimlendirilen bir imge nasıl olur da kanser gibi onulmaz bir hastalık üzerinde böyle bir etki yaratabilir? Holografik beyin kuramının bu fenomene de bir açıklık getirmekte olması hiç şaşırtıcı değildir. Teksas, Dallas'daki Teksas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Merkezinde araştırma ve rehabilitasyon bölümü başkanı ve Simonton'un kullandığı imgeleme tekniklerinin geliştirilmesine katkıda bulunan bilim adamlarından biri olan psikolog Jeanne Achterberg, bu konuda anahtarın beynin holografik imgeleme yetisinde olduğuna inanmaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi, sonuç olarak tüm deneyimler yalnızca, beynin içinde yer alan nörofizyolojik süreçlerden başka bir şey değildir. Holografik modele göre bizim bazı deneyimleri, örneğin duygulan içsel gerçeklik; diğer bazılarını, örneğin kuşların ötüşünü, köpek havlamalarını da dışsal gerçeklik olarak algılamamızın nedeni beynimizin bizim gerçeklik olarak deneyimlediğimiz içsel hologramı oluşturduğunda onları, oraya yerleştirmiş olmasıdır. Bununla birlikte daha önce de görmüş olduğumuz gibi, beyin "orada" olan şey ile, "orada olduğuna" inandığı şey arasında

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

her zaman bir ayırım yapamaz; organlarım yitirmiş kişilerin bazen yitirmiş oldukları organlarını hissetmeleri de bu yüz-dendir. Başka türlü söyleyecek olursak, bir nesnenin holografik yöntemle çalışan bir beynin içindeki bir şeyin anımsanan imgesi, duyular üzerinde o nesnenin kendisi kadar etkilidir.

Bu durum, bedenin fizyolojisi üzerinde de aynı derecede güçlü bir etkiye sahiptir ve hemen hepimiz bunu yaşarız. Örneğin, çok sevdiğimiz bir yakınımızla kucaklaştığımızı hayal ettiğimizde kalbimiz bu olay gerçekten oluyormuş gibi hızla çarpar. Ya da olağan dışı korkulu bir deneyimi anımsadığımızda avuç içlerimiz terleyebilir. Bedenin imgelenen bir olayla gerçek bir olayı birbirinden ayıramaması durumu ilk bakışta garip görünebilir, ancak holografik model -ki bu, gerçek ya da imgesel olsun, tüm deneyimlerin holografik olarak düzenlenmiş dalga boylarından oluşan ortak bir dile dönüştürülmekte olduğunu öne süren bir modeldir- dikkate alındığında bu durum şaşırtıcı olmaktan çıkar. Ya da Achterberg'in işaret ettiği gibi, "İmgelere holografik anlamda bakıldığında mantıken, fiziksel işlevler üzerinde sonsuz güce sahip etkileri de ortaya çıkmış olur. imgeler, davranışlar ve bunların fizyolojik sonuçları aynı fenomenin birleşik bir görüntüsüdür." ³

Bohm ortaya attığı saklı düzen fikrini, tüm evrenimizin içinden kaynaklandığı bu daha derin ve mekân ötesi varlık düzeyini şu duygu ve düşünceyi yansıtmak için kullanıyor: "Her eylem saklı düzenin içindeki bir tasarımla başlar. Zaten imajinasyon biçimin yaratılışıdır; o yaratılışın sürdürülmesi için ihtiyaç duyulan bütün eylemlerin niyet ve tohumlarına zaten sahiptir. Sonuçta bedeni ve her şeyi etkiler; o hâlde, yaratılış saklı düzenin daha süptil düzeylerinde böylece oluşarak süzülür ve belirgin düzende ortaya çıkar." ⁴ Başka bir deyişle, saklı düzende -ya da beynin kendi

HOLOGRAFİK EVREN

içinde- imajinasyon ve gerçeklik birbirlerinden kesinlikle ayrılamaz ve bu yüzden zihnin içindeki imgelerin sonuçta fiziksel bedende gerçeklik olarak belirmesi bizi şaşırtmamalıdır.

Achterberg imgeleme yoluyla üretilen fizyolojik etkilerin yalnızca güçlü olmayıp, aynı zamanda da son derece kendine özgü olduğunu gördü. Örneğin, akyuvarlar terimi kesinlikle bir dizi farklı türdeki hücreyi karşılamaktadır. Bir deney sırasında Achterberg, bireyleri, bedenlerindeki akyuvar hücrelerinden yalnızca belirli bir türünü artırabilmeleri yolunda eğitip eğitemeyeceğini anlamak istedi. Bunu yapabilmek için, bir grup kolej öğrencisine, akyuvar topluluğu içindeki ana yapılaşma olan ve nötrofil adı verilen bir tür hücreyi nasıl imgeleyeceklerini öğretti. Başka bir grubu da, daha özel bir tür akyuvar olan "T" hücrelerini imgelemeleri yolunda eğitti. Deney sonucunda, nötrofil imgelemeyi öğrenen grubun bedenlerindeki nötrofil sayısında önemli bir artış görülürken T hücrelerinde hiçbir değişiklik olmadığı bulundu. "T" hücrelerini imgelemeyi öğrenen grupta ise, bu tür hücrelerin sayısında önemli bir artış olduğu, ama bedenlerindeki nötrofil sayısının değişmediği saptandı.⁵

Achterberg, inancın da kişinin sağlığında kritik bir rolü olduğunu söylüyor. Kendisinin de değindiği gibi, tıp dünyasıyla ilişkisi olmuş hemen herkesin, ölecek diye evlerine gönderilmiş ama kendileri bunun tersine "inandıkları" için tümüyle iyileşerek doktorlarını şaşırtmış en azından bir hastayla ilgili bir öyküsü vardır. **Imagery in Healing** (Şifada İmgelemenin Rolü) adlı etkileyici kitabında Bayan Achterberg, karşılaştığı bu gibi durumlarla ilgili birçok örnek vermiştir. Bunlardan birinde, komaya girmiş, felce uğramış ve kendisine beyinde masif bir tümör olduğu teşhisi konmuş bir kadının söz konusuydu. Tümörünün alınması için ameliyat edilmiş (tümör olabildiğince güvenli bir biçimde alınmış), ama

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

ölüme çok yakın olduğu düşüncesiyle radyasyon ya da kemoterapi uygulamasına gerek duyulmadan evine gönderilmişti.

Hemen öleceği beklenen kadın, bunun yerine günden güne güçlenmeye başlamıştı. Kendisinin biyogeribesleme (*) terapisti olan Achterberg, kadının bu gelişimini izleyebiliyordu. Ve sonuçta, on altı ayın sonunda kadında hiçbir kanser izi kalmadı. Bu hasta az bir eğitim almıştı ve tümör sözcüğünün anlamını -ya da ölümü çağrıştırdığını- bile doğru dürüst bilmiyordu. Böylece, Achterberg, onun öleceğine inanmadığını, yaşamı boyunca diğer hastalıkları yenmekte göstermiş olduğu aynı inanç ve kararlılıkla kanseri de yendiğini söylüyordu. Achterberg kendisini son gördüğünde kadında hiç felç izi kalmamıştı, bacaklarındaki demirleri çıkartıp atmış ve hatta birkaç kez dansa bile gitmişti.⁶

Achterberg bu savını destekleyebilmek için, zihinsel geriliğe ve duygusal bozukluğa sahip 'toplumun kanserle özdeşleştirdiği ölüm sözcüğünü kavrayamayan- bireylerin kanser olma riskinin hayli düşük olduğuna da işaret etmektedir. Teksas'da dört yıllık bir dönem içinde bu iki gruba girenlerde kanserden ölüm oranı yalnızca %4'tür, oysa bu konudaki ulusal norm %15 ile 18 arasındadır. Ne gariptir ki, 1952 ve 1978 yılları arasında bu iki grup içinde hiçbir lösemi olayına rastlanmamıştır. Tüm ABD'de elde edilen bu sonuçların yanı sıra, aralarında İngiltere, Yunanistan ve Romanya'nın da bulunduğu diğer çeşitli ülkelerde de benzer sonuçları içeren incelemeler yapılmıştır.⁷

Bu ve diğer bulgulardan ötürü Achterberg, basit bir üşütme bile olsa herhangi bir hastalığa tutulan kişilerin, olabildiğince sağlıklı "nöral (sinirsel) hologramlar" üretmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu, inanç, sağlık ve uyum imgele-

(*) Onun kontrolünü öğretmek amacıyla, kalp atışı, ritmi gibi otonom bir fonksiyon faaliyetini genellikle görsel olarak göstermek ve kaydetme tekniği. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

n üretme ya da belirli bağışıklık sistemlerinin harekete geçmiş olduğunu imgeleme yoluyla olabilir. Achterberg, sağlığımız için olumsuz sonuçlar yaratan her inanç ve imgenin derhal kafamızdan kovulması ve beden hologramlarımızın yalnızca birer resim olmadığına şuuru varmamız gerektiği düşüncesindedir. Beden hologramlarımız birbirinden farklı yığınla bilgiyi içermektedir, zihinsel kavrayış ve yorumlarımızı, şuurlu ya da şuursuz önyargılarımızı, korkularımızı, umutlarımızı, endişelerimizi ve daha pek çok şeyi...

Achterberg'in kendimizi olumsuz imgelerden kurtarmamız yolundaki önerisi çok yerindedir, çünkü imgelemenin hastalıkları tedavi edebileceği gibi, hastalıklara neden olabileceğini de gösteren kanıtlar vardır. *Love, Medicine and Miracles* (Aşk, Tıp ve Mucizeler) adlı kitabında Bernie Siegel, hastaların kendilerini ya da yaşamlarını tanımlamak için kullandıkları zihinsel resimlerin, onların içinde buldukları koşulların yaratılmasında rol oynadığına işaret eden örneklerle sık sık karşılaşmakta olduğunu yazmıştır. Bu örnekler arasında, "göğsünden bir şey çıkartılması gerektiğini hisseden" bir mastektomi (*) hastası ile, her zaman omurgasız olduğunu düşünen multiple myeloma'lı (**) bir hasta ve çocukken babasının "sus!" deyip boğazım sıkarak cezalandırdığı larynx carcinoma'lı (***) bir adam vardı.

Bazen imge ile hastalık arasında öyle çarpıcı bir ilişki vardır ki, söz konusu kişinin bunu nasıl olup da algılayamadığını anlamak insana zor gelir. Örneğin, işlev görmeyen santimetrelerce bağırsağı acil bir ameliyatla alman bir psikoterapist, Siegel'e şöyle demişti: "Beni ameliyat ettiğiniz için memnunum. Yulardır psikoanaliz ile uğraşıp duruyorum. Ne ortaya çıkan onca pislikle başedecek, ne de bu pislikleri

(*) Mastektomi: Memenin alınması.

(**) Multiple myeloma: Kemik iliğinin yaygın habis tümörü, *Klinik Tanı ve Semiyoloji*, Osman Barlas.

(***) Larynx carcinoma: Gırtlak kanseri.

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

sindirecek hâlim vardı benim."⁸ Bu gibi olaylar Siegel'i hemen, tüm hastalıkların bir dereceye kadar zihinden kaynaklanmakta olduğuna inandırdı, ancak ona göre bu durum, söz konusu hastalıkların psikosomatik ya da gerçek olmadığı anlamına gelmemekteydi. Siegel bunlara **soma-belirtili** (soma-significant) hastalıklar demeyi yeğliyor; bu, Yunanca "beden" anlamına gelen **soma** sözcüğünden türetilmiş ve zihinle beden arasındaki ilişkiyi özetlemek amacıyla Bohm tarafından bulunmuş bir terimdir. Tüm hastalıkların zihinden kaynaklanmış olabileceği düşüncesi, Siegel'i rahatsız etmiyor. O, bunu daha çok büyük bir umut işareti olarak görüyor; "Kişi hastalığı yaratma gücüne sahip ise, bu aynı zamanda iyileştirme gücüne de sahip olduğunun bir göstegesidir." diyor.

İmge ile hastalık arasındaki ilişki o kadar güçlüdür ki, imgeleme yöntemi bir hastanın yaşamını sürdürebilme olasılığını saptama amacıyla da kullanılabilir. Dönüm noktası niteliğindeki bir deney sırasında Simonton, karısı psikolog Stephanie Matthevvs-Simonton, Achterberg ve psikolog G. Frank Lavvli ile beraber kanserli 126 hasta üzerinde bir dizi kan testi yapmışlardı. Sonra bu hastaların aym ölçüde geniş kapsamlı bir dizi psikolojik testten geçirdüler. Bunlardan birinde hastalardan bazı imgeler -kendileri, kanserleri, gördükleri tedavi ve bağışıklık sistemleri ile ilgili imgeler- çizimleri isteniyordu. Kan testleri hastaların durumları konusunda bazı bilgiler sağlamış ama hiçbir temel açıklama getirmemişti. Bununla birlikte psikolojik testlerin sonuçları, özellikle de çizilen resimler, hastanın sağlık durumu hakkında bilgiler veren ansiklopediler gibiydi. Gerçekten de, Archterberg, yalnızca hastaların çizimlerini çözümleyerek, birkaç ay sonra ölecek ya da hastalıklarım yenerek geriletecek olanları kestirmek konusunda %95 doğruluk payı olan sonuçlar sağlayabilmişti.⁹

Zihnin Basketbol Oyunları

Yukarıda sözü edilen araştırmacıların derlemiş olduğu kanıtlar şaşırtıcı olmakla birlikte, holografik zihnin fiziksel beden üzerindeki denetimi söz konusu olduğunda, bu bulgular yalnızca buzdağının görünen ucu gibidir. Ve bu tür bir denetimin pratikteki uygulaması yalnızca sağlık sorunlarıyla sınırlı da değildir. Dünya çapındaki sayısız araştırmalar imgelemenin fiziksel ve atletik performans üzerinde büyük bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Yakınlarda yapılan bir deneyde, İsrail'deki Hebrew Üniversitesinden psikolog Shlomo Breznitz, birkaç grup İsrail askerini kırk kilometre yürüttü, ancak her gruba bu konuda farklı bilgi verilmişti. Bazı gruplar otuz kilometre yürütüldükten sonra kendilerine on kilometre daha gidecekleri bildirildi. Diğerlerine de altmış kilometre yürüyecekleri söylenmiş ama gerçekte yalnızca kırk kilometre yürütülmüşlerdi. Bazılarının kilometre taşlarını görmelerine izin verilmiş, diğerlerinin ise kaç kilometre yürüdüklerini anlamaları önlenmişti. Bu deney sonucunda Breznitz, askerlerin kanındaki stres hormonu düzeyinin gerçekte yürümüş oldukları değil, zihnen kabullenmiş oldukları uzaklığı yansıttığını bulguladı.¹⁰ Başka bir deyişle, bedenleri gerçekliğe değil, gerçeklik olarak kabul ettikleri şeye tepki göstermişti.

Eski bir NASA araştırmacısı olan ve şu anda California, Berkeley'de Uygulamalı Bilimler Enstitüsü Başkam olan Dr. Charles A. Garfield'a göre Sovyetler imgeleme ve fiziksel performans arasındaki ilişki konusunda geniş ve ayrıntılı araştırmalar yapmıştır. Bu araştırmalardan birinde dünya sıralamasına girmiş bir Sovyet atletizm takımı dört gruba ayrılmıştı. İlk grup eğitim süresinin %100'ünü eğitimle değerlendirmişti. İkinci grup bu sürenin %75'ini gereği gibi de-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

gerlendirmiş, kalan %25'lik süre içinde ise sporda yapabilmeyi istedikleri hareketleri ve elde etmeyi umdukları basanları tam olarak gözlerinde canlandırmış, imgelemişlerdi. Üçüncü grup eğitim süresinin %50'sini eğitime, diğer %50'sini imgelemeye ayırmıştı. Dördüncü grup ise bu sürenin %25'ini eğitime, %75'ini de imgelemeye ayırmıştı. İnanılmaz bir şeydi ama, New York, Lake Placid'deki, 1980 Kış Olimpiyatlarında uygulamada en büyük başarıyı dördüncü grup göstermiş ve onları sırayla üçüncü, ikinci ve birinci gruplar izlemişti.¹¹

Dünyanın her yerinde, yüzlerce saat boyunca atletler ve spor araştırmacıları ile görüşmeler yapan Garfield, Sovyetlerin atletik programlarının çoğuna karmaşık imgeleme tekniklerini de katmış olduğunu bildiriyor ve nöromasküler uyarılar oluşturma sürecinde zihinsel imgelerin birer öncü görevini üstlenmekte olduğuna inandığım söylüyor. Garfield, imgeleme sisteminin, eylemlerin beyinde holografik olarak kayıtlı bulunması nedeniyle işlev yapmakta olduğunu söylüyor. *Peak Performance: Mental Training Techniques of the World's Greatest Athletes* (Doruk Performanslar: Dünyanın En Büyük Atletlerinden Zihinsel Eğitim Teknikleri) adlı kitabında Garfield şöyle diyor: "Bu imgeler holografiktir ve önce şuuraltı algılama düzeyinde işler. Holografik imgeleme mekanizması karmaşık bir makineyi monte etmek, bir dansın koreograf isini yapmak ya da oyunların görsel imgelerini aklınızdan geçirmek gibi uzamsal problemlerin altından çabucak kalkabilmenize olanak verir."¹²

Avusturyalı psikolog Alan Richardson, basketbol oyuncularıyla yaptığı deneylerde benzer sonuçlar almıştır. Üç grup basketbol oyuncusunu alıp, serbest atış konusundaki yeteneklerini deneyledi. Sonra ilk gruba günde yirmi dakika serbest atış çalışması yapmasını söyledi. İkinci gruptan hiçbir çalışma yapmamasını istedi. Üçüncü gruba da

HOLOGRAFİK EVREN

günde yirmi dakika boyunca, kusursuz basket atışları yaptıklarını düşlemelerini söyledi. Beklenebileceği gibi hiçbir şey yapmayan grup hiçbir gelişme göstermedi, ilk grup %24'lük bir gelişme gösterdi, ama üçüncü grup yalnızca imgeleme gücüyle şaşırtıcı bir %23'lük gelişme gösterdi; bu, neredeyse, antrenman yapan grubun başarısıyla eşdeğerdeydi.¹³

Sağlık ve Hastalık Arasında Hiçbir Ayrım Yoktur

Dr. Larry Dossey, holografik zihnin bedende değişiklikler oluşturmak için kullandığı tek aracın imgeleme olmadığına inanıyor. Diğer araç yalnızca, her şeyin yok edilmez bütünlüğe sahip olduğunu kabul etmektir. Dossey'in gözlemlediğine göre, bizler hastalığa dışımızdaki bir şey gözüyle bakıyoruz. Hastalık bize dışarıdan gelir, bizi kuşatır, sağlığımızı alt üst eder. Ama eğer uzay ve zaman, evrendeki her şeyle birlikte gerçekten birbirinden ayrılamaz durumda ise, o zaman sağlık ve hastalık arasında da bir ayrım yapamayız.

Bu bilgiyi yaşamlarımıza nasıl uygulayabiliriz? "Hastalığı farklı bir şey olarak değil de, daha büyük bir bütünün parçası, bir davranış ortamı, diyet, uyku, beden egzersizi ve genelde dünya ile olan diğer çeşitli ilişkilerimizden biri olarak göreceğ olursak, genellikle daha çabuk iyi oluruz." diyor Dossey. Buna kamt olarak da kronik baş ağrıları çeken hastalarla yaptığı bir deneyi örnek gösteriyor. Bu deneyde hastalardan baş ağrılarının sıklığı ve şiddeti konusunda bir günlük tutmaları istenmişti. Bunun amacı, baş ağrısı çeken hastaları daha sonraki tedavi yöntemine hazırlayan bir ilk adım oluşturmaktı, oysa deneklerden çoğu günlük tutmaya başlayınca baş ağrılarının yok olduğunu fark etti!¹⁴

Başka bir deneyde Dossey, bir grup saralı çocuğu ve ailelerini biraraya getirmiş ve birbirleriyle ilişkiye geçen bu

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

grubu videoya çekmişti. Seanslar sırasında sık sık duygusal patlamalar oluyor ve bunları genellikle gerçek krizler izliyordu. Kaset sonradan kendilerine gösterildiğinde bu duygusal olaylar ve krizler arasındaki ilişkinin farkına varan çocuklar hemen tümüyle krizlerden kurtulmuş oldu.¹⁵ Neden? Denekler günlük tutmak ya da bir video kasedi izlemek yoluyla durumlarının yaşamlarının daha büyük bölümüyle olan ilişkisini görebiliyorlardı. Bunun sonucunda da, hastalığa artık "başka bir yerde oluşup yaşamlarına karışan bir rahatsızlık değil, gerçekten parçalanmaz bir bütün olarak tanımlanabilecek bir yaşam sürecinin parçası gözüyle bakılmış oluyor." diyor Dossey. "Bakışımız bir bağmtı ve bütünlük ilkesine odaklanıp bölünme ve yalıtımdan uzaklaştığı zaman sağlık çıkageliyor."¹⁶

Dossey hasta sözcüğünün tıpkı parçacık sözcüğü gibi kişiyi yanlış yönlendirdiğini düşünüyor. Bizler, birbirinden ayrı ve temelden yalıtılmış biyolojik birimler değiliz, gerçekte, parçalar hâlinde çözümlenemeyecek dinamik süreçler ve motifleriz, tıpkı elektronlar gibi. Üstüne üstlük, bizler başka şeylerle de bağlantılıyız: hastalığı ve sağlığı yaratan güçlerle, toplumsal inançlarımızla, arkadaşlarımızın tavırlarıyla, ailemizle, doktorumuzla ve imgelerle, inançlarla ve hatta evreni kavramak için kullandığımız sözcüklerle.

Holografik bir evrende ayrıca bederlerimizle de bağlantılıyız; önceki sayfalarda bu bağlantının kendisini nasıl ortaya koyduğunu bazı örneklerle gördük. Ayrıca başka örnekler, hatta belki sonsuz örnekler de vardır. Pribram'ın dediği gibi: "Eğer bedenimizin her parçası gerçekten bütünü bir yansımasıysa, o zaman, olup biteni denetleyecek her türdeki mekanizmanın varlığı da söz konusu olmalıdır. Bu noktada hiçbir şey sabit değildir."¹⁷ Bu konudaki bilgisizliğimizi göz önüne alacak olursak, zihnimizin holografik bedeni nasıl denetlemekte olduğunu sormak yerine, belki daha

HOLOGRAFİK EVREN

önemli bir soruyu sormamız gerekir: Bu denetimin çapı nedir? Bu denetimin bir sınırı var mıdır, eğer varsa, bu sınır nedir? Şimdi dikkatimizi yöneltmemiz gereken soru budur.

Olmayan İyileştirme Gücü

Zihnin beden üzerindeki denetimini yarım yamalak görebildiğimiz başka bir tıp fenomeni de plasebo etkisidir. Plasebo, beden üzerinde hiçbir özel etki yapmayan herhangi bir tıbbî tedavi biçimine verilen addır. Bir hasta üzerinde uygulanabileceği gibi çift kontrollü bir deneyde denetim aracı olarak da kullanılabilir. Bu deneyde, bir grup bireye gerçek, diğer bir gruba da uydurma bir tedavi yöntemi uygulanır. Bu gibi deneylerde, gerçek tedavi yönteminin sağlıklı bir biçimde değerlendirilebilmesi için ne araştırmacılara, ne de deneklere gerçek yöntemin hangi gruba uygulandığı konusunda bilgi verilmez. İlâç deneylerinde genellikle şekerli haplar kullanılır. Bazen de maden tuzu karışımları (tuzlu damıtılmış su) kullanılırsa da, plasebo her zaman bir ilâç olmayabilir. Kristallerden, bakır bileziklerden ve diğer geleneksel olmayan çarelerden sağlık umanları da plasebo etkisinden yararlanmaktadırlar.

Hatta ameliyat bile bir plasebo olarak kullanılmıştır. 1950'de anjina pectoris (kalbe yetersiz kan akışından kaynaklanan, göğüste ve sol kolda hissedilen, yinelenen ağrılar) genellikle ameliyatla tedavi edilirdi. Soma bazı uyanık doktorlar bir deney yapmaya karar verdiler. Meme arterini koroner artere bağlamaktan ibaret olan alışılmış ameliyatı uygulamak yerine, hastaları yalnızca kesip soma yeniden diktiler. Yapay ameliyat geçiren hastaların da gerçek ameliyat geçirenler kadar rahatladığı görüldü. Daha sonra, gerçek ameliyatın da yalnızca bir plasebo etkisi yapmakta olduğu anlaşıldı.¹⁸ Bununla birlikte yapay ameliyatın başansı, hep-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

mizin içinde, derinlerde bir yerde, anjina pektoris'i denetleme yeteneğimiz bulunduğuna işaret ediyordu.

Ve hepsi bu kadar da değil. Geçen yarım yüzyılda plasebo etkisi dünyanın her yerindeki yüzlerce farklı deneyle geniş ölçüde araştırılmıştır. Artık biliyoruz ki, kendilerine plasebo uygulanan insanların ortalama %35'inde önemli bir etki görülmektedir ki, bununla birlikte bu oran duruma göre büyük farklılıklar gösterebilmektedir. Plasebo uygulamasına olumlu tepki veren hastalıklar arasında anjina pektoris'den başka migren ağrıları, alerjiler, ateş, üşütme, akne (sivilce), astım, siğiller, çeşitli türde ağrılar, mide bulantısı ve deniz tutması, peptik ülserler, depresyon ve aşın endişe gibi psikolojik sendromlar, romatizmal ve dejeneratif artrit, şeker hastalığı, radyasyon zehirlenmesi, Parkinson hastalığı, multiple skleroz ve kanser bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi bunlar önemsiz hastalıklardan yaşamsal hastalıklara dek uzanan bir sıra izlemektedir, ama plasebo etkisi en ümmh hastalıklar üzerinde bile mucize türünden fizyolojik değişikliklere yol açabilmektedir. Örneğin, sıradan siğili ele alalım. Siğil, deri üzerinde bir virüsün neden olduğu ufak, tümörüksü kabartılardır. Çeşitli kültürlerdeki sonsuz sayıda halk inançlarıyla kanıtlandığı gibi -halk inançları da zaten bir tür plasebodur- bunları plasebo kullanımıyla iyileştirmek son derece kolaydır. New York'daki Memorial Sloan-Kettering Kanser Merkezinin emekli başkanı Lewis Thomas, üzerlerine yalnızca zararsız mor boya sürerek hastalarını siğillerden kurtarıyordu. Thomas, bu ufak mucizeyi sadece şuur dışının çalışmasıyla açıklamanın plasebo etkisine karşı haksızlık olduğu duygusunu taşıyordu. "Eğer benim şuur dışım bu virüsle başa çıkabilmek ve doku yenilemesi için çeşitli hücreleri doğru bir savaş düzenine sokabilmek için gerekli olan mekanizmayı nasü yönlendireceğini kestirebiliyorsa, o zaman söyleyebileceğim tek şey,

HOLOGRAFİK EVREN

şuurdışımın bu yaptıklarını da aşan bir şey olduğudur." di-yordu Thomas.¹⁹

Bir plasebonun etkisi belirli koşullarda da büyük ölçür de değişir. Plaseboyu aspirinle karşılaştıran dokuz adet çift kontrollü deneyde plaseboların etkisinin gerçek ağrı kesici-nin %54 u oranında etkili olduğu saptanmıştır.²⁰ Bu deneye bakılarak, plaseboların daha güçlü bir ağrı kesici, örneğin morfin karşısında daha az etkili olacağı düşünülebilir, an-cak durum böyle değildir. Yapılan altı çift kontrollü deney-de plaseboların, ağrı kesme konusunda morfinin %56'sı ora-nında etkili olduğu bulunmuştur.²¹

Niçin? Bir plasebonun etkinliğini kararlaştıran öğeler-den biri de bu plasebonun uygulanma yöntemidir. Genellik-le enjeksiyonun haplardan daha etkili olduğu kabul edilir ve böylece bir plaseboyu enjeksiyon yoluyla vermek onun etki-sini artırabilir. Aynı biçimde, kapsüllerin de haplardan daha etkili olduğu kanısı vardır, giderek bir hapm büyüklüğü, bi-çimi ve rengi bile bu konuda rol oynar. Bir hapm renginin ta-şdığı olası değer üzerine düzenlenen bir incelemede araştı-rmacılar, insanların san ya da turuncu hapları ruhsal durum düzenleyicisi -uyarıcı ya da yatıştırıcı- haplar olarak görme-ye eğilimli olduklarını gözlemlemişlerdir. Koyu kırmızı haplar yatıştırıcı, lavanta rengi haplar sanrı (halüsinasyon) uyandırıcı ve beyaz haplar da ağrı kesici kabul ediliyordu.²²

Diğer bir öge de plaseboyu reçetesine yazan doktorun tavrıdır. California'daki Kaiser Hastanesinde plasebo uzma-nı olan Dr.David Sobel, bronşiyal tüplerini açık tutmakta bü-yük zorluklar çeken bir astımlıyı tedavi etmeye çalışan bir doktorla ilgili bir öyküyü aktarıyor. Doktor ilâç firmasından güçlü ve yeni bir ilâç örneği getirterek hastasma veriyor. Bir-kaç dakika içinde adam görülmeye değer bir gelişme göster-miş ve daha rahat nefes almaya başlamıştı. Bununla birlikte doktor, bir sonraki krizinde adama bir plasebo verip duru-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

mun ne olacağını görmeye karar verdi. Bu kez adam reçete-
de bir yanlışlık olup olmadığını sordu, çünkü ilâç nefes alma
zorluğunu tümüyle geçirmemişti. Bu, doktoru kendisine
gönderilmiş olan yeni astım ilâcının gerçekten güçlü bir ilâç
olduğu konusunda ikna etti. Ancak bir süre sonra doktor
ilâç firmasından bir mektup aldı, bu mektupta kendisine ye-
ni ilâcın yerine yanlışlıkla bir plasebo gönderilmiş olduğu
yazılıydı. Görünüşe göre bu çelişkiye ikinci plasebo değil,
doktorun ilk plaseboyu verirken takındığı hiç de kurnazca
olmayan coşkulu tavır neden olmuştu.²³

Holografik model açısından bakıldığında, adamın pla-
sebo astım ilâcına gösterdiği olumlu tepki yine, zihin/bede-
nin imgelenmiş gerçeklikle hakikî gerçeklik arasında ayırım
gözetme yeteneğinin bulunmayışıyla açıklanabilir. Adam
kendisine güçlü ve yeni bir astım ilâcı verildiğine inanmıştı
ve bu inanç, sanki gerçek bir ilâç verilmişçesine onun ciğer-
leri üzerinde kuvvetli bir psikolojik etki yapmıştı. Bu örnekte,
doktorun iki plaseboyu yönlendirirken ortaya koyduğu
birbirinden çok az farklı tavır (ya da beden dili) -böylesine
saydam bir olgu bile- birinin işe yaraması, diğerinin yarama-
ması sonucunu doğurmuştu. Achterberg'in sağlığını pe-
kiştiren nöral (sinirsel) hologramların büyük bir çeşitleme
gösterdiği yolundaki uyarısının altı böylece çizilmiş oluyor-
du. Bu örnek bize, şuuraltı yoluyla alınmış bir bilginin bile
sağlığını pekiştiren inanç ve zihinsel imgelere büyük bir
katkıda bulunabileceğini açıkça göstermektedir. Doktorun
sunuş biçimine göre acaba kaç ilâcın işe yaradığım (ya da ya-
ramadığını) merak ediyor insan.

Sıcak Bir Sobanın Üzerindeki Kartopları Gibi Eriyen Tümörler

Bir plasebonun etkinliğinde rol oynayan bu gibi öğeleri

HOLOGRAFİK EVREN

anlamak çok önemlidir; çünkü bunlar bize, holografik bedenimizi denetleme yeteneğimizin inançlarımız tarafından nasıl biçimlendirilmekte olduğunu göstermektedir. Zihnimiz sigillerden kurtulma, bronşlarımızı temizleme ve morfinin ağrı kesici özelliğini taklit etme gücüne sahiptir; ancak bu güce sahip olduğumuzu bilmediğimizden, bu gücü kullanabilmek için kandırılmamız gerekmektedir. Eğer kendi gücümüzü bilmemekten kaynaklanan trajediler olmasaydı bunun komik olduğu bile söylenebilirdi.

Bu durumu psikolog Bruno Klopfer tarafından bildirilmiş bir olay kadar iyi anlatan bir örnek yoktur. Klopfer, ilerlemiş lenf kanseri olan Wright adında bir adamla ilgileniyordu. Alışılmış tüm tedavi yöntemleri tükenmişti ve Wright'ın çok az zamanı kalmış gibi görünüyordu. Boynu, koltuk altları, göğsü, karnı ve kasıkları portakal büyüklüğündeki tümörlerle dolmuştu ve dalağı ile karaciğeri son derece büyümüştü; göğsünden her gün iki litre kadar sütümsü sıvı çekilmek zorundaydı.

Ama Wright ölmek istemiyordu. Krebiozen adında yeni bir ilaç çıktığını duymuştu, doktoruna onu denemesi için yalvardı. Doktoru önce bunu kabul etmedi, çünkü bu ilacın en çok üç aylık ömrü kalanlar için olduğunu biliyordu. Ama Wright o denli diretiyordu ki, sonunda doktor pes etti. Cuma günü Wright'a Krebiozen iğnesi yaptı ama içinden Wright'ın o hafta sonunu çıkartamayacağına emindi. Sonra doktor evine gitti.

Pazartesi günü şaşkınlık içinde Wright'ın yataktan çıkmış ve ortalıkta dolaşmakta olduğunu gördü. Klopfer, onun tümörlerinin "sıcak bir sobanın üzerindeki kartopları gibi erimiş" ve önceki boyutlarının yarısına inmiş olduğunu belirtti. Bu, en güçlü röntgen ışınları tedavisiyle bile sağlanamayacak hızda bir iyileşmeydi. İlk Krebiozen tedavisinin üzerinden on gün geçtikten sonra Wright hastaneden ayrıl-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

dı, doktorlarının görebildiği kadarıyla kanserden kurtulmuştu. Hastaneye geldiğinde nefes alabilmek için oksijen maskesine gereksinimi olan adam, oradan ayrıldığında, kendi uçağıyla hiçbir rahatsızlık duymadan 3657 metre yüksekliğe çıkacak kadar iyileşmişti.

Wright iki ay kadar sağlıklı yaşadı, ama sonra Krebiozen'in lenf kanseri üzerinde bir etkisi olmadığını öne süren makaleler yayınlanmaya başladı. Katı mantık ve bilimsel düşünceye sahip bir adam olan Wright, bunu duyunca büyük bir bunalıma girdi, yeniden kötüleşti ve hastaneye kaldırıldı. Bu kez doktoru bir deneme yapmaya karar verdi. Krebiozen'in sanılmış olduğu kadar etkili olduğu konusunda Wright'a güvence verdi. Yalnızca gemiyle getirilmekte olduğu sırada ilk partideki mallardan bazıları bozulmuştu. Bununla birlikte, şimdi kendisinde bu ilâcın daha yoğunlaştırılmış yeni bir türünün bulunduğunu ve ona bu ilâcı vereceğini açıkladı. Kuşkusuz doktorda ilâcm yeni bir türü yoktu ve Wright'a saf su şırınga etti. Etkili bir atmosfer yaratabilmek için de, Wright'a bu plaseboyu vermezden önce hayli gösterişli bir süreç uyguladı.

Sonuçlar yine çarpıcıydı. Tümör kütleleri eridi, göğsündeki sıvı yok oldu ve Wright çabucak ayağa kalktı, kendisini çok iyi hissediyordu. İki ay daha herhangi bir hastalık belirtisi göstermedi. Ama soma Amerikan Tıp Birliği, Krebiozen'in kanser tedavisinde etkisiz olduğunu ilân eden ülke çapında yapılmış bir çalışmayı yayınladı. Bu kez Wright'ın inancı tümüyle sarsıldı. Kanseri yenilendi ve iki gün sonra öldü.²⁴

Wright'in öyküsü trajiktir ama güçlü bir mesaj taşımaktadır: İnançsızlıklarımızı kesip atarak içimizdeki iyileştirici güce ulaşabilecek kadar şanslı olabilirsek, tümörlerin bir gece içinde eriyip gitmesine neden olabiliriz.

Krebiozen konusunda yalnızca tek bir kişi söz konu-

HOLOGRAFİK EVREN

suydu ama pek çok insanı ilgilendiren benzer durumlar da vardır. Cis-platinum adındaki başka bir kemoterapi ögesini ele alalım. Cis-platinum da ortaya ilk çıktığında mucize ilaç diye karşılanmış ve ilâcı alan insanların %75'i bu ilâçtan yarar görmüştü. Ama başlangıçtaki heyecan dalgası durulduktan sonra cis-platinum'un kullanımı oldukça sıradanlaştı ve etkileme oranı da %25-30 oranında düştü. Görünüşe göre cis-platinum'dan sağlanan yarar plasebo etkisine bağlıydı.²⁵

İlaçlar Gerçekten İşe Yarıyor mu?

Bu gibi olaylar önemli bir soruyu beraberinde getiriyor. Eğer Krebiozen ve cis-platinum gibi ilaçlar onlara inandığımız zaman yararlı ve artık inanmadığımız zaman işe yaramaz oluyorsa, o zaman bu durum, genel olarak ilaçlar hakkında bize bir şeyler ima etmiyor mu? Bu, yamtı oldukça zor bir sorudur, elimizde bazı ipuçları vardır. Örneğin, Harvard Tıp Okulundan doktor Herbert Benson, bir önceki çağda uygulanan tedavi yöntemlerinden, sülükten kertenkele kanma dek pek çoğunun işe yaramaz şeyler olduğuna ama plasebo etkisi yüzünden, hiç kuşkusuz en azından bir süre için işe yaradığına işaret ediyor.²⁶

Benson, Harvard'ın Thorndike Lâboratuvarından Dr. David P. McCallie, Jr. ile birlikte yıllar boyunca angina pectoris ile ilgili çeşitli tedavi yöntemlerini yeniden incelemiş ve çeşitli uygulamalar gelip geçmiş olmasına karşın sağladıkları basın yüzdesinin -hatta artık terk edilmiş bulunan tedavi yöntemleri söz konusu olduğunda bile- her zaman yüksek olduğunu görmüştür.²⁷ Bu iki gözlemden yola çıkarak plasebo etkisinin geçmişte önemli bir rol oynamış olduğunu kanıtlamak olasıdır. Ama acaba, günümüzde de hâlâ bir rolü var mıdır? Bu sorunun yanıtı olumlu gibi görünmektedir. Teknolojik Değerlendirmeler Federal Bürosu, çağımızdaki

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

tüm tıbbî tedavi yöntemlerinin %75'inden çoğunun yeterli bilimsel incelemeden geçirilmemiş olduğunu tahmin etmektedir. Bu rakam doktorların hâlâ farkında olmadan plasebolar vermekte olduklarını düşündürüyor. (Örneğin, kendi adına Benson, eczanelerde satılmakta olan ilaçların en azından, çoğunun aslında plasebo olduğu düşüncesindedir.)²⁸

Buraya kadar gözden geçirmiş olduğumuz ipuçları karşısında insan ister istemez tüm ilaçların plasebo olup olmadığını merak ediyor. Bunun yanıtı elbette hayır olacaktır. Birçok ilâçların, onlara inanalım ya da inanmayalım etkili oldukları kesindir. Örneğin, C vitamini iskorbütü (*) gerçekten ortadan kaldırır ve insülin şeker hastalarını, bu konuda kuşkuları olsa bile iyileştirir. Ancak, yine de bundan çıkan sonuç görüldüğü kadar kesin değildir. Aşağıda aktardıklarımıza bir göz atalım.

1962'deki bir deneylerinde Dr. Harriet Linton ve Dr. Robert Langs, deneklere LSD'nin etkileri konusundaki bir incelemeye katılacaklarını söylemiş ama onlara yalnızca plasebo vermişlerdi. Bununla birlikte, plaseboyu almalarından yarım saat sonra denekler gerçek LSD'nin klâsik belirtilerini deneyimlemeye başlamışlar, kendileri üzerindeki denetimlerini yitirmişler, varoluşun anlamını sezme vb. gibi durumlara girmişler ve bu "plasebo yolculukları" saatlerce sürmüştü.²⁹

Birkaç yü sonra, 1966'da, şimdi ünlü olan Harvard psikologlarından Richard Alpert, LSD deneylerine katılacak ve bu konudaki görüşlerini aktarabilecek kutsal adamlar aramak için Uzak Doğu'ya gitmişti. İlâcı denemek isteyen birçok kişi bulmuş ve çeşitli tepkiler almıştı. Panditlerden (**) biri ona bunun işe yaradığını ama meditasyon kadar iyi olmadığını söyledi. Diğer bir Tibet laması kendisine yalnızca

(*) İskorbüt: C vitamini yokluğundan dolayı oluşan ve kendisini anemi, deri altı kanamaları ve süngerimsi dişetleri hâlinde gösteren bir hastalık. (Ç.N.)

(**) Pandit: Sanskritçeyi, Hinduizmi, felsefeyi ve yasaları bilen bir Brahman. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

baş ağrısı verdiğiinden yakındı.

Ancak, Alpert'i en çok etkileyen tepki, Himayaların eteklerinde yaşayan zayıf, ufak bir din adamından geldi. Adam altmışını aşmış olduğu için Alpert'in ilk düşüncesi ona 50 ya da 75 mikrogramlık hafif bir doz vermektir. Ama adam daha çok, 305 mikrogramlık haplardan birisiyle ilgilendi. Alpert, oldukça büyük olan bu dozu da beraberinde getirmişti. Alpert ona gönülsüzce bu haplardan birini verdi. Ama adam yetinmemişti. Gözlerinde bir parıltıyla bir tane daha ve soma bir tane daha istedi ve en sonunda, hangi ölçüye göre olursa olsun görkemli bir doz sayılan 915 mikrogramlık LSD'yi dilinin üzerine koydu ve yuttu (bir karşılaştırma yapmak gerekirse, Grof deneylerinde ortalama 200 mikrogramlık dozlar kullanıyordu).

Alpert dona kalarak onu dikkatle gözledi, adamın bir banşi (*) gibi kollarını sallayarak bağırıp çağırmasını bekliyordu ama o sanki hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Günün geri kalan bölümünde de bu durumda kaldı, davranışları her zamanki gibi s&in ve dingindi, yalnız arada bir Alpert'e ışıltılı bakışlar atıyordu. Görünüşe göre LSD onun üzerinde hiçbir etki yapmamıştı. Alpert bundan o denli etkilendi ki, LSD deneylerinden vazgeçti, adım Ram Dass diye değiştirdi ve mistisizme döndü.³⁰

Böylece, bir plasebo gerçek bir ilâçla aynı etkiyi yapabildiği gibi gerçek bir ilâç da hiçbir etki yapmayabilir. Olayların böyle tepe taklak oluşunu sergileyen başka bir durum da amfetaminlerle ilgili olarak yapılan deneylerde ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalardan birinde, onar denek iki ayrı odaya konmuştu. İlk odadaki dokuz deneğe uyarıcı bir amfetamin ve bir deneğe de uyku veren bir barbiturat verilmişti. İkinci odada aynı durum tersine döndürülmüştü. Her iki olayda

(*) Banşi: İrlanda ve Kuzey İskoçya inancına göre, haykırmanın o evden bir ölü çıkacağına işaret ettiğine inanılan düşsel bir peri. *Yeni Oxford Res.Ans.Sözlük.* (Ç.N.)

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

da o tek kişi, tıpkı diğer arkadaşları gibi tepki verdi. İlk odada bulunan uyku ilâcı almış tek kişi uykuya dalacağına hareketlenmiş ve hızlanmış, ikinci odada bulunan amfetamin almış tek kişi uyuya kalmıştı.³¹ Uyarıcı Ritalin bağımlısı olan ve bağımlılığı daha soma plasebo ile değiştirilen bir adamla ilgili bir olay daha vardır. Başka bir deyişle, adamın doktoru, Ritalin'in tüm alışılmış zararlı etkilerinden kaçınabilmesi için onun haplarını gizlice şeker haplarıyla değiştirmişti. Ne yazık ki adam daha sonra plaseboya karşı bir bağımlılık geliştirdi.³²

Bu gibi olaylar deneysel durumlarla sınırlı değildir. Plasebonun günlük yaşamımızda da rolü vardır. Geceleri kafein uykunuzu kaçırıyor mu? Araştırmalar kafeine duyarlı kişilerin, kendilerini bir yatıştırıcı almakta olduklarına inandırdıkları takdirde, bir şırınga dolusu kafein almış olsalar bile uykularının kaçmadığını göstermiştir.³³ Hiçbir antibiyotüğün soğuk algınlığınıza ya da boğazınıza iyi geldiği oldu mu? Öyleyse plasebo etkisini deneyimlemiş olmalısınız. Çünkü tüm soğuk algınlıklarına virüsler neden olur, boğaz hastalıklarının çeşitli türleri olmakla birlikte, tüm antibiyotikler virüslerin yol açtığı enfeksiyonlara değil, yalnızca bakteriyel enfeksiyonlara karşı etkilidir. Bir ilâç aldıktan sonra istenmeyen bir yan etkiyle hiç karşılaştınız mı? Araştırmacılar, mephenesin adındaki bir yatıştırıcı üzerinde yapılan incelemede kendilerine gerçek ilâç mı, yoksa bir plasebo mu verildiğinden haberleri olmayan deneklerden %10-20'sinin olumsuz yan etkilerle karşılaşmış olduğunu bildirmişlerdir; bunların arasında mide bulantısı, kaşıntılar ve kalp çarpıntıları vardı.^(*) Yeni bir kemoterapi üzerinde yakınlarda yapılan bir araştırmada, aynı biçimde, kendilerine plasebo verilen kontrol grubu içindeki bireylerin %30'u saç-

(*) Kuşkusuz ilâçların tüm yan etkilerinin plasebo etkisine bağlı olduğunu söylemek istemiyorum. Bir ilâçtan ötürü olumsuz bir deneyiminiz olursa her zaman bir hekime başvurmalısınız.

HOLOGRAFİK EVREN

larını yitirmişlerdir.³⁵ Bu yüzden, eğer kemoterapi alan birisini tamyorsanız, kendisine beklentilerinde olumlu olmasını söyleyiniz. Zihin, büyük bir güçtür.

Plasebolar, bu güce kaçamak bir göz atma olanağı vermekten başka, aynı zamanda bizlere, zihin/beden ilişkisini kavrama konusunda daha holografik bir yaklaşım da sağlamaktadır. Sağlık ve beslenme sütununun yazarı Jane Brody, *New York Times'da* çıkan bir makalesinde şu gözlemi yapmıştır: "Plaseboların etkinliği insan organizmasını 'holistik' bir bakışla görmemiz konusunda bize çarpıcı bir destek sağlıyor. Ve bu görüş tıbbî araştırmalarda giderek artan bir biçimde dikkatleri çekiyor. Bu görüş, zihin ve bedenin sürekli olarak karşılıklı iletişim içinde buldukları ve bağımsız varlıklar olarak kabul edilmeyecek derecede birbiri içine girmiş durumda oldukları yolundadır."³⁶

Plasebo etkisi bizi sandığımızdan çok daha fazla yönden etkilemekte olabilir. Bu durum yakınlarda ortaya çıkan son derece şaşırtıcı bir tıbbî gizemle kanıtlanmıştır. Eğer geçen yıllarda televizyon seyrettiyseniz kuşkusuz, aspirinin kalp krizi riskini azaltmakta olduğunu öne süren o sağanak hızındaki reklâm bombardımanını izlemiştinizdir. Herhalde bu savı destekleyecek hatırı sayılır miktarda inandırıcı kanıt vardır, yoksa reklâmlardaki ilâç tanıtımlarında gerçeğe uygunluk konusunda son derece titiz olan televizyon görevlileri böyle bir şeyin yayınlanmasına izin vermezlerdi. Bunların hepsi iyi de, tek sorun, aspirinin İngiltere'deki insanlar üzerinde aynı etkiyi göstermemesi. 5139 İngiliz doktoru yaptıkları altı yıllık bir araştırma sonucunda aspirinin kalp krizleri riskini azalttığı konusunda hiçbir kanıt bulamamışlar.³⁷ Acaba birilerinin yaptığı araştırmalarda herhangi bir hata mı var, yoksa suçu kitlesel bir tür plasebo etkisinde mi bulmak gerekir? Her neyse, siz yine de aspirinin bu koruyucu yararına inanmaktan vazgeçmeyin. Belki yine de

sizin hayatınızı kurtarabilir.

Çoğul Kişiliklilerde Sağlık Belirtileri

Zihin gücünün beden üzerindeki etkisini canlı bir şekilde betimleyen başka bir durum da Çoğul Kişilikler'dir (MPD). Çoğul kişilikli bir bireydeki alt kişiliklerin farklı beyin dalgalarına sahip olmalarından başka, aralarında güçlü psikolojik farklılıklar da vardır. Bunlardan her birinin ayrı birer adı, yaşı, anılan ve yetenekleri vardır. Çoğu kez her birinin kendine özgü el yazılan, belirgin birer cinsiyeti, kültürel ve ırksal geçmişi, sanat yetenekleri, yabana diller konusunda farklı yeterliği bulunmaktadır ve zekâ düzeyleri de farklıdır.

Daha dikkat çekici olan şey de, bir çoğul kişilikli kimse kişilik değiştirdiğinde bedeninde oluşan biyolojik değişikliklerdir. Bir kişiliğin içinde bulunduğu bir hastalık durumu çoğu kez, diğer kişiliğinin ortaya çıkmasıyla bir anda yok olmaktadır. Chicago'daki Uluslararası Çoğul Kişilikleri İnceleme Kurulundan Dr. Bennett Braun hastasının, biri dışındaki tüm alt kişiliklerinin portakal suyuna alerjisi olduğu bir olayı belgelemiştir. Bu adam, portakal suyuna alerjisi olan kişiliğinin denetimindeyken portakal suyu içecek olursa korkunç bir biçimde kızarıyordu. Ama tam o sırada, alerjik olmayan kişiliğine dönüşecek olursa kızarıklıklar anında yok oluyor ve adam portakal suyunu rahatça içiyordu.³⁸

Yale psikiyatristlerinden olan ve çoğul kişiliklerin tedavisinde uzmanlaşan Dr. Francine Hovvland, daha da çarpıcı bir olayla karşılaşmıştır; bu olayda çoğul kişilikli hasta arı sokmasına karşı tepki gösteriyordu. Söz konusu olay sırasında hasta Hovvland'la olan randevusuna geldiğinde bir gözü arı sokmasından ötürü tümüyle şişmiş ve kapanmış durumdaydı. Onun tedavi edilmesi gerektiğini fark eden

HOLOGRAFİK EVREN

Howland, bir göz doktorunu aradı. Ancak ne yazık ki, doktor kendisini bir saatten önce göremeyecekti, bu arada hastanın çok fazla acı çekmekte olduğunu gören Howland başka bir şey yapmaya karar verdi. Adamın değişken kişiliklerinden biri tüm acılara karşı kesinlikle duyarsız "anestetik" bir kişiydi. Howland, bedeninin denetimini bu anestetik kişiliğin almasını sağlayınca adamın acısı yok oldu. Ama başka bir şey daha olmuştu. Adam göz doktoruyla olan randevusuna gittiğinde gözündeki şiş yok olmuş ve göz normale dönmüştü. Onun hiçbir tedaviye gereksinmesi olmadığını gören doktor, kendisini evine gönderdi.

Bununla birlikte bir süre soma anestetik kişilik bedeninin denetimini bırakınca hastanın özgün kişiliği, tüm acıları ve arı sokmasından ötürü şişen gözüyle birlikte geri dönmüştü. Ertesi gün adam tedavi edilmek için yeniden göz doktoruna gitti. Ne Howland, ne de hastası göz doktoruna onun bir çoğul kişilik olduğunu söylemişti ve göz doktoru daha sonra Howland'a telefon etti. Howland gülerek, "Zamanın kendisine oyun oynadığım sanmış," diye anlatıyordu, "kendisini gerçekten bir gün önce arayıp aramadığına emin olmak istiyordu, basma gelen şeyden hiçbir şey anlamamıştı."³⁹

Alerjiler, çoğul kişiliklerin elektrik düğmesi çevirir gibi açıp kapatabildiği tek şey değildir. İlaçların etkileri üzerinde şuur dışı zihnin denetimi konusunda herhangi bir kuşku varsa bile, çoğul kişiliklerin bu farmakolojik sihirbazlığı karşısında silinip gitmektedir. Sarhoş bir çoğul kişilikli kimse, kişilik değiştirmek yoluyla hemen neşesini yitirmektedir. Farklı kişilikler de farklı ilaçlara farklı tepkiler vermektedirler. Braun, bu kişiliklerden birini 5 miligramlık diazepam (bir yatıştırıcı) ile sakinleştirirken, diğer bir kişilik üzerinde 100 miligramlık ilacın bile çok az etki yaptığını ya da hiç etki yapmadığını görmüştür. Bazen bir çoğul kişiliğin bir ya da daha fazla kişiliği çocuktur, eğer bir erişkin olduğu sırada

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

kendisine bir ilâç verilmişse, çocuk kişiliği bedenine egemen olduğunda kendisine verilen ilâcın dozu fazla geleceğinden çocuk kişiliği aşın dozda ilâç almış duruma girebilir. Bazı çoğul kişilikleri anesteziyle bayıltmak da zordur, "anestezi kabul etmeyen" bir alt kişiliğinin devreye girmesiyle ameliyat masasında uyanan çoğul kişilikler vardır.

Kişilikten kişiliğe değişen koşullar arasında yaralar, yanık izleri, kistler ve solaklık-sağaklık da vardır. Görme bozukluğu da değişkenlik gösterebilir ve bazı çoğul kişilikler değişken kişilikleriyle uzlaşabilmek için yanlarında iki ya da üç farklı gözlük taşırlar. Bu kişiliklerden biri renk körü, diğeri ise normal olabilir, hatta göz renkleri bile değişebilir. Kadınların, alt kişiliklerinden her birinin ayrı birer âdet periyodu olduğu için ayda iki ya da üç kez regl oldukları görülmüştür. Konuşma özüllüleri uzman Christy Ludlow, bir çoğul kişiliğinin her alt kişiliğinin farklı birer ses özelliğine sahip olduğunu saptamıştır. Bu, çok derin bir psikolojik değişim gerektiren bir beceridir; en yetenekli oyuncu bile sesini, ses özelliğini gizleyecek kadar değiştiremez.⁴⁰ Şeker hastalığı yüzünden hastaneye başvuran bir çoğul kişilik, böyle bir hastalığı olmayan bir üst kişiliğinin denetimine girince hiçbir hastalık belirtisi göstermeyerek doktorları yanıltmıştır.⁴¹ Kişiliğinin değişmesiyle gidip gelen sara nöbetleri de vardır. Psikolog Robert A. Phillips, Jr. hatta tümörlerin bile (ne tür tümör olduğunu belirtmiyorsa da) yok olduğunu belirtmiştir.⁴²

Çoğul kişilikler normal bireylerden daha hızlı iyileşmektedirler. Örneğin, üçüncü derece yanıkların olağanüstü bir hızla iyileşmiş olduğu olaylar vardır. Hepsinden ürkütücü olan başka bir durum daha vardır, en azından tek bir araştırmacı (Sybil Dorsett'e uyguladığı öncü tedavi yöntemiyle *Sybil* adlı kitapta anlatılan Dr. Cornelia Wilbur) çoğul kişiliklerin diğer insanlar kadar hızlı yaşlanmadıkları görüşündedir.

Böyle şeyler nasıl oluyor? Çoğul kişilik belirtileri üzerine yakınlarda yer alan bir sempozyumda Cassandra adındaki bir çoğul kişilikli hasta, bu soruya olası bir yanıt getirmiştir. Cassandra, hızlı iyileşebilme yeteneğini, uygulamakta olduğu görsel imgeleme telöüklerinin yam sıra paralel işleme adım verdiği bir şeye bağıyor. Açıkladığına göre, değışken kişilikleri bedenini kontrol etmezken bile her şeyin tarlanda durumdadırlar. Bu onun aynı anda, birçok farklı kalandan "düşünebilmesine", pek çok farklı işi aynı anda yapabilmesine ve hatta diğerk kişilikleri onun yemeğini hazırlar ve evini temizlerken "uyuyabilmesine" olanak vermektedir.

Böylece, normal insanlar iyileştirici imgeleme egzersizlerini günde yalnızca iki üç kez yapabilirken, Cassandra bunu her an yapabilmektedir. Ayrıca onun, anatomi ve fizyoloji bilgisine sahip Celese adında bir alt kişiliğı daha vardır ve onun tek işi günde yirmi dört saat meditasyon yapmak ve bedeninin sağlıklı olduğunu imgelemektir. Cassandra'ya göre, sağlığıma tüm zamanını ayırarak verdiği bu özen onun iyileşme yeteneğinin sınırlarını normal insanlara göre daha fazla genişletmiştir. Diğerk çoğul kişilikler de benzer savlar ileri sürmüşlerdir.⁴³

Bizler kendimizi bir şeylerin kaçınılmazlığına derinden bağlamışız. Eğer gözlerimiz iyi görmüyorsa, gözlerimizin ömür boyu bozuk olacağına inanırız. Eğer şeker hastası isek, bu durumun ruh hâlimizde ya da düşüncelerimizdeki bir değışiklikle yok olabileceğini bir an bile aklımıza getirmeyiz. Ama çoğul kişük fenomeni bu inancı sarsmakta ve ruhsal durumlarımızın beden biyolojisini ne kadar etkilemekte olduğu konusunda epey kamt sağlamaktadır. Eğer çoğul kişilikli bir bireyin psişesi bir tür çoğul imgeli hologramsa, bu durumda bedeninin de öyle olduğu ve bu beden bir biyolojik durumdan diğerkine bir deste kartı karıştıtırır gibi hızla geçebilmekte olduğu görölmektedir.

Böylesi bir kapasiteden sorumlu olması gereken dene-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

tim sistemi akıllan zorlayan bir olgudur ye bu durum karşısında, kendi istemimizle bir sığili yok edebilme yeteneğimiz basit bir şey gibi görünmektedir. An sokmasına karşı oluşan alerjik tepkimeye gelince, bu karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir ve antikorların örgütlü çalışmalarını, histamin (*) üretimini, kan damarlarının genişleyip baloncuklar yapmasını, bağışıklık maddelerinin aşırı salgılanmasını ve daha birçok şeyi içerir. Bir çoğul kişiliğin zihninde tüm bu süreçlerin oldukları yerde donmasını sağlayan etki, nasıl bir yol izlemektedir? Alkolün ve diğer narkotiklerin kandaki etkilerini bastırabilen-ya da şeker hastalığı belirtilerini ortadan kaldırıp, soma yeniden ortaya çıkartan şey nedir ki? Şu anda bunu bilmiyoruz ama kendimizi tek bir basit olguyla avutmamız gerekiyor. Bir çoğul küçük tedavi edildikten soma ve bazı yönlerden yeniden bütünlendikten sonra da kendi istemiyle bu değişimleri yapabilme yetisini yitirmemektedir.⁴⁴ Bu da bize, psişemizde bir yerde hepimizin bu gibi şeyleri denetleyebilme yeteneğinin bulunduğunu göstermektedir.

Gebelik, Organ Nakilleri ve Genetik Düzeye Dokunmak

Gördüğümüz gibi, gündelik, basit inançlarımız bile bedenimiz üzerinde güçlü bir etki yapmaktadır. Kuşkusuz çoğumuz, inançlarımızı tümüyle denetlemek konusunda zihinsel bir disipline sahip değiliz (ve bu yüzden doktorların içimizdeki iyileştirici güçlere ulaşabilmemiz için bizi plasebolarla kandırması gerekmektedir). Bu denetimi yeniden kazanabilmemiz için önce, hangi türden inançların bizi etkileyebileceğini anlamamız gerekiyor; çünkü bunlar da bize, zihin-beden ilişkisini dilediğimiz biçimde yoğurabilmemiz

(*) Histamin: Midedeki sindirim sıvılarını uyaran, yabancı bir maddeye karşı bedenin gösterdiği alerjik reaksiyonlarda etkin bir rol oynayan, dokularda bulunan kimyasal bir madde. (Ç.N.)

için, kendilerine özgü birer yol önermektedir.

KÜLTÜREL İNANÇLAR

Bu inanç türlerinden biri, bize toplumlarımız tarafından dayatılır. Örneğin, Trobriand Adaları halkı evlenmeden önce özgürce cinsel ilişki içinde bulunabilir, ancak toplumlari evlilik öncesi gebelik konusunda kesin bir yasaklayıcı tavira sahiptir. Bu toplumda yaşayan bireyler hiçbir gebelik önleyici önlem almadığı gibi, kürtaj da yapılmamakta ya da bu yola çok seyrek başvurulmaktadır. Buna karşılık bu toplumda evlilik öncesi gebelik olayları görülmemektedir. Bu durum, bekâr kadınların kültürel inançları yüzünden şuur dışlarında kendilerini gebelikten koruduklarını düşündürüyor.⁴⁵ Kendi kültürümüzde de benzer bir olgunun varlığı konusunda kanıtlar vardır. Yıllarca çocuk sahibi olabilmek için başarısız çabalar harcamış çiftleri duymuşuzdur. Sonunda bir evlât edinirler, ama bundan kısa bir süre sonra kadm gebe kalır. Yine bu durum, bir çocuk sahibi olmanın, kadının ve/veya kocasının üretim yeteneğindeki bir engellemenin üstesinden gelmesine yardım etmiş olduğunu düşündürmektedir.

Kültürümüzün diğer üyeleriyle paylaşmakta olduğumuz korkular da bizi büyük ölçüde etkilemektedir. Verem, 19. yüzyılda on binlerce can almıştı ama 1880'lerden başlayarak ölüm oranları birden baş aşağı düşmeye başladı. Niçin? O zamana dek hiç kimse vereme neyin neden olduğunu bürmiyordu. Bu yüzden bu hastalığının çevresini ürkütücü bir atmosfer sarmıştı. Ancak 1882'de Dr. Robert Koch vereme bir bakterinin neden olduğunu ortaya koyan o muazzam buluşunu gerçekleştirdi. Bu bilgi kamuya ulaşır ulaşmaz ölümler %600'den %200'e düşmeye başladı, oysa veremi tedavi edecek etkili bir ilâç bulunmasına daha yanm yüzyıl vardı.⁴⁶

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

Korkunun, organ nakillerinin başarı yüzdesi üzerinde de önemli bir öge olduğu açıkça bellidir. 1950'lerde, böbrek nakilleri yalnızca umut verici bir olasılıktı. Sonra Chicago'lu bir doktor, başarılı gibi görünen bir nakil yaptı. Bulgularını yayımladı ve kısa süre sonra dünyanın her yerinde diğer başarılı nakiller de yapılmaya başlandı. Derken yapılan ilk böbrek naklinin sonucu başarısız oldu. Aslında doktorlar hastanın bedeninin böbreği daha baştan kabul etmemiş olduğunu fark etmişlerdi. Ama bunun bir önemi yoktu. Nakil yapılan hastalar yaşayacaklarına bir kez inandılar mı, yaşıyorlardı ve başarı yüzdesi beklenilenin ötesinde yükseldi.⁴⁷

TAVIRLARIMIZDA GİZLEDİĞİMİZ İNANÇLAR

Tavırlarımız da yaşamlarımızdaki inançları sergiler. Araştırmalar, bebek bekleyen bir annenin bebeğine ve genelde gebeliğe yönelik tavırlarının doğum sırasında karşılaşacağı zorluklarla ve aynı zamanda yeni doğmuş bebeğinin doğum sonrası sorunlarıyla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Gerçekten de geçmiş on yılda, davranışlarımızın bir sürü hastalık koşulları üzerindeki etkisini sergileyen yığınla çalışma yapılmıştır. Düşmanlık duyguları ve sınırlılık durumlarını ölçümleyebilmek için düzenlenmiş testlerde yüksek puan alan kişilerin kalpten ölme riski, daha az puan alan kişilere göre yedi kat daha fazladır.⁴⁹ Evli kadınların bağışıklık sistemleri eşlerinden ayrı yaşayan ya da boşanmış kadınlara göre daha güçlüdür; evliliklerinde mutlu olan kadınların bağışıklık sistemi daha da güçlüdür.⁵⁰ Mücadeleci bir ruh yapısına sahip olan AIDS'li kişiler, AIDS'den etkilenmiş edilgen tavırlı kişilere göre daha uzun yaşamaktadırlar.⁵¹ Aynı durum kanserli hastalar için de geçerlidir.⁵² Kötümserler, iyimserlerden daha sık üşütür.⁵³ Stres, bağışıklık tepkilerini azaltır,⁵⁴ eşlerini yitirmiş kişiler küçük ve büyük hastalıklarla daha sık karşılaşır⁵⁵ ve bu liste böylece sürüp gider.

İRİADE GÜCÜMÜZLE İFADE ETTİĞİMİZ İNANÇLAR

Buraya kadar incelediğimiz inançları genel anlamda pasif inançlar diye adlandırabiliriz; bunlar, kültürümüzün ya da olağan düşüncelerimizin bize dayattığı inançlardır. Çelik gibi ve dalgalanmayan bir irade biçiminde ortaya çıkan şuurlu inançlar da holografik bedenimizi biçimlendirmek ve denetlemek amacıyla kullanılabilir. 1970'lerde, Hollanda doğumlu yazar ve konuşmacı Jack Schwarz, bedenindeki içsel biyolojik süreçleri kendi iradesiyle denetleyebilme yeteneğiyle Birleşik Devletler'deki lâboratuvarlarda araştırmalar yapan kişileri şaşkına çevirdi.

Schwarz, Menninger Vakfında, California Üniversitesinin Langley Porter Nöropsikiyatri Enstitüsünde ve diğer yerlerde yapılan araştırmalar sırasında, yelken dikiminde kullanılan, 15 cm uzunluğundaki dev iğneleri, hiçbir kanama olmaksızın, hiç ürkmeden, hiçbir beta dalgası üretmeden (acı çekildiğinde üretilen bir tür beyin dalgası) koluna batırdı, çıkardı. İğneler kolundan çıkartıldığında bile hiç kan akmadı ve iğne delikleri sıkıca kapandı. Schwarz buna ek olarak, beyin dalgalarını kendi iradesiyle değiştirebiliyor, yanan sigarayı kendisine zarar vermeden etine bastırabiliyor, hatta kor hâlindeki kömürleri elinde tutabiliyordu. Bu yetenekleri, bir Nazi toplama kampında tutukluymken edinmiş_ olduğunu öne sürüyordu, karşılaştığı korkunç acılara dayanabilmek için acı duyma yeteneğini nasıl denetleyebileceğini öğrenmişti. Schwarz, herkesin bedenini kendi iradesiyle denetleyebileceğine ve böylece kendi sağlığının sorumluluğunu elinde tutabileceğine inanmaktaydı.⁵⁶

Ne garip ki, 1947'de başka bir Hollandalı da aynı yetenekleri sergiledi. Bu adamın adı, Mirin Dajo idi, ZürirWeki Korso Tiyatrosunda yaptığı halka açık gösterilerde seyirciler şaşkınlıktan donakalmıştı. Herkesin gözü önünde yar-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

dımcısı bir eskrim kılıcını bedenine daldırıyor, yaşamsal organlarını deliyor ama Dajo bunun sonucunda hiçbir zarar görmüyor, hiç acı duymuyordu. Yardımcısı kılıcı dışarı çektiğinde Dajo'da da, Schwarz gibi, hiçbir kanama olmuyor, yalnızca kılıcın girip çıktığı noktayı soluk kırmızı bir çizgi çevreliyordu.

Dajo'nun gösterisi o derdi sinir bozucuydu ki, en sonunda bir dinleyici kalp krizi geçirince, Dajo'nun halk önünde gösteri yapması yasal olarak engellendi. Bununla birlikte Hans Naegeli-Osjord adındaki bir İsviçreli doktor Dajo'nun bu varsayılan yeteneklerini öğrenince kendisine, bilimsel bir incelemeden geçmeyi kabul edip etmeyeceğini sordu. Dajo bunu kabul edip 31 Mayıs 1947'de, Zürih'deki Kanton Hastanesine yattı. Burada yaptığı gösteri sırasında Dr.Naegeli-Osjordün yanı sıra, hastanenin cerrahî bölümü başkam Dr.Werner Brunner ve daha birçok başka doktorlar, öğrenciler ve gazetecüler de hazır bulunuyordu. Dajo göğsünü açtı ve zihnini yoğunlaştırdı, sonra yardımcısı herkesin gözü önünde kılıcı onun bedenine sapladı.

Her zamanki gibi hiç kan akmadı; Dajo tümüyle rahat görünüyordu. Ama gülümseyen tek kişi oydu. Kalabalığın geri kalanı taşta dönmüştü. Dajo'nun yaşamsal organları parparça olmuş olmalıydı, adamın görünürdeki sağlığı doktorların kaldıramayacakları kadar fazla bir şeydi. Kuşkuyla dolu durumda, Dajo'dan röntgene girmesini istediler. Kılıç bedenine hâlâ saplı bulunan Dajo doktorlarla birlikte zahmetsizce merdivenleri çıktı ve röntgen odasına girdi. Röntgen çekildi, sonuç ortadaydı. Dajo gerçekten kılıçlanmıştı. Sonunda kılıç, bedenini deldikten tam yirmi dakika sonra çekildi; geride yalnızca iki hafif yara izi kalmıştı. Daha sonra Basel'de, bilim adamları tarafından Dajo üzerinde deneyler yapıldı, hatta kılıcı kendisine doktorların saplamasına bile izin verdi. Dr.Naegeli-Osjord sonradan bu olayı tü-

HOLOGRAFİK EVREN

müyle Alman doktor Alfred Stelter'e aktarmıştır. Stelter *Psi-Healing* (Psi Şifası) adlı kitabında bu olaydan söz eder.⁵⁷

Bu gibi süpernormal denetim olguları yalnızca Hollandalılara özgü değildir. 1960'da, National Geographic Society'nin başkanı Gilbert Grosvenor, karısı Donna ve *Geographic* fotoğraf ekibi, Mohotty adındaki yerel bir büyücünün sergilediği ileri sürülen mucizelere tanık olabilmek için Seylan'daki bir köyü ziyarete gitmişlerdi. Anlatıldığına göre, Mohotty küçükken Kataragama adındaki bir Seylan tanrısına yakarmış ve Mohotty'nin babasını bir cinayet olayında temize çıkartacak olursa, Mohotty'nin de buna karşılık Kataragama onuruna yıllık kefarete katılacağı sözünü vermişti. Mohotty'nin babası temize çıkmış ve sözüne sadık kalan Mohotty de her yıl bu törenlere katılmıştı.

Bu tören ateş ve kızgın kömür üzerinde yürümeyi, yanaklarını şişlerle delmeyi, şişleri koluna, omuzdan bileğine dek daldırmayı, sırtına kocaman çengeller sokmayı ve bu çengellere geçirilmiş halatların çektiği büyük bir kızığın sarayın avlusunda dolaştırmayı gerektiriyordu. Sonradan Grosvenor'ların belirttiği gibi çengeller Mohotty'nin sırtındaki etleri oldukça gererek çekiyor ama hiçbir kanama görünmüyordu. Mohotty'nin işi bitince çengeller çıkartıldı, sırtında yara izi bile yoktu. *Geographic* ekibi bu sinir bozucu gösteriyi fotoğraflamış ve resimlerle birlikte olayı aktaran bir yazı *National Geographic* dergisinin Nisan 1966 sayısında yayımlanmıştı.⁵⁸

1967'de *Scientific American* dergisi, Hindistan'da yer alan benzer bir yıllık ritüelle ilgili raporu yayımladı. Bu olayda yerel cemaat birçok törenler sonucunda her yıl farklı bir kişiyi seçiyordu. Seçilen kurbanın sırtına bütün bir bifteğin aşılacağı büyüklükte kocaman iki çengel gömülmüştü. Çengellerin gözlerinden geçirilen halatlar bir öküz arabasının yatay gönderine bağlanmış ve kurban, tarlaların üzerin-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

deki dev gibi bir tak'ın içinde sallandırılarak bereket tanrılarına sunulmuştu. Çengeller çıkartıldığında kurban tümüyle sağlıklıydı, hiç kan akmamıştı ve sözcüğün tam anlamıyla sırtında hiçbir delik izi yoktu.⁵⁹

ŞUURDIŞI İNANÇLARIMIZ

Görüldüğü üzere, eğer kendimizi bir Dajo ya da bir Mottoty gibi denetleyecek denli şanslı değilsek, içimizdeki iyileştirici güce ulaşabilmenin başka bir yolu da şuurlu zihinlerimizdeki kuşku ve kuruntulardan oluşan o kaim zırhı bir biçimde kesip atabilmektir. Bir plasebo ile kandılmak buna ulaşmanın yollarından biridir. Bir diğer yol da ipnozdur. Bir operatörün bir iç organa ulaşarak onun durumunu değiştirebilmesi gibi, usta bir ipnozcu da psişemize ulaşip tüm inançlar içinde en önemli inanç türü olan şuur dışı inançlarımızı değiştirmemiz için bize yardım edebilir.

İpnoz altında bir kimsenin genellikle şuur dışı olarak kabul edilen süreçleri etkileyebileceğini inkâr edilemez bir biçimde sergileyen sayısız araştırma vardır. Örneğin, derin ipnoz altındaki bir kişi, tıpkı çoğul kişiliklerde olduğu gibi, alerjik tepkimelerini, kan akış hızını ve görme bozukluklarını denetleyebilir. Buna ek olarak, kalp atış hızını, acılarını, beden ısısını denetleyebildiği gibi, istediği takdirde bazı doğum izlerini de yok edebilir. İpnoz aynı zamanda, kişinin bedenine bir kılıç saplanmış olmasın karşın hiçbir yaralanma belirtisi görülmemesi kadar şaşırtıcı olan başka bir olayda da kullanılabilir.

Bu şey, Brocq hastalığı denilen ürkütücü bir kalıtsal hastalıktır. Brocq hastalığı kurbanlarının derilerinin üzerine, sürüngen derisinin pullarına benzer kalın ve boynuzsu bir tabaka örter. Deri o denli katılaşır ve sertleşir ki, en ufak bir harekette çatlayıp kanar. Sirklerde gösteri yapan timsah derili denilen insanlar gerçekte Brocq hastalığı olan kimse-

HOLOGRAFİK EVREN

lerdir, Brocq hastalığının kurbanlarının yaşam süresi, mikrop kapma riskinden ötürü genellikle azdır.

Brocq hastalığı 1951'e dek tedavi edilmesi olanaksız bir hastalıktı. Derken, hastalığı ilerlemiş durumdaki on altı yaşında bir erkek çocuğu son çare olarak Londra'daki Kraliçe Victoria Hastanesinde görevli, A.A.Mason adındaki bir ipnoz uzmanına başvurdu. Mason çocuğun iyi bir ipnoz süjesi olduğunu ve onu kolayca derin transa sokabileceğini fark etti. Çocuk transa girince Mason ona Brocq hastalığının iyileşmekte olduğunu ve çok yakında tümüyle geçeceğini söyledi. Beş gün sonra çocuğun sol kolundaki pulumsu deri düştü ve altındaki yumuşak, sağlıklı deri ortaya çıktı. Onuncu günün sonunda, kol tümüyle normale dönmüştü. Mason ve çocuk bedeninin çeşitli bölgeleri üzerinde çalışmayı sürdürdükçe pulumsu derinin tümü düştü. Çocuk daha sonraki beş yıl boyunca herhangi bir hastalık belirtisi göstermedi, ancak bu noktadan sonra Mason'un onunla ilişkisi kesildi.⁶⁰

Bu olağan dışı bir durumdur, çünkü Brocq hastalığı kalıtsal bir hastalıktır ve ondan kurtulabilmek, yalnızca kan akışının ve bağışıklık sisteminin çeşitli hücrelerinin düzenlenmesi gibi otomatik süreçlerin denetimiyle başarılabilir bir şey değildir. Bu, ana plânımıza, DNA programımıza ulaşabilmek anlamına gelmektedir. Böylece, inançlarımızın ötesine "doğru" bir geçiş yapabilirsek, zihinlerimizin genetik yapımıza dek uzanabileceği ortaya çıkmaktadır.

İMANLARIMIZDA GİZLENEN İNANÇLARIMIZ

Tüm inançlar içinde en güçlü olanları belki de ruhsal iman yoluyla ifade ettiğimiz inançlardır. 1962'de, Vittorio Michelli adındaki bir adam, İtalya'daki Verona Askerî Hastanesine yatmıştı. Sol kalçasında büyük bir kanserli tümör vardı (bkz. Resim 11). Konan teşhis o denli korkunçtu ki, adam, kendisine herhangi bir tedavi yöntemi uygulanma-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

Resim 11: Bu röntgen, Vittorio Michelli'nin kalçasının eklem dokularındaki kötü huylu tümör yüzünden nasıl parçalanmış olduğunu gösteriyor. O kadar az kemik kalmıştı ki, uyluk kemiğinin eklemi yumuşak dokudan oluşan bir kütlede özgürce yüzüp duruyordu. Bu durum röntgende gri bir sis gibi görünüyor.

dan evine gönderildi. On ay içinde kalçası tümüyle bacağından ayrılmıştı, uyluk kemiği bir yumuşak doku külesinin içinde yüzüyordu. Son bir çare olarak Lourdes'e gitti ve oradaki kutsal kaynakta yıkandı (bu sırada plastik bir korse içinde hareketleri oldukça kısıtlıydı). Adam suya girer girmez bedeninde bir ısının yükselmekte olduğunu hissetti. Banyodan sonra iştahı açıldı ve kendisini son derece zinde hissetti. Orada birkaç banyo daha yaptıktan sonra evine döndü.

Bir ay geçtikten sonra kendisini o denli iyi hissediyordu ki, doktorlarına yeniden röntgen çekmeleri için ısrar etti. Doktorlar o zaman tümörün küçülmüş olduğunu gördüler. O denli şaşırılmışlardı ki gelişmesinin tüm adımlarını belge-

HOLOGRAFİK EVREN

Resim 12: Lourdes'deki kaynakta yaptığı bir dizi banyodan sonra Michelli mucizevî biçimde iyileşti. Aradan geçen birkaç ay içinde kalça kemiği tümüyle yenilenmişti, hı bilimince olanaksız sayılacak bir durumdu bu. Bu röntgen de, adamın eklemdeki inanılmaz iyileşmeyi gösteriyor. [Kaynak: Michel-Marie Salmon, *The Extraordinary Cure of Vittorio Michelli* (Vittorio Michelli'nin Olağanüstü iyileşmesi). İzin alınarak kullanılmıştır.]

lediler. Bu da çok iyi oldu çünkü Michelli'nin tümörü yok olduktan sonra kemiği yeniden toparlanmaya başlamıştı. Tıp dünyası genel olarak bu olaya olanaksız diye bakıyordu. Daha sonraki birkaç yıl boyunca kemiği tümüyle yeniden yapılandı (bkz. Resim 12).

Michelli'nin durumunu yansıtan bir dosya Vatikan Tıp Komisyonuna gönderildi. Doktorlardan oluşan uluslararası bir panelde bu durum incelendi ve inceleme sonucunda komisyon Michelli'nin gerçekten de bir mucize deneyimlemiş olduğuna karar verdi. Komisyonun resmî raporunda belir-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

tildiği gibi, "Kalça kemiği ve çukuru şaşılacak biçimde yeniden yapılanmıştı. 1964, 1965, 1968 ve 1969'da çekilen röntgenler kemiğin, tıp dünyası kayıtlarında hiç geçmeyen, öngörülmemiş ve çok şaşırtıcı bir biçimde yeniden yapılanmış olduğunu kategorik olarak ve kuşku uyandırmayacak tarzda kabul etmiştir. T)"⁶¹

Michelli'nin iyileşme mucizesi bir anlamda bilinen fizik yasalarının çiğnenmiş olduğu anlamına mı geliyordu? Jüri bu sorunun dışında bırakılmış olmasın karşın, herhangi bir yasanın çiğnenmiş olduğu konusunda belirgin bir gösterge yoktur. Bununla birlikte Michelli'nin iyileşmesi yalnızca, bizim henüz anlayamadığımız doğal süreçlere bağlıydı.

Eğer Michelli'nin iyileşmesi keşfedilmemiş doğal bir süreç ise, o zaman şöyle bir soru sormamız gerekir, kemiklerin yeniden yapılanması niçin böyle ender görülür bir olaydır ve Michelli'nin durumunda bu iyileşmenin tetiğini çeken nedir? Kemiğin yeniden yapılanmasının ender olmasının nedeni bunun, psişenin çok derin düzeylerine, olağan şuur eylemleriyle ulaşılamayacak bir düzeye inmeyi gerektirmesi olabilir mi? Bir Brocq hastalığının iyileşmesi için ipnoza gerek duyulmasının nedeni de budur belki. Michelli'nin iyileşmesinde tetiği çeken şeyin ne olduğuna gelince, zihin/beden yoğrulabilirliğinde inancın oynadığı rolü gösteren pek çok örnek göz önüne alındığında gerçekten akla gelen ilk şey şu olmaktadır: Lourdes'de iyileştirme gücü bulunduğu yolundaki güçlü inancının bir biçimde, şuurlu ya da hoş bir rastlantı sonucunda, Michelli'nin sağlığını etkilemiş olması olası mıdır?

(*) Gerçek bir eşzamanlılık örneği olarak, tam bu satırları yazmakta olduğum sırada, Hawaii, Kauai'de yaşayan ve kalçası kanser nedeniyle bacağından ayrılmış bulunan bir arkadaşımın aldığı mektupta, kemiğinin "açıklanamaz" biçimde iyileşmiş ve yeniden yapılanmış olduğunu bildiriyordu. Bu konuda kullandığı yöntemler, kemoterapi, yoğun meditasyon ve imgeleme egzersizleriydi. İyileşmesinin öyküsü Hawaii gazetelerinde yer almıştı.

HOLOGRAFİK EVREN

Göksel bir "müdahale" olmaksızın, kendi basma inancın, en azından mucize kabul edilen bazı olaylarda başlıca etken olduğu konusunda güçlü kanıtlar vardır.. Mohotty'nin kendi üzerindeki insanüstü denetim gücünü Kataragama'ya yakararak elde etmiş olduğunu anımsayın. Kataragama'nın varlığına inanmak konusunda istekü olmadığımızı varsayarsak, Mohotty'nin yeteneklerinin, göksel korunma altında olduğu konusundaki derin ve sarsılmaz inancından kaynaklandığını söylemek bizim açımızdan daha iyi bir açıklama olacaktır. Bu durum, Hristiyan azizleri tarafından oluşturulan pek çok mucize için de geçerli gibi görünmektedir.

Zihnin gücüyle oluşturulmuş gibi görünen Hristiyan mucizelerinden biri de stigma olaylarıdır. Kilise adamlarından çoğu, bedeninde haça gerilme yaralarının amnda belirlediği görülen ilk azizin St.Francis olduğu konusunda görüş birliği içindedirler. Ama onun ölümünden sonra stigma yaraları taşıyan, sözcüğün tam anlamıyla, yüzlerce kişi çıkmıştır ortaya. Bu çilecilerin hiç birisindeki stigmalar aynı biçimde ortaya çıkmamış olmakla birlikte, hepsinde ortak olan bir yan vardır. St. Francis'ten beri hepsinin yaraları, İsa'nın çarmıha çivilendiği yerleri simgeleyen eller ve ayaklarda yer almaktadır. Yaraların böyle aynı yerde ortaya çıkması bu olayın Tanrı vergisi bir şey olmadığını göstermez mi? Kaldı ki, California, Orinda'daki John F. Kennedy Üniversitesi parapsikologlarından D. Scott Rogo, bir Roma geleneği olarak çivilerin bileklere çakıldığına işaret ederek, bu durumun, İsa'nın çarmıha gerildiği dönemden kalan iskelet kalıntılarında da görüldüğünü belirtmektedir. Ellere çakılan çiviler haçın üzerindeki bir bedenın ağırlığını taşıyamaz.⁶²

St. Francis ve kendisinden sonra gelen diğer stigmatistler çivi deliklerinin ellerde olduğuna niçin inanmışlardı?

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

Çünkü bu yaralar 18.yy'dan beri ressamlar tarafından bu biçimde betimlenmiştir. Stigmaların durumu ve biçimlerinin sanattan etkilenmiş olduğu özellikle, 1903'de ölen Gemma Galgani adındaki bir italyan stigmatistte açıkça görülüyor. Kendisinin en sevdiği, çarmıha gerilmiş İsa heykelciğindeki yaralar, Gemma'nın yaralarına açıkça yansımaktadır.

Stigmaların kişinin kendisinden kaynaklandığına inanan başka bir araştırmacı da mucizeler üzerine çeşitli yazılar yazmış bulunan İngiliz rahibi Herbert Thurston'dur. Kendisini ölümünden sonra 1952'de basılan ve bir ustalık gösterisi olan *The Physical Phenomena of Mysticism* (Mistisizmin Fiziksel Fenomenleri) adlı kitabında, stigmaların kişinin kendi ürünü olduğu konusundaki inancının dayandığı çeşitli nedenlerini şöyle sıralamaktadır; yaraların boyut, biçim, el ve ayaklardaki yerleri kişiye göre değişmekteydi. Bu, onların ortak bir kaynaktan, İsa'nın yaralarından gelmediklerine işaret eden bir tutarsızlıktı. Çeşitli stigmatistlerin deneyimledikleri vizyonlar birbirleriyle karşılaştırıldığında da pek tutarlılık görülüyordu; bu durum, ortaya çıkan fenomenin, tarihsel çarmıha gerilme olayının yeniden canlandırılması olmayıp, stigmatistlerin kendi zihinlerinin ürünü olduğunu düşündürüyordu. Bunların hepsinden önemli olmak üzere, stigmatistlerin şaşüacak kadar büyük bir çoğunluğu isterik kişilerdi; Thurston'un başka bir yorumuna göre de bu yaralar pekâlâ, uçuk ve olağan dışı duygulu bir psişenin yan etkileri olabilirdi ve mutlaka aydınlanmış bir kişiliğin ürünleri olmaları gerekli değildi.⁶³ Bu gibi kanıtların ışığında, Katolik önderlik kurumunun, çoğu liberal üyelerinin bile, stigmaların "mistik tefekkürlerin" ürünleri olduğuna inanmalarına şaşmamak gerekir. Bunun anlamı, bu gibi yaraların yoğun meditasyon dönemleri sırasında zihin tarafından yaratılmış olduklarıdır.

Stigmalar kendi kendine telkinin ürünleriyse, zihnin

HOLOGRAFİK EVREN

holografik beden üzerindeki denetiminin alam daha da ötelere uzanıyor demektir. Mohotty'nin yaraları gibi stigmalar da şaşırtıcı bir hızla iyileşebilir. Bedenin yoğrulabilme konusundaki, neredeyse sınırsız niteliği bazı stigmatistlerin yaralarının ortasında tırnaksı kabartılar oluşturabildikleri olgusuyla da kanıtlanmaktadır. Bu fenomeni ilk sergileyen kişi yine St. Francis olmuştur. St. Francis'in stigmalarını gözleriyle görmüş bir tanık olan ve aynı zamanda onun biyografisini yazmış bulunan Celano'lu Thomas'a göre, "Elleri ve ayakları tırnaklarla delinmiş gibiydi. Bu işaretler avuçlarının çevresinde sıralanmıştı ve ellerinin üstüne dek uzanıyordu, etinin diğer bölümlerinde bazı ufak et parçaları da vardı, bunlar tırnakların uçları gibi kıvrık ve geriye dönüktü."⁶⁴

St. Francis'in diğer bir çağdaşı olan St. Bonaventura da azizin stigmalarına tanıklık ederek, tırnakların açıkça belirgin olduğunu ve insanın isterse parmağını onların altına kaydırarak yaralara daldırabileceğini söylemiştir. St. Francis'in tırnakları, kararmış ve sertleşmiş etlerinden oluşuyor gibi görünüyorsa da, tırnağın ucuna basılacak olursa nasıl diğer ucu hemen yukarı kalkarsa, bunlar da elinin ortasında tıpkı gerçek bir tırnak gibi ileri geri sallanabiliyordu!

1962'de ölen Bavyera'lı ünlü bir stigmatist olan Therese Neumann'm da böyle tırnaksı çıkıntıları vardı. St. Francis'te olduğu gibi, bunların da sertleşmiş deriden oluştuğu anlaşıyordu. Bunlar birçok doktor tarafından incelenmiş ve ellerini ve ayaklarını delip geçen oluşumlar olduğu görülmüştü. Neumann'ınkiler, St. Francis'in sürekli olarak açık yaraları gibi olmayıp periyodik olarak açılıyordu ve kanamadıkları zaman üzerlerini çabucak, yumuşak, zar gibi bir doku kaplıyordu.

Diğer stigmatistlerin bedenlerinde dikkat çekici benzer değişiklikler olmuştu. 1968'de ölen ünlü italyan stigmatist Padre Pio'nun stigma yaraları ellerinin tümünü kaplıyordu.

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

Bedeninin yan tarafında bulunan bir yara o denli derindi ki, onu inceleyen doktorlar iç organlarının zarar görmesinden korkmuşlardı. Bir 18. yy stigmatisti olan saygıdeğer Giovanna Maria Solimani'nin ellerindeki yaralar öylesine derindi ki içine bir anahtar sokulabilirdi. Diğer stigmatistlerin yaraları gibi onunkiler de hiçbir zaman kokuşmadı, mikrop kapmadı ve iltihaplanmadı. Başka bir 18. yy stigmatisti olan ve İtalya, Umbria'da, Citta di Castello'daki bir manastır rahibesi olan St. Veronica Giuliani'nin bedeninin bir yanında bulunan geniş yara verdiği emir üzerine açılıp kapanabiliyordu.

Beyin Dışına Yansıtılan İmgeler

Holografik model Sovyetler Birliği'ndeki araştırmacıların da ilgisini çekmiş ve iki Sovyet psikologu, Dr. Alexander P. Dubrov ve Dr. Veniamin N. Puşkin, bu konuda geniş yayınlar yapmışlardır. Onlar, insan zihnindeki imge ve düşüncelerin holografik yapıda olduğu konusunda beynin frekans işleme yetisinin, kendi başına ya da kendi dışında bir kanıt oluşturduğuna inanmamaktadırlar. Bununla birlikte, bu konuda başka görüşleri vardır. Dubrov ve Puşkin, eğer beyin kendi dışında bir imge yansıttığını kanıtlayan bir örnek bulunabilirse, zihnin holografik yapısının inandırıcı bir biçimde sergilenmiş olacağını söylemektedirler. Ya da kendi sözlerini aktarmak gerekirse, "Beynin dışında psikofiziksel yapılaşmaların ortaya çıktığını gösteren belgeler ortaya konacak olursa, bunlar, beyin hologramlarının doğrudan kanıtını oluşturacaktır."⁶⁵

Aslında, St. Veronica Giuliani böyle bir kanıtı sağlıyor gibi görünmektedir. Yaşamının son yıllarında İstirabın (*) simgelerinin -dikenlerden oluşan taç, üç tırnak, bir haç ve bir

(*) Hz. İsa'nın, çarmıha gerilmesinde çektiği ıstırap. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

kılıç- yüreğinin üzerine bir arma gibi işlenmiş olduğuna inanmıştı. Bu armanın resmini çizmiş, hatta tam yerini belirtmişti. Ölümünden sonra yapılan otopsi bu simgelerin gerçekten kalbinin üzerinde tam onun belirttiği yerde bulunduğunu ortaya koymuştur. Otopsiyi uygulayan iki doktor bu olguyu yeminli açıklamalarıyla resmen bildirmişlerdir.⁶⁶

Diğer stigmatistlerin de benzer deneyimleri olmuştur. Avila'lı St.Teresa, düşünde bir meleğin yüreğine bir kılıç saplamış olduğunu görmüştü; ölümünden sonra kalbinde derin bir yarık olduğu görüldü. Mudzevî kılıç yarası taşıyan kalbi şimdi İspanya'da, Alba de Tormes'deki kutsal emanetler arasında sergilenmektedir.⁶⁷ Marie-Julie Jahenny adındaki bir 19. yy Fransız stigmatisti zihninde sürekli olarak bir gül imgesi gördüğünü söylüyordu ve sonunda göğsünün üzerinde bir gül resmi belirdi ve 20 yıl boyunca orada kaldı.⁶⁸ Bu gibi yetenekler yalnızca stigmatistlere de özgü değildir. 1913'de, Fransa'da, Abbeville yakınlarındaki Bussus-Bussuel köyünde yaşayan on iki yaşındaki bir kız çocuğu, şuurlu emirlerle kollarında, bacaklarında ve omuzlarında köpek ve at resimleri oluşturabildiği anlaşılınca basma manşet olmuştur. Ayrıca sözcükler de üretebiliyordu, birisi kendisine bir soru sorduğunda yanıt hemen derisinin üzerinde belirliyordu.⁶⁹

Kuşkusuz bu gibi gösteriler beynin dışında psikofiziksel yapılaşmaların ortaya çıkmakta olduğunun örnekleridir. Aslında bir bakıma, stigmalar da -özellikle etin içinde beliren tırnaksı çıkıntılar biçiminde olanları- beynin kendi dışına imgeler yansıtmakta ve bunları holografik bedenin yumuşak çamuru üzerine baskılamakta olduğunun örnekleridir. Jersey'deki Kent Devlet Okulunda görev yapan ve mucizeler konusunda geniş yayımlar yapmış bulunan felsefe doktoru Michael Grosso da bu sonuca varmıştır. Padre

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

Pio'nun stigmatına kendi gözüyle tanık olmak istediği için İtalya'ya kadar giden Grosso şunları ifade ediyordu: "Padre Pio'yu çözümlemek çabasıyla başvurduğum ilk kategorilerden biri, onun, fiziksel gerçekliği sembolik olarak değişime uğratma yeteneğine sahip olduğunu öne sürmek oldu. Başka bir deyişle, faaliyet gösterdiği şuur düzeyi onun, belirli sembolik fikirlerin ışığı altında, fiziksel gerçekliği dönüştürebilmesine olanak veriyordu. Örneğin, çarmıha gerilmiş İsa heykelindeki yaralarla özdeşleşmiş olduğu için bedeni bu psişik sembollere karşı geçirgenlik kazanıyor ve giderek onun biçimini alıyordu."⁷⁰

Böylece, beynin, imgeleri kullanarak bedene yapması gereken şeyi söyleyebildiği ortaya çıkıyor. Bu arada daha çok imge yaratmasını da söyleyebilir. İmgeler imgeleri yaratıyor. Birbirini sonsuz biçimde yansıtan iki ayna. İşte, holografik bir evrendeki zihin/beden ilişkisinin yapısı böyledir.

Hem Bilinen Hem de Bilinmeyen Yasalar

Bölümün başlangıcında bu bölümün ana amacının, zihnin bedeni denetlemek için kullandığı çeşitli mekanizmaları incelemek değil de, bu denetimin kapsadığı alam araştırmak olduğunu belirtmiştim. Kuşkusuz amacım, böylesi bir mekanizmanın taşıdığı önemi inkâr etmek ya da hafife almak değil. Zihin/beden ilişkisini kavramanın hayatî bir önemi var ve bu alanda her gün yeni buluşlarla karşılaşmaktayız.

Örneğin, yakınlarda yer alan, psikonöroimünoloji -bu yeni bir bilim dalı olup, zihnin (psiko), sinir sisteminin (nöro) ve bağışıklık sisteminin (immünoloji) karşılıklı etkileşimlerinin nasıl bir yol izlediğini incelemektedir- konusundaki bir konferansta Ulusal Zihin Sağlığı Enstitüsünden, beyin biyokimyası bölümünün şefi Candace Pert, bağışıklık hücrelerinin nöropeptid alıcılara sahip olduğunu bildirmiş-

HOLOGRAFİK EVREN

tir. Nöropeptidler beynin iletişim için kullandığı moleküllerdir, eğer dilerseniz, bunlara beyin telgrafları da diyebiliriz. Bir zamanlar bunların yalnızca beynin içinde bulunduğu inanılırdı. Ancak, bu alıcıların (telgraf alıcılarının) bağışıklık sistemimizin içindeki hücrelerde bulunması, bağışıklık sisteminin beyinden ayrı bir sistem olmayıp beynin bir uzantısı olduğunu düşündürmektedir. Nöropeptidler bedenin başka yerlerinde de bulunmuştur; bu durum Pert'i, beynin nerede bitip bedenin nerede başladığını artık bilemediğini itiraf etmeye yöneltmiştir.⁷¹

Bu gibi ayrıntılara girmek istemeyişimin nedeni, zihnin bedeni ne dereceye dek biçimlendirip kontrol edebildiğini araştırmanın şu anda incelemekte olduğumuz konuyla daha yakından ilgili olduğu düşüncesinde olmamdan başka, aynı zamanda, zihin/beden etkileşimlerinden sorumlu biyolojik süreçlerin bu kitabın kapsamını aşacak denli geniş bir konu oluşudur. Mucizelerle ilgili bölümün başında, Michelli'nin kemik yenilenmesinin geçerli fizik anlayışımızla açıklanamayacağına inanmanın somut bir nedeni olmadığını söyledim. Bu söz, stigmalar konusunda daha az geçerlidir. Ayrıca, tarih boyunca saygıdeğer bireylerin ve son yıllarda çeşitli biyolog, fizikçi ve diğer araştırmacıların bildirmiş olduğu çeşitli normalüstü fenomenler konusunda geçerliliğini iyice yitirmektedir.

Bu bölümde zihnin yapabileceği şaşırtıcı işlere bir göz attık, bunların nasıl olduğunu tümüyle anlamasak bile hiç biri, bilinen fizik yasalarından herhangi birini çığnemiş gibi görünmüyor. Gelecek bölümde zihnin yapabildiği ve geçerli bilimsel anlayışımızla açıklanamayacak şeylerden bazılarına göz atacağız. Göreceğimiz gibi holografik düşünce tarzı bu alanlara da ışık tutmaktadır. Bu alanlara dalmak ilk bakışta bize, sallanan bir zemin üzerinde yürümek gibi gelecek ve Mohotty'nin hızlı iyileşmesi ve St. Veronica Giuliani'nin

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

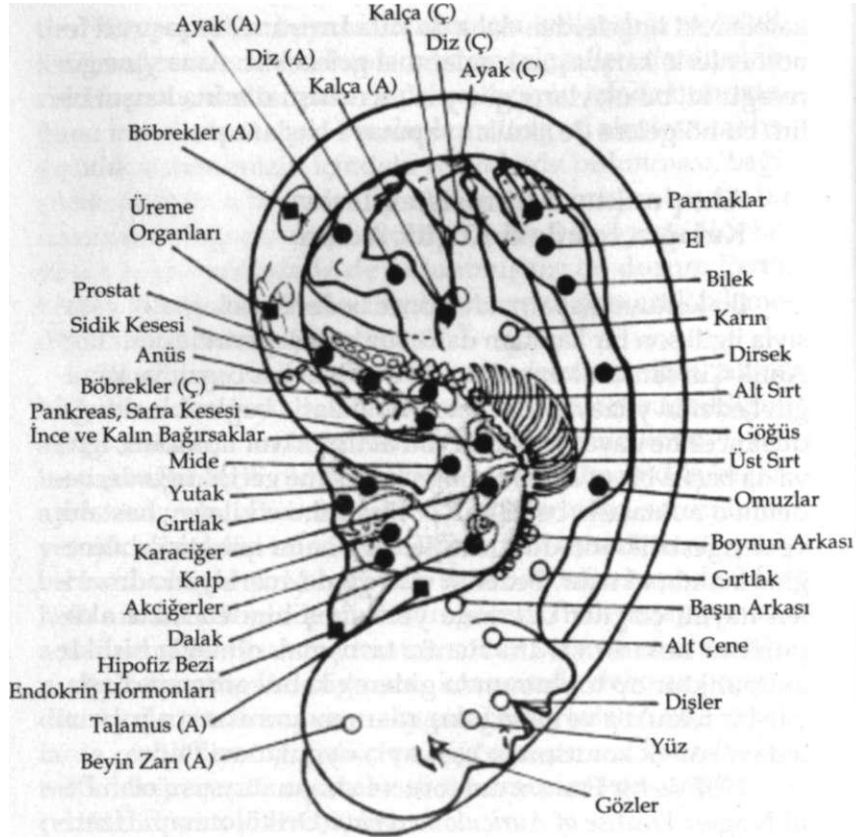
kalbindeki imgelerden daha da kafa karıştırıcı ve şaşırtıcı fenomenlerle karşılaşmak anlamına gelecektir. Ama yine göreceğimiz ki, bu olayların göz yıldırıcı oluşumlarına karşın bilim bu bölgelere de akınlar yapmaya başlamıştır.

Akupunktur Mikrosistemleri ve Kulağın İçindeki Küçük Adam

Bu konuyu kapatmadan önce bedenın holografik yapıyla ilgili son bir kanıttan daha söz etmek yerinde olacaktır. Antik Çin sanatı akupunktur, bedendeki her organ ve kemiğin bedenın yüzeyindeki belirli noktalarla bağlantılı olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Bu akupunktur noktalan, iğne ya da başka bir uyarın aracılığıyla eyleme geçirildiğinde, bedenın o noktalarla bağlantılı bölümlerini etkileyen hastalık ve dengesizliklerin dindirilebileceği, hatta iyileştirilebileceğine inanılmaktadır. Bedenın yüzeyinde, meridyen adı verilen hayalî çizgiler üzerinde yerleşmiş binden fazla akupunktur noktası vardır. Henüz tartışmalı olmakla birlikte akupunktur tıp toplumunda giderek kabul görmeye başlayan bir tekniktir ve hatta yarış atlarının kronik sırt ağrılarını tedavi etmek konusunda başarıyla uygulanmaktadır.

1957'de bir Fransız doktoru ve akupunturcusu olan Paul Nogier *Treatise of Auriculotherapy* (Oriküloterapi Üzerine Tez) adlı kitabını yayımladı. Nogier bu kitapta, temel akupunktur sistemine ek olarak kulakların üzerinde ufak iki akupunktur sistemi daha bulmuş olduğunu bildırıyordu. Bunlan akupunktur mikrosistemleri olarak adlandırmış ve onlarla bir tür noktalan birleştir oyunu oynadığında, ortaya bir fetüs gibi baş aşağı çevrilmiş ufacık bir insanın anatomik haritası çıkmıştır (bkz. Resim 13). Nogier, Çinlilerin "kulağın içindeki küçük adam"ı yaklaşık 4.000 yü önce bulmuş olduklarını bilmiyordu. Los Angeles Tıp Okulundaki Califor-

HOLOGRAFİK EVREN

Ç= Çin Kulak Akupunktur Sistemi

A= Avrupa Orikuloterapi Sistemi

Resim 13: Kulağın içindeki küçük adam. Akupunkturcular kulağın içindeki akupunktur noktalarının ufak bir insanın şemasını oluşturmakta olduğunu görmüşlerdi. UÇLA Tıp Okulundan Dr. Terry Oleson, bedenin bir hologram olduğuna inanmakta ve bu durumu beden hologramının her bir parçasının bütünü birer imgesini taşımakta olduğu olgusuna bağlamaktadır. (Copyright Dr. Terry Oleson, UÇLA Tıp Okulu, izin alınarak kullanılmıştır.)

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

nia Üniversitesi Ağrı Tedavi Kliniğinde görevli psikobiyolog Dr.Terry Oleson, kulaktaki mikrosistemin bedenin durumuna doğru teşhis koyma amacıyla kullanılabileceğini anladı. Örneğin, Oleson, kulaktaki akupunktur noktalarından birinin içindeki elektriksel hareketin yükselmesinin, genellikle o noktanın bedendeki karşılığının (geçmişte ya da o andaki) hastalıklı durumuna işaret etmekte olduğunu keşfetmişti. Yapılan araştırmalardan birinde, kırk hasta, bedenlerinin hangi bölgesinde kronik ağrılar çekmekte olduklarına karar vermek amacıyla incelenmiştir. Muayeneden sonra her hasta, görünür herhangi bir sorunu gizlemek için birer çarşafa sarılmış, sonra elde edilmiş sonuçlardan haberi olmayan bir akupunkturcu onların yalnızca kulaklarını incelemiştir. Sonradan sonuçlar değerlendirildiğinde kulak incelemelerinin her defasında yerleşik medikal tamlarla %75.2 oranında uyuşmakta olduğu görülmüştür.⁷²

Kulak incelemeleri ayrıca kemikler ve iç organlarla ilgili sorunları da açığa çıkartmaktadır. Oleson bir tanıdığı ile birlikte sandalla açıldığı bir gün, adamın kulağında anormal biçimde pul pul olmuş bir deri parçası bulunduğunu görmüştü. Araştırmalarından, bu noktanın kalple ilgili olduğunu bilen Oleson, arkadaşına kalbine baktırmasını salık verdi. Adam ertesi gün doktoruna gidince, kalbinde, derhal açık kalp ameliyatı gerektiren bir sorun olduğu ortaya çıktı.⁷³

Oleson, kronik ağrıları, kilo sorunlarını, duyma bozukluğunu ve her türdeki bağımlılığı gidermek için kulak içindeki akupunktur noktalarına elektrik uyarısı uygulamaktadır. Uyuşturucu bağımlısı 14 denek üzerinde yapılan bir araştırmada Oleson ve meslektaşları bu bağımlılığı gidermek için içlerinden 12'sine ortalama beş gün boyunca kulak akupunkturunu uygulamış ve bu kişilerde bu tür bağımlılıkların giderilmesi sırasında oluşan tepkilerden pek azı görül-

HOLOGRAFİK EVREN

müştür.⁷⁴ Gerçekten de kulak akupunkturu, uyuşturucudan hızla kurtulma konusunda, günümüzde, Los Angeles ve New York'daki kliniklerde sokaktaki bağımlılara uygulanmakta olan tekniklerde elde edilen sonuçlara göre daha başarılı olmuştur.

Kulağın içindeki akupunktur noktaları niçin ufacık bir insan biçiminde dizilmiştir? Oleson bunun, zihin ve bedenın holografik yapısından ötürü böyle olduğunu söylüyor. Bir hologramın her parçası bütünüün imgesini içerdiğine göre, bedenın her parçası da bütünüün imgesini içerebilir. "Kulak holografı, mantıksal olarak, kendisi de tüm bedenın holografıyla bağlantılı olan beyin holografıyla bağlantı halindedir." diyor Oleson, "Kulağı bedenın tümünü etkilemek için kullandığımızda bu eylem, beyin holografı üzerinde çalışmak anlamına gelir."⁷⁵

Oleson bedenın başka bölümlerinde de akupunktur mikrosistemleri olabileceğine inanmaktadır. Florida'da, Kuzey Miami Beach'deki Akupunktur Eğitim Merkezinin direktörü Dr.Ralph Alan Dale de bu düşünceye katılmaktadır. Son 20 yılını klinik ve araştırma verilerini izleyip derlemek üzere Çin, Japonya ve Almanya'da geçiren Dale, bedeninde -aralarında eller, ayaklar, kollar, ense, dil ve hatta dişetleri de olmak üzere- on sekiz ayrı yerde mikroakupunktur hologramları bulunduğu konusunda kanıtlar toplamıştır. Oleson gibi Dale de, bu mikrosistemlerin "tüm anatominin holografik yinelenmeleri" olduğu duygusunu taşımakta ve keşfedilmeyi bekleyen böyle başka sistemler de olduğuna inanmaktadır. Bohm'un, her elektronun bir biçimde kozmosu içermekte olduğu savım andıran bir kavramdan yola çıkan Dale, her parmağın ve hatta her hücrenin kendi akupunktur mikrosistemine sahip olabileceğini öngörmektedir.⁷⁶

East West dergisinin yazar ve editörü olan ve akupunk-

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

tur mikrosistemlerin holografıyı ima ettiği konusunda yazıları bulunan Richard Leviton -ayağın uyarılmasıyla bedenin her noktasma girilebileceğini öngören, bir tür masajla tedavi etme yöntemi olan refleksoloji ve bedenin durumu konusunda karar verebilmek için gözün irisini incelemeyi içeren **bir** teşhis tekniği olan iridoloji gibi- alternatif tıp tekniklerinin de bedenin holografik yapısına işaret etmekte olduğu düşüncesindedir. Leviton, her iki tekniğin de henüz deneysel olarak haklı çıkarılmamış olduğunu (özellikle iridoloji üzerine yapılan incelemeler, son derece karmaşık sonuçlar üretmiştir) belirtmiş ama geçerlilikleri kabul edilecek olursa, holografik düşünce tarzının bunlara bir açıklama sunabileceği sonucuna varmıştır.

Leviton, el falında bile mantıklı bir şeyler olabileceğini düşünüyor. Bunu söylerken kuşkusuz vitrinlerin arkasında oturup başlarıyla insanları içeri çağırarak falcılardan değil, günümüzden 4500 yıl önce Hintliler tarafından bakılan türdeki el falından söz ediyordu. Onun bu düşüncesi, Montreal'de yaşayan ve Hindistan'daki Agra Üniversitesinde doktora yapmış bir Hintliyle olan dikkat çekici karşılaşmasından kaynaklanıyordu. "Holografik paradigma, el falının ezoterik ve tartışmalı savlarına bir geçerlilik bağlamı sağlamaktadır." diyor Leviton.⁷⁷

Leviton'un Hintli falcısının uyguladığı türdeki el falına, çift kontrollü deneylerden geçirilmeksizin değer biçmek zordur, ancak bilim bedenimiz hakkındaki, en azından, bazı bilgilerin ellerimizdeki çizgiler ve halkalarda gizli olabileceğini kabul etmeye başlamıştır. New York Üniversitesinde bir nörolog olarak görev yapan Herman Weinreb, ulnar düğümü diye adlandırılan bir parmak izi deseninin Alzheimer hastalarında (*), bu hastalığı olmayan insanlara göre daha

(*) Alzheimer hastalığı: Yaşa bağlı olmayan ölümcül bunama. Ünlü yıldız Rita Hayworth bu hastalıktan ölmüştü.

HOLOGRAFİK EVREN

Resim 14: Nörologlar ulnar düğümü diye bilinen bir parmak izi örneğinin Alzheimer hastalarında daha fazla oranda bulunduğunu görmüşlerdi. En azından on adet diğer olağan genetik bozukluğun da elin içindeki çeşitli çizgilerle ilişkili olduğu biliniyordu. Bu gibi bulgular holografik modelin, beden her parçasının, bütünü hakkında bilgi içerdiği yolundaki görüşüne kanıt olabilirdi.

sık görülmekte olduğunu keşfetmiştir (bkz. Resim 14). 50 Alzheimer hastası ve 50 normal insanla yapılan bir deneyde, Alzheimer'li grubun %72'sinin en azından 8 parmağında bu örneğin bulunduğu ve kontrol grubundaki kişilerde ise bu oranın yalnızca %26 olduğu görülmüştür. Deneye katılanlardan 10 parmağında da ulnar düğümü bulunan kişilerden 14'ü Alzheimer hastasıydı, ancak bu durum, kontrol grubundakilerin yalnızca 4'ünde bulunuyordu.⁷⁸

Artık, aralarında mongolizm (*) de olan 10 olağan genetik bozukluğun, elin içindeki çeşitli örneklerle ilişkili olduğu bilinmektedir. Batı Almanya'daki doktorlar şimdi bu bilgiyi kullanarak anne babaların el izlerini çözümlüyor ve çocuk bekleyen annelerin amniosentezden (***) geçirilmesine gerek olup olmadığına karar verebiliyorlar; bu, bir iğneyle rahim içine girilerek alınan amniotik sıvıyı laboratuvarında incelemek amacıyla olan hayli tehlikeli bir genetik inceleme yöntemidir.

(*) Mongolizm: Down sendromu; zihinsel özürlelikle sonuçlanan bir kromozom anormalliyi.

(**) Amniosentez: Meşime, etene, son'un incelenmesi (embriyoyu anneye bağlayan son). (Ç.N.)

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

atı Almanya'da, Hamburg'daki Dermatoglifiks Enstitüsündeki araştırmacılar hastanın elinin "fotoğrafı"nı çekmek için dijital opto-elektrik tarayıcı kullanan bir bilgisayar sistemi bile geliştirmişler. Bilgisayar daha soma, bu elin baskısını belleğindeki diğer 10.000 baskıyla karşılaştırıp, kalıtsal bozukluklarla ilişkisi olduğu artık bilinen yaklaşık 50 farklı örneği tarayarak hastanın risk faktörlerini çabucak hesaplayabilmektedir.⁷⁹ Bu durumda, belki de el falım öyle hemencecik bir yana itmemiz gerekmiyor. Elimizin içindeki çizgi ve halkalar tüm benliğimiz hakkında sandığımızdan daha çok bilgi içeriyor olabilir.

Holografik Beynin Güçlerini Çalıştırmak

Bu bölüm boyunca iki ana mesaj açıkça belirginleşmiş durumdadır. Holografik modele göre, zihin/beden, beynin gerçekliği deneyimlemek için kullandığı nöral (sinirsel) hologramlarla, gerçekliği düşlerken oluşturduğu hologramlar arasında hiçbir ayırım yapamamaktadır. Her iki hologramın da insan organizması üzerinde çarpıcı etkileri vardır, bu öyle güçlü bir etkidir ki, bağışıklık sistemini ayarlayabilir, güçlü ilâçların etkisini katlayabilir ya da ortadan kaldırabilir, yaraları inanılmaz bir hızla iyileştirebilir, tümörleri eritebilir, kalıtım programımızı egemenliği altına alabilir ve neredeyse inançlarımıza meydan okuyan yollarla yaşamımızı kanlı canlı değiştirebilir.

Öyleyse ilk mesajımız şu olmalı: Her birimiz sağlığımızı, hiç değilse bir düzeye kadar, etkileme ve fiziksel biçimimizi şaşılacak yollarla denetleme yeteneğine sahibiz. Bizler, hepimiz potansiyel mucize yaratıcılarıyız, uyuyan yogileriz ve önceki sayfalarda sunulan kanıtlardan anlaşılacağı gibi gerek birer birey, gerekse bir tür olarak bizlere yakışan, bu yeteneklerimizi keşfetmeye ve onlara egemen olma-

HOLOGRAFİK EVREN

ya çalışmak olmalıdır.

İkinci mesaja gelince bu, nöral hologramları oluşturan elementlerin çok sayıda ve süptil olduğu olgusudur. Bu elementler bizim, üzerinde derin düşünceye daldığımız imgeleleri içerir: umut ve korkularımızı, doktorlarımızın tavırlarını, kendi şuur dışı önyargılarımızı, bireysel ve kültürel inançlarımızı ve hem spiritüel hem de teknolojik inançlarımızı. Bunlar yalnızca birer olgu olmanın ötesinde, önemli ipuçlarıdır -ve eğer bu yetenekleri nasıl özgürleştirebileceğimiz ve yönlendirebileceğimizi öğrenmek istiyorsak- farkında olmak ve üzerinde egemenlik kurmak zorunda olduğumuz şeyleri işaret eden işaret direkleridir. Kuşkusuz başka olgular da söz konusudur, bu yetenekleri biçimlendiren ve sınırlayan başka etkilerin de bulunduğu artık açıkça kabul edilmelidir. Holografik bir evrende, tavırlardaki ufak bir değişikliğin yaşam ve ölüm arasındaki ayırım anlamına geldiği, içinde yer alan şeyler arasındaki o karmaşık bağlantının, bir rüyanın bir bokböceğinin açıklanamaz biçimde ortaya çıkışını sağlamasına neden olduğu ve bir hastalıktan sorumlu olguların aynı zamanda elin içindeki çizgi ve halkalarda belirli bir şeklin oluşmasına yol açtığı böylesi bir evrende, her etkinin çok, pek çok nedeni olabileceğinden kuşulanmaya hakkımız vardır. Her bağlantı, düzinelerce başka bağlantının başlangıç noktasıdır, tıpkı Walt Whitman'ın şu dizelerinde olduğu gibi: "Engin bir benzerlik, içinde her şeyi barındırır."

BİR AVUÇ MUCİZE

Mucizeler Doğa 'ya değil, bizim Doğa hakkında bildiklerimize zıttır.

Aziz Augustine

Her yıl Eylül ve Mayıs aylarında, Napoli'nin başta gelen katedrali olan Duomo San Gennaro'nun önünde, bir mucizeye tanık olmak için büyük bir kalabalık toplanmaktadır. Bu mucize, M.S. 305 yılında Roma imparatoru Diocletian tarafından kafası kesilmiş bulunan San Gennaro ya da St.Januaris'un kam olduğu ileri sürülen ufak bir şişe içindeki kahverengi, kabuksu bir nesneyle ilgilidir. Efsaneye göre, bu aziz şehit edildikten sonra bir hizmetçi kadın kutsal bir hatıra olsun diye kamndan birazını bu şişede toplamıştı. Daha sonra neler olduğunu kimse bilmiyor; yalnızca 13. yy'da, katedralde kutsal emanetlerin saklandığı gümüş bir sandığa yerleştirilinceye dek, bu kan daha önce hiç ortaya çıkmamıştı.

Mucizeye gelince, yılda iki kez toplanan kalabalık şişeye doğru bağırdığında kahverengi kabuksu nesne fokurdayan, parlak kırmızı bir sıvıya dönüşmektedir. Bu sıvının gerçek kan olduğu hemen hemen saptanmış gibidir. 1902'de Napoli Üniversitesinden bir grup bilim adamı şişenin içinden bir ışın geçirerek bu sıvının spektroskopik bir analizini yapmış ve kan olduğunu belgelemiştir. Kanın içinde bulunduğu kutsal eşyanın son derece eski ve narin oluşu yüzünden kilise, diğer testlerin yapılabilmesi için bu şişenin açılmasına izin vermemektedir. Ve bu nedenle bu fenomen hiç-

HOLOGRAFİK EVREN

bir zaman gereği gibi incelenememiştir.

Ancak, bu başkalaşımın sıradan bir olay olmadığı konusunda başka ipuçları da vardır. Tarih içinde, (toplum önünde gerçekleşen bu mucize hakkındaki ilk yazılı belgeler 1389'a dek uzanmaktadır) zaman zaman, şişe ortaya çıkartıldığında kanın sıvı hâline dönüşmediği görülmüştür. Ender de olsa bu olay, Napoli halkı tarafından hep, çok kötü bir kehanet olarak değerlendirilmiştir. Bu mucizenin gerçekleşmemiş olması geçmişte, Vezüv yanardağının patlaması ve Napolyon'un Napoli'yi ele geçirmesi olaylarıyla doğrudan bağlantılandırılmıştır. Günümüze daha yakın tarihlerde, 1976 ve 1978'de ise, sırasıyla İtalya'nın tarihindeki en büyük deprem ve NapoÜ'de belediye seçimlerini bir komünistin kazanması buna bağlanmıştır.

San Gennaro'nun kanının sıvılaşması bir mucize midir? En azından bilinen bilim yasalarıyla açıklanması olanaksız olduğuna göre, öyle olmalı. Bu sıvılaşma olayım San Gennaro'nun kendisi mi gerçekleştirmektedir? Benim sezgime göre, bu durum, mucizeye tanıklık eden insanların yoğun adanmışlık ve inanç duygularından ileri gelmektedir. Bunu söylememin nedeni, dünyanın büyük dinlerine bağlı azizlerin ve mucize yaratıcılarının oluşturduğu mucizelerin neredeyse tümünün, psişik yeteneklere sahip, sıradan insanlar tarafından da tekrar edilmiş olmasıdır. Bu durum, stigmalarda olduğu gibi, diğer mucizelerin de insan zihninin derinliklerindeki güçler, hepimizin içinde gizli kalmış güçler tarafından oluşturulmakta olduğunu düşündürmektedir. *The Physical Phenomena of Mysticism* (Mistisizmin Fiziksel Fenomenleri) adlı kitabı yazan rahip Herbert Thurston da bu benzerliğin farkındadır; o, herhangi bir mucizeyi (bir psişik ya da paranormal nedenin karşıtı olan) gerçek bir doğüstü nedene bağlamak konusunda fazla istekli değildir. Bu görüşü destekleyen bir ipucu da, aralarında Padre Pio ve

BİR AVUÇ MUCİZE

Therese Neumann'ın da bulunduğu birçok stigmacının psişik yeteneklere sahip olduklarının bilinmesiydi.

Mucizelerde rol oynayan psişik yeteneklerden biri de psikokinezi (*) ya da PK'dır. San Gennaro'nun mucizesi maddenin fiziksel bir başkalaşımını içerdiğine göre, bu konuda PK'nın söz konusu olduğunu ileri sürmek yerinde olacaktır. Rogo, stigmaların bazı oldukça dramatik görünümlelerinden PK'nın sorumlu olduğuna inanmaktadır. Yapay kanama olgusunun, bedenin olağan biyolojik yeteneklerinin sınırları içinde bulunduğu ve bunun deri altındaki kılcal kan damarlarının çatlamasıyla oluştuğuna inanmaktadır. Ancak, büyük yaraların birden belirmesinde yalnızca PK'nın rolü olduğu düşüncesindedir.¹ Bunun doğru olup olmadığı zamanla görülecektir, ancak stigmalara eşlik eden bazı fenomenlerde PK açık bir öge olarak belirmektedir. Therese Neumann'ın yaralarından çıkan kan, ayaklarının duruşu nasıl olursa olsun -tıpkı çarpmış İsa'da olduğu gibi- hep ayak parmaklarına doğru akıyordu. Bu durumda, Therese Neumann yatağın içinde, bacakları yukarıda olduğu hâlde oturur durumda olsa bile, kan yerçekimi gücüne karşı yönde, yukarıya doğru akıyordu. Bu durum aralarında, savaş sonrasında Almanya'da görev yaptıkları sırada mucizevî yeteneğini görebüme için Neumann'ı görmeye gelmiş Amerikalı din adamları da bulunan, sayısız tanık tarafından gözlenmişti. Yerçekimine karşı yöndeki kan akışları diğer stigma olaylarında da rapor edilmiştir.²

Bu gibi olaylar bizde, daha fazlasını öğrenme isteği uyandırmaktadır; çünkü şu anki dünya görüşümüz bize PK

(*) Psikokinezi: (Psikhe: Ruh. Kinesis: Hareket) Parapsikologların telekineziye verdikleri isimdir. Bedensel hiçbir araç araya girmeden, fiziksel bir enerji olmadan, bilinen hiçbir taşıyıcı kullanılmadan fiziksel bir varlık üzerinde insan ruhu tarafından meydana getirilen direkt etkiler, fiziksel hareketlerdir. (Levitasyon, apor, eşyaların yer değiştirmesi, tekensiz evler, darbeler, bilokasyon, ektooplâzmik olaylar, manyetik olaylar gibi) *Metapsişik Terimler Sözlüğü*, Ergün ARIKDAL, Ruh ve Madde Yayınları. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

olaylarını kavrayabilmemiz için gereken şartları sağlamıyor. Bohm, evreni bir holoeylem olarak görmenin bize bu şartları sağlayacağı görüşündedir. Onun ne dediğini anlamak için şöyle bir şey düşünelim: Diyelim ki, bir gece geç saatlerde bir caddede yürüyorsunuz ve birdenbire önünüzde nereden geldiği belli olmayan bir gölge beliriyor. Herhalde, ilk düşünceniz bu gölgenin bir saldırgan olduğu ve tehlike içinde bulunduğunuz olacaktır. Bu düşüncenin içerdiği bilgiler, zihninizde kaçmak, yaralanmak ve dövüşmek gibi bir dizi eylem imgesinin doğmasına yol açacaktır. Bununla birlikte, zihninizde imgelenen bu eylemlerin ortaya çıkışı, yalnızca "zihinsel" bir süreç değildir; çünkü bu imgeler, sinirlerin ayaklanması, hızlı kalp atışları, adrenalinin ve diğer hormonların artışı, kasların gerilmesi vb. gibi bir sürü diğer biyolojik süreçten ayrılamaz. Öte yandan tam tersine, bu gölgeyle ilgili ilk düşünceniz, onun yalnızca bir gölge olduğu ise, bu düşüncüyü farklı bir zihinsel ve biyolojik tepkiler dizisi izleyecektir. Dahası, bunun üzerinde biraz düşünecek olursak, deneyimlediğimiz her şeye hem zihinsel hem de biyolojik olarak tepki vermekte olduğumuz ortaya çıkacaktır.

Bohm'a göre, bundan çıkartılacak en önemli sonuç, anlam'a tepki veren tek şeyin şuur olmadığıdır. Beden de tepki verebilir ve bu da, anlamın aynı anda hem zihinsel hem de fiziksel bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bize garip gelebilir, çünkü bizler normal olarak anlamı, şeyler ve nesnelere oluşan fizik dünya üzerinde tepki uyandıran bir şey olarak değil, yalnızca öznel gerçeklik üzerinde -kafalarımızın içindeki düşünceler üzerinde- aktif etki yapan bir şey olarak düşünürüz. Anlam, "gerçekliğin bu iki yüzü arasında bir bağlantı ya da bir 'köprü' olarak hizmet etmektedir." diyor Bohm, " 'Zihinsel' alanda yer aldığımız kabul ettiğimiz, ama aynı zamanda nörofizyolojik, kimyasal ve fiziksel bir eylem olan düşüncelerimizin -ki, bunun anlamı

BİR AVUÇ MUCİZE

açıkça, düşüncenin 'maddesel' alanda da yer almakta olduğudur- içerdiği bilgi söz konusu olduğunda; bu bağlantı bölünemez niteliktedir."⁶

Bohm, nesnel olarak etkinlikte bulunan anlam'ın, diğer fiziksel süreçlerin içinde de bulunabileceğini öne sürmektedir. Bunlardan biri de, bir bilgisayar cipinin işlevde bulunma biçimidir. Bir bilgisayar çipi bilgi içerir ve bu bugünün taşıdığı anlamın, elektriksel akımların bilgisayarın içinde nasıl akacağını kararlaştırdığı düşünülecek olursa, bu anlamın aktif bir etki yapmakta olduğu ortaya çıkar. Başka bir örnek ise, atomaltı parçacıkların davranışlarıdır. Fizikte klâsik görüşe göre, kuantum dalgalan bir parçacık üzerinde mekanik eylemlerde bulunmakta ve onun hareketlerini tıpkı okyanusun, yüzeyinde salınmakta olan bir ping-pong topunu denetlemesi gibi denetlenmektedir. Ancak Bohm bu görüşün, örneğin, bir plâzma molekülündeki elektronların eşgüdümü dansını, ping-pong topunun hareketlerinin sudaki dalga hareketleriyle -okyanusun üzerinde böyle bir hareket varsa eğer- düzenlenmekte olduğu varsayımı gibi kolayca açıklamadığını söylüyor. O, parçacıklarla kuantum dalgaları arasındaki ilişkiyi daha çok, otomatik pilota bağlanmış bir geminin radar dalgaları tarafından yönlendirilmesine benzetiyor. Bir kuantum dalgası elektronu, bir radar dalgasının bir gemiyi hareket ettirmesinden daha fazla hareket ettirmiş olmaz. Daha doğrusu o dalga, elektrona çevresiyle ilgili bilgi aktarıyor, elektron da bu bilgiyi kendi manevralarını yapabilmek için kullanıyor.

Diğer bir deyişle Bohm, bir elektronun zihnimsi özelliklere sahip bulunan son derece karmaşık bir varlık olduğu inancındadır. Ve bu görüş elektronun, basit yapısı dahi olmayan bir nokta olduğu şeklindeki standart anlayıştan son derece uzaktır. Bilginin elektronlar ve gerçekte tüm atomaltı parçacıklar tarafından aktif biçimde kullanılmakta oluşu,

HOLOGRAFİK EVREN

anlam'a tepki gösterme yeteneğinin yalnızca şuura özgü olmayıp, tüm madde için geçerli bir nitelik olduğuna işaret etmektedir. Bohm, bu yaratılış ortaklığının psikokinezi için de olası bir açıklama önerdiğini söylemektedir. "Bu temele dayanarak, bir ya da daha çok kişinin zihinsel süreçleri, bu psikokinezinin oluşması istenilen maddesel sistemlerin temel süreçlerine rehberlik eden anlamlarla uyum içinde bulunan anlamlar üzerine odaklandığında psikokinezi oluşu-

4

verir.

Bu tür bir psikokinezinin nedensellik sürecine bağlı olmadığını eklemek gerekir; yani burada fizikteki, bilinen her tür gücü kapsayan bir sebep-sonuç ilişkisi söz konusu değildir. Buradaki olgu, bir tür mekân dışı "anlamlar rezonansının ya da başka bir deyişle, "Evren Bir Hologramdır" adlı bölümde gördüğümüz, ikiz fotonların aynı polarizasyon açısına sahip olmasına izin veren mekân dışı karşılıklı bağlantı ilkesine benzeyen, ama onunla aym olmayan bir mekân dışı karşılıklı bağlantı biçiminin sonucudur. (Bohm, teknik nedenlerle psikokinezi ve telepatinin yalnızca kuantum mekânsızlık olgusuna bağlı olamayacağı görüşündedir. Bu durumları, yalnızca daha derin bir mekân dışılık olgusu, bir tür "süper" mekân dışılık olgusu açıklayabilir.)

Makinenin içindeki Gremlin (*)

Psikokinezi konusundaki görüşleri Bohm'unakilere benzeyen ama bu konuda ileri bir adım daha atmış bulunan başka bir araştırmacı da aerospace (**) bilimleri profesörü ve Princeton Üniversitesi, Mühendislik ve Uygulamalı Bilimler Okulunun emekli dekam Robert G.Jahn'dır. Jahn'ın psikoloji Gremlin:(İngiliz Hava Kuvvetlerinde argo sözcük) Uçaklarda arızaya neden olduğu söylenen hayal ürünü küçük bir varlık. Cin. (Ç.N.)

(**) Aerospace: Atmosfer ve dışındaki boşluğu inceleyen bilim dalı, uzay gemileri üreten sanayi dalı. (Ç.N.)

BİR AVUÇ MUCİZE

ezi çalışmalarına olan ilgisi rastlantısal olarak gerçekleşmiştir. NASA ve Savunma Bakanlığının eski danışman olarak onun asıl ilgi alanı, uzayın derinliklerinde itici güç oluşturma konusuydu. Aslında kendisi, bu konudaki başlıca ders kitabı olan *Physics of Electric Propulsion* (Elektriksel İtici için Fiziği) adlı kitabın yazarıdır. Yanma yaklaşan bir öğrencisi, bağımsız bir çalışma projesi olarak geliştirmek istediği bir PK deneyine bir göz atmasını rica edinceye dek, kendisinin, başlangıçta paranormal olaylara karşı hiçbir eğilimi yoktu. Jahn bu öneriyi gönülsüzce kabul etmişti ama gözden geçirdiği çalışmada yer alan son derece kışkırtıcı sonuçlar, sonunda kendisini, 1979'da Princeton Mühendislik Alanındaki Anomalileri Araştırma Laboratuvarını (PEAR-Princeton Engineering Anomalies Research) kurmaya dek götürmüştü. O zamandan beri PEAR araştırmaları psikokinezinin varlığı konusunda saygın kanıtlar üretmekle kalmayıp, aynı zamanda bu konuda, ülkedeki her kuruluştan çok sayıda veri toplamış bulunmaktadır.

Bu deney dizilerinden birinde, Jahn ve yardımcısı klinik psikolog Brenda Dunne, rastgele olay jeneratörü ya da REG adı verilen bir araç kullanmışlardı. REG, önceden tahmin edilemeyen doğal bir sürece, örneğin radyoaktif ayrışmaya bağlı olarak iki elemanlı bir rakamlar dizisi üretir. Böyle bir dizi şu rakamlardan oluşabilir: 1, 2, 1, 2, 2, 1, 1, 2, 1, 1, 1, 2, 1. Başka bir deyişle REG, çok kısa sürede olağanüstü sayıda yazı-tura atabilen bir tür otomatik yazı-tura makinesidir. Herkes bilir ki, dengeli ağırlığa sahip bir bozuk parayı 1000 kez havaya fırlatacak olursanız, yazı ve turaları kendi aralarında 50/50 oranında bölüşürmüş olursunuz. Gerçekte, atılan yazı-turaların her 1000 adedinde paranın bir yüzüne ya da diğerine düşme sayısı ufak farklılıklar gösterebilir, ama fırlatma sayısı arttıkça bölüşüm 50/50'ye yaklaşacaktır.

Jahn ve Dunne'nin yaptığı şey, REG'lerin önüne oturt-

HOLOGRAFİK EVREN

tukları gönüllülerden dikkatlerini yoğunlaştırarak yazı ve turaların her birinden anormal sayıda üretmelerini istemekti. Sözcüğün tam anlamıyla yüzbinlerce denemeden sonra, yalnızca zihinsel yoğunlaşma yoluyla, gönüllülerin REG sonuçları üzerinde gerçekten ufak, ama istatistiksel olarak önemli bir etki yapmış oldukları ortaya çıktı. Ayrıca iki şeyin daha farkına varmışlardı. Psikokinezi etkisi oluşturma yeteneği yalnızca birkaç olağanüstü bireye özgü değildi, deneyi uyguladıkları gönüllülerden büyük çoğunluğu bunu başarmıştı. Bu da çoğumuzda bir dereceye kadar psikokinezi yeteneğinin bulunduğunu gösteriyordu. Ayrıca, farklı gönüllülerin birbirinden farklı ve sürekli bir biçimde belirgin sonuçlar üretmekte olduklarını görmüşlerdi, bu sonuçlar öylesine kendine özgüydü ki, Jahn ve Dunne, bunlardan "imzalar" diye söz etmeye başlamışlardı.⁵

Başka bir deney dizisinde Jahn ve Dunne, 9.000 adet iki santimlik bilyenin 330 adet naylon kancamın çevresinde dökerek 19 adet toplama kutusunda toplanmalarını sağlayan bir langirt makinesi kullanmışlardı. Bu makinenin 3 metre yükseldik ve 182 santim genişliğinde, sıg ve düşey bir çerçevesi vardı ve ön yüzü de camdı; böylece gönüllüler bilyelerin düşüşünü ve kutuda toplanışım izleyebiliyorlardı. Bilyeler normal olarak, yanlardaki deliklerden çok, ortadaki delikten düşüyorlar ve toplam dağıtım çan biçimli bir eğri çiziyordu.

Jahn ve Dunne gönüllüleri, REG deneyinde olduğu gibi, bu langirt makmesmin basma oturtmuş ve onlardan, yanlardaki deliklere ortadaki deliklerden daha çok top düşmesini sağlamaya çalışmalarım istemişlerdi. Yine, çok sayıdaki denemelerden sonra operatörler topların düşme alanlarında ufak ama ölçülebilir miktarda değişiklikler yaratmayı başarmışlardı. REG deneylerinde gönüllüler yalnızca mikroskopik bir süreç üzerinde, radyoaktif bir maddenin ayrışması

BİR AVUÇ MUCİZE

reci üzerinde bir PK (psikokinezi) etkisi ortaya koyabilirdi. Ama langırt makinesi deneyleri, deneklerin PK'yı günlük yaşamda da nesnelere etkilemek için kullanabileceklerini göstermiştir. Ayrıca, REG deneylerine katılan bireylerin "imzalan" langırt makinesi deneylerinde de yine yüzeye ıkmıştı; ve bu durum, herhangi bir bireyin PK yeteneklerinin deneyden deneye değişmediğini, bu yeteneğin de tıpkı diğer yeteneklerde olduğu gibi kişiden kişiye değişiklik gösterdiğini düşündürüyordu. Jahn ve Dunne, "Bu sonuçların küçük bir kısmı ele alındığında, geçerli bilimsel dayanakların yeniden gözden geçirilmesi için fazlaca rastlantısal görmesi nedeniyle mantıksal olarak ihmal edilebilirse de, ütünü göz önüne alındığında, somut oranlarda tartışmasız ir sapma oluştuğunu kabul etmemiz gerekir." demektedirler.⁶

Jahn ve Dunne, bu bulguların bazı bireylerin makineler üzerinde bozucu bir etki yaparak araçların yanlış çalışmalara neden olma eğilimini açıklayabileceği düşüncesindedirler. Bu gibi bireylerden birisi de fizikçi Wolfgang Pauli'dir. Bu kişinin bu alandaki yetenekleri öyle dillere destan lmuştur ki, fizikçiler bu gibi olumsuz etkilere, şaka yollu, rauli etkisi" adını vermişlerdir. Söylendiğine göre Pauli'nin ir lâboratuvarda bulunması bile cam bir gerecin patlamasına ya da duyarlı bir ölçü aracının ikiye ayrılmasına neden olmaktadır. Özellikle dikkati çekmiş olaylardan biri de şudur: ir meslektaş Pauli'ye yazdığı bir mektupta, karmaşık bir ererin akıl sır almaz biçimde dağılmasından Pauli'yi, en zindan, orada bulunmadığı için suçlu tutamayacağını yazar. Oysa sonradan anlaşılır ki, tam da o gerecin dağıldığı anda Pauli lâboratuvarm yakınından trenle geçmiştir! Jahn *e Dunne, pilotlar, havacılar ve askerî operatörler tarafından sık sık bildirilen ünlü "Gremlin etkisi"nin önceden titizlikle kontrolden geçirilmiş araç-gerecin en olmadık zamanlarda açıklanamaz biçimde bozulması olgusunun da şuur-

HOLOGRAFİK EVREN

suz bir PK (psikokinezi) eylemi olabileceğini düşünmektedirler.

Eğer zihinlerimiz beynimizden dışarı uzanıp bir bilye sağanağının hareketlerini ve bir makinenin işleyişini değiştirebiliyorsa, böyle bir yetenekten hangi garip simya sorumludur acaba? Jahn ve Dunne'a göre, bilinen tüm fiziksel süreçlerin bir dalga /parçacık ikilemine sahip olduğu düşünülecek olursa, şuurun da böyle bir özelliğe sahip olduğunu kabul etmek hiç de mantık dışı olmayacaktır. Şuur, parçacık özelliği taşıdığı sırada beyinlerimizin içinde gibi görünürken, dalga görünümüne girdiğinde, tüm diğer dalga benzeri fenomenler gibi uzaktan etki üretebilir. Onlar, bu uzaktan etkileme olgularından birisinin de psikokinezi olduğuna inamıyorlar.

Ama, Jahn ve Dunne bununla da yetinmiyorlar. Onlar, gerçekliğin de şuurun dalga benzeri görünümüyle, madde-nin dalga boyları arasındaki ortak yüzeyin (interface) sonucu olduğuna inamıyorlar. Bununla birlikte onlar da Bohm gibi, şuurun ya da madde dünyasının kendi başlarına yaratıcı bir biçimde simgelenemeyeceği ve hatta psikokinezinin de belirli bir tür gücün aktarılması olarak kabul edilemeyeceği düşüncesindedirler. "Burada daha süptil bir mesaj olabilir," diyor Jahn, "belki de bu gibi kavramlar tamamen geçersizdir ve bizler, soyut bir çevre ya da soyut bir şurudan doyurucu bir biçimde söz edemeyiz. Bizim deneyimleyebileceğimiz tek şey, bu ikisinin bir şekilde birbirine nüfuz edişidir."⁷

Eğer PK belirli bir tür gücün aktarılması olarak düşünülemezse, o hâlde zihin ve madde arasındaki karşılıklı ilişkiyi tanımlayacak terim ne olabilir? Jahn ve Dunne, yine Bohm'unakilere yakın bir görüşle, PK'nın şuur ve fiziksel gerçeklik arasındaki bilgi (enformasyon) alışverişinden doğduğunu öne sürüyorlar. Bu alışveriş, zihin ve madde arasındaki akıştan ziyade bir rezonans olarak düşünülmelidir. Rezo-

BİR AVUÇ MUCİZE

nsın bu deneylerde taşıdığı önem, PK deneylerine katılan önüllüler tarafından bile duyumsanmış ve dile getirilmiş; başarılı uygulamalara eşlik eden bu olgudan sıklıkla söz ilmiş, uygulamalara katılanlar makineyle bir "rezonans" ne girdikleri duygusuna kapıldıklarını söylemişlerdir, önüllülerden biri bu duyguyu şöyle tanımlamıştı: "Sürecin le bir tür dalma durumu yaşıyorum, bu dalış kendimle il farkındalığımı yitirmemle sonuçlanıyor. Makineyle re- onansa girdiğimde, onun üzerinde herhangi bir doğrudan enetim yapmakta olduğumu hissetmiyorum. Bu daha çok, urdışı, belirsiz bir etkiye benziyor. Sanki bir kanonun için- : gibiyim; o benim dilediğim yere giderken, ben de onunla irlikte kayıyorum. O gitmediği zaman, bu akışı durduru- or ve ona benimle yeniden rezonansa girmesi için bir şans eriyorum."⁸

Jahn ve Dunne'nun görüşleri Bohm'un, diğer birçok tel düşünçesine benziyor. Onlar da Bohm gibi, gerçekliği nımlamak için kullandığımız -elektron, dalgaboyu, şuur, ian, frekans gibi- kavramların yalnızca "bilgi örgütleyen tegoriler" olarak yararlı olduğunu ve herhangi bir bağım- statüye sahip olmadıklarını söylüyorlar. Ayrıca, kendile- ri de içinde olmak üzere tüm kuramların, yalnızca birer enzetme" (metafor, mecaz) olduklarını ileri sürüyorlar, endilerini holografik modellerle özdeşleştirmemekle birlikte uramları birçok önemli yönden Bohm'un düşüncesinden yrılmaktadır), eşzamanlı örtüşme olgusunu kabul ediyor- lar. "Biz, dalga mekaniğinin davranış biçimi konusunda ol- ukça temel bir dayanaktan söz ediyoruz, bizim önerme- de holografik görüş arasında bazı ortak noktalar vardır." iyor Jahn, "Bizim görüşümüz, şuura dalga mekaniği anla- mında işlev görme ve şu veya bu biçimde uzayın ve zamanın münden yararlanma kapasitesi vermektedir."⁹

Dunne de bu görüşe katılıyor, "Bir anlamda, holografik

HOLOGRAFİK EVREN

model; şuurun o dalga mekaniksel, aslı, anlamlı bir çoklukla etkileştiği ve bir şekilde onu kullanılabilir bilgiye dönüştürebildiği bir mekanizmadan söz ediyor gibi algılanabilir." Başka bir deyişle, eğer bireysel şuurun kendine özgü dalga kalıplarına sahip olduğunu düşünürseniz, onu -kuşkusuz benzetme anlamında- kozmik hologramdaki belirgin bir dalga boyuyla kesişen, özel bir frekansa sahip bir lazer olarak düşünebilirsiniz."¹⁰

Jahn ve Dunne'in çalışmaları tutucu bilim çevrelerinde, beklenebileceği gibi, oldukça dirençle karşılandı, ancak diğer bazı çevrelerde giderek kabul görmektedir. McDonnell Kuruluşu kendilerine, McDonnell Douglas Şirketinden James S. McDonnell III tarafından oluşturulan önemli miktarda bir PEAR fonu bağışlamış ve *New York Times* dergisi Jahn ve Dunne'un çalışmalarına adanmış bir makale yayımlamıştır. Jahn ve Dunne ise, çoğu bilim adamı tarafından yok sayılan bir fenomenin parametrelerini araştırma uğruna bu kadar çok zaman ve çaba harcamakta olmalarına karşın gözleri yılmadan çalışmayı sürdürmektedirler. Jahn, "Bu konuya, şimdiye kadar üzerinde çalıştığım her şeyden daha çok önem veriyorum."¹¹ demektedir.

Daha Geniş Ölçekte Bir Psikokinezi

Lâboratuvarda üretilen PK etkileri nispeten ufak nesnelere sınırlı kalmakla birlikte, elde edilen kanıtlar bazı bireylerin PK'yı fiziksel dünyada daha da büyük değişiklikler oluşturabilmek için kullanmakta olduklarını düşündürmektedir. *Supernature* (Doğaüstü) adlı çok satan kitabın yazarı ve dünyanın her yerindeki paranormal olayları incelemiş bir bilim adamı olan biyolog Lyall Watson, Filipinler'de bulunduğu sırada böyle bir bireyle karşılaşmış. Watson, Filipinler'de ruhsal şifacı denilen kişilerden birisi olduğunu

belirttiği bu adamın hastaları tedavi ederken onlara dokunmadığını, ama elini hastanın bedeninin birkaç santim yukarıda tutarak onun derisini işaret edince orada hemen bir yarık oluştuğunu söylüyor. Watson, bu kişinin psikokinetik cerrahî yeteneklerini birçok kez sergilediğine tanık olmanın ötesinde, bir keresinde adam parmağıyla her zamankinden daha geniş bir işaret yapınca Watson'un kendi elinin sırtında da bir yarık açılmış olduğunu ve bu yaranın izini hâlâ elinde taşımakta olduğunu belirtiyor.¹²

PK yeteneğinin kemiklerin iyileşmesinde de kullanılabildiğinin kanıtları vardır, İngiltere'deki Sunderland Bölge Hastanesinde görevü Dr. Rex Gardner bu türdeki tedavi örneklerinden birçoğunu rapor etmiştir. Hırslı bir mucize araştırmacısı olan Gardner, 1983'de, *British Medical Journal* (İngiliz Tıp Günlüğü) dergisinde yayımlanan bir makalede, mucize tedavi konusundaki çağdaş örneklerle, yedinci yüzyılda İngiliz tarihçisi ve teologu saygıdeğer Bede tarafından derlenmiş aynı nitelikteki diğer tedavi örneklerini yan yana sıralamıştır.

Günümüzde bu tür bir tedavi örneğini, Almanya'da, Darmstadt'da yaşayan bir grup Lüteryan rahibe sergilemiştir. Bu rahibeler bir şapel (küçük kilise) yapmakta oldukları sırada, içlerinden biri taze çimento dökülmüş bir yere düşmüş ve bu yerin altındaki tahta bir kırıntıya çarpmıştı. Hemen hastaneye kaldırılan rahibenin röntgeninden kalça kemiğinin birçok yerden çatlamış olduğu anlaşılmıştı. Rahibeler, standart tıp tekniklerine bel bağlamaktansa, geceyi dua ile geçirmeyi yeğlemişlerdi. Hastanın haftalarca hastanede kalıp izlenmesi gerektiği konusunda direten doktorları dinlemeyen rahibeler iki gün sonra onu manastıra geri götürdüler ve ellerini hastanın bedeni üzerine koyarak dualarını sürdürdüler. Ellerini hastanın üstüne koymalarının hemen ardından hasta rahibe yatağında doğrularak onları şaşırttı, ki-

nktan ötürü duyduğu iç kıyıcı acılardan kurtulmuştu ve görünüşe göre son derece iyiydi. Tümüyle iyileşmesi yalnızca iki haftayı aldı. Bu süre sonunda hastaneye giderek doktorlara görünüp onları şaşkına döndürdü.¹³

Gardner makalesinde ele aldığı bu ve diğer tedavi örneklerini açıklamaya kalkışmıyorsa da, bu konuda PK olası bir açıklama gibi görünüyor. Çatlak bir kemiğin doğal bir süreçle iyileşmesi için oldukça uzun bir süre gerektiği ve Michelli'nin kalça kemiğinin mucizevi yenilenmesinin bile birkaç ayı bulduğu düşünülecek olursa, bu olayda rahibelerin kendilerinin de farkında olmadığı PK yeteneklerini dokunma şifasının ortaya çıkardığı varsayılabilir.

Gardner yedinci yüzyılda, İngiltere'deki Hexham'daki kilisenin yapılışı sırasında, o zamanki Hexham piskoposu St. Wilfrid'le ilgili benzer bir tedavi olayından da söz etmektedir. Kilisenin yapılışı sırasında epey bir yükseklikten düşen Bothelm adındaki bir marangozun kolları ve bacakları kırılır. Yattığı yerde ölmek üzere olan adamın başına gelen Wilfrid onun için duaya başlar ve bir süre sonra oradaki diğer işçilerin de kendisine katılmasını ister. Duaya onlar da katılırlar, "yaşam nefesi geri döner" ve Bothelm hızla iyileşir. İyileşme olgusunun, St. Wufrid'in diğer işçüeri de kendisine katılmaya çağırmasından soma oluştuğu düşünülecek olursa, St. Wilfrid'in burada bir katalizör görevi görüp görmediğini ya da bu tedavi etkisinin tüm toplananların şuur dışı olarak oluşturduğu ortak bir PK etkisi olup olmadığı merak ediyor insan.

Honolulu'daki Piskopos Müzesinin müdürü, tanınmış bir botanikçi ve özel yaşamının büyük bir bölümünü paranormal araştırmaya adanmış bir kişi olan Dr. William Tufts Brigham, başka bir olayı bildiriyor. Bu olaydaki kırık kemiği Hawan'li bir yerli şaman ya da yerel adıyla bir kahuna iyileştirmişti. Bu olayı tanıdığı Brigham'ın, J.A.K. Combs adındaki

BİR AVUÇ MUCİZE

bir arkadaşıydı. Combs'un karısının büyükannesi adadaki en güçlü kadın kahunalardan birisi sayılıyordu. Bu kadının evindeki bir toplantıya katılan Combs onun yeteneklerini gözüyle görme şansını elde etmişti.

Söz konusu olayda konuklardan birinin ayağı kaymış ve plaj kumunun üzerine düşmüştü, kemiği çok kötü bir biçimde kırılmış, kemiğin ucu derisinin altından dışarı fırlamıştı. Kırığın durumunun farkına varan Combs, adamın hemen hastaneye kaldırılmasını önermişti, ama yaşlı kahuna ona hiç kulak asmadı. Adamın yanma çömeldi, bacağım düzeltti ve kemiğin dışarı çıktığı yere bastırarak onu yerine yerleştirdi. Birkaç dakika dua edip, meditasyon yaptıktan sonra ayağa kalkıp adamın iyileşmiş olduğunu bildirdi. Adam şaşkınlıkla ayağa kalktı, bir adım attı, sonra bir adım daha attı. Tümüyle iyileşmişti ve bacağında hiçbir biçimde kırık kemik belirtisi yoktu.¹⁴

18. Yüzyıl Fransa'sında Kitle Psikokinezi

Bu gibi olaylar, 18. yüzyılın ilk yarısında Paris'te gerçekleşen, psikokinezi tezahürlerinin en dikkat çekici örneklerinden biri olan bir kitle olayı ve şimdiye dek belirlenmiş en şaşırtıcı mucizelerden birisi yanında sönük kalmaktadır. Söz konusu olaylar Jansenist diye bilinen ve Hollanda etkisinde kalmış tutucu bir Katolik cemaati olan bir topluluk çevresinde gelişmişti. Bu cemaat, saygıdeğer François de Paris adındaki, azizleşmiş bir Jansenist diyakozun (*) ölümüyle telâşa kapılmıştı. Günümüzde artık, Jansenistlerin mucizelerini duymuş pek az kişi kalmış olmakla birlikte, o zamanlar Avrupa'da, yüzyılın büyük bir bölümünde, üzerinde en çok konuşulan konulardan biri olmuştu bu.

(*) Diyakoz: Aşai Rabbani gibi dinsel törenlerde rahibe yardım eden, kilise hiyerarşisinde piskopos ve papazlardan sonra üçüncü sırada yer alan bir din adamı. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

Jansenist mucizelerini tümüyle anlayabilmek için François de Paris'in ölümünden önceki tarihsel olaylar hakkında biraz bilgi sahibi olmak gerekir.

Jansenizm onyedinci yüzyılın başlarında kurulmuş bir mezhepti ve başından beri Roma Katolik Kilisesi ve Fransız monarşisiyle çelişmekteydi. Bu mezhep üyelerinden çoğunun standart kilise doktrinlerine karşı kesin bir tavır aldıkları biliniyordu; ama oldukça sevilen bir hareket olmuş ve Fransız halkı içinde çabucak pek çok taraftar toplamıştı. Ancak en kötüsü, papalığın ve dinine son derece bağlı bir Katolik olan Kral 15. Louis'in gözünde Katolik maskesine bürünmüş bir Protestan hareket olarak görülmekte oluşuydu. Bunun sonucunda, hem kilise hem de kral sürekli olarak bu hareketin gücünü dipten dibe çökertmeye çalışıyordu. Bu manevraları engelleyen ve hareketin sevilmesine katkıda bulunan olgulardan biri de görünüşe göre, Jansenist önderlerin mucize tedaviler konusunda özel yeteneklere sahip olmalarıydı. Bununla birlikte kilise ve monarşinin sürdürdükleri bu karşı çalışmalar tüm Fransa'ya yayılan acımasız çatışmalara neden oluyordu. 1 Mayıs 1727'de, bu güç çatışmasının en yüksek noktaya ulaştığı bir sırada, François de Paris öldü ve cenazesi Paris'deki Saint-Medard mezarlığına götürüldü.

Rahibin azizlik niteliklerine sahip olmasından ötürü inananlar mezarının başında toplanmaya başlamış ve olayın başından beri yığınla mucize tedavi olayları bildirilmişti. Bu yolla iyileşen hastalıklar arasında kanserli tümörler, felçler, sağlıklar, artritler, romatizmalar, ülserler, sürekli ateşler, müzmin hemoraji (*) ve körlük de vardı. Ama hepsi bu kadar da değildi. Aziz'in cenaze törenine katılan yaşlı kişiler kendilerinde garip, istem dışı spazmlar ya da sarsılmalar duymaya ve organlarında çok şaşırtıcı kıvrılıp bükülmeler oluşmaya başlamıştı. Bedenleri ele geçiren bu hareketler tıp-

(*) Hemoraji: Bir kan damarının zedelenmesiyle ortaya çıkan bol kanama. (Ç.N.)

BİR AVUÇ MUCİZE

kı ateşe verilen çalılar gibi her yeri sarmış ve sokaklar gerçeküstü bir büyüye kapılmışçasma dönen, kıvrüan kadın, erkek ve çocuk kalabalıklarıyla dolmuştu.

Sonradan "çırpınanlar" diye anılacak olan bu kişiler, kendilerini tutsak eden bu trans benzeri durum içindeyken en fenomenal yeteneklerini sergilemişlerdi. Bu yeteneklerden biri, inanılmaz çeşitlilikteki fiziksel işkencelere dayanabilme yeteneğiydi. Çok sert dayaklara, üzerlerine atılan ağır ve keskin nesnelere, boğazlarının sıkumasına bana mısın demiyorlardı ve görünürde hiçbir incinme, hatta en ufak bir yara izi ya da çürük yoktu.

Bu mucizeleri böylesine kendine özgü yapan şey ise, sözcüğün tam anlamıyla binlerce gözlemci önünde yer almakta oluşuydu. Abbé Paris'in mezarı çevresinde oluşan bu taşkınlık kısa ömürlü de olmadı. Mezarlık ve onun çevresindeki caddeler yıllarca gündüz gece kalabalıklarla doldu ve yirmi yıl sonra bile orada mucizeler görülmeye devam etti (fenomenin büyüklüğü hakkında bir fikir verebilmek için 1733'de tutulmuş kayıtlarda, 3000 gönüllünün, yalnızca çırpınanlara eşlik etmek ve bunların bazılarının, örneğin kadınların, trans sırasında kendilerini uygunsuz biçimde sergilemelerine engel olmak üzere görevlendirilmiş olduğunun belirtildiğini söylemekte yarar var). Bunun sonucunda, çırpınanların normalüstü yetenekleri uluslararası bir kutlama nedenine dönüştü ve binlerce kişiden oluşan kalabalıklar onları görebilmek için oraya aktı; bunların arasında her sosyal sınıftan bireyler ve her eğitim düzeyinden ve dinden bürokratlar, düşünülebilecek her hükümet kuruluşundan kişiler vardı. Zamanın belgelerinde mucizelere tanıklık eden sayısız resmî ve özel kayıt vardır.

Dahası, Roma Katolik Kilisesi'ne bağlı araştırmacılar ve bu türden birçok tanık, Jansenist mucizeleri bildirilerle yalanlama çabasına girişmiş ama bu arada olaylar sürüp

HOLOGRAFİK EVREN

gitmiştir (Roma Katolik Kilisesi sonradan bu utanç verici durumu onarmış, mucizelerin yer almış olduğunu kabul etmiş ama bunun şeytan işi, Jansenistlerin de ayartmış kişiler olduğunu kanıtladığını ileri sürmüştür).

Araştırmacılarından biri olan Paris Parlementosu üyelerinden Louis-Basile Carre de Montgeron, yeterince tam olduğu bu mucizeleri, 1737'de bastırmış olduğu, *La Verite des Miracles* adlı, dört kalın ciltten oluşan kitabında anlatmıştır. Bu yapıtında çırpınanların işkenceye karşı gösterdikleri belirgin dayanıklılık konusunda sayısız örnek vermiştir. Bu olaylardan birinde yirmi bir yaşındaki Jeanne Maulet adındaki "çırpman" kadın sırtını bir duvara dayamış ve kalabalığın arasından bir gönüllünün, "çok güçlü bir adamın", on üç buçuk kiloluk bir çekiçe midesine yüz kez vurmasına bana mısın dememişti (çırpınanlar kendilerine işkence edilmesini istiyorlar, çırpınmanın kendilerine verdiği dayanılmaz acının böylece biraz hafiflediğini söylüyorlardı). Bu vuruşların gücünü deneyimleyebilmek için Montgeron, çekici kendi eline almış ve kızın dayandığı duvardaki taşa vurmuştur. "Daha önceki darbelerle zaten sarsılmış olan taş, yirmi birinci vuruşumda birden çözüldü ve duvarın öte yanına devrili-verdi, yerinde otuz santim genişliğinde bir delik kalmıştı."¹⁵ diye yazmıştır.

Montgeron başka bir olaydan, bir kemerin üzerine sırt üstü düşen bir çırpmandan şöyle söz eder: "Öyle ki bir kazığın keskin ucu sağrısına batıyordu. Kız, bir halata bağlanmış yirmi iki buçuk kiloluk bir taşın 'çok yüksekte' bütün ağırlığıyla midesinin üzerine bırakılmasını istiyordu. Taş kaldırıldı ve tekrar tekrar kızın üzerine düşürüldü ama o bu olaydan hiç etkilenmemiş gibiydi. Hiçbir çaba göstermeksizin bu garip durumda kalmayı sürdürüyor ve hiçbir acı çekmiyor, zarar görmemiş gibi görünüyordu. Yerinden doğrularak yürüyüp gittiğinde sırtında bir leke bile yoktu." Montge-

BİR AVUÇ MUCİZE

ron bu işkence sınavı sırasında kızın, "Daha hızlı vurun, daha hızlı!"¹⁶ diye bağıırıp durduğunu belirtiyordu.

İşin aslında, çırpınanlara hiçbir şeyin zarar veremediği ortadaydı. Metal sopayla, zincirle ya da kalaslarla indirilen darbeler onları incitemiyordu. Çok güçlü bir adam bile onları sarsamıyordu. Bazıları çarmıha gerildiler ama sonradan üzerlerinde hiçbir yara izi kalmadı.¹⁷ En şaşırtıcı olan, onları bıçakla, kılıçla ya da baltayla kesmek ya da delmek olanağının bulunmamasıydı! Montgeron'un aktardığı başka bir olayda, demir bir delgi kaleminin sivri ucu çırpınanlardan birinin midesine dayanmış ve çekiçle öyle büyük bir şiddetle vurularak içine çakılmak istenmişti ki, sanki "belkemiğinin içinden geçecek ve iç organlarını parçalayacak gibiydi". Ama hiçbir şey olmamıştı. Çırpınan kişinin yüzünde "kursuz bir vecd ifadesi" vardı, "Oh, bu bana iyi geliyor! Cesaret kardeşim; iki kat daha hızla vur, yapabilirsen!" diye bağıırıyordu.¹⁸

Jansenistlerin bu nöbet sırasında sergiledikleri tek yetenek incinmezlik de değildi. Bazıları durugörüye sahip oluyor ve "gizlenen şeyleri ortaya çıkartıyordu". Diğerleri, gözleri kapalı ve sıkı sıkıya bandajlı olduğu hâlde görebiliyordu, levitasyon (*) olayları da bildirilmişti. Levitatörlerden biri olan Montpellier'li Bescherand adındaki bir rahip çırpınma nöbeti sırasında, öyle bir güçle havalanmıştı ki kendisini tutmaya çalışanlar onun yerden yükselmesini engellememişlerdi.¹⁹

Günümüzde artık, Jansenist mucizeleri unutulmuş olmakla birlikte, zamanın aydınlarının onu görmezden gelmesi olası değildi. Matematikçi ve filozof Pascal'ın yeğeni, gözünde çıkan ciddî bir yaradan bir Jansenist mucizesi sayesinde birkaç saatte kurtulmuştu. Kral 15. Louis, Saint-Médard mezarlığım kapatarak çırpınanları engellemek için,

(*) Levitasyon: İnsanların veya cisimlerin görünürde bir fiziksel etki olmaksızın yerden yükselmesi. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

sonuçta başarısız kalan bir çabaya girişince, Voltaire şöyle demişti: "Tanrı'nın burada mucize göstermesi Kral'ın emriyle yasaklanmıştır." Ve İskoç filozofu David Hume da, *Philosophical Essays'te* (Felsefi Makaleler) şöyle yazmıştı: "Fransa'da, Rahip Paris'in mezarı üzerinde olduğu söylenen o çok sayıdaki mucizeler, kuşkusuz hiçbir insana nasip olmamıştır. Bu mucizelerden çoğu, bu bilim çağında ve artık sahnesi dünya olan en önemli tiyatrodaki, yargılarının saygınlığı su götürmeyecek kişilerin tanıklığı önünde, hemen buldukları yerde kanıtlanmıştır."

Çırpınanlar tarafından oluşturulan mucizeleri nasıl • açıklayabiliriz? Bohm, PK ve diğer paranormal fenomenlerin söz konusu olabileceğini düşünmeye eğilimliyse de, Jansenistlerin normalüstü yetenekleri gibi kendine özgü olaylar hakkında yorum yapmaktan kaçınmaktadır. Ama yine de, bu kadar çok tamğm ifadelerini ciddiye alacak olursak ve Tanrı'nın Jansenist Katoliklerini, Roma Katoliklerine yeğlediğine inanmaya eğilimli değilsek, burada psikokinezi olası bir açıklama gibi görünebilir. Bu nöbetler sırasmda durugörü türündeki diğer psişik yeteneklerin de ortaya çıkmış olması, bu olayda bir tür psişik işlevin işe karışmış olduğunu kuvvetle düşündürmektedir. Ayrıca, yoğun iman ve isterinin zihnin derinliklerindeki güçleri nasıl harekete geçirdiğinin örneklerini görmüştük ve bu olayda her ikisi de büyük miktarda yer almış bulunmaktadır. Aslında, psikokinezi etkisi tek bir kişi tarafından değil, orada bulunan herkesin ortak coşkusu ve inancıyla yaratılmış olabilir ve bunun sonucunda da o olağan dışı canlı gösteriler ortaya çıkmıştır. Bu yeni bir görüş değildir. 1920'lerde, Harvard'lı büyük psikolog William McDougall da dinsel mucizelerin, inanmış kitlelerin kolektif psişik güçleri sonucunda ortaya çıkmış olabileceğini söylemiştir.

PK, çırpınanların acıya karşı dirençli görünme nedenle-

BİR AVUÇ MUCİZE

rini açıklamaktadır. Jeanne Maulet örneğinde, çekiç darbelerine karşı şuursuzca PK gücünü kullanmış olup olmadığı tartışılabilir. Çırpınanların zincirleri, kalasları ve bıçakları şuursuzca kullanarak denetim altında tutmuş olduklarını varsayarsak, bu durumda, onları tam değme anında durdurmuş olabilirler; bu kabul, aynı zamanda bu nesnelere onların derilerinde hiçbir iz ya da çürük bırakmamış olduğunu da açıklar. Aynı biçimde, Jansenistlere saldıran kişilerin elleri, PK kullanımıyla oldukları yerde tutulmuş ve onlar Jansenistlerin etlerini burmakta olduklarını düşünürken, aslında elleri yalnızca boşlukta dönüyor olabilir.

Kozmik Film Gösterim Makinesini Yeniden Programlamak

Bununla birlikte, çırpınanların incinemezliklerini her yönüyle PK ile açıklamak olası değildir. Bir de, eylemsizlik-hareket hâlindeki bir nesnenin hareket içinde olmayı sürdürme eğilimi- sorunu vardır. Yirmi iki buçuk kiloluk bir taş ya da bir kalas parçası uçup gelirken beraberinde büyük enerji taşır, bu nesne hedefine vana durduğu zaman taşıdığı bu enerjiyi bir yere akıtmak zorundadır. Örneğin, eğer zırhlara bürünmüş bir kişiye on üç-on dört kiloluk bir çekiçle vurulacak olursa, zırh bu vuruşun etkisini azaltabilir ama vurulan kişi yine de oldukça sarsılır. Jeanne Maulet örneğinde ise, bu enerji bir biçimde onun bedenini sıyırıp geçmiş ve arkasındaki duvarın taşına aktarılmış olabilir, çünkü Montgeron'un kendi sözlerinden anlaşıldığına göre bu taş "daha önceki darbelerden ötürü oldukça sarsılmıştı". Ama geriye doğru bükülü durumdaki kadının midesine yüksekte bırakılan yirmi iki buçuk kiloluk kaya örneği ise bu denli açık değildir. İnsan, kadının bu durumda niçin bir çekirge gibi sıçramadığını ya da kendilerine kalaslar savrulan çırpınanların

HOLOGRAFİK EVREN

ayaklarının niçin yerden kesilmediğini merak ediyor. Bu durumda, saptırılan enerji nereye gitmiştir?

Burada, holografik gerçeklik görüşü yine olası bir yanıt veriyor. Daha önce gördüğümüz gibi Bohm, şuurun ve maddenin temelde -özü saklı düzende bulunan- aynı şeyin yalnızca farklı görüntüleri olduğuna inanıyor. Bazı araştırmacılar bu varsayımın, şuurun materyal dünya üzerindeki etkinliğinin birkaç psikokinetik değişikliğin çok daha ötesinde olduğu düşüncesini getirdiğini söylüyorlar. Örneğin Grof'a göre, eğer saklı ve belirgin düzenler, gerçekliği bire bir karşılayan bir tanımsa, "şuurun bazı olağan dışı durumlarının, saklı düzenin doğrudan deneyimini içermekte ve bu düzenin bir aracısı durumunda oluşu anlaşılabilir bir şeydir. Fenomeni, onun oluşumsal kalıbını (matriks) etkilemek suretiyle fenomenal dünyaya göre değiştirmek ancak böyle mümkün olabilir."²⁰ Başka bir deyişle zihin, psikokinezi aracılığıyla nesnelere yerlerinden oynatabilme yetisinden başka, tüm bu nesnelere ilk oluşum yeri olan kozmik füm gösterim makinesine ulaşarak onu yeniden programlama yetisine de sahiptir. Böylece zihin, süredurum (eylemsizlik) örneğinde olduğu gibi, doğanın geleneksel yasalarını tümüyle devre dışı bırakarak kalmayıp, materyal dünyayı, psikokinezi olgusunun yarattığı beklentileri de aşan çarpıcı yollarla değiştirebilir ve yeniden biçimlendirebilir.

Tarih boyunca çeşitli bireyler tarafından sergilenen başka bir normalüstü yetenek daha bu kuramın ya da bu konudaki diğer kuramların doğru olduğunu kanıtlamış durumdadır: Thurston, *Physical Phenomena of Mysticism* (Mistisizmin Fiziksel Fenomenleri) adlı kitabında, bu yeteneğe sahip olan sayısız azizi örneklemektedir. Bunlardan en ünlüsü de Paula'lı St. Francis'dir. Paula'lı St. Francis, hiçbir zarar görmeden kolları elinde tutabiliyordu, ayrıca, kulaktan -kulağa yayılan bir söylentiye göre, 1519'da, olayı gözleriyle

BİR AVUÇ MUCİZE

gören sekiz tanığın önünde, yanan bir fırının alevleri arasından geçerek fırının kırılmış duvarlarını onarmış ve bu olaydan hiçbir zarar görmemiştir.

Bu olay akla, Tevrat'daki Shadrach, Meshach ve Abednego'nun öykülerini getiriyor. Kral Nabukadnezar, Kudüs'ü ele geçirdikten sonra herkesin kendi heykeline tapınması emrini vermişti. Shadrach, Meshach ve Abednego bunu kabul etmediler, böylece Nabukadnezar onları "adama kıllı kızgın" -öyle ki alevler onları fırına atan adamları bile yakmıştı- bir firma atılmalarını emretti. Bununla birlikte onlar inançları sayesinde fırında yanmaktan korunmuşlardı, dışarı çıktıklarında saçları ve giysileri zarar görmemişti, üzerlerinde duman kokusu bile yoktu. Görünüşe göre, Kral 15. Louis'in Jansenistlere yaptığı uygulamadaki örnekte olduğu gibi inanca meydan okumak, tarih boyunca birçok kez mucizelere neden olmuştur.

Havvahi'li kahunalar gerçi alev alev yanan fırınların içinde gezinmiyorlar, ama onların da kızgın lav üzerinde zarar görmeden yürüdükleri bildirilmiştir. Brigham, kendisi için böyle bir sınavdan geçmeyi kabul eden üç kahunayla birlikte yaşadığı bir olayı anlatıyor: Kahunalar önde Brigham arkada, püskürtme hâlindeki Kilauea yanardağından akan lav seline doğru uzun süre tırmanmışlardı. Kahunalar sonunda, kendi ağırlıklarım taşıyacak derdi soğumuş bulunan kırk beş-kırk altı metre genişliğindeki bir lav selini seçmişlerdi, ama lâv seli yine de o denli kızgındı ki, hâlâ yüzeyinde akkor lekeleri dolanıyordu. Kahunalar, Brigham'ın bakışları altında ayaklarındaki sandalları çıkartıp henüz tüümüyle katılaştırmamış olan erimiş madenler üzerindeki yürüyüşleri sırasında korunabümleri için gerekli olan uzun duvarlarına başladılar.

Anlaşıldığına göre, daha önce Brigham'a, eğer kendilerine katılmak isterse, ateşe başışıklık duasına onu da kata-

HOLOGRAFİK EVREN

caklarını söylemişler ve Brigham da yüreklilik göstererek bunu kabul etmişti. Ancak lâvların yakıcı sıcaklığı ile karşılaşınca düşüncesini ikinci hatta üçüncü kez gözden geçirmişti. Olayı anlattığı notlarında, "Sonuçta kasılıp oturdum ve botlarımı ayağımdan çıkartmayı kabul etmedim." diye yazıyordu. Tanrılara yakarmayı bitirdikten sonra içlerindeki en yaşlı kahuna, lâv seline doğru seyirtti ve kırk altı metreyi hiç zarar görmeden geçiverdi. Etkilenen, ama hâlâ onlara katılmayı düşünmeyen Brigham, ikinci kahunayı yakından görebilmek için ayağa kalktı, ama arkasından birisi itiverince yüz üstü akkor durumdaki kayaların üzerine düşmemek için koşmak zorunda kaldı.

Brigham koşup karşıya geçivermişti. Diğer yandaki tümseğe ulaştınca botlarından birinin yanmış ve çoraplarının da alev almış olduğunu gördü. Ama mucize eseri ayaklarına hiçbir şey olmamıştı. Kahunalara da hiçbir şey olmamıştı ve Brigham'ın çoraplarına bakarak kahkahadan kırılıyorlardı. "Ben de güldüm." diye yazıyordu Brigham, "Bana hiçbir şey olmadığını görünce aldığım rahat nefesi, yaşamımda hiçbir zaman almamıştım. Bu deneyim hakkında söyleyebileceğim bir şey daha var. Yüzümde ve bedenimde yoğun bir sıcaklık duymuştum, ayaklarımda ise hemen hiçbir his yoktu."²¹

Çırpınanlar da ateşe karşı tümüyle bağışıklıydılar. Bu ünlü "insan salamanderler"den -salamander terimi Orta Çağda, ateşin içinde yaşadığına inanılan mitolojik bir kertenkeleyi anlatır- ikisinin adı, Marie Sonnet ve Gabrielle Moller'di. Bir keresinde Sonnet, aralarında Montgeron'un da bulunduğu sayısız tanığın önünde yanar durumdaki bir ateşin üzerine oturtulmuş iki sandalyenin üzerine uzanarak, bu durumda yarım saat kalmıştı. Kendisi de giysileri de herhangi bir zarar görmemişti. Başka bir kez de, ayakları yanar kömürlerin üzerinde olmak üzere oturmuştu sandalyeye.

BİR AVUÇ MUCİZE

Tıpkı Brigham'ın örneğinde olduğu gibi ayakkabıları ve çorapları yanmış ama ayaklarına bir şey olmamıştı.²²

Gabrielle Moler'in gösterisi ise daha da şaşırtıcıydı. Kendisine doğru savrulan kılıçlardan ve bir kürekle indirilen darbelerden hiçbir zarar görmemiş olmasından başka, başını alev alev yanan bir ocağa sokmuş ve bir süre orada tutmuş, ama sonuçta kendisine yine hiçbir şey olmamıştı. Olaya gözleriyle tanık olanların anlattığına göre sonradan giysileri o denli ısınmıştı ki, üzerine el değiniyordu, ama saçları, kirpikleri ve kaşları hiç yanmamıştı.²³ Onun, eğlencelerin en büyük süksesi olduğuna hiç kuşku yoktu.

Aslında Jansenistler, Fransa'daki çırpınanlar hareketinin ilki değildi. 1600 sonlarında, Kral 14. Louis ülkeyi Protestan Huguenot'lardan temizlemeye kalkıştığında, Cévennes vadisinde -Camisard'lar diye tanınan- bir grup Huguenot dayanışmacı aynı türde yetenekler sergilemişlerdi. Roma'ya gönderilen resmî bir raporda, Abbé du Chayla adındaki bir işkenceci, ne yaptıysa Camisard'lara zarar vermeyi başaramadığından yakınıyordu. Onların vurulmaları buyruğunu verdiğinde, giysileriyle derileri arasında yassı tüfek saçmalan bulunmuştu. Ellerini yanan kömürlerin üzerine bastırıldığında da hiçbir zarar görmemişlerdi, onları tepeden tırnağa gaza bulanmış pamuklara sarıp ateşe vermiş ama yine da yanmamışlardı.²⁴

Bu yetmezmiş gibi, Camisard'ların lideri Claris, bir odun yığını yapmalarını istemiş, sonra bunun tepesine tırmanarak vecd hâlinde bir konuşma yapmış, daha sonra da altı yüz tank önünde bu odun yığınının ateşe verilmesini buyurmuş ve alevler başının üzerinde yükselirken vaazını sürdürmüştü. Odunlar yanıp tükendiğinde, Claris'in hiçbir zarar görmediği ve ne saçlarında ne de giysilerinde hiçbir yanık izi olmadığı görülmüştür. Camisard'ları yok etmekle görevli Fransız birliğinin başı Jean Cavalier adındaki bir albay,

HOLOGRAFİK EVREN

sonradan İngiltere'ye sürülmüş ve orada 1707'de, bu olay üzerine, *A Cry from the Desert* (Çölde bir Çığlık) adlı kitabım yazmıştır.²⁵ Abbé du Chayla'ya gelince, o da sonunda misilleme niteliğindeki bir saldırıda Camisard'lar tarafından öldürülmüştür. O, bu konuda diğerleri gibi herhangi bir bağışıklığa sahip değildi.²⁶

Ateşe karşı bağışıklık konusunda sözcüğün tam anlamıyla yüzlerce örnek vardır. Belirtildiğine göre Lourdes'li Bernadette de vecd halindeyken ateşe karşı bağışıklık kazanıyormuş. Tanıklara göre, bir keresinde transa girdiğinde eli, yanan bir kandilin o kadar yakınına düşmüş ki, alevler parmaklarını yalıyormuş. Orada bulunanlardan biri de Lourdes'in belediye doktoru olan Dr.Dozous'muş. Uyanık bir adam olan Dozous hemen saat tutmuş ve azizenin tam on dakika sonra transtan çıkıp elini çektiğini not düşmüş. Daha sonra, "Bu olayı gözlerimle gördüm. Ama yemin ederim, başka birisinden duymuş olsam, güler geçerdim." diye yazmıştır.²⁷

7 Eylül 1871'de *New York Herald* gazetesi, Easton, Maryland'de yaşayan Nathan Coker adındaki yaşlı bir zencin, canı yanmadan kor hâlindeki metalleri tutabildiğini yazmıştı. İçlerinde doktorların da bulunduğu bir komitenin önünde demir bir küreği kor hâline gelinceye dek kızdırmış ve ayak tabanlarına yapıştırarak demir soğuyuncaya dek beklemişti. Ayrıca kıpkırmızı bir demir küreğin kenarını yalamış, ağzına erimiş kızgın kurşun dökmüş, katılaşınca dek dişlerinin ve diş etlerinin arasında dolaştırmıştır. Bütün bunlardan sonra doktorlar onu muayene etmiş ve hiçbir yanık izine rastlamamışlardır.²⁸

New York'lu bir fizyoterapist olan K.R. Wissen, 1927'de Tennessee dağlarında yaptığı bir av gezisi sırasında aynı bağışıklığa sahip, on iki yaşlarında bir erkek çocuğu ile karşılaşmıştır. Wissen, çocuğun bir ocağın içinde kızdırılmış de-

BİR AVUÇ MUCİZE

leri tuttuğuna tanık olmuştur. Çocuk Wissen'e, amcasının nalbant dükkânında kor hâlindeki bir nah yanlılıkla tuttuğu zaman bu yeteneğinin farkına vardığını anlatmıştır.²⁹ Mohotty'nin, Grosvenor'ların gözleri önünde yürüdüğü korlarla dolu hendek, altı metre uzunluğunda ve yaydığı ısı *National Geographic* ekibinin termometresine göre 720°C'ydi. *Atlantic Monthly* dergisinin Mayıs 1959 sayısında, Illinois Üniversitesinden Dr. Leonard Feinberg, Seylan'da tanık olduğu başka bir ateşte yürüme töreninden söz etmektedir.

törende yerliler başlarının üzerinde kor hâlindeki demir-anakları taşımakta ve bundan hiçbir zarar görmemektedirler. On beş günde bir çıkan *Psychiatric Quarterly* dergisinde de, psikiyatrist Berthold Schwarz, Appalachian Pentecostals'da ellerini asetilen alevlerinin içine sokan yerlilerin bunun hiçbir zarar görmemiş olduklarını bildirmiştir.³⁰ Ve yle pek çok, pek çok örnek vardır.

Alışkanlıklar ve Gerçeklikler Olarak Hem Gizil Hem de Gerçek Olan Fizik Yasaları

Bir Seylanlı yerlinin başımın üstünde, saçlarına ve etine astırılan kor hâlindeki bir demir çanağın enerjisinin nereye gittiğini kavrayabilmek, daha önce incelediğimiz PK örneklerinde açığa çıkan enerjinin nereye gittiğini kavrayabilmek adar güçtür. Ama eğer şuur doğrudan saklı düzenle ilişkiye geçebiliyorsa, bu daha anlaşılabilir bir sorun olacaktır. Yine de bu olgunun, gerçeklik çerçevesinde işleyen henüz keşfedilmemiş bir enerji ya da fizik yasasına (örneğin, belirli bir tür yalıtılmış güç alanına) bağlı olmaktan ziyade, çok daha temel bir düzeyde gerçekleşen ve hem fizik evreni hem de fizik kanunlarını yaratan süreçlerin de karıştığı bir faaliyetten kaynaklandığı sonucu çıkmaktadır.

Başka bir açıdan bakılacak olursa şuurun, bir gerçeklik

HOLOGRAFİK EVREN

düzeinden diğetine geçebilme yeteneği bize, örneğin genellikle çığnenmez bir yasa olan ateşin insan etini yaktığı yasasının kozmik bilgisayardaki programlardan yalnızca biri olabileceğini, ama sayısız kez yinelenmiş bir program olduğu için doğanın alışkanlıklarından biri hâline gelmiş bulunduğunu düşündürmektedir. Daha önce de değinildiği gibi holografik düşünceye göre, madde de bir tür alışkanlıktır ve tıpkı bir kaynaktan sürekli olarak akan suların onu yeniden ve yeniden biçimlendirmesi gibi madde de saklı düzenden sürekli olarak yeniden doğmaktadır. Peat, bu sürecin yineleyici yapısından şaka yollu, evrenin nevrozlarından biri diye söz etmektedir. "Eğer bir nevrozunuz varsa, yaşamınız boyunca aynı motifi ya da aynı hareketi yineler durursunuz; sanki, belleğinize böyle bir am yerleşmiştir ve bu davranışların o anıyla çok yakın ilişkisi var gibidir." demektir, "Ben masa ve iskeleler gibi şeyleri de birer alışkanlık olarak görme eğilimindeyim. Onlar da bir tür maddesel nevroz, bir yineleme gibidirler. Ancak burada daha gizemli bir oluşum söz konusudur, sürekli bir gizlenme ve ortaya çıkma durumu vardır. Bu anlamda, masa ve sandalyeler bu sürekli değişimin alışkanlıklarından yalnızca ikisidir, ama biz ne kadar, sadece alışkanlığı görmek eğiliminde olursak olalım, bu sürekli değişim gerçeğliğin ta kendisidir."³¹

Gerçekten, evrenin ve onu yöneten fizik yasalarının da bu sürekli değişimin ürünleri olduğu düşünülecek olursa, bunların tümüne alışkanlık gözıyla bakabiliriz. Bunların holoeylem içinde kökleşmiş alışkanlıklar olduğu açıklığa kavuşmuştur, ancak, ateşe karşı bağışıklık gibi normalüstü yetenekler, gerçeğliği yöneten bazı kuralların görünüşteki sürekliliklerine karşı, en azından bir süre için askıya alınabileceğine işaret etmektedir. Bunun anlamı, fizik yasalarının taş gibi durağan olmayıp, daha çok Shainberg'in burgaçlarına, holoeylem içine saplanmış alışkanlıklarımızdan ve dü-

BİR AVUÇ MUCİZE

şüncelerimizde derin birer saplantı hâlini almış kanılarımızdan oluşan ve bu denli büyük bir eylemsizlik gücüyle dönüp duran girdaplara benzemekte oluşudur.

Grof'un, değiştirilmiş şuur hâllerine başvurmak suretiyle saklı düzende bu gibi değişiklikler yapılabileceği yolundaki önermesi, ateşe karşı bağışıklık durumunun yoğunlaşmış inanç ve dinsel coşku yardımıyla ulaştığı frekans düzeyi ile de kanıtlanmaktadır. Bir önceki bölümde biçimlenmeye başlayan konu ve taşıdığı mesaj giderek daha açıklığa kavuşuyor: İnançlarımıza karşı yapılan saldırı ne denli derin ve ne denli duygusal yoğunlukta bir tepki yaratırsa, bedenimizde ve dışımızdaki gerçeklikte oluşturacağımız değişiklikler de o denli büyük olmaktadır.

Bu noktada şunu sorabiliriz: Eğer şuur özel şartlarda böylesi olağan dışı başkalaşımalar yapabiliyorsa, bizim gündelik gerçekliğimizin yaratılmasındaki rolü nedir? Bu konudaki görüşler oldukça çeşitlidir. Özel konuşmalarında Bohm, evrenin tümüyle "düşünce"den ibaret olduğunu ve gerçekliğin yalnızca düşündüklerimizde var olduğuna inandığım kabul etmektedir.³² Ancak yine de, mucize olayları konusunda yorumda bulunmamayı yeğlemektedir. Pribram da aynı biçimde, belirli olaylar hakkında yorum yapmak konusunda çekingen davranmaktadır, ancak birkaç farklı potansiyel gerçekliğin var olduğuna ve şuurun bunlardan hangisinin ortaya çıkacağı konusunda belirli bir seçme özgürlüğüne sahip olduğuna inanmaktadır. "Akla gelen her şey mümkündür demek istemiyorum" diyor, "ama anlamadığımız birçok dünyalar var orada."³³

Mucizelere yıllarca kişisel olarak tanık olan Watson ise daha geniş düşünmektedir. "Gerçekliğin büyük ölçüde imajinasyonun yapılandığı bir şey olduğu konusunda kuşku kalmadı. Bir parçacık fizikçisi olarak ya da bu disiplinin sınırlarında neler olup bittiğinin tümüyle farkında olan biri-

HOLOGRAFİK EVREN

si olarak konuşmuyorum. Ama çevremizdeki dünyayı oldukça köktenci yöntemlerle değiştirebilme yetisine sahip olduğumuzu düşünüyorum." (Bir zamanlar holografik düşününce'nin coşkulu bir yandaşı olan Watson, artık fizikte şu an geçerli olan hiçbir kuramın zihnin normalüstü yetilerini gereği gibi açıklayabileceğine inanmamaktadır.)³⁴

Irvine'deki California Üniversitesinde psikiyatri ve felsefe profesörü olan Gordon Globus, aynı yönde ama farklı bir düşünceye sahip. Globus, holografik kuramın, zihnin saklı düzenden çıkarttığı hammaddeyle somut gerçekliği kurmakta olduğu önermesinin doğru olduğuna inanıyor. Bununla birlikte Globus, Yaqui Kızılderilisi bir şaman olan Don Juan ile birlikte yaşadığı öte dünya deneyimleriyle artık ünlenmiş olan antropolog Carlos Castaneda'dan büyük ölçüde etkilenmiş durumdadır. Globus, Pribram'a kesin bir karşıtlık içinde, Castaneda'nın Don Juan'm eğitimi altında deneyimlediği "birbirinden ayrı gerçekliklerin" sahip olduğu, görünüşe göre bitmez tükenmez donanımın -ve gerçekten de aym biçimde engin bir donanıma sahip olan sıradan rüyalarımız sırasında deneyimlediğimiz gerçekliklerin-saklı düzen içinde sonsuz bir gizil gerçekliği bannırmakta olduğuna işaret ettiğine inanmaktadır. Dahası beynin, gündelik gerçekliğimizi oluşturmak için kullandığı holografik mekanizmayla, rüyalarımızı oluşturmak için kullandığı mekanizma ve Castañeda benzeri değiştirilmiş şuur hâlleri sırasında deneyimlemiş olduğumuz gerçeklikleri oluşturan mekanizma hep aynıdır; Globus bu üç tip gerçekliğin de temelinde aynı olduğu inancındadır.³⁵

Şuur Atomaltı Parçacıkları Yaratıyor mu,
Yoksa Yaratmıyor mu? İşte Bütün Mesele Bu

Görüşler arasındaki bu ayrılık holografik kuramın he-

BİR AVUÇ MUCİZE

nüz, oluşmakta olan bir düşünce olduğunu göstermektedir; tıpkı, açık seçik belirginleşmiş kıyılara sahip olması volkanik hareketler tarafından engellenen, yeni biçimlenmekte olan bir Pasifik adası gibi. Bazıları bu görüş birliği yokluğunu, kuramı eleştirmek için kullanabilirlerse de, hiç kuşkusuz, bilim tarafından üretilmiş en güçlü ve başarılı düşünce sistemlerinden biri olan Darwin'in evrim kuramının bile hâlâ sürekli değişim içinde bulunduğu ve evrim kuramcılarının, onun alanı, yorumu, düzenleyici mekanizmaları ve sonuçları konusunda tartışmayı sürdürmekte olduklarını da anımsamak gerekir.

Görüşler arasındaki bu ayrılık aynı zamanda mucizelerin ne denli karmaşık bir bilmece olduğunu da ortaya koymaktadır. Jahn ve Dunne'un, şuurun gündelik gerçekliği yaratma konusunda oynadığı rol hakkında da bir görüşleri vardır; Bohm'un temel önermelerinden birinden ayrılmakla birlikte, mucizeleri oluşturan süreç konusunda sağladığı kavrayış nedeniyle dikkatleri çekmektedir.

Bohm'un tersine, Jahn ve Dunne atomaltı parçacıkların, işin içine şuur girmedikçe belirgin bir gerçekliğe sahip olmadığına inanmaktadırlar. Jahn, "Sanırım, yüksek enerji fiziklerinde uzun süredir, evrenin edilgen bir yapıya sahip olduğu yolundaki inancımızı hayli geride bırakmış bulunuyoruz." demektedir, "Şuurla çevre arasındaki karşılıklı ilişki öylesine temel bir ölçekte meydana geliyor ki, gerçekliği hangi anlamda kullanırsak kullanalım onu gerçekten yarattığımızı söyleyebilir."¹⁰⁶

Daha önce belirtildiği gibi, fizikçülerin çoğu bu karşılıklı etkileşim görüşüne katılmaktadırlar. Bununla birlikte Jahn ve Dunne'un konumu bu konudaki genel eğilimden Önemli ölçüde farklıdır. Fizikçilerin çoğu, şuur ve atomaltı parçacıklar arasındaki karşılıklı etkileşimin, herhangi bir biçimde -bırakın mucizeleri bir yana- PK olaylarını açıklamak-

HOLOGRAFİK EVREN

ta bile kullanılabileceği görüşüne karşı çıkmaktadır. İşin aslında, fizikçilerin büyük çoğunluğu bu karşılıklı etkileşimin herhangi bir imada bulunduğunu görmezden gelmenin de ötesinde, sanki böyle bir karşılıklı etkileşim yokmuş gibi davranmaktadır. Syracuse Üniversitesinden kuantum kuramcısı Fritz Rohrlich, "Fizikçilerin çoğu neredeyse şizofrenik bir tutum sergüüyor." demektedir, "Bir yandan kuantum kuramının standart yorumunu kabul ederken diğer yandan, kuantum sistemlerinin gözlemlenmediği zaman da var olduğu görüşünde direnmektedirler."³⁷

Bu garip "bunun-doğru-olduğunu- bilsem-bile-bunun- üzerinde-düşünmeyeceğim" tavrı birçok fizikçiyi, kuantum fiziğinin en şaşırtıcı bulgularının yarattığı felsefi imalar üzerinde düşünmekten bile alıkoymaktadır. Cornell Üniversitesinden fizikçi N. David Mermin'in işaret ettiği gibi, fizikçiler üç kategoride toplanmaktadırlar: Ufak bir azınlık felsefi imalarla ilgilenmektedir; ikinci grubun bu imalarla neden ilgilenmedikleri konusunda hayli ayrıntılı nedenleri vardır, ama bu açıklamaları "konuyu tümüyle gözden kaçırma" eğilimindedir; üçüncü gruba gelince, bunların hiçbir ayrıntılı açıklamaları yoktur ve bunlar niçin ilgilenmediklerini açıklamayı tümünden kabul etmemektedirler. Mermin, "Onlara saldırıda bulunmak bile olası değildir." demektedir.³⁸

Jahn ve Dunne'm bu konudaki tavrı o denli çekingen değildir. Onlar, fizikçilerin parçacıkları keşfetmek yerine, gerçekte onları yaratmakta olduklarına inanıyorlar. Buna kanıt olarak da, özellikleri lâboratuvardan lâboratuvara değişen, yakınlarda keşfedilmiş anomalon adındaki bir parçacığı gösteriyorlar. Kullanan kişiye göre rengi ve çizgileri değişen bir araba düşünün! Bu, anomalon'un gerçekliğinin, onu keşfeden/yaratan kişiye bağlı olduğunu düşündüren, çok garip bir durumdur.³⁹

Aynı durum başka bir atomaltı parçacığı için de geçerli-

dir. 1939'da Pauli, radyoaktiviteyle ilgili önemli bir sorunu çözebilmek için nötrino adını verdiği kütsüz bir parçacığın varlığını ortaya atmıştı. Nötrino yıllarca yalnızca bir düşünce olarak kaldı, ama sonra 1957'lerde fizikçiler onun varlığına işaret eden bazı kanıtlar buldular. Bununla birlikte, günümüze daha yalan yıllarda fizikçiler, nötrinonun herhangi bir kütsesi olsaydı, Pauli'nin karşılaşmış olduğu sorunlardan daha da zorlu sorunların üstesinden gelebileceklerinin farkına vardılar; ve işte, 1980'de nötrinonun ufak ama ölçülebilir bir kütsesy sahip olduğunu gösteren kanıtlar gelmeye başladı! Hepsisi bu kadar da değil. Bir süre sonra, yalnızca Sovyetler Birliği'ndeki lâboratuvarın kütsesy sahip nötrinolar bulmuş olduğu anlaşıldı. Birleşik Devletler'deki lâboratuvarlarda böyle bir bulgu yoktu. 1980'lerin büyük bir bölümü boyunca durum böyle sürdü; artık diğer bazı lâboratuvarlarda Sovyetlerin bulguları doğrulanmaya başladıysa da durum henüz çözülmüş değildir.⁴⁰

Nötrinolann sergilediği farklı özellikler, en azından bir bölümüyle, onları araştıran fizikçilerin değişen beklentilerine ve farklı kültürel önyargılarına bağlı olabilir mi? Eğer böyleyse, işlerin bu durumda olması ilginç bir soruya yol açıyor. Eğer fizikçiler atomaltı dünyasını keşfetmiyor da kendileri yaratıyorsa, nasıl oluyor da bazı parçacıklar, örneğin elektronlar kendilerini kim gözlemlerse gözlemlenin dengeli bir gerçekliğe sahipmiş gibi görünüyor? Başka bir deyişle, nasıl oluyor da, elektronun bilgisine sahip olmayan bir fizik öğrencisi da onda, deneyimli bir fizikçinin bulabileceği özellikleri bulabiliyor?

Bu soruya verilebilecek olası bir yanıt, dünya hakkındaki algılarımızın yalnızca beş duyumuzla alabileceğimiz bilgiye dayanmayabileceğidir. Bu ne denli fantastik bir görüş gibi gelirse gelsin, böyle bir kavramı doğrulayacak çok iyi bir örnek durum var. Bu açıklamayı yapmadan önce,

HOLOGRAFİK EVREN

1970'lerin ortalarında tanık olduğum bir olaydan söz etmek istiyorum. Babam evinde konuk ettiği bir grup arkadaşını eğlendirmek amacıyla profesyonel bir ipnozcu kiralamış ve beni de çağırmıştı. İpnozcu, orada bulunanlar arasında kimin ipnoza daha uygun olduğuna çabucak karar vermiş ve babamın yakın arkadaşlarından, Tom adındaki bir kişiyi kendisine süje olarak seçmişti. Tom bu ipnozcuyla ilk kez karşılaşıyordu.

Tom'un çok iyi bir süje olduğu hemen anlaşıldı, birkaç saniye içinde ipnozcu onu derin bir transa sokmuştu. Soma gösteri ipnozcularının yaptığı alışılmış oyunları uygulamaya başladı. Tom'u odada bir zürafa olduğuna inandırmıştı, Tom ona şaşkınlıkla bakmaya başladı. Sonra Tom'u, bir patatesin gerçekte bir elma olduğuna inandırdı ve Tom onu kibarca yemeğe başladı. Ama gecenin asıl olayı adamın Tom'a, transtan çıktığında yeniyetme kızı Laura'nın ona tümüyle görünmez olacağı yolundaki telkiniydi. Laura'yı, Tom'un oturmakta olduğu sandalyenin tam karşısındaki bir sandalyeye oturtuktan sonra Tom'a uyanmasını söyledi ve ona kızını görüp görmediğini sordu.

Tom odanın içine bakındı, bakışları, kıkırdayıp duran kızının içinden geçip gitti. "Hayır," dedi. İpnozcu Tom'a, bundan emin olup olmadığını sordu. Tom, Laura'nın kıkırdamaları artmış olmasına karşın bu soruyu yine hayır diye yanıtladı. Sonra ipnozcu Laura'nın arkasına geçti, böylece Tom'un görüş açısından gizlenmiş oluyordu, cebinden bir nesne çıkarttı. Bu nesneyi, odadaki hiç kimsenin göremeyeceği biçimde dikkatle gizleyerek, arkadan Laura'nın beline dayadı. Tom'dan bu nesnenin ne olduğunu söylemesini istedi. Tom öne doğru eğildi, sanki doğrudan Laura'nın midesine bakıyor gibiydi, soma onun bir saat olduğunu söyledi. İpnozcu başını sallayarak onayladı ve Tom'a saatin üzerinde neler yazılı olduğunu sordu. Tom, yazılı olanları okumaya

BİR AVUÇ MUCİZE

çalışır gibi çabaladı ve sonra saatin sahibinin adını (bu, odada bulunanlar arasından ve hiç birimizin kim olduğunu bilmediği birisiydi) ve saatin üzerinde yazılı olan mesajı okudu, ipnozcu daha soma bu nesnenin gerçekten bir saat olduğunu ve Tom'un, üzerindeki yazıyı doğru olarak okumuş olduğunu görebilmemiz için saati odanın içinde dolaştırdı.

Daha soma Tom'la konuştuğumda, kızının kendisi için kesinlikle görünmez olduğunu söyledi. Onun tek gördüğü şey, ipnozcinun ayakta durduğu ve elinin içinde bir saat tutmakta olduğu idi. Eğer ipnozcu somadan kendisine neler olup bittiğini anlatmamış olsaydı, herkesin ortaklaşa kabulendiği normal gerçekliği algılamamış olduğunu asla bilmeyecekti.

Tom'un saat hakkındaki algısının, beş duyusu yoluyla aldığı bilgiye dayanmadığı açıktır. O bu bilgiyi nereden almıştı? Bunun bir açıklaması vardır, onun bu bilgiyi telepatik olarak başka birisinin zihninden -söz konusu durumda ipnotizmacının zihninden- almış olabileceği düşünülebilir. İpnotize edilmiş bireylerin diğer kişilerin duyularına "girebildiği" bazı araştırmacılar tarafından bildirilmiştir. İngiliz fizikçisi Sir William Barrett genç bir kızla yaptığı bir dizi deneyde bu fenomenle ilgili kanıtlar bulmuştur. Kızı ipnotize ettikten sonra ona, kendisinin yediği her şeyin tadını onun da alacağını söylemişti. "Gözleri sıkıca bağlanmış kızın arkasında dururken bir parça tuz alıp ağzıma attım; birden kız tükürüp bağırdı: "Neden ağzıma tuz koydunuz?" Sonra şekeri denedim; kız, "Bu daha iyi." dedi, tadını aldığı şeyin ne olduğunu sordum, "Tatlı." dedi. Hardal, biber, zencefil vb. denedim, kız her birinin adını söyledi, görünüşe göre kendi ağzıma attığım her şeyin tadını kız da alıyordu."⁴¹

Sovyet fizyologu Leonid Vasiliev, *Experiments in Distant Influence* (Uzaktan Etkileme Deneyleri) adını verdiği kitabında, 1950'de Almanya'da yapılan ve benzer bulgulara

HOLOGRAFİK EVREN

ulaşan bir araştırmayı aktarıyor. Bu çalışmada ipnotize edilen süje, yalnızca ipnotizmacının ağzına aldığı şeylerin tadını almakla kalmamış, ipnotizmacının gözüne bir ışık tutulduğunda göz kırpmış, ona hafifçe amonyak koklatıldığında aksırmış, ipnotizmacının kulağına dayadığı saatin tıkırtısını duymuş ve ipnotizmacı kendi kendisine bir iğne batırdığında bunun acısını deneyimlemiştir. Bütün bunlar, deneğin normal duyuları aracılığıyla hiçbir bilgi almamasını sağlayan koşullarda yer almıştır.⁴²

Başkalarının duyularına girebilme yeteneğimiz yalnızca ipnotik durumlarla sınırlı değildir. California'daki Stanford Araştırma Enstitüsü fizikçilerinden Harold Puthoff ve Russel Targ, artık ünlenmiş olan bir dizi deney sırasında deneylere katılanlardan hemen hepsinin "uzaktan görme" adını verdikleri bir yeteneğe sahip olduklarını görmüşler; bu terim, uzaktaki bir deneğin gördüğü şeyleri doğru olarak tanımlama yeteneği anlamına gelmektedir. Bireyler bu yeteneklerini, birbiri ardı sıra, yalnızca gevşemek ve gözlerinin önüne gelen imgeleri tanımlamak suretiyle sergiliyorlardı.⁴³ Dünyanın her yerindeki düzinelerce laboratuvarında yinelenmiş durumda olan Puthoff ve Targ bulguları, uzaktan görmenin belki de hepimizin içinde bulunan gizli kalmış bir yetenek olabileceğine işaret etmektedir.

Princeton'daki Anomalileri Araştırma Laboratuvarları da Puthoff ve Targ'ın bulgularını onaylamaktadır. Jahn, kendisinin de yer aldığı böyle bir araştırmada hiç görmemiş olduğu bir kent olan Paris'deki bir meslektaşının baküğü şeyi algılamaya çalışmıştır. Kalabalık bir cadde görmüş, buna ek olarak, Jahn'ın zihninde zırhlı bir şövalye imgesi belirmiştir. Somadan, anlaşıldığına göre, Paris'e gönderilen kişi o anda, tarihî asker figürlerinden oluşan heykellerle süslü bir devlet yapısının önünde duruyordu ve bu heykellerden biri de zırhlar içindeki bir şövalyeydi.⁴⁴

BİR AVUÇ MUCİZE

Böylece hepimizin birbirimizle, başka bir yönden daha, derin bir karşılıklı bağlantı içinde olduğumuz anlaşılıyor ve bu durum holografik bir evrende hiç de tuhaf bir şey değildir. Dahası, bu karşılıklı bağlantı biz şuurlu olarak farkında olmadığımız zamanlarda bile ortaya çıkmaktadır. Araştırmalar, bir odada bir kimseye verilen elektrik şokunun diğer bir odadaki başka bir kişinin poligrafi kayıtlarında ortaya çıkabildiğini göstermiştir.⁴⁵ Bir deneğin gözüne çaktırılan bir ışık, diğer bir odada yalıtılmış durumda bulunan başka bir kişinin EEG kayıtlarında ortaya çıkmaktadır.⁴⁶ Başka bir odaya gönderilen bir yakım, kendilerinin hiç tanımadığı bir isim listesinde, her ikisinin de tanıdığı bir isimle karşılaştığında, diğer odadaki deneğin parmağındaki kanın hacmi değişmektedir -bu durum, duyarlı bir otomatik sinirsel fonksiyon ölçme aracı olan plethismograf ile belirlenmiştir.⁴⁷

Bizim derin bir karşılıklı bağlantı içinde bulunduğumuz ve bu karşılıklı bağlantı yoluyla aldığımız bilgilerden -tıpkı Tom'un yapmış olduğu gibi- tümüyle inandırıcı gerçeklikler oluşturabilme yeteneğine sahip olduğumuz göz önüne alındığında, eğer ipnotize edilmiş birden çok birey aynı anda, aynı imgesel gerçekliği oluşturmaya kalkışarlarsa ne olur? Gariptir ama bu soru, Califomia Üniversitesi Davis kampüsünde psikoloji profesörü Charles Tart tarafından yapılan bir deneyle yanıtlanmış bulunmaktadır. Tart, derin transa girebilen ve kendileri de yetenekli birer ipnozcu olan Anne ve Bili adlarında iki lisans öğrencisi bulmuş, önce Anne'den Bill'i ipnotize etmesini istemiş. Bili ipnotize olduktan sonra, bu kez de Bill'e, Anne'i ipnotize etmesini söylemiştir. Tart'ın buradaki amacı, ipnotizmacı ile süjesi arasında zaten var olan güçlü bağın bu alışılmadık süreçle daha da güçlenmesini sağlamaktır.

Ve bu konuda haklıydı. İki denek gözlerini açtıklarında

HOLOGRAFİK EVREN

bu karşılıklı ipnotize durumunda her şey gözlerine gri görünmüştü. Bununla birlikte bu griliğin yerini çabucak canlı renkler ve parlak ışıklar almıştı, birkaç dakika içinde her ikisi de kendilerini dünya ötesi güzellikteki bir plajda buldular. Kum pırlantalar gibi parlıyordu, deniz, şampanya gibi kocaman kabarcıklarla çalkalanıyor ve parılıyordu, kıyı şeridi içlerindeki ışığı yansıtan saydam kristal kayalarla benekleniyordu. Tart, Anne ve Bill'in gördüğü bu şeyleri göremiyordu ama, onların konuşmalarından her ikisinin de aynı halüsinatif gerçekliği deneyimlemekte olduklarını çabucak kavradı.

Kuşkusuz, Anne ve Bili hemen bu yeni buldukları dünyayı keşfe çıkmışlardı, okyanusun içinde yüzdüler ve parılayan kristal kayaları incelediler. Ne yazık ki bazen hiç konuşmuyorlardı ya da Tart'ın görüş açısına göre böyleydi. Niçin sessizleştiklerini sorduğu zaman kendisine, paylaştıkları bu düşsel dünyada kendi aralarında konuştuklarını söylemişlerdi, Tart'a ikisi arasında bir tür normalüstü iletişimin söz konusu olduğunu düşündüren bir fenomendi bu.

Anne ve Bili böyle birçok seans yaptılar ve bu seansların her birinde çeşitli gerçeklikler yarattılar; bunların hepsi de normal uyanık durumlarında deneyimledikleri herhangi bir olgu kadar inandırıcı, beş duyuları tarafından algılanabilir nitelikte ve boyutsal olarak gerçekleşti. Tart, Anne ve Bill'in içinde buldukları dünyaların aslında, gerçekliğin çoğumuz tarafından kabul gören soluk, gümüşsü uyarlamalarından daha gerçek olduğuna karar verdi. Tart bu konuda şöyle diyordu: "Sonradan, ipnoz sırasında deneyimledikleri yaşantılar konusunda birbirleriyle zaman zaman konuşuyorlardı; bir ara, paylaştıkları deneyimlerinin ayrıntılarından söz etmekte olduklarının farkına vardılar, oysa bunlar teyp kayıtlarında geçmiyordu; o zaman deneyimledikleri bu dünya ötesi yerlerde gerçekten de 'bulunmuş oldukları-

' hissettiler.⁴⁸

Anne ve Bill'in okyanus dünyası kusursuz bir hologra-gerçeklik örneğiydi; karşılıklı bağlantı alanından, şuurıyla desteklenen ve temelde kendisini doğuran düşün-süreçleri kadar yoğrulabilir (esnek) nitelikte üç boyutlu 'r yapılaşma yaratılmıştı. Bu yoğrulabilirlik niteliği sahip olduğu özelliklerin pek çoğunda kendisini ortaya koyuyordu. Üç boyutlu olmakla birlikte uzayı, günlük yaşam gerçekliğinin uzayından çok daha esnekti. Anne ve Bili onu tanımlayacak sözcük bulamıyorlardı. Daha da garibi, kendi bedenlerinin dışında, ortaklaşa deneyimledikleri bir dünya oluşturmak konusunda son derece yetenekli olmalarına karşın, kendi bedenlerini oluşturmayı sık sık unutuyorlar ve çoğu kez havada dalgalanan yüzler ya da kafalar olarak var oluyorlardı. Anne, bir keresinde Bili, kendisinden elini vermesini isteyince, "bir tür el oluşturmak" zorunda kalmıştı.⁴⁹

Bu karşılıklı ipnoz deneyi nasıl sonuçlanmıştı? Ne yazık ki, bu görkemli vizyonların bir biçimde gerçek, hatta belki de günlük gerçekükten daha da gerçek olduğu düşüncesi Anne'i ve Bill'i o denli ürkütmüştü ki, sonunda yapmakta oldukları şey konusunda giderek huzursuzlanmaya başladılar. Ve sonunda bu araştırmalarından vazgeçtiler ve hatta içlerinden biri (Bili), ipnozdan tümüyle vazgeçti.

Anne ve Bill'in -birlikte paylaştıkları- bir gerçekliği yaratmalarına izin veren duyular dışı karşılıklı bağlantı alanına, bu iki insan arasındaki bir tür etki alanı -ya da dilerseviz, bir "gerçeklik-alanı" diyelim- gözüyle de bakılabilir. Eğer babamın evindeki ipnozcu hepimizi bir transa sokmuş olsaydı ne olurdu, diye merak ediyorum. Yukarıdaki kanıtların ışığında, aramızdaki uyum yeterince derin olabildiği takdirde, Laura'nm hepimizin gözünden silinebileceğine inanmak için pek çok neden var. Bizler, hepimiz kolektif olarak o saatle ilgili bir gerçeklik alanı yaratabilir, onun üzerin-

HOLOGRAFİK EVREN

deki yazıyı okuyabilir ve algıladığımız şeyin gerçek olduğuna tümüyle emin olabilirdik.

Eğer şuurun atomaltı parçacıkların yaratılmasında bir rolü varsa, atomaltı dünyayla ilgili gözlemlerimizin de bir tür gerçeklik alanı olması olası değil midir? Eğer Jahn, Paris'teki bir arkadaşının duyuları yoluyla bir zırhı algılayabiliyorsa, dünyanın her yerindeki fizikçilerin de bir elektron-da gözledikleri herkesçe kabul görmüş özellikleri meydana getirmek için Tart'ın deneklerindeki benzer karşılıklı ipnozun bir türünü kullanarak birbirleriyle şuur dışı bir bağlantı içinde olabileceklerine inanmak zor mudur? Bu olasılık ipnozun başka olağan dışı özellikleriyle de desteklenmektedir. İpnoz, diğer değiştirilmiş şuur hâllerinde olduğu gibi herhangi bir olağan dışı EEG dalgasına neden olmaz. Psikoloji diliyle söyleyecek olursak, ipnozun en çok benzediği zihinsel durum, olağan uyanık şuur durumudur. Acaba bu, olağan uyamak şuur durumunun da bir tür ipnoz olabileceği anlamım mı taşımaktadır? Yoksa hepimiz zaman zaman ve sürekli olarak gerçeklik alanları ile ilişkiye mi geçiyoruz?

Nobel ödüllü Josephson böyle bir durumun söz konusu olabileceğinden söz ediyor. Globus gibi o da, Castaneda'nın çalışmasını ciddiye almış ve bu çalışmayı kuantum fiziğiyle ilişkilendirme çabasına girişmiştir. Josephson, nesnel gerçekliğin insan ırkının kolektif anılarının ürünü olduğunu ve Castaneda'nın deneyimlediği türden normal ötesi olayların ise bireysel isteğin kendini gerçekleştirmesi olarak görülmesi gerektiğini öne sürmektedir.⁵⁰

Gerçeklik alanlarının yaratılmasında rol oynayan tek öge insan şuuru olmayabilir. Uzaktan görme deneyleri kişilerin, o anda hiçbir insan gözünün bulunmadığı uzak yerleri de doğru olarak tanımlayabildiklerini göstermiştir.⁵¹ Aynı biçimde, denekler, bir grup mühürlü kutu arasından rastgele seçilen ve bu yüzden içinde ne olduğu kimse tarafından bi-

linmeyen bir mühürlü kutunun içindekilerini de tanımlayabilmişlerdir.⁵² Bunun anlamı bizim, diğer kişilerin duyularıyla ilişkiye geçmenin de ötesinde başka şeyler yapabilmekte olduğumuzdur. Biz gerçekliğin kendisiyle ilişkiye geçebilir ve bilgi alabiliriz. Bu alışılmadık bir şey gibi görünse de, holografik bir evrende şuurun her şeye sinmiş olduğu ve "anlam"ın hem zihinsel hem de fiziksel dünyada etkin bir varlığa sahip olduğu düşünülecek olursa hiç de öyle garip gelmeyebilir.

Bohm anlamın bu "her yerde hazır ve nazır" olma niteliğinin telepati ve uzaktan görme fenomenlerine olası bir açıklama getirdiği inancındadır. O, her iki fenomenin de aslında yalnızca, psikokinezinin farklı biçimleri olduğunu düşünmektedir. Tıpkı PK gibi bir zihinden bir nesneye iletilen bir anlam rezonansı söz konusudur, diyor Bohm. Aynı biçimde, uzaktan görme olayına da bir nesneden bir zihne iletilen bir anlam rezonansı olarak bakılabilir. Bohm, "Anlam' uyumu ya da rezonansı bir kez sağlandı mı, aksiyon her iki yönde de başlar, böylece uzaktaki sistemin 'anlam'ı, gözlemcinin içinde harekete geçerek bir tür tersine psikokinezi üretir ve sonuç olarak o sistemin imgesini o kişiye geçirir." demektedir.⁵³

Jahn ve Dunne'in da benzer bir görüşü vardır. Onlar gerçekliğin yalnızca şuurun kendi çevresiyle olan karşılıklı etkileşiminden oluştuğuna inanmakla birlikte, şuuru tanımlama konusunda çok liberal bir tavra sahiptirler. Onların görüşü, bilgiyi üreten, alan ya da kullanan her şeyi kapsamaktadır. Böylece hayvanlar, virüsler, DNA, makineler (yapay zekâyâ sahip olsun ya da olmasın) ve cansız kabul edilen nesnelerin hepsinde gerçekliğin yaratılmasına katılmalarını sağlayacak özellikler zaten önceden vardır.⁵⁴

Eğer bu önermeler doğruysa, bilgiyi yalnızca diğer insanların zihinlerinden değil de, canlı gerçeklik hologramı-

HOLOGRAFİK EVREN

nın kendisinden öğrenebiliyorsak, psikometri -bir nesnenin geçmişi hakkındaki bilgiyi yalnızca ona dokunmak yoluyla öğrenebilme yetisi- de açıklanmış olur. Böyle bir nesne cansız olmayıp kendine özgü bir tür şuurla kaplıdır. O, evrenden bağımsız olarak var olan bir "şey" değil, her şeyin arasında var olan karşılıklı bağlantının bir parçasıdır - kendisiyle ilişkiye geçmiş bulunan herkesin düşünceleriyle bağlantılı, onun varlığıyla ilişkisi olmuş her hayvan ve nesneyi kapsayan şuurla bağlantılı, kendi geçmişi yoluyla saklı düzenle bağlantılı ve onu elinde tutan psikometrist kişinin zihniyle bağlantılıdır.

Herhangi Bir Şeyi Karşılıksız Elde Edebilirsiniz

Fizikçiler atomaltı parçacıkların yaratılmasında bir rol oynuyorlar mı? Şu anda bu bilmece henüz çözülmemiştir; ancak, böyle bir durumun var olduğu konusundaki tüm belirtiler, birbirimizle karşılıklı bağlantıda bulunma ve sanki olağan uyanık durumdaki gerçekliğimizmiş gibi gerçeklikler oluşturabilme yeteneğimiz değildir. Gerçekten de mucizelerle ortaya konan kanıtlar bu alandaki yeteneklerimizin daha henüz yeni yeni farkına varmaya başladığımızı göstermektedir. Gardner tarafından bildirilmiş şu iyileşme mucizesine bir göz atalım. Pakistan'da çalışan Ruth Coggin adındaki bir İngiliz doktoruna 1982 yılında Kamro adında, otuz beş yaşında bir Pakistanlı kadın başvurmuştu. Kamro sekiz aylık gebeydi ve gebeliğin büyük bir bölümünde kanamalar olmuş ve aralıklı karın ağrıları çekmişti. Coggin ona derhal bir hastaneye yatmasını salık verdi, ama Kamro bunu kabul etmiyordu. Yine de iki gün sonra kanaması öylesine arttı ki, derhal bir acil servise gönderildi.

Coggin'in tanısına göre, Kamro'nun kan kaybı "çok ağır" dı, ayakları ve karnı anormal biçimde şişmişti. Kamro

BİR AVUÇ MUCİZE

esi gün yine "ağır" bir kanama geçirince Coggin ona sezaryen yapmak zorunda kaldı. Coggin uterusu açar açmaz da i da ağır bir kanamayla karşılaştı, siyah kan durmak bilme- akıyordu; Kamro'nun kanının pıhtılaşma özelliğinden yoksun olduğu açıkça belliydi. Bu arada Coggin, Kamro'nun sağlıklı kız bebeğini çıkartıp almıştı; kadının döl yatağını pıhtılaşmayan derin bir kan gölü doldürmüştü, kan kesikten dışarı akıp duruyordu. Coggin, son derece kansız alan kadına bir litre kan verdirtti, ama kan kaybını bu bile karşılamıyordu. Yapabileceği başka bir şey kalmayan Coggin Tanrı'ya yakarmaya başladı.

Coggin şöyle yazmıştı: "Hastayla birlikte kendisine, büyük bir iyileştirici olduğunu açıkladığım İsa'ya yakarmaya başladık, O'na ameliyattan önce de yakarmıştık. Hastaya artık üzülmemesini söyledim. İsa'nın böyle bir durumu iyileştirdiğini daha önce de görmüştüm ve O'nun kendisini de iyileştireceğinden emindim."⁵⁵

Sonra beklediler.

Geçen saatler boyunca kadının kanaması sürdü, ama kötüleşeceği yerde genel durumu dengelenmeye başlamıştı. O akşam Coggin Kamro ile birlikte yine İsa'ya yakardı, "hızlı kan kaybı" hiç ara vermeden sürüyordu ama hasta artık bu kayıptan etkileniyormuş gibi görünmüyordu. Ameliyattan kırk sekiz saat sonra kan sonunda pıhtılaşmış ve iyileşme süreci tam olarak başladı. Ve Kamro on gün sonra bebeği ile birlikte evine döndü.

Coggin onun ne kadar kan kaybetmiş olduğunu ölçebilecek durumda olmamakla birlikte kadının ameliyat sırasında ve sonraki yoğun kanama sırasında kan hacminin tümünden fazlasını yitirmiş olduğunu tahmin edebiliyordu. Gardner olayın belgelerini inceledikten sonra bunu kabul etti. Buradaki sorun, böyle yıkım sayılabilecek bir kaybm yerini alabilecek miktarda kanın yeterli hızla üremesine ola-

nak bulunmayışıydı; eğer böyle bir olanak olsa kanamadan kimse ölmezdi. Bu olayda kişi kendisini, Kamro'nun yeni kanının hiç yoktan materyalize edilmiş olabileceği gibi tedirginlik verici bir sonuç çıkartma durumunda buluyor.

Sonsuz küçüklükteki bir parçacığı ya da iki çubuğu yaratma yeteneğiyle, sıradan bir insan bedenini yeniden doldurmaya yetecek miktarda, beş ya da altı litre kam materyalize edebilme yeteneğini karşılaştırın. Üstelik yoktan yaratabildiklerimizin tümü bu kadar da değil. 1974 Haziranında, Endonezya'nın en doğusundaki ufak bir ada olan Timor Timur'a yaptığı bir yolculuk sırasında Watson, aynı biçimde dikkat çekici bir materyalizasyon örneğiyle karşılaşmıştı. Bu yolculuktan asıl amacı, istek üzerine yağmur yağdırabüdüğü ileri sürülen Endonezyalı bir tür mucize yaratıcısı olan ünlü bir matan do'ok'u ziyaret etmek olduğu hâlde, yalanlardaki bir köyde bulunan bir eve yıkıcı zararlar veren olağan dışı aktif bir buan, bir kötü ruh dikkatini çekmişti.

Bu evde yaşayan aile, evli bir çift, iki ufak erkek çocuğu ve kocanm, yaşça kendisinden küçük, evlenmemiş üvey kız kardeşinden oluşuyordu. Çift ve çocukları, koyu tenleri ve kıvrıkcık saçlarıyla tipik Endonezyalı görünüşüne sahiplerdi. Oysa, adı Alin olan üvey kız kardeşin fiziği çok farkhydı, teni onlarmkinden çok daha açıktı ve çizgileri daha çok Çinliye benziyordu. Bir koca bulamamış olmasının nedeni de buna bağlanıyordu. Aile kendisine karşı ilgisiz davranıyordu, Watson onun aile içinde bir sıkıntı kaynağı olduğunu hemen anlamıştı.

O akşam, ailenin saman damlı evinde yenen yemekte, Watson birçok şaşkırtıcı fenomene tanık oldu. Önce, çiftin sekiz yaşındaki oğlu, nedensiz bir çığlık attı ve elindeki fincanı masaya düşürdü, elinin sırtı anlaşılmasız bir biçimde kanıyordu. Çocuğun yanında oturan Watson, onun elini inceledi. Çocuğun elinin üzerinde, insan dişiyile yapılmış olduğu

belli olan yarım çember biçiminde taze bir yara vardı ve çapı çocuğun kendi diş izlerinden daha geniştir. Her zaman dışlanan garip kişi olan Alin, bu olay olduğu sırada çocuğun karşısındaki ateşin önünde bir şeylerle uğraşıyordu.

Watson yaraları incelediği sırada lâmbamn alevi maviye dönüşüp birden parladı ve bu ışığın altında yemeğin üzerine tuz yağmaya başladı, her yanım örten tuz, yemeği yene-
mez bir hâle getirmişti. "Öyle sel gibi akıyordu, ağır, açık seçik bir akıştı, başımı kaldırıp, masamn birkaç santim üzerinde, havadan yağmakta olduğunu görmeme izin verecek kadar sürmüştü." diyor Watson.

Watson hemen masadan fırladı, ama gösteri bitmemişti. Birdenbire masa şiddetli darbe sesleriyle sıçramaya başladı. Aile de fırlayıp ayağa kalkmıştı; masa, "içinde yabanî bir hayvan olan bir kutu kapağı gibi" sığıyordu, sonunda devrildi. Watson'un ilk tepkisi aileyle birlikte koşarak evden dışarıya kaçmak olmuştu. Ama kendine gelince eve geri döndü ve odayı araştırarak olayı açıklayabilecek herhangi bir hile kanıtı bulmaya çalıştı. Ama bulamadı.⁵⁶

Bu ufak Endonezya kulübesinde gerçekleşen olaylar, hayaletlerin görünmediği, ama gizemli sesler ve psikokinetik eylemlerin olaya eşlik ettiği klâsik "tekinsiz ev" olaylarından biriydi. Bu gibi tekinsiz evler -bu olayda söz konusu olan bir yer değil, Alin'di- çevrelerine çok insan toplamaya müsait olduğu için, parapsikologların çoğu bu gibi olayların genellikle, kendisi şuurunda olmadığı hâlde psikokinetik yeteneğe sahip kişilerin çevresinde ortaya çıkmakta olduğu düşüncesindedirler. Tekinsiz evlerle ilgili araştırmalar yıllımda materyalizasyonun da uzun ve ünlü bir tarihi vardır, rneğin, Cambridge, Trinity Kolejdeki matematikçilerden biri olan A.R.G. Owen, *Can We Explain the Poltergeist* (Tekinsiz Evleri Açıklayabilir miyiz?) adını taşıyan **klasikleşmiş** kitabında, M.S. 530 yıllarından başlayarak çağımıza dek gelen

HOLOGRAFİK EVREN

tekinsiz ev olaylarında yoktan materyalize edilen nesnelere sayısız örneğini sıralamaktadır.⁵⁷ Bu olaylarda, tuz değilse bile, ufak taşlar sıkça görülmektedir.

Sunuş bölümünde, bu kitapta üzerinde tartışılacak paranormal olaylardan çoğunu benim de deneyimlemiş olduğumdan söz etmiş ve ileride bunlardan bazılarını değineceğimi söylemişim. Şimdi, açık davranmak ve Watson'un, o ufak Endonezya kulübesinde birdenbire ortaya çıkan psikokinetik eylemlere tanık olduktan sonra nasıl bir ruh hâli içinde kaldığımı anladığımı itiraf etmek zorundayım, çünkü çocukken ailemin yeni taşındığı bir ev (bu, ailemin kendi yaptırdığı yeni bir evdi) hayaletlerin uğradığı bir tekinsiz ev olmuştu. Bizim hayaletimiz ben koleje gittiğimde evimizi bırakıp benim peşimden geldiği ve bu hayaletin eylemleri benim değişen ruh durumlarıma yakından bağlı olduğu için -öfkeli olduğum ya da moralim bozuk olduğu zamanlarda maskaralıkları daha acımasız, ruh durumum keyifli olduğu zamanlarda da daha afacan ve kaprisli oluyordu- ben tekinsiz ev olaylarına her zaman, çevresinde en fazla eylemde buldukları kişinin, kendisinin de şuurunda olmadığı, psikokinetik yeteneklerinin sergilenmesi gözüyle baktım.

Benim duygularıyla bağlantılı olan bu durum kendisini sık sık gösteriyordu. Eğer keyifli bir ruh hâli içindeysem, uyandığımda tüm çoraplarımı evdeki bitki saksılarına sarılmış durumda buluyordum. Eğer keyfim kaçıkça, hayalet odamın içinde ufak nesnelere havada oradan oraya döndürüyor ve bazen da kırıyordu. Yıllar boyunca ben ve ailemin çeşitli üyeleri birçok psikokinetik olaya tanık olduk. Annem, ben emekleme çağımdayken bile kap kaçığın mutfak masasının üzerinde hiç nedensiz olarak sıçramaya başlayıp yere düştüğünü anlatmıştı. *Beyond the Quantum* (Kuantum Ötesinde) adlı kitabımda bu deneyimlerimden bazılarını anlatmışım.

BİR AVUÇ MUCİZE

Bu parantezleri kolayca açamıyorum. Böyle olayların çoğu kimseye ne denli yabancı gelebileceğini ve bazı bölümlerde içine düşebilecekleri kuşkuculuğu çok iyi anlıyorum. Yine de, bunlar hakkında konuşmak zorundayım, çünkü bu gibi fenomenleri hasır altı etmeyip, anlamaya çalışmamızın yaşamsal önemi olduğuna inanıyorum.

Bununla birlikte biraz ürpererek, benim hayaletimin de ara sıra nesnelere materyalize ettiğini itiraf ediyorum. Bu materyalizasyonlar ben altı yaşmdayken başladı, geceleri evimizin damına açıklanamayan çakıl yağmurları yağıyordu. Sonra evimin içinde bana doğru ufak cilâlı taşlar ve kenarları deniz kıyısında bulunan cam kırıkları gibi aşınmış kırık cam parçaları atılmaya başlandı. Ender olarak başka nesnelere de materyalize oluyordu, bozuk paralar, bir gerdanlık ve birçok saçma nesnelere. Ne yazık ki, ben genellikle bu nesnelere ortaya çıktıkları anda değil de, ortaya çıkışlarından sonra görebiliyordum. Örneğin, bir gün New York'daki dairemde uyuklarken göğsüme bir spagetti yığını düştü (sossuz). Odada tek başımdaydım, hiçbir açık pencere ya da kapı yoktu, dairemde o anda hiç kimse bulunmuyordu, ortalıkta birisinin spagetti pişirmiş olduğunu ve daireme dalıp üzerime spagetti fırlattığını gösteren hiçbir işaret de yoktu; bu yüzden, bilemediğim nedenlerle, hiçbir yerden gelmeyen bir avuç soğuk spagettinin havada belirip göğsümün üzerine düştüğünü tahmin edebiliyordum yalnızca.

Bununla birlikte birkaç kez, nesnelere tam materyalize oldukları anda gördüm. Örneğin, 1976'da, çalışma odamda bulunduğum sırada bir an başımı kaldırınca kahverengi bir nesnenin havada, tavandan birkaç santim aşağıda, birdenbire beliriverdiğini gördüm. Görünür görünmez de dimdik doğru aşağıya düşüp ayağımın dibine kondu. Bu nesneyi yerden alıp baktım, genellikle bira şişeleri yapımında kullanılan türde kırık, kahverengi bir cam parçasıydı. Gerçi bir-

HOLOGRAFİK EVREN

kaç saniye süren bir naz yağmuru kadar gösterişli bir şey değildi ama, bana böyle şeylerin olabileceğini öğretti.

Günümüzde gerçekleşen belki en ünlü materyalizasyon olayları, altmış dört yaşındaki bir kutsal adam olan ve güney Hindistan'ın Andra Pradeş bölgesinin uzak bir köşesinde yaşayan Satya Sai Baba tarafından üretilmiş bulunan nesnelere. Bu fenomeni gözleriyle görmüş sayısız tanığa göre, Sai Baba tuz ve taş parçalarından farklı şeyler üretebilmektedir. Havadan madalyonlar, yüzükler, mücevherler çıkartmakta ve bunları çevresindekilere armağan olarak vermektedir. Ayrıca, Hint tatlıları ve şekerlerinden oluşan sonsuz bir stoğu materyalize edebilmekte, ellerinin arasından vibuti ya da kutsal küller dökülmektedir. Bu olaylara sözcüğün tam anlamıyla binlerce kişi tanık olmuştur, bunların aralarında bilim adamları ve sihirbazlar da vardır ve hiç kimse herhangi bir hile izi bile bulamamıştır. Bu tanıklardan biri de İzlanda Üniversitesinden psikolog Erlendur Haraldsson'dur.

Haraldsson on yıl boyunca Sai Baba'yı incelemiş ve bulgularını kısa süre önce yayımlanan, *Modern Miracles: An Investigative Report on Psychic Phenomena Associated with Sathya Sai Baba* (Çağdaş Mucizeler: Sathya Sai Baba ile İlişkili Fiziksel Fenomenler Hakkında Bir Rapor) adlı kitabında sergilemiştir. Haraldsson sonuç olarak, Sai Baba'nın ürettiği şeylerin birer aldatmaca ve el çabukluğu sonucunda ortaya çıkmakta olduğunu kamtlayamamış bulunduğunu kabul ederken, aynı zamanda burada normalüstü bir şeylerin yer almakta olduğu konusunda bir hayli kanıt bulunduğunu da aktarmaktadır.

Sai Baba, istek üzerine belirli nesnelere materyalize edebilmekteydi. Bir keresinde Haraldsson kendisiyle ruhsal ve ahlaksal konularda konuşurken, Sai Baba, günlük yaşamın ve ruhsal yaşamın "bir çift rudrakşa gibi birarada gelişmesi"

BİR AVUÇ MUCİZE

gerektiğini söylemişti. Haraldsson bir çift rudrakşa'nın ne olduğunu sorduğunda, ne Sâi Baba ne de çevirmen bu terimin İngilizce karşılığını bulamamışlardı. Sai Baba, bu tartışmayı sürdürmek istiyordu, ama Haraldsson bu sözcüğün anlamının ne olduğunu öğrenmek istediğinde direnince, "Sai Baba birdenbire sabırsızca bir hareketle yumruğunu sıktı ve elini bir iki saniye salladı. Sonra elini açıp bana dönüp, 'İşte bu.' dedi. Avucunun içinde meşe palamuduna benzer bir çift nesne vardı. Bu, bir ikiz portakal ya da bir ikiz elma gibi birarada büyümüş bir çift rudrakşa'ydı." diyor Haraldsson.

Haraldsson bu çift tohumu bir am olarak saklamak istediğini belirtince Sai Baba bunu kabul etti, ama önce onu yine kendisine vermesini istedi. "Bu çift rudrakşa'yı iki elinin arasına sakladı, üzerine üfledi ve elini açıp bana doğru uzattı. Şimdi rudrakşa'ların üst ve alt bölümlerinde, kısa altın bir zincirle birarada tutan iki altın siperük bulunuyordu. Tepesinde ise, üzerine ufak bir yakut gömülmüş olan altın bir haç ve hacın üzerinde bir zincire geçirilip boyuna asılabilmesi için ufak bir delik vardı."⁶⁸ Haraldsson somadan bu çift rudrakşa'nın son derece ender bir botanik anomali olduğunu öğrendi. Danıştığı birçok Hintli botanikçi, daha önce böyle bir şeyi hiç görmemiş olduklarını söylediler. Haraldsson sonunda, Madras'daki ufak bir dükkânda bunun daha kötü biçimli bir örneğini buldu, dükkân sahibi bu örnek için, neredeyse, üç yüz dolar karşılığında Hint parası istiyordu. Londra'da bir kuyumcu, bu nesnenin üzerindeki saf altının, en az yirmi iki ayar olduğunu söyledi.

Bu gibi armağanlar az görülmüş şeyler değildi. Sai Baba, kendisini bir kutsal adam sayarak her gün ziyarete gelen kalabalıklara, sık sık pahalı yüzükler, mücevherler ve altından yapılmış nesnelere veriyordu. Ayrıca bol miktarda yiyecekler de materyalize ediyordu, ellerinin arasından dökülen

çeşitli tatlılar sıcacıktı, öyle ki insanlar onları ellerinde tutamıyorlardı. Ellerinden (hatta ayaklarından) tatlı şuruplar ve güzel kokulu yağlar dökülüyordu, hepsi dökülüp bittiğinde ellerinde hiçbir yapışkanlık kalmıyordu. Bazen egzotik nesnelere de üretiyordu, örneğin üzerlerinde, kusursuzca kazanmış Krişna resimleri olan pirinç taneleri, mevsimsiz meyveler (elektriği ve buzdolabı bulunmayan ülkenin o bölgesi için olanaksız bir şeydi bu) ve görünüşte normal bir elmaya benzeyen, ama kabukları soyulduğunda bir yanı elma, diğer yanı başka bir meyve olan garip meyveler.

Ürettiği şeyler arasında aynı derecede şaşırtıcı olan başka bir şey de kutsal küllerdi. Bunlar, kendisini görmeye gelen kalabalıkların arasında yürürken ellerinden bitmez tükenmez miktarlarda dökülüyordu. Onları her yere saçıyorlardı, kendisine doğru uzatılan kaplara, açık avuçlara, başları üzerine, yerdeki uzun, dalgalı patikaya. Aşram'ının çevresindeki topraklardan her geçişinde birçok fiçıyı doldurabilecek miktarda kutsal kül saçıyorlardı. Haraldsson, Amerikan Ruhsal Araştırmalar Derneğinin araştırmalar direktörü Dr.Karlis Osis'le birlikte Sai Baba'ya yaptığı ziyaretlerden birinde bu külleri materyalize olurken görmüştü. Haraldsson'un bildirdiğine göre, "Eli açık ve yere doğru dönüktü, havada eliyle birkaç küçük çember çizdi. Bunu yaparken, hemen elinin altında, havada gri bir madde belirdi. Sai Baba'ya biraz daha yalan oturan Dr.Osis, bu maddenin önce tanecik biçiminde ortaya çıktığına (ama dokunulunca küle dönüşüyordu) dikkat etmişti. Eğer Sai Baba bunu bizim farkına varamadığımız bir el çabukluğuyla ortaya çıkartıyor olsaydı, taneciklerin daha havadayken çözülmesi gerekirdi."⁵⁹

Haraldsson, Sai Baba'mn gösterilerinin kitle ipnozu sonucu olmadığını, çünkü bu açık hava gösterilerinin filme çekilmesine rahatça izin vermiş olduğu için, her şeyin filmde de aynı biçimde görüldüğünü söylüyor. Yine, bazı belirli

BİR AVUÇ MUCİZE

nesnelerin üretilmesi, bazı nesnelerin az bulunur, yiyeceklerin sıcak, materyalizasyonun tüm boyutlarıyla gerçekleşmiş olması herhangi bir aldatmaca olasılığını ortadan kaldırıyor. Haraldsson, şimdiye dek hiç kimsenin Sai Baba'nın sahtecilik yaptığını belgeleyen herhangi bir kanıt göstermediğine de işaret ediyor. Ayrıca, Sai Baba bu sürekli nesne akışını yarım yüzyıldır sürdürmekte; bunu on dört yaşından beri yapmakta oluşu hem yaptığı sayısız materyalizasyonlara, hem de lekesiz ününün önemine ayrı bir doğrulama getiriyor. Sai Baba nesnelere hiçlikten mi yaratıyor? Bu konuda karar verebilecek bir jüri henüz bulunmuyor, ama Haraldsson kendi görüşünün ne olduğunu açıklıkla belirtmemiş. O, Sai Baba'nın gösterilerinin bize, "tüm insanoğlunun içinde, bir yerlerde uyumakta olan dev gibi bir gizil gücün varlığını anımsatmakta olduğuna" inanıyor.⁶⁰

Hindistan'da materyalizasyon yapabilen bireylerin sayısı bilinmiyor. Batıda sürekli olarak yerleşmiş bulunan ilk önemli kutsal adam olan Paramahansa Yogananda (1893-1952), *Autobiography of a Yogi* (Bir Yoginin Otobiyografisi) adlı kitabında, mevsimsiz meyveler, altın tabaklar ve diğer nesnelere materyalize eden birçok Hindu çileciden söz ediyor. İlginç olan şu ki Yogananda, bu gibi güçlere ya da siddilere sahip kişilerin her zaman yüksek bir ruhsal evrim içinde olmayabilecekleri konusunda bizi uyarıyor. "Dünya nesnelendirilmiş bir düşten başka bir şey değildir," diyor Yogananda ve "güçlü zihniniz çok yoğun olarak neye inanırsa o şey derhal gerçekleşir."⁶¹ Bunu başarabilen bireyler acaba, Bohm'un uzay boşluğunun her santimetre karesini doldurduğuna inandığı o olağan dışı büyüklükteki kozmik enerji denizinin yalnızca ufak bir alamıyla ilişkiye geçmek için bir yol mu bulmuşlardır?

Yapmış olduğu bir dizi şaşırtıcı materyalizasyonla, Haraldsson'un Sai Baba'ya sağladığı onaydan daha büyüğünü

HOLOGRAFİK EVREN

kazanmış olan bir kişi ise Therese Neumann'dır. Stigmalarına ek olarak, Neumann ayrıca bir inedia ya da hiçbir şey yiyip içmeden yaşayabilme konusunda normalüstü bir yetenek sergilemiştir. Onun inediası, genç bir rahibin boğazındaki hastalığı kendi bedenine "geçirdiği" ve yıllarca yalnızca su içerek beslenebildiği, 1923 yılında başlamıştır. Sonra, 1927'de yemekten de, sudan da tümüyle vazgeçmiştir.

Regensburg'daki yerel piskopos, Neumann'm orucunu öğrenince, kendisini incelemesi için evine bir komisyon göndermiştir. 14 Temmuz 1927'den, 29 Temmuz 1927'ye dek, Seidl adındaki bir tıp doktorunun danışmanlığında dört Franciscan hemşire rahibe onun her hareketini dikkatle incelemiştir. Onu gece gündüz dikkatle gözlemlemişler ve ağzım yıkamak ve çalkalamak için kullandığı su dikkatle ölçülüp tartılmıştı. Rahibeler Neumann hakkında birçok olağan dışı şeyin farkına varmışlardı. Hiç tuvalete çıkmıyordu (hatta altı haftalık bir süreçten sonra yalnızca bir bağırsak hareketi olmuş ve Dr. Reismanns tarafından incelenen dışkıda yalnızca az miktarda mucus (*) ve safra bulunmuş ama hiçbir yiyecek izine rastlanmamıştır). Ayrıca bedeninde hiçbir susuz kalma işareti yoktu; ortalama bir insan soluk verirken günde dört yüz gram kadar suyu açığa çıkartır ve derisindeki gözeneklerden yine aynı miktarda suyu dışarı atar. Onun kilosu hep aynıydı; stigmalarının haftalık açılmaları sırasında yaklaşık dört kilo kadar kan kaybettiyse de, kilosu bir iki gün içinde yeniden normale dönmüştü.

Yapılan incelemenin sonunda Dr.Seidl ve hemşireler Neumann'm on dört gün boyunca hiçbir şey yememiş ve içmemiş olduğuna tümüyle ikna olmuşlardı. Yapılan testler inandırıcıydı, çünkü insan bedeni yemek yemeden iki hafta yaşayabilirdi ama su içmeden bu sürenin yansım bile geçirebileceği kuşkuluydu. Yine de bu, Neumann için hiçbir şey

(*) Mucus: Burun, gözler ve ağız gibi havayla temas eden boşlukların iç yüzünü örten zann koruyucu tabakası. (Ç.N.)

BİR AVUÇ MUCİZE

değildi; daha sonraki otuz beş yıl boyunca ne bir şey yedi, ne de su içti. Böylece onun, stigmatlarının kanar durumda olması için gereksinim duyduğu kanı materyalize etmekle kalmayıp, aynı zamanda, yaşayabilmek ve sağlıklı olabilmek için gereksinmesi olan suyu ve diğer besinleri düzenli olarak üretmekte olduğu anlaşılıyordu. İnedia yalnızca Neumann'a özgü değildir. *The Physical Phenomena of Mysticism* (Mistisizmin Fiziksel Fenomenleri) adlı kitabında Thurston hiçbir şey yiyip içmeden yıllarca yaşayan birçok stigmatist örneği vermiştir.

Materyalizasyon sandığımızdan daha sıradan bir şey olabilir. Tarihsel ve dinsel önem taşımakta olan kanayan heykeller, resimler, ikonlar ve hatta kayalar mucize edebiyatında sıkça rastlanan şeylerdir. Gözyaşı döken Madonna ve diğer ikonlar hakkında düzinelerce öykü vardır. İtalya'yı 1953 yılında, bir "ağlayan Madonna" salgını kasıp kavurmuştu.⁶² Ve Hindistan'da, Sai Baha'nın müritleri Haraldsson'a, mucizeli bir biçimde kutsal kül oluşturan birçok çilecinin resimlerini göstermişlerdi.

Tüm Resmi Değiştirmek

Materyalizasyon bizim gerçeklik hakkındaki geleneksel düşüncelerimize bir biçimde meydan okuyor; çünkü PK gibi şeyleri biraz çaba göstererek geçerli dünya görüşümüze katabilsek bile, yoktan bir nesne yaratma olgusu bu dünya görüşünü tam temelinden sarsmaktadır. Yine de, zihnin yapabileceği tüm şeyler bundan ibaret değildir. Buraya kadar gerçekliğin yalnızca "bazı bölümlerini" içeren mucizelere göz attık - nesnelere psikokinetik olarak ortalıkta dolaştıran kişilerden, kendilerini ateşe karşı bağışıklı yapabilmek için gerçekliğin bazı bölümlerini (fizik yasalarını) değiştiren kişilerden ve bazı parçalar (kan, tuz, taşlar, mücevherler, be-

HOLOGRAFİK EVREN

sinler ve gözyaşları) materyalize eden kişilerden örnekler verdik. Ama eğer gerçeklik, aslında bölünmez bir bütünse, mucizeler niçin yalnızca parçaları içeriyor gibi görünüyor?

Eğer mucizeler, bizim kendi gizli kalmış yeteneklerimizin göstergeleriye, sorunun yanıtı, bu durumun hiç kuşkusuz, bizim kendimizi, dünyayı parçalar hâlinde görmemiz konusunda çok derinden programlamış olmamızdan kaynaklandığıdır. Bu da, eğer her şeyi parçalar hâlinde görmeye kendimizi böylesine bağlamamış olsaydık, eğer dünyaya daha farklı bir biçimde bakabilseydik, mucizelerin de daha farklı olabileceğini düşündürmektedir. O zaman, gerçekliğin bazı parçalarının dönüştürüldüğü bu denli çok sayıdaki mucize yerine, gerçekliğin bütününe dönüştüren daha çok örnek görebilecektik. Aslında böyle birkaç örnek de vardır, ama çok ender olan bu örnekler gerçeklik hakkındaki geleneksel düşüncelerimize materyalizasyondan daha ciddi bir biçimde meydan okumaktadır.

Watson, böyle bir örnekten söz ediyor. Endonezya'dayken, olağanüstü güçlere sahip başka bir genç kadınla daha karşılaşmıştı. Bu kadının adı Tia idi, ama Alin'in gücüyle karşılaştırılacak olursa, onunki şuur dışı bir ruhsal yeteneğin ifadesi sayılamazdı. Bunun tersine bu güç, şuurlu olarak kontrol edilen ve Tia'mn, hepimizin içinde uyumakta olan güçlerle doğal bağlantısından kaynaklanan bir güçtü. Sözün kısası, Tia yetiştirme yolundaki bir **Samandı**. Watson onun yeteneklerine birçok kez tanık oldu. Onun mucize türünde iyileşmelere neden olduğunu gördü ve bir kez de, yörenin Müslüman din lideriyle güç çatışmasına giriştiği bir sırada, zihin gücünü yerel caminin minaresini ateşe vermek için kullandığını gördü.

Ancak Watson, Tia'mn en şaşırtıcı güç gösterisiyle, onu rastlantısal olarak gölgeli kenari ağaçlarından oluşan korulukta, ufak bir kızla konuşurken gördüğü zaman karşılaş-

BİR AVUÇ MUCİZE

ştı. Watson, Tia'mn hareketlerinden bu kıza önemli bir y anlatmaya çalıştığını uzaktan bile anlamıştı. Konuşmasını duymamakla birlikte, oluşan gergin havadan bunu şaramadığı belliydi. Sonunda, aklına bir düşünce gelir gi- ' oldu ve ürkütücü bir dansa başladı.

Watson onun, kendinden geçmiş bir durumda, ağaçla- doğru işaretler ederek yaptığı dansı izlemeyi sürdürdü; zla hareket etmiyormuş gibi görünmekle birlikte, zarif ilerinde insanı ipnotize edici bir şeyler vardı. Sonra, Wat- n'u hem olduğu yerde donduran hem de dehşete düşüren 'r şey yaptı. Tia, bir anda tüm koruluğu ortadan kaldırdı, "atson'un anlattığına göre, "Tia bir an, gölgeli bir kenarı ko- luğunda dans ediyordu, derken bir anda, sert ve parlak "n ışığında kendi başına ayakta duruyordu."⁶³

Birkaç saniye sonra koruluğu yeniden görünür duru- a getirdi. Watson, ufak kızın ayağa fırlayıp koşarak ağaçla- ra değmesinden, aynı deneyimi onun da yaşamış olduğunu anlamıştı. Ama Tia'mn gösterisi bitmemişti. Koruluğu bir- kaç kez ortadan kaldırıp, sonra yeniden çıkarttı, her seferin- de kendisi de kızla birlikte ellerini çırpıyor, dans ediyor ve i- kisi bu olağanüstü olaya gülüşüp duruyorlardı. Watson hiç- bir şey yapmadan yürüyüp gitti, başı dönüyordu.

1975'de, Michigan Devlet Üniversitesinde son sınıf öğ- rencisiyken, benim de aynı derecede önemli ve nesnel ger- çekliğe meydan okuyan bir deneyimim olmuştu. Yerel lo- kantalardan birinde profesörlerimden biriyle yemek yiyor- dum, Carlos Castaneda'nın deneyimlerinin felsefi imalarını tartışıyorduk. Konuşmamız özellikle, Castaneda'nın *Jour- ney of Ixtlarí*'da (Ixtlan'a Yolculuk) değindiği bir olay çevre- sinde geliyordu. Don Juan ve Castañeda bir gece çölde bir ruhu ararlarken buzağıya benzer bir yaratıkla karşılaşmış- lar, ama kulakları kurt kulağıymış ve bir kuş gibi gagası var- mış. Can çekişiyormuş gibi acıyla kıvranıyor, bağırıp duru- ymuş.

Castañeda önce korkmuş, ama sonra kendi kendisine, gördüğü şeyin gerçek olamayacağını söyleyince görüntü değişmiş ve ölmekte olan ruhun aslında düşmüş bir ağacın rüzgârda titreyen dalları olduğunu görmüş. Castañeda gururla, bu şeyin gerçekte ne olduğunu göstermiş, ama yaşlı Yaqui Şamam her zamanki gibi onunla alay etmiş. Castañeda'ya, dalın aslında, güçle dolu bir canlıyken ölmek üzere olan bir ruh olduğunu ama Castañeda onun varlığından kuşku duyunca bir ağaç dalma dönüştüğünü söylemiş.

Profesörle yaptığım konuşmada, Don Juan'ın, aynı seçkinlikteki iki gerçeklikten her ikisinin de gerçek olabileceği konusundaki önermesinin aklımı kurcaladığını ve bu düşüncenin birçok paranormal olayı açıklayabileceğini hissettiğimi söylüyordum. Bu olayı tartıştıktan dakikalar soma lokantadan ayrıldık ve dışarda açık bir yaz gecesi olduğu için biraz yürümeye karar verdik. Konuşmayı sürdürürken, önümüzde ufak bir grubun yürümekte olduğunu gördüm. Bilmediğim bir dilde konuşuyorlardı ve taşkın davranışlarından sarhoş oldukları belli oluyordu. Ayrıca, kadınlardan biri elinde yeşil bir şemsiye taşıyordu. Bu garip bir şeydi, çünkü gökyüzünde tek bir bulut yoktu ve o gün yağmurla ilgili herhangi bir hava tahmini de yapılmamıştı.

Bu grupla iç içe girmemek için biraz ağırdan aldık, bu arada kadim birden şemsiyeyi yabanî ve düzensiz bir tavırla sallamaya başladı. Havada kocaman yarım çemberler çiziyordu; o böyle sallayıp dururken, şemsiyenin ucu birkaç kez neredeyse bize çarpacaktı. Adımlarımızı daha da yavaşlattık, ama giderek, kadının gösterilerinin bizim dikkatimizi çekmeye yönelik olduğu belli olmaya başladı. Sonunda bakışlarımız onun davranışlarına takıldı kaldı; kadın şemsiyeyi iki eliyle başının üzerinde döndürüp dramatik bir biçimde ayaklarımızın dibine attı.

Aptallaşarak şemsiyeye bakakaldık, kadımn böyle bir

BİR AVUÇ MUCİZE

şeyi niçin yaptığını anlamaya çalışıyorduk, sonra şaşırtıcı şeyler olmaya başladı. Şemsiye, sönmek üzere olan bir lâmba ışığı gibi "titreşti" diye tanımlayabileceğim bir şey oldu. Şemsiyeden, buruşturulan bir selâfon kâğıdının çıkarttığı sese benzer garip bir çatırtı çıkıyordu. Uçları parıltılı, rengarenk bir cümbüşle yukarı doğru kıvrılıyordu; şemsiyenin rengi ve biçimi değişti, kahverengi-gri boğum boğum bir sopaya dönüştü. O denli şaşırmıştım ki, birkaç saniye hiçbir şey söyleyemedim. Önce profesörüm konuştu ve bu nesnenin bir şemsiye olduğunu sandığını söyledi. Kendisine olağan dışı bir şey görüp görmediğini sorunca da, evet anlamında başım salladı. Bu olayı her ikimiz de bir yere yazdık, sonra bunları karşılaştırdığımızda gördüğümüz şeyin birbirine tıpatıp uyduğu ortaya çıktı. Tek belirsiz farklılık profesörümün, şemsiyenin bir sopaya dönüştüğü sırada "cızırdadığını" yazmış olmasıydı ki, bu da buruşturulan selâfon kâğıdının çıkarttığı sestten çok farklı bir tanımlama sayılmazdı.

Bütün Bunların Anlamı Nedir?

Bu olay, herhangi bir yamıt bulamadığım birçok soruya neden oluyor. Şemsiyeyi ayaklarımızın dibine fırlatan insanların kim olduğunu ya da onlar yürüyüp gittikleri sırada ortaya çıkan sihirli dönüşümün farkında olup olmadıklarım bile bilmiyorum, bununla birlikte kadının garip ve amaçlı gibi görünen gösterisi onların her şeyden tümüyle habersiz olmadıklarını düşündürüyor. Profesörüm de ben de, şemsiyenin bu sihirli dönüşümüyle o denli yerimizde mihlanıp kalmıştık ki, aklımızı başımıza toplayıncaya dek onlar çoktan uzaklaşıp gitmişlerdi. Bu olayın nedenini bilemiyorum, yalnızca, benzer bir olayla karşılaşmış olmamız nedeniyle, Castañeda hakkındaki konuşmamızla bir şekilde açık bir ilişkisi var gibi geliyor bana.

HOLOGRAFİK EVREN

Bu kadar çok paranormal olayla karşılaşma ayrıcalığına neden sahip olduğumu bile bilmiyorum; bunun, birçok psişik yetenekle doğmuş olmamla bir ilgisi olabilir. Yeni yetişirken, olacak olaylarla ilgili canlı ve ayrıntılı rüyalar görmeye başlamıştım. Çoğu kez, kendileriyle ilgili bir şeyler bilmeye hakkım olmayan kişiler hakkında bilgilerim oluyordu. On yedi yaşındayken canlıların çevresinde bir enerji alanı ya da "aura" görme yeteneğine sahip olmaya başladım. O gün bu gündür, bedeninin çevresinde gördüğüm ışık buğusunun biçim ve renklerine bakarak o kişinin sağlığının nasıl olduğu konusunda karar verebiliyorum. Bunun üstünde ve ötesinde, hepimizin farklı yetenek ve niteliklere sahip olduğumuza inanıyorum. Bazılarımız sanatçı olarak doğarız, bazılarımız ise doğuştan dansçıdır. Ben ise, gerçekliğin içindeki değişiklikleri tetikleyebilmek -normalüstü olayları eyleme geçirebilmek için gereken güçleri bir şekilde katalize edebilmek için- gereken kimya ile doğmuş olmalıyım. Bunun için minnettarım, çünkü bu özelliğim bana, evren hakkında birçok şey öğretti, ama ona niçin sahip olduğumu bilmiyorum.

Neyi bildiğime gelince, şimdi "şemsiye olayı" diye andığım şeyin, dünyada artık köktenci bir başkalaşımın gerekli olduğunu göstermekte oluşudur. Bu bölümde, gerçekliğin içinde giderek daha büyük değişimler yaratan mucizelere yer verdim. Psikokineziyi kavramak bize bir nesneyi yoktan oluşturuverme yeteneğinden daha kolay gelmektedir; bir nesneyi bu şekilde materyalize etmek ise tüm bir koruluğu ortadan kaldırırmekten ya da maddeyi bir şekilden başka bir şekle dönüştürebilme yeteneğine sahip bir grup insanın birdenbire paranormal olarak belirivermesinden daha anlaşılabilir bir şeydir. Bu gibi olaylar bize gerçekliğin, gerçek anlamda, bir hologram, bir yapılaşma olduğunu giderek ve giderek daha çok düşündürmektedir.

Şimdiki soru ise şu olacaktır: Bu yapılaşma, uzun zaman süreçleri boyunca göreceli olarak dengede olan ve Bohm'un ileri sürdüğü gibi şuur tarafından yalnızca mini- [başkalaşım]lara uğratılabilen bir hologram mıdır, yoksa mucizelerin kanıtladığı gibi, yalnızca dengedeymiş gibi gönenen, ama belirli koşullar altında değişebilen ve gerçek anlamıyla sınırsız olarak yeniden biçimlenebilen bir hologram mıdır? Holografik düşünceyi kabullenen bazı araştırmacılar ikincisinin doğru olduğuna inanmaktadırlar. Örneğin Grof, materyalizasyonu ve diğer aşırı uç paranormal fenomenleri ciddiye almakta ama gerçekliğin aslında, şuurun süptil otoritesine boyun eğmekte olan bulutumsu bir yapılaşma olduğunu hissetmekte ve "Dünya, bizim onu algıladığımız gibi üç boyutlu ve katı olmayabilir." demektedir.⁶⁴

Holografik düşüncenin savunucularından biri olan Stanford Üniversitesi Materyal Bilimleri Bölümünün şefi, fizikçi William Tiller de aynı düşüncededir. Tiller gerçekliğin, *~tar Trek: The Next Generation* (Uzay Yolu: Gelecek Nesil) ad-televizyon dizisindeki "holodek'e benzediği düşüncesindedir. Bu dizideki holodek, içinde bulunanların diledikleri her gerçekliğin, sözcüğün tam anlamıyla, holografik bir modelini oluşturabildikleri bir yerdir, bu bereketli bir orman da olabilir, vızır vızır bir kent de. Ayrıca her şeyi düedikleri bi değiştirebilir, örneğin, bir lâmbayı materyalize edebilir, istemedikleri bir masayı yok edebilirler. Tiller gerçekte evrenin de, tüm canlıların birarada bütünleşmesiyle yaratılmış **5ir** holodek olduğunu düşünüyor. "Biz onu bir deneyim aracı olarak yarattık ve onu yönetecek yasaları oluşturduk." diyor Tiller, "Ve kavrayışımızın sınırlarına ulaştığımız zaman da bu yasaları değiştirebiliriz; işin aslında, biz sınırlara doğru yürüyüp giderken fiziği de yaratmış oluyoruz."⁶⁵

Eğer Tiller haklıysa ve evren dev bir holodek ise, bir altın yüzüğü materyalize etme yeteneği ya da bir kenari koru-

HOLOGRAFİK EVREN

luğunun ortadan yok olup, sonra yeniden ortaya çıkmasına neden olmak artık bize garip gelmemelidir. Giderek şemsiye olayına da, sıradan gerçeklik admı verdiğimiz holografik model içindeki geçici bir sapma gözüyle bakabiliriz. Profesörüm ve ben böyle bir yeteneğe sahip olduğumuzu bilmediğimiz hâlde belki de Castañeda hakkında yaptığımız duygusal dozlu yüksek tartışma, şuur dışı zihnimizin, o andaki inancımızı yansıtmak için gerçeklik hologramını değiştirmesine neden olmuş olabilir. Ullmanın, psişemizin sürekli olarak, uyanık şuur durumundayken farkında olmadığımız şeyleri öğretmeye çalışmakta olduğu yolundaki önermesini göz önüne alacak olursak şuur dışımız belki de, bize gerçekliğin gerçek yapısını ve kendimiz için yaratmış olduğumuz dünyanın sonuçta, düşlerimizdeki gerçeklik kadar yaratıcı sonsuzluğa sahip olduğunu gösterebilmek amacıyla zaman zaman bizim için böyle mucizeler oluşturmak üzere programlanmış olabilir.

Gerçekliğin tüm canlıların bütünleşmesiyle yaratılmış olduğunu söylemekle, evrenin gerçeklik alanlarından oluştuğunu söylemek aynı şeydir. Eğer doğruysa bu, bazı atomaltı parçacıkları -örneğin elektronlar- hakkındaki gerçekliğin neden göreceli olarak değişmez yapıda olduğunu ve diğer bazıları, örneğin, anomalonlar hakkındaki gerçekliklerin ise neden doğrulanabilir (esnek) nitelikte olduğunu açıklamaktadır. Belki de, bizim şimdi elektronlar diye algıladığımız gerçeklik alanları, uzun süre önce, belki insan ırkı, her şeyi biraraya getiren bütünlüğün parçası olmazdan çok uzun süre önce, kozmik hologramın parçası olmuştur. Böylece hologramın içinde derinlemesine kökleşmiş olan elektronlar, daha yakın zamanda oluşmuş gerçeklik alanları kadar insan şuurundan etkilenmiyor olabilir. Anomalonlar'ın lâboratuvardan lâboratuvara farklılık göstermesi de yine aynı biçimde, daha yeni gerçeklik alanları oluşları nedeniyle

BİR AVUÇ MUCİZE

nüz oluşmamış bulunmaları ve hâlâ bir kimlik arayışı 'nde dalgalanmakta oluşları yüzünden olabilir. Bir anlam- a, onlar da Tart'm deneklerinin algıladığı şampanya plajı 'bi henüz gri ve saklı düzenden henüz yeterince kopmamış urumdadırlar.

Bu, aynı zamanda aspirinin Amerika'daki kalp krizleri- ' önlerken, İngiltere'de neden etkili olmadığını da açıkla- aktadır. Belki o da göreceli olarak yeni, henüz oluşmakta lan bir gerçeklik alanıdır. Kan materyalize etme yeteneği- 'n de karşılaştırmalı olarak yeni bir gerçeklik alanı olduğu onusunda ipuçları vardır. Rogo, kan mucizeleri hakkında- ki kayıtların ondördüncü yüzyılda San Gennaro'nun mucii- "esiyle başlamış olduğunu yazıyor. San Gennaro'dan önce 'çbir kan mucizesinin görülmemiş olması, bu yeteneğin o man sürecinde ortaya çıkmış olduğuna işaret ediyor. Bir İgu böylece bir kez yerleştikten sonra, bu olaym oluşabildi- ' gerçeklik alamıyla ilişkiye geçebilmek diğerleri için daha lay olmaktadır. Ve bu da sayısız kan mucizesinin San Gen- ro'dan önce hiç görülmezken, niçin San Gennaro'dan son- ra ortaya çıkmış olduğunu açıklayabilir sanırım.

Gerçekten de eğer evren bir holodek ise, fizik yasalann- an galaksilerin varlığına dek, dengeli ve sonsuz gibi görü- en her şeye, hep birlikte deneyimlenen dev gibi bir rüyanın 'ndeki sahne donamlarından daha gerçek olamayan fan- ziler ya da gerçeklik alanları olarak baküabilir. Sürekliliğe hipmiş gibi görünen her şey birer yanılsama olarak görü- bilir, yalnızca şuur, canlı evrenin şuuru sonsuz olabilir.

Kuşkusuz, başka bir olasılık daha vardır. Yalnızca şem- ye örneğindeki gibi olağan dışı olaylar birer gerçeklik alam abilir ve genelde dünya, bize öğretilmiş olduğu gibi her nüyle dengeli ve şuurdan etkilenmez bir durumda bulun- aktadır. Bu varsayımla ilgili sorun, hiçbir zaman kanıtla- maz oluşudur. Bu konuda elimizdeki tek gösterge, otur-

HOLOGRAFİK EVREN

ma odamızın ortasında birden yuvarlanmaya başlayan mor bir filin gerçek olup olmadığını anlayabilmek için başka insanların da onu görüp görmediğini anlamaya çalışmaktır. Ama bir kez, iki ya da daha çok insanın bir gerçeklik yaratabildiği -bu ister bir şemsiyeyi sopaya dönüştürmek, ister bir kenari koruluğunu ortadan kaldırmak olsun- kabul ettik mi, dünyadaki her şeyin zihin tarafından yaratılmamış olduğunu kamlayabilme olasılığımız yoktur. Bu her şeyin, bir kişisel felsefe sorunu olduğunu söylemekle aynı anlama gelir.

Ve kişisel felsefeler çeşitlidir. Jahn, yalnızca şuurlar arasındaki iletişimden ortaya çıkan gerçekliğin gerçek olabileceğine inanmayı yeğliyor. "Bizim dışımızda bir yer olup olmadığını sorgulamak, bir soyutlamadır. Eğer soyut olam tanımlayabilecek bir yöntem bulamıyorsak, onun modelini çıkartmaya çalışmamızın da bir yararı olmayacaktır." demektir.⁶⁶ Gerçekliğin bir şuur yapılaşması olduğunu hararetle kabul eden Globus ise, algılama baloncuklarımızın ötesinde bir dünya olduğunu düşünmeyi yeğlemektedir. "Ben, ince kuramlarla ilgilenirim," demektir, "ve ince bir kuram da varoluşu öngörür."⁶⁷ Ama bunun yalnızca kendi önyargısı olduğunu da kabul ediyor, "Böyle bir varsayımı kanıtlayacak hiçbir ampirik yöntem yoktur." diyor.

Bana gelince, kendi deneyimlerimin bir sonucu olarak, "Bizler birer algılayıcıyız. Bizler birer farkındalık'ız, biz nesne değiliz; bizim hiçbir somut, üç boyutlu nesnelliğimiz yoktur. Biz sınırsız varlıklarız. Üç boyutlu katı nesnelere dönüşen dünya, bizim somutluğa geçişimizi sağlayan bir kolaylıktır. O, yalnızca bize yardımcı olmak için yaratılmış bir tanımlamadır. Biz -ya da daha ziyade aklımız- bu tanımlamanın yalnızca bir tanımlama olduğunu unuturuz. Ve böylece, kendi bütünselliğimizi, yaşamımız boyunca pek ender ayrılabilirdiğimiz bir kısır döngüde tutsak etmiş bulunuyoruz."⁶⁸ diyen Don Juan'la aynı düşüncedeyim.

BİR AVUÇ MUCİZE

Başka bir deyişle, tüm şuurların bütünleşmesiyle (en-grasyonuyla) yaratılmış olan gerçekliğin üstünde ve ötesinde hiçbir gerçeklik yoktur ve holografik evren, zihnin, özcüğün tam anlamıyla- sınırsız yöntemleriyle yeniden e yeniden biçimlendirilebilir.

Eğer bu doğruysa, fizik yasaların ve galaksilerin varlığı ek gerçeklik alanı değildir. Hatta, şuurumuzun bu yaşamdaki araçları olan bedenlerimiz bile, en az, kurala uymayan İgular ve şampanya plajları kadar gerçek dışı kabul edilebilir. • . Ya da holografik düşüncenin destekçilerinden birisi ve Virginia Intermont Koleji psikologlarından olan Keith Hoyd'un dediği gibi, "Herkesin düşündüğünün tersine, şuru yaratan beyin olmayabilir, belki de beynin ortaya çıkışını, maddeyi, uzayı, zamanı ve fiziksel evren olarak yorumlamaktan hoşnut olduğumuz her şeyi yaratan şuurdur." ⁶⁹

Belki bizi en rahatsız eden şey de budur, çünkü bedenlerimizin üç boyutlu, somut birer varlık ve nesnel birer gerçeklik olduğuna o denli derinden inanmışız ki, aslında yalnızca birer fantezi oldukları düşüncesini hoş karşılamamız çok zordur. Ama durumun aslında böyle olduğunu gösteren sayısız kamt vardır. Azizlere özgü diğer bir fenomen de bilokasyon ya da aym anda iki yerde birden bulunma yeteneğidir. Haraldsson'a göre Sai Baba bilokasyon konusunda da marifetlidir. Sayısız kişi, onun parmağını şıklatıp birden yüz, iki yüz metre ötede beliriverdiğine tanık olmuştur. Bu gibi olaylar bedenlerimizin nesne olmayıp, bir göz kırpma süresi içinde -bir imgenin bir video ekranında yok olup, yeniden görünürmesi kadar kolaylıkla- bir yerden "yok olup", başka bir yerde "görünebilen" holografik yansımalar olabileceğini düşündürüyor.

Bedenin holografik ve maddesel olmayan yapısının altım bir kez daha çizen başka bir olay da, İndridi İndridason adındaki İzlandalı bir medyomun oluşturduğu başka bir fe-

HOLOGRAFİK EVREN

nomendir. 1905'de izlanda'nın önde gelen birkaç bilim adamı paranormal olayları incelemeye karar vermiş ve Indridason'u da deneklerinden biri olarak seçmişlerdi. O sıralar Indridason, psişik yeteneklerinden haberli olmayan sıradan bir kasaba serserisiydi; ama onun son derece yetenekli bir medyum olduğu çabucak anlaşılmıştı. Çabucak transa girebiliyor ve çarpıcı PK gösterileri yapıyordu. Ancak, derin transa girdiğinde bazen çok garip bir şey oluyor, bedeninin bazı bölümleri tümüyle görünmez hâle geliyordu. Şaşkın bilim adamlarının bakışları altmda bir kol ya da bir el yavaşça gözden silinip, Indridason uyanmazdan az önce yeniden belirliyordu.⁷⁰

Bu gibi olaylar hepimizde, uykuya yatmış bekleyen dev bir potansiyel olabileceği konusunda sarsıcı bir kuşku salıyor içimize. Daha önce de gördüğümüz gibi, evren konusundaki geçerli bilimsel anlayışımız bu bölümde incelemiş olduğumuz fenomenleri açıklamak konusunda tümüyle çaresizdir, bu yüzden onları görmezden gelmekten başka seçeneği yoktur. Bununla birlikte, eğer Grof ve Tiller gibi araştırmacılar haklıysa ve zihin saklı düzenle, bizim evren adımı verdiğimiz hologramın doğuşuna neden olan bu holografik tabakayla ilişkiye geçebilme yeteneğine sahipse ve bu yolla dilediği her gerçekliği ya da fizik yasasını yaratabiliyorsa, o zaman yalnızca bu tür şeyleri değil, sözcüğün tam anlamıyla, her şeyi yapabilme olasılığı var demektir.

Eğer bu doğruysa, dünyanın görünürdeki üç boyutlu somut varlığını, algılama yeteneğimizin ancak ufak bir bölümüyle algılıyoruz demektir. Çoğumuzun, geleneksel evren tanımımızın çıkmazında gerçekten takılıp kalmış *du'* rumda bulunmasına karşın, dünyanın somut gerçeğinin ötesini görebilme yeteneğine sahip birkaç birey vardır. Gelecek bölümde bu bireylerden bazılarını bir göz atıp, ne görmekte olduklarını inceleyeceğiz.

HOLOGRAFİK BAKIŞ

Biz insanoğulları, "somut madde"den oluşturduğumuz inancındayızdır. İşin aslında fiziksel beden, tüm fizik maddeyi biçimlendirdiği gibi kendisini de biçimlendiren - deyim yerindeyse, süptil enformasyon alanlarının bir ürünüdür. Zaman içinde değişen bu alanlar, normal duyumlarımızın algılama sınırı dışında (bulunan) hologramlardır. Durugörüye sahip kişilerin, fiziksel bedenlerimizi çevreleyen renkli yumurta biçimindeki haleler ya da auralar olarak algıladıkları şey işte budur.

Itzhak Bentov

Stalking the Wild Pendulum (Çılgın Pandülün İzinde)

Birkaç yıl önce bir arkadaşımınla birlikte yürürken gözümün bir trafik işareti ilişmişti. Bu, sıradan bir "Park Yapılmaz" işaretiydi ve kent sokaklarını dolduran diğer "Park Yapılmaz" işaretlerinden hiçbir farkı yoktu. Ama hangi nedenle olduğu bilinmez, gözüm oraya takılıp kalmıştı. Arkadaşım birdenbire, "Bu trafik işaretini yanlış yazmışlar." diye bağırncaya dek ona baktığımın bile şuurunda değildim. Onun bağırmasıyla dalgınlığımdan kurtulunca Park sözcüğündeki "a" çabucak "e"ye dönüştü.

Zihnim bu işaretleri doğru yazılmış olarak görmeye alışkın olduğu için önce bunu fark etmemiştim, gözümün hiç nedensiz bu işarete dikilip kalması ise, şuur dışımın orada bir yanlış olduğunu görerek bunu görebilmem için beni

HOLOGRAFİK EVREN

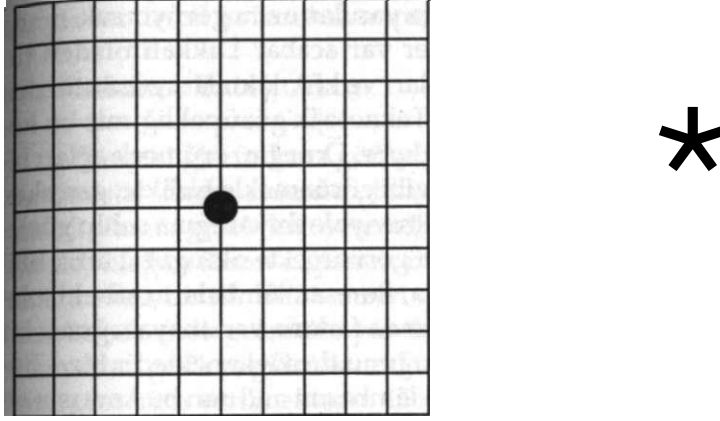
uyarmasıydı. Sonradan anlaşıldığına göre, arkadaşım da önce işareti doğru yazılmış gibi algılamış, ama soma yanlışlığın farkına varınca şaşkınlığım sesli olarak dile getirmişti. Sonra yürüyüp gittik, ancak bu olay beni rahatsız etmişti. Göz/beynin hiç de öyle güvenilir bir kamera olmadığını ve dünyayı bize ulaştırmadan önce ona üstünkörü şöyle bir baktığını ilk kez fark etmişim.

Nörofizyologlar bu olgunun zaten uzun süredir farkındaydılar. Görme konusundaki ilk çalışmalarından birinde Pribram, bir maymunun optik sınırları aracılığıyla aldığı görsel bilginin doğrudan görme korteksine ulaşmayıp, önce beyninin diğer bölgelerinin süzgecinden geçmekte olduğunu bulgulamıştı.¹ Aynı şeyin insanın görme duyusu için de geçerli olduğunu ortaya koyan sayısız araştırma vardır. Beynimize giren görsel bilgiler önce temporal loblarımız (şakaklardaki loblar) tarafından düzeltilip biçimlendirildikten sonra görme kortekslerimize gönderilir. Bazı araştırmalar, aslında "gördüğümüz" şeylerin % 50'den azının gözlerimize giren bilgilerden oluşmakta olduğunu düşündürmektedir. Diğer % 50 kısıru ise dünya konusundaki beklentilerimizden (ve belki gerçeklik alanları türünde başka kaynaklardan) oluşmaktadır. Gözler görme organları olabilir, ama asıl görme işi beynin görevidir.

İşte, yakın bir arkadaşımın bıyığını traş ettiğinde bazen bunun farkında olmayışımızın ve tatilden dönüşte evimizi hep biraz farklı buluşumuzun nedeni budur. Her iki durumda da, orada bulunduğunu düşündüğümüz şeye tepki vermeye öylesine alışmışızdır ki, gerçekte orada ne olduğunu her zaman göremeyebiliyoruz.

Zihnin görmekte olduğumuz şeyleri yaratmak konusundaki rolü, gözümüzdeki "kör nokta" denilen bir olguda daha da çarpıcı bir biçimde sergülenmektedir. Görme sinirlerinin bulunduğu retinanın ortasında, hiçbir alıcının bulun-

HOLOGRAFİK BAKIŞ

Resim 15: Beyinimizin bizim gerçeklik olarak algıladığımız şeyi nasıl oluşturduğunu sergilemek için bu çizimi göz düzeyinizde tutun, sol gözünüzü kapatın ve sağ gözünüzü kafesin ortasındaki noktaya diki. Kitabı, sağdaki yıldız gözden silininceye dek göz çizginiz boyunca yavaşça yatay olarak öne arkaya doğru hareket ettirin (yıldız, gözünüzden yaklaşık 25-38 cm arasında bir uzaklıkta silinecektir). Yıldız, gözünüzün kör noktasına düştüğü için silinmektedir. Şimdi sağ gözünüzü kapatıp sol gözünüzle yıldıza bakın. Kafesin ortasındaki nokta gözden silininceye dek kitabı öne arkaya hareket ettirin. Bu sırada dikkat ederseniz, nokta gözden silinmekle birlikte kafesin çizgilerinin kesiksiz sürmekte olduğunu göreceksiniz. Bunun nedeni beyninizin, orada bulunması gerektiğini üşündüğünüz şeyi tamamlamakta olmasıdır.

adığı bir kara nokta vardır. Bu durum 15 numaralı çizim aracılığıyla kolayca sergilenebilir.

Çevremizdeki dünyaya baktığımızda görme duyumuzda bazı boş noktalar bulunduğunun tümüyle farkında değihzdır. Boş bir kâğıt parçasına mı, yoksa süslemeli bir ""an halısına mı baktığımız hiç fark etmez. Beyin bu boşluktan, bir kumaş parçası üzerindeki deliği onaran yetenekli bir terzi gibi ustalıklı örer. İşin garibi, o bizim görsel gerçekliğimizi yeniden örerken biz bunun farkında bile olmayız.

Bu durum, rahatsız edici bir soruya yol açmaktadır.

HOLOGRAFİK EVREN

Eğer dışımızdaki dünyanın yarısından azını görüyorsak, orada görmediğimiz başka neler var acaba? Dikkatimizden tüümüyle kaçan sokak levhaları ve kör noktaları gözümüzden saklayan bu büyü nedir? Teknolojik gözüpeliğimiz bu konuda bize birkaç yanıt sağlıyor. Örneğin, örümcek ağları bize tek düze beyaz bir şey gibi görünmekle birlikte, gerçekte, av hâlindeki böceklerin ultraviyole duyarlığına sahip gözlerine parlak renkli ve çekici görünmekte olduğunu artık biliyoruz. Teknolojimiz ayrıca, floresan lâmbaların sürekli olarak ışık sağlamadığını, aslında farkına varamayacağımız bir hızla yanıp sönmekte olduğunu da söylemektedir bize. Bununla birlikte, stroboskop lâmbasını andıran bu kararsız etki, bir çayırın üzerinden başdöndürücü bir hızla uçarken tüm çiçekleri görüyor olması gereken bal arıları tarafından oldukça iyi algılanabilmektedir.

Ancak, bizim görmediğimiz ve teknolojinin ulaşmadığı başka önemli gerçeklik görünüşleri de var mıdır acaba? Holografik modele göre bu sorunun yanıtı, "evet"tir. Pribram'ın görüşlerine göre makro gerçeklik aslında bir frekans alanıdır. Ve beynimiz de bu frekansları nesnel görünüşler dünyasına dönüştüren bir tür mercektir. Pribram bu işe, olağan duysal dünyamızın frekanslarını, örneğin ses ve ışığın frekanslarını incelemek amacıyla başlamıştı ama saklı düzeni biçimlendiren girişim desenlerini tanımlamak için artık frekans alanı terimini kullanmaktadır.

Pribram orada, frekans alanında, bizim göremediğimiz şeyler, beynimizin düzenli olarak görsel gerçekliğimizden dışladığı başka şeyler de olduğuna inanmaktadır. O, mistiklerin aşkın deneyimleri sırasında, gerçekte, frekans alanından bazı görünüşler yakalamakta oldukları düşüncesindedir. Bu konuda şöyle diyor: "Kişiyi olağan dünyadan ya da 'imge nesnel' alanından 'frekans alanı'na getirip götüren matematiksel formüller elde edilebildiği zaman mistik de-

...yimler de bir anlam kazanmış olacaktır."²

İnsanın Enerji Alanı

Gerçekliğin frekans görünümünü algılayabilmeyi içeren mistik fenomenlerden birisi de aurayı ya da insanın enerji alanını görebilme yeteneğidir. İnsan bedeninin çevresinde, olağan insan algısının ötesinde yer alan süptil bir enerji alanı, bir tür hale benzeri ışık zarfı bulunduğu düşüncesi birçok antik geleneğe yer almaktadır. Hindistan'da, beş bin yıldan gerilere giden kutsal metinlerde, bu yaşam enerjisine prana adı verilmektedir. Çin'de M.O. üçüncü bin yıldan beri chi denilen bu enerjinin akupunktur meridyenleri boyunca akmakta olduğuna inanılır. M.O. altıncı yüzyılda ortaya çıkan mistik Yahudi felsefesi olan Kabala'da, bu yaşamsal ilkeye nif iş (nef ish) denmiş ve yumurta biçimli bir yanar döner kabarcığın tüm insan bedenlerini sarmakta olduğu öğretilmiştir. Yazar John White ve parapsikolog Stanley Krippner *Future Science* (Geleceğin Bilimi) adlı kitaplarında, auraya 97 farklı adla değinen 97 farklı kültürü sıralamışlardır.

Bu kültürlerden çoğu, üeri derecede spiritüel bireylerin amalarının, olağan insan algılarınca bile fark edilebilecek denli parlak olduğuna inanmaktadırlar; bu yüzden aralarında Hristiyan, Çin, Japon, Tibet ve Mısır da bulunan pek çok gelenek, kutsal kişileri, başlarının çevresinde haleler ve diğer yuvarlak simgelerle betimlemişlerdir. Thurston, mucizeler üzerinde yazdığı kitabında tüm bir bölümü, Katolik azizlere ilişkin bu tür ışıksal fenomenlere ayırmıştır; Neumann ve Sai Baha'nın çevrelerinde de gözle görülebilir amalar bulunduğu sıklıkla bildirilmiştir. 1927'de ölen büyük Sufi mistiği Hazret İnyet Han'ın ise bazen güçlü bir ışık yaydığı ve insanların geceleri bu ışığın altında yazı okuyabüdüğü

söylenir.³

Bununla birlikte, olağan durumlarda insanın enerji alanını yalnızca, bu konuda özellikle gelişmiş bir yeteneğe sahip olan bireylerce görülebilir. Bazı bireyler doğuştan bu yeteneğe sahiptir. Bazen bu yetenek, kendi durumumda da olduğu gibi, kişinin yaşamının belirli bir anında kendiliğinden ortaya çıkabilir. Bazılarında da, genellikle spiritüel nitelikteki bazı uygulamalar ve disiplinlerle geliştirilebilir. Kolumun çevresinde belirgin bir ışık bulutunu ilk gördüğümde bunu duman sanmış ve gömleğimi her nasılsa yakmış olup olmadığını görebilmek için kolumu ileri doğru uzatmıştım. Kuşkusuz böyle bir şey yoktu, bu ışığın tüm bedenimi sarmakta olduğunu ve herkesin çevresinde de böyle bir ışık bulutunun biçimlenmiş olduğunu fark etmem ise fazla zamanımı almadı.

Bazı düşünce ekollerine göre insanın enerji alanını seçilebilir nitelikte bazı katları vardır. Ben bu alandaki katları göremiyorum ve bunun doğru olup olmadığına karar verebilecek bir temele de sahip değilim. Bu katların aslında üç boyutlu enerji bedenleri olduğu ve fiziksel bedenle aynı mekânda bulundukları, ancak aralarında sıra düzenine göre bir genişlik farklılığı olduğu için bedeninin dışına taşınan katların biçiminde görüldükleri söylenmektedir.

Birçok medyum yedi temel kat ya da süptil beden olduğunu ileri sürmektedirler; bu görüşe göre, bunlardan her birinin yoğunluğu bir öncekinden daha azdır ve giderek daha az görülebilir olmaktadır. Farklı düşünce ekolleri bu enerji bedenlere farklı adlar vermiştir. Genel terminolojiye göre ilk dördünün adları, eterik beden, astral ya da duygusal beden, zihinsel beden ve kozal ya da sezgisel bedendir. Genellikle, eterik beden fizik beden ölçülerine çok yakın bir enerji kopyası olduğuna ve fizik beden gelişimini yönlendirme ve şekillendirme işlevi gördüğüne inanılır. Diğer üç beden ise,

larının çağrıştırdığı gibi, duygusal, zihinsel ve sezgisel eçlerle ilgilidir. Geri kalan diğer üç beden adlandırılması konusunda fikir birliği yoktur, bununla birlikte ortak İcanı, bu üç beden ruhsal ve yüksek spirituel işlevlerle ilgili olabileceği yolundadır.

Hint yoga edebiyatına ve psişik yetenekleri olan çoğu kimseye göre, fiziksel bedenimizde de belirli bazı enerji merkezleri bulunmaktadır. Bu süptil enerji odakları fiziksel bedenimizdeki salgı bezleriyle ve ana sinir merkezleriyle bağlantılıdır; ama aynı zamanda enerji alanına da uzanmaktadır. Tepeden bakıldığında, dönüp duran enerji girdaplarına benzedikleri için yoga edebiyatı bunlara, Sanskritçe "tekerlek" anlamına gelen şakra adını vermiştir, bu terim günümüzde de kullanılmaktadır.

Beynin en tepe noktasında bulunan ve önemli bir şakra olan tepe şakrası, ruhsal uyanışla bağlantılıdır; durugörüye sahip kişilerce tanımlandığına göre, tepemizdeki enerji alanında dönüp duran ufak bir siklona benzemektedir ve bu, benim de açıkça görebildiğim tek şakradır. (Bu konudaki yeteneğim, diğer şakraları görebilmeme izin vermeyecek derecede olmalı.) Bu girdabın yüksekliği üç beş santimle otuz santim arasında değişmektedir. Kişiler neşeli bir ruh durumu içinde olduklarında bu enerji girdabı büyür ve parlar, dans ettiklerinde ise bir mum ışığı gibi aşağı yukarı ve iki yana sallanır. Havarilerden Luka'nın, Kutsal Ruh üzerlerine indiğinde havarilerin tepelerinde belirlediğini söylediği ve "Pentecost'ın alevi" diye tanımladığı şeyin bu olup olmadığını sık sık düşünürüm.

İnsanın enerji alanı, her zaman mavimsi beyaz değildir, bazen çeşitli renkler taşıyabilir. Yetenekli medyomlara göre, bu renklerin bulanıklık ya da yoğunluk derecesi ve aura içinde bulunduğu yerler kişinin zihinsel ve duygusal durumuyla, canlılığı, sağlığıyla ilişkili ve diğer olgularla bağlantılıdır.

HOLOGRAFİK EVREN

Bana gelince, yalnızca renkleri görebiliyor ve bazen anlamlarını yorumlayabiliyorum, ama dediğim gibi bu konudaki yeteneğim fazla gelişmiş sayılmaz.

İleri derecede gelişmiş bir yeteneğe sahip kişilerden biri de, terapist ve şifacı Barbara Brennan'dır. Brennan mesleğine, NASA'nın Goddard Uzay Uçuşları Merkezinde atmosferik fizikçi olarak başlamıştı, sonradan danışman olmak üzere oradan ayrıldı. Çocukken ormanda gözü bağlanmış bir durumda dolaştığı sırada psişik yeteneklerinin farkına varmıştı. One doğru uzattığı elleriyle ağaçların enerji alanlarını, görmediği hâlde algılayabiliyor ve böylece onlara çarpmıyordu. Danışman olarak çalışmaya başladıktan yıllar sonra, insanların başlarının çevresinde renkli ışık haleleri görmeye başladı. Başlangıçta uğradığı şoku ve kuşkularını giderdikten sonra, bu yeteneğini geliştirebilmek için çalışmaya başladı ve giderek şifacılık konusunda olağanüstü bir yeteneğe sahip olduğunu anladı.

Brennan yalnızca şakraları, katmanları ve insanın enerji alanının diğer ince yapılarını görmekle kalmamakta, aynı zamanda gördüklerine dayanarak şaşırtıcı doğrulukta tıbbî teşhislerde de bulunabilmektedir. Bir kadının enerji alanına baktıktan sonra kendisine rahmiyle ilgili anormal bir durumu olduğunu söylemişti kadın, doktorunun da aynı sorundan söz ettiğini ve bu yüzden bir düşük yapmış olduğunu söyledi. Aslında, birçok doktor rahmini almayı önermiş ve kendisi de bu yüzden Brennan'a danışmaya gelmişti. Brennan bir ay dinlenip kendisine bakacak olursa bu sorunun çözülebileceğini söyledi. Brennan'ın öğüdü kadına iyi geldi ve kadın sonradan doktoruna başvurduğunda rahminin normale dönmüş olduğunu öğrendi. Ve kadın bir yıl sonra sağlıklı bir erkek çocuk doğurdu.⁴

Başka bir olayda, Brennan cinsel iktidarsızlık sorunu olduğunu söyleyen bir adamın, on iki yaşında düşüp kuy-

fule kemiğini kırmış olduğunu görmüştü. Hâlâ yerine oturmamış durumda bulunan kuyruk kemiği, bel kemiğine bas-ja yapıyor ve bu da onun cinsel iktidarsızlığına neden oluyordu.⁵

Brennan'ın insanın enerji alanına bakarak göremeyeceği hiçbir şey yok gibidir. Kendisi, kanserin oluşum sırasında aurada gri-mavi görüldüğünü ve ilerledikçe karaya döndüğünü söylemektedir. Bu kara lekenin içinde giderek ak noktalar belirir ve bir yanardağdan fışkırır gibi yaygılaşmaya başlarsa, bu kanserin yayıldığını göstermektedir. Alkol, marihuana ve kokain gibi uyuşturucular da auranın parlak, sağlıklı renklerine zarar vermekte ve bu renkler üzerinde, Brennan'ın "eterik sümük" diye tanımladığı etkiyi yaratmaktadır. Bir defasında, bir hastasına kokain koklamak için hangi burun deliğini kullandığımı söyleyerek onu şaşırtmıştı, çünkü adamın yüzünün o yanındaki enerji alanı, yapışkan eterik sümükle kaplanıp grileşmişti.

Reçeteye verilmiş uyuşturucu ilaçlar da bunun dışında değildir ve çoğu kez, karaciğer üzerindeki enerji alanının içinde karanlık bölgelerin oluşmasına neden olurlar. Kemo-terapi gibi yoğun etkili ilaçlar tüm bölgenin üzerini örter. Brennan, belkemiği incinmelerine teşhis koymak için uygulanan ve zararsız olduğu söylenen "radyopak'ın (*) aura üzerinde bıraktığı izleri, hastanın belkemiğine enjekte edildikten tam on yıl sonra bile görebildiğini söylemiştir. Brennan'a göre bir kimsenin psikolojik durumu da enerji alanına yansımaktadır. Psikopatik eğilimlere sahip bir birey en ağır auraya sahiptir. Mazoşistik kişiliğe sahip bireylerin auraları ise kaba ve yoğundur ve maviden çok, griye çalar bir renktedir. Yaşama dair katı bir yaklaşım içinde bulunan bir kimsenin enerji alanı ise kaba ve grimsidir ve enerjisinin büyük bir

(*) Radyopak: İçinden röntgen ışınları geçemediği için film üzerinde gölgeler oluşturan bir madde. Radyopak sıvıları röntgen filmlerinde, bedendeki bazı organları belirginleştirmek için kullanılmaktadır. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

bölümü daha çok aurasının dış sınırlarında yoğunlaşmıştır vb.

Brennan hastalıkların aura üzerinde yırtıklara, tıkanmalara ve dengesizliklere neden olabileceğini ve kendisi ellerini ve dolayısıyla kendi enerji alanını bu çalışmayan bölgeler üzerinde dolaştırarak yeniden düzenlediğinde, söz konusu kişinin kendi kendini iyileştirme sürecini büyük ölçüde artırabildiğini söylemektedir. Brennan bu yetenekleriyle kısa zamanda dünya çapında ün kazanmıştır, isveçli psikiyatrist ve tanatolog (ölüm bilimci) Elisabeth Kübler-Ross, Brennan'ın, "Batı yarımkürenin belki de en iyi ruhsal şifacısı" olduğunu söylemektedir.⁶ Bernie Siegel de, "Barbara Brennan'ın çalışmaları zihnimizde yeni ufuklar açmaktadır. Onun, hastalığın nasıl bir rol oynadığı ve iyileşme sürecinin nasıl gerçekleşmekte olduğu konusunda getirdiği kavramlar benim deneyimlerimle de çakışmaktadır." diyerek aynı övgüye katılmaktadır.⁷

Bir fizikçi olarak Brennan, insanın enerji alanını bilimsel terimlerle tanımlamaya özen göstermekte ve Pribram'ın, olağan algılama alanımızın ötesinde bir frekans bölgesi olduğunu öne süren görüşünün, bu fenomeni açıklayabilen en iyi bilimsel model olduğuna inanmaktadır. Brennan, "Holografik Evren görüşü açısından bu olaylar (aura ve onun enerjilerini düzenlemekte kullanılan iyileştirici güçler) zaman ve uzayı aşan frekanslardan doğmaktadır; bunların herhangi bir biçimde aktarılması gerekmemektedir. Bunlar potansiyel olarak eşzamanlıdır ve her yerde mevcuttur." diyor.⁸

İnsanın enerji alanının her yerde var olması ve frekans alanının içinden insan algısı tarafından çekilip çıkartılmadıkça "mekân dışı" olduğu olgusu, Brennan'ın millerce ötede bulunan bir kişinin aurasını okuyabildiğinin farkına varmasıyla somutlaşmıştır. Onun ulaşabildiği en uzak nokta

HOLOGRAFİK BAKIŞ

nusundaki rekoru şimdilik, New York-İtalya arasında ptığı bir telefon konuşması sırasında okuduğu aurayla sınırlıdır. Yakınlarda yayımlanan *Hands of Light* (Işığın Elleri) dındaki şaşırtıcı kitabında bu olayı ve olağan dışı yetenekinin diğer yönlerini ele almaktadır.

İnsan Psişesinin Enerji Alam

Aurayı oldukça ayrıntılı olarak gören yetenekli kişilerin biri de Los Angeles kökenli "insanın enerji alam danışmanı" Bayan Carol Dryer'dir. Dryer, auraları kendini bildiğinden beri görmekte olduğunu söylüyor. Diğer kişilerin auraları göremediklerinin farkına varması ise epey zaman ış. Onun bu alandaki bilgisizliği, çocukken, anne babasına arkadaşları hakkında bilmesine olanak bulunmayan çok özel ayrıntıları anlatıp durması yüzünden, başım sık sık derde sokmuş.

Dryer yasanımı psişik yeteneklerini kullanarak kazanmaktadır ve son on beş yılda beş binin üzerinde hastası olmuştur. Bu alanda oldukça ün yapmış durumdadır, çünkü , üşteri listesinde Tina Turner, Madonna, Rosanna Arquette, Judy Collins, Valerie Harper ve Linda Gray gibi tanınmış kişiler bulunuyor. Ancak, bu yıldız müşterilerinin gücü bile, pnun yeteneğinin gerçek ölçüsünü ortaya koymuş sayılmaz, ^ünkü Dryer'ın müşteri listesi aynı zamanda fizikçileri, taranmış gazetecileri, arkeologları, avukatları ve politikacıları da içermektedir. Yeteneğini polise yardımcı olmak için de kullanmakta ve sık sık psikologlar, psikiyatristler ve tıp doktorlarına danışmanlık yapmaktadır.

Dryer de Brennan gibi uzaktan aura okuyabilmekte ancak, söz konusu kişiyle aynı odada bulunmayı yeğlemektir. Bir kimsenin enerji alanını gözleri kapalıyken de açıkken kuduğu kadar net görebilmektedir. Aslında okuma seans-

HOLOGRAFİK EVREN

lan sırasında zihninin yalnızca enerji alanı üzerinde yoğunlaşmasını kolaylaştırmak amacıyla gözlerini kapalı tutmaktadır. Bu onun aurayı yalnızca zihin gözüyle görebildiği anlamına gelmemektedir. Dryer, "Sanki bir film ya da bir oyun izliyormuşum gibi, o hep önümde duruyor." diyor, "içinde bulunduğum oda kadar gerçek bir şey. Aslında, daha da gerçek ve daha parlak renkli."⁹

Bununla birlikte, diğer durugörürlerin tasvir ettiği üst üste belirli katmanlar görmediğini söylemektedir. Hatta genellikle fiziksel bedeninin dış çizgilerini bile görmemektedir. "Kişinin fiziksel bedeni bazen auranın içine girebilir ama bu enderdir, çünkü bu, aurayı ya da onları çevreleyen enerji alanını değil de, eterik bedeni gördüğüm anlamına gelir." Eğer eterik bedeni görüyorsam, bunun nedeni onun üzerinde, auramın bir bütün olmasını engelleyen yarıklar ya da yırtıklar bulunduğunu gösterir. Böylece aurayı bir bütün olarak göremem. Bu durumda, auramın yalnızca bazı bölümleri görünmektedir. Bu bir tür delinmiş battaniye ya da yırtılmış perdeye benzer bir görüntüdür. Eterik alandaki delikler genellikle travma, yaralanma, hastalık ya da diğer yıkıcı deneyimler yüzünden oluşur."

Ancak Dryer, eterik bedeni görmenin ötesinde auramın diğer katlarını bir pastanın birbiri üzerine yığılmış katları gibi görmediğini, ama onları, değişen örgüler ve görsel duyum yoğunlukları olarak deneyimlemekte olduğunu söylüyor. Bunu kişinin, okyanusun içine batmış durumdayken farklı ısıdaki suların kendisini yalayıp geçtiğini hissetmesine benzetiyor. "Ben enerji alanını, katlar türünde katı kavramlar yerine hareketler ve enerji dalgaları terimleriyle görmeye eğilimliyim." diyor. "Benim bakışım sanki, enerji alanındaki çeşitli katlar ve boyutlar arasından teleskop gibi uzanıyor, ama onu net bir biçimde düzenlenmiş katlar gibi görmüyorum, hayır, ben böyle algılamıyorum."

Bu, Dryer'in insanın enerji alanı hakkındaki algılarının Brennan'inkinden daha az ayrıntılı olduğu anlamına gelmiyor. O, baş döndürücü bir desen ve yapı farklılıklarından söz etmektedir - içlerinden ışıklar geçen kaleydoskopik renk bulutları, karmaşık imgeler, parıltıyan biçimler ve incecik, ağ gibi sisler görmektedir. Bununla birlikte, tüm enerji alanları birbirine eşit yaratılmamıştır. Dryer'e göre sığ kişiliklerin auraları da sığ ve tekdüzedir. Bunun tersine, kişiler ne derdi karmaşıkça, enerji alanları da o denli karmaşık ve ilginç olmaktadır. Dryer, "Bir kimsenin enerji alanı, parmak izi kadar kendine özgüdür. Şimdiye dek birbirine tıpatıp benzeyen iki aura görmedim." diyor.

Brennan gibi, Dryer de bir kimsenin aurasına bakarak hastalık **teshisi** koyabiliyor ve dilediği zaman bakışını odaklayarak şakraları da görebiliyor. Ancak Dryer'in özel yeteneği, bir kimsenin psişesinin derinliklerine dalıp onun zayıflıkları, güçlükleri, gereksinimleri, duygusal, ruhsal ve spiritüel varlığının genel sağlığı konusunda ürktücü doğrulukta durum raporları vermektir. Onun bu alandaki yetenekleri o denli saygındır ki, bazıları Dryer'le bir seans yapmayı altı aylık bir psikoterapiden geçmeye benzetmektedir. Sayısız hastası yaşamlarını tümüyle değiştirerek kendisine olan güvenlerini göstermişlerdir ve Dryer'in dosyaları teşekkür mektuplarıyla doludur.

Dryer'in yeteneklerine ben de tanıştım. Benimle yaptığı ilk okuma seansında, birbirimize tümüyle yabancı olduğumuz hâlde, benim hakkımda en yakın arkadaşlarımdan bile bilmediği şeylerden söz etmeye başladı. Bunlar öyle basmakalıp sözler değil, benim yeteneklerim, zayıf yönlerim ve kişilik dinamiklerimle ilgili ayrıntılı değerlendirmelerdi. İki saatlik seansın sonunda Dryer'in benim fiziksel varlığıma değil, psişemin oluşturduğu enerjiye bakmakta olduğuna tümüyle inanmıştım. Ayrıca, Dryer'in iki düzineyi aşkın

müşterisiyle yaptığı konuşma ya da seansların kayıtlarını dinleme ayrıcalığım oldu ve onun kesinlikle doğru teşhisler koyduğu ve derin bir sezgiye sahip olduğu konusunda hemen hemen hepsinin benimle aynı düşünceyi paylaştığını gördüm.

İnsan Enerji Alanını Gören Doktorlar

insanın bir enerji alanına sahip olduğu görüşü geleneksel tıp çevrelerince henüz kabul görmemiş olmakla birlikte, tıp uygulayıcılarınca tümüyle göz ardı da edilememektedir. Enerji alanını ciddiye alan tıp uzmanlarından birisi de nörolog ve psikiyatrist Şefika Karagülle'dir. Karagülle tıp doktorluğu ve operatörlük unvanını Lübnan'da, Beyrut'daki Amerikan Üniversitesinden; psikiyatri eğitimini de, İngiltere'deki Royal Edinburg Zihinsel ve Sinirsel Hastalıklar Hastanesinde, ünlü psikiyatrist Profesör Sir David K. Henderson'dan almıştır. Ayrıca, bellek üzerinde yaptığı kilometre taşı niteliğindeki araştırmasıyla, Lashley ve Pribram'ı kendi araştırmalarını yapmaya yönlendiren, Kanadalı ünlü sinir operatörü Wilder Penfield'in araştırmalarında yardımcı olarak üç buçuk yıl çalışmıştır.

Karagülle işe bir şüpheli olarak başlamıştı, ancak aurayı görebilen pek çok bireyle karşılaştı ve bunların gördüklerine dayanarak son derece yerinde hastalık teşhisleri yaptıklarını anlayınca onlardaki bu yeteneği kabul etmek zorunda kaldı ve bu konuya inandı. Karagülle insan enerji alanını görme yetisine yüksek duyum algılaması (higher sense perception) ya da YDA adım verdi ve 1960'da tıp uzmanları içinde böyle bir yetiye sahip bireyler bulunup bulunmadığını araştırmaya koyuldu., Arkadaşları ve meslektaşlarının arasında bir nabız yoklaması yaptı. Ama işler yolunda gitmiyordu, bu yeteneğe sahip oldukları söylenen doktorlar

onunla buluşma konusunu ağırdan alıyorlardı. Böylesi bir doktorun kendisiyle görüşmeyi üst üste reddetmesi üzerine, aynı doktordan bir hasta olarak randevu aldı. .

Doktorun ofisine girdi, ama onun kendisini fiziksel bir muayeneden geçirerek durumuna teşhis koymasına izin vermeden onu, yüksek duyum algılamasını kullanması için zorladı. Köşeye sıkıştırılmış olduğunu gören doktor, sonunda buna razı oldu. "Pekâlâ, olduğunuz yerde kalın." dedi doktor, "Ve bana hiçbir şey söylemeyin." Soma onu süzdü ve çabucak sağlığı konusunda, ilerde operasyon gerektirecek ve Karagülle'nin kendisinin de gizlice teşhis koymuş olduğu bir iç hastalığını da içeren özet bilgiler vermeye başladı. Karagülle, "Söylediği her şey ayrıntılarına dek doğrudu." diyor.¹⁰

Karagülle'nin ilişki kurma çalışması ilerledi, benzer yeteneklere sahip birçok doktorla konuştu ve bu konuşmalarının sonuçlarını *Breakthrough to Creativity* (Yaratıcılığa Giriş) adlı kitabında sergiledi. Bu doktorların çoğu, benzer yeteneklere sahip başka bireyler de bulunduğu habersizdi, kendilerini tek başlarına ve bu anlamda garip varlıklar olarak görüyorlardı. Bununla birlikte hepsi de değişmez bir biçimde bedeninin çevresinde ve bedeninin tümüne sinmiş bir "enerji alanı" ya da "hareketli bir frekans ağı" görmekte olduklarından söz etmişlerdi.

İçlerinden bazıları şakraları da görüyor, ancak bu terimden habersiz oldukları için bunları, "belkemiği boyunca belirli yerlerde bulunan ve endokrin sistemini etkilemekte olan enerji girdapları" olarak tanımlıyorlardı. Ve meslekî ünlerine zarar verme korkusu içinde hemen hepsi bu yeteneğini bir sır olarak saklıyordu.

Karagülle, onların gizliliklerine saygılı olmak amacıyla, kitabında kendilerinden yalnızca ilk adlarıyla söz ediyor, ancak aralarında ünlü cerrahlar, Cornell Üniversitesi tıp

HOLOGRAFİK EVREN

profesörleri, büyük hastanelerden bölüm başkanları ve Mayo Kliniğinin doktorları bulunduğunu da ekliyor. "Tıp uzmanlarından ne kadar çoğunun YDA yeteneğine sahip olduğunu görmek beni sürekli olarak şaşırtıyor." diye yazıyor Karagülle, "Bunlardan çoğu bu yetenekleri konusunda biraz rahatsızlık duyuyor, ancak yararlı gördükleri için hastalık teşhislerinde kullanıyor. Bu doktorlar ülkenin birçok farklı bölgelerinde yaşamakta olmalarına karşın hepsi de aynı tür deneyimlerden söz ediyorlar." Karagülle raporunu şöyle sonuçlandırıyor: "Birçok saygın birey birbirinden bağımsız olarak aynı tür fenomeni bildirmekte olduğuna göre, artık bilimin bu olguyu tanımasının zamanı gelmiştir."¹¹

Sağlık uzmanlarından bazıları yeteneklerini kamuya açıklamaya karşı çıkmamaktadır. Bunlardan biri de New York Üniversitesi, yüksek hemşire okulu profesörlerinden Dr. Dolores Krieger'dir. Krieger, tanınmış bir Macar şifacı olan Oscar Estebany'nin yeteneklerinin incelenmesi çalışmalarına katıldıktan sonra insan enerji alanıyla ilgilenmeye başlamıştır. Krieger, Estebany'nin, yalnızca enerji alanlarını düzenlemek suretiyle hastaların hemoglobinin düzeylerini yükseltebildiğini görünce, söz konusu gizemli enerjiler hakkında daha çok bilgi edinmeye çalışmıştı. Prana, şakralar ve aura konularında yoğun bir çalışmaya girişti, sonunda diğer bir ünlü durugörü medyomu olan Dora Kunz'un öğrencisi oldu. Kunz'un rehberliğinde insan enerji alanındaki tıkanmaları nasıl hissedebileceğini ve elleriyle bu alanı düzenleyerek hastaları nasıl iyileştirebileceğini öğrendi.

Krieger, Kunz'un tekniklerinin dev bir tıbbî potansiyele sahip olduğunun farkına varınca, öğrendiklerini başkalarına da öğretmeye karar verdi. Aura ve şakra gibi terimlerin birçok sağlık uzmanında olumsuz çağrışımlar yapacağını bildiği için kendi iyileştirme yöntemine "terapik temas" adını verdi. "Terapik temas"ı öğrettiği ilk sınıf, New York Üni-

HOLOGRAFİK BAKIŞ

versitesinde, master düzeyindeki hemşirelere verdiği, "Hemşireliğin Sınırları: Terapik Alan Etkileşim Potansiyelinin Gerçekleştirilmesi" adlı bir kurs oldu. Kurs ve öğretilen teknik o denli başarılı oldu ki Krieger o zamandan beri, terapik temas tekniğini, sözcüğün tam anlamıyla binlerce hemşireye öğretmiştir ve bu teknik artık dünyamn pek çok ülkesindeki hastanelerde kullanılmaktadır.

Dokunmatik tedavi tekniğinin etkinliği birçok araştırma sırasında sergilenmiştir. Örneğin, Columbia'daki Güney Carolina Üniversitesi asistanlarından ve hemşirelik araştırmaları başkan yardımcısı Dr. Janet Quirin, terapik temas tekniğinin kalp hastalarındaki gerilim düzeylerini azaltıp azaltmayacağını merak ederek bu konuda bir araştırma yaptı. Çift-kontrol yöntemi kullandığı bu araştırma sırasında, bu teknikle eğitilmiş bir grup hemşireden ellerini kalp hastalarının bedenleri üzerinde gezdirmelerini istedi. Aynı eğitimi almamış ikinci grup bir hemşire de ellerini, aslında bu tekniği kullanmadan, başka bir kalp hastası grubu üzerinde gezdirecekti. Quinn araştırma sonrasında, gerçekten teknik uygulanan hasta grubundaki gerilim düzeyinin yalnızca beş dakikalık bir tedavi sonucunda %17 düşüş göstermiş olduğunu, ancak "yalancı" teknik uygulanan diğer grubun durumunda hiçbir değişiklik olmadığını saptadı. Quinn'in bu araştırması, *New York Times'm* bir eki olan *Science Times'm* 26 Mart 1985 sayısında başyazı olarak yayımlandı.

İnsan enerji alanı konusunda ayrıntılı konferanslar veren diğer bir sağlık uzmanı da Güney California Üniversitesinde kalp ve ciğer uzmanı olan W. Brugh Joy'dur. Johns Hopkins ve Mayo Kliniklerinden mezun olan Joy, bu yeteneğinin farkına 1972 yılında, ofisinde bir hastayı muayene ettiği sırada varmıştır. Bu sırada aurayı görmemiş ama, onun varlığını elleriyle hissetmişti. Joy, bu olayı şöyle anlatıyor: "Yirmi yaşlarında sağlıklı bir erkeği muayene ediyordum,

HOLOGRAFİK EVREN

ellerimi solar pleksus (göbek şakrası) bölgesi üzerinde, mide çukurunda gezdirirken ılık bir bulut diye tanımlayabileceğim bir şey hissettim. Hastamın bedeninden çıkarak, yüzeye düşey durumda yaklaşık yüz, yüz yirmi santim kadar yükseliyordu ve on santim çapındaki bir silindir biçimindeydi."¹²

Joy, tüm hastalarının bedenlerinden silindir biçimli ve dokunulabilir nitelikte radyasyon yayılmakta olduğunu farkına vardı; bunlar yalnızca midelerinden değil, bedenlerinin çeşitli yerlerinden çıkıyordu. Şakraları keşfetmiş, daha doğrusu yeniden keşfetmiş olduğunu ancak, insanın enerji sistemi konusundaki antik bir Hindu kitabını okuduktan sonra anlayabildi. Brennan gibi Joy da, holografik modelin insan enerji alanını anlayabilme konusunda en doyurucu açıklamayı getirdiği düşüncesindedir. Joy ayrıca, her birimizin içinde auraları görebilme yetisinin gizlenmekte olduğu görüşündedir. Joy, "Şuurun daha genişlemiş durumlarına uzanabilmenin, yalnızca, merkezî sinir sistemimizi, hepimizde bulunan, ancak haricî zihinsel koşullandırmalarla engellenmiş durumdaki algılama durumlarımıza akort edilmeye bağlı olduğuna inanıyorum." diyor.¹³

Joy, bu görüşünü kanıtlamak için şimdi zamanının çoğunu insan enerji alanını nasıl duyumsayabileceklerini başkalarına da öğretmekle geçiriyor. Joy'un öğrencilerinden biri de, *The Andromeda Strain* (Andromeda Gerilimi) ve *Sphere* (Yerküre) adlı çok satan kitapların yazarı ve *Koma* ve *İlk Büyük Tren Soygunu* adlı filmlerin yönetmeni Michael Crichton'dur. Tıp eğitimini Harvard Üniversitesi Tıp Okulunda yapan Crichton, *Travels* (Yolculuklar) adlı çok satan otobiyografik kitabında, Joy ve diğer yetenekli öğretmenlerle birlikte çalıştıktan sonra, insan enerji alanını hissetmeyi ve sonunda görmeyi nasıl başardığını anlatmaktadır. Bu deneyim Crichton'u şaşırtmış ve değiştirmiştir. "Burada hiçbir yanılsama yoktur. Bu beden enerjisinin gerçek bir fenomen

olduğu açıkça bellidir." demektedir.¹⁴

Kaos Holografik Desenler

Karagülle araştırmalarına başladığından bu yana, büyüleyici yetilere sahip doktorlardan bunu kamuya açıklama isteğinde bulunanların sayısı giderek artmaktadır. UCLA'da görevli bir sağlık uzmanı ve kinesiyojoloji (*) profesörü olan Valerie Hunt son yirmi yıl içinde, insan enerji alanının varlığını deneysel olarak saptayacak bir teknik geliştirmiştir. Tıp bilimi, insanların elektromanyetik varlıklar olduğunu uzun süredir kabul etmiş bulunmaktadır. Doktorlar sürekli olarak, kalbin elektriksel eylemlerini kayıtlayan elektrokardiogramlar (EKG'ler) elde etmek için elektrokardiogramlar ve beynin elektriksel eylemlerini bildiren elektroensefalogramlar (EEG'ler) elde etmek için elektroensefalogramlar kullanmaktadır. Hunt, kasların elektriksel eylemlerini ölçen bir araç olan elektromiyogramın aynı zamanda insanın enerji alanının varlığını da algılayabildiğini bulmuştur.

Hunt'un araştırması aslında, kas hareketlerini incelemek amacıyla olmakla birlikte, dans ederken kendi enerji alanından yararlanmakta olduğunu söyleyen bir dansözle karşılaştıktan sonra insan enerji alanıyla ilgilenmeye başlamıştır. Bu durum Hunt'a, dansöz dansını yaparken onun kaslarındaki elektriksel eylemlerin elektromiyogramlarını (EMG) çekme düşüncesini esinlemiş ve ayrıca ruhsal şifa veren kişilerin kaslardaki elektriksel eylemler üzerinde oluşturmakta oldukları iyileştirici etkiyi de bu yolla incelemiştir. Giderek, insan enerji alanını görebilen bireyleri de araştırmasının kapsamına alan Hunt, işte o zaman en önemli buluşlarından bazılarını yapmıştır.

Beyindeki elektriksel eylemlerin olağan frekansı sani-

(*) Kinesiyojoloji: Bir organizmanın veya hücrenin bir uyarana karşısında gösterdiği hareketleri inceleyen bilim dalı. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

yede 0 ile 100 cps (saniyedeki çevrim sayısı) arasında değişmekte ve bu eylemlerin çoğu 0 ile 30 cps arasında yer almaktadır. Kas frekansı ise 225 cps'ye kadar çıkar ve kalpte 250 cps'yi bulur. Ancak işte burada, biyolojik işlevlerle birleşen elektriksel eylemler azalır. Hunt, bunlara ek olarak elektromiyografin elektrotlarının bedenden yayılan başka bir enerji alanını da kayıtlayabildiğini keşfetti; bu enerji alam geleneksel olarak kabul edilen beden elektriklerinden daha süptildi ve daha az bir genliğe sahip olmakla birlikte, frekansları 100 ile 1600 cps arasında değişiyor, giderek bazen daha da yükseliyordu. Ayrıca, bu alan beyinden, kalpten ya da kaslardan yayılmıyordu; en güçlü olduğu yerler ise bedenin şakrallarla ilişkili bölümleriydi. "Bu sonuçlar o denli heyecan vericiydi ki o gece sabaha kadar uyuyamadım," diyor Hunt, "yaşamım boyunca onaylamış olduğum bilimsel model bu bulguları açıklayabilecek durumda değildi."¹⁵

Hunt ayrıca aura gören bir kimse, enerji alanında belirli bir renk gördüğünde elektromiyografin hep belirli bir frekans örneğini algılamakta olduğunu da keşfetmiş ve artık bu rengi tanımlamıştı. Bu örneği, osiloskopta (elektriksel dalgaları siyah/beyaz video ekranında görsel örneklere dönüştüren bir araç) görebiliyordu. Hatta, deneylerden biri sırasında, birbirleriyle aynı görüşte olup olmadıklarını anında anlayabilmek için sekiz aura okuyucusunu osiloskopta denetledi. "Bunların hepsi de tümüyle aynıydı." diyor Hunt.¹⁶

İnsanın enerji alanının varlığını onayladıktan sonra holografik düşüncenin bunu açıklayabilecek bir model oluşturduğuna da inanan Hunt, enerji alanının ve gerçekte bedenin tüm elektrik sistemlerinin frekans açısından olduğu kadar başka bir yönden de holografik nitelikte olduğuna işaret etmektedir. Onun görüşüne göre, bu sistemler tıpkı bir hologramdaki bilgi gibi küresel olarak bedenin tümüne yayıl-

iniştir. Örneğin, bir elektroansefalografın ölçümlerine göre, elektriksel eylemler en çok beyinde güçlüdür, ancak ayak baş parmağına bir elektrot yerleştirilmek suretiyle de bir EEG ölçümü yapmak olasıdır. Aynı şekilde, elin küçük parmağından da bir EKG kaydı alınabilir. Bu kayıtlar kalpte en güçlüdür ve en yüksek genliğe sahiptir, ancak frekansı ve osiloskopta ortaya çıkan örnek, beden her yerinde aynıdır. Hunt, bunun belirli bir şeyi gösterdiğini vurguluyor. Hunt, kendisinin auramın "holografik alan gerçekliği" adını verdiği şeyin her parçasının ayrı zamanda tüm enerji alanının görünümünü de kapsamakla birlikte, farklı parçaların birbirleriyle kesinlikle ve tıpatıp aynı olmadığını, bu farklı genliklerin enerji alanının durağan bir hologram olmasını engellediğini, ona dinamik ve akıcı bir nitelik kazandırdığını söylemektedir.

Hunt'un en şaşırtıcı buluşlarından birisi de, bir kimse- nin yetenek ve becerilerinin, enerji alanında bulunan belirli frekanslarla ilişkili olduğudur. O, kişinin şuurunun başlıca odağının maddî dünya üzerinde bulunması durumunda, enerji alanı frekanslarının daha düşük olma eğiliminde olduğunu ve beden 25 cps olan biyolojik fonksiyonlarından pek fazla yükselmediğini gözlemlemiştir. Öte yandan, psişik ya da şifacı nitelikler taşıyan kişilerin frekansları ise 400 ile 800 cps arasında değişmektedir. Transa girebilen ve görünüşe göre, diğer bilgi kaynaklarına kanal olabilen kişiler bu "psişik" frekansları tümüyle aşmakta ve 800 ile 900 cps arasındaki dar bir bant üzerinde çalışmaktadırlar. Hunt, "Bunların hiçbir psişik alan genişliği yoktur," demektedir, "onlar orada, kendi alanları içindedirler. Bu dar bir alandır. İğne ucu büyüklüğünde bir alandır. Ve onlar sözcüğün tam anlamıyla neredeyse orada bile değildirler."¹⁷

Hunt, 900 cps frekansa sahip kişilere mistik kişilikler adını veriyor. Psişik insanlar ve trans medyomları genellikle

HOLOGRAFİK EVREN

yalnızca bilgi aktarırlar, öte yandan mistik kişilikler bu bilgiyle ne yapacağını bilebilme bilgeliğine sahiptir, diyor. Onlar, her şeyin kozmik bir birliktelik içinde olduğunu farkında ve insan deneyimlerinin her düzeyiyle ilişki içindedirler. Sıradan gerçeklik içinde demir atmışlardır ama aynı zamanda hem psişiktirler ve hem de transa geçebilme yeteneğine sahiptirler. Bununla birlikte onların frekansları bu yeteneklerin gerektirdiği frekansların çok ötesine geçmiştir. Geliştirilmiş bir elektromiyogram (normal olarak bir elektromiyogram ancak 20.000 cps frekansa dek ölçüm yapılabilir) kullanan Hunt, kendi enerji alanlarında 200.000 cps frekansa sahip bireylerle karşılaşmıştır. Bu ilgi çekicidir, çünkü mistik geleneklerde, yüksek derecede spiritüel bireylerin normal insanlara göre "daha yüksek titreşimlere" sahip oldukları söylenmektedir. Eğer Hunt'un bulguları doğruysa, bu savaş güven mektubu sağlanmış demektir.

Hunt'un buluşlarından bir diğeri de yeni bir kaos bilimi oluşturmuş durumdadır. Adından da anlaşılacağı gibi kaos, kaotik fenomenin ya da hiçbir yasayla yönetilmemiş gibi görünen gelişigüzel süreçlerin incelenmesi bilimidir. Örneğin, söndürülmüş bir mumdan çıkan duman yukarı doğru ince ve dar bir akışla yükselir. Sonunda bu duman yapısı dağınık ve çalkalanır. Dumandan bu çalkalanma durumunun kaotik olduğu kabul edilir, çünkü bilim artık onun bu davranışını açıklayamamaktadır. Kaotik fenomenin diğer örnekleri arasında, bir çağlayanın dibinde vere çarpan su kütlesi, bir sara nöbeti sırasında hastanın beyninden geçen ve görünüşe göre gelişigüzel elektrik dalgalanmaları ve havada farklı ısı ve basınçtaki cephelerin çarpışması sırasında ortaya çıkan durum da vardır.

Son on yılda bilim birçok kaotik fenomenin görüldüğü kadar düzensiz olmadığını ve genellikle gizli biçim ve düzenler içerdiğini ortaya koymuştur. (Bohm'un, dü-

nsizlik diye bir şeyin söz konusu olmadığı, ancak bunların belirsiz derecede ileri düzeydeki düzenler olduğu yolundaki savını anımsayalım.) Bilim adamları, kaotik fenomenin içinde gizlenen bazı düzenleri matematiksel olarak tanımlamayı da başarmışlardır. Bu çalışmalar arasında, bir kaotik fenomenin verilerini bilgisayar ekranında biçimlendiren özel bir tür matematiksel analiz de yer almaktadır. Eğer verilerin içinde herhangi bir gizli düzen yoksa, ortaya çıkan desen düz bir çizgi olacaktır. Eğer, söz konusu kaotik fenomen bazı gizli düzenler içeriyorsa, bu kez ortaya çıkacak desen, çocukların bir tahtaya çakılı çivilerin çevresine renkli iplikler sararak oluşturdukları spiral desenlere benzeyecektir. Bu şekillere "kaos desenleri" ya da "garip çekiciler" (çünkü bu biçimi oluşturan çizgiler, tıpkı ipliğin çevresinde sarıldığı çivi dizilerine doğru sanki sürekli olarak çekiliyor gibi görünmesine benzer bir biçimde, bilgisayar ekranının belirli bölgelerine yeniden ve yeniden çekilmektedir) adı verilmektedir.

Hunt osiloskopta enerji alanı verilerini gözlemlediği zaman, bunların sürekli olarak değişmekte olduklarına dikkat etmişti. Bazen büyük kümeler hâlinde biraraya geliyor, bazen gözden kayboluyor ve parça parça görünüyordular, sanki enerji alanının kendisi, bitmez tükenmez bir dalgalanma süreci gibiydi. Bu değişimler ilk bakışta rastlantısal gibi görünüyorsa da, Hunt, bunların bir düzene sahip olduklarını seziyordu. Bir kaos analizi yapılacak olursa bu konuda haklı olup olmadığının ortaya çıkabileceğini düşünerek bir matematikçiyle görüştü. İlk, ne olacağını görmek için bilgisayarda, bir EKG'den aldıkları dört saniyelik bir veriyi incelediler. Elde ettikleri şey, düz bir çizgiydi. Sonra bir EEG ve EMG'den aldıkları aynı miktardaki veriyi incelediler. EEG düz bir çizgi, EMG ise hafifçe şişkin bir çizgi üretti. Ama görünürde henüz hiçbir kaos deseni yoktu. İnsan enerji alanındaki alçak frekanslardan bile veriler aldıkları hâlde hep

HOLOGRAFİK EVREN

düz bir çizgi elde ettiler. Ancak bu alanın son derece yüksek frekanslarından aldıkları verileri analiz ettiklerinde başarıya ulaştılar. "Gördüğümüz en dinamik kaos desenini elde ettik." diyor Hunt.¹⁸ Bunun anlamı, enerji alanının kaleydoskop (çiçek dürbünü) benzeri değişimler göstermekle birlikte -bunlar rastlantısal gibi görünmekte olmasına karşın- aslında son derece yüksek bir düzeyde oluşturulmuş zengin desenlerden oluşmakta olmasıydı. Hunt, "Oluşan desen asla yinelenemez nitelikte, ama bir o kadar da dinamik ve karmaşıktı. Ona, bir kaos holograf deseni adını verdim." diyor.¹⁹

Hunt, buluşunun bir ana elektrobiyolojik sistemde saptanan ilk gerçek kaos deseni olduğuna inanmaktadır. Son yıllarda araştırmacılar beynin EEG kayıtlarında da kaos desenleri bulmuşlardır, ancak böyle bir desen elde edebilmek için sayısız elektrottan pek çok sayıda veri sağlamaları gerekmiştir. Oysa Hunt, insan enerji alanından tek bir elektrot tarafından kayıtlanmış üç ya da dört saniyelik verilerle bir kaos deseni oluşturabilmiştir; ve bu da insanın enerji alanının, beynin elektriksel eylemlerinden bile daha zengin bilgi içerdiği, daha karmaşık ve dinamik örgütlenmelere sahip olduğunu düşündürmektedir.

İnsan Enerji Alanı Nelerden Oluşmuştur?

insan enerji alanı bazı elektriksel görünümlere sahip olmakla birlikte Hunt, onun yapısal olarak yalnızca elektromanyetik olmadığına inanmaktadır. Bu konuda şöyle söylemiştir: "Bu alanın çok daha karmaşık bir yapıda olduğunu ve kuşkusuz henüz bilinmeyen bir enerjiden oluştuğunu hissediyoruz."²⁰

Bu bilinmeyen enerji nedir? Şimdilik bunu bilmiyoruz. Elimizdeki en iyi ipucu, psişik yeteneklere sahip kişilerden tümünün, onun normal madde/enerjiden daha yüksek fre-

la titreşmekte olduğunu söylemeleridir. Yetenekli kimselerin enerji alanındaki hastalıkları garip bir biçimde doğru olarak algıladıkları düşünülecek olursa, bu gözlemi ciddi bir biçimde dikkate almamız gerekecektir. Bu tür algılamaların evrensel nitelikte oluşu -nitekim, antik Hindu edebiyatı da enerji bedeninin normal maddeye göre daha yüksek bir titreşime sahip olduğunu ileri sürmektedir- böylesi psişik yeteneklere sahip bireylerin enerji alanı hakkındaki önemli bir öğeyi sezmede oldukları konusunda bir gösterge olabilir.

Antik Hindu edebiyatı maddenin anı ya da "atom"lardan oluştuğunu ve insanın enerji alanının süptil titreşimlerinin de paramanı ya da sözcüğün tam anlamıyla "atomların ötesinde" olduğunu da söyler. Bu ilginçtir, çünkü Bohm da atomaltı düzeyde (atomların ötesinde) henüz bilimin ulaşmadığı birçok süptil enerji türleri bulunduğu düşüncesindedir. Bohm, insanda bir enerji alanı olup olmadığını bilmediğini itiraf ediyor ancak böyle bir olasılığı da göz önüne alarak, "Saklı düzende farklı süptilitede birçok düzey vardır. Zihnimiz bu süptil düzeylere ulaşabilecek yeteneğe sahipse, o zaman bu, olağan olarak gördüklerimizden çok daha fazlasını görebileceğimiz anlamına gelir." demektedir.²¹

Şunu belirtmek gerekir ki, gerçekte hangi alanın ne olduğunu biliyor değiliz. Bohm'un söylemiş olduğu gibi, "Bir elektriksel alan nedir? Bilmiyoruz."²² Yeni bir tür alanı ilk bulduğumuzda bu bize gizemli geliyor. Soma ona bir ad veriyoruz, onunla ilişkide bulunmaya alışıyoruz, özelliklerini tanımlıyoruz. Ve artık bize gizemli gelmiyor. Ama bir elektriksel ya da bir yerçekimsel alanın ne olduğunu hâlâ bilmiyoruz. Daha önceki bölümlerden birinde gördüğümüz gibi, elektronların bile ne olduğunu bilmiyoruz. Yalnızca onların nasıl davranmakta olduklarını tanımlayabiliyoruz. Bu durumda, sonuç olarak, insanın enerji alanı da ileride nasıl davrandığını anlatan terimlerle tanımlanacak ve Hunt'un ki

gibi araştırmalar da yalnızca bu anlayışımızı biraz daha geliştirmiş olacaktır.

Auranın içindeki Uç Boyutlu imgeler

Eğer insan enerji alanını bu olağan dışı süptil enerjiler oluşturuyorsa, bunların normal olarak alışageldiğimiz türdeki enerjilerde bulunmayan özellikler taşıdığına emin olabiliriz. Bu özelliklerden biri de insan enerji alanının mekan-sız (nonlocal) olma niteliğidir. Diğeri ve özellikle holografik nitelikte olam ise, auranın zaman zaman herhangi bir biçime sahip olmayan bir enerji bulutu gibi görünme ve bazen kendisini üç boyutlu imgeler hâlinde ortaya koyma yeteneğine sahip olmasıdır. Yetenekli medyomlar, kişilerin amalarında bazen böylesi hologramların dalgalanmakta olduğunu sık sık bildirmişlerdir. Bu imgeler genellikle çevrelerinde göründükleri kişinin zihninde önemli yer tutan nesnelere ve düşüncelerdir. Bazı okült gelenekler böylesi imgelerin auranın üçüncü ya da "mantal" katının ürünü olduğunu söylerler, ancak bu savı onaylayacak ya da inkâr edecek olanağımız bulunmadığı sürece, auranın içinde imgeler görebilen hassas kişilerin deneyimlerine güvenmek zorundayız.

Bu gibi insanlardan biri de Beatrice Rich'tir. Genellikle olduğu gibi Rich'in psişik güçleri de erken yaşta ortaya çıkmıştır. Beatrice çocukken çevresindeki nesnelere sık sık kendi kendilerine oradan oraya hareket edip duruyorlardı. Daha büyüyünce, kişiler hakkında bilmesine olanak olmayan bazı şeyler bilmekte olduğunun farkına vardı. Kendisi ressamdı, ancak daha sonra durugörü yetenekleri o derdi etkin oldu ki, tüm zamanını psişik yeteneklerini uygulayarak geçirmeye karar verdi. şimdi, ev kadınlarından şirketlerin genel müdürlerine dek, yaşamın tüm alanlarından gelen bireylerin auralarını okumaktadır. *New York* magazin dergisi, *World*

ennis ve *New York Woman* gibi çok geniş bir yayım alanına hip dergilerde çalışmalarını hakkında yazılar çıkmaktadır.

Rich müşterilerinin çevresinde ya da yakınlarında dalgalanan imgeler görmektedir. Bir keresinde bir erkeğin kafasının çevresinde dönüp duran gümüş kaşıklar, gümüş tabaklar ve buna benzer nesnelere görmüştü. O sıralarda bu psişik fenomen konusundaki deneyimlerinin henüz başlangıcında bulunduğu için bu deneyim onu heyecanlandırmıştı. İlk bunları niçin görmekte olduğunu bilemedi. Ama sonunda bundan adama söz edince, onun bir ithalat/ihracat işinde olduğunu ve tam da, kafasının çevresinde dönüp durduğunu gördüğü nesnelere ticaretini yapmakta olduğunu anladı. Bu deneyim Rich'in dikkatini bu konuya çevirmesine neden olmuş ve algılama yetisini sonsuza dek değiştirmişti.

Dryer'in de benzer deneyimleri olmuştu. Bir okuma seansı sırasında bir kadının başının çevresinde bir küme patatesin dönüp durduğunu görmüştü. Rich gibi o da önce şaşırmış, sonra cesaretini toplayarak kadına patatesin kendisi için özel bir anlamı olup olmadığını sormuştu. Kadın güldü ve Dryer'e kartını uzattı. "Idaho Patates Masası ya da buna benzer bir yerde çalışıyordu," diyor Dryer, "patates yetiştiricilerinin kurduğu Amerikan Süt Birliği benzeri bir kuruluştur bu."²³

Bu imgeler her zaman auranın içinde dalgalanmayıp, bazen de sanki bedeninin hayaletimsi uzantıları gibi görünmektedirler. Dryer bir keresinde, bir kadının kollarından ve ellerinden sarkan bir tutam holografik çamur tabakası görmüştü. Kadının son derece şık ve pahalı giysiler içinde olduğunu gören Dryer, onun zihnini kaplayan bu çamursu, yapışkan çökeltinin ne olabileceğini merak etti. Ve ona bu imgeden bir şey anlayıp anlamadığını sordu, kadın başını sallayarak kendisinin bir heykeltraş olduğunu söyledi, o sabah Dryer'in tanımladığı gibi kollarına ve ellerine yapışan yeni

HOLOGRAFİK EVREN

bir çamuru denemişti.

Enerji alanına bakarken ben de benzer deneyimlerle karşılaşmışımdır. Bir keresinde, üzerinde çalıştığım kurt adamlarla ilgili bir roman hakkında derin düşüncelere dalmışken (folklorik konularda öyküler ve romanlar yazmaktan hoşlandığımı belki bazı okurlarım biliyorlardır), birden bedenimin çevresinde bir kurt adamın hayaletimsi imgesinin biçimlenmiş olduğunu fark ettim. Hemen belirtmek isterim ki, bu tümüyle görsel bir fenomendi ve hiçbir zaman bir kurt adama dönüşmekte olduğum gibi bir sanıya kapılmadım. Bununla birlikte, bedenimi saran bu holografik imge o denli gerçekti ki, kolumu kaldırdığımda kürkünün içindeki kılları ve elimi çevreleyen kurt adamın elinden çıkan köpek-si tırnakları tek tek görebiliyordum. Bu oluşumlar hakkındaki her şey kesinlikle gerçek, ancak saydam bir görüntü halindeydi, bu hayalet görüntünün altında kendi elimi de görebiliyordum. Bu deneyimin ürküntü verici olması gerekirdi, ama nedense, görmekte olduğum şey beni yalnızca hayran bırakmıştı.

Bu deneyim hakkında ilgi çekici olan başka bir şey de Dryer'in o sırada benim evimde konuk olarak bulunmasıydı; bu hayaletsi kurt adam görüntüsü hâlâ üzerimdeyken odaya giriverdi. Hemen tepki gösterdi ve "Oh Tamım, herhalde şu kurt adam romanım düşünüyor olmalısın, çünkü bir kurt adam olmuşsun." dedi. Gördüklerimizi ayrı ayrı bir yere yazdık ve bunları karşılaştırdığımızda, ikimizin de aynı şeyleri görmüş olduğumuzu anladık. Sonra konuşmaya daldık, düşüncelerim romanımdan uzaklaştı ve kurt adam imgesi de böylece sönüp gitti.

Aura içindeki Filmler

Psşik yeteneklere sahip kimselerin enerji alanında gör-

düğü imgeler her zaman durağan değildir. Rich ara sıra bir müşterisinin kafasının çevresinde ufak, saydam bir film gördüğünü söyler. "Bazen o kişinin başının ya da omuzlarının arkasında, kendisinin ufak bir imgesini yaşam içindeki çeşitli uğraşlarıyla ilgilenirken görürüm. Müşterilerim, yaptığım tarumların kesinlikle doğru ve belirgin olduğunu söylüyorlar. Onlarm ofislerini, patronlarının nasıl bir adam olduğunu görürüm. Son altı ay içinde neler düşünmüş olduklarını, başlarına neler geldiğini görürüm. Geçenlerde bir müşteriime evini görmekte olduğumu ve duvarda maskeler ve flütler asılı bulunduğunu söylemiştim. 'Hayır, hayır, hayır.' dedi. Evet, dedim, duvarda müzik aletleri asılı, özellikle flütler ve maskeler de var. Ve sonra, 'Ah,' dedi, 'o, benim yazlık evim.'"²⁴

Dryer, kişilerin enerji alanlarının içinde üç boyutlu film gibi imgeler de görmekte olduğunu söylüyor. "Bunlar genellikle renkli olur, ama bazen kahverengidir ya da ince demir levhalar üstüne çekilen fotoğraflar gibi görünür. Genellikle o kişi hakkında, açılmanması beş dakika ile bir saat arasında süren bir öyküyü betimler. Bu imgeler aynı zamanda inanılmaz derecede ayrıntılıdır. Bir kimseyi bir odanın içinde oturur durumda görüyorsam, odada kaç tane bitki bulunduğunu, her bitkinin üzerinde kaçar yaprak ve duvarda kaç tuğla olduğunu da söyleyebilirim. Genellikle zorunlu olmadıkça bu tür ayrıntılara girmem."²⁵

Dryer'in söylediklerinin doğruluğuna ben de tanıklık edebilirim. Ben her zaman düzenli bir kişi olmuşumdur, çocukken de bu anlamda büyümüş de küçülmüş sayılabildim. Beş yaşmdayken bir keresinde tüm oyuncaklarımı bir dolaba titizlikle yerleştirmek için saatler harcamıştım. Bitirdiğim zaman yapmış olduğum şeyi anneme gösterdim ve onu, dolaptaki hiçbir şeye lütfen elini sürmemesi ve dikkatle yerleştirdiğim bu şeyleri bozmaması için uyardım. O za-

HOLOGRAFİK EVREN

mandan beri annem bu olayı anlatınca ailedeki herkesin hoşuna gider. Dryer, kendisiyle birlikte yaptığım ilk okuma seansında bu olayı ve yaşamımdaki diğer bazı olayları bana ayrıntılarıyla anlattı; bütün bunları benim enerji alanımda tıpkı bir film gibi izliyor ve anlatırken o da gülüyordu.

Dryer gördüğü imgeleri hologramlara benzetiyor ve içlerinden birini seçip izlemeye başlayınca onun genişleyip tüm odayı doldurduğunu söylüyor. "Eğer bir kimsenin omuzunda incinme gibi bir şeyler olduğunu görürsem, birden tüm sahne genişliyor. İşte o zaman bu sahne bana kocaman bir hologrammış gibi geliyor, sanki adımımı atıp içine girebilir ve onun bir parçası olabilirim. Bu olan şeyler bana olmuyor ama benim çevremde oluyor. Sanki, o kişiyle birlikte üç boyutlu bir filmin, holografik bir filmin içindeymişim gibi oluyorum."²⁶

Dryer'in holografik görüntüleri yalnızca kişinin yaşamıyla ilgili değil. O aynı zamanda, karşısındaki kişinin zihninin şuur dışı çalışmalarının görsel simgelerini de görebiliyor. Hepimizin bildiği gibi şuur dışımız bir simgeler ve mecazlar diliyle konuşur. Rüyalar bu yüzden öylesine anlamsız ve gizemli gibi gelir insana. Bununla birlikte bir kez şuur dışımın dilini nasıl yorumlayacağımızı öğrendik mi, rüyaların anlamı da ortaya çıkar. Şuur dışımın kendini ifade etmek için kullandığı tek araç rüyalar değildir. Psişe'nin diliyle yakınlığı olan bireyler -bir dil psikologu olan Erich Fromm buna "unutulmuş dil" adını veriyor, çünkü çoğumuz bu dili nasıl yorumlayacağımızı unutmuş durumdayız- bu dili, mitler, peri öyküleri ve dinsel vizyonlar gibi diğer insan yaratılarında da buluyorlar.

Dryer'in insan enerji alanında gördüğü bazı holografik filmler de bu dilde yazılmıştır ve rüyaların mecazî mesajlarını andırmaktadır. Artık, şuur dışımızın yalnızca rüya görürken değil, her zaman çalışmakta olduğunu biliyoruz. Dryer,

bir kimseyi uyamak kimliğinden soyarak, onun şuur dışı zihninde dinmek bilmeden sürekli olarak akmakta bulunan imge nehrine doğrudan bakar gibidir. Yaptığı sürekli uygulamalar ve kendi doğal sezgi yeteneği onu şuur dışının dilini çözmek konusunda son derece yetkin İçilmiştir. "Jungçu psikologlar beni seviyor." diyor Dryer.

Buna ek olarak Dryer'in yaptığı yorumun gerçeğe uygun olup olmadığını anlayabilmek için özel bir olanağı daha vardır. "Eğer bir simgeyi doğru yorumlayamamışsam, o imge silinmiyor." diyor Dryer. "Enerji alanının içinde öylece olduğu yerde kalıyor. Ancak, söz konusu kişiye belirli bir imge hakkında bilmek istediği her şeyi söylediğim zaman erimeye başlayıp yok oluyor."²⁷ Dryer, bu durumun, ona hangi imgeyi göstereceğini müşterisinin kendi şuur dışının seçmekte olması yüzünden böyle olduğu düşüncesinde. Ullman gibi o da, psişenin şuur lu benliğe, daha sağlıklı ve mutlu olabilmek, spiritüel olarak gelişebilmek için bilmesi gerekenleri sürekli olarak öğretmekte olduğuna inanıyor.

Dryer'in bir kimsenin psişesinin en içsel çalışmalarını gözlemlene ve yorumlama yeteneği, müşterilerinden pek çoğunda son derece önemli değişimlere yol açılmasına neden olmaktadır. Kendi enerji alanında gördüğü imge akışını bana ilk kez tanımladığında sanki kendi rüyalarından birini anlatıyormuş gibi garip bir duyguya kapılmıştım, ancak bu henüz benim görmediğim bir rüyaydı. Bu fantazmagorik (*) imgeler ilkin bana gizemli bir şekilde bildik gelmişti, ancak her simge ve mecazı çözümlenip açıkladıkça kendi içsel benliğimin çalışma tarzını ve kabul ettiğim şeyleri ve kabul etmeye pek de istekli olmadığım şeylerin farkına vardım. Gerçekten de, Rich ve Dryer gibi psişik insanların çalışmaları enerji alanında dev boyutlu bir bilgi bükümü olduğunu or-

(*) Fantazmagorya: Bir projektörle duvara yansıtılan ve anı olarak büyüyüp küçülen biçimler (ilk olarak 1802'de Londra'da denendi); görüntü oyunu. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

taya koymaktadır, insan, Hunt'un auradan aldığı verileri çözümlendiğinde, bu yüzden böylesine belirgin kaos desenleri elde etmiş olduğunu düşünüyor.

İnsanın enerji alanında imgeler görme yeteneği yeni bir şey değildir. Bundan yaklaşık üç yüzyıl önce, büyük İsveç mistiği Emanuel Swedenborg, insanların çevresinde bir "dalgamsı cevher" görmekte olduğunu bildirmişti, bu dalgamsı cevherin içinde kişilerin düşünceleri kendisinin "betimlemeler" adını verdiği imgeler şeklinde görülebiliyordu. Diğer insanların, bedenlerin çevresinde bu dalgamsı cevheri görmemesiyle ilgili olarak da şöyle bir gözlemde bulunmuştu: "Çevreleri sanki bir tür dalgayla çevrilmiş gibi görünen katı düşünce kavramları görebiliyordum. Ancak (normal) insanın duyularına ortada ve katı gibi görünen bu şeyden başka hiçbir şey ulaşamıyor."²⁸ Swedenborg kendi enerji alanında da betimlemeler görebiliyordu: "Önceden tanıdığım biri hakkında düşünmeye başladığımda, zihnimde o kişinin insan biçimindeki görüntüsü beliriyordu; fakat çevresinde çocukluğundan beri bildiği, düşündüğü ne varsa dalga dalga yüzüyordu."²⁹

Holografik Beden Değerlendirmesi

Alanın bütününe holografik olarak yayılmış tek şey frekans değildir. Psişik insanlar alanın kapsadığı kişisel bilgi birikiminin aynı zamanda beden aurasının her parçasında da bulunduğunu söylüyorlar. Brennan'ın ileri sürdüğü gibi, "Aura bütünü simgelemekle kalmaz, aynı zamanda bütünü kapsar."³⁰ California'lı klinik psikolog Ronald Wong Jue de bu düşüncededir. Kişilikötesi Psikoloji Topluluğunun eski başkanı ve yetenekli bir durugörür olan Jue, bir bireyin kişisel geçmişinin, bedeninde bulunan "enerji kalıpları'nda bile görülebildiğini keşfetmiştir. "Beden bir tür mikrokozmos,

İçendi içinde, kişinin ilgili olduğu ve ilgi kurmaya çalıştığı farklı öğelerin tümünü yansıtan bir evrendir." diyor Jue.

Dryer ve Rich gibi Jue da, bir kimsenin yaşamı içindeki önemli olayları holografik filmlere dönüştürme psişik yeteneğine sahiptir, ancak bunları, enerji alanının içinde görmek yerine, ellerini bir kimsenin üzerine koyunca zihin gözüyle görmekte ve sözcüğün tam anlamıyla o kimsenin bedeninin psikometrisini çıkartmaktadır. Jue bu tekniğin, duygusal hâlleri, merkezî konuları ve kişinin yaşamındaki en önemü mesele olan arkadaşlık ilişkileri hakkında çabucak bilgi edinebilmesine imkân sağladığım söylüyor ve bu tekniği iyileştirme sürecini kolaylaştırmak için hastaları üzerinde uyguluyor. "Bu tekniği bana, Ernest Pecci adındaki bir psikiyatrist meslektaşım öğretti." diyor Jue, "O, bu tekniğe 'beden okuması' diyordu. Bense, eterik beden gibi şeylerden söz etmektense, bu olguyu açıklayabilmek için holografik modeli kullanmayı seçtim ve bu tekniğe 'Holografik Beden Değerlendirmesi' adını verdim."⁶¹ Bu tekniği klinik uygulamalarında kullanmakta olmasına ek olarak Jue, tekniği öğrenmek isteyenlere bu konuda seminerler de veriyor.

Röntgen Görüşü

Bu bölümde bedenın somut bir yapı olmayıp, kendisinin de bir tür holografik imge olması olasılığını inceledik. Pek çok durugörü sahibi bireyin sahip olduğu başka bir yetenek daha bu görüşü destekler gibi görünmektedir. Bu, bir kimsenin bedeninin içine, sözcüğün tam anlamıyla bakabilme yeteneğidir. Enerji alanını görme yeteneğine sahip bireyler, bu görme yeteneklerini ayarlayarak, sanki renkli duman katlarından başka bir şey değilmişcesine, bedenın et ve kemik dokularının içini de görebilmektedirler.

Karagülle araştırmaları sırasında, bu röntgen görüşüne

sahip, tıp mesleğinden olan ve olmayan birkaç kişiyle karşılaşmıştır. Bir kuruluşun başında bulunan ve kendisinin Diane diye andığı bir kadından söz etmektedir. Karagülle, Diane ile buluşmadan hemen önce şöyle yazmıştır: "Bir psikiyatrist olarak 'doğrudan doğruya' içimi görme yeteneğine sahip olduğu söylenen bir kimse ile buluşmak olağan yöntemlerimi sarsıcı bir biçimde geçersiz kılabilirdi."³²

Karagülle Diane'e bir dizi uzun süreli testler uygulamış, onu insanlarla tanıştırmış ve ona oracıkta hastalık teşhisleri yaptırtmıştı. Bu denemelerden birinde Diane bir kadının enerji alanını "solgun" ve "parçalara ayrılmış" olarak tammlamış ve bu durumun onun fiziksel bedeninde önemli bir sorun olduğuna işaret ettiğini söylemişti. Sonra kadının bedeninin içine bakmış ve dalağının yakınlarında, bağırsak sisteminde bir tıkanma olduğunu görmüştü. Bu, Karagülle'yi şaşırtmıştı, çünkü kadında, böylesi ciddi bir duruma genellikle eşlik eden belirtilerden hiç birisi yoktu. Bununla birlikte kadın, doktoruna görüldü ve çekilen röntgen, Diane'nin tanımladığı yerde bir tıkanma bulunduğunu ortaya çıkarttı. Uç gün sonra kadın ameliyata alındı ve yaşamını tehlikeye sokan engel oradan çıkarıldı.

Başka bir dizi deneyde ise Karagülle, Diane'in büyük bir New York hastanesindeki poliklinikte gelişigüzel seçilmiş hastalara hastalık teşhisi koymasım sağladı. Diane teşhisini yaptıktan sonra Karagülle onun gözlemlerinin doğruluğunu hastanın kayıtlarına bakarak denetliyordu. Bu deneylerden birinde, Diane, her ikisinin de tammadığı bir hastaya bakarak Karagülle'ye, kadının hipofiz bezinin bulunmadığını söyledi, kadının pankreası yeterince işlev görmüyor gibi görünüyordu, göğüsleri de zarar görmüş ve alınmıştı, belkemiği belden aşağı yeterince enerji geçirmediğinden bacaklarıyla sorunu vardı. Kadının poliklinik raporlarında hipofiz bezinin ameliyatla alındığı, pankreasını etkile-

yen hormonlar almakta olduğu, kanser nedeniyle her iki göğsünün de alındığı, belkemiğindeki baskıyı azaltmak ve bacaklarındaki ağrıları hafifletmek için sırtına ameliyat yapıldığı ve bu arada sinirleri zarar gördüğü için idrar zorluğu çektiği belirtiliyordu.

İlerleyen deneyler, Diane'in fiziksel bedeninin derinliklerine hiçbir çaba göstermeden göz atabildiğini ortaya koyuyordu. O, kişilerin iç organlarının durumunun ayrıntılı tanımlarını yapabiliyordu. Bağırsakların durumunu, çeşitli bezlerin yerinde olup olmadığını görüyor, hatta kemiklerin yoğunluk ve kırılabilirlik derecelerini de tanımlıyordu. Karagülle raporunu, "Enerji bedenle ilgili bulgularımı değerlendiremedimse de, fiziksel koşullar hakkındaki gözlemleri tıbbi teşhislerle şaşılacak bir biçimde çakışıyordu." diyerek sonuçlandırıyor."³³

Brennan da insan bedeninin içine bakma yeteneğine sahiptir ve bu yeteneğe "içselgörü" adını vermektedir. İçselgörüsünü kullanarak kemik incinmeleri, fibroid tümörler ve kanserler de içinde olmak üzere birçok teşhis yapabiliyor. Genellikle bir organın durumunu rengine bakarak da tanımlayabileceğini söylüyor; örneğin, sağlıklı bir karaciğer koyu kırmızıyken, sarılıklı bir karaciğer hastalıklı bir sarıkahverengi ve kemoterapi uygulanan bir bireyin karaciğeri de yeşil-kahverengi oluyormuş. Diğer birçok psişikler (*) gibi Brennan da görüş gücünü odaklayarak virüsler ve kan hücreleri gibi mikroskobik yapılaşmaları da görebilmektedir.

Ben kişisel olarak, içselgörü sahibi birkaç kişi tanıdım ve söylediklerinin gerçekliğini doğrulayabilirim. Bu yeteneği sergilediğini gördüğüm psişiklerden biri de Dryer'dir. Bir keresinde bir iç hastalığıma yalnızca doğru teşhis koymakla

(*) Yazarın birçok yerde kullandığı psişikler kelimesi Ruhçuluk literatüründeki "medyom" kelimesi karşılığı olarak kullanılmıştır. (RM notu)

HOLOGRAFİK EVREN

kalmadı, bunun yanı sıra, bana çok daha farklı yapıda bazı şaşırtıcı bilgiler de verdi. Birkaç yıl önce dalağımda bir sorun çıkmıştı. Bu sorunu tedavi etmeye çalıştım, her gün imgeleme çalışmaları uyguladım, dalağımın bütünlük içinde ve sağlıklı bir imgesini gözümde canlandırdım, onun iyileştirici bir ışığın içinde yüzmekte olduğunu düşledim vb. Ne yazık ki ben oldukça sabırsız bir insanım ve bir gecede başarılı olamazsam kızarım, ikinci meditasyonumda dalağımı zihnimden azarladım ve onu, bir an önce istediğim gibi davranması yolunda uyardım. Bu olay tümüyle benim düşüncelerimin gizliliği içinde yer almış ve sonra da çabucak unutulmuştu.

Birkaç gün sonra Dryer'i gördüğümde ondan, bedeni-me bakıp dikkat etmemi gerektiren bir şey olup olmadığını bana söylemesini istedim. (Ona bu sağlık sorunumdan söz etmemiştim.) Bununla birlikte, bana hemen dalağımdeki sorundan söz etti ve soma sustu, aklı karışmış gibi söyleniyordu. "Dalağın bir şeyden çok kötü etkilenmiş." diye mırıldandı. Ve sonra birden anladı, "Dalağına bağırmış mıydın?" Mahcup bir şekilde, öyle yapmış olduğumu kabul ettim. Dryer birden ellerini havaya açtı. "Bunu yapmamalısın. Dalağın senin öyle olmasını istediğini sandığı için hastalandı. Çünkü sen şuursuz olarak ona yanlış emirler veriyordun. Şimdi de ona bağırdığın için ne yapacağım şaşırmış durumda." Başım önemle sallayarak bana şu öğüdü verdi: "Bedeni-ne ve iç organlarına asla, asla kızma. Onlara yalnızca olumlu mesajlar gönder."

Bu olay yalnızca Dryer'in insan bedeninin içine bakma yeteneğini ortaya koymakla kalmıyor, aynı zamanda, dalağımın bir tür zekâya ya da kendine özgü bir şuura sahip olduğunu gösteriyordu. Bu bana, beynin nerede bitip bedeninin nerede başladığını artık bilmediğini söyleyen Pert'in sözlerini anımsattı ve bedeninin tüm bölümlerinin -bezlerin, ke-

miklerin, organların ve hücrelerin- kendine özgü bir zekâsı olabileceğini düşündürdü. Eğer beden gerçekten holografik bir yapıya sahipse, o zaman Pert'in bu sözü sandığımızdan daha doğrudur ve bütünün şuuru tüm parçalarında da yer almaktadır.

İçselgörü ve Şamanizm

Bazı şamanik kültürlerde içselgörü, şaman olabilmenin ön koşullarından birisidir. Şili'deki Araucanian Kızılderililerinde ve Arjantin otlaklarında yaşayan halklarda şamanlığa yeni kabul edilen bir bireye içselgörü özelliğine sahip olabilmesi için özel olarak nasıl dua edeceği öğretilir. Çünkü Araucanian kültüründe şamanın başlıca rolü hastalıklara teşhis koymak ve iyileştirmektir ve bu yüzden de içselgörü son derece gereklidir.³⁴ Avustralyalı şamanlar bu yetenekten "güçlü göz" ya da "yürekle görmek"³⁵ diye söz etmeyi yeğliyorlar. Ekvator And'larının ormanlarla kaplı doğu yamaçlarında yaşayan Jivaro Kızılderilileri bu yeteneği, ayahuasca adını verdikleri bir orman şarabından damıttıkları özü içerek kazamıyorlar; bu, içine girdiğinde kişiye psişik yetenekler bağışladığına inanılan halüsinojen bir bitkinin özüdür. Şamanik çalışmalar konusunda uzmanlaşmış bulunan, New York'daki Yeni Toplumsal Araştırmalar Okulunda çalışan antropolog Michael Harner'e göre, ayahuasca Jivaro şamanına, "hastanın içini, sanki bedeni camdan yapılmışçasına görme yeteneği" vermektedir.³⁶

Gerçekten de, bir hastalığı "görme" yeteneği -ister doğrudan bedenin içine bakmak yoluyla, ister hastalığın bedenin içinde ya da yakınında bulunan üç boyutlu iğrenç ve kötü huylu bir cin imgesi gibi bir tür mecazî hologramla simgelemesi biçiminde olsun- bütün şamanik geleneklerde mevcuttur. Ancak içselgörüden söz eden her kültür, hangi kültür

HOLOGRAFİK EVREN

olursa olsun, aynı mesajı vermektedir. Beden bir enerji yapılaşmasıdır ve sonuç olarak içinde yer aldığı enerji alanından daha somut bir şey değildir.

Enerji Alanı Kozmik Bir Taslaktır

Fiziksel bedenın insanın enerji alanındaki yoğunluk düzeylerinden yalnızca birisi olduğu ve auranın girişim desenlerinden ortaya çıkmış bulunduğu düşüncesi, zihnin olağanüstü şifa gücünü ve genelde beden üzerindeki çok büyük denetimini açıklayabilir. Çünkü bir hastalık, bedende belirmezden haftalar, hatta aylar önce enerji alanında ortaya çıkmaktadır; psikişik insanların çoğu hastalığın enerji alanı içinde oluştuğuna inanmaktadırlar. Bu görüş, enerji alanının bir biçimde fiziksel bedenden daha öncül nitelikte olduğu ve bedene yapısal başlangıç işaretlerini veren bir tür taslak olarak işlevde bulunduğunu düşündürmektedir. Diğer bir deyişle enerji alanı, saklı düzenin kendine özgü başka bir uyarlaması olabilir.

Bu görüş, Achterberg ve Siegel'in, hastaların hastalıklarının, bedenlerinde ortaya çıkmasından aylarca önce zihinlerinde "imgelenmiş" olduğu yolundaki bulgularını açıklayabilir. Günümüzde, tıp bilimi zihinsel imgelemenin bir hastalığı nasıl yaratabildiğini açıklamaktan yoksundur. Ancak görmüş olduğumuz gibi, düşüncelerimizde önemli bir yere sahip olan kanılar enerji alanında çabucak birer imge olarak belirlemektedir. Eğer enerji alanı bedeni yöneten ve biçimlendiren bir yapı taslağı ise, şuursuzca bile olsa bir hastalığı imgelemek ve sürekli olarak onu enerji alanında var olmaya zorlamak, bedeni o hastalığı ortaya çıkartmaya etkin bir biçimde programlamak anlamına gelmektedir.

Benzer şekilde, zihinsel imgeler, enerji alanı ve fiziksel beden arasındaki aynı dinamik ilişki, imgeleme ve vizüali-

zasyonun bedeni iyileştirebilmesinin nedenlerinden biri olabilir. Giderek, inanç ve dinsel imgeleme yoluyla stigmatistlerin ellerindeki tırnak benzeri etsi çıkıntıları nasıl çıkarabildikleri de bu yolla açıklanabilir. Çağdaş bilimsel anlayışımız bu tür biyolojik yetenekleri açıklayabilme olanağına sahip değildir, ancak görünüşe göre, sürekli dua ve meditasyonla bu imgeler enerji alanının içinde çok etkin bir yer kazanmakta ve aym kalıpların sürekli yinelenmesi sonucunda bedene biçim verebilmektedir.

Bedenin enerji alanını değil, enerji alanının bedeni biçimlendirmekte olduğuna inanan araştırmacılardan biri de, son yirmi yılını bedenın süptil enerji alanlarının tıbbi karşılıklarını araştırmakla geçirmiş bulunan Richard Gerber adındaki Detroit'li bir doktordur. "Eterik beden, fiziksel bedenın büyümesi ve gelişmesini yönlendiren bir holografik enerji kalıbıdır." diye yazıyor Gerber.³⁷

Gerber, bazı psişik insanların aurada görmüş olduğu belirgin katların da düşünce, enerji alanı ve fiziksel beden arasındaki dinamik ilişkide bir rol oynadığına inanmaktadır. Fiziksel bedenın eterik bedene bağımlı olması gibi, eterik beden astral ya da duygusal bedene, astral ya da duygusal beden ise mantal bedene bağımlıdır, bu böylece sürüp gitmekte ve sonuçta, her beden bir öncekinin kalıbı olmaktadır, diyor Gerber. Böylece, bir imgenin ya da düşüncenin enerji alanında ortaya çıktığı kat ne denli süptilse, bedeni iyileştirme ve yeniden biçimlendirme yeteneği de o denli güçlüdür. "Mantal beden astral/duygusal bedene enerji sağladığı ve bu enerji daha sonra eterik ve fiziksel bedenlere aktığı için bir kişiyi mantal düzeyde iyileştirmek, astral ya da eterik düzeyde iyileştirmeye göre daha güçlü ve uzun etkili sonuçlar sağlayacaktır." diyor Gerber.³⁸

Fizikçi Tiller de bu düşünceye katılmaktadır: "Kişinin ürettiği düşünceler doğada zihin düzeyinde kalıplar oluş-

HOLOGRAFİK EVREN

turur. Böylece, bir hastalığın, aslında sonuç olarak, ratchet etkisi aracılığıyla -önce eterik düzeyde ve sonra da onu açıkça bir hastalık olarak gördüğümüz fiziksel düzeyde etki yaratmak suretiyle- değiştirilmiş zihin kalıplarından ortaya çıkmakta olduğunu görürüz." Tiller, hastalıkların genellikle yenelenmesinin nedenini, günümüzde ilaçların bedeni yalnızca fiziksel düzeyde iyileştirmekte oluşuna bağlıyor. Eğer doktorlar enerji alanına da ulaşabilseler, daha uzun vadeli iyileşmeler söz konusu olabilirdi, diye düşünüyor. Bu gerçekleşinceye dek ya da diğer bir deyişle, "zihin ve spiritüel düzeylerdeki temel hologramı henüz değiştirmedığımız sürece tedavilerin çoğu sürekli olmayacaktır," demektedir.³⁹

Tiller daha geniş açılı bir yorumla, evrenin de başlangıçta süptil bir enerji alanı olduğu ve benzer bir ratchet etkisiyle giderek yoğunlaşıp, maddeleşmiş olabileceğini söylemektedir. Onun görüşüne göre, Tanrı evreni ilâhî bir düşünce modeli olarak yaratmış olabilir. Bu ilâhî model, psişik yeteneklere sahip bir kişinin, insanın enerji alanında yüzer gibi gördüğü imge benzeri bir kalıp görevini üstlenmek suretiyle, kozmik enerji alanının giderek daha az süptil düzeylerini "bir dizi hologram sırası boyunca" **etkilemiş** ve sonuçta fiziksel bir evren holograma dönüştürmüş olabilir.⁴⁰

Eğer bu doğruysa, insan bedeninin holografik nitelikte olduğu konusunda bir diğer gösterge sayılabilir, çünkü her birimiz gerçekten de küçük birer evren olabiliriz. Dahası, eğer düşüncelerimiz (yalnızca kendi enerji alanlarımızda değil, gerçekliğin daha süptil yapıdaki enerjik alanlarında da) hayaletimsi holografik imgelerin biçimlenmesine neden olabiliyorsa, bu görüş, insan zihninin bir önceki bölümde incelediğimiz mucizeleri nasıl oluşturabildiğini de açıklamış olacaktır. Hatta eşzamanlılığı ya da psişemizin en içsel derinliklerindeki süreç ve imgelerin dış gerçeklikte nasıl biçimlenmekte olduğunu da açıklayabilir. Yine, belki de dü-

şüncelerirrüzin holografik evrenin süptil yapıdaki enerji düzeylerini de sürekli olarak etkilemekte olduğu düşünülebilir; öte yandan, eşzamanlılığa yol açar gibi görünen türdeki olaylar sırasında, ancak, kriz ve dönüşüm anlarına eşlik eden türdeki duygu yüklü ağır düşüncelerimiz fiziksel gerçeklikte bir dizi karşılaşmalar zinciri oluşturacak güce sahip olabilir.

Katıldığımız Gerçeklik

Kuşkusuz bu süreçler, katı bir biçimde ayrımlanmış katlar hâlindeki evrenin süptil enerji alanlarında rastlantısal olarak düzenlenmiş değildir. Evrenin süptü alanları kesintisiz bir süreklilik içinde olsaydı bile yine işlevlerini sürdüreceklerdi. Bu süptil alanların düşüncelerimize karşı ne denli duyarlı olduğunu düşünecek olursak, bu alanların örgütlenme ve yapılaşmaları hakkında dizi düşünceler oluşturmaya çalışırken çok dikkatli olmalıyız. Bizim bu alanlar hakkındaki kanılarımız onların yapılarını biçimlendirip oluşturmuş olabilir.

Belki de bu yüzden durugörürler insan enerji alanının katlara bölünmüş olduğu konusunda ortak bir düşünceye sahip değildirler. Açıkça belirlenmiş katlar bulunduğu inanan psişiklerin bu düşünceleri enerji alanının kendisini katlar hâlinde biçimlendirmesine neden olmuş olabilir. Ayrıca, enerji alanını gözlemleyen bireylerin kendileri de bu sürece katkıda bulunmuş olabilirler. Brennan bu konuda çok dürüsttür ve bir müşterisi, katlar arasındaki farkları ne denli iyi kavramışsa, onun enerji alanının katlarının o denli açık ve birbirinden ayırt edilebilir nitelikte olduğunu söylemektedir. Enerji alanında yapılaşmalar gördüğü bir kimsenin başlı basma bir sistem, diğer bir kimsenin ise ayrı bir sistem olduğunu kabul ediyor. Örneğin, M.S. dördüncü ile altıncı yüz-

HOLOGRAFİK EVREN

yıllar arasında yazılmış Hindu yoga metinlerinden oluşan bir koleksiyon olan tantranın yazarları, enerji alanında yalnızca üç kat algılamışlardır.

Durugörü sahiplerinin enerji alanında dikkatsizce oluşturmakta oldukları yapılaşmaların şaşılacak kadar uzun ömürlü olduğu konusunda kanıtlar vardır. Eski Hindular yüzyıllarca her şakranın ortasında bir Sanskrit harfi bulunduğuna inanmışlardı. Şakraların elektriksel varlığını ölçebilen bir teknik geliştirme başarısını göstermiş bir klinik psikolog olan Japon araştırmacı Hiroshi Motoyama, doğal bir durugörü yeteneğine sahip sıradan bir kadın olan annesi onları açıkça görebildiği için şakralarla ilgilenmeye başladığını söylüyor. Bununla birlikte, annesinin akli, kendi kalp şakrasında ters dönmüş kayığa benzer bir biçim görmekte olduğu için yıllarca karışıp durmuştu. Motoyama kendi araştırmalarına başladıktan sonra annesinin gördüğü şeyin, eski Hinduların kalp şakrasında algıladıkları Sanskrit alfabesinin yam harfi olduğunu anladı.⁴¹ Dryer gibi bazı psişikler, şakralarda Sanskrit harfleri görmekte olduklarını söylemektedirler. Oysa, diğerleri böyle bir şey görmemektedir. Bunun tek açıklaması, bu harfleri gören psişik insanların aslında, uzun yıllar önce eski Hinduların inançları tarafından enerji alanına kabul ettirilmiş holografik yapılaşmalarla uyum içine girmiş olduklarıdır.

ilk bakışta bu görüş insana garip gelebilir, ama geçmişte örnekleri vardır. Daha önce incelediğimiz gibi, parçacık fiziğinin temel varsayımlarından biri bizim gerçekliği keşfetmediğimiz, ama onun oluşturulmasına katıldığımız görüşüdür. Belki de, atom ötesi gerçekliğin daha derin düzeylerine, insan aurasının yer aldığı varsayılan daha süptil enerjilerin söz konusu olduğu düzeylere daldıkça, gerçekliğin katılımcı yapısı giderek daha çok söz belirgin hâle gelecektir. O hâlde, insanın enerji alanında belirli bir yapılaşma ya da mo-

el bulmuş olduğumuzu söylerken son derece tedbirli ol-
alıyoruz, çünkü belki de bulduğumuz şeyi kendimiz yaratmış
labiliriz.

Zihin ve İnsan Enerji Alanı

İnsan enerji alanının incelenmesinin kişiyi, Pribram'm, beynin duyuşal girişleri bir frekans diline dönüştürebildiğini bulduğu zaman vardığı sonuca götürmekte olması dikkat çekicidir. Bu, bizim iki gerçekliğe sahip olduğumuzu gösterir; bu gerçekliklerden birinde bedenlerimiz somut olarak görünmekte, uzay ve zaman içinde kesin bir yer almakta, diğ-
ğesinde ise, varlığımız öncelikle, uzay içindeki nihaî yeri be-
lirsiz, parıltılı bir enerji bulutu hâlinde bulunmaktadır. Bu kavrayış beraberinde bazı önemli sorular da getirmektedir. Bunlardan birisi de şudur: Zihin nedir? Bize öğretildiğine göre zihin beynin bir ürünüdür, ama eğer beyin ve fiziksel beden yalnızca birer hologram ya da enerji alanlarının gide-
rek süptilleşen sürekli bütünlüğünün en yoğun bölümüyse, bu durumda zihin için ne söylenebilir? İnsan enerji alanı üzerinde yapılan araştırmalar buna bir yanıt getirmektedir.

Son yıllarda, San Francisco'daki Mount Zion Hastane-
sinde nörofizyolog olarak çalışan Benjamin Libet ve Bertram Feinstein'in yapmış olduğu bir buluş bilim çevrelerinde fir-
tına kopartmıştır. Libet ve Feinstein bir hastanın tenine uy-
gulanan bir dokunma uyarısının beyne bir elektrik sinyali olarak ulaşma süresini ölçmüşlerdir. Hastaya da ayrıca, kendisine dokunulduğunu hissettiği anda bir düğmeye bas-
ması söylenmişti. Libet ve Feinstein beynin bu uyarıyı sani-
yenin 0.0001'i kadar bir sürede kaydedebildiğini bulmuşlar-
dır, hasta ise düğmeye, uyarı uygulandıktan, saniyenin 0.1'i kadar bir süre sonra basmıştır.

Ancak şaşırtıcı olan, hastanın uyarının ve düğmeye

HOLOGRAFİK EVREN

basmış olduğunun şuuruna ancak 0.5 saniye sonra varmış olmasıdır. Bu, tepki verme kararının hastanın şuurdışı zihnince verilmiş olduğunu göstermektedir. Hastanın bu eylem konusundaki farkındalığı yarışta yavaş giden bir adama benzemektedir. Daha da rahatsız edici olan ise, Libet ve Fein-stein'in deneyinde yer alan hastalardan hiç birinin, düğmeye basmaya şuurulu olarak karar vermelerinden önce şuurdışı zihinlerinin zaten düğmeye basmalarına neden olduğunun farkında olmayışydı. Hastaların beyinleri, bir biçimde, böyle yapmamış oldukları hâlde, eylemlerini şuurulu olarak denetlemekte oldukları konusunda rahatlatıcı bir hayal yaratıyordu.⁴² Bu durum bazı araştırmacıların özgür iradenin bir yanılsama olup olmadığı konusunda kuşkuya düşmelerine yol açmıştır. Daha sonraki araştırmalar, kaslarımızdan birini kullanmaya, örneğin bir parmağımızı kaldırmaya "karar" vermemizden bir buçuk saniye önce beynimizin bu eylemi yerine getirmemizi sağlayan sinyalleri oluşturmuş bulunduğunu ortaya koymuştur.⁴³ O hâlde, kararı veren kimdir, şuurulu zihnimiz mi, yoksa şuurdışı zihnimiz mi?

Hunt bundan daha da iyi bir buluş yapmış, insan enerji alanının uyanlara, beyinden önce tepki verdiğini bulmuştur. Enerji alanının EMG kayıtlarıyla beynin EEG kayıtlarını aynı anda almış ve yüksek bir ses çıkarttığı ya da parlak bir ışığı yaktığı anda enerji alanının EMG'sinin bu uyarıyı henüz EEG'de görünmeye başlamadan önce almakta olduğunu görmüştür. Bunun anlamı nedir? "Sanırım beynin, bir insanın dünyayla olan ilişkilerindeki en etkin öge olduğunu kabul ederek onu olduğundan fazla önemsemişiz." diyor Hunt, "Beyin gerçekte çok iyi bir bilgisayardır. Ancak zihnin yaratıcılık, imgeleme, spiritüellik vb. gibi görünüşlerine gelince, ben bunların beyinde yer aldığını sanmıyorum. Zihin beynin içinde değildir. Zihin o yapılandırıcı alandadır."⁴⁴

Dryer de enerji alanının, bir kimsenin şuurulu olarak bir tepkide bulunmasından önce tepki vermekte olduğunu fark etmiştir. Ve bunun sonucunda müşterilerinin tepkilerini yüz ifadelerini gözlemleyerek değil de, gözlerini kapatıp onların enerji alanlarının tepkilerini gözleyerek anlamayı yeğlemektedir. "Ben konuşurken enerji alanlarındaki renklerin değiştiğini görebiliyorum. Benim söylediklerim hakkında neler hissettiklerini onlara sormama gerek olmadan öğreniyorum. Örneğin, eğer alanları sislenirse, onlara söylediğim şeyi anlamadıklarım biliyorum." demektedir.⁴⁵

Eğer zihin beyinde değil de, beyne ve fiziksel bedene sinmiş bulunan enerji alanındaysa, bu durumda, Dryer gibi psişik insanların, bir kimsenin psişesinin içeriğini enerji alanında niçin bu derdi kapsamlı olarak görmekte oldukları anlaşılabilir. Ayrıca benim dalağımın, normal olarak düşünceyle bağlantısı olmadığı kabul edilen bu organın, niçin kendine özgü gelişmemiş bir zekâ biçimiyle davranmakta olduğunu da açıklayabilir. Gerçekten de, eğer zihin bu alandıysa, bizim farkındahığımız, düşünmemiz, kendi bedenimizin bölümlerini hissetmemiz fiziksel bedenimizle sınırlı olmayabilir; ve ileride göreceğimiz gibi bu düşünceyi destekleyecek hatırı sayılır miktarda kanıt birikimi vardır.

Ama önce dikkatimizi başka bir soruna çevirmeliyiz. Bedenin somutluğu holografik bir evrendeki tek yandsama değildir. Daha önce gördüğümüz gibi Bohm, zamanın bile kesin olmadığına ve saklı düzenden çıkmakta olduğuna inanmaktadır. Bu, zamanın geçmiş, şimdi ve geleceğe uzanan lineer dağılımının da zihnin bir ürünü olduğunu düşünüyor. Gelecek bölümde, bu düşünceyi destekleyen kanıtları ve bu görüşün bizim yaşamlarımız için burada ve şimdi getirdiği sonuçları gözden geçireceğiz.

Uzay ve Zaman

Günümüzde şamatizm ve benzeri gizemli araştırma alanları önem kazanmışlardır, çünkü zihin ve ruh konusunda yeni fikirler ileri sürmektedirler. Bunlar, şuur alanını alabildiğine genişletmek gibi şeylerden ... duyularımızla algıladığımız fizik dünyanın sadece bir yanılsama, bir gölgeler âlemi olduğu ve beden adını verdiğimiz üç boyutlu aracın, kendisinden sonsuz derecede büyük, kapsamlı ve gerçek yaşamın rahmini meydana getiren bir taşıyıcı ya da ikametgâhtan başka bir şey olmadığı şeklindeki inanç, bilgi ve hatta deneyimlerden bahsediyorlar.

Holger Kalveit
Dreamtime and Inner Space
(Rüya Zamanı ve İçsel Uzay)

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

Zihnin ve var olan her şeyin "yuvası" saklı düzendir. Oluşmuş bulunan tüm evrenin toplam varlığının temel olan bu düzeyde, lineer (doğrusal) bir zaman yoktur. Saklı düzenin egemenliğindeki bu alan zamansızdır; orada ipe dizilmiş boncuklar gibi birarada sıralanmış anlar yoktur.

Larry Dossey

Recovering the Soul (Ruhu Yeniden Bulmak)

Adam boşluğa doğru dalmış bakarken içinde bulunduğu oda soldu, saydamlaştı ve yerini uzak geçmişten bir sahneye aldı. Adam birden kendisini bir sarayın bahçesinde buldu, önünde genç bir kadın duruyordu. Teni zeytin renginde çok güzel bir kadındı bu. Adam onun boynunun çevresindeki, el ve ayak bileklerindeki altın takılan, yan saydam beyaz giysisini, kare biçimli ve mücevherlerle bezeli yüksek tacının altında görkemli bir biçimde örgülerle toplanmış kara saçlarını görebüyordu. Ona bakarken bu kadının yaşamıyla ilgili bilgiler aktı kafasından. Onun Mısırlı bir prensin -bir firavununun değil- kızı olduğunu biliyordu. Evliydi. Kocası, saçları yüzünün her iki yanından sarkan sayısız ince örgülerle biçimlendirilmiş, ince yapılı bir adamdı.

Adam bu sahneyi zihninden hızla geçirebiliyordu, kadının yaşamındaki olaylar bir film gibi akıp geçiyordu. Onun çocuk doğururken öldüğünü gördü. Onun bedeninin

HOLOGRAFİK EVREN

uzun ve karmaşık yöntemlerle mumyalanmasını adım adım izledi, cenaze törenini, taş mezarına yerleştirilmesine eşlik eden törenleri gözledi. Bütün bu olaylar bitince imgeler soldu ve içinde bulunduğu oda bir kez daha gözünün önünde belirdi. Bu adamın adı Stefan Ossowiecki'ydi, Rusya'da doğmuş bir Polonyalıydı. Çağının en yetenekli durugörü medyumlarından birisiydi ve tarih 1935 yılının 14 Şubatıydı. Geçmiş hakkında aldığı bu görüntüler, taşlaşmış bir insan ayağının bir parçasma dokunduğu zaman ortaya çıkmıştı.

Ossowiecki, insan eliyle yapılmış nesnelere psikometrik ilişkide bulunma konusunda o denli ustalaşmıştı ki sonunda Varşova Üniversitesinde bulunan ve o zamanlar Polonya'daki en önemli etnolog olan Profesör Stanislaw Poniowski'nin dikkatini çekti. Poniowski, dünyanın çeşitli yerlerindeki arkeolojik alanlardan toplanmış birkaç tür kuyular ve diğer taşlardan yapılmış bazı gereçler aracılığıyla Ossowiecki'ye bazı deneyler uyguladı. Lithic denilen bu taşları tanımlayabilmek o denli zordu ki, ancak bu konuda eğitim görmüş bir göz bunların insan eliyle biçimlenmiş olduğunu anlayabilirdi. Bunlar ayrıca uzmanlar tarafından önceden incelenmiş olduğu için Poniowski, her birinin hangi dönemden ve hangi tarihsel konumdan geldiklerini biliyor ve bu bilgileri Ossowiecki'den büyük bir gizlilikle saklıyordu.

Ama bunun bir önemi yoktu. Ossowiecki defalarca bu nesnelere doğru tanımlar koydu, kaç yaşında olduklarını, bunları üretmiş olan kültürleri ve buldukları coğrafi konumları tek tek bildirdi. Ossowiecki'nin koyduğu tanımlar Poniowski'nin notlarındaki bilgilerle zaman zaman çelişiyordu. Ancak Poniowski her defasında yanlışlığın Ossowiecki'nin verdiği bilgilerden değil de, kendi notlarından kaynaklanmakta olduğunu görmüştü.

Ossowiecki her zaman aynı biçimde çalışıyordu. Bir nesneyi eline alıyor ve içinde bulunduğu oda, hatta kendi

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

bedeni gözlerinin önünde saydamlaşıp, neredeyse ortadan yok oluncaya dek o nesneye yoğunlaşıyordu. Bu değişim gerçekleşince, kendisini geçmişin üç boyutlu bir filmine barksen buluyordu. O zaman bu sahnenin içinde dilediği her yere gidebiliyor ve seçtiği her şeyi görebiliyordu. Geçmişe doğru dalıp gittiği zaman Ossowiecki'nin gözleri, tanımladığı nesnelere sanki fiziksel bir konuma sahipmiş gibi oradan oraya dolaşıp duruyordu.

Bitki örtüsünü, insanları ve içinde yaşadıkları yerleri görebiliyordu. Bir defasında, M.Ö. 15.000 ile 10.000 yıllarında Fransa'da yaşamış üst yontma taş dönemi insanların yaratmış olduğu Magdaleniyen kültüründen kaldığı anlaşılan bir taşı eline alan Ossowiecki, Poniatovvski'ye Magdaleniyen kadınlarının çok karmaşık saç tarama biçimleri olduğunu söylemişti. O sırada bu, saçma bir söz gibi görünmüş, ancak daha sonra, Magdaleniyen kadınlarını süslü saç biçimleriyle gösteren heykeller bulunduğunda Ossowiecki'nin haklı olduğu ortaya çıkmıştı.

Bu deneyler boyunca Ossoviecki geçmiş hakkında, ilkin yanlış gibi görünen ama sonradan doğruluğu kanıtlanan böyle yüzden fazla bilgi kısıntısı vermişti. Örneğin, Taş Devri insanların yağ kandilleri kullanmakta olduğunu söylemiş ve Fransa'daki Dordogne'de yapılan kazılarda tam da onun tanımlamış olduğu büyüklük ve biçimde yağ kandilleri ortaya çıkartılınca bu sözleri doğrulanmıştı. Çeşitli insanların avladığı hayvanların, içinde yaşadıkları kulübe-lerin ve ölü gömme âdetlerinin ayrıntılı resimlerini çizmiş ve bütün bu savları daha sonraki arkeolojik buluşlarla onaylanmıştı.¹

Poniatowski'nin Ossoviecki ile yaptığı çalışmalar bu alandaki tek örnek değildir. Kanada Arkeoloji Birliğinin kurucu üyesi ve Toronto Üniversitesi antropoloji profesörlerinden olan Norman Emerson da arkeolojik çalışmalarda

HOLOGRAFİK EVREN

durugörü medyomlarının kullanılabilceğinin farkına varmıştır. Emerson, araştırmalarında George McMullen adındaki bir kamyon şoföründen yararlanmıştır. McMullen de tıpkı Ossowiecki gibi nesnelere psikometrik olarak ilişkiye geçme ve onları geçmişten gelen sahnelere kayabilmek için kullanma yeteneğine sahipti. McMullen ayrıca, arkeolojik bir bölgeye gittiğinde, hemen geçmişe ulaşabiliyordu. Böyle bir yere vardığında aradığını bulabilmek için ileri geri dolaşıp durur ve amacına ulaşınca, bir zamanlar o bölgede gelişmiş olan kültürü ve insanları tanımlamaya başlardı. Böyle durumlardan birinde McMullen'i, saptadığı çıplak bir toprak üzerinde dolaşıp dururken izleyen Emerson, onun bu yerin bir Iroquois uzun evi olduğunu söylediğini duymuştu. Emerson bu alanı araştırma kazıklarıyla işaretledi ve altı ay sonra bu antik yapı tam da McMullen'in söylediği yerde ortaya çıkartıldı.²

Emerson işin başında son derece kuşkucuydu, ancak McMullen'le yapmış olduğu çalışma onu bu konuya inandırmış bir kişiye dönüştürdü. 1973'te, Kanada'nın önde gelen arkeologlarının katıldığı bir yıllık konferansta şöyle diyordu: "Arkeolojik olgular ve arkeolojik yerleşimler hakkında aktardığım bilgileri -bu bilgileri şuurlu bir mantık yürütme sonucunda elde etmiş olduğu konusunda herhangi bir kanıt bulunmayan- bir psişik insandan almış olduğuma kaniyim." Emerson konuşmasına, McMullen'in gösterilerinin arkeolojiye "yeni ve bütünsel bir bakış açısı" getirmiş bulunduğu ve bundan böyle arkeolojik araştırmalarda psişiklerin kullanılması yolunda yapılacak çalışmalara "acil öncelik" verilmesi gerektiği duygusunu taşımakta olduğunu söyleyerek son vermiştir.³

Gerçekten de geçmiş algılama -ya da belirli bazı bireylerin dikkatlerinin odağını değiştirerek geçmişe bakabilme-yeteneği birçok araştırmacı tarafından sürekli olarak belir-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

lenmektedir. 1960'larda yapılan bir dizi deneyde Utrecht Devlet Üniversitesindeki Parapsikoloji Enstitüsünün Başkanı W.H.C. Tenhaeff ve Güney Afrika, Johannesburg'daki Witwatersrand Üniversitesi Dekanı Marius Valkhoff, büyük Hollandalı durugörür Gerard Croiset'in, en ufaak bir kemik parçasından bile psikometrik olarak yararlanabildiğim ve onun geçmişi hakkında son derece yerinde tanımlar yapabildiğini görmüşlerdir.⁴ New York'lu bir klinik psikolog ve yine, bu konuda kuşkuculuktan inanmışlığa geçmiş bir kişi olan Dr. Lawrence LeShan da ünlü Amerikalı psişik Eileen Garrett'le aynı türde deneyler yapmıştır.⁵ Ve Amerikan Antropoloji Birliğinin 1961'de yapılan yıllık toplantısında arkeolog Clarence W. Weiant, Orta Amerika'nın en önemli arkeolojik buluşlarından biri olduğu dünyaca kabul edilen ünlü Tres Zapotes keşfini, bir psişik insanın yardımıyla başarabildiğini açıklamıştır.⁶

National Geographic dergisinin eski editörlük ekibinden ve MİT'in Yenileşme, Teknoloji ve Toplum Tartışma Grubunun Savunma Sekreterliği üyelerinden biri olan Stephan A. Schwartz, geçmişi algılama olgusunun gerçeğe dayanmakta olduğunu ve hatta, bilimsel gerçeklik açısından, Kopernik ve Darwin'in buluşlarının kadar önemli değişimlere yol açacağı görüşündedir. Schwartz bu konuda o denli güçlü bir inanca sahiptir ki, durugörü medyomlarıyla arkeologlar arasındaki ortaklığın kapsamlı bir tarihi olan *The Secret Vaults of Time* (Zamanın Gizli Mahzenleri) adında bir kitap yazmıştır. Schwartz, 'Üç çeyrek yüzyıldır psişik arkeoloji somut bir gerçeklik olarak karşımıza, çıkmış bulunmaktadır." demektedir. "Bu yeni yaklaşım sayıca o denli çok deney ve örnek ortaya koymuştur ki, Büyük Maddî dünya görüşü için son derece yaşamsal bir önemi olan o zaman ve uzay çerçevesi, artık çoğu bilim adamının inandığı kadar mutlak bir yapılaşma olmaktan çıkmıştır."⁷

Bir Hologram Olarak Geçmiş

Bu gibi yetenekler, geçmişin yitip gitmediğini, hatta insan algılarına ulaşabilen bir biçimde var olmayı sürdürdüğünü düşündürmektedir. Evren hakkındaki olağan bakış açımız böyle bir duruma izin vermez ama holografik model bize böyle bir olanağı sağlamaktadır. Bohm'un, zaman akışının sürekli gizleniş ve ortaya çıkışlar dizisinin bir ürünü olduğu yolundaki görüşü, şimdiki zamanın gizlenerek geçmişin bir parçası olduğu anda var olmaktan çıkmadığını, yalnızca gizli düzenin kozmik deposurta dönmekte olduğunu düşündürmektedir. Ya da Bohm'un dediği gibi, "Geçmiş, şimdinin içinde bir tür saklı düzen hâlinde aktif durumdadır."⁸

Eğer şuurun kökleri, Bohm'un öne sürdüğü gibi, saklı düzenin içindeyse bu, insan zihninin ve geçmişin holografik kayıtlarının aynı alan içinde birarada var olduğu, diğer bir deyişle, bunların halihazırda birbirlerine komşu durumda oldukları anlamına gelmektedir. Böylece, geçmişe geçebilmek için yapılması gereken tek şey kişinin dikkat odağını kaydırması olabilir. McMullen ve Ossoviecki gibi durugörü medyumlarına, basitçe, doğuştan böyle bir kaydırma yapabilme yetisine sahip bireyler denilebilir. Bununla birlikte holografik düşünce bu yeteneğin de daha önce görmüş olduğumuz diğer birçok olağan dışı insan yetenekleriyle birlikte, hepimizin içinde gizlenmiş durumda olduğunu öne sürmektedir. Geçmişin saklı düzende nasıl depolanmakta olduğunu bir hologramda görebiliriz. Bir eylemin -diyelim bir kadının sabun köpüğünü üflemesinin- her bir evresi çoğul imgeli bir hologramın içinde birbirini izleyen bir dizi imge olarak kayıtlanacak olursa, her bir imge bir filmdeki kareler gibi çerçevelenir. Eğer bu hologram bir "beyaz ışık" hologramı ise (üzerindeki imgeler lazer ışınına gerek olmadan çıp-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

lak gözle görülebilen bir holografik film parçası) bu film parçasının önünden dolaşan bir gözlemci, bakış açısını değiştirdiğinde sabun köpüğü üfleyen bir kadının üç boyutlu filmi görecektir. Başka bir deyişle, bu resimler farklı imgelerin ortaya çıkıp gizlenmesiyle birarada akar ve bir hareket yanılsaması sergiler gibidir.

Hologramlar konusunda bilgisi olmayan bir kimse, sabun köpüğü üfleme eyleminin çeşitli evrelerinin geçici olduğunu ve bir kez görüldükten sonra bir daha asla izlenemeyeceğini sanabilir, ama bu doğru değildir. Bu eylemin tümü hologramın içinde kayıtlıdır ve zaman zaman gözden gizlenen eylemi yeniden ortaya çıkartan şey yalnızca kişinin değişen bakış açısıdır. Holografik düşünce aynı şeyin kendi geçmişimizi de kapsadığını söylemektedir. Geçmiş unutulmuş içinde eriyip gitmemekte ve kozmik hologramda kayıtlı bulunmaktadır ve oraya her zaman yeniden girebilmek olasıdır.

Geçmiş algılama deneyiminin hologram benzeri özelliklerinden biri de, içine girilen sahnelerin üç boyutluluğudur. Örneğin, kendisi de bir psikometri medyomu olan Bn.Rich, Ossovviecki'nin gördüğü imgelerin üç boyutlu ve gerçek, hatta içinde oturduğu odadan daha gerçek olduğu yolundaki sözleriyle neyi anlatmak istediğini bildiğini söylemektedir. "Bu imgeler sanki odayı ele geçirir gibidir," diyor Rich, "ortama egemen olurlar ve bir kez ortaya çıkmaya başladılar mı, ben de onların bir parçası olurum. Bu, aynı anda iki yerde birden bulunmaya benzer. Bir odada oturmakta olduğumun farkında olmama karşın, aynı anda bu imgesel sahnenin de içindeyimdir."⁹

Bu yeteneğin içerdiği mekânsızlık özelliği de holografik niteliktedir. Psişikler, belirli bir arkeolojik yerleşim alanının geçmişine, o alanın içinde de bulunsalar, oradan millerce uzakta da olsalar aynı biçimde geçiş yapabilmektedirler.

HOLOGRAFİK EVREN

Başka bir deyişle, geçmişe ait kayıtlar herhangi bir yerde kayıtlı olmayıp, tıpkı bir hologramın içerdiği bilgiler gibi mekânsızlık özelliği taşımaktadır ve uzay-zaman çatısının herhangi bir yerinde ortaya çıkabilir. Bazı durugörürlerin geçmişe uyum yapabilmek için psikometriye bile gereksinim duymamakta oluşu, bu fenomenin sahip olduğu mekânsızlık özelliğinin altını bir kez daha çizmektedir. Kentucky'li ünlü dürugörü medyomu Edgar Cayce, yalnızca evinde bir sedire uzanıp uyku benzeri bir duruma geçerek geçmişle ilişki kurabiliyordu. İnsan ırkının tarihi üzerine ciltlerce notlar aldırdı; verdiği bilgiler genellikle şaşılacak derecede gerçeğe uygundu. Örneğin, Ölü Deniz Yazmalarının Kumran'ın yukarıdaki mağaraların içinde bulunmasından ve böylece kendisinin bu konuda vermiş olduğu bilgilerin kanıtlanmasından on bir yıl önce Kumran'daki Essenî toplumunun yerini belirlemiş ve tarihsel rolünü tanımlamıştı.¹⁰

Geçmiş algılayan bireylerden çoğunun aynı zamanda insan enerji alanını da görmeleri ilginçtir. Ossovviecki'nin annesi çocukken ona, insanların çevresinde görmekte olduğunu söylediği renkli bantları giderebilmek çabasıyla sık sık göz damlası damlatılmış. McMullen da, bir kimsenin sağlığı konusunda onun enerji alanına bakarak tamlar koyabilmektedir. Bu durum, geçmiş algılayabilme olgusunun, gerçekliğin daha süptil ve daha titreşimli görünümünü algılayabilme yetisiyle bağlantılı olduğunu düşündürmektedir. Başka bir biçimde söyleyecek olursak geçmiş, Pribram'ın frekans alanına kodlanmış genlerden yalnızca biri, çoğumuzun göremediği ve pek az kişinin uyum içine girerek hologram benzeri imgelere dönüştürebildiği kozmik girişim desenlerinin bir parçası olabilir. Pribram, "Belki de holografik durum içinde -ya da frekans alanında- dört bin yıl öncesi yarınla eş değerdedir." demektedir.¹¹

Geçmişin Hayaletleri

Geçmişin holografik kayıtlarının kozmik hava-dalgalarında kayıtlı bulunduğu ve zaman zaman insan zihni tarafından yakalanıp hologram biçiminde yeniden ortaya çıkarılabileceği düşüncesi dillerde dolaşan bazı hayalet öykülerini de açıklayabilir sanırım. Hayaletler, bazı kişilerin ya da geçmişten bir sahnenin üç boyutlu görüntüleri olan hologramlardan biraz daha sık görünmektedir. Örneğin, hayalet öykülerinin teorilerinden birisi de, bunların ölmüş bireylerin ruhları olduğu yolundadır, ancak tüm hayaletler insan değildir. Kimilerinin de cansız nesnelere hayaletlerini görmekte olduğu hakkında sayısız kayıt vardır ve bu da, böylesi görünüşlerin bedenden ayrılmış ruhlar olduğu inancım yalanlamaktadır. Londra'daki Ruhsal Araştırmalar Derneği tarafından yayımlanmış bulunan yeterince belgelenmiş hayalet olaylarıyla diğer normalüstü olayların raporlarından oluşan ve *Phantasms of the Living* (Canlıların Hayaletleri) adındaki kaim iki ciltlik bir dizide böylesi pek çok örnek vardır. Örneğin, bu örneklerden birinde, gösterişü bir at arabasının, bir İngiliz subayı ve ailesinin bakışları altında kendi avlularına girip durduğundan söz edilmektedir. Bu hayalet si araba o denÜ gerçektir ki, subayın oğlu, içinde bir kadın biçiminin bulunduğu belli olan arabaya doğru gitmiş, ancak çocuk ona daha doğru dürüst bakmadan araba ortadan yok olmuştu; ortada hiçbir tekerlek ya da at nah izi bulunmuyordu.¹²

Bu gibi örnekler ortalama kaç kişi tarafından görülmüştür? Bunu bilmiyoruz, ama Birleşik Devletler ve İngiltere'de yapılmış çeşitli araştırmaların, genel nüfusun yüzde 10-17'sinin bu gibi hayaletler gördüğünü açıklamış olduğunu biliyoruz, bu durum, söz konusu fenomenin çoğumuzun sandığından daha sık ortaya çıkmakta olduğunu düşündür-

HOLOGRAFİK EVREN

mektedir.¹³

Hayalet öykülerinin bazı ürkütücü şiddet eylemlerinin ya da diğer olağan dışı güçlü duygusal olayların yer almış olduğu alanlarda ortaya çıkma eğiliminde olması, bazı olayların holografik kayıtlarda diğerlerinden daha güçlü izler bırakmakta olduğu görüşünü desteklemektedir. Bu konudaki literatür, cinayet yerlerinde, savaş alanlarında ve diğer bu türden kargaşaların yer aldığı bölgelerde ortaya çıkan haysletsiz görüntülerden söz eden kayıtlarla doludur. Bu durum, imgelere ve seslere ek olarak, bir olay sırasında oluşan duygulanımların da kozmik holograma kayıtlanmakta olduğunu düşündürmektedir. Yine anlaşıldığına göre, holografik kayıtlarda daha derin izler bırakan bu gibi olayları böyle önemli kılan ve sıradan bireylerin bunları istem dışı ortaya çıkarmalarına neden olan şey, uyandırdığı duygulanımların yoğunluğudur.

Ve yine, bu hayalet görme olaylarının pek çoğu, mutsuz ve yaşamla bağım kopartmamış ruhların ürünü olmaktadır çok, geçmişin holografik kayıtlarına kaza ile göz atılması biçiminde ortaya çıkmakta gibidir. Bu durum belgelerle desteklenmektedir. Örneğin, 1907'de, ozan William Butler Yeats'in önerisiyle, bir UCLA antropologu ve din bilgini olan W.Y. Evans-Wentz İrlanda, İskoçya, Galler, Cornwall ve İngiltere'ye iki yıl sürecek bir gezi plânlamıştı; bu gezinin amacı, periler ve diğer doğüstü varlıklarla karşılaşmış olduğunu öne süren kişilerle röportajlar yapmaktı. Evans-Wentz'in bu projeye girişmesinin nedeni, Yeats'in kendisine, yirminci yüzyıl değerlerinin eski inançların yerini almakta oluşu nedeniyle, perilerle karşılaşma olaylarının ileride giderek daha az görüleceği ve bu geleneğin tümüyle ortadan kalkmazdan önce belgelendirilmesi gereğinden söz etmesiydi.

Evans-Wentz kasaba kasaba dolaşıp bu olayların genellikle yaşlılardan oluşan güvenilir tanıklarıyla konuşurken

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

bir şeyin farkına vardı; kişilerin dar vadilerde ve ay ışığıyla beneklenmiş çayırıklarda karşılaşmış oldukları perilerin hepsi ufak boylu değildi. Bazıları uzundu ve normal insanlara benziyorlardı, yalnızca içten aydınlanmış gibi ve saydamdılar ve geçmiş tarihsel dönemlere ait giysiler giymek gibi garip alışkanlıkları vardı.

Dahası bu "periler" genellikle arkeolojik alanlarda -mezar tümseklerinin, dikili taşların, onaltıncı yüzyıl kale yıkıntılarının yakınlarında vb.- görülmüşlerdi ve geçmiş zamanlara ait uğraşlarla ilgileniyorlardı. Evans-VVentz, Elizabeth dönemi giysileri içinde avlanmakta olan adamlar, hayaletsiz alaylar hâlinde eski kale kalıntılarında girip çıkan ve eski kilise kalıntılarının içinde durup çan çalan periler görmüş olan tanıklarla görüştü. Bu perilerin aşırı derecede hoşlandıkları eylemlerden biri de sürekli savaşmaktı. Evans-VVentz'in *The Fairy-Faith in Celtic Countries* (Kelt Ülkelerinde Peri İnanıcı) adlı kitabında, böyle gösterişli çatışmalar, ay ışığıyla aydınlanmış çayırıklarda toplanmış, Orta Çağ zırhlarıyla birbirleriyle savaşan adamlar ya da renkli üniformalar içindeki askerlerle kaplanmış ıssız bataklıklar görmüş olduğunu öne süren düzinelerce bireyin ifadeleri yer almaktadır. Bu savaşlar bazen ürküntü verici bir sessizlik içinde yer almakta, bazen de tüm gürültü, patırtı ve şamatalarıyla birlikte görün-tülenmektedir. En korkutucu olanı ise hiçbir görüntü olmadığı hâlde yalnızca seslerin duyulmasıdır.

Evans-VVentz bütün bunlardan, tanıklarının peri olayları diye yorumladıkları fenomenlerden en azından bazılarının, geçmişte o alanda gerçekten yer almış olayların bir tür imge izdüşümleri olduğu sonucuna varmıştır. 'Doğanın bir belleği var.' diye kuramlıyor, "Dünyanın atmosferinde, tüm insanların ve fiziksel eylemlerin ya da fenomenlerin üzerine kayıtlı olduğu tanımlanamayan psişik bir öge var. Belirli bazı açıklanamayan koşullar altında psişik yeteneğe

HOLOGRAFİK EVREN

sahip olmayan sıradan insanlar Doğanın zihinsel kayıtlarını bir perdede film izler gibi izleyebilmektedirler." ¹⁴

Perilerle karşılaşma olaylarının niçin giderek azalmakta olduğuna gelince, Evans-Wentz'in konuştuğu kişilerden birinin söylediği bir söz bu konuya bir ışık tutmuştur. Bu kişi, Man Adasında yaşayan John Davies adında yaşlıca bir adamdı ve kişilerin görmüş olduğu sayısız olayları aktarırken bir ara şöyle demişti: "Adaya eğitim gelmezden önce daha çok kişi peri görürdü; ama artık peri gören çok azaldı."¹⁵ "Eğitim" hiç kuşkusuz perilere inanma konusunu aforoz etmektedir. Davies'in bu sözleri yaşama bakış açısında oluşan değişikliğin, Manx halkına özgü o ünlü "geçmiş algılama" yeteneğinin körelmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu durum inançlarımızın, olağan dışı yetelerimizin hangilerini ortaya koyup hangilerini koymayacağımızı belirleyecek denli büyük bir güce sahip olduğuna bir kez daha önemle işaret etmektedir.

inançlarımız geçmişin bu hologram benzeri filmlerini görmemize ister izin versin, ister beynimizin bunları silmesine neden olsun, eldeki kanıtlar her iki durumda da, söz konusu filmlerin varlığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, böylesi deneyimler yalnızca Kelt ülkelerine özgü değildir. Eldeki raporlarda Hindistan'da, antik Hindu giysileri içinde hayalet askerler gördüklerini öne süren tanıkların ifadeleri de yer almaktadır.¹⁶ Hawaii'de böyle hayalet gösteriler çok ünlüdür ve ada üzerine yazılmış kitaplar, tüylü pelerinler içindeki Hawaii'li savaşçıların savaş tokmakları ve meşaleleriyle birlikte yürüyüp gittiklerini gören sayısız bireyin ifadeleriyle doludur.¹⁷ Gösterişli orduların yaptığı aynı tarzdaki hayalet savaşların görüntülerinden antik Asya metinlerinde bile söz edilmektedir.¹⁸

Ara sıra tarihçiler de bir olayın yeniden yaşanmakta oluşuna tanık olabilmişlerdir. 1951 yılının 4 Ağustos günü

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

sabahın dördünde iki İngiliz kadını, Fransa kıyılarındaki Puys kasabasında tatil yapmakta oldukları bir sırada sabahın dördünde silâh sesleriyle uyanmışlardı. Hemen pence-reye koşmuşlar ama kasabanın ve önlerinde uzanan denizin son derece sakin olduğunu görmüşlerdi; duydukları sesleri çağrıştıran herhangi bir eylemin izi bile yoktu. İngiliz Ruhsal Araştırmalar Derneği bu konuyu araştırmış ve bu kadınların bildirdiği tarihte sözünü etmiş oldukları olayın, Müttefiklerin 19 Ağustos 1942'de Puys'da Almanlara karşı yapmış olduğu saldırıdan söz eden savaş kayıtlarına tıpatıp uyduğunu görmüşlerdir. Bu kadınlar, dokuz yıl önce orada yer alan bir saldırının seslerini duymuşlardı¹⁹

Böylesi olayların karanlık yoğunluğu holografik görüntüde kalın çizgiler bırakmış olmakla birlikte, geçmişin titrek bir ışıkla parıldayan holografik kayıtlarının aynı zamanda insan ırkının tüm hoşluklarını içerdiğini de unutmamamız gerekir. İşin özünde bu fenomen, gelmiş geçmiş her şeyin belgelendiği bir kütüphanedir ve bu göz kamaştırıcı sonsuz gömüyü daha etkili ve sistematik bir yapı üzerine oturttuğumuzda hem kendimizle hem de evrenle ilgili olarak henüz düşlemeye bile cesaret edemediğimiz gerçeklere ulaşarak bilgimizi engin bir genişliğe yayabiliriz. Gerçekliği, Bohm'un kristal benzetmesi misali yönlendirip, gerçek olanla göze görünmez olanın ilişkisini kaleydeskop yöntemiyle değiştirerek, bilgisayarımızdaki bir programmışçasına geçmişin görüntülerini kolayca çağırabiliriz. Bununla birlikte, daha holografik bir zaman anlayışının bize önerebilecekleri bundan ibaret de değildir.

Holografik Gelecek

Tüm bir geçmişin içine dahvermek düşüncesi çok şaşırtıcı olmakla birlikte, kozmik hologramın içinde geleceğe at-

HOLOGRAFİK EVREN

lamanın da olası olduğu düşüncesi yanında önemini neredeyse yitirmektedir. Yine de -en azından- bazı gelecek olayları görmenin geçmiş olayları görebilmek kadar kolay olduğunu belgeleyen büyük bir kanıt birikimi vardır.

Elde edilmiş, yüzlerce inceleme sonucu bu durum yeterince sergilenmiş bulunmaktadır. 1930'larda J. B. ve Louisa Rhine, gönüllü deneklerin rastlantı olasılığı üç milyonda bir olan bir desteden hangi kâğıdın çekileceğini tahmin etme konusunda bu oranı aşan bir başarı sergilediklerini gözlemişlerdir.²⁰ 1970'lerde, Washington, Seattle'daki Boeing uçakları fizikçilerinden Helmut Schmidt, kişilerin rastlantısal atomaltı olayları önceden tahmin edip edemeyeceklerini smayan bir gereç icat etti. Üç gönüllü üzerinde yinelenen altmış binden fazla deney sonucunda elde ettiği sonuçlar milyonda bir olan rastlantı olasılığının üstündedir.²¹

Montague Ullman, Maimonides Tıp Merkezindeki Rüya Lâboratuvarında psikolog Stanley Krippner ve araştırmacı Charles Honorton ile birlikte yürüttüğü çalışmalarda insanların rüyalarında da son derece doğru tahminler yapabildiklerini ortaya koyan ilgi çekici kanıtlar bulmuştur. Bu çalışmalarda art arda sekiz gece boyunca gönüllülerden, ertesi gün gelişigüzel seçilerek kendilerine gösterilecek olan bir resmi düşlerinde görmeye çalışmaları istenmiştir. Ullman ve meslektaşları bu konuda sekizde bir başarı ummaktayken, bazı deneklerin sekizde beş "doğru atış" yapmış olduğunu görmüşlerdir.

Örneğin, deneklerden biri uyandıktan sonra "kocaman beton bir yapı" gördüğünü söylemişti ve bir "hasta" bu yapıdan kaçmaya çalışıyordu. Hastanın doktor gömleği gibi ak bir gömleği vardı ve ancak "kemerli yola dek gidebilmişti". Ertesi gün gelişigüzel seçilerek kendisine gösterilen resim ise Van Gogh'un *St. Remy'de Hastane Koridoru* adlı bir sulu-boya tablosu olmuştu. Bu tabloda, soğuk ve heybetli bir kori-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

dorun sonunda duran yalnız bir hasta resmedilmişti; adam, kemerli bir yola açılan kapının aralığından heyecanla göz atıyordu.²²

Puthoff ve Targ, Stanford Araştırma Enstitüsünde uyguladıkları uzaktan görme deneylerine, deneklerin, deney uygulayıcılarının şimdiki zamanda gezmekte oldukları uzak yerleri psişik yöntemlerle tamamlamaktan başka, gelecekte gidecekleri yerleri de -bu yerler üzerinde henüz karar verilmezden önce- tanımlayabildiklerini görmüşlerdir. Örneğin, bir keresinde, olağanüstü psişik yeteneklere sahip bir denek olan Hella Hammid adındaki profesyonel bir fotoğrafçıdan, Puthoff'un bir buçuk saat sonra gideceği bir yeri tanımlaması istenmişti. Hella zihnini yoğunlaştırdıktan sonra onu "kara bir demir üçgen"in içine girerken gördüğünü söyledi. Bu üçgen "insan boyutlarından daha büyüktü," bunun ne olduğunu kesin olarak bilmemekle birlikte "saniyede bir" tiz ve ritmik bir ses duyduğunu belirtmişti.

Puthoff, o bunları söyledikten on dakika önce Menlo Parkın içinde Palo Alto bölgesine doğru arabayla yarım saatlik bir yolculuğa çıkmış bulunuyordu. Yaran saatin sonunda ve Hammid'in kara demir üçgen kavramını ortaya atmasından epey sonra, Puthoff kendisine verilmiş olan ve on farklı hedef içeren on mühürlü zarfı çıkarttı. Bir rastlantısal sayı seçme üretici aracılığıyla içlerinden bir tanesini seçti. Bu zarfın içinde lâboratuvardan altı mil uzaklıkta bulunan ufak bir parkın adı vardı. Puthoff o parka doğru yöneldi, oraya gittiğinde -kara demirden yapılmış üçgen biçimindeki- bir çocuk salıncağıyla karşılaştı. Bunun içine girdi, oturup sallanmaya başladı, salıncak öne arkaya sallandıkça tiz ve ritmik bir gıcırta çıkartıyordu.²³

Puthoff ve Targ'ın uzaktan görme tahmimerinin bulguları, aralarında Jahn ve Dunne'un Princeton'da yaptıkları araştırmalar da olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerindeki

HOLOGRAFİK EVREN

birçok lâboratuvarlarda yinelendi. Gerçekten de, Jahn ve Dunne, yapmış oldukları 334 resmî deney sonucunda, gönüllülerin yüzde 62 oranında doğru tahminlerde bulunmuş olduklarını gördüler.²⁴ Croiset tarafından uygulanmış ve "sandalye deneyleri" adı verilen ünlü bir dizi deneyin sonuçları daha çarpıcıydı. Bu deneyde deneyci önce, halka açık büyük bir gösteri ya da konferans salonunda gelişigüzel bir yer seçiyordu. Bu salon dünyanın herhangi bir yerinde olabilirdi, ancak yer alacak olay önceden koltuk ayırtmayı gerektirmeyen türde olmalıydı. Croiset'e salonun adı ya da yeri söylenmeyecek, Hollandalı medyomdan, söz konusu akşam, gelişigüzel seçilmiş olan koltukta kimin oturduğunu belirlemesi istenecekti.

Yirmi beş yıllık bir süre boyunca Avrupa'da ve Amerika'da yapılan sayısız sandalye deneyinde yer aldıktan sonra elde edilen sonuçlar Croiset'in hemen her seferinde iskemlede kimin oturduğunu doğru olarak tahmin edebildiği, hatta söz konusu kişilerin cinsiyetini, yüz çizgilerini, giysilerini, mesleğini ve geçmişindeki olayları bile belirleyebildiğini ortaya koymuştur.

Örneğin, 6 Ocak 1969'da, Colorado Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Bölümü klinik profesörlerinden Dr. Jule Eisenbud tarafından uygulanan bir deneyde, Croiset'e, 23 Ocak 1969'da gerçekleşecek bir etkinlikte gelişigüzel bir sandalye seçilmiş olduğu bildirilmişti. O sırada Hollanda'nın Utrecht kentinde bulunan Croiset, Eisenbud'a, söz konusu sandalyeye oturacak kişinin bir yetmiş beş boyunda, kara saçlarını dümdüz geriye taramış, alt çenesinde bir altın dişi bulunan, ayak baş parmağında bir yarası olan, hem bilim hem de endüstriyle ilgili bir mesleği ve bazen lâboratuvar gömleğinin üzerinde yeşilimsi kimyasal lekeler bulunan bir erkek olacağını söyledi. 23 Ocak 1969'da, Colorado'daki Den ver kentinde bulunan konferans salonunda söz konusu

sandalyeye oturan kişi her yönüyle Croiset'in tanımına uyuyordu, ancak boyu birkaç milim daha uzundu.²⁵

Bu liste uzadıkça uzuyor.

Bu bulgular nasıl açıklanabilir? Krippner, Bohm'un zihnin saklı düzene geçiş yapabildiği yolundaki önermesinin bu duruma bir açıklama getirdiğine inanmaktadır.²⁶ Ancak Puthoff ve Targ'a göre, kuantumun karşılıklı mekansız iletişim özelliği, bu önceden bilme olgusunda bir rol oynamaktadır. Ve Targ, bir uzaktan görme deneyimi sırasında zihnin kapsadığı tüm öğelerin birbirleriyle yalnızca uzayda değil, zamanda da karşılıklı iletişim içinde buldukları bir tür "holografik çorba" ya da alana geçtiğini ileri sürmektedir.²⁷

Princeton'un ve UÇLA Tıp Fakültesinin eski bir üyesi olan klinik psikolog Dr. David Loye, bu görüşe katılmakta ve "Geleceği görme bilmecesi üzerinde kafa yoranlar için, Pribram-Bohm holografik zihin kuramı şimdilik, çözüm arama çalışmalarında gelişme sağlayabilmek için en büyük umuttur." demektedir; şu anda Kuzey California'daki Geleceği Tahmin Enstitüsünün yardımcı direktörü olan Loye bu konuda bir otorite sayılmaktadır. Son yirmi yıldır geleceği görme ve genel olarak önceden tahmin sanatı üzerinde araştırmalar yapmaktadır, dahası, kişilerin geleceği görme konusunda kendi sezgisel farkındalık düzeyleriyle ilişkiye geçebilmelerini sağlayan teknikler geliştirmiştir.²⁸

Çok sayıdaki geleceği görebilme deneyimlerinin holografiye benzer yapısı geleceği görme yeteneğinin holografik bir fenomen olduğu konusunda ek kamt sağlamış bulunmaktadır. Durugörürler, geleceği görme konusundaki bilgilerin kendilerine, tıpkı geçmişi görebilme konusunda olduğu gibi üç boyutlu imgeler biçiminde gelmekte olduğunu bildirmişlerdir. Küba doğumlu Tony Cordero, geleceği görmenin tıpkı zihinde bir film izlemeye benzediğini söylemektedir. Cordero böylesi filmleri ilk olarak çocukken gördüğü-

HOLOGRAFİK EVREN

nü ve bunlardan birinde Küba'da komünistlerin başa geçtiğini görmüş olduğunu anlatmaktadır. "Aileme, Küba'nın her yanında kırmızı bayrakların asılı olduğunu ve ailece ülkeyi terk etmek zorunda kalacağımızı ve birçok aile bireyinin vurulacağını gördüğümü söylemişim." demektedir Cordero, "Akrabalarımın vurulduğunu gözlerimle gördüm. Silâhtan çıkan dumam koklamış ve sesi duymuştum. Bu durumu gerçekten yaşar gibi olmuştum. İnsanların konuştuklarını duyuyordum ama onlar beni duymuyor ve görmüyorlardı. Bu sanki zaman içinde yolculuk yapmak gibi bir şeydi." ²⁹

Psşik insanların kendi deneyimlerini tanımlamak için kullandıkları sözcükler Bohm'un kilerle aynıdır. Garrett durugörüü şöyle tanımlamaktadır: "Yaşamın bazı görünümelerini olup biterken yoğun ve hassas bir biçimde algılamak. Durugörü düzeylerinde zaman bölünmemiş ve bütün olduğu için kişi, genellikle bir nesne ya da olayı onun kendi geçmişi, şu an ve/ veya gelecek safhalarında son derece hızlı ve birbirini izler biçimde algılamaktadır." ³⁰

Hepimiz Geleceği Görebiliriz

Bohm'un her insan şuurunun kaynağının saklı düzende bulunduğu yolundaki önermesi hepimizin geleceğe geçiş yapabüme yeteneğine sahip olduğumuzu ima etmektedir ve bu da kanıtlarla desteklenmiş durumdadır. Jahn ve Dunne'in yapmış oldukları, normal bireylerin bile uzaktan görme tahminlerinde bulunabildiklerini ortaya koyan deneyler, bu yeteneğin yaygın olduğunun bir işaretidir. De-neysel ve kulaktan duyma nitelikteki sayısız bulgular da bu konuda ek kanıt sağlamaktadırlar. 1934'de yapılan bir BBC yayınında, İngiltere'nin, politik ve toplumsal konumuyla önde gelen ailelerinden biri olan Balfour ailesinin üyelerin-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

den biri ve İngiliz Psikişik Araştırmalar Derneği Başkan olan Dame Edith Lyttelton, izleyicilerden kendi kişisel durugörü deneyimlerini aktarmalarını istemişti. Kendisine mektuplar yağdı, sonuçta, destekleyici kanıtlardan yoksun olanları elemesine karşın yine de bu konu üzerinde bir cilt doldurmasına yetecek kadar belge toplamış oldu.³¹ Aynı biçimde, Louisa Rhine tarafından yürütölen araştırmalar durugörünün başka türdeki diğer psikişik deneyimlere göre daha sık ortaya çıkmakta olduğunu ortaya koymuştur.³²

Araştırmalar geleceği önceden görme vizyonlarının trajik olaylar konusunda daha sık ortaya çıkmakta olduğunu göstermektedir, mutlu olayların önceden sezilme oranı, üzücü olayların sezilme oranının dörtte biri kadardır. Kötü olaylar arasında, ölüm olayının önceden içe doğması en yüksek orana sahiptir, bunun arkasından kazalar ikinci ve hastalıklar üçüncü durumdadır.³³ Bunun nedeni açıktır. Geleceği algılayabilmenin olanaksız olduğuna kendimizi o denli inandırmışızdır ki, geleceği sezebilme konusundaki doğal yeteneğimiz körleşmiş bulunmaktadır. Yaşamı tehlikeye sokan acil durumlarda bireylerin sergiledikleri insan üstü güçler gibi bu yeteneklerimiz de şuurlu zilmimizde bir yakınımız öleceği, çocuklarımız ya da sevdiğimiz başka bir kimse tehlikede olduğu vb. gibi kriz zamanlarında ortaya çıkmaktadır. Zamanla olan ilişkimizin gerçek yapısını tümüyle kavrayıp kullanabilme yeteneğinden yoksun oluşumuzun sorumlusu bizim o "uygar" gerçeklik anlayışımızdır; ilkel kültürlerin DDA deneylerinde, sözüm ona uygar kültürlere göre daha başarılı olması bunu kanıtlamaktadır.³⁴

Doğuştan sahip olduğumuz geleceği görme yetilerimizi şuurdışımm gerilerine sürgün etmiş olduğumuzun diğer kanıtlarını ise geleceği sezme olaylarıyla rüyalarımız arasındaki yakın ilişkide bulabiliriz. Araştırmalar geleceği sezme olaylarının yüzde 60-68'inin rüya görme sırasında ortaya

HOLOGRAFİK EVREN

çıkarmakta olduğunu ortaya koymaktadır.³⁵ Geleceği görme yetimizi şuurlu zihnimizden kovmuş olabiliriz, ancak o psişemizin derin katmanlarında hâlâ çok aktif durumdadır.

Kabile kültürleri bu olgunun çok iyi farkındadır ve dünyanın hemen her yerindeki şamanik gelenekler geleceği sezme açısından rüyaların ne denli önem taşıdığı üzerinde özenle durmaktadır. Dahası, en eski metinlerimizde bile rüyaların geleceği sezebilme gücüne saygıyla değinilmiştir, incil'de sözü geçen Firavunun altı şişman, altı sıska inek rüyası buna bir örnektir. Böylesi antik geleneklerin söz konusu olması, geleceği sezme eğiliminin rüyalarda ortaya çıkmasına, yalnızca geleceği sezme konusundaki çağdaş kuşkulu tavrımızın neden olamayacağına işaret etmektedir. Bunun yanı sıra, şuur dışı zihnimizin saklı düzenin zamansızlık alanıyla yakından ilişkili oluşu da bu konuda rol oynayabilir. Çünkü rüya gören benliğimiz psişenin derinliklerine şuurlu benliğimizden daha çok girmiş durumdadır -bu yüzden de geçmiş, şimdiki zaman ve geleceğin bir olduğu o ükssel okyanusa daha yakındır- böylece gelecekte bilgi almak onun için daha kolay olmaktadır.

Nedeni her ne olursa olsun, şuur dışıma dalmayı başara-bilen diğer yöntemlerin de gelecek hakkında bilgi sağla-makta oluşlarına şaşmamak gerekir. Örneğin, 1960'da Karlis Osis ve ipnotizmacı J. Fahler ipnotize edilmiş deneklerin geleceği görme testlerinde ipnotize edilmemiş deneklere göre önemli oranda başarılı olduklarını ortaya koymuşlardır.³⁶ İpnözün DDA'yı artına etkileri olduğu başka araştırmalarla da saptanmış durumdadır.³⁷ Bununla birlikte hiçbir kuru istatistik veri gerçek yaşamdan alınmış bir örnek kadar etkili olamaz. Arthur Osborn, *The Future is Now: The Significance of Precognition* (Gelecek Şimdi: Prekognisyonun Önemi) adlı kitabında, Irene Muza adındaki bir Fransız aktristin yer almış olduğu ipnoz aracılığıyla geleceği görme deneyinin

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

sonuçlarını sergilemektedir. İpnotize edildikten soma kendi geleceğini görüp görmediği sorulduğunda Muza şöyle yanıt verdi: "Meslek yaşamım kısa sürecek. Sonumun ne olacağını söylemeye cesaretim yok: Çok feci."

Şaşırın deneyiciler Muza'ya söylemiş olduğu sözleri açıklamamaya karar vererek kendisine, uyandıktan sonra her şeyi unutacağım telkin ettiler. Kadın transtan çıktıktan sonra kendisiyle ilgili olarak söylemiş olduğu öngörülerini anımsamadı. Bilse bile bu, başına gelecekleri değiştirmez diye düşünmüşlerdi. Birkaç ay sonra kuaförü kaza ile yanan bir sobanın üzerine bazı mineral tuzlarını döktü, bunun sonucunda Muza'mın saçları ve giysileri alev aldı. Birkaç saniye içinde kadın alevler içinde kaldı ve birkaç saat soma hastanede öldü.³⁸

İnancın Holoşiframaları

İrene Muza'mın başına gelen olaylar önemli bir soruya yol açıyor. Eğer Muza kendi kaderi hakkında söylemiş olduğu sözleri bilseydi, bu kadere engel olabilir miydi? Diğer bir deyişle, gelecek tümüyle önceden belirlenmiş ve donmuş bir durumda mıdır, yoksa değiştirilebilir mi? Geleceği sezme fenomeni birinci seçeneğin doğru olduğunu düşündürüyor ilk bakışta; ancak bu, işleri çok rahatsız edici bir duruma sokuyor. Eğer gelecek her ayrıntısı belirlenmiş bir hologramsa, o zaman bizim özgür irademiz söz konusu olamaz. Bu durumda hepimiz kaderin elinde, daha önce yazılmış bir senaryo boyunca şüursuzca eylemde bulunup duran kuklalar oluruz.

Neyse ki, durumun böyle olmadığına kuvvetle işaret eden kamtlar vardır. Felâketlerden kaçınabilmek için geleceği sezme yeteneklerini kullanabilen kişileri örnekleyen Pek çok belge vardır, kimi bireyler bir uçağın düşeceğini ön-

HOLOGRAFİK EVREN

ceden doğru olarak sezmiş ve bu uçağa binmeyerek ölümden kurtulmuş, kimi bireyler ise çocuklarının bir sel baskınında boğuldukları görüntüsünü almca onları tehlike bölgesinden zamanında uzaklaştırabümiştir. Titanic'in batacağını on dokuz kişi önceden sezmiş ve bu olgu belgelenmiş durumdadır -bu deneyimi yaşayanlardan bir bölümü, olay içlerine doğunca bu duygularını ciddiye alarak yaşamlarını kurtarabilen yolcular, diğer bir bölümü, bu sezgilerinin üzerinde durmadıkları için boğulan yolcular, başka bir bölümü de her iki kategoriye de girmeyen bazı bireylerdir.³⁹

Bu gibi olaylar geleceğin hazırlanmış bir kalıp olmayıp esnek ve değişken olabileceğini kuvvetle düşündürmektedir. Ancak bu görüş de beraberinde bir sorun getirmektedir. Eğer gelecek sürekli bir değişim durumundaysa, Croiset belirli bir sandalyeye kimin oturacağını on yedi gün önceden görebildiği zaman nasıl bir gerçekliğe değinmektedir? Gelecek hem var olup, hem de var olmayabilir mi?

Loye buna olası bir yamıt bulmuştur. O, gerçekliğin dev bir hologram olduğuna inanıyor; geçmiş, şimdiki zaman, gelecek, bu hologramın içinde en azmdan bir noktaya kadar gerçekten de saptanmış durumdadır. İlginç olanı, onun tek hologram olmayışıdır. Saklı düzenin zamansız ve mekansız sularında yüzen böylesi pek çok holografik varoluş düzeyi vardır, bunlar birbirleriyle tolaşarak, birbirlerinin çevresinde yüzerek bir amip sürüsü gibi salınıp durmaktadırlar. "Böylesi holografik varoluş düzeylerine paralel dünyalar, paralel evrenler gözüyle de bakılabilir," diyor Loye.

Böylece herhangi bir holografik evrenin geleceği önceden belirlenmiştir ve bir kimse geleceğe şöyle bir göz atabildiğinde, yalnızca o belirli hologramın geleceğine uyum sağlamış oluyor. Ancak bu hologramlar bazen tıpkı amipler gibi, protoplâzmik enerji küreleri benzeri (gerçekte oldukları da budur zaten) karılarak ve ikiye ayrılarak birbirlerini yu-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

tup içlerine alabilirler. Bazen bu toslaşmalar bizi sarsar ve zaman zaman bizi içine alan önsezilere neden olur. Ve bir önseziye uygun olarak davrandığımız ve geleceği değiştirir gibi görüldüğümüz zaman gerçekte yaptığımız şey bir hologramdan diğerine sıçramaktır. Loye bu hologram içi sıçrayışlara "holosıçramalar" adını veriyor. O, gerçek sağduyu ve özgürlük yeteneğimizi bize bu sıçrayışların sağlamakta olduğuna inanıyor.⁴⁰

Bohm aynı durumu biraz daha farklı bir tavırla özetliyor. "Bazı kişiler olacak kazaları düşlerinde önceden görerek o uçağa ya da gemiye binmekten vazgeçerler; ancak bu gördükleri gerçek (aktüel) gelecek değildir. Yalnızca şimdinin içinde bulunan saklı ve o geleceği yaratmaya yönelik bir şeydir. Aslında, o kişilerin gördükleri gelecek, gerçek gelecekte farklı düşmüştür, çünkü bu geleceği kendileri değiştirmişlerdir. Bu nedenle bana kalırsa ve elbet, bu fenomenlerin varlığı söz konusu olduğunda, yaşamakta olduğumuz şu anda, saklı düzenin içinde geleceğin bir sezgisi vardır demek daha akla yakın olacaktır. Eskilerin dediği gibi, gelecek olaylar gölgelerini şimdiye fırlatır. Onların gölgeleri saklı düzenin derinliklerinde biçimlenmiştir."⁴¹

Bohm'un ve Loye'in tanımları aynı şeyi iki ayrı yoldan açıklama çabası gibi görünmektedir: Geleceğin algılayabileceğimiz denli bağımsız, ama değişime duyarlı olacak denli uyumlu bir hologram olduğu görüşüdür bu. Diğerleri bu olup biteni tammlayabilmek için aynı temel düşünceye bağlı gibi görünen farklı sözcükler kullanmışlardır. Cordero geleceği, biçimlenirken giderek hız kazanan ve yaklaştıkça daha somut ve kaçınılmaz olan bir hortuma benzetmiştir.⁴² Aralarında, Puthoff ve Targin uzaktan görme araştırmaları da bulunan çeşitli araştırmalarda etkileyici sonuçlar üretmiş olan yetenekli medyum Ingo Swann, geleceğin "kristalleşen olasılıklardan oluşmakta olduğunu söylüyor."⁴³ Geleceği

HOLOGRAFİK EVREN

sezme güçleriyle ünlü olan Hawaii'li kahunalar da gelecekten, "kristalleşme" sürecinde olan bir sıvı olarak söz etmekte ve kişinin yaşamındaki en önemli olaylar olan evlilik, kazalar ve ölüm gibi büyük dünya olaylarının da, en uzaktan, önceden kristalleşmiş olarak gelmekte olduğuna inanmaktadırlar.⁴⁴

İç Savaşı ve Kennedy'nin öldürüleceğini önceden haber veren birçok kehanetler yapılmış olduğunu artık biliyoruz; bu durum kahuna inançlarıyla uyumlu gibi görünüyor. (George Washington bile, gelecekte, bir biçimde "Afrika"yı, tüm insanların eşit olduğunun ilânını ve Birlik sözcüğünü içeren bir iç savaş olacağı konusunda bir kehanette bulunmuştu.⁴⁵)

Loye'un birbirinden ayrı birçok holografik gerçek bulunduğu ve bizim bir hologramdan diğerine sıçramak suretiyle hangi olayların ortaya çıkıp hangilerinin çıkmayacağını kararlaştırmakta olduğumuz yolundaki görüşü, beraberinde başka bir imayı da getirmektedir. Bir holografik gerçeği bırakıp diğerini seçmek temelde, geleceği yaratmakla aynı anlamı taşımaktadır. Daha önce de gördüğümüz gibi şudur, burada ve şimdinin yaratılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ama eğer zihin şimdinin sınırlan ötesine geçip zaman zaman geleceğin puslu manzarasına gizlice girebiliyorsa, gelecekteki olayları yaratmak konusunda da bir rolümüz oluyor mu? Başka bir deyişle yaşamın kaprisleri gerçekten gelişigüzel mi, yoksa kendi kaderimizi sözcüğün tam anlamıyla oluşturmakta bir rolümüz var mı? Şaşırtıcıdır ama, ikinci şikkın doğru olabileceği konusunda bazı ilgi çekici kanıtlar vardır.

Ruhun Gölgesi Yapısı

Toronto Üniversitesi Tıp Fakültesi psikiyatri profesör-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

lerinden Dr. Joel VWhitton, kişilerin şuur dışında kendileri hakkında neler bildiğini araştırmak için ipnozu kullanmıştır. Ancak, klinik ipnoz konusunda uzman olan ve bir nöro-biyoloji sertifikası da bulunan VWhitton deneklerine, gelecekleri hakkında değil de geçmişleri, daha doğrusu uzak geçmişleri hakkında sorular sordu. Son 20-30 yıldır VWhitton sessizce ve gösterişsiz bir biçimde akla tekrardoğuşu getiren kanıtları toplayıp durmaktadır.

Tekrardoğuş zor bir konudur ve hakkında öyle aptalca şeyler sunulmuştur ki, bu konu çoğu kimse tarafından bir yana itilmiş durumdadır. Ancak geçmişte ünlü kişiler olduklarını iddia edenlere ve medyanın ilgisini en çok çekmekte olan yeniden doğan Kleopatra öykülerine ek olarak (hatta bunlara karşın da denilebilir) tekrardoğuş konusunda birçok ciddi araştırma yapılmakta olduğu dikkatlerden kaçmaktadır. Son 30-40 yıldır, ufak ama sayıca giderek artan bir grup güvenilir araştırmacı bu konuda etkileyici bir kanıt birikimi elde etmiştir. VWhitton da bu araştırmacılardan birisidir.

Bu kanıtlar tekrardoğuşun varlığını kanıtlıyor diyemeyiz, dahası, bu kitabın amacı da böyle bir tartışma açmak değil. İşin aslında, tekrardoğuş konusunda kusursuz bir kanıtın nasıl olabileceğine karar vermek de zordur. Konumuzla ilgisi olduğu için burada değindiğimiz bu bulgular yalnızca ilgi çekici olasılıklardır. Ve bu nedenle üzerlerinde açık zihinle düşünülme hak etmektedirler.

VWhitton'un ipnoz araştırmaları basit ve şaşırtıcı bir olgudan yola çıkmaktadır. Bireyler ipnotize edildiklerinde genellikle geçmiş yaşamlarının amları gibi görünen bazı şeyler anımsamaktadırlar. Deneyler, ipnotize edilebilen bireylerin yüzde doksanının bu açık seçik anılan ortaya koyduklarını saptamıştır.⁴⁶ Bu fenomen şüpheciler tarafından bile yaygın bir biçimde kabul edilmiş bulunmaktadır. Örneğin, *Trau-*

ma, Trance and Transformation (Travma, Trans ve Transformasyon) adlı psikiyatri ders kitabı acemi ipnoterapistleri, ipnotize edilen hastalarda böylesi anılar kendiliğinden ortaya çıkacak olursa şaşırılmaları konusunda uyarmaktadır. Bu kitabın yazarı tekrardoğuş düşüncesini inkâr etmekte ancak, böylesi anıların şaşırtıcı bir iyileştirme gücüne sahip olduğunu da kabul etmektedir.⁴⁷

Bu fenomenin anlamının ne olduğu, kuşkusuz, sıcak bir tartışma konusu olmuştur. Birçok araştırmacı böylesi anıların şuur dışı zihnin ürettiği fanteziler olduğu düşünce-sindedir, bazen durumun gerçekten böyle olduğu kuşku götürmez; özellikle de, eğer ipnoz seansı ya da "geriye dönüş süreci" (regresyon), ortaya çıkan fantezilere karşı koruyucu önlemler alabilmek için gereken uygun sorgulama tekniklerini bilmeyen yeteneksiz ipnozcular tarafından yönetilmişse. Ancak yetenekli uzmanların rehberliği altında fantezilere benzemeyen anılar üreten bireyler hakkında da sayısız kayıt vardır. VWhitton tarafından toplanan kanıtlar bu kategoriye girmektedir.

VWhitton araştırmalarını yürütmek amacıyla yaklaşık otuz kişilik bir çekirdek grup oluşturmuştu. Bu grupta, kamyon sürücülerinden bilgisayar uzmanlarına dek yaşamın her alanından gelen bireyler yer alıyordu, aralarında tekrardoğuşa inananlar ve inanmayanlar vardı. VWhitton her birini ipnozla uyuttu, onların söylemiş olduğu ve geçmiş yaşamlarının anıları olduğu öne sürülen her sözcüğü, tam anlamıyla binlerce saat boyunca kaydetti.

Elde edilen bilgiler, en geniş anlamıyla bile büyüleyicidir. Olayın şaşırtıcı görünüşlerinden birisi de deneklerin deneyimleri arasındaki uyum düzeyidir. Deneklerin aktardıkları geçmiş yaşamlar bazı durumlarda yirmi ilâ yirmi beş dek çıkıyordu. VWhitton belli bir sınıra ulaşıldıktan sonra dahi bu kişileri bir hayatın diğerinden ayıramaz hâle geldi-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

ği "mağara adamı" yaşamlarına dek götürmeyi başardı.⁴⁸ Deneklerin hepsi cinselliğin ruhun özelliklerinden biri olmadığını ortaya koymuştu, pek çoğu yaşamlarından en az birinde karşı cinsten bir kişi olarak yaşamıştı. Ve yaşamın amacının tekâmül etmek ve öğrenmek olduğunu bildirmişler, çok yönlü bedenlenmelerin bu süreci kolaylaştırdığından söz etmişlerdi.

VWhitton, deneyimlenen yaşantıların gerçekten geçmiş yaşamlarla ilgili olduğu yolunda kanıtlar da bulmuştu. Bu fenomenin olağan özelliklerinden biri de bu anıların, denegin şimdiki yaşamıyla ilişkili gibi görünmeyen çok sayıdaki olayları ve deneyimleri açıklayabilmesiydi. Örneğin bir adam, Kanada'da doğmuş ve yetişmiş bir psikolog, çocukken açıklanamayan bir şekilde İngiliz aksanıyla konuşmaktaydı. Ayrıca bacağını kırmak konusunda mantık dışı bir korkusu, bir uçak fobisi, korkunç bir tırnak yeme sorunu ve işkenceye karşı takıntılı bir çekilimi vardı ve yeni yetmelik çağında, bir ehliyet sınavında arabamın pedallarına bastıktan kısa süre sonra bir Nazi subayı ile birlikte bir odada bulunduğu yolunda kısa ve anlaşılmaz bir görüntü almıştı. Bu adam ipnoz altında, ikinci Dünya Savaşında bir İngiliz pilotu olduğunu anımsadı. Görev gereği Almanya üzerinde uçarken uçağı kurşun yağmuruna tutulmuş ve bu kurşunlardan biri uçağın gövdesini delip geçerek bacağına saplanıp kırılmasına neden olmuştu. Bu yüzden uçağın ayak pedallarının denetimini yitirmiş ve yere çakılmıştı. Daha sonra Naziler tarafından ele geçirilen adamın tırnakları bilgi almak amacıyla sökülmüş ve bundan kısa bir süre sonra da ölmüştü.⁴⁹

Bu travmatik geçmiş yaşam anılarının yüzeye çıkmasından sonra deneklerden çoğunda psikolojik ve fiziksel olarak önemli ölçüde iyileşme görülmüştür. Ayrıca bunlar yaşamış oldukları dönemle ilgili şaşırtıcı doğrulukta tarih-

sel ayrıntılar da vermişlerdir. Hatta bazıları bilmedikleri dillerde konuşmuşlardır. Bir davranış bilimcisi olan otuz yedi yaşındaki bir adam, Viking olarak yaşadığı açık seçik bir geçmiş yaşamını açığa çıkartırken dil bilimcilerin sonradan Eski Norveç dili olduğunu belirledikleri bir dilde sözcükler bağarmaya başlamıştı.⁵⁰ Aynı adam, antik bir Pers yaşamına geriletildiğinde ise örümcek ağı gibi Arap harfleriyle bir şeyler yazmaya başlamıştı. Bir Yakın Doğu dilleri uzmanı bu yazının, M. S. 226-651 yılları arasında ortaya çıkmış ve uzun süre önce ortadan kalkmış bir dil olan Sassani Pehlevi'nin özgün bir örneği olduğunu onaylamıştır.⁵¹

Ancak Whitton'un en şaşırtıcı buluşu, deneklerini yaşamlar arasındaki aralığa, parıltılı bir ışıkla dolu ve "bildiğimiz anlamda zaman ve uzayın bulunmadığı" bir âleme geriletince gerçekleşti.⁵² Deneklerine göre, bu âlemin amaçlarından bir bölümü onların gelecek yaşamlarını plânlamalarına olanak sağlamak, gelecekte karşılana çıkacak önemli olayları ve koşulları -sözcüğün tam anlamıyla- tasarlamaktı. Ancak bu süreç isteklerin yerine getirildiği basit bir peri masalı uygulaması değildi. VWhitton deneklerinin iki yaşam arasındaki âlemde buldukları zaman, benliklerinin şiddetli biçimde farkına vardıkları ve yüksek bir moral ve ahlâkî his içinde buldukları olağan dışı bir şuurluk durumunda olduklarını görmüştü. Buna ek olarak, artık hatalarını ve suçlarını aklı uydurup geçiştirme yeteneğinden yoksun görünüyor, kendilerini tam bir dürüstlük içinde değerlendiriyorlardı. VWhitton, yoğun bir şuurluluk içinde bulunan bu zihin durumunu, normal gündelik şuurluktan ayırt edebilmek için ona "üstünşuur" adını verdi.

Böylece denekler gelecek yaşamlarını plânlarken ruhsal bir sorumluluk hissi içinde bulunuyorlardı. Bir önceki yaşamlarında kendilerine karşı hatalı davrandıkları kişilerle birlikte yeniden doğuyor ve onlara karşı yapmış

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

oldukları hataları düzeltmeye çalışıyorlar, "ruh arkadaşlarıyla" ya da birçok yaşam boyu birlikte sevgi dolu ve karşılıklı yarar sağlayan ilişkiler oluşturdukları bireylerle hoş karşılaşmalar plânlıyor, başka dersler ve amaçlara ulaşabilmek için "rastlantısal" olaylar düzenliyorlardı. Bir adam, gelecek yaşamını plânlarken "belirli sonuçlara ulaşabilmek için içine belirli parçalar atabileceğiniz saat benzeri bir aygıt" tasarımladığını anlatmıştı.⁵³

Bu sonuçlar her zaman hoş olmuyordu. Otuz yedi yaşında cinsel saldırıya uğramış bulunan bir kadın üstünşuur durumuna gerilediğinde bu olayı şimdiki yaşamına girmeden önce kendisinin plânlamış olduğunu söylemişti. Açıkladığına göre, "tüm ruh yapışım" değiştirmeye zorlanarak daha derin ve pozitif bir yaşam anlayışına ulaşabilmesi için o yaşta bir trajedi yaşaması gerekliydi.⁵⁴ Başka bir denek, ciddi ve yaşamını tehlikeye sokan bir böbrek hastalığı çeken bir adam, kendisini cezalandırmak için bu hastalığı seçmiş olduğunu açıkladı. Ayrıca şunu da açıkladı: Senaryosunda böbrek hastalığından ölmek yoktu, bu yaşama girmeden önce kendisine bu olguyu anımsaması için yardım edecek ve böylece hem suçunu hem de bedenini iyüştirebilmesine neden olacak birisi ya da bir şeyle karşılaşmayı da düzenlemişti. Sözüne sadık kalarak, VWhitton'la yaptığı seanslardan sonra mucizemsi bir biçimde tümüyle iyileşti.⁵⁵

VWhitton'un deneklerinin hepsi, üstünşuurlarının kendileri için hazırladığı geleceği öğrenmek için o denli hevesli değildi. Birçok kişi kendi anılarını sansürlemiş ve VWhitton'dan kendilerine, ipnozdan çıkınca trans sırasında söylemiş oldukları sözleri anımsamamaları yolunda bir telkin vermesini istemişlerdi. Açıkladıklarına göre, üstünşuurlarının kendileri için yazmış olduğu senaryoyu bozma eğilimine girmek istemiyorlardı.⁵⁶

Bu şaşırtıcı bir düşüncedir. Şuurdışı zihnimizin, kaderi-

HOLOGRAFİK EVREN

mizin kaba detaylarının farkında olmakla kalmayıp, bizi bu taslağın gereklerinin yerine getirilmesi yönünde yönlendirmekte olması olası mıdır? Bu durumu kanıtlayan bulgular yalnızca Whitton'un araştırmalarından ibaret değildir. Amerika'da 28 ciddî tren kazası konusunda yapılan bir istatistik çalışmasında parapsikolog William Cox, kaza günlerinde, trene binen insanların, diğer haftalarda aynı gün trene binen insanlara oranla daha az olduğunu saptadı.⁵⁷

Cox'un bulguları, hepimizin sürekli olarak şuur dışından geleceği önceden görmekte olduğumuzu ve bu bilgiye dayanarak kararlar almakta olduğumuzu düşündürüyor: Bazılarımız aksiliklerden kaçmayı yeğlerken, belki bazıları da kişisel bir trajedi deneyimlemeyi seçen kadın ve bir böbrek hastalığına katlanmayı seçen adam gibi -diğer şuur dışı oluşumlar ve amaçlara ulaşabilmek için- olumsuz durumları deneyimlemeyi tercih ediyoruz. Whitton, "Dünyasal koşullarımızı dikkatle ya da gelişigüzel bir biçimde biz seçiyoruz. Üstünşuurumuz, her insanın yaşam durumunun ne rastgele ne de uygunsuz olduğu mesajım vermektedir. Arayışam plânından objektif olarak gözlemlenen her insan deneyimi yalnızca, kozmik sınıfta yer alan derslerden biridir."⁵⁸ diyor.

Böylesi şuur dışı gündemlerin varlığının, yaşamlarımızın katı bir biçimde önceden kararlaştırılmış ve tüm kaderlerin kaçınılmaz olduğu anlamına gelmediğini akılda tutmakta yarar var. Whitton'un deneklerinden çoğunun ipnoz altındayken söylemiş oldukları sözleri sonradan ammsamak istemediklerini söylemeleri geleceğin yalnızca dış hatlarıyla kabaca çizilmiş olduğuna ve değişime açık olduğuna işaret etmektedir.

Whitton şuur dışımızın, yaşamlarımızda, farkında olduğumuzdan daha fazla rol oynadığı kanıtını ortaya koyan tek tekrardoğuş araştırmacısı değildir. Böyle başka bir araş-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

turnacı da Virginia Tıp Fakültesinden psikiyatri profesörü Dr. Ian Stevenson'dur. Stevenson ipnoz kullanmamakta, bunun yerine, kendiliklerinden daha önceki yaşamlarıyla ilgili belirgin şeyler anımsayan ufak çocuklara sorular sormaktadır. Kendisi otuz yıldır bu araştırmayı yapmakta olup dünyanın her yerinde ortaya çıkan böylesi binlerce örneği toplamış ve analiz etmiştir.

Stevenson'a göre geçmiş yaşama ilgili olarak kendiliğinden hatırlamalar nispeten çocuklar arasında sık sık görülmektedir, öyle ki, üzerinde durulmaya degecek örneklerin sayısı, kendi ekibinin bu örnekleri inceleyebilme yeteneğini hayli aşmaktadır. Genellikle iki-dört yaş arasındaki çocuklar "diğer" yaşamları hakkında konuşmaya başladıklarında, adları, aile bireylerinin ve dostlarının adları, nerede yaşadıkları, evlerinin nasıl bir yer olduğu, geçimlerini nasıl sağlamakta oldukları, nasıl öldükleri gibi düzinelerce ayrıntıyı anımsamakta, hatta ölmeden önce paralarını nereye saklamış oldukları ve öldürülmüş oldukları durumlarda da kendilerini kimin öldürmüş olduğu hakkında anlaşılması güç bilgiler vermektedirler.⁵⁹

Gerçekten de, genellikle anılan öyle ayrıntılıdır ki, Stevenson onların geçmiş kişiliklerinin kimliklerini izleyebilmekte ve söyledikleri her şeyi tam olarak doğrulayabilmektedir. Çocukları geçmiş yaşamlarında buldukları yerlere götürmekte ve onlar bu yabancı ortamda hiç çaba harcamadan dolaşır, yaşamış oldukları evi, eşyalarını ve geçmiş yaşamlarındaki akraba ve arkadaşlarını gerçekten tanıırken kendilerini gözlemlemektedir.

Whitton gibi, tekrardoğuşu gündeme getiren dev bir veri birikimi elde etmiş bulunan Stevenson, günümüze dek bulgular üzerine altı cilt kitap yayımlamıştır.⁶⁰ Ve yine Whitton gibi o da, şuur dışının yaşamlarımız ve kaderimiz üzerinde şimdiye dek sandığımızdan daha çok rol oynamakta

HOLOGRAFİK EVREN

olduğunu gösteren kanıtlar bulmuştur.

VWhitton'un, sıklıkla geçmiş yaşamlarımızda tanımış olduğumuz bireylerle birlikte dünyaya yeniden gelmekte olduğumuz ve seçimlerimizin ardındaki yönlendirici gücün genellikle hoşlanma ya da bir suçluluk ya da borçluluk duygusu olduğu konusundaki bulgularını da doğrulamaktadır.⁶¹ O da, kaderimizi belirleyen olgunun şans olmayıp, kişisel sorumluluk olduğu görüşüne katılmaktadır. Stevenson, kişinin maddesel koşullarının bir yaşamdan diğerine hayli çeşitlilik göstermekte olmasına karşın, ruhsal (moral) tavrının, ilgilerinin, eğilimlerinin ve davranışlarının aynı kaldığını saptamıştır. Geçmiş yaşamlarında suçlu olan kişiler yine suça eğilimli davranışlara çekilmektedir; cömert ve sevgi dolu olanlar da cömert ve sevgi dolu olmayı sürdürmektedir, vb. Stevenson bu olguya dayanarak, yaşamın dış tuzaklarının önemli olmadığı, ama iç tuzakların, sevinçlerin, hüznün ve kişiliğin "iç gelişiminin" en önemli öge olduğu sonucuna varmıştır.

Her şeyden önemlisi, "cezalandırıcı bir karma" ya da günahlarımızdan ötürü kozmik cezalara uğradığımız konusunda zorlayıcı hiçbir kanıt yoktur. "O hâlde - bu örneklerin ortaya koyduğu kanıtlara bakacak olursak; dışımızda bizi fiillerimizden dolayı yargılayan hiçbir yargıç, bizi yaşamdan yaşama kendi kaderimize uygun olarak oradan oraya sürükleyen hiçbir varlık yoktur. Eğer bu dünya (Keats'in dizeleriyle) 'ruhu biçimlendiren bir vadi ise', kendi ruhumuzu biçimlendiren biziz." diyor Stevenson.⁶²

Stevenson ayrıca, VWhitton'un araştırmalarında ortaya çıkmayan bir fenomeni de açığa çıkartmıştır; bu, şuur dışının yaşam koşullarımızı oluşturma ve etkileme gücüne sahip olduğunu gösteren hayli çarpıcı kanıtlar sağlayan bir buluştur. O, kişinin geçmiş yaşamının şu andaki fiziksel bedeni-

nin biçimi ve yapışım açıkça etkilemekte olduğu fenomenini de ortaya çıkartmıştır. Örneğin, geçmiş yaşamlarında İkinci Dünya Savaşı sırasında Burma'yı bombalayan İngiliz ya da Amerikan Hava Kuvvetleri pilotları olan bazı Burmalı çocukların hepsinin de atalarından daha kumral saç ve daha farklı beden yapısına sahip olduklarını görmüştür.⁶³

Ayrıca, belirgin yüz çizgileri, ayak bozuklukları ve diğer özelliklerin bir yaşamdan diğerine taşındığını sergileyen örnekler de bulmuştur.⁶⁴ Bunlar arasında en çok rastlanan, fiziksel yaraların doğum izleri olarak ortaya çıkmasıdır. Bu örneklerin birinde, geçmiş yaşamında boğazının kesilerek öldürüldüğünü anımsayan bir erkek çocuğunun boynunda yara izine benzer kırmızımsı bir leke bulunuyordu.⁶⁵ Geçmiş yaşamında kendisini kafasından vurarak öldürmüş olduğunu anımsayan başka bir çocuğun da, kafasında kurşunun girdiği ve çıktığı yerleri kusursuz biçimde gösteren iki doğum izi vardı.⁶⁶ Ve bedeninde dikiş izi gibi çizgiler olan bir ameliyat izine benzer doğum izleri bulunan başka bir çocuk da geçmiş yaşamında aynı yerden ameliyat edilmiş olduğunu anımsıyordu.⁶⁷

Böylesi yüzlerce örnekle karşılaşmış bulunan Stevenson, bugünlerde (1991) bu fenomeni konu alan dört ciltlik bir kitap hazırlama çalışmaları içindedir. Bazı durumlarda deneklerinin geçmiş kişiliklerinin hastane ve/veya otopsi raporlarını da elde edebilmiş ve bu raporlar böylesi yaraların var olduğunu ortaya koymaktan başka, tam da şu andaki doğum izi ya da biçimsel bozukluğun yer aldığı yerde bulunduğunu göstermiştir. Stevenson, böylesi izlerin yalnızca tekrardoğuş konusundaki en güçlü kanıtları oluşturmakla kalmayıp, aynı zamanda bu özelliklerin bir yaşamdan diğerine taşınması işlevine sahip bir tür fiziksel olmayan beden varlığına işaret ettiği görüşündedir. "Geçmiş bedeni damgalamış bulunan yara izleri bir tür uzantı-beden aracılığıyla

HOLOGRAFİK EVREN

yaşamlar arasında taşınmak zorundaymış gibi geliyor bana," demektedir, "ve bu beden, yeni fiziksel beden üzerinde geçmiş kişiliğin bedenindeki yaralara karşılık gelen doğum izleri ve bozukluklar üreten bir kalıp oluyor."⁶⁸

Stevenson'un kuramsal "kalıp beden"i Tiller'in insan enerji alanının, fiziksel bedenin biçim ve yapısını yönlendiren bir holografik kalıp olduğu yolundaki önermesini çağrıştırıyor. Başka bir deyişle bu kalıp, fiziksel bedenin çevresinde biçimlendiği bir tür üç boyutlu taslak gibidir. Aynı biçimde, Stevenson'un doğum izleri konusundaki bulguları bizim özde, yalnızca, düşünceyle yaratılmış birer imge ya da holografik yapılaşmalar olduğumuz görüşünü desteklemektedir.

Stevenson ayrıca, yaptığı araştırmaların, kendi yaşamlarımızın, bir ölçüye kadar da kendi bedenlerimizin yaratıcıları olduğumuza işaret etmekle birlikte, bu süreç içindeki katkımızın neredeyse irade dışı diyeceğimiz kadar edilgen bir düzeyde olduğuna da işaret ediyor. Bu seçimlerde psişenin, saklı düzenle daha yakın ilişki içinde bulunan derin katmanları rol oynuyor gibi görünmektedir. Ya da Stevenson'un dediği gibi, "Bu süreçleri, midemizdeki akşam yemeğinin sindirilmesi ve olağan nefes alış verişimizi düzenleyen zihinsel eylemlerden daha derin zihin düzeyleri yönetiyor olmalı."⁶⁹

Stevenson'un vardığı sonuçlardan çoğu geleneksel görüşlere uymamakla birlikte onun titiz bir araştırmacı olarak sahip olduğu ün kendisine en akla gelmedik çevrelerde bile saygınlık sağlamaktadır. Bulguları, *Amerikan Psikiyatri dergisi*, *Sinir ve Akıl Hastalıkları dergisi* ve *Uluslararası Karşılaştırmalı Sosyoloji dergisi* gibi seçkin bilimsel dergilerde yayınlanmış bulunmaktadır. Ve araştırmalarından biri hakkında kendisiyle bir röportaj yapmış bulunan saygın *Amerikan Tıp Birliği dergisi* Stevenson'la ilgili olarak, "sabırla ve

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

tarafsızca derlemiş olduğu ayrıntılı, vaka örnekleri tekrardoğuş konusunda başka zeminlerde anlaşılması güç kanıtlar içermektedir... Kendisi gözden uzak tutulamayacak ölçüde büyük bir veri birikimi sağlamıştır.⁷⁰ diye yazmıştır. (*)

Yaratıcı, İnşa Edici Düşünce

Göz gezdirmiş olduğumuz "buluşlar"ın birçoğunda gördüğümüz gibi, varlığımızın şuur dışı derinliklerinde bulunan ve hatta spiritüel diyebileceğimiz bir parçasının zamanın sınırlarını aşıp geçebildiği ve kaderimizden sorumlu olduğu düşüncesi, şamanik geleneklerde ve diğer kaynaklarda da yer almaktadır. Endonezya'daki Batak halkına göre, kişinin deneyimlediği her şey onun kendi ruhu ya da ton-di'si tarafından belirlenmiştir. Tondi bir bedenden ötekine geçer ve kişinin daha önceki benliğinin yalnızca tavrılarını değil, fiziksel özelliklerini de yeniden üretebilen bir araçtır.⁷¹ Ojibway Kızılderilileri de kişinin yaşamının görünmez bir ruh tarafından yazılmış olduğuna ve büyüme ve gelişme göstermesine uygun bir yapıda olduğuna inanırlar. Eğer bir kimse öğrenmesi gereken derslerinin hepsini tamamlamadan ölürse, onun ruhsal bedeni geri döner ve başka bir fiziksel bedende yeniden doğar.⁷²

Kahunalar varlığın bu görünmeyen yanına aumakua ya da "yüksek benlik" adını veriyorlar. VWhitton'un üstünşuru gibi bu da kişinin, kristalize ya da "düzenlenmiş" durumdaki geleceğin parçalarını görebilen, şuur dışı bir parçasıdır. Bu aynı zamanda, kaderimizin yaratılmasından sorumlu bir parçamızdır, ancak bu süreç içinde o tek **basma** değildir. Bu kitapta sözü edilen araştırmacıların çoğu gibi kahunalar da düşüncelerin fiziksel şeyler olduğuna ve kino

(*) Ian Stevenson'un araştırmaları konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz. *Tekrardoğuş 2, Ruh ve Madde Yayınları, 1997.*

HOLOGRAFİK EVREN

mea ya da "gölge beden maddesi" admı verdikleri süptil bir enerjetik cevherden oluştuğuna inanmaktadırlar. Bu nedenle, umutlarımız, korkularımız, plânlarımız, endişelerimiz, suçluluklarımız, rüyalarımız ve imgelemelerimiz bizim zihnimizden ayrıldıktan sonra eriyip gitmezler, düşünce şekilleri hâline gelir ve yüksek benliğimizin geleceğimizi dokumakta kullandığı kaba ipliklerden bazılarını oluştururlar.

İnsanların çoğu düşüncelerine egemen değildir, diyor kahunalar ve sürekli olarak yüksek benliklerini; denetimsiz ve birbiriyle çelişen plânlar, istekler ve korkularla bombardımana tutarlar. Bu, yüksek benliği şaşkırtır, işte çoğu kimse-nin yaşamlarının aynı biçimde gelişigüzel ve denetimsiz bir akış içindeymiş gibi görünmesi bu yüzdendir. Yüksek benlikleriyle açık bir iletişim içinde bulunan güçlü kahunaların, kişinin geleceğini yeniden oluşturmasına yardım edebildiği söylenir. Aynı şekilde, kişilerin sık sık yaşamları üzerinde düşünmeleri ve nelerle karşılaşmak istediklerini somut bir biçimde incelemelerinin son derece önemli olduğuna inanılır. Kahunalar, kişilerin bunu yapmak suretiyle önlerine çıkacak olayları daha şuurlu olarak denetleyebileceklerini ve kendi geleceklerini oluşturacaklarını öne sürmektedirler.⁷³

Kahunalar, Tiller ve Stevenson'un süptil bir ara beden kavramını anımsatan bir düşünceyle bu gölge beden maddesinin aynı zamanda, fiziksel bedeni biçimlendiren bir kalıp oluşturduğuna inanmaktadırlar. Yine söylendiğine göre, yüksek benlikleriyle olağan dışı bir uyum içinde bulunan kahunalar bir kimsenin gölge beden maddesini ve giderek fiziksel bedenini biçimlendirip yenileyebilmektedirler; mucize gibi iyileşmeler de işte böyle olabilmektedir.⁷⁴ Bu görüş aynı zamanda, bizim de varmış olduğumuz bir sonuçla, düşüncelerin ve imgelerin sağlık üzerinde güçlü bir etkisi olduğu sonucuyla ilginç bir paralellik içindedir.

Tibet'in tantrik mistikleri düşüncelerin "maddesine"

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

tsal adını vermekte ve her zihinsel eylemin bu gizemli enerjinin dalgalarını üretmekte olduğunu ileri sürmektedirler. Onlar, tüm evrenin zihnin bir ürünü olduğuna ve tüm varlıkların kolektif tsal'ları tarafından yaratılıp canlandırıldığına inanmaktadırlar. İnsanların çoğu bu güce sahip olduğunu bilmemektedir, diyor Tantristler, çünkü sıradan insan zihni, "büyük okyanustan ayrılmış ufak bir gölcük gibidir". Yalnızca büyük yogilerin zihnin daha derin düzeyleriyle ilişki kurabildiği ve böylesi güçleri şuurlu olarak kullanabildiği söylenir, bu amaca erişmek için yaptıkları şeylerden biri de diledikleri yaratıyı sürekli olarak imgeleme çalışmaları yapmaktır. Tibet'in tantrik metinleri, bu gibi amaçlar için oluşturulmuş imgeleme çalışmaları ya da "sadhana"larla doludur ve Kargyupa gibi bazı tarikatların rahipleri bir mağara ya da mühürlenmiş bir odanın içinde, katıksız bir yalnızlık içinde yedi yıl geçirmekte ve imgeleme yeteneklerini kusursuzlaştırmaya çalışmaktadırlar.⁷⁵

On ikinci yüzyıl İran Sufileri, imgelemenin kişinin kaderini değiştirip yeniden biçimlendirme açısından taşıdığı önem üzerinde ısrarla durmuşlar ve düşüncenin süptil yapılaşma alanı al-mithal adını vermişlerdir. Durugörü medyomlarının çoğu gibi onlar da insanın, şakra benzeri enerji merkezlerince kontrol edilen süptil bir bedene sahip olduğuna inanmaktadırlar. Bunlar aynı zamanda, gerçekliğin Hadarat adını verdikleri daha süptil varlık plânlarına dağılmış olduğunu öne sürmekteydiler; varlığın Hadarat'a en yalın plânı ise, içinde kişinin düşüncelerinin süptil yapısının (alam al-mithal'in) düşünce imgeleri olarak biçimlendiği bir tür gerçeklik kalıbıydı ve bu kalıp sonuçta kişinin yaşamının akışını kararlaştırıyordu. Sufiler konuya ayrıca, kendilerine özgü bir anlam da getirmişler ve bu süreçten kalp şakrasının ya da himma'nın sorumlu olduğunu ve kalp şakrasının denetiminin kişinin kaderini etkileyebileceğini öne sürmüşlerdir.⁷⁶

HOLOGRAFİK EVREN

Edgar Cayce de düşüncelerden somut nesnelere ya da maddenin daha ince bir biçimi olarak söz ediyordu, transa girdiği zamanlarda, hastalarına sürekli olarak kendi düşüncelerinin kendi kaderlerini yaratmakta olduğunu anlatıyor, onlara "düşüncenin yaratıcı, inşa edici özelliği'nden söz ediyordu. Ona göre, düşünme süreci bir örümcek gibi sürekli örmekte ve ağına sürekli eklemeler yapmaktaydı. Yaşamlarımızın her anında gelecekteki enerjimizi ve biçimimizi veren imgeler ve kalıplar yaratıyoruz, diyordu Cayce.⁷⁷

Paramahansa Yogananda insanlara, kendileri için diledikleri geleceği gözlerinde canlandırmalarını ve onu "yoğunlaşmış enerji" ile yüklemelerini öğütlüyordu. Onun söylediği gibi, "Konsantrasyon egzersizleri ve irade gücüyle uygulanan bir vizüalizasyon düşüncelerimizi materialize edebilmemizi sağlar ve bunlar karşımıza yalnızca zihinsel alandaki rüyalar ya da vizyonlar değil, maddesel âlemdeki deneyimler olarak da çıkar."⁷⁸

Gerçekten de bu gibi düşünceler geniş bir yelpaze içinde dağılmış bir dizi farklı kaynaktan yer almaktadır. Buda, "Biz ne düşünüyorsak, o olur." demiştir. "Düşüncelerimizle yarattığımız her şeyiz. Biz, düşüncelerimizle dünyayı oluşturuyoruz."⁷⁹ Hinduların, Hristiyanlık öncesi Brihadaranyaka Upanişadlarında, "İnsan eylemleriyle kendisini yaratır. İnsanın arzuları ne ise kaderi de odur." diye yazar.⁸⁰ Ve dördüncü yüzyıl Yunan filozoflarından Iamblichus da şöyle demiştir: "Doğadaki her şey Kader tarafından kontrol edilmez, çünkü ruhun kendine özgü bir ilkesi vardır."⁸¹ "İsteyin, size verilecektir... Eğer imanınız varsa sizin için hiçbir şey olanaksız değildir." der İncil.⁸² Ve kabalistik bir kitap olan *On Üç Yapraklı Gül'de* Rabbi Steinsaltz, "Kişinin kaderi, kendisinin yarattığı ve yaptığı şeylerle ilişkilidir." diye yazar.⁸³

Daha Derin Bir Şeylerin Belirtisi

Günümüzde bile düşüncelerimizin kaderimizi yaratmakta olduğu düşüncesi henüz çok havada kalmaktadır. Bu, Shakti Gawain'in *Visualization* (Yaratıcı İmgeleme) ve Louise L. Hay'ın *You Can Heal Your Life* (Yaşamınızı İyileştirebilirsiniz) gibi çok satan, kendi kendine yardım kitaplarının konusudur. Kendi kanser hastalığım, düşünce biçimlerini değiştirerek iyileştirmiş olduğunu söyleyen Hay, kendi tekniği üzerine son derece başarılı bir dizi çalışma örneği veriyor. *A Course in Miracles* (Mucizeler Kursu) ve Jane Roberts'in Seth Kitapları gibi birçok tanınmış "yol" çalışmalarındaki ana felsefe de budur.

Bu düşünceye aynı zamanda bazı seçkin psikologlar da sıcak bakmaktadırlar. New York, Pomona'daki Zihin Araştırmaları Kuruluşunun Direktörü ve İnsan Psikolojisi Birliğinin eski başkanı Jean Houston, *Possible Human* (Olası İnsan) adlı kitabında bu düşünceyi enine boyuna ele almaktadır. Houston yapıtımda ayrıca çeşitli imgeleme egzersizlerinden örnekler de vermiş ve hatta bunlardan birine "Beynin Orkestrasyonu ve Holo Dizeye Giriş" adını vermiştir.⁸⁴

İmgeleme yöntemini kullanarak geleceğimizi yeniden biçimlendirebileceğimiz düşüncesinin holografik model tarafından da desteklenmekte olduğu üzerinde önemle duran bir başka kitap da Mary Orser ve Richard A. Zarro'nun *Changing Your Destiny* (Kaderinizi Değiştirin) adlı kitaplarıdır. Buna ek olarak Zarro'nun, "geleceği biçimlendirme" seminerleri veren Geleceği Biçimlendirme Teknolojileri Örgütünün kurucusu olduğunu da söylemeliyiz, bu kuruluşun müşterileri arasında Panasonic ve Uluslararası Bankalar ve Kredi Birliği de vardır.⁸⁵

Ayda yürüyen altıncı adam olan ve dış uzayın yam sıra iç uzayı araştırma çabalarını da sürdüren eski astronot Ed-

HOLOGRAFİK EVREN

gar Mitchell de benzer bir girişim içindedir. 1973'de kurmuş olduğu, Kaliforniya kökenli Noetik Bilimler Enstitüsü zihnin bu gibi güçlerini araştırmaktadır. Enstitü çalışmalarını güçlenerek sürdürmektedir; ele aldığı son proje zihnin, mucize iyileşmeler, içten gelen yardımlar ve olumlu bir küresel gelecek yaratılmasındaki rolünün araştırılmasını da içeren yoğun bir çalışmadır. Mitchell, "Biz kendi gerçekliğimizi kendimiz yaratıyoruz, çünkü içsel, duygusal -ya da şuur dışı- gerçekliğimiz bizi bu koşullar içine sokarak bir şeyler öğrenmemizi sağlıyor." demektedir. "Bunu, bize garip bir şeyler oluyor diye algılıyoruz ve kendilerinden bir şeyler öğrenmemiz gereken insanlarla karşılaşıyoruz. Ve aslında bu koşullar çok derin metafizik ve şuur dışı bir plândan biz kendimiz yaratıyoruz."⁸⁶

Kendi kaderimizi kendimiz yarattığımız düşüncesinin kazanmış olduğu güncel ilgi gelip geçici bir heves mi yoksa, bu görüşün çok çeşitli kültürlerde ve zamanlarda da yer almış olması, tüm insanlığın doğru olduğunu sezgileriyle bildiği daha derin bir bilgi kaynağının göstergesi midir? Şimdilik bu sorunun bir yanıtı yoktur, ama holografik bir evrende- zihnin gerçekliğe katıldığı ve psişemizin en içsel maddesinin nesnel dünyada eşzamanlılıklar olarak ortaya çıktığı bir evrende- kendi kaderimizi yaratmakta olduğumuz görüşü o denli zoraki bir düşünce gibi değildir. Hatta oldukça mümkün gibi görünmektedir.

Son Üç Parça Kanıt

Bu konuyu kapatmazdan önce üzerinde durmaya değer olacak son üç parça kanıttan söz etmek istiyorum. Bu kanıtların her biri, konuyu sonuçlandırmamakla birlikte, holografik bir evrende şuurun sahip olabileceği diğer zaman ötesi yeteneklere bir göz atmamızı sağlıyor.

GELECEKLE İLGİLİ KİTLE DÜŞLERİ

Zihnın, kişinin kaderinin yaratılmasında rol oynadığım düşündüren kanıtlar elde eden geçmiş yaşam araştırmacılarından biri de San Francisco kökenli psikolog Dr. Helen Wambach'tir. Wambach'ın yöntemi, insanları ufak gruplar hâlinde ipnotize etmektir. Onları belirli zaman süreçlerine geri götürüyor ve cinsiyetleri, giyim biçimleri, meslekleri, yemek yerken kullandıkları gereçler vb. gibi maddelerden oluşan önceden hazırlanmış bir listeye göre sorguluyordu. Geçmiş yaşamlar üzerine yaptığı yirmi dokuz yıllık araştırma boyunca gerçek anlamda binlerce bireyi ipnotize etti ve bunun sonucunda etkileyici bir bulgu birikimi elde etti. (*)

Tekrardoğuşa karşı yapılan eleştirilerden biri de kişilerin, yalnızca ünlü ve tarihsel kişilikler olarak yaşamış oldukları dönemleri anımsamalarıdır. Bununla birlikte Wambach, deneklerinin yüzde 90'ının geçmişte köylü, işçi, çiftçi ve ilkel ziraatçiler olarak yaşamış olduklarını anımsadığını ortaya koymuştur. Yüzde ondan azı soylu olarak yaşadığım anımsamış ve içlerinde hiç birisi geçmiş yaşamında ünlü olduğu konusunda herhangi bir bilgi vermemiştir; bu, geçmiş yaşam anılarının birer fantezi olduğu görüşünü çürüten bir bulgudur.⁸⁷ Wambach'ın denekleri tarihsel ayrıntılar, hatta karmaşık durumlar konusunda olağan dışı doğrulukta bilgiler vermişlerdir. Örneğin, 1700'lerdeki yaşamlarını anımsayan kişiler akşam yemeklerini üç uçlu bir çatal kullanarak yemekte olduklarını söylemiştir, ama 1790'lardan soma, çoğu çatalların dört uçlu olduğu söylenmiştir, bu gözlem, çatalın tarihsel evrimini doğru olarak yansıtmaktadır. Denekler, giysileri, ayakkabıları, yenen yiyecekleri vb. de aynı biçimde doğru olarak tanımlamışlardır.⁸⁸

(*) Ayrıntılı bilgi için bkz. *Doğmadan Önceki Hayatımız*, Helen Wambach, Ruh ve Madde Yayınları, 3. baskı, 1995.

HOLOGRAFİK EVREN

Wambach kişileri gelecek yaşamlarına da ilerletebilmiştir. Gerçekten de, deneklerin gelecek yüzyıllarla ilgili olarak verdikleri tanımlar öyle büyüleyiciydi ki, Wambach Fransa ve Birleşik Devletler'de, Gelecek Yaşamı Geliştirme Ana Projesinin yönetim görevine getirildi. Ancak ne yazık ki Wambach, bu çalışmayı bitiremeden yaşamdan ayrılınca yerini meslektaşı psikolog Chet Snow alarak onun çalışmalarını sonuçlandırdı; bu araştırmanın sonuçları yakınlarda ***Mass Dreams of the Future*** (Gelecekle İlgili Kitle Düşleri) adlı bir kitapta yayımlandı.

2.500 kişinin yer aldığı bu projenin dökümleri yapınca birçok ilginç özellikler ortaya çıktı. İlk, gelecekle ilgili soruları yanıtlayanların hemen hepsi dünyanın nüfusunun çarpıcı bir biçimde azalmış olduğunu söylemişlerdir. İçlerinden çoğu belirlenen çeşitli zaman süreçlerinde kendi fiziksel bedenlerini bile bulamamışlardır, bulanlar ise, nüfusun günümüze göre çok daha az olduğunu belirtmişlerdir.

Ayrıca, sorulan yanıtlayanlar açık seçik dört kategoriye ayrılmıştır, bunlardan her biri farklı birer gelecekle ilişki kurmuştur. Bir grup, çoğunluğun gümüşsü giysiler giydiği, sentetik besinlerle beslendiği ve uzay istasyonlarında yaşadığı neşesiz ve çorak bir gelecek tarımlamışlardır. Kendilerine "Yeni Çağalar" denilen diğer bir grup, birbirleriyle uyum içinde bulunan ve yaşamlarını eğitim ve ruhsal gelişime adanmış kişilerin doğal çevrelerde daha doğal yaşamakta olduğu bir gelecek bildirmiştir. "Yüksek teknoloji kent sosluları" diye anılan üçüncü bir grup da, insanların kubbe ve kabarcıklarla örtülü yeraltı kentlerinde yaşadıkları mekanik, soğuk ve çıplak bir gelecekte söz etmektedirler. Dördüncü grup ise kendilerine -dünya çapında bir yıkıma, belki nükleer bir yıkıma uğramış bir dünyada yaşayan- yıkım sonrası kalan varlıklar adını veriyorlardı. Bu gruba girenler kent yakınlarında mağaralarda ıssız çiftliklerde yaşıyor-

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

larch, çoğu kürkten yapılma elde dikümiş basit giysiler giyorlar ve besinlerinin çoğunu avlanarak elde ediyorlardı.

Bunun açıklaması nedir? Snow bunun yanıtını holografik modelde arıyor ve Loye gibi o da böylesi bulguların, kaderin sisleri arasında şekillenen birçok gizil gelecekler ya da holoversler bulunduğuna işaret etmekte olduğuna inanıyor. Ancak, diğer geçmiş yaşam araştırmacıları gibi o da, kendi kaderimizin hem bireysel hem de kolektif anlamda yine kendimiz tarafından yaratıldığına ve bu dört senaryonun, insan soyunun kendisi için kitle hâlinde yaratmakta olduğu çeşitli gizil geleceklerin, gözlerimizin önünde şöyle bir parlayıp sönen bir görüntüsü olduğuna inanıyor.

Snow, sonuç olarak, bomba sığınakları yapmak ve bazı medyumların öngördüğü "gelecek doğal yıkımlar'ın yok edemeyeceği yaşama alanlarına göçmek gibi önlemler almak yerine, zamanımızı olumlu bir geleceğe inanmak ve bu geleceği imgelemek için harcamamız gerektiğine inanıyor. Doğru yönde atılmış bir adım olmak üzere -dünyanın her yerindeki milyonlarca bireyin her Aralık ayının otuz birinci günü, Greenwich saatiyle 24:00-01:00 arasındaki bir saati dünya barışı ve iyiliği için dua ve meditasyonla geçirdiği kendine özgü bir kuruluş olan- Gezege Komisyonu'nu kurdu. "Eğer bizler bugünkü kolektif düşünce ve eylemlerimizle sürekli olarak gelecekteki fiziksel gerçekliğimizi içimlendirmekteyse, o zaman şimdi'yi de böyle yaratış olduğumuz gerçeğinin farkına varmamız gerekir." diyor Snow, "Gruplardan her birinin simgelediği Dünya'lar arasında bir seçim yapmamız gerektiği açıktır. Torunlarımız için hangi Dünya'yı istiyoruz? Belki bir gün kendimizin de dönmek isteyeceğimiz Dünya hangisidir?"⁶⁹

GEÇMİŞİ DEĞİŞTİRMEK

İnsan, düşünceleriyle acaba yalnızca geleceği mi de-

tirip yeniden biçimlendiriyor? Parapsikoloji Birliğinin 1988'de yapılan bir Yıllık Toplantısında Helmut Schmidt ve Marilyn Schlitz, yapmış oldukları birçok deney sonucunda zihnin geçmişi de değiştirebildiğini ortaya koyduğunu söylediler. Bu çalışmalardan birinde Schmidt ve Schlitz, bilgisayar destekli rastlantısallık sürecini kullanarak 1.000 farklı ses dizisi elde etmişlerdi. Bu dizilerden her biri çeşitli sürelerle sahip 100 tonu içeriyordu, bunlardan bazıları kulağa hoş gelen seslerdi, bazılarıysa yalnızca ses patlamalarıydı. Bu seçim gelişigüzel yapılmış olduğu için, olasılık hesabına göre her dizinin kabaca yüzde ellisi hoş seslerden ve yüzde ellisi de gürültülerden oluşması gerekiyordu.

Daha sonra bu ses dizilerinin kaset kayıtları gönüllülere postalandı. Søjelerden, bu kasetleri dinlerken hoş seslerin sürelerini psikokinetik olarak uzatmaları ve gürültülerin sürelerini de azaltmaları istendi. Søjeler bu deneyi tamamladıktan sonra çabalarının sonucunu lâboratuvara ilettiler. Schmidt ve Schlitz daha soma özgün dizileri yeniden inceleyince süjelerin dinlemiŐ olduğu kayıtlardaki hoş seslerin sürelerinin, gürültülü seslere göre daha uzun olduğunu gördüler. Diğer bir deyişle, s jeler psikokinetik olarak zamanm gerisine doğru gitmiş ve seslerin daha önceden gelişigüzel kayıtlanmış olduğu kasetler üzerinde bir etki yapmışlardı.

Schmidt ve Schlitz yapmış oldukları başka bir deneyde gelişigüzel biraraya getirilmiş dört farklı notadan oluşan 100 seslik bir dizi üretebilmek amacıyla bir bilgisayar programı düzenlemiŐlerdir. Bu deneyde s jelerden, kasetler üzerindeki tiz seslerin bas seslerden daha fazla olmasını sağlayabilmek için psikokinetik g  lerinden yararlanmaları istenmiştir. Bu deneyde de yine geçmişe yönelik bir PK etkisi ortaya çıkmıştır. Schmidt ve Schlitz ayrıca düzenli olarak meditasyon yapan gönüllülerin meditasyon yapmayanlara göre daha fazla PK etkisi meydana getirmiş olduklarını da

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

keşfetmişlerdir; bu da, psişenin gerçeklik oluşturan alanlarına ulaşabilmenin şuurdışıyla ilişki kurmaktan geçtiğini düşündürmektedir.⁹⁰

Olup bitmiş olayları telekinetik olarak değiştirebileceğimiz düşüncesi bizi tedirgin etmektedir, çünkü geçmişin, cam ardında tutulan bir kelebek gibi donmuş olduğuna inanmaya öylesine derinden programlanmış durumdayız ki, başka türlüünü düşlememiz çok zordur. Ancak holografik bir evrende, zamanın bir yanılısama olduğu ve gerçekliğin zihin tarafından yaratılmış bir imgeden başka bir şey olmadığı bir evrende, bu alışabileceğimiz bir olasılıktır.

ZAMANIN BAHÇESİNDE BİR GEZİNTİ

Yukarıda sözü edilen iki görüş kadar garip ve dikkat çekici bir zaman anormalliği örneği de şöyle yaşanmıştır: 10 Ağustos 1901'de, iki Oxford profesörü, Oxford'a bağlı St. Hugh's Koleji Müdürü Anne Moberly ve müdür yardımcısı Eleanor Jourdain, Versailles'da Petit Trianon'un bahçesinde yürüyüşe çıkmışlardı; birden önlerindeki görüntünün üzerinden parıltılı bir gölge geçer gibi oldu, bu tıpkı bir filmde bir sahneden diğerine geçişe benziyordu. Bu parıltı geçtikten sonra görüntünün değişmiş olduğunu fark ettiler. Çevrelerinde birdenbire 18. yüzyıl giysileri ve peruklarıyla heyecanlı insanlar belirdi. İki kadın şaşkınlıktan donmuş durumda oldukları yerde kalakaldılar. Bu arada çiçek bozuğu yüzlü itici bir adam onlara doğru yaklaştı ve onları yönlerini değiştirmeye zorladı. Adamı izleyerek iki yam ağaçlı bir yoldan geçip bir bahçeye girdiler, havada müzik sesleri vardı, soylu bir hanımefendi suluboya bir resim yapıyordu.

Bu görüntü giderek yok oldu ve normale döndü. Bu değişim o denli çarpıcıydı ki, kadınlar arkalarına döndüklerinde demin yürüyüp gelmiş oldukları ağaçlıklı yolun şimdi eski taş bir duvarla kesilmiş olduğunu gördüler. İngiltere'ye

HOLOGRAFİK EVREN

dönüşlerinde tarihsel kayıtları karıştırdınca, Tuileries'nin (*) yağmalanmış ve İsviçreli Nöbetçilerin katledildiği güne geri dönmüş oldukları sonucuna vardılar, bahçedeki heyecanlı insanların açıklaması buydu ve bahçedeki kadın da Marie Antoinette'den başkası değildi. Bu deneyim öylesine canlıydı ki kadınlar olay hakkında kitap hacminde bir el yazması rapor hazırladılar ve bunu İngiliz Psişik Araştırmalar Derneğine sundular.⁹¹

Moberly ve Jourdain'in deneyimlerini böylesine önemli kılan şey, onların yalnızca geçmişi canlandıran bir görüntü almayıp, doğrudan geçmişin içine dalmış olmaları, insanlarla karşılaşp, Tuileries (**) bahçelerinde yüz yıl öncesindeymiş gibi dolaşıp durmalarıdır. Moberly ve Jourdain'in deneyimlerinin gerçek olduğunu kabul etmek güçtür, ancak bu onlara açık bir çıkar sağlamamış, tam tersine akademik ünlerini kesinlikle tehlikeye sokmuş olduğuna göre insan, onları böyle bir öykü uydurmaya iten dürtünün ne olabileceğini düşünmekte zorlanıyor.

Bu Tuileries örneği, İngiliz Ruhsal Araştırmalar Derneğine bildirilen tek olay değildir. 1955 Mayısında Londralı bir avukat ve karısı da aym bahçelerde on sekizinci yüzyıl giyimli birkaç kişiyle karşılaşmışlardı. Ve bir kez de, çalıştığı büro Versailles'a bakan elçilikte görevli bir kişi bahçenin, tarihinin daha eski bir dönemine dönüştüğünü görmüş olduğunu ileri sürmüştür.⁹² Burada, Birleşik Devletler'de ise, hem Amerikan Psikoloji Birliğinin hem de Amerikan Ruhsal

(*) Tuileries: Yazar "Tuileries'nin yağmalanmış ve İsviçreli nöbetçilerin öldürülmüş olduğu gün" derken herhalde bir dil sürçmesi yapmış olacak. Bilindiği gibi tarihsel kayıtlara göre, aralarında kadın kılığında silâhlı erkeklerin de bulunduğu fırıncı kadınlar Versailles'e akın etmişler, Kral ailesini bekleyen muhafızları, bu arada İsviçreli muhafızları da katletmişler ve Kral ailesini Paris'e, Tuileries Sarayı'na dönmeye zorlamışlardır. Kısaca, bu olay Paris dışındaki Versaille'de yer almıştır. (Ç.N.)

(**) Yine aynı yanlış. Yazar herhalde hanımların Trianon bahçelerinde gezinmiş olduklarını söylemek isterken yanlışlıkla Tuileries bahçeleri demiş bulunuyor. (Ç.N.)

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

Araştırmalar Derneğinin eski başkanı olan parapsikolog Gardner Murphy benzer bir olayı araştırmıştır; bu örnekte, yalnızca Buterbaugh adıyla tanımlanan bir kadın, Nebraska'daki Wesleyan Üniversitesindeki bürosunun penceresinden baktığımda **kampusu** elli yıl önceki durumuyla görmüştür. Kalabalık caddeler ve kız öğrenci birliğine ait yapılar yok olmuştu; bunların yerinde açık tarlalar ve yaprakları uzun yıllar önce geçip gitmiş bir yaz rüzgânıyla sallanıp duran seyrek ağaçlar duruyordu.⁹³

Şimdiyle geçmiş arasındaki sınır, uygun koşullar altında geçmişe bir bahçede dolaşır gibi kolaylıkla geçebilmemize olanak verecek kadar gevşek midir? Şimdilik bunu bilmiyoruz, ancak zaman ve uzayda dolaşan somut nesnelere çok, insan şuuruna en azından bir bölümüyle bağlı süreçlerle desteklenmekte olan ve hayaletsi enerji hologramlarından oluşan bir dünyada böylesi olaylar görüldüğü kadar olanaksız olmayabilir.

Zihinlerimizin, hatta bedenlerimizin zaman kısıtlamalarına pek de bağlı olmadığı düşüncesi kişiyi rahatsız edebilir, ancak Yeryüzünün yuvarlak olduğu düşüncesinin de bir zamanlar, onun yassı olduğuna inananları aynı ölçüde rahatsız etmiş olduğunu anımsamamızdır. Bu bölümde sunulan kanıtlar, zamanın gerçek yapısının kavranması açısından insanlığın henüz çocukluk çağına yaşamakta olduğunu düşündürüyor. Ve ergenliğin başlangıcında dengesini bulmaya çalışan tüm çocuklar gibi, bizler de korkularımızı bir yana bırakmalı ve dünyayı gerçekte olduğu gibi görmeye çalışmalıyız. Çünkü holografik bir evrende, her şeyin hayaletimsi enerji parıltılarından ibaret olduğu bir evrende, zaman anlayışımızın değişmesi bile yeterli olmayabilir, bundan daha fazla değişiklik gerekmektedir. Gözlerimizin önünden geçecek daha başka parıltılar, içine düşeceğimiz daha derin boşluklar halen bizleri beklemektedir.

SÜPERHOLOGRAMDA YOLCULUK

Şuur fiziksel bedene bağımlıktan kurtulduğunda kişinin holografik gerçekliği deneyimleyebilmesi olasıdır. Kişi, bedene ve onun duyumsal biçimlerine bağımlı olduğu sürece holografik gerçeklik ancak zihinsel bir tasarım olabilir. Kişi (bedenden kurtulduğunda) bu gerçekliği doğrudan deneyimler. Mistiklerin görmüş oldukları vizyonlardan böylesine bir kararlılık ve güvenle söz etmelerinin nedeni budur, bu alanı deneyimlememiş olan kişiler ise konuya karşı kuşku- cu ve hatta ilgisiz kalırlar.

Dr. Kenneth Ring
Life at Death (Ölümden Yaşam)

Bir holografik evrendeki tek yanılısama zaman değildir. Mekân kavramına da algılama biçimimizin bir ürünü olarak bakılabilir. Bu, zamamn bir kurmaca olduğu düşüncesinden daha da zor algılanabilir bir görüştür; çünkü "mekânsızlık" düşüncesini bir kavrama dönüştürebilme çabası içinde, bu kavramla karşılaştırabileceğimiz hiçbir benzer durum, yönelebileceğimiz hiçbir -amipsi evrenler ya da kristalleşmekte olan geleceklerle ilgili- imge yoktur. Mekân kavramını mutlak olarak düşünmeye o denli koşullanmış durumdayızdır ki, içinde mekânın bulunmadığı bir alanda var olmanın nasıl bir şey olduğunu düşlemeye başlamamız bile çok

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

zordur. Buna karşın, mekânla olan bağlantımızın zamanla olan bağlantımızdan daha kesin olmadığıma işaret eden kanıtlar vardır.

Durumun böyle olduğunu gösteren güçlü işaretlerden biri de, bireyin şuurlu zihninin kendisini fiziksel bedenden ayırarak başka bir yere gidebilme özelliğidir. Tarih boyunca, toplumsal yaşamın her katmanındaki bireylerin beden dışı deneyimler ya da kısaca adlandırıldığı gibi BDD geçirmiş olduğu saptanmış durumdadır. Aldous Huxley, Goethe, D. H. Lawrence, August Strindberg ve Jack London gibi ünlüler BDD yaşamış olduklarını bildirmişlerdir. Bu olguyu Mısırlılar, Kuzey Amerika Kızılderilüleri, Çinliler, Yunan filozofları, Orta Çağ simyacıları, Okyanusya halkları, Hindu-lar, Yahudiler ve Müslümanlar da biliyorlardı. Batılı olmayan 44 kişilik bir kültürel karışım grubu ile yapılan bir deneyde Dean Shiels, bu grubun içinde yalnızca üç kişinin BDD konusunda herhangi bir inanca sahip olmadığını görmüştür.¹ Antropolog Erika Bourguignon, uygulamış olduğu benzer bir deneyde, 488 dünya kültürünü ya da bilinen kültürlerin kabaca yüzde elli yedisini ele almış ve bunların içinde dört yüz otuz yedisinin ya da yüzde seksen dokuzunun BDD ile ilgili, en azından bir geleneğe sahip olduğunu bulgulamıştır.²

Araştırmalar BDD'nin günümüzde hâlâ yaygın durumda olduğunu göstermektedir. Dünyadan ayrılmış bulunan, Aberdeen Üniversitesi coğrafyacılarından biri ve amatör bir parapsikolog olan Dr. Robert Crookall, bu tür olayları araştırmış ve konu üzerinde dokuz cilt dolduracak düzeyde veri elde etmiş bulunmaktadır. Oxford'daki Psikofizik Enstitüsü direktörü olan Celia Green 1960'da, Southampton Üniversitesinde okuyan yüz on beş öğrenci üzerinde yaptığı araştırmalarda bunlardan yüzde on dokuzunun bir BDD yaşamış olduğunu saptamıştır. Üç yüz seksen Oxford öğrenci-

HOLOGRAFİK EVREN

si aynı şekilde sorgulandığında, içlerinden yüzde otuz dördü olumlu yanıt vermiştir.³ Dokuz yüz iki yetişkini sorgulayan Haraldsson bunların yüzde sekizinin yaşamlarında, en azından bir kez, beden dışına çıkma durumunu deneyimlemiş olduklarını öğrenmiştir.⁴ Ve Dr. Harvey Irvin tarafından 1980'de, Avustralya'daki New England Üniversitesinde yapılmış olan bir araştırma, yüz yetmiş yedi öğrenciden yüzde 20'sinin bir BDD yaşamış olduğunu ortaya koymuştur.⁵ Bu rakamların ortalaması alındığında, her beş insandan birinin yaşamının bir noktasında bir BDD yaşayacağı söylenebilir. Diğer araştırmalar bu göstergenin onda bire yakın olduğuna işaret etmektedir. Ancak sonuç olarak BDD'ler, çoğu kişinin sandığımdan daha yaygındır.

Tipik bir BDD olayı genellikle kendiliğinden oluşur ve daha çok uyku, meditasyon, anestezi, hastalık ve travmatik acılar sırasında ortaya çıkar (bununla birlikte diğer bazı koşullarda da ortaya çıktığına rastlanmıştır). Bu durumda, kişi birden zihninin bedeninden ayrılmış olduğu konusunda canlı bir his içinde olur. Genellikle, kendisini bedeninin üzerinde havada yüzer durumda bulur, diğer mekânlara gidebileceğinin ya da uçabileceğinin farkına varır. Kişinin kendisini fiziksel bağlarından kurtulmuş ve kendi bedenine bakar durumda bulması nasü bir histir? 1980 yılında yapılan bir araştırma sırasında, üç yüz dokuz beden dışı yolculuk olayında söz konusu kişileri sorgulayan, Topeka'daki Menninger Kuruluşundan Dr. Glen Gabbard, Topeka Kıdemli Doktorlar Tıp Merkezinden Dr. Stuard Twemlow ve Kansas Üniversitesi Tıp Merkezinden Dr. Fowler Jones, bu grubun yüzde seksen beşinin bu deneyimi hoş diye nitelendirmiş olduğunu ve yarısının da eğlenceli bulduğunu söylemiştir.⁶

Bu duyguyu ben de bilirim. Yeniyetme çağımda kendiliğinden bir BDD yaşamıştım; kendimi bedenimin üzerinde

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

uçar ve yatakta uyumakta olan bedenime bakar durumda bulmanın şokunu atlattıktan soma, uçarak duvarların içinden geçip ağaç tepelerinin üzerinden süzülürken çok heyecanlı anlar yaşamıştım. Bu bedensiz yolculuğum sırasında bir komşunun yitirmiş olduğu kütüphaneden ödünç alınmış bir kitaba da rastlamış ve ertesi gün kitabın nerede olduğunu kendisine söyleyebilmişim. *Beyond the Quantum* (Kuantumun Ötesinde) adlı kitabımda bu deneyimimi ayrıntılarıyla anlattım.

Gabbard, Twemlow ve Jones, beden dışı deneyimler yaşayanların psikolojik kesitini boş yere incelememişlerdir, sonuçta bu kişilerin psikolojik olarak normal ve son derece uyumlu kişiliklere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Yukarıda sözü geçen bilim adamları vardıkları sonuçları, Amerikan Psikiyatri Birliğinin 1980 yılında yapılan toplantısında sergilemiş ve meslektaşlarına, BDD'lerin olağan deneyimler olduğu konusunda hastalarına güvence vermelerinin ve bu konu üzerine yazılmış bulunan kitapları okumalarını öğütlemenin, ruhsal tedavi seanslarından daha "iyileştirici" olacağını anlatmışlardır. Hatta hastaların bir psikiyatrist yerine bir yogi ile konuşmalarının kendileri açısından daha rahatlatıcı olacağına bile değinmişlerdir!⁷

Bu gibi olgulara karşın, hiçbir istatistiksel bulgu bu gibi deneyimleri yaşayanların açıklamaları kadar inandırıcı olmayacaktır. Örneğin, Washington'da, Seattle'daki bir hastanede sosyal görevli olarak çalışan Kimberly Clark, Maria adındaki bir koroner hastasıyla karşılaşınca dek BDD'yi hiç ciddiye almamış olduğunu belirtiyor. Maria, hastaneye yatırıldıktan birkaç gün soma bir kalp krizi geçirmiş, kalbi durmuş ve doktorların çabalarıyla yeniden yaşama döndürülmüştü. Clark aynı gün, akşam üzeri hastayı görmeye geldiğinde onu, kalbinin durmuş olması nedeniyle gergin bir durumda bulacağını düşünüyordu. Düşündüğü gibi Ma-

HOLOGRAFİK EVREN

ria'nın gerçekten de gergin olduğunu gözlemledi, ancak bunun nedeni kendisinin sandığı gibi değildi.

Maria, Clark'a çok garip bir şey deneyimlemiş olduğunu söyledi. Kalbi durduğunda birdenbire kendisini tavan-
dan aşağıya bakar durumda bulunduğunu anlattı. Bulunduğu yerden doktorların ve hemşirelerin kendi bedeni üzerinde yaptıkları çalışmaları izliyordu. Derken acil servise yanaşan arabaların kullandığı yolun üzerinde duran bir şey dikkati çekmiş ve kendisinin "orada bulunduğunu" düşünür düşünmez orada olmuştu. Maria daha sonra kendisini yukarıda, hastanenin üçüncü katındaki çıkıntıda düşünmüş ve çıkıntının önünde havada dururken bir tenis ayakkabısıyla burun buruna gelmişti. Bu eski bir ayakkabıydı ve küçük parmağa rastlayan yer delinmişti. Maria bağm, ayakkabının topuğu altına sıkışmış olduğunun ve daha başka ayrıntıların da farkına varmıştı. Maria bütün bunları anlattıktan sonra Clark'a yalvarmış ve ondan, çıkıntıya bakıp orada böyle bir ayakkabının durup durmadığını kendisine söylemesini rica etmişti, böylece bu deneyimin gerçek olup olmadığını anlamayı umuyordu.

Kuşku ve merakla yapının dışına çıkarak üçüncü kattaki çıkıntı üzerinde böyle bir şey olup olmadığını görmeye çalışan Clark orada hiçbir şey göremeyince, bu kez de üçüncü kata kadar çıkmış ve hastaların odalarının camlarından çıkıntıya bakmaya çalışmıştı; çıkıntı o kadar dardı ki, onu görebilmek için yüzünü iyice yaslayınca tenis ayakkabısını gördü. Yine de bulunduğu bu noktadan ayakkabıda küçük parmağa rastlayan yerde bir delik olup olmadığını ya da Maria'nın anlatmış olduğu diğer ayrıntıların doğruluk derecesini saptayamıyordu. Ancak, ayakkabı bulunduğu yerden alınabildiğinde Maria'nın gözlemlerinin doğru olduğunu onaylanmıştı. O günden beri, BDD olaylarına inanmaya başlayan Clark, "Maria'nın bütün bunları bu perspektiften

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

görebilmesi için, yapının dışında havada yüzer bir durumda ayakbaşıya karşıdan ve çok yalandan bakmış olması gerekiyordu ve bu benim için çok somut bir kanıttı." demiştir.⁸

Kalp krizi sırasında beden dışı bir yaşantıyı deneyimlemek oldukça olağan bir durumdur, öyle ki, Emory Üniversitesi tıp profesörlerinden ve Atlanta Kıdemli Doktorlar Tıp Merkezi görevli doktorlarından olan kardiyolog Dr. Michael B. Sabom, hastalarının böylesi "fanteziler" ürettiğini duymaktan son derece sıkılmış olduğu için bu sorunu kökünden çözmeye karar vererek bir araştırmaya girişmiştir. (*) Sabom bu amaçla, hastaları iki gruba ayırmıştır, bu gruplardan biri, geçirdiği kalp krizi sırasında BDD yaşamış bulunan otuz iki kalp hastasından, diğer grup ise hiçbir BDD geçirmemiş yirmi beş kalp hastasından oluşmaktaydı. BDD geçiren hastalarla konuşan doktor onlardan, bedenlerinin dışına çıkmış durumda tanık olduklarını söyledikleri yeniden dirilişlerini tanımlamalarını istemiştir; böyle bir yaşantıyı deneyimlememiş diğer gruba da yeniden yaşama dönüşlerinin nasıl olabileceğini imgeleyip kendisine aktarmalarını söylemiştir.

Deneyim geçilmemiş gruptan yirmisi yeniden dirilişlerini imgelerken önemli yanlışlıklar yapmışlar, üçü ise doğru ama genel tanımlar yapmışlardır, geri kalan ikisi de neler olup bittiği hakkında hiçbir düşünce üretememiştir. BDD'yi deneyimleyen grup içinde yirmi altısı doğru ama genel tanımlar yapmışlar, altısı yeniden yaşama dönüş süreçlerini son derece ayrıntılı ve doğru olarak tanımlamış ve biri dakikasını dakikasına son derece doğru bir tanım yaparak Sabom'u şaşkına çevirmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar onu bu fenomeni daha da derinlemesine araştırmaya yöneltmiş ve o da giderek Clark gibi bu fenomene içtenlikle inanır olmuş-

(*) Ayrıntılı bilgi için bkz. *Ölüm Anıları*, Michael J. Sabom, Ruh ve Madde Yayınları, 1992.

HOLOGRAFİK EVREN

tur; Sabom halen, konu üzerinde ayrıntılı konferanslar vermeyi sürdürmektedir. O, "Bu gözlemlerin doğruluğunu olağan fiziksel duyumlar açısmadan mantıklı bir biçimde açıklama olanağı yoktur," demektedir, "elimizdeki verilerin ışığı altında, beden dışı deneyim hipotezi bu olayı açıklayabilecek tek görüştür."⁹

BDD böylesi hastalarda istem dışı olarak kendiliğinden ortaya çıkmaktaysa da, bazı kişiler bu yeteneğe egemen olabilmekte ve bedenlerinden kendi istekleriyle ayrılabilirler. Bu gibi bireylerin en ünlülerinden biri de eski bir radyo ve televizyon yöneticisi olan Robert Monroe'dur. Monroe ilk BDD'sini 1950'lerin sonunda yaşadığı zaman delirmekte olduğunu düşünmüş, hemen psikiyatristlere başvurmuştu. Doktorlar kendisine konsültasyon yapmış ve ruh sağlığını yerinde bulmuşlardı; ancak o bu garip deneyimleri yaşamayı sürdürüyor ve bundan büyük rahatsızlık duyuyordu. Sonunda, bir psikolog arkadaşından Hintli yogilerin bedenlerinden diledikleri her zaman ayrılabilir olduklarını öğrenince, bu istenilmeyen yeteneğini kabul etmek zorunda kaldı. "İki seçeneğim vardı," diye anlatıyor Monroe, "ya yaşamım boyunca yatıştırıcılar alacak ya da bu durum hakkında bir şeyler öğrenerek onu denetim altında tutabilecektim."¹⁰

O günden soma Momoe, beden dışı deneyim hakkında öğrendiği her şeyi dikkatle belgeleyerek deneyimleri hakkında bir günlük tutmaya başladı. Katı nesnelere arasından geçebildiğini, bir yerde olduğunu "düşündüğünde" göz açıp kapayacak kadar bir sürede orada olabildiğini gördü. Diğerlerinin onun varlığının farkına varmadığını anlamıştı, bununla birlikte bu "ikinci durumu" içindeyken kendilerini görmeye gittiği arkadaşları Monroe kendilerine, beden dışı ziyaretlerini yaptığı sırada giymiş oldukları giysileri ve neler yapmakta olduklarını doğru olarak tanımladığı zaman ona hemen inandılar. Ayrıca bu çabalar sırasında yalnız ol-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

madığının farkına vardı, sık sık beden dışı yolculuk yapmakta olan diğer kişilerle karşılaşıyordu. Böylece, Monroe bu deneyimlerini *Journeys Out of the Body* (Beden Dışı Yolculuklar) ve *Far Journeys* (Uzak Yolculuklar) adlı iki çarpıcı kitapta topladı.

BDD'ler lâboratuvarında da belgelenmiştir. Bu deneylerden birinde, parapsikolog Charles Tart'm, yalnızca Bayan Z diye tanımladığı yetenekli bir BDD'ci, Tart'm bir kâğıt parçası üzerine yazmış olduğu ve yalnızca beden dışı durumdayken havada yüzer biçimde ulaşabileceği beş rakamlı bir sayıyı doğru olarak tammlayabilmiştir.¹¹ New York'daki Amerikan Psişik Araştırmalar Derneğince yönetilen araştırmalar sırasında Karlis Osis ve psikolog Janet Lee Mitchell, ülke içindeki çeşitli yerlere "uçarak" ulaşabilen birçok yetenekli denekle karşılaşmışlardı; bu kişiler, aralarında bir masa üzerine yerleştirilmiş nesnelere, tavana yakın durumda asılı bulunan bir raf üzerinde duran renkli geometrik desenler ve ancak özel bir aygıtın ufak penceresinden bakıldığında görülebilen optik hayallerde bulunan geniş bir dizi hedef nesneyi doğru olarak tanımlayabilmişlerdir.¹² Kuzey Carolina'da, Durham'daki Psişik Araştırmalar Vakfının direktörü Dr. Robert Morris, beden dışı ziyaretleri saptayabilmek için hayvanlar bile kullanmıştır. Bu deneylerden birinde, Keith Harary adındaki yetenekli bir beden dışı deneğe ait bir kedi yavrusunun, Harary'in beden dışı varlığı yanında bulunduğu sürece ve onun her gelişinde miyavlamaktan vazgeçerek keyifli hırıltılar çıkartmaya başladığı gözlenmiştir.¹³

BDD Holografik bir Fenomen midir?

Bu kanıtlar, bir bütün olarak ele alındığında tartışma götürmez gibi görünmektedir. Bize beynimizle "düşünmek-te" olduğumuz öğretilmiştir. Oysa bu her zaman doğru de-

HOLOGRAFİK EVREN

ğildir. Uygun koşullar altında şuurumuz -bizim düşünen, algılayan parçamız- fiziksel bedenden ayrılabilir ve dilediği herhangi bir yerde bulunabilir. Çağdaş bilimsel anlayışımızla açıklanamayan bu fenomen ancak holografik düşünce bazında daha bir esneklik kazanabilmektedir.

Holografik bir evrende mekânın bir yanılsama olduğunu anımsayalım. Holografik bir film parçası üzerindeki bir elma imgesi nasıl belirli bir yere sahip değilse, holografik düzen içindeki bir evrende de nesnelere hiçbir belirlenmiş yere sahip değildir; şuur dahil, her şey kesinlikle mekansızdır. Böylece, şuurumuz kafalarımızın içine yerleşmiş gibi görünmekle birlikte, uygun koşullar altında aynı kolaylıkla odanın üst köşesinde yer alabildiği gibi, çayırların üzerinde ya da bir yapının üçüncü katındaki çıkıntının üzerinde duran bir tenis ayakkabısıyla burun buruna havada yüzer durumda bulunabilir.

Mekansız şuur kavramını algılamak zor geliyorsa, rüyalar yararlı bir benzetme yapmamızı sağlayabilir. Rüyanızda kalabalık bir sanat sergisine katıldığınızı imgeleyin. İnsanların arasında gezinerek resimlere bakarken, şuurunuz rüyanızda siz olarak gördüğünüz kişinin başında yer alır gibidir. Ancak gerçekte şuurunuz acaba nerededir? Hızlı bir çözümleme onun gerçekte rüyanızın içindeki her şeyde olduğunu ortaya koyacaktır, sergiye katılan diğer insanların içinde, resimlerin içinde, hatta rüyanızın içindeki boşlukta. Bir rüyada, mekân da bir yanılsamadır, çünkü her şey -insanlar, nesnelere, boşluk, şuur vb.- rüya gören kişinin daha derin ve daha temel gerçekliğinden fişkırmaktadır.

BDD'lerin başka bir çarpıcı holografik özelliği de kişinin beden dışında kazandığı biçimin esnekliğidir. BDD yaşayanlar fizik bedenlerinden ayrıldıktan sonra bazen kendilerini, biyolojik bedenlerinin tam bir kopyası olan hayaletimsi bir bedende bulurlar. Bu, geçmişte bazı araştırmacılarla

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

rın, insanların edebiyatta geçen doppelgänger'den (*) fazla uzak olmayan bir "hayalet kopyası" bulunduğu kanısına varmalarına yol açmıştır.

Bununla birlikte, son bulgular bu varsayıma bazı soru işaretleri getirmiştir. Bazı BDD'ciler bu hayaletimsi kopyayı çıplak olarak nitelerken, diğerleri kendilerini tümüyle giyimli diye tanımlamaktadırlar. Bu durum, hayaletimsi kopyanın biyolojik bedenine birebir enerji kopyası olmayıp, tam tersine, birçok biçimlere girebilen bir tür hologram olduğunu düşündürmektedir. Bu görüş, kişilerin kendilerini BDD sırasında içinde buldukları tek biçimin hayaletimsi kopyalar olmadığı olgusundan yola çıkmıştır. Çünkü kendilerini ışık toplan ya da biçimsiz enerji bulutları içinde bulduklarını ve hatta hiçbir ayırt edilebilir biçime sahip olmadıklarını söyleyen sayısız kişi vardır.

Kişinin bir BDD sırasında aldığı biçimin, onun inançları ve beklentilerinin doğrudan sonucu olduğu yolunda tartışılmaz kanıtlar vardır. Örneğin, matematikçi J. H. M. Whiteman, 1961'de yayımlanmış olan *The Mystical Life* (Mistik Yaşam) adlı kitabında yetişkin çağlarında ayda en az iki kez BDD yaşamış olduğunu açıklayarak, yaşadıklarıyla ilgili iki binin üzerinde vaka sıralamıştır. Ayrıca, kendisini her zaman erkek bedenine tıklmış bir kadın olarak hissettiğini ve zihninin bedeninden ayrı kaldığı sürece bazen kendisini bir kadın biçiminde bulduğunu söylemiştir. Whiteman beden dışı serüvenleri sırasında diğer başka biçimleri de deneyimlemiştir, bunlar arasında çocuk bedenleri de vardır. Sonuç olarak, şuurlu ya da şuurdışı inançların bu ikinci bedeni belirleyen olgular olduğunu ileri sürmektedir.¹⁴

Monroe beden dışı biçimlerimizi "düşünme alışkanlıklarımızın" yaratmakta olduğu görüşüne katılmakta ve bu görüşü onaylamaktadır. Bir beden içinde bulunmaya o denli

(*) *Doppelgänger*: (Alm.) Duple beden, dedublüman. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

alışkınız ki, beden dışı durumdayken de aynı biçimi yeniden oluşturmak gibi bir eğilimimiz var. Yine, çoğu kimse çıplakken son derece rahatsız olduğundan, BDD'ciler şuursuz olarak bir insan biçimi aldıklarında kendilerine giysiler oluşturmaktadırlar. Monroe, "Kişinin, ikinci Bedenini dilediği her biçimde oluşturabildiğini sanıyorum." demektedir.¹⁵

Bedenden ayrılmış durumda olduğumuzda, eğer varsa, gerçek biçimimiz nasıldır? Monroe, bütün bu kılıkları buyana bırakacak olursak, bizim temelde "birbirini etkileyen ve yankılanan birçok frekanslardan (oluşmuş) titreşimsel birer desen olduğumuzu ortaya çıkartmıştır."¹⁶ Bu bulgu yine, şaşırtıcı bir biçimde, holografik modeli hatırlatmakta ve sonuç olarak bizim -holografik bir evrendeki her şey gibi- zihnimizin çeşitli holografik biçimlere dönüştürdüğü birer frekans fenomeni olduğumuz konusunda başka kanıtlar da sunmaktadır. Aym zamanda, Hunt'un varmış olduğu sonucu, şuurumuzun beyinde değil, fiziksel bedeni saran ve içine nüfuz eden plâzmik bir holografik enerji alanının içinde bulunduğu sonucunu da desteklemektedir.

Bu holografik esnekliği sergileyen tek olgu, bedensiz durumdayken üstlenmiş olduğumuz biçim değildir. Yetenekli BDD'cilerin bedensiz yolculuklar sırasında yapmış oldukları gözlemlerin gerçeğe uygunluğuna karşın, yine de, zaman zaman çarpıcı biçimde ortaya çıkan gerçeğe uygun olmayan tanımlar araştırmacıların aklını uzun süredir kurcalamaktadır. Örneğin, benim kendi beden dışı deneyimim sırasında rastladığım kayıp kütüphane kitabının başlığı, bedenden ayrı olduğum sırada bana parlak yeşil görünmüştü. Ama fiziksel bedenime döndükten sonra gidip kitabı yeniden bulduğumda bu harflerin aslında siyah olduğunu gördüm. Bu konudaki belgeler aym farklılıklardan söz eden örneklerle doludur; örneğin, bedensiz yolcular insanlarla dolu, uzaktaki bir odayı çok doğru olarak tanımlarken, bu oda-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

ya kendiliklerinden bir insan daha ekleyebilmekte ya da gerçekte masa olan bir nesneyi, bir kanepe diye tanımlayabilmektedirler.

Holografik düşünce açısından, böyle bir bedensiz yolcunun, bedenden ayrı durumdayken algıladığı frekansları herkesçe kabul edilebilir doğru bir holografik gerçeklik simgesine dönüştürebilme yeteneğini henüz yeterince geliştirememiş olduğu ileri sürülebilir. Diğer bir deyişle, BDD'cilerin tümüyle yeni duyular düzenine dayanmakta olmaları nedeniyle, bu yeni duyular henüz bocalamakta ve frekans alamm, görünüşte nesnel bir gerçeklik oluşumuna dönüştürebilme sanatında henüz ustalaşmamış olabilir.

Bu fizik dışı duyular ayrıca kendi kendimizi sınırlayan inançlarımızın zorlamasıyla da gözden saklanmış olabilir. Birçok yetenekli BD yolcuları, ikinci bedenleri içinde kendilerini daha rahat hissetmeye başladıktan sonra başlarını döndürmeden de her yönü "görebildikleri"nin farkına vardıklarını söylemişlerdir. Başka bir deyişle, her yönü görebilmek, beden dışı durumda normal bir olgu gibi görünmesine karşın -bedenlerinin fizik ötesi bir hologramı içindeyken bile- yalnızca gözleriyle görebildiklerine inanma alışkanlıklarından ötürü, başlangıçta 360 derecelik bir görme alanları olduğunu bazen algılayamamaktadırlar.

Fiziksel duyularımızın bile bu sansürün kurbanı olduğu yolunda kamtlar vardır. Gözlerimizle görmekte olduğumuz konusundaki sarsılmaz kanımıza karşın, "gözsüz görüş yeteneği"ne sahip bireylerin bulunduğu ya da bedeninin başka alanlarıyla görebilme yeteneğinden ısrarla söz eden raporlar vardır. Harvard Tıp Okulunda bir İdinik araştırmacısı olan Dr. David Eisenberg, Pekin'de yaşayan okul çağındaki iki Çinli kız kardeşin koltukaltı derilerinin, yazıları okuyup renkleri tanımlayabilecek görme özelliğine sahip olduğundan söz eden raporunu bir süre önce yayımla-

mış bulunmaktadır.¹⁷ İtalya'da, nörolog Cesare Lombroso, burnunun ucu ve sol kulağının memesi ile görebilen kör bir kızı incelemiştir.¹⁸ 1960'da, Sovyet Bilim Akademisi, parmaklarının ucuyla fotoğrafları görebilen ve gazete okuyabilen Rosa Kuleshova adında bir Rus köylü kadın bulmuş ve bu kadının bu yönde olağanüstü bir yeteneğe sahip olduğunu ilân etmiştir. Sovyetler Kuleshova'nın yalnızca, renklerin doğal olarak yaymakta oldukları değişken düzeydeki ısı stoklarını sezebilmesi olasılığı üzerinde durmaktadırlar. Ancak Kuleshova siyah-beyaz bir gazeteyi de üzeri ısıtılmış bir cam parçasıyla örtülü olduğu hâlde parmaklarının ucuyla okuyabilmektedir.¹⁹ Kuleshova bu yeteneğiyle öylesine ilgi çekmiştir ki, sonunda *Life* dergisinde onunla ilgili bir makale yayımlanmıştır.²⁰

Sözün kısası, görme duyusunun yalnızca fiziksel gözlerimizle sınırlı olmadığı yolunda kanıtlar vardır. Babamın dostu Tom'un, görüş alanının kızının bedeniyle perdelenmiş olmasına karşın bir saatin üzerindeki yazdan okuyabilmesini sağlayan yeteneğinin ve nesnelere uzaktan görebilme fenomeninin içinde yatan mesaj da budur kuşkusuz. Gözsüz görebilme gücünün, gerçekliğin aslında maya, bir illüzyon olduğunun diğer bir kanıtı olup olmadığını, yine aynı biçimde, fiziksel bedenimizin ve fizyolojisinin sahip olduğu somut görüntünün tıpkı ikinci bedenimiz gibi algımızın holografik bir kurgusu olup olmadığını merak ediyor insan. Belki de, yalnızca gözlerimizle görebildiğimize inanmaya öylesine derinden alışmışız ki, kendimizi algılama yeteneğimizin tüm diğer araçlarına karşı fiziksel olarak da kapatmış bulunuyoruz.

BDD'lerin başka bir holografik göstergesi de, bu gibi deneyimler sırasında bazen geçmiş ve gelecek arasındaki ayrımın bulanıklaşmasıdır. Örneğin, Osis ve Mitchell, tanınmış ve yetenekli bir BD yolcusu olan Dr. Alex Tanous'la bir

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

masa üzerine yerleştirmiş olduklarım ileri sürdüğü test nesnelerini tanımlama çabasına girdiğinde bunun farkına varmışlardı; Tanous birkaç gün sonra yerleştirilecek nesnelere tanımlıyordu.²¹ Bu da kişilerin BD durumdayken içine girdikleri alanın, gerçekliğin -Bohm'un sözünü ettiği- daha süptil katmanları olduğunu düşündürüyor; bu saklı düzene daha yakın bir bölgedir ve bu nedenle geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek arasındaki ayrımın artık var olmadığı bir gerçeklik düzeyidir. Başka bir deyişle, Tanous'un zihni, şimdiki zamana şifreleyen frekanslar yerine istemeyerek, gelecek hakkında bilgi içeren frekanslara uyum sağlamakta ve bunları bir gerçeklik hologramına dönüştürmektedir.

Tanous'un odayı algılayışının yalnızca, onun kafasında yer alan bir geleceği görme vizyonu değil, holografik bir fenomen olduğu başka bir olguyla da desteklenmektedir. Osis, bir BDD oluşturmayı programladığı gün New York'lu medyum Christine Whiting'ten odada gece boyunca uyanık kalarak, oraya ziyarete gelebilecek herhangi bir yansımayı "görme"sini istemişti. Whiting'in içeriye neyin ne zaman geleceği konusunda bir bilgisi olmamasına karşın, Tanous odaya BD ziyaretini yaptığında onun hayalini açıkça görmüş ve onun kahverengi fitilli kadife pantolon ve ak bir pamuklu gömlekle giymiş olduğunu söylemişti. Bu, Dr. Tanous'un Maine'de bu yolculuğu yapma çabasına giriştiği sırada üzerinde bulunan kıyafetti.

Ara sıra geleceğe BD yolculuklar yapan Harary de, bu deneyimin diğer geleceği görme deneyimlerinden niteliksel olarak farklı olduğu düşüncesine katılmaktadır. "Geleceğe ve uzayın derinliklerine doğru yapılan BDD'ler, kesinlikle kendimden 'geçtiğim' ve simsiyah, karanlık bir bölgenin içinden ilerleyerek sonunda ışıklı bir gelecek sahneye vardığım olağan geleceği görme düşlerinden farklıdır." diyor. Geleceğe bedensiz yolculuk yaptığında bazen sahnenin içinde

kendisinin gelecekteki bir silüetini görmüş olduğunu söylüyor ve hepsi bu kadar da değil. Daha önceden tanık olduğu olayları sonunda yaşamaya başlayınca, zaman yolcusu bedensiz kimliğinin de gerçek sahnenin içinde, orada, kendisiyle birlikte bulunduğunu hissetmektedir. Bu ürkütücü hissi, "sanki iki varlıkım gibi, kendi 'arkamda' kendimle karşılaşmak gibi bir şey" diye tanımlıyor. Bu deneyim, olağan dejavü deneyimlerinin gözden düşmesine neden olursa şaşmamalı.²³

Geçmişe yapılan bedensiz yolculuklar da vardır. Kendisi de sık sık bedensiz yolculuklara çıkan isveçli oyun yazarı August Strindberg, bu yolculuklardan birini *Legends* (Efsaneler) adlı kitabında anlatmıştır. Bu olay Strindberg, bir şarapçı dükkânında genç bir dostunu askerlik mesleğinden ayrılmamasının doğru olacağına inandırmaya çalıştığı bir sırada başına gelmişti. Strindberg, bu görüşünü desteklemek için dostuna, bir akşam bir tavernada yer almış bulunan ve her ikisini de ilgilendiren geçmiş bir olayı anımsatıyordu. Oyun yazarı bu olayı anlatmayı sürdürürken birdenbire "yaşadığı anm şuurunu yitirdi" ve kendisini söz konusu tavernada oturur ve bu anıyı yaşarken buldu. Bu deneyim yalnızca birkaç saniye sürmüştü, soma yine hemen kendisini bedeninde ve yaşamakta olduğu anda buldu.²⁴ Bu noktada, geçen bölümde incelediğimiz geçmişe görme olaylarının -durugörü sahiplerinin tanımlamakta oldukları tarihsel sahnelerin içinde gerçekten kendi varlıklarıyla yer almakta, hatta bu sahnelerin üzerinde havada "yüzmekte" olduklarını belirttikleri deneyimlerin de- geçmişe yapılan bedensiz bir yansıma biçimi olduğu görüşü ileri sürülebilir.

Gerçekten de, bedensiz yolculuk fenomenini ele alan ve günümüzde artık epey bir birikim oluşturmuş bulunan sayısız metinleri okudukça, bedensiz yolculuk yapanların bu deneyimleri hakkındaki tanımlarıyla, holografik evrene öz-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

gü olduğunu artık kavramaya başladığımız özellikler arasındaki benzerliği görerek art arda sarsılıyor insan. Monroe, BD durumunu, zamanın ve mekânın artık doğru düzgün var olmadığı, düşüncenin hologram benzeri biçimlere dönüşebildiği ve şuurun eninde sonunda vibrasyonlar ya da frekanslardan oluşan bir model olduğu bir ortam diye nitelendirmekte ve ayrıca, BDD sırasındaki algılamının temelinde "ışık dalgalarının bir yansıması" olmaktan çok, "bir radyasyon etkisi"ni andırdığını belirtmektedir; bu gözlem, kişinin BD alanına girdiği zaman Pribram'ın frekans bölgesine girmeye başladığı görüşünü bir kez daha gündeme getirmektedir.²⁵ Diğer BD deneyimcileri de, bu ikinci Durumun taşıdığı frekans benzeri niteliklere dikkati çekmişlerdir. Örneğin, bir Fransız BD deneyimcisi olan ve "Yram" takma adıyla yazılar yazmakta olan Marcel Louis Forhan, *Practical Astral Projection* (Pratik Astral Projeksiyon) adlı kitabının büyük bölümünü BDD alanının, dalga benzeri ve elektromanyetik görünüşteki niteliklerini tanımlamaya ayırmıştır. Bununla birlikte diğerleri bu durumdayken deneyimledikleri kozmik hissi yorumlamışlar ve özetle bu durumu "her şeyin her şey olduğu" ve "benim de o olduğumu" hissetme diye tanımlamışlardır.²⁶

BDD her ne kadar holografikse de, gerçekliği frekans düzeyinde doğrudan deneyimlemek söz konusu olduğunda bu fenomen, buzdağının yalnızca görünen ucu sayılmalıdır. BDD'ler insan türünün yalnızca pek az bir bölümü tarafından deneyimlenmekle birlikte, hepimizin frekans alanıyla yakın ilişkiye geçtiği bir durum daha vardır. Bu, "sınırlarından hiçbir yolcunun geri dönemediği o keşfedilmemiş ülkedir." Bununla birlikte ve Shakespeare'e duyduğumuz tüm saygıya karşın, bazı yolcular dönmüştür. Ve onların anlatmakta oldukları öyküler, bir kez daha holografik imaları olan özelliklerle doludur.

Ölüme Yakın Deneyimler

Hemen herkes ölüme yakın deneyimler ya da ÖYD'ler hakkında bir şeyler duymuş olmalıdır. Bunlar, bireylerin klinik olarak "ölü" kabul edildikten sonra yeniden diriltildikleri ve kendülerine gelmelerinin ardından, bu deneyim sırasında fiziksel bedenlerini terk ettiklerini ve ölümden sonra gidilen âlem olduğu anlaşılan bir yeri ziyaret etmiş olduklarını anlattıkları olaylardır. ÖYD'ler bizim kültürümüzde ilkin 1975'te, psikiyatrist ve aynı zamanda felsefe doktoru olan Raymond A. Moody, Jr.'ın bu konu üzerinde yazmış olduğu çok satan kitabı *Life After Life'ı* (Ölümden Sonra Yaşam) yayımlandığı zaman gündeme gelmişti. (*) Bundan kısa bir süre sonra Elisabeth Kübler-Ross da, eşzamanlı olarak aynı türdeki bir araştırmayı yönetmiş olduğunu açıklayarak Moody'nin bulgularını yineledi. (**) Gerçekten de, bu fenomene giderek daha çok araştırmacı el attıkça, ÖYD'lerin yalnızca şaşılacak kadar yaygın olmakla kalmayıp -1981'de yapılan bir Gallup araştırması sekiz milyon (ya da kabaca yirmide bir) erişkin Amerikalının bir ÖYD deneyimlemiş olduğunu ortaya koymuştur- aynı zamanda yaşamın ölümden sonra da sürmekte olduğunun en zorlayıcı kanıtlarının elde edildiği görüldü.

BDD'ler gibi ÖYD'ler de evrensel bir fenomen görünümündedir. Bu deneyimler hem sekizinci yüzyıl *Tibet'in Ölüler Kitabı'nda* (***) hem de iki bin beş yüz yıllık *Mısır 'ın Ölüler Kitabı'nda* (****) ayrıntılarıyla anlatılmış bulunmakça Moody'nin araştırmaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. *Karşı Tarafın Işığı*, Raymond A. Moody, Ruh ve Madde Yayınları, 1993.

(**) Ayrıntılı bilgi için bkz. *Büyümenin Son Aşamaları-Ölüm*, 1987; *Ölüm Yeni Bir Doğuştur*, Elisabeth Kübler-Ross, Ruh ve Madde Yayınları, 1994.

(***) Ayrıntılı bilgi için bkz. *Tibet'in Ölüler Kitabı*, Ruh ve Madde Yay., 1991,2. baskı. («*) Ayrıntılı bilgi için bkz. *Mısır'ın Ölüler Kitabı*, Ruh ve Madde Yay., 1991,2. baskı.

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

tadır. Eflâtun, *Devlet* adlı kitabının onuncu bölümünde, Er adındaki bir Yunanlı askerinin cenaze töreninde, cesedinin yakılma anından birkaç saniye önce dirildiğinden söz eder; bu asker, bedenini terk ederek "dar bir tünelden" geçip ölümler ülkesine gitmiş olduğunu söylemiştir. Saygıdeğer Bede, bir sekizinci yüzyıl yapıtı olan *A History of the English Church and People'da* (İngiliz Kilisesi ve Halkının Tarihi) benzer bilgiler vermiştir ve Harvard'da din araştırmaları okutmanı olan Carol Zaleski *Othenuorl Journeys* (Ötedünyaya Yolculuklar) adlı son kitabında, Orta Çağ edebiyatının ÖYD örnekleriyle dolu olduğuna işaret etmektedir.

ÖYD yaşayanlar tek tip demografik özelliklere sahip değildir. Çeşitli çalışmalar, ÖYD'lerle, bir kimsenin yaş, cinsiyet, medenî durum, ırk, din ve/veya ruhsal inançlar, toplumsal sınıf, eğitim düzeyi, gelir, kiliseye gitme alışkanlığı, yaşadığı ülkenin ya da evin büyüklüğü gibi öğeler arasında hiçbir ilişki bulunmadığını göstermiştir. ÖYD'ler tıpkı şimşek çakması gibi her an ortaya çıkabilmektedir. İman sahibi kişilerle hiçbir inancı olmayanlar arasında da ÖYD açısından hiçbir fark yoktur.

ÖYD fenomeninin en ilginç görünüşlerinden biri de, deneyimler arasındaki tutarlılıktır. Tipik bir ÖYD özetle şöyle olmaktadır:

Bir adam ölmektedir ve birden kendisini bedeninin üzerinde havada yüzer durumda bulur, olup biteni oradan izlemektedir. Birkaç saniye sonra büyük bir hızla bir karanlığın ya da bir tünelin içinden geçer. Parıltılı bir ışıkla aydınlanmış bir alana varır; orada, yakm geçmişte ölmüş dost ve akrabaları onu sıcak bir biçimde karşılarlar. Genellikle tanımlanamaz güzellikte bir müzik duyar ve gözlerinin önünden dünyada gördüğü her şeyden daha güzel görüntüler -dalgalanan çayırlar, çiçeklerle dolu vadiler ve parıldayan nehirler- geçer. Bu ışıkla dolu dünyada hiçbir acı ya da korku duy-

HOLOGRAFİK EVREN

maz, içini neşe, sevgi ve barış duyguları kaplar. Büyük bir şefkat duygusu yayan bir "ışık varlıkla (ya da varlıklarla) karşılaşır, tüm yaşam gözlerinin önünde panoramik bir biçimde yeniden canlanır. Bu daha büyük gerçeklik âlemi onu kendisinden o denli geçirmiştir ki, orada kalmaktan başka hiçbir şey istemez. Bununla birlikte, bir varlık ona henüz zamanın gelmediğini söyler ve dünyasal yaşamına geri dönmesi ve fiziksel bedenine tekrar girmesi için onu ikna eder.

Bunun yalnızca genel bir tanım olduğunu ve tüm ÖYD'lerin anlatılan tüm bu özellikleri taşımayabileceğini söylemekte yarar var. Bazı deneyimlerde yukarıda anlatılan özelliklerden bazıları yer almayabileceği gibi, diğerlerinde de bazı ek içerikler olabilir. Bu deneyimlerin simgesel süslemeleri de çeşitlendirmeler sergileyebilir. Örneğin, Batı kültürlerinden gelen ÖYD'ciler yaşam ötesi âleme bir tünelden geçerek girerken, diğer kültürlerden gelen deneyimciler bir yoldan aşağı yürüyerek, bir su kütesinin üzerinden geçerek öte dünyaya ulaşabilir.

Bununla birlikte, tarih boyunca çeşitli kültürlerden gelen ÖYD'ciler arasında şaşırtıcı ölçüde tutarlılık olduğu görülmektedir. Örneğin, çağdaş ÖYD'ciler tarafından sürekli yinelenmekte olan yaşamın gözden geçirilmesi ögesi, *Tibet'in Ölümler Kitabı'nda*, Eflâtun'un aktardığı Er'in öyküsündeki öte dünya konukluğu sırasında ve Hint ermişi Patanjali'nin iki bin yıllık yoga metinlerinde de tanımlanmaktadır. 1977'de yapılan resmî bir araştırma da ÖYD'ler arasında görülen kültürel benzerliği desteklemektedir. Osis ve Haraldsson hastalar tarafından doktorlarına bildirilen yaklaşık dokuz yüz ÖYD vizyonunu karşılaştırmış ve bu hastalar arasında çeşitli kültürel farklılıklar bulunmasına karşın -örneğin Amerikalılar, ışık varlığı bir Hristiyan din adamı, Hintliler ise bir Hindu olarak algılamak eğilimindeydiler- deneyimin "özü", Moody ve Kübler-Ross tarafından tanımlanan

ÖYD'lerle temelde benzeşmekteydi.²⁷

ÖYD'ler hakkındaki tutucu görüş, bunların yalnızca birer yanılısına olduğu yolundaysa da, durumun böyle olmadığı konusunda yoğun bir kanıt birikimi vardır. Tıpkı BDD'lerde olduğu gibi, ÖYD'ciler de beden dışı buldukları sırada görmüş oldukları ve olağan duyularıyla bilmelerine olanak bulunmayan ayrıntılar hakkında bilgi vermişlerdir. Örneğin Moody, bir kadının ameliyat şuasında bedenini terk edip havada uçarak bekleme odasına daldığını ve orada bekleyen kızının üzerinde birbirine uymayan ekose desenli giysiler bulunduğunu söylemiş olduğunu anlatmaktadır. Sonradan, hizmetçinin küçük kızı aceleyle giydirirken bu hatayı yapmış olduğu anlaşılmıştı. Hizmetçi, o gün kızını fiziksel olarak hiç görmemiş olan annenin bu olguyu dile getirmesini şaşkınlıkla karşılamıştı.²⁸ Başka bir örnekte de, bir kadın ÖYD'ci, bedenini terk ettikten sonra hastanenin lobisine gitmiş ve orada kayınbiraderinin bir arkadaşına, görünüşe göre, bir iş yolculuğunu iptal etmek ve kadının cenaze töreninde tabut taşımak zorunda kalacağını söylediğini duymuştur. Kadın iyileştikten sonra kayınbiraderini, kendisini öteâleme bu kadar çabuk göndermeye kalkıştığı için azarlayarak şaşırtmıştı.²⁹

Ve bunlar, kişinin ölüme yalan bedensiz durumdayken deneyimlediği duyuşal şuuruluğun en olağan dışı örnekleri de değildir. ÖYD araştırmacıları, yıllardır ışığı algılamamış kör hastaların bile, ölüme yalan durumlarda, bedenlerini terk ettikten sonra görebildiklerini ve çevrelerinde olup biteni doğru olarak tanımlayabildiklerini keşfetmişlerdir. Kübler-Ross böylesi birçok bireyle karşılaşmış ve tanımlarının doğru olup olmadığına karar verebilmek için kendileriyle uzun konuşmalar yapmıştır. "Orada bulunan insanların giysilerinin renk ve desenlerini ve takılarını tanımlayabildiklerini görünce şaşkınlığa düştük." demiştir.³⁰

ÖYD'lerin ve ÖYD vizyonlanrun en şaşırtıcı olardan iki ya da daha çok bireyle ilgili olanlarıdır. Bir defasında, bir kadının ÖYD'ci kendisini bir tünelin içinde ilerler durumda bulunduğu ve ışığa doğru yaklaştığı bir sırada, bir arkadaşının geri dönmekte olduğunu gördü! Birbirlerinin yanından geçerken arkadaşı telepatik olarak ona kendisinin ölmüş olduğunu ama "geri gönderildiğini" söyledi. Kadın da sonuçta "geri gönderildi" ve iyileştikten sonra arkadaşının tam kendi deneyimi şuasında bir kalp krizi geçirmiş olduğunu öğrendi.³¹

Ölmekte olan bireylerin öteâlemde kendilerini kimin beklediğini, o kişinin ölümünün olağan kanallardan duyulmasından önce bildikleri, böyle pek çok olay vardır.³²

Ve bu konuda hâlâ bazı kuşkular varsa, ÖYD'lerin birer halüsinasyon olduğu görüşüne karşı başka bir kanıt da, bu fenomenin bazen yatar durumda EEG'leri çekilen hastalarda da ortaya çıkmış oluşudur. Olağan koşullar altında, bir kimse EEG çekimi sırasında konuşacak, düşünecek, hayal kuracak, rüya görecektir ya da herhangi bir şey yapacak olursa, EEG kayıtları bunu hemen gösterir. Hatta halüsinasyonlar bile EEG'de ölçülebilmektedir. Ancak bazen yatar durumda EEG'leri çekilen kişilerin de ÖYD geçirdiği olmuştur. ÖYD'ler yalnızca halüsinasyon olmuş olsaydı, bunların EEG'de ortaya çıkması gerekirdi.

Sözün kısası, tüm bu olguları birarada ele almak gerekir: ÖYD'nin yaygın durumda görülmekte oluşu, demografik özelliklerden yoksun oluşu, deneyimin özdeki evrenselliği, ÖYD'cilerin olağan yoldan görme ve bilme olanağına sahip olmadıkları şeyleri görebilme ve bilebilme yeteneğine sahip olmaları ve bazen yatar durumda EEG'leri çekilen hastalarda ortaya çıkan ÖYD olayları. Bütün bunlardan dikkate değer bir sonuç çıkmaktadır: ÖYD geçiren kişiler halüsinasyonlar ya da yanıltıcı fanteziler görmemekte, ama tümüyle

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

farklı bir gerçeklik düzeyine gerçek bir yolculuk yapmış bulunmaktadırlar.

Birçok OYD araştırmacısının vardığı sonuç da budur. Bu araştırmacılardan biri de, Washington, Seattle'da yaşayan çocuk hastalıkları uzmanı Dr. Melvin Morse'dur. Morse OYD ile ilgilenmeye, yedi yaşındaki boğulmuş bir hastasını iyileştirdikten sonra başladığını söylüyor. Küçük kız yeniden diriltinceye dek derin koma durumundaydı, göz bebekleri sabit ve genişti, hiçbir kas refleksi ve kornea tepkisi yoktu. Tıbbî terimlerle söylenecek olursa, üçüncü derece Glasgow Komamdaydı. Bu ise, hemen hiçbir iyileşme şansı bulunmayan çok derin bir komada bulunması anlamına geliyordu. Bu duruma karşın tümüyle iyileşti ve Morse, bilincini kazanmasından sonra kendisine ilk kez baktığında kız onu tamdı ve komadaki bedeni üzerinde yaptığı çalışmalarını izlemiş olduğunu söyledi. Morse kendisini daha çok sorgulayınca kız, bedeninden ayrıldığı ve bir tünelden geçtikten sonra cennete gidip orada "Göksel Baba" ile karşılaştığını anlattı. Göksel Baba ona henüz burada olmaması gerektiğini söyleyerek orada kalmak mı, yoksa gitmek mi istediğini sormuştu. Kız önce kalmak istemiş ama sonra Göksel Baba kendisine, orada kalmasının annesini bir daha görmemesi anlamına geldiğini anlatınca, düşüncesini değiştirip bedenine geri dönmüştü.

Morse kuşkucuydu ama bu olaydan çok etkilendi ve o noktadan sonra ÖYD'ler hakkında öğrenebileceği her şeyi öğrenme isteğine kapıldı. O sırada Idaho'da, hastaları hastaneye taşıyan bir hava taşımacılığı servisinde çalışıyordu ve bu, kendisine yeniden diriltilecek birçok çocukla konuşabilme olanağı verdi. On yıllık bir süre içinde hastanede kalp krizi geçiren her çocukla konuştu ve art arda hepsi de kendisine aynı şeyi anlattı. Şuurlarını yitirdikten sonra kendilerini bedenlerinin dışında buluyorlar, bedenlerini iyileştirmeye ça-

HOLOGRAFİK EVREN

lışan doktorları izliyor, bir tünelden geçiyor ve ışıklı varlıklar tarafından rahatlatılıyorlardı.

Morse kuşkucu tavrını sürdürdü ve bu fenomene mantıksal bir yanıt bulabilmek için giderek umutsuzlaşan çabalar içinde hastalarının almakta oldukları ilâçların yan etkileriyle ilgili bulabildiği her şeyi okudu ve çeşitli psikolojik açıklamalar araştırdı, ama hiç biri duruma uymuyordu. "Sonra bir gün bir tıp dergisinde ÖYD üzerine uzun bir makale okudum; bu yazıda ÖYD'nin beynin çeşitli oyunları olduğu öne sürülüyordu." diyor Morse, "O ana kadar ÖYD'leri çok geniş olarak incelemiştim ve bu araştırmacının su alamış olduğu açıklamaların hiç birisi bana yeterli gelmiyordu. Sonunda yazarın, tüm açıklamalar arasında en açık olanını gözden kaçırmış olduğunu kavradım: ÖYD'ler gerçektir. Bu araştırmacı, ruhun gerçekten yolculuk yapabildiği olasılığını tümüyle gözden kaçırmıştı."³³

Moody de bu düşünceyi yansıtıyor ve yirmi yıllık araştırmalarının kendisini, ÖYD'cilerin gerçekten de başka bir gerçeklik düzeyine riskli bir yolculuk yapmakta oldukları kanısına yönelttiğini söylüyor. Diğer ÖYD araştırmacılarından çoğunun da bu kanıda olduklarına inanıyor. "Dünyanın her yanındaki ÖYD araştırmacılarıyla bu konuda konuştum. İçlerinden çoğu yüreklerinde ÖYD'lerin, yaşamdan somaki yaşama kaçamak bir göz atma olgusu olduğu inananı taşıyor. Ancak birer bilim ve tıp adamı olarak henüz, bir parçamızın fiziksel varlığımız öldükten sonra da yaşamayı sürdürdüğü konusunda 'bilimsel bir kanıt' bulamamış durumdadırlar. Bu kanıt yoksunluğu onların gerçek duygularını kamu önünde açıklamalarını engelliyor."³⁴

Gallup Araştırma Grubunun başkanı George Gallup, Jr. bile, 1981'de yaptığı bir araştırma sonucunda, "Şu garip ölüme yakın deneyimleri yaşamış olan kişilerle ilgilenen araştırmacıların sayısı giderek artmakta ve bunlar biraraya

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

gelerek bu fenomeni değerlendirmektedirler. Ve başlangıç niteliğindeki sonuçlar, ileri boyuttaki bir gerçeklik âlemi ile bir tür karşılaşmanın söz konusu olduğunu kuvvetle düşündürmektedir. Bu alandaki araştırmaların en sonuncusu olan bizim kendi kapsamlı araştırmalarımız da bir tür süper paralel evren bulunduğuna işaret eden eğilimleri ortaya çıkarmış durumdadır." diyerek bu kaniya katılmaktadır.³⁵

Ölüme Yakın Deneyimlerin Holografik Açıklaması

Bunlar şaşırtıcı önermelerdir. Daha da şaşırtıcı olam bilimsel kuruluşların, bu araştırmacıların vardığı sonuçları ve onları bu açıklamaları yapmaya yönelten engin kanıt birikimini büyük bölümüyle görmezden gelmeleridir. Bunun nedeni karmaşık ve çeşitlidir. Spiritüel bir gerçeklik fikrini destekler gibi görünen herhangi bir fenomeni ciddiye almanın son günlerde bilim çevrelerinde moda olmamasını bu nedenlerden biri olarak sayabiliriz; ayrıca, kitabımızın başında sözünü ettiğimiz gibi, inançlar bağımlılık gibidir ve yerlerini kolay kolay bırakmazlar. Başka bir neden de, Moody'nin belirttiği gibi, bilim adamları arasındaki yaygın önyargıya göre, herhangi bir değer ve önem taşıyan düşünceler yalnızca büimsel anlamda kesin bir biçimde kanıtlanabilecek olanlardır. Diğer bir nedene gelince o da, çağdaş bilimsel gerçeklik anlayışımızın, ÖYD'lerin gerçek olup olmadığını bile incelemeye başlamamış olmasıdır.

Bununla birlikte bu son neden görüldüğü gibi sorun olmayabilir. Birçok ÖYD araştırmacısı holografik modelin bu deneyimlere bir açıklama getirebileceğine işaret etmiş bulunmaktadır. Bu araştırmacılarından biri de Connecticut Üniversitesi psikoloji profesörlerinden biri olan ve bu fenomeni inceleyebilmek için istatistik analizler ve standart gö-

HOLOGRAFİK EVREN

rüşme tekniklerini kullanan ilk ÖYD araştırmacısı Dr. Kenneth Ring'tir. Ring, 1980'de yayımlanan *Life at Death* (Ölümde Yaşam) adlı kitabında, ÖYD'ye holografik bir açıklama getirebilme çabasına epey yer vermiştir. Basitçe söylenecek olursa Ring ÖYD'lerin, aynı zamanda, gerçekliğin daha yüksek frekans türündeki görünümüne doğru yapılan riskli yolculuklar olduğuna inanmaktadır.

Ring bu görüşünü, ÖYD'nin holografik görünümler taşıyor gibi görünen sayısız yönlerine dayandırmaktadır. Bunlardan biri de, deneyimcilerin öte dünyayı "ışık'tan, "yüksek titreşimler"den ya da "frekanslar'dan oluşan bir âlem olarak tanımlama eğiliminde olmalarıdır. Hatta bazı ÖYD'cüler, bu gibi deneyimlere sık sık eşlik eden göksel müziği sestem çok bir "titreşimler kombinasyonu" diye nitelendirmişlerdir. Ring'in inancına göre bu gözlemler ölüm eyleminin, şuur değişikliğini ve olağan görünüm dünyasından uzaklaşılarak saf frekanslardan oluşan daha holografik bir gerçekliğe girme durumunu içerdiğinin kanıtlarıdır. ÖYD'ciler aynı zamanda çoğu kez bu alana, dünyada görmüş olduğu her şeyden daha parlak bir ışığın yayılmış olduğunu düe getirmişlerdir, ancak bu ışık kavranılmaz derecede yoğun olmasına karşın gözleri rahatsız etmiyordu; Ring'in inanana göre bu özellikler, öte dünyanın frekans niteliklerinin başka bir kanıtıydı.

Ring'in yadsınamaz biçimde holografik nitelikte bulunduğu özelliklerden biri de, ÖYD'cilerin ölüm ötesi âlemdeki zaman ve mekân tanımlarıydı. Öteâlemin en çok sözü edilen özelliklerinden biri de zaman ve mekânın son bulunduğu bir boyut olmasıdır. "Kendimi tüm mekân ve zaman etkisinin yok olduğu bir mekân ve zaman süreci içinde buldum." diyordu ÖYD'cilerden biri, sarsılmış bir tavırla,³⁶ "Zaman ve mekânın dışında olmalıydı burası. Olmalıydı, çünkü... hiçbir zamanın içine konulamazdı." diyordu başka birisi.³⁷

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

Ring ise, ÖYD'nin holografik bir şuur durumunda yer almakta olduğunu kabul edecek olursak, zaman ve mekânın çöktüğü, mekânın hiçbir anlam taşımadığı frekans alanında karşılaşmayı bekleyebileceğimiz durum işte budur kesinlikle, diyor.

Eğer ölüme yakın alan kendi gerçeklik düzeyimizden daha frekans benzeri nitelikteyse, öyleyse bu alanda niçin bazı görünür yapılar bulunmaktadır? Ring bu soruya yamıt olarak, BDD'ler ile OYD'lerin ortaya koyduğu kamtlara bakılırsa zihin beyinden bağımsız olarak var olabildiğine göre, zihnin işlevinin de holografik olduğu kamsma varmanın hiç de zor olmadığını söylemektedir. Böylece zihin ölüme yakın boyutun "daha yüksek" frekansına girdiği zaman, en iyi yapabildiği şeyi yapmayı sürdürmekte ve bu frekansları bir görünümle dünyasına dönüştürmektedir. Ya da Ring'in belirttiği gibi, "Kanımca bu, karşılıklı etkileşim içindeki düşünce yapıları tarafından yaratılmış bir âlemdir. Bu yapılar ya da 'düşünce şekilleri' tıpkı girişim dalgalarının holografik bir plâka üzerinde kalıplar oluşturmaları gibi biraraya gelip kâhplar oluştururlar. Ve bir lazer ışınıyla aydınlatılan plâkadan çıkan holografik imge nasıl tümüyle gerçek gibi görünürse, birbiriyle etkileşim içindeki düşünce şeküllerinin oluşturduğu imgeler de tıpkı öyle gerçek gibi görünür."⁶⁸

Ring bu önermelerinde yalnız değildir. Philadelphia'da özel olarak çalışan klinik psikolog Dr. Elizabeth W. Fenske, Uluslararası Ölüme Yalan Deneyimler Araştırmaları Birliğinin (IANDS) 1989 yılı toplantısında yaptığı önemli konuşmasında, kendisinin de OYD'lerin, yüksek frekanslı titreşimlerden oluşan holografik bir alana yapılan yolculuklar olduğu kanısında olduğunu belirtmiştir. Fenske, Ring'in, yaşamdan sonraki boyutlarda deneyimlenen doğa görüntüleri, çiçekler, fiziksel yapılaşmalar vb. gibi şeylerin birbiriyle karşılıklı etkileşimde bulunan (ya da birbirini kesen) düşün-

HOLOGRAFİK EVREN

ce kalıpları tarafından ortaya çıkartılmış olduğu yolundaki önermesine katıldığını söylemektedir. "Sanırım, artık ÖYD araştırmalarında düşünce ile ışık arasında bir ayrım yapmanın zorluğunu yaşadığımız bir yere vardık. Ölüme yakın deneyimlerde düşünce ışık gibi görünmektedir." diyerek gözlemine bildirdi.³⁹

Cennet de bir Hologram mı?

ÖYD'ler, Ring ve Fenske'nin işaret etmiş olduklarından başka holografik özelliklere de sahiptir. Tıpkı BDD'ciler gibi ÖYD'ciler de fiziksel bedenden ayrıldıktan sonra kendilerini iki biçimden birinde bulmaktadular, bunlardan biri bedenden ayrılmış bir enerji bulutu, diğeri ise düşüncenin yarattığı hologramsı bir bedendir. Bu ikinci durum söz konusu olduğunda ÖYD'ci genellikle, şaşırtıcı bir şekilde, bedeninin zihni tarafından yaratılmış olduğunun farkındadır. Örneğin, ölüp dirilmiş biri, bedeninden ilk ayrıldığında "deniz anasına benzer bir şekilde olduğunu" ve bir sabun köpüğü gibi düşüp hafifçe yere konduğunu, sonra çabucak şişip üç boyutlu, hayaletimsi bir çıplak adam görünümüne girdiğini söylemiştir. Ancak, odada bulunan iki kadının varlığı onu utandırınca derhal giyimli bir duruma geldiğini görerek şaşımıştı (bununla birlikte kadınlar bütün bunları görmüş oldukları hakkında hiçbir belirti göstermemişlerdi).⁴⁰

Yaşamdan sonra edindiğimiz şekilden en içsel duygularımızın ve isteklerimizin sorumlu olduğu diğer ÖYD'ler tarafından da kanıtlanmışta. Fiziksel varlıkları tekerlekli iskemleye mahkûm olmuş kişiler ÖYD sırasında kendilerini koşup dans edebilen sağlıklı bedenler içinde görmektedirler. Bir organını yitirmiş kişiler de o organlarını geri kazanmaktadırlar. Yaşlılar kendilerini genellikle genç bedenler içinde bulmakta ve en garibi çocuklar da çoğunlukla yetiş-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

kin bedenlere sahip olmaktadır; bu olgu belki de her çocuğun erişkin olma hayalini kurmakta oluşuna bağlanabileceği gibi, daha derin düşünülecek olursa, bazılarımızın ruhlarının derinliklerinde sandığımızdan daha yaşlı olduğunun simgesel bir işareti de olabilir.

Bu hologramsı bedenler çok şaşırtıcı bir biçimde ayrınılandırılabilir. Örneğin, kendi çıplaklığından utanan adam olayında, onun kendisi için materyalize ettiği giysiler o derdi titizlikle örülmüştü ki, adam kumaşın içindeki dikiş izlerini bile görebiliyordu.⁴¹ Yine, ÖY durumdayken ellerini incelemiş olan başka bir adam onların, "içlerinde minicik yapılaşmalar bulunan bir ışıktan oluşmuş" olduğu söylemişti ve daha yalandan baktığımda "parmak izlerinin narin girdaplarını ve kollar boyunca uzanan ışık tüplerini" seçebilmişti.⁴²

Whitton'un araştırmalarından bazıları da bu konuyla ilgilidir. Whitton hastalarını ipnotize ederek onları iki yaşam arasındaki duruma geriletğinde, onlar da ÖYD'nin, bir tünelden geçmek, göçmüş akrabaları ya da "rehberleriyle" karşılaşmak, içinde zaman ve mekânın bulunmadığı görkemli ışıkla dolu bir alana girmek, ışıklı varlıklarla karşılaşmak ve tüm yaşamım gözden geçirmek gibi tüm klâsik özelliklerini dile getirmişlerdir. İşin aslında Whitton'un deneklerine göre, yaşamı gözden geçirme sürecinin ana amacı gelecek yaşamlarını daha özenle plânlayabilmek için belleklerini tazelemektir, ışık varlıklar bu süreçte nazikçe ama zorlamasız bir biçimde yardımcı oluyorlardı.

Deneklerinin ifadelerini inceledikten sonra Whitton da Ring gibi, kişinin yaşam ötesi boyutlarda algüadığı biçim ve yapıların zihin tarafından yaratılan düşünce biçimleri olduğu sonucuna varmıştır. Whitton, "René Descartes'in ünlü özdeyişi, 'Düşünüyorum, öyleyse varım!' en çok iki yaşam arası durumla uyumludur." demektedir. "Düşünce olmaksızın hiçbir varlık deneyimi olamaz."⁴³

HOLOGRAFİK EVREN

Bu görüş özellikle, VWhitton'un hastalarının iki yaşam arasında buldukları sırada üstlenmiş oldukları biçim söz konusu olduğunda gerçeklik kazanmaktadır. Deneklerin çoğu düşünmeye başlamazdan önce hiçbir bedene sahip olmadıklarını belirtmiştir. Whitton, "İçlerinden biri bu durumu, düşünmeyi buaktığı zaman yalnızca, hiçbir şeyin birbirinden ayırt edilemediği sonsuz bir bulut içindeki bir bulut olduğunu söyleyerek tanımlamıştı." diye gözlemini bildiriyor, "ama düşünmeye başlar başlamaz, kendisi oluyordu."⁴⁴ (Bu durum garip bir biçimde, Tart'ın karşılıklı ipnoz deneylerinde, var olduklarını düşünmedikçe ellerinin var olmadığını söyleyen deneklerin ifadelerini anımsatıyor.) VWhitton'un deneklerinin üstlendiği bedenler başlangıçta geçmiş yaşamlarında oldukları kişiye benzemekte, ancak, iki yaşam arası ortamındaki deneyimleri sürdükçe, giderek tüm geçmiş yaşamlarının büşiminden oluşan bir tür hologram benzeri biçime dönüşmektedir.⁴⁵ Bu bileşik varlığın, diğer fiziksel enkarnasyonlarda kullanmış oldukları adların hepsinden farklı bir adı bile vardır, bununla birlikte, deneklerden hiç biri bu adı fiziksel ses tellerini kullanarak hecelemeyi başaramamıştır.⁴⁶

OYD'ciler kendilerine hologram benzeri bir beden oluşturmadıkları zaman neye benzemektedirler? Pek çoğu herhangi bir biçim algılamamış olduklarını ve basitçe, "kendileri" ya da "kendi zihinleri" olduklarını söylemişlerdir. Diğer bazılarınm daha belirgin izlenimleri vardır ve kendilerini "bir renk bulutu", "bir sis", "bir enerji modeli" ya da "bir enerji alam" gibi, hepsinin de sonuç olarak yalnızca birer frekans fenomeni, frekans bölgesinin daha büyük matriksinin içine gizlenmiş bilinmeyen birtakım titreşen enerji kalıpları olduğunu düşündüren terimlerle tanımlamışlardır. Bazı OYD'ciler renkli ışık frekanslarından oluşmuş oldukları yolundaki savlarına ek olarak aynı zamanda ses olduklarını da

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

söylemişlerdir. Doğum yaparken ÖYD yaşamış olan Arizonalı bir ev kadını, "Her kişinin kendine özgü bir müzikal tonu ve aynı zamanda kendi renk dizisi olduğunun farkına vardım," demiştir, "prizmatik ışınların arasında çabasızca yol alabildiğinizi ve kendilerine dokunduğunuz ya da yanlarından geçtiğiniz herkesin kendi müzikal notasını size kattığı ve sizinle uyum sağladığım düşünebilirsiniz, görünmeyen dünya hakkında bir izlenim edinebilirsiniz". Ölüm ötesi âlemde yalnızca renk bulutları ve ses olarak beliren birçok bireyle karşılaşmış olan bu kadın, kişilerin ölüme yakın boyutta duyduklarını belirttikleri çok güzel müziğin, her ruhun yaymakta olduğu bu bal gibi tatlı ses tonlarından oluştuğuna inanmaktadır.⁴⁷

Bazı ÖYD'ciler de tıpkı Monroe gibi bedenden kurtulur kurtulmaz her yönü görebildiklerini bildirmişlerdir. Bir adam, neye benzediğini merak edince birden kendisini, kendi sırtına bakar durumda bulunduğunu söylemiştir.⁴⁸ Pennsylvania'dan amatör bir ÖYD araştırmacısı olan ve askerlerin savaş alanında yaşamış olduğu ÖYD'ler konusunda uzmanlaşmış bulunan Robert Sullivan, bu yeteneği, fiziksel bedenine döndükten sonra bile zaman zaman ortaya çıkan bir İkinci Dünya Savaşı gazisiyle konuşmuştur. Sullivan, "Bu adam, bir Alman makineli tüfek yuvasından kaçarken birden üç yüz atmış derecelik bir görüş yeteneği kazanmıştı." demektedir. "Koşarken yalnızca önünü değil, arkasından kendisine bir kurşun isabet ettirmeye çalışan adamları da görüyordu."⁴⁹

Anında Bilmek

ÖYD'nin birçok holografik özelliklere sahip olan yönlerinden biri de yaşamı yeniden gözden geçirme olgusudur. Ring bundan, "lütfedilen bir holografik fenomen" di-

ye söz ediyor. Grof ve Harvard'lı bir tıp antropologu ve aynı zamanda *The Human Encounter with Death* (Ölümlle Karşılaşan İnsan) adlı kitabın (Grof la birlikte) müşterek yazar olan Joan Halifax da yaşamı yeniden gözden geçirme olayının holografik yönü üzerinde durmuştur. Sayısız ÖYD araştırmacısına göre, Moody'nin de aralarında bulunduğu birçok ÖYD'ci deneyimlerini tanımlarken "holografik" terimini kullanmıştır.⁵⁰

Kişi yaşamı yeniden gözden geçirme olayı ile ilgili kayıtları okumaya başlar başlamaz bu özelliğin açıkça belirgin olduğunun farkına varır. ÖYD'ciler deneyimlerinden söz ederken tekrar tekrar aynı sıfatları kullanarak bu olayı tüm yaşamlarının son derece canlı, insanı saran, üç boyutlu bir yeniden gösterimi olarak tanımlamışlardır. ÖYD'cilerden biri, "Bu, sanki kendi yaşamınızı gösteren bir filme tırmanıp girmeye benziyor." demiştir, "Yaşamınızın her yılının her anı, eksiksiz duygusal ayrıntılarıyla birlikte yeniden oynuyor. Tümel bir anımsama bu. Ve her şey bir an içinde olup bitiyor." demektedir.⁵¹ "Bu olayın tümü garipti. Ben oradaydım; oradaydım ve bu 'geri dönüş'leri gerçekten görüyordum; bunların arasında gerçekten yürüyordum ve her şey öylesine hızlıydı ki. Ama her şeyi algılayabilmeme olanak sağlayacak denli de yavaştı." demektedir başka biri.⁵²

Bu anında ve panoramik anımsama sırasında ÖYD'ciler, yaşamlarının her anına eşlik eden tüm duyguları, sevinç ve üzüntüleri yeniden deneyimliyor, dahası, ilişkide buldukları kişilerin de tüm duygularını hissediyorlardı. Kendilerine iyi davrandıkları tüm bireylerin mutluluklarını yaşıyorlardı. Eğer kırıcı bir davranışta bulunmuşlarsa, düşüncesizliklerinin sonucunda kurbanlarının duyduğu acının da tam anlamıyla farkına varıyorlardı. Hiçbir şey gözden kaçırılacak denli önemsiz değildi. Çocukluğundaki bir anı yeniden yaşayan bir kadın, kız kardeşinin elinden bir oyuncağı

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

kaptığı sırada (o sırada kendisi de bir çocuk olan) kardeşinin duyduğu yitikliği ve güçsüzlüğü birden deneyimleyivermişti.

Whitton, yaşamın yeniden gözden geçirilmesi sırasında bireylerin yapmış olduğu düşüncesiz eylemlerin vicdan azabı çekmelerinin tek nedeni olmadığı konusunda kamtlar bulmuştur. Whitton'un denekleri ipnoz altındayken, boşa çıkan hayallerinin, isteklerinin ve yaşarman boyunca başarmayı umdukları ama başaramadıkları her şeyin kendilerine üzüntü ve sıkıntı verdiğini bildirmişlerdir.

Yaşamı gözden geçirme süreci sırasında düşünceler de aynı titizlik ve sadakatle yeniden gündeme gelmektedir. Hayaller, bir kez göze çarpmış ama yıllarca anımsanmış yüzler, inşam güldüren şeyler, belirli bir resme bakarken duyulan haz, çocukluk sıkıntılan ve uzun süre önce unutulmuş gündüz düşleri; her şey kişinin zihninden bir saniye içinde geçer. ÖYD'cilerden birinin özetlediği gibi, "Düşünceleriniz bile yitip gitmiyor... her bir düşünce yerli yerinde duruyordu."⁵³

Bu nedenle, yaşamı yeniden gözden geçirme olgusu yalnızca üç boyutlu olma açısından holografik nitelikte değildir, aynı zamanda inanılmaz bir bilgi potansiyeline de sahiptir. Bu süreç, üçüncü bir açıdan da holografik niteliktedir. Yaşamı yeniden gözden geçirme olgusu -uzay ve zamandaki efsanemsi bir nokta olan ve tüm diğer uzay ve zaman noktalarını kapsadığı varsayılan kabalistik "alef 'te olduğu gibitüm diğer anları kapsayan bir andır. Hatta yaşamı yeniden gözden geçirme olgusunu algılama yetisi de holografik nitelikte gibi görünmektedir; bu, hem inanılmaz hızlı hem de ayrıntılarıyla tanık olunabilecek denli yavaş olan paradoksal bir akışı izleyebilme yeteneğidir. 1821'de yaşamış bir ÖYD'cinin dediği gibi, bu, "bütünü ve her bir parçayı anında algılayabilme" yeteneğidir.⁵⁴

HOLOGRAFİK EVREN

Aslında, yaşamı yeniden gözden geçirme olgusu, Mısır'dan Yahudi-Hristiyan toplumlarına varıncaya dek dünyanın pek çok büyük dinine ait kutsal metinlerin yaşam ötesiyle ilgili tanımlarıyla çarpıcı bir benzerlik taşımaktadır, ancak çok önemli bir farklılığı vardır. VWhitton'un denekleri de aralarında olmak üzere, dünyanın her yerindeki ÖYD'cilerin bildirdiğine göre, kendileri, ışık varlıklar tarafından asla yargılanmamış, ama onların huzurunda yalnızca sevgi ve kabul görmüşlerdir. Söz konusu olan tek yargı, ÖYD'cilerin kendi suçluluk ve pişmanlık duygularından doğan kendi kendileri hakkında vermiş oldukları yargılardır. Bu yüksek varlıkların ara sıra bazı düşünceler ileri sürdükleri olur, ancak tek amaçları öğretmek olan bu varlıklar bunu otoriter bir tavırla değil de, birer rehber ve danışman tavrı içinde yaparlar.

ÖYD olgusunda herhangi bir kozmik yargılama ve/veya kutsal cezalandırma ve ödüllendirme sisteminin tümden yok oluşu, bu olgunun dinsel gruplar arasında yarattığı en önemli tartışma nedenlerinden birisidir: Ancak bu süreç ÖYD yaşayanlar tarafından en çok ifade edilen özelliklerindedir. Bunun açıklaması ne olabilir? Moody, bunun çok basit bir çekişme olduğuna inanıyor. Bizler sandığımızdan çok daha iyi niyetli bir evrende yaşıyoruz.

Bu, yaşamı yeniden gözden geçirme şuasında bazı şeylerin göz ardı edilebildiği anlamına gelmemektedir. VWhitton'un ipnotik süjelerinin belirttiği gibi, ÖYD'ciler ışık dünyasına vardıktan sonra zihinsel olarak yükseliyor ya da şuur ötesi bir uyanıklık durumuna giriyor ve kendi kendileri hakkında düşünceleri şeffaf bir dürüstlük taşımaya başlıyor.

Bu aym zamanda, ışık varlıkların hiçbir değer önermedikleri anlamına da gelmiyor. Her bir ÖYD şuasında iki şey üzerinde önemle duruyorlar. Birincisi sevginin önemi. Bu mesajı tekrar tekrar veriyorlar, öfkenin yerine sevgiyi koy-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

marruzı, daha çok sevmeyi, bağışlamayı öğrenmemizi ve herkesi koşulsuz sevmemizi öneriyor ve karşılığında bizim de sevilleceğimizi bilmemizi istiyorlar. Bu, varlıkların kullandığı tek **ahlaksal** ölçü gibi görünüyor. Cinsel eylem bile biz insanların bu olaya eklemekten çok hoşlandığımız **ahlaksal** damgayı taşımaktan uzaklaşıyor. Whitton'un süjelerinden biri, geçirdiği sayısız çekingen ve bunalımlı yaşamlardan sonra, ruhunun tümel gelişimine denge ekleyebilmek için aşka tutkun ve cinsel bakımdan hareketli bir dişi olarak doğacağı bir yaşam plânlamak zorunda kalmıştı.⁵⁵ Işık varlıkların zihninde, şefkat ve merhametin erdemini barometresi olduğu anlaşılıyor; OYD'ciler herhangi bir eylemlerinin doğru mu yoksa yanlış mı olduğu konusunda kararsızlığa düştüklerinde varlıklar onların sorunlarını hep aynı soruyla karşılamaktadırlar: Bunu sevdiğin için mi yaptın? Seni eyleme geçiren etken sevgi miydi?

Dünyaya gönderilme nedenimiz budur, diyor varlıklar, işin anahtarı sevmeyi öğrenmekte. Bunun zor bir şey olduğunu kabul ediyorlar, ama hem biyolojik hem de spiritüel varlığımızın gelişmesi için ve henüz kavramaya bile başlamadığımız pek çok nedenden ötürü bunun yaşamsal önemi olduğunu vurguluyorlar. Hatta ölüme yakın âlemden geri dönen çocukların düşünceleri bile bu mesajdan derin bir biçimde etkilenmiş oluyor. Kendisine bir araba çarpan ve soma "çok beyaz" giysiler içindeki iki kişi tarafından dünyaya yönlendirilen küçük bir oğlan çocuğu şöyle diyordu: "Orada, dünyadaki en önemli şeyin sevmek olduğunu öğrendim."⁵⁶

Varlıkların önemle vurguladığı ikinci şey bilgi. OYD'ciler çoğu kez, yaşamlarını yeniden gözden geçirdikleri şuada bilgilenme ya da öğrenmeyle ilgili bir olay geçtiğinde varlıkların hoşnut göründüklerini söylemişlerdir. Bazıları fiziksel bedenlerine döndükten sonra bir bilgi araştırmasına giriş-

HOLOGRAFİK EVREN

mek, özellikle, kendini geçştirmek ya da başkalarına yardım etme yeteneğini artırmak yolunda açıkça öğütler almışlardır. Diğer bazıları da "öğrenme ölümden soma bile devam eden sürekli bir süreçtir" ve "bilgi, öldükten soma da beraberinizde götürebileceğiniz birkaç şeyden biridir" gibi sözlerle yüreklendirilmişlerdir.

Yaşam ötesi boyutlarda bilginin üstünlüğü başka bir yönden de belirgindir. Bazı OYD'ciler, ışığın huzurunda zihinlerinin birden tüm bilgiye doğrudan açıldığını keşfetmişlerdir. Bu açılma birçok yolla ortaya çıkmaktadır. Bazen sorularına yanıt olarak gelmektedir. Bir adam, bunun için yapması gereken tek şeyin sormak olduğunu söylemiştir, örneğin, bir sinek olmak nasıl bir şeydir diye sorsa, birden bu deneyime sahip oluyordu.⁵⁷ Başka bir OYD'ci, bu olguyu şöyle açıklıyordu: "Bir soru düşünüyordunuz... ve birden yanıtı biliyordunuz. O kadar basit. Ve bu herhangi bir soru olabüirdi. Hakkında hiçbir şey bilmediğiniz bir konu da olabılırdi, bu konuyu anlayabilecek uygun durumda bile olmayabilirdiniz, ışık size amnda doğru yanıtı verecek ve bu yanıtı anlamanızı sağlayacaktı."⁵⁸

Bazı OYD'ciler ise bu sonsuz bügi kütüphanesine girebilmek için soru sormalarına bile gerek olmadığını söylemektedirler. Yaşamlarını yeniden gözden geçirirken birden bilinebilecek her şeyi, zamamn başlangıcından sonuna dek var olan tüm bilgiyi biliyorlardı. Diğerleri, ışık varlık özel bir jest, örneğin, elini sallamak gibi bir hareket yaptıktan sonra bu bilgiyle ilişkiye geçebiliyorlardı. Daha başkaları da, bu bilgiyi edinmek yerine anımsıyorlar, ama fiziksel bedenlerine döndüktün sonra anımsadıklarının çoğunu unutuyorlardı (bu bellek kaybı, böylesi vizyonlara sır ortağı olan OYD'ciler arasında ortak niteliktir).⁵⁹ Durum her ne olursa olsun, bir kez öte dünyaya geçildi mi, Grof'un hastaları tarafından deneyimlenen kişilik ötesi ve sonsuz bağlantılı bilgisel

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

âleme girmek için değiştirilmiş şuur durumlarına girmeye artık gerek kalmamaktadır.

Bu tümel bilgi vizyonu, buraya dek sözünü etmiş olduğumuz tüm holografik yönlerine ek olarak başka bir holografik özelliğe daha sahiptir. ÖYD'ciler genellikle, bilginin vizyon sırasında kişinin düşüncelerine anında kayıtlanan "kütleler" hâlinde gelmekte olduğunu söylemektedirler. Başka bir deyişle, bir tümedeki sözcükler ya da bir filmdeki sahneler gibi doğrusal bir biçimde dizilmek yerine, tüm olgular, ayrıntılar, imgeler ve bilgi kırmtarı kişinin şuurunda bir anda patlamaktadır. Bir ÖYD'ci bu patlamalardan, "düşünce paketleri" diye söz etmektedir.⁶⁰ Bedensiz durumdayken kendisi de böylesi anî bilgi patlamaları deneyimleyen Monroe, bunları "düşünce topları" diye tanımlamaktadır.⁶¹

Gerçekten de, beürli bir psişik yeteneğe sahip olan herkes bu deneyimi yaşamıştı, çünkü kişi psişik bilgiyi de bu biçimde almaktadır. Örneğin, bazen yabancı biri ile karşılaştığımda (hatta bir keresinde birisinin yalnızca adını duyduğumda) o kişi hakkındaki bir bilgi topu birden zihnimde parlamaktadır. Bu düşünce topu o kişinin ruhsal, duygusal ve sağlık durumu üe ilgili önemli olgular, hatta geçmişinden sahneler içerebilir. Özellikle herhangi bir tür kriz içinde olan kişilerle ilgili düşünce topları almaya eğilimli olduğumu keşfettim. Örneğin, yakınlarda karşılaştığım bir kadının intihar etmeyi düşündüğünü hemen anladım. Ayrıca nedenlerinden bazılarını da biliyordum. Bu gibi durumlarda yaptığım gibi onunla konuşmaya başladım ve konuyu dikkatli bir manevrayla psişik meselelere getirdim. Bu konuya açık olduğunu anladıktan sonra, ona bildiklerimi anlattım ve onu sorunları üzerinde konuşmaya yönlendirdim. Sonunda onu bu daha karanlık seçime yönelmek yerine, bir tür profesyonel danışmanla konuşmaya razı edebildim.

Bu anlamda bilgi almak rüyadaki bilgilenme tarzımıza

HOLOGRAFİK EVREN

benzer. Hemen herkes kendisini rüyasında herhangi bir durumda bulmuş ve kendisine hiçbir şey söylenmeden birdenbire o durumla ilgili her şeyi bilir duruma gelmiştir. Örneğin, rüyanızda bir toplantıda olduğunuzu görebilir ve kendinizi orada bulur bulmaz da, bu toplantının İdmin için ve ne amaçla yapıldığını bilirsiniz. Yine aynı biçimde herkesin bir ışık çakar gibi ayrıntılı bir düşünce ya da esine sahip olduğu anlar vardır. Bu gibi deneyimler düşünce topu etkisinin daha hafif çeşitlemeleridir.

İlginç olan, bu psişik bilgi patlamaları doğrusal olmayan kütleler hâlinde gelmekte olduğu için, bazen bunları sözcüklere dönüştürebilmek için dakikalar boyu çaba göstermem gerekmesidir. Bu düşünce topları, kişilik ötesi deneyimler şuasında bireylerin deneyimlemekte oldukları psikolojik gestallara (açıklama için bkz. 114) benzer biçimde ve bir anda oluşan "bütünler" olmaları açısından holografik niteliktedirler ve bizim zamana koşullanmış zminlerimiz bunları çözebilmek ve dizinsel parçalardan oluşan bir düzenlemeye dönüştürebilmek için bir an çabalamak zorundadır.

Kişi ÖYD etkisindeyken düşünce toplan deneyimi içindeki bilgi nasıl bir biçim almaktadır? ÖYD'cilere göre, her tür iletişim yöntemi -sesler, hareketli hologram benzeri imgeler, hatta telepati- kullanılmaktadır. Bu, Ring'in, öte dünyanın "düşüncenin kral olduğu bir varoluş ortamı" olduğunun bir kez daha sergilendiğine inandığı bir olgudur.⁶²

Akıl yürütmeyi seven okuyucu, öldükten sonra tüm bilgiye açılabilirsek, öğrenmenin yaşam sürecinde niçin bu denli önemli olduğunu derhal merak edecektir. Kendilerine bu soru sorulduğunda ÖYD'ciler, bu konuda emin olmadıklarını ama bunun, yaşamın amacı ve her bireyin diğerine yardım eli uzatabilme yeteneğiyle ilgili olduğunu büyük bir güçle hissetmiş olduklarını söyleyerek yanıtlamaktadırlar.

Yaşam Plânları ve Paralel Zaman Yolları

VWhitton'dan başka diğer ÖYD araştırmacıları da yaşamlarımızın en azından bir ölçüye kadar önceden plânlanmış olduğu ve her birimizin bu plânın yaratılmasında bir rol oynadığımız konusunda kanıtlar bulmuştur. Bu, deneyimin birçok evresinde ortaya çıkmaktadır. Işık ülkesine vardıklarında ÖYD'cilere çoğu kez, "henüz zamanlarının gelmediği" söylenmektedir. Bu ifade Ring'in de belirttiği gibi bir tür "yaşam plânı'nın söz konusu olduğuna açık bir işaretir."⁶³ Ayrıca, ÖYD'cilerin bu kaderin oluşturulmasında bir rol oynamakta olduğu da açıktır, çünkü genellikle kendilerinden dönmeyi ya da kalmayı seçmeleri istenmektedir. Hatta ÖYD'cilere zamanlarının geldiği ama isterlerse geri dönebileceklerinin söylendiği de olmuştur. Moody, ölmüş olduğunu anlayınca, karısının, yeğenlerini kendisi olmadan yetiştiremeyeceğinden korktuğu için ağlamaya başlayan bir adamla ilgili böyle bir örnek verir. Işık varlık adamın bu sözleri karşısında, kendi çıkarı için istekte bulunmamış olduğu için kendisine geri dönme izni verileceğini bildirmiştir.⁶⁴ Başka bir örnekte de, bir kadın henüz yeterince dans etmemiş olduğunu söyleyince, ışık varlık buna yürekten gülmüş ve kadına fiziksel yaşama geri dönme izni verilmiştir.⁶⁵

Geleceğimizin en azından bir bölümüyle çizilmiş olduğunu Ring'in, "kişisel ileri gidişler" adını verdiği fenomen de kanıtlamaktadır. ÖYD'cilere bilgi vizyonları aracılığıyla zaman zaman kendi gelecekleriyle ilgili bazı bölümler gösterilmektedir. Bu konuda çarpıcı bir örnek vardır; bir keresinde ışık varlıklar bir çocuk ÖYD'ciye kendi geleceğiyle ilgili bazı özel bilgiler verdikleri sırada, yirmi sekiz yaşında evleneceği ve iki çocuk sahibi olacağı da bildirilmiş, hatta gelecekteki görüntüsü, gelecekte sahip olacağı çocuklarla birlikte ileride yaşayacağı evin bir odasında otururken görüntü-

HOLOGRAFİK EVREN

lenmişti. Çocuk odada gözlerini gezdirirken, duvarda çok garip bir şey görmüş ve bunun ne olabileceğini anlayamamıştı. On yıllar sonra, tüm bu kehanetler gerçekleştiğinde bir gün kendisini, çocukken görmüş olduğu o vizyondaki durumda, çocuklarıyla birlikte o odada otururken buldu. Duvarda görmüş olduğu o garip şey ise, OY deneyimini yaşadığı sırada henüz üretilmemiş bulunan türde bir "klima"ydı.⁶⁶

Yine aynı derecede ilginç bir başka ileri-gidiş örneğinde, bir kadın ÖYD'ciye Moody'nin fotoğrafı gösterilerek tam adı söylenmiş ve zamanı gelince kendisinin ona bu deneyiminden söz edeceği bildirilmişti. Yıl 1971'di ve Moody *Life After Life* (Ölümden Sonra Yaşam) adlı kitabını henüz yayımlamamıştı, bu nedenle kendisinin resmi ve adı kadın için hiçbir şey ifade etmiyordu. Bununla birlikte dört yıl sonra, Moody ailesi ile birlikte kadının oturduğu sokağa taşındığında, "zamanı" gelmiş ve o Cadılar Bayramında Moody'nin oğlu gelenek gereği kılık değiştirmiş olarak kadının kapısını çalmıştı. Çocuğun adım duyan kadın ona babasıyla konuşması gerektiğini söyledi. Sonunda Moody'le görüşen kadın ona o şaşırtıcı öyküyü anlattı.⁶⁷

Bazı ÖYD'ciler ise, Loyer'un çeşitli holografik paralel evrenler ve zaman kuşaklarının varlığından söz eden savını doğrulamaktadır. Bazen ÖYD'cilere kendi kişisel "ileri-gidişler"i gösterildiğinde, tanık oldukları bu geleceğin, ancak şimdiki yollarında yürümeyi sürdürdükleri takdirde gerçekleşebileceği söylenmiştir. Tek bir olayda da, bir ÖYD'ciye eğer üç bin yıl önce, Yunanlı filozof ve matematikçi Pisagor döneminde bazı "belirli olaylar" yer almamış olsaydı, dünyanın yaşamış olacağı tümüyle farklı bir tarihten görüntüler gösterilmişti. Bu vizyon, kadının içeriğini açıklamadığı bu olaylar olmamış olsaydı, şimdi "din savaşlarının ve bir İsa figürünün yer almamış olduğu" huzur ve barış dolu bir dün-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

yada yaşıyor olabileceğimizi gösteriyordu.⁶⁸ Bu gibi deneyimler holografik bir evrende zaman ve uzay yasalarının gerçekten çok garip olduğunu düşündürüyor.

Kendi kaderini oluşturmak konusunda oynamakta oldukları rolle ilgili doğrudan deneyim yaşamamış ÖYD'ciler bile, her şeyin arasmda bulunan karşılıklı holografik iletişim hakkında sağlam bir kavrayış edinmiş olarak geri dönüyorlar. Geçirdiği bir kalp krizi sırasında OYD yaşamış olan altmış iki yaşındaki bir iş adamı, "öğrendiğim şeylerden biri de hepimizin ve her şeyin büyük, canlı bir evrenin parçası olduğumuzdur. Bir kimseyi ya da bir başka canlıyı kendimizi incitmeden incitebileceğimizi düşünüyorsak, büyük bir yanılgıya düşmüş oluruz. Artık bir ormana ya da bir çiçeğe ya da bir kuşa bakıyor ve 'bu benim, bu benim bir parçam' diyorum. Bizler her şeyle bağlantılıyız ve bu ilişkilerin içine sevgi gönderecek olursak ancak o zaman mutlu olabiliriz." sözleriyle bunu belirtiyordu.⁶⁹

Yiyebilirsin, Ama Yemek Zorunda Değilsin

Ölüme yakın boyutların holografik ve zihinsel yaratı özellikleri taşıyan sayısız yönü vardır. Çocuğun biri, öte dünyayı tanımlarken, canı ne zaman isterse önünde yemek belirmediğini ama aslında yemeğe gerek olmadığını söylemişti. Bu gözlem, ölüm soması gerçekliğin illüzyonsal ve hologram benzeri yapısını bir kez daha gözler önüne sermektedir.⁷⁰ Bu ortamda psişenin simgesel diline bile "nesnel" bir biçim verilmektedir. Örneğin, VWhitton'un süjelerinden biri, gelecek yaşamında önemli bir yer alacak bir kadımla tanıştırılmış olduğunu anlatmıştır, ancak bu kadın bir insan biçiminde değil, yan gül, yan kobra biçimindeydi. Bu simgeselliğin anlamını çözümlenmeye yöneldiğinde, kendisinin ve o kadının daha önceki iki yaşamları boyunca birbirlerine aşık

HOLOGRAFİK EVREN

olduklarının farkına varmıştır. Bununla birlikte bu kadın aynı zamanda iki kez onun ölümüne neden olmuştu. Böylece, kadının karakterinin sevgi dolu ve kötü olan bu iki ögesi onun, bir insan olarak belirmek yerine bu iki dramatik kutupsal özelliği simgeleyen bir holografik biçim almasına neden olmuştur.⁷¹

Whitton'un süjesi bunu deneyimleyen tek insan değildir. Hazret İnyet Han, mistik bir hâle girdiğinde, "kutsal gerçekliklere" doğru yolculuğa çıktığını söylemiştir. Orada karşılaştığı varlıklar da sık sık yarı insan, yarı hayvan biçimindeydi. Whitton'un süjeleri gibi o da, bu biçim değişiminin simgesel olduğunun farkına varmıştı ve bir varlık yarı hayvan gibi görüldüğünde bunun nedeninin o varlığın sahip olduğu bazı nitelikleri simgelediğini anlıyordu. Örneğin, çok güçlü bir varlık bir aslan kafasıyla belirebilir ya da genellikle kurnaz ve işbilir bir varlık da bir tilkinin çizgilerine sahip olabilirdi. Hazret İnyet Han, Mısırlılar gibi bazı antik kültürlerin öte dünyayı yöneten tanrıları bu nedenle hayvan kafalarıyla resimlemiş olduklarını öne sürüyor.⁷²

Ölüme yakın gerçekliğin kendisini; düşünceleri, istekleri ve zihnimizin hoşlandığı sembolleri yansıtan hologram benzeri biçimlere göre şekillendirme eğilimi göstermekte oluşu, ışık varlıkları için Batıların Hristiyan dinsel figürleri, Hintlilerin ermiş ve tamı figürleri vb. olarak algıladıklarını açıklamaktadır. ÖY ortamının esnek niteliği, bu gibi dış görünüşlerin yukarıda sözü edilen küçük kızın dilediği yiyeceklerden, bir kobra ve gül karışımı olarak görünen kadının bu görüntüsünden ve kendi çıplaklıklarından utanan ÖYD'ciler tarafından oluşturulan gösterişli giysilerden daha gerçek olmayabileceğini düşündürmektedir. Bu aynı esneklik, kişinin ölüme yakın deneyimlerde karşılaştığı gibi, öteleme varmak için bazı ÖYD'cilerin niçin bir tünelden, diğerlerinin bir köprüden geçtiği ya da bir su kütesini aştığı ve

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

bazılarının da yalnızca bir yol üzerinde yürüyüp gittiği gibi, bazı kültürel farklılıkları da açıklamaktadır. Yine, yalnızca karşılıklı iletişim içinde bulunan düşünce kalıpları tarafından yaratılan bir gerçeklikte, doğa görüntülerinin bile deneyimcinin düşünce ve beklentileri tarafından oluşturulmuş olduğu da açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda, önemli bir noktaya işaret etmek gerekir. Ölüme yakın âlem bize ne denli şaşırtıcı ve yabancı gelirse gelsin aslında, bu kitapta açıklanan kanıtlar ışığında kendi varoluş düzeyimizden çok farklı olmayabilir. Daha önce gördüğümüz gibi bizler de tümel bilgiye giriş yapabiliyoruz, ancak bu bizim için biraz daha güçtür. Bizler de zaman zaman kişisel "ileri-gidiş"lerle zaman ve uzayın fantastik yapısıyla yüz yüze gelebiliyoruz. Ve bizler de bedenlerimizi ve hatta bazen de gerçekliğimizi inançlarımıza göre yapılandırıp, yeniden biçimlendirebiliyoruz, ancak bu bizim biraz zaman ve çaba harcamamızı gerektiriyor. Gerçekten de Sai Baba'nın yetenekleri, bizlerin yalnızca bunu dilemek yoluyla yiyecek materyalize edebileceğimizi göstermektedir. Therese Neumann'ın orucu da yemek yemenin bizler için sonuç olarak, ölüme yakın âlemdeki bireyler kadar gereksiz olabileceği konusuna kanıttır.

Aslında, görünüşe göre bu gerçeklik ve diğeri arasında tür değil yalnızca derece açısından farklılık vardı. Bu gerçekliklerin her ikisi de hologram benzeri yapılaşmalarda ya da Jahn ve Dunne'in dediği gibi, şuurun çevresiyle karşılıklı iletişiminden doğan gerçekliklerdir. Başka bir deyişle, bizim gerçekliğimiz, ölüm ötesi boyutun daha donmuş bir versiyonudur. İnançlarımızın bedenlerimizde tırnaklı stigmalar oluşturabilmesi ve psişemizin simgesel dilinin dışsal olarak eşzamanlılıklar ortaya koyabilmesi birazcık daha zaman almaktadır. Ama bütün bunlar, yavaş akışlı ve boyun eğmez bir nehrin -daimî varlığı, bize daha henüz yeni yeni anlama-

ya başladığımız bir evrende yaşamakta olduğumuzu öğreten bir nehrin- içinde ortaya çıkmaktadı.

Ölüme Yakın Âlem Hakkında Başka Kaynaklardan Gelen Bilgiler

Kişinin ölüm ötesi boyutu ziyaret etmesi için mutlaka hayatî bir tehlike geçirmesi gerekmez. Öteâleme BDD (beden dışı deneyimler) sırasında da geçilebildiği konusunda kanıtlar vardır. Monroe yazılarında, çeşitli gerçeklik düzeylerine yapmış olduğu yolculuklardan ve buralarda karşılaştığı ölmüş dostlarından söz eder.⁷³ Ölümler diyarını gören en yetenekli beden dışı ziyaretçilerden biri de İsveçli mistik Swedenborg'dur. 1688'de doğan Svvedenborg, kendi bölgesinin Leonardo da Vinci'siydi. İlk çalışmaları bilim üzerinedi. Kendisi İsveç'in önde gelen matematikçilerindendi; dokuz dil konuşurdu, bir gravürçüydü, bir politikacı, bir astronom ve bir işadımıydı, boş zamanlarında saatler ve mikroskoplar üretirdi. Metalürji, renk kuramı, ticaret, ekonomi, fizik, kimya, madencilik ve anatomi üzerine kitaplar yazmış, uçak ve denizaltının ilk örneklerini oluşturan buluşlar yapmıştı.

Bütün bunların arasında ayrıca düzenli olarak meditasyon yapardı ve orta yaşa geldiğinde, derin transa girerek bedeninden ayrılıp kendisinin cennet diye tanımladığı bir yeri ziyaret ederek "melekler" ve "ruhlar"la görüşebilme yeteneği geliştirmişti. Swedenborg'un bu yolculuklar sırasında önemli bir şeyler deneyimlemekte olduğuna kuşku yoktu. Bu yeteneğinden ötürü o denli ünlü olmuştu ki, İsveç kraliçesi kendisinden, ölmüş erkek kardeşine, ölümünden önce yazmış olduğu bir mektuba niçin yamıt vermeyi ihmal etmiş olduğunu sormasını rica etti. Svvedenborg, gerekli görüşmeyi yapacağına söz verdi ve ertesi gün bir mesajla geri döndü-

günde kraliçe, bunun yalnızca kendisinin ve ölmüş kardeşinin bildiği bir konu olduğunu itiraf etti. Swedenborg bu hizmeti kendisinden yardım dileyen çeşitli kişiler için pek çok kez yapmıştır. Başka bir gün de ölmüş kocasının masasındaki gizli çekmeceyi nasıl bulabileceğini öğrenmek isteyen bir dul kadına yardımcı olmuş ve çekmeceyi bulan kadın böylece son derece gereksinim duyduğu bazı belgeleri ele geçirebilmişti. Bu son olayı ile o derdi ünlü olmuştu ki, Alman filozofu Immanuel Kant, Swedenborg'dan söz eden *Dreams of a Spirit-Seer* (Ruhları Gören Kişinin Rüyaları) adlı bir kitap yazmıştı.

Ancak Swedenborg'un ölüm ötesi âlem hakkında tuttuğu notların en ilginç yönü, günümüz ÖYD'dlerinin tanımlarını hemen tümüyle yansıtmakta oluşudur. Swedenborg, karanlık bir tünelden geçmekte olduğundan, kendisini karşılayan ruhlardan, dünyada görülebilecek her yerden daha güzel doğa görüntülerinden, zaman ve mekân söz konusu olmadığı bir yerden, sevgi duygusu yayan göz kamaştırıcı bir ışıktan, ışıklı varlıklardan ve çevresini kuşatan barış ve dinginlikten söz eder.⁷⁴ Bu süreç şuasında bir kimsenin "yaşadığı ve yaptığı her şeye" tanık olduğunu bildirir. Ancak bu konuya tek bir farklılık getirir. Swedenborg'a göre, Yaşam Kitabının açılması sırasında ortaya çıkan bilgi kişinin ruhsal bedenindeki sinir sistemine kayıtlı bulunmaktadır. Bu nedenle, yaşamın yeniden gözden geçirilmesi sürecini başlatmak için bir "melek" bireyin bedenini "her bir eknin parmaklarından başlayıp tümüyle incelemektedir".⁷⁵

Swedenborg ayrıca, meleklerin iletişim kurmak için kullandıkları holografik düşünce balonlarından da söz eder ve bunların bir kimseyi çevreleyen "dalga cevheri" içinde gördüğü betimlemelerden farklı bir şey olmadığını söyler. Swedenborg da çoğu ÖYD'ci gibi, bu telepatik bilgi patlamalarını, her imgenin bin fikri içerdiği yoğunlukta enformas-

HOLOGRAFİK EVREN

yonlardan oluşan bilgi-yoğun bir resim dili olarak tanımlar. Bu betimlemelerden oluşan iletişim dizileri aynı zamanda oldukça uzundur; "insanı şaşkınlığa düşüren bir dizisel düzenleme içinde saatlerce sürmektedir".⁷⁶

Ancak Swedenborg buraya da fantastik bir düğüm atmıştır. Melekler, kullanmakta oldukları betimlemelerin dışında, insan anlayışının ötesinde kavramlar içeren bir dil kullanmaktadı. Aslında onların, kendi düşünce ve fikirlerinin ancak soluk bir versiyonu olan bu betimlemeleri kullanmalarının ana nedeni, insanların kavrayabilmesine olanak verebilmek için kullanabilecekleri tek yöntem olmasıdır.⁷⁷

Swedenborg'un deneyimleri ÖYD'cilerin çok küçük bir bölümü tarafından verilmiş bazı bilgilerle bile çakışmaktadır. Ruhsal âlemde kişinin artık yemek yemesine gerek olmadığını söylemiş ve buradaki beslenme kaynağım bilginin oluşturduğunu eklemiştir.⁷⁸ Ruhlar ve melekler konuştuğunda düşüncelerinin sürekli olarak üç boyutlu sembolik imgelere, özellikle hayvanlara dönüşmekte olduğunu da not etmiştir. Örneğin, melekler sevgi ve şefkatten söz ederlerken, "kuzu gibi güzel hayvanlar belirliyordu... ancak melekler kötü etkilerden söz ederlerken, bu düşünceler kaplan, ayı, kurt, akrep, yılan ve fare gibi itici, yırtıcı ve yararsız hayvanlarla betimleniyordu."⁷⁹ Öte yandan, çağdaş ÖYD'cilerin aktardığı bilgilerde rastlanmamakla birlikte Swedenborg, öteâlemde diğer gezegenlerden gelmiş ruhları görerek şaşımış olduğunu da söylemişti; kendisinin üç yüzyıl önce yaşamış bir adam olduğu düşünülecek olursa, bunlar çok şaşırtıcı sözlerdir.⁸⁰

Bütün bunlar içinde en ilgi çekici olanı, Swedenborg'un gerçekliğin holografik niteliklerinden söz eder gibi görünmesidir. Örneğin, insanların birbirlerinden ayrı gibi görünmelerine karşın, hepimizin kozmik bir birlik içinde birbiri-mizle bağlantılı olduğumuzu söylemiştir. Dahası, her biri-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

mizin küçültülmüş birer cennet olduğumuzu ve her insanın -aşında, tüm fiziksel evrenin- daha büyük bir kutsal gerçekliğin küçük bir kopyası (mikrokozmos) olduğunu da ileri sürmüştür. Görmüş olduğumuz gibi, o da, görülebilir gerçekliğin temelinde bir dalga cevheri olduğuna inanmaktadır.

Aslında, Swedenborg'u inceleyen pek çok bilim adamının kavramlarıyla Bohm ve Pribram'ın kuramları arasında birçok paralellikler olduğu üzerinde durmuştur. Bu bilim adamlarından biri de, Massachusetts Newton'daki Swedenborg Din Okulunda teoloji profesörü olan Dr. George F. Dole'dir. Yale, Oxford ve Harvard düzeyinde dereceleri bulunan Dole, Swedenborg düşüncesinin en temel ilkelerinden biri, evrenimizin sürekli olarak yaratılmakta ve birisi göksel ortamdan, diğeri de kendi ruhumuz ya da canımızdan gelen iki dalga benzeri akış tarafından desteklenmekte olduğu görüşüdür, demektedir. Dole, "Bu iki imgeyi biraraya getirecek olursak, hologramla şaşırtıcı bir benzerlik içinde olduğunu görebiliriz." diyor, "Bizler, biri doğrudan kutsal varlıktan, diğeri dolaylı olarak, çevremiz kanalıyla yine kutsal varlıktan gelen iki akışın birleşmesi yoluyla oluşturulmaktayız. Bizler kendimizi birer girişim deseni olarak görebiliriz, çünkü bu akış bir dalga fenomenidir ve bizler bu dalgaların birleştiği yerde bulunuyoruz."⁸¹

Swedenborg aynı zamanda, hayaletimsi ve ele avuca gelmez niteliklerine karşın cennetin aslında bizim fiziksel dünyamızdan daha temel bir gerçeklik düzeyi olduğuna da inanıyordu. Öteâlem, tüm dünyasal biçimlerin yaratıldığı ve tüm biçimlerin kendisine döndüğü arşetipik kaynaktı, diyordu; bu ise, Bohm'un saklı ve belirgin düzenler düşüncesine hiç de uzak bir kavram değildir. Ayrıca, ölüm ötesi âlemin ve fiziksel gerçekliğin türsel olarak değil, yalnızca derece olarak farklı olduğuna ve madde dünyasının, öteâlemin düşün-yarat eyleminin yalnızca donmuş bir versiyon-

HOLOGRAFİK EVREN

nu olduğuna da inanmaktadır. Swedenborg, öteâlemi de dünyayı da içeren madde, Kutsal Varlık'tan "aşama aşama akar" demektedir, "ve her yeni aşamada daha genelleşir, bu nedenle daha kabalaşır ve belirsizleşir, daha yavaşlar ve bu nedenle de yarı sıvılaşır ve soğur".⁸²

Deneyimleri neredeyse yirmi cilt dolduran Swedenborg, ölüm yatağında kendisine değiştirmek istediği herhangi bir sözü olup olmadığı sorulduğunda dürüstçe, "Yazdığım her şey şimdi beni görmekte olduğunuz kadar gerçektir. İzin verilmiş olsaydı, daha da çoğunu söyleyebilirdim. Öldüğünüz zaman her şeyi göreceksiniz ve o zaman bu konuda birbirimize söyleyeceğimiz daha çok şeyimiz olacak."⁸³ diye yanıtlamıştır.

Hiçbir Yer Ülkesi

Swedenborg, tarih boyunca gerçekliğin daha derin düzeylerine yolculuk yapmış tek birey değildir. On ikinci yüzyü han Sufileri de derin trans benzeri meditasyonlarla "ruhların ikamet ettiği âlemlere" bedensiz yolculuklar yapmıştır. Ve yine, onların ifadeleriyle bu bölümde biraraya getirilen kanıt birikimi arasındaki paralellik çarpıcıdır. Onlar, öteâlemde kişinin "süptil bir beden"e sahip olduğunu ve her zaman bu bedendeki "belirli organlar"a bağlı olmayan duyulara bağımlı bulunduğunu öne sürmüşlerdir. Bunun birçok ruhsal öğretmenler ya da imamlarla dolu bir boyut olduğunu bekrtmış ve bazen burayı "gizli İmam'm ülkesi" olarak tanımlamışlardır.

Bunun yalnızca alam almithal'in ya da düşüncenin süptil bir maddesinden yaratılmış bir dünya olduğunu söylemişlerdir. Hatta "yakın", "uzak" ve "çok uzak" yerleri kapsayan uzayın kendisi bile, düşünceyle yaratılıyordu. Ancak bu, gizli İmamin ülkesinin gerçek olmadığı, salt hiçlikten

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

oluşmuş bir dünya olduğu anlamına gelmiyordu. Ya da yalnızca tek bir zihin tarafından yaratılmış bir manzara değildi. Daha çok, birçok kimsenin imajinasyonu ile yaratılmış bir varlık plâm idi, ama yine de kendine özgü bir maddîliği ve boyutu, kendi ormanları, dağları, hatta kentleri vardı. Sufiler yazdıkları metinlerin büyük bölümünü bu öğelerin açıklamalarına ayırmışlardı. Bu, birçok Batılı düşünür için yabancı bir düşünceydi; bu nedenle, Paris'teki Sorbonne Üniversitesinde İslâm dini profesörü ve İran-İslâm düşüncesi konusunda önde gelen bir otorite olan merhum Henry Corbin, bu düşünceyi tanımlayabilmek için imajinal terimini ortaya attı; bu sözcüğü düş gücüyle yarardan, ancak ontolojik (varlık bilimsel) olarak fiziksel gerçeklikten daha az gerçek olmayan bir dünyayı anlatmak amacıyla kullanıyordu. Corbin, "Kesinlikle başka bir ifade bulmak gerektiğini düşünmemin nedeni, imaj inat if (hayalî, somut olmayan) terimiyle yetinecek olursam, çok uzun **yular** boyunca mesleğim gereği yorumlamak durumunda olduğum Arap ve İran metinlerinin anlamlarına hiç kuşkusuz ihanet etmiş olacağım düşüncesine sahip olmamdır."⁸⁴ demiştir.

Ölüm ötesi âlemin imajinatif yapısmadan ötürü Sufiler imajinasyonun da bir algılama melekesi olduğuna karar vermişlerdir; bu kanı, VWhitton'un süjelerinin niçin ancak üzerinde düşünmeye başladıktan sonra bir ele sahip oldukları ve görsel imgeler yaratmanın sağlığımız ve bedemermimizin fiziksel yapısı üzerinde niçin böylesi güçlü bir etki oluşturabildiği konularına yeni bir ışık tutmaktadır. Ayrıca Sufilerin, kişinin kaderinin dokusunu değiştirebilmek ve yeniden biçimlendirebilmek için kendilerinin "yaratıcı dua" adını verdikleri bir görsel imgeleme sürecinden yararlanılabileceği konusundaki inançlarını da açıklığa kavuşturmaktadır.

Sufilerin, Bohm'un saklı ve belirgin düzenleriyle paralellik içinde olan bir inançları da, ölüm ötesi âlemin, tüm

HOLOGRAFİK EVREN

hayalî niteliklerine karşın, tüm fiziksel evreni doğuran yaratıcı rahim (matriks) olduğudur. Fiziksel gerçekliğin içindeki her şey bu ruhsal gerçeklikten doğmaktadır, diyor Sufiler. Bununla birlikte, içlerinde en bilgili olanı bile, kişinin meditatif ve psişesinin derinliklerine yapacağı riskli bir yolculukla, "daha önce dışta ve görülebilir nitelikte olanı saran, çevreleyen ya da içeren" bir içsel dünyaya varmasını garip bulmaktadırlar.⁸⁵

Bu görüş, kuşkusuz, gerçekliğin mekansız (nonlocal) ve holografik niteliklerine bir gönderme daha yapmaktadı. Her birimiz cennetin tümünü içeriyoruz. Ya da Sufilerin deyişiyle, ruhsal gerçekliği "başka bir yerde" aramak yerine içimizde aramalıyız. Gerçekten de, ölüm ötesi âlemin mekansız görüntüsünü tartışan Sühreverdi adh bir on ikinci yüzyü İranlı mistik, gizli İmam'ın ülkesine Na-Koja-Abad (hiçbir yer ülkesi) adının verilmesinin daha doğru olacağını söylemiştir.⁸⁶

Kabul etmek gerekir ki bu yeni bir düşünce değildir. Bu, "göklerin krallığı içinizdedir" sözüyle aynı anlamı ifade eder. Yeni olan şey, bu türdeki fikirlerin aslında, gerçekliğin daha süptil düzeylerindeki mekânsızlık niteliğine gönderme yapmakta oluşudur. Yine bu anlamda, bir kimse beden dışı deneyim geçirdiğinde gerçekte belki de hiçbir yere yolculuk yapmadığı ileri sürülmüştür. Bu kişiler belki de yalnızca, gerçekliğin hep aldatıcı olan hologramını değiştirmek suretiyle, bir yere yolculuk yaptıklarını deneyimlemektedirler. Holografik bir evrende şuurlu yalnızca her yerde değil, aynı zamanda hiçbir yerdedir.

Ölüm ötesi âlemin, psişesinin mekansız enginliğinin derinliklerinde yatmakta olduğu fikri bazı ÖYD'ciler tarafından da ima edilmiştir. Yedi yaşındaki bir erkek çocuğunun belirttiği gibi, "Ölüm sanki kendi zihninizin içine yürümeye benziyor."⁸⁷ Bohm, bu yaşamdan diğerine geçerken neler ol-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

duğu konusunda aynı biçimde mekânsızlık görüşünü ileri sürmektedir: "Şu anda, tüm düşünme sürecimiz bize dikkatimizi buraya vermemiz gerektiğini söylüyor. Örneğin, eğer geçme eylemine girişmezseniz, bir caddede karşıdan karşıya geçemezsiniz. Ama şuur her an uzay ve zamamn ötesindeki sınırsız derinliğin ya da saklı düzenin daha süptil düzeylerinin içindedir. Bu nedenle, eğer hakikî şimdinin derinliklerine yeterince dalabilirseniz, o zaman belki bu anla bir sonraki arasında bir fark kalmayacaktı. O hâlde, ölüm deneyiminde bu derinliklere dalıyor olabilirsiniz. Sonsuzlukla ilişkiye geçme noktası şimdiki anın içindedir, ama oraya ancak düşünceyle geçilebilir. Bu bir dikkat meselesidir."⁸

Zeki ve Koordineli Işık imgeleri

Gerçekliğin daha süptil düzeylerine yalnızca şurdaki bir değişiklikte geçüebileceği fikri aynı zamanda yoga geleceğinin de ana önermelerinden biridir. Birçok yoga uygulamaları, bireylere özellikle böylesi yolculukları nasıl yapabileceklerini öğretmek üzere düzenlenmiştir. Ve bu riskli girişimi başaran bireyler, artık bize tanıdık gelen bir doğa görüntüsünü bir kez daha tanımlamaktadular. Böylesi bireylerden birisi de, 1936 yümde Hindistan'da, Puri'de ölen ve hakkında az şey bilindiği hâlde, büyük bir saygınlığa sahip olan Sri Yuktesvvar Giri'ydi. 1920'de Sri Yuktesvvar'la karşılaşmış bulunan Evans-YVentz kendisini, "hoş görünüşlü ve yüksek karakterli" ve "tarafdarlarının gösterdiği büyük saygıyı tümüyle hak eden" bir kimse olarak tanımlıyor.⁸⁹

Bu dünya ile öteâlem arasmda gidip gelme konusunda özellikle yetenekli olan Sri Yuktesvvar, ölüm ötesi boyutları, "çeşitli süptil ışık ve renk titreşimleri"nden oluşmuş ve maddesel kozmostan "yüzlerce misli büyük" bir dünya olarak betimliyor, ayrıca, bizim kendi varlık düzeyimizden sonsuz

HOLOGRAFİK EVREN

derecede güzel ve "opal göller, parlak denizler, gökkuşağı u-maklarla" dolu bir ortam olduğunu söylüyordu. "Tanrı'nın yaratıcı ışıklarıyla daha çok titreşmekte olduğu için" havası da her zaman hoştu, tek iklimsel göstergesi sık sık "ışıklı be-yaz karların ve çok renkli ışık yağmurlarının" yağmasıydı.

Bu harika ortamda yaşayan bireyler, diledikleri her be-deni materyalize edebiliyor ve bedenlerinin diledikleri her bölümünü görebiliyorlardı. Ayrıca, "herhangi bir şey yeme gereksiniminden hemen tümüyle kurtulmuş olmalarına" ve "tanrıların besini olan sonsuz nitelikteki yeni bilgiyle besle-niyor olmalarına" karşın diledikleri her meyve ya da yiyece-ği de materyalize edebiliyorlardı.

Telepatik "ışıklı resim" dizileri aracılığıyla iletişim ku-ruyor, "dostluğun ölümsüzlüğü"ne seviniyor, "sevginin yok edilemezliğini" kavıyor, "gerçeğe uygun davranış ya da gerçeğin algılanması konusunda bir yanlış yapılmışsa" kes-kin acı duyuyor ve "yeryüzünde geçirdikleri değişik enkarnasyonlar" sırasmda bağlantıları olan sayısız akrabalar, ba-balar, anneler, karılar, kocalar ve dostlarla çevrili oldukla-rında hangisine özellikle sevgi gösterecekleri konusunda şaşkınlığa düşüyor ve böylece "hepsine kutsal ve eşit bir sev-gi" vermeyi öğreniyorlardı.

Bu ışıklı ülkede yerleştiğimiz zaman yaşadığımız ger-çekliğin özsel yapısı nedir? Bu soruya Sri Yukteswar, basit ve holografik bir yanıt vermiştir: Yemek yemenin, hatta nef-es almanın gereksiz olduğu, tek bir düşüncenin "kokulu çi-çeklerle dolu tüm bir bahçeyi" yaratabildiği ve tüm bedensel özürülülerin "bir anda yalnızca bunu dilemekle iyileştiği" bu ülkede, bizler sadece "akıllı ve koordineli ışık imgeleriyiz."⁹⁰

Işığa Biraz Daha Gönderme

Sri Yukteswar, gerçekliğin daha süptil düzeylerini ta-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

nımlarken böylesi hologram benzeri terimler kullanan tek yoga öğretmeni değildir. Bir diğeri de, bir düşünür, politik eylemci ve mistik olan ve Hintlilerin Gandhi kadar saygı gösterdikleri Sri Aurobindo Ghose'dur. 1872'de, üst sınıfa mensup bir Hintli aileden doğan Sri Aurobindo İngiltere'de eğitim görmüş ve burada çabucak harika bir genç olarak tanınmıştı. Yalnızca İngilizceyi değil, aynı zamanda Hint dilini, Rusçayı, Almanca ve Fransızca'yı ve ayrıca antik Sanskrit dilini de akıcı biçimde kullanabiliyor, bir raf dolusu kitabı bir günde okuyabiliyordu (gençliğinde sayıca pek çok ve hacimli olan tüm Hint kutsal metinlerini okuyup bitirmişti) ve okuduğu her sayfadaki her bir sözcüğü aynen tekrarlayabiliyordu. Konsantrasyon yeteneği inanılmazdı ve tüm bir gece boyunca, sivrisineklerin sürekli ısırışlarının farkında bile olmadan aynı konumda oturup okuyabildiği söyleniyordu.

Sri Aurobindo da Gandhi gibi, Hindistan'daki ulusçuluk hareketinde etkin eylemler içinde bulunmuş ve başkaldırı suçuyla hapiste yatmıştı. Tüm zihinsel ve insancd tutkularına karşı, gezgin bir yoginin, kardeşini ölümcül bir hastalıktan anında iyileştiriverdiğini görünceye dek tanrıtanımadı. Sri Aurobindo bu andan sonra, yaşamını yoga disiplinine verdi ve Sri Yuktesvvar gibi meditasyonlar yaparak sonunda, kendi deyimiyle, "şuur plânlarını keşfe çıkmış bir gezgin" olmayı öğrendi.

Bu, Sri Aurobindo için kolay bir smav değildi ve amacına ulaşabilmek için aşması gereken en büyük engel, sözcüklerin ve düşüncelerin normal insan zihninden sonsuz bir biçimde akıp geçmekte olan sonsuz gevezeliğini susturabilmeyi öğrenmekti. Zihnini tüm düşüncelerden bir an bile kurtarıp boşaltabilmeye çalışmış herkes bunun ne denli zor bir girişim olduğunu bilir. Ancak bu gereklidir, yoga metinlerinde bu husus oldukça açık bir biçimde belirtilmiştir. Psişenin daha süptil ve saklı bölgelerine dimdik inebilmek için

HOLOGRAFİK EVREN

gerçekten de, Bohmvari bir dikkat değişikliğine ihtiyaç vardır. Ya da Sri Aurobindo'nun işaret etmiş olduğu gibi, "içimizdeki yeni ülke'yi keşfedebilmek için önce, "eskisini nasıl geride bırakacağımızı" öğrenmemiz gerekir.

Zihnini nasıl susturabileceğini ve içine doğru nasü yola çıkabileceğini öğrenmek Sri Aurobindo'nun yıllarını aldı, ama bir kez bunu başardığımda ruhun, daha önce görmüş olduğumuz tüm Marko Pololarının karşılaştığı aynı engin bölgeyi -"sonsuz renk çeşitliliğine sahip titreşimlerden oluşan" ve şuur gelişimi bakımından epey yol almış bulunan, bu yüzden de karşılarında kendimizi çocuk gibi gördüğümüz fizik ötesi varlıkların doldurduğu uzay ve zamanın ötesindeki o bölgeyi- keşfetti. Bu varlıklar diledikleri her biçimi alabiliyorlar, diyordu Sri Aurobindo, aynı varlık bir Hristiyanaya bir Hristiyan ermişi, bir Hintliye de bir Hindu ermişi gibi görünebiliyordu; ancak Sri Aurobindo'nun önemle belirttiğine göre aslında amaçlan kimseyi aldatmak değildi, yalnızca kendilerini "belirli bir şuur düzeyine" daha yalan gösterebilmeyi istiyorlardı.

Sri Aurobindo'ya göre bu varlıklar en gerçek biçimlerinde "saf titreşim" olarak belirmektedirler. Hatta, *On Yoga* (Yoga Üzerine) adh iki ciltlik kitabında, varlıkların bir biçim ya da bir titreşim olarak belirebilme yeteneğini, "çağdaş bilim" tarafından keşfedilen dalga-partikül ikilemine benzetmektedir. Sri Aurobindo ayrıca, bu ışıklı âlemde kişinin bilgiyi "birbiri ardı sıra" almak gibi bir kısıtlılığı da kalmadığını ve kişinin burada bilgiyi "büyük kütleler" hâlinde içine çekmekte ve bir bakışta "uzay ve zamanın büyük uzantılarını" kavramakta olduğunu belirtmiştir.

Aslında, Sri Aurobindo'nun önermelerinin büyük bir bölümü Bohm'un ve Pribram'm vardığı sonuçlardan pek farklı değildir. O, insanların çoğunda, "madde örtüsünün" ötesini görmesini engelleyen bir "zihin perdesi" olduğunu,

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

ancak kişinin, bu perdenin ötesine bir göz atmayı başaracak olursa her şeyin "farklı yoğunluktaki ışıklı titreşimler"den oluşmakta olduğunu öğreneceğini söylemektedir. O, şuurun da farklı titreşimlerin bir birleşimi olduğunu öne sürmekte ve tüm maddenin de bir dereceye kadar şuur olduğuna inanmaktadır. Bohm gibi o da telekinezinin, tüm maddenin bir dereceye kadar şuur olduğu olgusunun doğrudan bir sonucunu oluşturduğunu öne sürmektedir. Eğer madde şuur olmasaydı, hiçbir yogi zihin gücüyle bir nesneyi hareket ettiremezdi, çünkü o zaman yogi ile nesne arasında bir ilişki bulunma olasılığı olmayacaktı, diyor Sri Aurobindo.

Sri Aurobindo'nun en Bohmvari sözleri bütünlük ve parçalılık konusundaydı. Sri Aurobindo'ya göre kişinin "Ruhun büyük ve ışıklı krallığında" öğrendiği en önemli şey tüm ayrılıkların bir yanılısına olduğu ve her şeyin birbiriyle ve bütünlükte sonunda bağlantı içinde bulunduğuydu. Yazılarında tekrar tekrar, bu olguyu önemle bekrtmış ve kişi daha yüksek titreşimsel gerçeklik düzeylerinden daha alçak düzeylere doğru geçtikçe "gelişen bir parçalılık yasası" söz konusu olmaktadır demiştir. Sri Aurobindo, "bizler alçak bir şuur ve gerçeklik titreşimi içinde bulunduğumuz için nesnelere parçalara bölüyoruz." demektedir: "Bizi, bu daha yüksek ve daha süptil âlemlerde geçerli ölçü olan şuur, neşe, sevgi ve varlıktan haz duyma yoğunluğunu deneyimlemekten alıkoyan şey, her şeyi parçalara ayırma eğülimimizdir."

Sri Aurobindo, tıpkı Bohm'un inandığı gibi, sonuç olarak bölünmemiş ve bütün olan bir evrende düzensizlik olası değildir demekte ve aynı şeyin şuur için de geçerli olduğuna inanmaktadır. Eğer evrenin tek bir noktası şuursuz ise, o zaman tüm evrenin bütünüyle şuursuz olması gerekirdi, demektedir. Ona göre, eğer bizler yolun kıyısındaki bir çakıl taşını ya da tırnağımızın içindeki bir kum tanesini cansız ve ölü olarak algılıyorsak, bu algımız yine yanıltıcı niteliktedir

HOLOGRAFİK EVREN

ve bunun sorumlusu yalnızca bizim, şeyleri bölümlere ayırma konusundaki uykuda gezenlerinkine benzer alıştırmalarımızdır.

Sri Aurobindo'nun, Bohm'unkine benzer tanrısal bütünlük anlayışı, onun aynı zamanda, tüm gerçeklerin sonuç olarak göreceli olduğunun ve uzantısız holoylemi "şeylere" bölme sonucundaki keyfi çabamızın farkına varmasını sağlamıştır. Evreni mutlak gerçeklere ve değişmez öğretilere indirgeme konusundaki herhangi bir çabanın yalnızca birer çarpıtma olacağına o denli aklı yatmıştı ki, dinlere bile karşı çıkıyordu, tüm yaşamı boyunca gerçek ruhsal hgm herhangi bir örgütlü rahiplik kurumundan değil, insanın içindeki ruhsal evrenden geldiğini önemle savunmuştu:

"Yalnızca zihnin ve duyuların tuzağını parçalamak yetmez, aynı zamanda, düşünürün tuzağından, din bilimcinin ve kilise kurucusunun tuzağından, Söz'ün ilmiğinden ve Fikre bağımlılıktan da kaçınmalıyız. Tüm bunlar, ruhu biçim duvarlarıyla çevirebilmek için içimizde beklemektedir; ama hep ilerleyip öteye geçmek zorundayız; hep daha büyüğe ulaşabilmek için küçük olanı, Sonsuz'a ulaşabilmek için sonluyu terk etmemiz gerekiyor; aydınlanmadan aydınlanmaya, deneyimden deneyime, bir ruh durumundan diğerine ilerlemeye hazırlıklı olmak zorundayız... Hatta kendimizi en değer verdiğimiz gerçeklere bile sıkı sıkıya bağlamamız gerek, çünkü onlar da kendisini hiçbir biçimle ve ifadeyle sınırlamayı kabul etmeyen Tammlanamaz'ı biçimlendirme ve ifadelendirme çabalarından başka bir şey değildir."⁹¹

Ama eğer kozmos sonuç olarak tanımlanamayan birçok renkli titreşimler karışımı ise, algıladığımız tüm o biçimler nedir? Fiziksel gerçeklik nedir? Sri Aurobindo, onlar yalnızca, "bir durağan ışık kütesidir" diyor.⁹²

Sonsuzda Sürekli Varoluş

OYD'ciler tarafından bildirilen gerçekliğin portresi kendisiyle tümüyle tutarlıdır ve aynı zamanda dünyanın en yetenekli mistiklerinden çoğunun ifadeleriyle uyumludur. Asd şaşırtıcı olan, dünyamın daha "gelişmiş" kültürlerinden gelen bizler için, gerçekliğin bu daha süptil düzeyleri ne denli nefes kesici ve yabancı ise, ilkel diye andığımız toplumlar için de o denli olağan ve bildik bölgeler olmasıdır.

Örneğin, Avustralya'da yaşamış ve bir yerli halk topluluğuyla ilgili çalışmalar yapmış bir antropolog olan Dr. E. Nandisvara Nayake Thero, yerlilerin sahip olduğu -Avustralyalı samanların derin bir transa girerek ziyaret ettikleri bir ortam olan- "rüya zamanı" kavramının, Batılı kaynaklarca ölüm ötesi varlık plânları olarak tanımlanan kavramla hemen tümüyle özdeş olduğuna işaret etmektedir. Burası insan ruhlarının ölümden sonra gittikleri âlemdir ve Şaman oraya gidince ölümlerle söyleşmekte ve anında tüm bilgiye girmektedir. Burası ayrıca, zaman, uzay ve dünyasal yaşamla ilgili diğer sınırlılıkların ortadan kalktığı bir boyuttur ve kişi orada sonsuzlukla temas etmeyi öğrenmek zorundadır. Bu nedenle, Avustralyalı şamanlar genellikle öte yaşamdan "sonsuzda sürekli varoluş" diye söz ediyorlar.⁹³

Psikoloji ve kültürel antropoloji konularında eğitim görmüş olan bir Alman etnopsikolog olan Holger Kalvweit, Thero'dan bir adım daha ileri gitmektedir. Şamanizm uzmanı ve aynı zamanda ölüme yakın deneyimler konusunda da etkin bir araştırmacı olan Kalvweit, dünyanın tüm şamanik geleneklerinin bu engin ve boyut ötesi âlemlerle ilgili tanımlamalar içerdiğine, yaşamı yeniden gözden geçirme süreciyle, öğreten ve rehberlik eden yüksek ruhsal varlıklar, düşünce gücüyle yaratıveren yiyecekler ve anlatılmaz güzellikteki çayırlar, ormanlar ve dağlarla ilgili göndermelerle dolu bu-

HOLOGRAFİK EVREN

lunduğuna işaret etmektedir. Gerçekten de, şaman olabil-mek için gereken tek evrensel koşul, öteâlem ortamıma yol-culuk yapma yeteneğine yalnızca doğuştan sahip olmak de-ğildir, ÖYD'ler de genellikle bireyi bu role sokan katalizör görevini üstlenmektedir. Örneğin, Oglala Siyuları, Seneka-lar, Sibirya Yakutları, Güney Amerika Guajiroları, Zulular, Kenya Kikuyuları Kore Mudangları, Endonezya Mentavvai Adaları ve Karibo Eskimoları -bu toplumların hepsinde bi-reylerin, kendilerini alelacele öteâleme gönderen ölümcül bir hastalık geçirdikten sonra şaman olmaları geleneği var-dır.

Böylesi deneyimler kendileri için zihinleri karıştıracak denli yeni olan Batılı ÖYD'cilerin tersine, bu şamanik gez-ginler, daha süptil ortamların coğrafyası konusunda çok da-ha geniş bilgiye sahiptirler ve genellikle oraya defalarca ye-niden dönebilmektedirler. Niçin? Kahveit bunun nedenini böylesi deneyimlerin bu gibi kültürler için günlük bir ger-çeklik olmasına bağlıyor. Kalvveit, "Bizim toplumlarımız ölüm ve ölmekle ilgili her tür düşünceyi bastırır ve gerçekli-đi materyal terimlerle kesin olarak tanımlayıp mistikleri de-ğersiz sayarken, kabile insanları günümüzde bile, gerçekli-đin psişik yapısıyla her gün ilişki içinde yaşamaktadırlar. Böylece, bu içsel âlemleri yöneten yasalar hakkında daha iyi bir anlayışa sahiptirler ve bu alanlarda yön bulma konusun-da bizden çok daha yeteneklidirler." demektedir.⁹⁴

Şaman yapılı kişilerin bu içsel bölgeleri gezmiş olduk-ları, antropolog Michael Harner'in Peru Amazonunda yaşa-yan Konibo Kızılderilileri arasında uygulamış olduğu bir deneyle de kanıtlanmıştır. Amerikan Doğa Tarihi Müzesi 1960'da Harner'i, Koniboları incelemek üzere bir yıl sürecek bir araştırmayla görevlendirmişti; Harner oraya gittikten soma Amazon yerlilerinden kendisine dinsel inançlarını da anlatmalarını istedi. Onlar da kendisine, eğer gerçekten öğ-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

renmek istiyorsa sanrılar yaratan (halüsinojen) ayahuaska, "ruh içkisi" adlı bir bitkiden yapılmış şamanik bir kutsal içkiyi içmesi gerektiğini söylediler. Harner bunu kabul etti, bu acımsı karışımı içtikten sonra, Konibo mitolojisinin tanrılar ve şeytanlarla dolu bir gerçeklik düzeyine beden dışı yolculuk yaptığı bir deneyim geçirdi. Suitkan timsah kafah varlıklar gördü. Göğsünden bir "enerji özünün" yükselip, Mısır figürlerine benzeyen mavi alakarga kafalı adamlarla dolu, burnu canavar biçimli bir gemiye doğru uçuşunu izledi ve kendi ölümü olduğunu düşündüğü ağır ilerleyen bir uyusukluğu duydu.

Ancak, ruhsal yolculuğu sırasında geçirdiği en çarpıcı deneyim, bir grup kanatlı, ejderha benzeri varlığın kendi belkemiğinden yükselmesi idi. Bedeninden dışarı sürüklenip çıktıktan sonra onun önünde, dünyanın "gerçek" tarihi olduğunu söyledikleri görsel bir sahne yansıtılar. Bir tür "düşünce dili" kullanarak gezegen üzerindeki yaşamın oluşum ve gelişiminden kendilerinin sorumlu olduğunu açıkladılar. Anlattıklarına göre, yalnızca insanların içinde değil, tüm yaşamın içinde de onlar bulunuyorlardı ve dış uzayda gizlenen bazı düşmanlardan kaçabilmek için gizlenmek amacıyla dünyayı canlı yaşam biçimleriyle doldürmüşlardı. (Harner bu varlıkları neredeyse DNA biçiminde tammlamış olmasına karşın, o yıllarda, 1961'de DNA hakkında hiçbir bilgisi yoktu.)

Harner, birbirine bağlanan bu görsel sahneler sona erdikten sonra, normalüstü yetenekleriyle tanınmış kör bir Konibo şamanını aradı. Ruhsal dünyaya birçok geziler yapmış bulunan şaman, Harner kendisine bu olayları anlatırken ara sıra başını sallayıp duruyordu, ancak dünyanın gerçek efendileri olduklarını söyleyen ejderha benzeri varlıklardan söz edince, şaman eğlenerek gülümsedi ve "Ah, onlar her zaman böyle söylerler. Ama onlar yalnızca Dış Karanlığın

Efendileri'dir." diye düzeltti.

Harner, "Donup kalmıştım." diyordu. "Bu çıplak ayaklı kör şaman deneyimlediğim her şeyi biliyordu. Bütün bunları, benim içine daldığım gizli dünyaya kendi yapmış olduğu gezilerden biliyordu." Bununla birlikte Harner'in karşılaştığı tek şok bu değildi. Bu deneyimlerini, yakmlarda yaşayan iki Hristiyan misyonere anlattığında onların da, neden söz etmekte olduğunu bildiklerini görerek şaşırıldı. O, sözlerini bitirdikten sonra bu anlattıklarının -bir tanrıtanımaç olan Harner'in asla okumamış olduğu- Vahiy Kitabı'nın belirli bazı bölümlerindeki tanımlarla tıpatıp aynı olduğunu söylediler.⁹⁵ Böylece, yaşlı Konibo samanının belki de, Harner'in sendeleyerek gezinmiş olduğu yerlere daha önce gitmiş tek birey olmadığı anlaşılıyordu. Eski ve Yeni Ahit'lerde tanımlanan peygamberler de içsel bölgelere şamanik yolculuklar yapmış olmalıydı.

Hoş folklorik öğeler ve çekici ama acemi mitolojiler olarak baktığımız şeylerin daha süptil gerçeklik düzeylerine ait haritaların detaylı raporları olma olasılığı var mıdu ? Kalweit'e göre bunun yanıtı vurgulu bir evet'tir. O, "Son yıllarda yapılan araştırmalar sonucunda ölmek ve ölümün yapısı konusunda ortaya çıkan devrim niteliğindeki bulguların ışığında, kabile dinlerine ve onların Ölüler Dünyası hakkındaki kandanna artık 'sınırlı kavramlar' olarak bakamayız." demektedir. "Şamanı (daha ziyade) en güncel ve bilgili psikolog olarak görmek gerekir."⁹⁶

Yadsınamaz Bir Ruhsal Aydınlık

ÖYD gerçekliğinin son bir kanıtı, onu deneyimleyen kişi üzerinde yarattığı değiştirici etkidir. Araştırmacılar, ÖYD'cilerin, öte dünyaya yapmış oldukları yolculuktan sonra hemen her zaman önemli ölçüde değişime uğradıkla-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

rını görmüşlerdir. Onlar bu deneyimden soma daha mutlu, daha iyimser, daha rahat ve maddesel servetle daha az ilgilenmektedirler. Ve hepsinden daha çarpıcı olmak üzere, sevgi kapasiteleri büyük ölçüde artmaktadır. Uzak, soğuk kocalar birden sevecen ve şefkatli olmakta, işkolikler rahatlamaya ve ailelerine daha çok zaman ayırmaya başlamakta ve içe dönük kişiler daha dışa dönükleşmektedirler. Bu değişimler genellikle o denli çarpıcı olmaktadır ki, bu ÖYD'lerini önceden tanıyan insanlar sık sık onların artık tümüyle farklı kişiler olduklarını söylemektedirler. Hatta suçluların da tümüyle değiştiklerini gösteren kayıtlar vardır. Öte yandan, en ateşli ve hırslı vaizlerin bile lanetlenme mesajlarını karşılıksız sevgi ve şefkatle değiştirdikleri görülmüştür.

ÖYD'ciler daha spiritüel insanlar olmaktadır. Bu gizemli yolculuklarından, insan ruhunun ölümsüzlüğüne kesinlikle inanmış olarak ve ayrıca evrenin şefkatli ve zeki olduğu, bu sevgi dolu varlığın her zaman kendileriyle birlikte olduğu gibi derin ve kaka bir duygu ile geri dönüyorlar. Ancak bu farkındalık durumunun, onların dine daha bağlı olmaları sonucunu doğurması gerekmemektedir. Çoğu ÖYD'ci de tıpkı Sri Aurobindo gibi dindarlık ve spiritüellik arasındaki farkın önemini vurgulamakta ve yaşamlarına büyük bir doyunluk getiren şeyin birinci değıd, ikinci seçenek olduğunu öne sürmektedir. Gerçekten de araştırmalar göstermiştir ki, deneyimlerini izleyen günlerde ÖYD'ciler kendi dinsel temellerinin dışındaki fikirlere, örneğin, Doğu dinlerine ve tekrardoğuşa karşı giderek artan açıklık sergilemektedirler.⁹⁷

Bu ilgi genişlemesi çoğu kez diğer alanlara da uzanmaktadır. Örneğin, ÖYD'ciler, bu kitapta söz konusu edilen türdeki konulara, özellikle de psişik fenomenlere ve yeni fiziğe karşı dikkat çekici bir ilgi geliştirmektedirler. Örneğin, Ringin incelediği ÖYD'cilerden biri kamyon şoförüydü ve

HOLOGRAFİK EVREN

geçirdiği deneyimden önce kitaplara ya da akademik ara-yırlara karşı hiçbir ilgisi yoktu. Ancak, geçirdiği ÖYD sırasında bir tümel bilgi vizyonu görmüştü, kendine geldikten sonra bu vizyonun içeriği hakkında hiçbir şey anımsama-makla birlikte, zaman zaman kafasının içinde çeşitli fizik te-rimleri belirmeye başlamıştı. Geçirdiği deneyimden kısa sü-re soma bir sabah kuantum sözcüğünü mırıldandı. Soma gi-zemli bir tavırla, "Max Planck - yakın gelecekte ondan söz edildiğini duyacaksın." dedi; daha soma ara sıra düşüncele-rinin arasından bazı denklem parçaları ve matematik simge-ler geçmeye başladı.

Adam ve kansı kuantum sözcüğünün ne anlama geldi-ğini ya da (dünya çapında, kuantum fiziğinin kurucu babası olarak kabul edilen) Max Planck'm kim olduğunu bilmiyor-lardı. Sonunda adam bir kütüphaneye gidip ansiklopediler-de bu sözcüklere baktı. Anlamsız sözler gevelememiş oldu-ğunu anlayınca açgözlülükle okumaya başladı, yalnızca fi-zik konusundaki kitapları değil, parapsikoloji, metafizik ve yüksek şuur konularındaki kitapları da okuyordu. Hatta üniversitelerden birinde, fizik derslerine kayıt yaptırdı. Adamın karısı Ring'e bir mektup yazarak kocasında ortaya çıkan değişikliği anlattı:

"Bazen, kendi yaşantımızda daha önce hiç duymamış olduğu bir sözcük söylüyor -bu bazen yabancı bir dile ait bir sözcük olabiliyor- ama soma bu sözcüğün... ışık kuramı' ile ilgili olduğunu öğreniyor... ışıktan daha hızlı hareket edebi-len bir şeylerden söz ediyor ve böyle şeyleri benim anlaya-bilmem zor... Fizik konusundaki bir kitabı çekip aldığında orada yazılanları, hatta daha fazlasını zaten bildiğini anlı-yor..."⁹⁸

Adam geçirdiği deneyimden sonra, ÖYD'cilerin çoğu gibi çeşitli psişik yetenekler geliştirmeye de başlamıştı. 1982'de, Michigan Üniversitesinde psikiyatrisi olarak görev

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

yapan ve IANDS'nin araştırma direktörü olan Bruce Greyson, bu konuda altmış dokuz ÖYD arasında yaptığı anket sonrasında değerlendirdiği tüm psişik ve psi ile ilgili fenomenlerde gerçek bir artış olduğunu saptamıştır." Aslında Idaho'lu bir ev kadını olan ve başından değişim yaratan bir ÖYD geçtikten sonra kendisi de bir ÖYD araştırmacısı olan Phyllis Atwater, düzinelerce ÖYD'ciyle konuştuktan sonra aynı bulguları elde etmiştir. Atwater, "Telepati ve şifa gücü sık sık ortaya çıkıyordu," demektedir, "geçmiş yaşamı anımsama" da öyle. Zaman ve mekân duruyor ve gelecekteki bir sahneyi ayrıntılarıyla yaşıyorsunuz. Daha sonra da o olay yaşandığında, bunu anımsıyorsunuz.¹⁰⁰

Moody böylesi bireylerin uğradığı önemli ve olumlu kimlik değişikliklerinin, ÖYD'lerin, gerçekliğin ruhsal düzeylerine yapılan gerçek birer yolculuk olduğunun en zorlayıcı kanıtlarını oluşturduğuna inanıyor. Ring de bu görüşe katılmaktadır: "(ÖYD'nin özünde) kesin ve yadsınamaz bir ruhsal parlaklık görüyoruz," demektedir, "bu ruhsal öz öylesine korkutucu ve ezicidir ki, kişi derhal ve sonsuza dek tümüyle yeni bir varlık biçimine girmektedir."¹⁰¹

ÖYD araştırmacıları, bu boyutun ve insan ırkının ruhsal unsurunun varlığını kabul eden tek bilimsel grup değildir. Uzun yıllardır meditasyon yapmakta olan Nobel ödüllü Brian Josephson da gerçekliğin, meditasyon yoluyla geçilebilecek ve belki ölümden sonra da gidilecek daha süptil düzeyleri olduğuna inanmaktadır.¹⁰²

Biyolojik ölümün ötesindeki yaşam konusunda Georgetown Üniversitesinde gerçekleşen ve ABD Senatörü Claiborne Pell ile fizikçi Paul Davies'in de katılmış olduğu 1985 yılındaki bir sempozyumda benzer bir açık görüşlülük sergilendi. "Şimdiye dek hepimiz, en azından insan varlığı söz konusu olduğunda, zihnin maddenin bir ürünü olduğu ya da daha doğrusu zihnin maddeden (özellikle beynimizden)

HOLOGRAFİK EVREN

ötürü anlam kazanmakta olduğu konusunda anlaşmaktaydık. Kuantum ise, maddenin ancak zihinle birleştiğinde somut ve tümüyle tanımlanmış bir varlık kazandığını öğretiyor. Açıkçası, eğer zihin öz olmaktan çok biçim ise, birçok farklı görünüşler ortaya koyma yeteneğine sahip demektir."¹⁰³

Sempozyuma katılanlardan biri olan psikonöroimmunolog Candace Pert de bu düşünceye katılıyordu; kendisi, "Sanıyorum, bilginin beyinde depolandığını kavramak önemlidir ve bu bilginin kendisini başka bir alana dönüştürebileceğini düşünebiliyorum. Kendisini oluşturan moleküller (yığını) tahrip olduktan sonra bilgi nereye gitmektedir? Madde ne yaratılabilir, ne de yok edilebilir ve belki biyolojik bilgi akışı ölümle birlikte ortadan yok olup gitmiyordur, o başka bir alana geçirilmek zorundadır." demektedir.¹⁰⁴

Bohm'un saklı gerçeklik düzeyi adını verdiği şeyin mistikleri çağlar boyunca yüceltmış ruhsal aydınlık kaynağı - ruhsal âlem olması olası mıdır? Bohm'un kendisi de bu fikri reddetmez. Saklı düzene "aynı biçimde, İdealizm, Ruh, Şuur adı da verilebilir" der tipik bir serinkanlılıkla, "Bu ikisinin - ruh ve maddenin- ayrılığı bir soyutlamadır. Temel, her zaman için bir olmuştur."¹⁰⁵

Işık Varlıklar Kimdir?

Yukarıdaki özler teologlar tarafından değil de fizikçiler tarafından söylenmiş olduğu için kişi, Ring'in ÖYD'cileri tarafından sergilenen yeni fiziğin daha derin bir şeylerin işareti olup olmadığını merak ediyor. Fizik eğer Bohm'un önerdiği gibi, bir zamanlar "mistiklere özel" olan alanlara baskınlar yapmaya başlamışsa, bu saldırılar acaba ölüme yakın alan-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

larda yerleşmiş bulunan varlıklar tarafından zaten beklenmekte olan bir olgu olabilir miydi? ÖYD'cilerin bu bilgiye karşı doymak bilmez bir açlık duymalarının nedeni nedir? Acaba onlar tüm insan ırkı adına bilim ve ruhsallığı yakın bir gelecekte birlikte akacakları olgusuna ön hazırlık mı yapmaktadırlar?

Bu olasılığı biraz sonra inceleyeceğiz. Önce başka bir soru sormamız gerekiyor: Eğer bu daha yüksek boyutların varlığı artık tartışılmayacaksa, o zaman bunun parametreleri nedir? Daha açık söylemek gerekirse, bu alanda yerleşmiş varlıklar kimdir ve oluşturdukları toplum -ya da kurdukları uygarlık diyebilir miyiz- nasıl bir şeydir?

Kuşkusuz bu yamtlanması zor bir sorudur. Whitton, iki yaşam arasında bulunmuş kişileri sorgulayarak danışmanlık yapan varlıkların kimliğine bir yanıt bulmaya çabaladıysa da ele geçirebildiği yanıtı anlaşılabilir bulmuştu. Bu konuda, "Süjelerimin verdiği izlenim -soruyu yanıtlayabilenlerin elbet- onların buradaki enkarnasyon halkasını tamamlamış varlıklar olduğu yolundaydı." demektedir.¹⁰⁶

Monroe ise, içsel âleme yüzlerce yolculuk yaptıktan ve bu konuda, diğer düzinelerce yetenekli BDD'ci ile görüşmeler yaptıktan sonra, elleri boş dönmüştür. O da gözlemini şöyle belirtmektedir: "Her ne olurlarsa olsunlar (bu varlıklar) kişide tam güven uyandıran bir dost sıcaklığı yaymayı başarıyorlar. Düşüncelerimizi algılamak onlar için inanılmaz kolaylıkta." Ve "tüm dünya ve insanlık tarihini en ince ayrıntılarına kadar biliyorlar." Ancak iş sonuç olarak bu fizik ötesi varlıkların kimliğine gelince Monroa da bu konudaki bilgisizliğini itiraf ediyor ve onların en önemli görevlerinin "ilişkide buldukları insanların iyiliği konusunda endişelenmek" olduğunu belirtiyor.¹⁰⁷

Bu daha süptil âlemlerin uygarlığı hakkında söylene-

HOLOGRAFİK EVREN

cek çok fazla bir şey yok, ancak dünyadan orayı ziyaret edebilme ayrıcalığına sahip olmuş tüm kişiler, orada birçok geniş ve göksel güzellikte kentler gördüklerini bildirmişlerdir. ÖYD'ciler, yoga ustaları ve ayahuasca kullanan şamanlar; hepsi de, bu gizemli metropollerden şaşılmalı bir tutarlılıkla söz etmektedirler. On ikinci yüzyü sufileri ise oraları o denli iyi biliyorlardı ki bu kentlerden birçoğunun adım bile vermişlerdi.

Bu büyük kentlerin en dikkate değer özelliği parlak bir aydınlık içinde olmalarıydı. Ayrıca mimarîlerinin çok farklı ve yüce bir güzellikte olduğunu anlatmışlar ve bu saklı boyutların diğer özellikleri konusunda olduğu gibi görkemlerini anlatmakta da sözcüklerin yetersiz kaldığını söylemişlerdir. Swedenborg, böylesi kentlerden birini anlatırken bu kentin, "mimarîsinin sersemletici çizgilere sahip olduğu ve kişiyi, buranın sanatın kendi yuvası ve kaynağı olduğunu düşünmeye yöneltecek güzellikte olduğunu" belirtmiştir.¹⁰⁸

Bu kentleri ziyaret etmiş olan kişiler sık sık, buralarda olağanüstü sayıda okul ve bilgi arayışıyla ilgili diğer yapılar bulunduğunu söylemişlerdir. Whitton'un süjelerinden çoğu, iki yaşam arasındaki durumda bulunduğu sırada, öğrenim gereçleri, kütüphaneler, seminer salonlarıyla dolu geniş yapılarda, en azından, bir süre yoğun çalışma içine girmiş olduklarını anlatmışlardır.¹⁰⁹ ÖYD'cilerden pek çoğu kendilerine "okullar", "kütüphaneler" ve "yüksek öğrenim sağlayan kuruluşlar" gösterilmiş olduğunu da bildirmişlerdir.¹¹⁰ On birinci yüzyıl Tibet metinlerinde de "zihnin saklı derinliklerine" yolculuk yapmak yoluyla ulaşılabilen öğrenime adanmış büyük kentlerle ilgili göndermeler bulunmaktadır. California'daki Berkeley Üniversitesinde Sanskritçe öğretmeni olan Edwin Bernbaum, James Hilton'un yazdığı ve içinde Şangri-La adındaki kurmaca toplumdan söz ettiği *Lost Horizon* (Yitik Ufuklar) adlı romanının da bu Tibet me-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

tinlerinden birinden alındığına inanmaktadır. (*)¹¹¹

Tek sorun, imajinatif bir ortamda böylesi tanımların fazla anlam taşımamasıdır. Kişi, ÖYD'cilerin karşılaştıkları görkemli mimarî yapıların gerçek mi yoksa yalnızca kişisel fanteziler mi olduğu konusunda asla emin olamaz. Örneğin, hem Moody hem de Ring bazı ÖYD'cilerin, ziyaret etmiş oldukları yüksek öğrenim yapılarının yalnızca bilgiye adanmış yapılar olmakla kalmayıp, sözcüğün tam anlamıyla bilgiden yapılmış olduğunu bildirmişlerdir.¹¹² Bu garip sözler, bu büyük yapıara yapılan ziyaretlerde belki de insan algılarının çok ötesindeki bir şeyle karşılaşmakta olduğunu düşündürmektedir -bu belki, cardı ve dinamik bir saf bilgi bulutu ya da Pert'in deri sürdüğü gibi, bugün başka bir âleme döndükten sonra nasd bir biçim aldığıyla ilgili bir şeydir- bu durumda insan zihninin yapabileceği tek şey, bu sözleri bir yapı ya da kütüphane hologramı olarak tasarımılamaktır.

Aynı şey, kişinin süptü boyutlarda karşıdaştığı varlıklar için de söz konusudur. Görünüşlerine bakarak onların ne olduklarına karar veremeyiz. Örneğin, çağımızın en tanınmış durugörü medyomu ve olağan dışı yetenekli bir BDD'ci olan

(*) Tüm lise ve üniversite yıllarımda, rüyalarımda çok canlı olarak ve sık sık yüce ve dünya ötesi bir yerde bulunan garip güzellikteki bir üniversitede ruhsal konulardaki sınıflara devam ettiğimi görürdüm. Bunlar okula gitmekle ilgili endişeli rüyalar değildi, inanılmaz hoşluktaki uçuş rüyalarıydı. Bu rüyalarda ağırlığımı yitirmiş bir durumda yüzerken insan enerji alanları ve tekrardoğuş üzerine dersler izlerdim. Bu uçuşlarım sırasında bazen bu yaşamda tanıdığım, ama artık ölmüş bulunan kişilerle, hatta kendilerini doğmak üzere olan ruhlar olarak tanıtan kişilerle karşılaşırđım. İşin ilginç, dünyada da böyle rüyalar gören normalüstü psişik yeteneklere sahip pek çok kimseye rastlamışımđır. (Bunlardan biri Jim Gordon adında yetenekli bir Teksaslı durugörü medyomuydu, geçirdiği deneyimlerden aklı o denli karışmıştı ki, şaşkına dönen annesine sık sık okula, biri gündüzleri diğer çocuklarla birlikte, diğer de geceleri uyurken, olmak üzere niçin iki kez gitmek zorunda olduğunu sorup duruyordu.) Burada, Monroe ve diğer birçok BDD araştırmacısının, uçuş düşlerinin aslında çok az anımsanabilen BDD'ler olduklarına inandıklarını belirtmeliyim ve bu da belki bazılarımızın bu ruhsal okulları yaşarken bile, en azından, ziyaret etmekte olup olmadığımı merak etmeme yol açıyor. Bu kitabı okuyanlar arasında böylesi deneyimleri olanlar varsa, bunları duymak beni çok ilgilendirecektir. (Yazarın bu notuna Ruh ve Madde Yayınları olarak bizler de ortak olacağız.)

İrlandalı George Russell, "içsel dünya" adını verdiği ortama yaptığı yolculuklarda birçok "ışık varlık"la karşılaşmıştır. Kendisiyle yapılan bir röportaj sırasında bu varlıkları tanımlaması istenince şöyle demiştir:

"İlk gördüğüm varlığı ve görünüşünü çok iyi anımsıyorum: Önce göz kamaştırıcı bir ışık gördüm, sonra bu ışığın bedeni yarı saydam ya da yanar döner havadan yapılmış gibi görünen uzun boylu bir figürün yüreğinden gelmekte olduğunun farkına vardım. Bu varlığın tüm bedeni boyunca, merkezinin yürekte olduğu gözlenebilen parlak bir elektrik alevi dolaşıyordu. Bu varlığın, başının çevresinde ve tüm bedenine canlı altın şeritleri gibi yayılan ışıklı dalgalı saçlarının arasında kanat benzeri yanan auralar vardı. Işık sanki varlıktan dışarı taşıyor, her yöne dağılıyordu; bu görüntünün bende yarattığı etki olağanüstü bir hafiflik, neşe ya da vecd hissiydi."¹¹³

Öte yandan Monroe, bir süre için bu fizik ötesi varlıklardan birinin huzuruna çıktığında, varlığın görünüşünü ortadan kaldırdığım anlatıyor ve hiçbir görüntü algılamamakla birlikte "varlığın kendisi olan bir ışığa" sezmeye devam ettiğini söylüyor.¹¹⁴ Yine, "İçsel boyutlara yolculuk yapan bir kimse, orada bir ışık varlıkla karşılaştığında bu bir gerçeklik mi, yoksa yalnızca kişisel bir fantezi midir?" sorusu sorulabilir. Kuşkusuz yanıt, her ikisi de olacaktır, çünkü holografik bir evrende tüm görünüşler illüzyondur, şuurla bulunduğu ortam arasındaki karşılıklı etkileşimden oluşan hologram benzeri imgelerdir; ancak Pribram'ın da belirtmiş olduğu gibi illüzyonlar orada bulunan bir şeyi temel alır. Tıpkı, bize belirgin biçimde gözükse ama kaynağı daima tanımlanamaz, saklı düzende olan bir evrende karşımıza çıkan diğer ikilemler gibi.

Zihnimizin öteâlemde oluşturduğu hologram benzeri imgelerin, en azından, orada bulunan bir şeylerle yakınlık

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

sergilediği olgusunu kabul edebiliriz. Bedensiz bir saf bilgi bulutuyla karşılaştığımızda, bunu bir okula ya da bir kütüphaneye dönüştürürüz. Bir ÖYD'ci bir sevgi - nefret ilişkisi yaşamış olduğu bir kadınla karşılaştığında onu yarı gül, yan kobra olarak görür, bu yine o kadının karakterinin özünü taşıyan bir simgedir; bu süptil âlemlerde yolculuk yapanlar yardımsever fizik ötesi şuurlarla karşılaştıklarında onları aydınlık ve meleğimsi varlıklar olarak görür.

Sonuç olarak bu varlıkların kimliklerinin ne olduğuna gelirsek, davranışlarına bakarak onların bizden daha yaşlı, akıllı ve insan türüne karşı derin ve sevgi dolu bir bağlılığa sahip varlıklar oldukları sonucunu çıkartabiliriz, ancak bundan ötesi yanıtız kalmakta ve bu varlıkların tannlar mı, melekler mi, yoksa tekrardoğuş döngüsünü tamamlamış insanların ruhları mı ya da insanî mukayeseleri tümüyle aşan bir şey mi oldukları bilinmemektedir. Bu konuda daha fazla düşünce ileri sürmek algı sınırlarımızı aşmak olur ve bu da, binlerce yıllık insanlık tarihi boyunca çözülemeyen bir soruyla boş yere uğraşmak olacağı gibi, aynı zamanda Sri Aurobindo'nun, ruhsal anlayışların dinsel anlayışlara dönüştürülmemesi konusunda yaptığı uyarıyı da görmezden gelmek anlamına gelir. BiÜm kamt birikimini artırdıkça, bu sorunun da açıklığa kavuşacağına kuşku yoktur, ancak o zamana dek bu varlıkların kim ya da ne oldukları sorusu yanıtız kalacaktır.

Omnijektif Evren

Öteâlem, inançlarımızdan ötürü oluşan hologram benzeri görünümümlerle karşılaştığımız tek âlem değildir. Zaman zaman kendi varlık düzeyimizde de böylesi deneyimler yaşamakta olduğumuzdan söz edilebilir. Örneğin, filozof Michael Grosso, Bakire Meryem'in mucizevî bir biçimde belir-

HOLOGRAFİK EVREN

melerinin insan ırkının kolektif inançlarından doğan hologram benzeri yansımalar olduğuna inanmaktadır. 1879 yılında İrlanda'da, Knock'ta ortaya çıkan "Meryemsi" görüntü, Meryem Ana'nın en ünlü ve özellikle holografik çeşniye sahip belirmelerinden biridir. Bu olayda on dört kişi, panlayan ve ürkütücü biçimde hareketsiz üç figür görmüştü, bunlar Meryem, Yusuf ve Vaftizci Yahya'dan (onu hemen tanımışlardı, çünkü yakındaki bir köyde bulunan heykeline çok benziyordu) oluşan bu üç figür yerel kilisenin yanındaki bir çayırda duruyorlardı. Bu parlak ışıklar içindeki figürler o denli gerçektir ki, tanıklar yaklaştılar, Vaftizci Yahya'nın elindeki kitabın üzerindeki yazıya bile okunabiliyordu. Ancak kadınlardan biri Meryem'i kucaklamak isteyince kolları boş havayı sardı. "Bu figürler öylesine dolu ve canlıydılar ki, ellerimin, gözümün o denli sade ve açıkça belirgin görünen bir şeyi neden hissetmediğini anlayamadım." diye yazıyordu kadın sonradan.¹¹⁵

Aynı derecede ünlü başka bir holografik Meryemsi görüntü de Meryem'in Mısır'daki Zeytun'da belirmesidir. Görüntüler 1968'de iki Müslüman otomobil tamircisinin, Kahire eteklerindeki yoksul mahallelerinde bulunan Kıpti kilisesinin merkez katedralinin çıkıntısında ışıklı bir Meryem görüntüsü görmeleriyle başladı. Daha somaki üç yıl boyunca Meryem, Yusuf ve İsa'dan oluşan üç boyutlu imgeler her hafta İdlisenin üzerinde görünür olmuştu, bazen altı saat boyunca havada, boşlukta dalgalanıp duruyorlardı.

Knock'daki figürler gibi kımiltısız değildi, tam tersine Zeytun'daki görüntüler ortalıkta dolaşüyor, düzenli olarak kendilerini görmeye gelen kalabalıklara el sallıyorlardı. Bununla birlikte onların da birçok holografik nitelikleri vardı. Görüntüleri her zaman parlak bir ışık çakışıyla ortaya çıkıyordu. Kendi frekans formundan dönüşerek yavaşça odak noktasma doğru ilerleyen hologramlar gibi önceleri herhan-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

gi bir biçime sahip değilken giderek insan biçimi alıyorlardı. Kendilerine genellikle, "saf ışıktan oluşan" kumrular eşlik ediyordu, bunlar kalabalığın üzerinden geniş bir alan içinde süzülüyorlar ama asla kanat çırpıyorlardı. En üginci, üç yü boyunca süren bu gösteriye karşı duyulan ilgi sönmeye başlayınca bu görüntülerin de sönmeye başlamasıydı. Giderek sönlükleştiler; son birkaç görünümüleri sırasında artık iyiden iyiye, ışıklı sis bulutlarına dönüşmüşlerdi. Bununla birlikte zirvede oldukları sırada sözcüğün tam anlamıyla yüz binlerce tanık tarafından izlenmiş ve fotoğrafları çekilmişti. Grosso, "Bu insanların birkaçıyla görüştüm; insan, onların gördükleri şeyi anlatırken kullandıkları sözcüklere bakacak olursa, bu insanların bir tür holografik projeksiyondan söz ettiklerini düşünmekten kendini alamaz." demektedir.¹¹⁶

Grosso, ilham verici kitabı *The Final Choice'da* (Son Seçim) kanıtları inceledikten sonra böylesi görüntülerin tarihsel Meryem'in belirmeleri olmayıp, gerçekte kolektif şuur dışı tarafından oluşturulan psişik hologramlar olduğuna inandığını söylemektedir. İlginçtir ki, bu Meryemsi görüntülerin hepsi sessiz kalmamakta ve bazıları, Fatima ve Lourdes'de olduğu gibi konuşmaktadır; verdikleri mesaj ise değişmez biçimde, biz ölümlüler davranış tarzımızı değiştirmeyecek olursak çok yakında kıyamet kopacağı konusundaki uyarılar niteliğindedir. Grosso bütün bunları insanlığın kolektif şuur dışısının, çağdaş bilimin insan yaşamı ve dünyanın ekolojisi üzerindeki şiddetli saldırısından ötürü derinden etkilenmekte olduğunun bir kanıtı olduğu biçiminde yorumlamıştır. Kolektif rüyalarımız, özünde, bizleri kendi kendimizi yok etmemiz olasılığına karşı uyarmaktadır.

Diğerleri, Meryem inancının, bu yansımaların yaratılmasına neden olan itici güç olduğu inancındadırlar. Örneğin Rogo, 1925'de, Zeytun görüntülerinin yer aldığı bu Kıpti kilisesi yapılmaktayken, kilisenin yapılmasından sorumlu

HOLOGRAFİK EVREN

hayırseverin rüyasında Meryem'i görmüş ve Meryem'in kendisine, kilise biter bitmez orada görüneceğini bildirmiş olduğuna işaret etmektedir. Gerçi kararlaştırılan tarihte görünmemiştir ama, bu kehanet cemaatçe çok iyi biliniyordu. Böylece, "eninde sonunda bu kilisede bir Meryem görüntüsünün yer alacağı kırk yıldan beri beklenmekteydi," diyor Rogo. "Bu bekleyiş giderek kilisenin içinde Meryem'in psişik bir 'taslağını' biçimlendirmiş olabilir ya da başka bir deyişle, Zeytinluların düşünceleri tarafından oluşturularak giderek biriken bir psişik enerji havuzu 1968'de o denli yüksek bir ivme kazanmıştı ki sonunda Bakire Meryem görüntüsü fiziksel gerçekliğe dönüştü."¹¹⁷ Daha önceki yazılarımda ben de Meryem görüntüleriyle ilgili benzer bir açıklama önermişim.¹¹⁸

Bazı UFO'ların da bir tür hologram benzeri fenomen olduğu konusunda kanıtlar vardır. 1940'larda, insanlar başka gezegenlerden geldiğini düşündükleri uzay cisimleri görmüş olduklarını bildirmeye başlayınca, bu raporları derinlemesine inceleyen araştırmacılar, içlerinde hiç değilse bazılarının göründükleri gibi -bizden daha ileri olan dünya dışı olası uygarlıklardan gelen zeki varlıklarca yönetilen araçlar-olabileceklerini anladılar. Bununla birlikte, UFO görenlerin -özellikle de UFO'ların içindekilerle ilişki kurduğunu ileri sürenlerin- sayısı giderek artıp veriler birikmeye başlayınca, araştırmacıların çoğu bu sözde uzay araçlarının gerçekte dünya dışı kaynaklı olmadığına karar vermişlerdir.

Dünya dışı olmadıklarıyla ilgili işaretler taşıyan böylesi fenomenlerin özellikleri şöyledir: Önce, birçok görüntüler alınmıştır; UFO'larla ve onları kullananlarla, sözcüğün tam anlamıyla binlerce kez karşılaşılmış ve bunlar belgelenmiştir; bunlar sayıca o denli çoktur ki, bunların hepsinin gerçekten diğer gezegenlerden gelen ziyaretçiler olduğuna inanmak zorlaşır. İkincisi, UFO'dan çıkanlar genellikle, ger-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

çek bir dünya dışı yaşam biçiminde olması beklenen özelliklere sahip değildir; içlerinden çoğu nefes alabülen, dünyadaki virüslere yakalanmaktan korkmayan, dünyanın yerçekimine ve güneşin elektromanyetik ışınlarına karşı çok iyi uyum sağlamış, yüzlerinde ayırt edilebilir duygusal ifadeler sergileyebilen ve bizim dilimizi konuşan insanımsı varlıklar olarak tanımlanmıştır; tüm bunlar olasıdır, ancak gerçekten dünya dışı olan varlıkların özelliklerine pek benzememektedir.

Üçüncüsü, bunlar hiç de dünya dışı ziyaretçiler gibi davranmamaktadırlar. Herkesçe bilinen Beyaz Saray gibi bir yerin bahçesine inmek yerine, çiftçilere ve motorları bozulan kişilere görünmektedirler. Jetleri kovalamakta ama saldırmamaktadırlar. Düzinelerce ve bazen yüzlerce tanığın kendilerini görebilmesi için gökyüzünde dolaşıp durmakta, ancak resmî bir ilişkiye geçmeye hevesli görünmemektedirler. Ve genellikle, bireylerle ilişkiye geçtiklerinde davranışları mantıksız gibi görünmektedir. Örneğin, bunların tipik bir ilişki kurma biçimi kişileri bir tür tıbbî incelemeden geçirmektir. Tartışılabilir olmakla birlikte, dış uzayda akıl almaz uzaklıkları aşıp dünyamıza gelebilecek teknolojiye sahip bir uygarlığın bu gibi bilgileri herhangi bir fiziksel ilişkiye, en azından, bu gizemli fenomenin kurbanları gibi görünen bunca insanı ele geçirmelerine gerek olmadan alabilmesini sağlayacak araçları olması gerekir.

Sonuç olarak en ilginç, UFO'larm fiziksel nesnelere gibi davranmamasıdır. Radar ekranlarında, büyük bir hızla yol almaktayken birden doksan derecelik açılarla dönebildikleri izlenmiştir -bu, fiziksel bir nesneyi parçalayabilecek bir harekettir. Büyüklük, renk, hatta biçim değiştirebiliyor, birden yok olabiliyorlar (bu özellikler içindeki varlıklar için geçerlidir). Sözün kısası, davranışları fiziksel bir nesneden beklenen özelliklerden çok, bu kitapta artık bir ölçüde tanı-

HOLOGRAFİK EVREN

mış olduğumuz bir şeyin özelliklerini ammsatıyor. Dünyanın en saygın UFO araştırmacılarından biri olan ve *Üçüncü Türden Yakın Karşılaşmalar* filmindeki LaCombe karakterine modellik etmiş bulunan astrofizikçi Dr. Jacques Vallee bir süre önce, "Bu, bir imge ya da holografik bir yansımadan beklenecek bir davranıştır." demiştir.¹¹⁹

UFO'larm fizik ötesi ve hologram benzeri nitelikleri giderek daha çok ortaya çıkmaya başladıkça, bazı araştırmacılar bunların diğer yıldız sistemlerinden gelen varlıklar olmaktan çok, başka boyutlardan ya da başka gerçeklik düzeylerinden gelen ziyaretçiler olduğu sonucuna varmaya başlamıştır (tüm araştırmacıların bu görüşte olmadıkları ve bazılarının hâlâ UFO'ların dünya dışı kaynaklı olduklarına inanmakta olduğunu belirtmeyi önemli sayıyorum). Bununla birlikte, bu açıklama fenomenin diğer garip görünüşlerini, örneğin, UFO'larm niçin resmî ilişkilere geçmedikleri ve böylesi soyut davranışlarda bulduklarını vb. açıklamakta yetersiz kalmaktadır.

Gerçekten de boyut dışı açıklamasının -en azından başlangıçta ifade ettiği terimler açısından- yetersiz kalması, UFO fenomeninin daha olağan dışı görünüşlerinin gündeme gelmesiyle birlikte daha da belirginleşmiştir. Bunlardan en şaşırtıcı olan, UFO'larla karşılaşma olaylarının nesnel bir deneyim olmaktan çok, sübjektif ve psikolojik bir deneyim olduğu konusunda giderek artan kanıt birikimidir. Örneğin, kayıtlara geçmiş ve en iyi belgelenmiş UFO'larca kaçırılma olaylarından biri olan Betty ve Barney Hill'in "yanda kalan yolculukları"nın şu ünlü öyküsü, her yönüyle gerçek bir dünya dışı ilişki gibi görünmekle birlikte tek bir noktada aksamaktadır. Bu da, UFO komutanının bir Nazi üniforması içinde olmasıdır; Hill'leri kaçırmanın gerçekten dünya dışı uygarlıklardan gelen ziyaretçiler olduğu kabul edilecek olursa bu ögenin hiçbir anlamı yoktur; ancak, eğer bu psiko-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

lojik yapılı bir olaysa ve bir rüya ya da halüsinasyonsa, genellikle belirgin simgeler ve mantığa ters düşen çatlaklar içeren deneyimlere daha yakınsa, o zaman bundan bir anlam çıkabilir.¹²⁰

Diğer UFO görme olaylarının karakteri daha da gerçeküstü ve düşseldir. Ve bu konudaki metinlerde, UFO varlıklarının tanıklara soyut şarkılar söyledikleri ya da garip nesnelere (örneğin patatesler) fırlattıkları görülmektedir; dürüstçe, UFO gemilerine kaçırılmakla başlayan öyküler, bir dizi Dante'vari gerçeklikten geçerek yapılan halüsinojen yolculuklarla son bulmaktadır; ve bazı öykülerde de insana benzer yapıda olan dünya dışı ziyaretçiler kuşlara, dev böceklerle ve diğer bir dizi tutarsız yaratık hayallerine dönüşmektedir.

1959'da ve bu kanıtların çoğu daha biraraya gelmemişken, UFO'larm bu psikolojik ve arşetipik öğeleri Cari Jung'u, "uçan daireler" in gerçekte insan kolektif şuur dışınının bir ürünü olduğunu ve bir tür çağdaş mitin oluşma yolunda bulunduğunu söylemeye yöneltmiştir. 1969'da, UFO deneyimlerinin bu mitsel boyutu daha da açığa çıktıkça, Vallee bu gözlemi bir adım daha ileri götürdü. *Passport to Magonia* (Magonia'ya Pasaport) adlı anıtsal kitabında, UFO'lann yeni bir fenomen değil, gerçekte yeni bir kılığa bürünmüş çok eski bir fenomen olduğunu ileri sürmüş ve Avrupa ülkelerindeki cüceler ve perilerin tanımlarından başlayarak, Orta Çağdaki melek betimlemelerinden, Yerli Amerikan efsanelerindeki doğaüstü varlıklara dek çeşitli folklorik geleneklerle olan benzerliklerinden söz etmiştir.

Vallee, UFO varlıklarının akıl dışı davranışlarının, Kelt efsanelerindeki cüceler ve perilerin İskandinav tanrılarının ve Amerikan Yerlilerinin şakacı figürlerinin hıznır davranışlarıyla aynı olduğunu söylemektedir. Altlarında yatan temel karaktere indirgendiğinde tüm bu fenomenlerin aynı

HOLOGRAFİK EVREN

canlı ve engin bir şeyin, görünüşünü içinde bulunduğu kültür ve zaman sürecine uyduran, ama insan ırkıyla uzun, çok uzun bir süredir birlikte olan bir şeyin parçası olduğu ortaya çıkmaktadır. Nedir bu şey? *Passport to Magonia* (Magonia'ya Pasaport) adlı eserinde Vallee buna özlü bir yanıt vermemekte ve bunun zeki, zamandan bağımsız ve tüm mitlerin temeli olan bir fenomen olduğunu söylemektedir.¹²¹

O hâlde UFO'larla ilgili fenomen nedir? *Passport to Magonia* (Magonia'ya Pasaport) adlı kitabında Vallee, bunun bir olağan dışı ileri insan ötesi zekânın ifadeleri olabileceği olasılığını göz ardı etmememiz gerektiğini ileri sürüyor. Bu bizi öylesine aşan bir zekâdır ki, sahip olduğu mantık bize saçma gibi gelmektedir. Ancak, eğer bu doğruysa, Mircea Eliade'den Joseph Campbell'e dek tüm mitoloji uzmanlarını, mitlerin insan ırkının organik ve gerekli bir ifade biçimi, dil ve sanat kadar kaçınılmaz bir insan yan ürünü olduğu konusunda varmış oldukları sonuca nasıl yaklaşmalıyız? Kolektif insan psişesinin, mitleri, yalnızca başka bir zekâyâ tepki olarak geliştirmiş olabilecek denli çorak ve yavan olduğunu gerçekten kabul edebilir miyiz?

Ve yine, eğer UFO'larla ilgili fenomen yalnızca psişik yansımalarsa, geride bıraktıkları fiziksel izleri, çember biçiminde yanmış otlar ve yere kondukları yerlerdeki derin işaretleri, radar ekranlarındaki yanılması olanaksız işaretlerini, üzerlerinde tıbbî inceleme yaptıkları kişilerin bedenlerindeki çizik ve kesik izlerini nasıl açıklayabiliriz? 1976'da yayımlanmış bir makalemde, temelden yanlış olan bir gerçeklik resmini çivileme çabasında olmamız nedeniyle bu gibi fenomenleri sınıflamanın zor olduğuna değinmiştim.¹²² Ben, kuantum fiziğinin bize göstermiş olduğu gibi zihin ve maddenin kaçınılmaz bir biçimde birbiriyle kenetlenmiş olduğu kabul edilecek olursa, UFO'larla ilgili fenomenin sonuç olarak, psikolojik ve fiziksel dünya arasındaki bu bölünmezli-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

ğın bir başka kanıtı olduğunu düşünüyorum. Bunlar gerçekten de kolektif insan psişesinin bir ürünüdür, ancak aynı zamanda oldukça gerçektir. Başka bir deyişle onlar, insan ırkının henüz yeterli derecede kavramayı başaramadığı bir şeydir: Ne öznel (sübjektif) ne de nesnel (objektif) olmayan, ama "omnijektif..." -bu benim, bu olağan dışı varlık durumuna değinmek için bulduğum bir terimdir (o sırada Corbin'in, sufilerin mistik deneyimlerinin söz konusu olduğu, aynı bulanık gerçeklik durumunu tanımlamak için imajinatif terimini bulmuş olduğundan haberim yoktu).

Bu görüş araştırmacılar arasında hayli yaygındır. Ring geçenlerde yazdığı bir makalesinde, UFO görmenin imajinal bir deneyim ve yalnızca bireylerin ÖYD'ler esnasında deneyimlemiş oldukları zihin tarafından yaratılmış (ama gerçek) dünyalara değil, aynı zamanda samanların daha süptil boyutlara yaptıkları yolculuklar sırasında karşılaştıkları mitsel gerçekliklere de benzemekte olduğunu öne sürmüştür. Sözün kısası bunlar gerçekliğin çok katlı ve zihin tarafından üretilen bir hologram olduğunun bir diğer kanıtıdır.¹²³

Ring, "Bu farklı deneyimlerin gerçekliğini onur duyarak kabul etmeye ve aynı zamanda büyük bölümüyle, çeşitli kategorilerdeki bilim adamları aracılığı ile incelemiş olduğum alanlar arasındaki bağlantıyı görmeme izin veren görüş açısına giderek daha çok çekilmekte olduğumu görüyorum." demiştir. "Şamanizm antropolojinin içine atılma eğilimindedir. UFO'lar ufoloji - her neyse onun içine atılmak eğilimindedir. ÖYD'ler parapsikologlar ve tıp adamları tarafından incelenmektedir. Ve Stan Grof da psikodelik (uyuşturucu ilaçlarla oluşturulan şuur kaymalarına ait) deneyimleri bir kişilik ötesi psikoloji perspektifinden incelemektedir. Sararım, imajinatif görüşünün, bu farklı türdeki deneyimlerin arasındaki bağlantıları ve birlikteliği görebilmemizi sağlayacak perspektif olduğunu ve holografik modelin de böyle

HOLOGRAFİK EVREN

olduğunu hâlâ kanıtlayabileceğini ummak için yeterli nedemiz vardır."¹²⁴ Ring, ilk bakışta farklı görünen bu iki fenomen arasında derin bir ilişki bulunduğuna o denli emindir ki, UFO gören kişilerle, ÖYD geçiren kişiler arasında kısa süre sonra karşılaştırmalı bir çalışma yapmak için geçenlerde büyük bir başarı elde etmiştir.

New York'taki Juilliard Okulunda folklor konusunda çalışmaları yapan Dr. Peter M. Rojcewicz de UFO'lann omnijektif olduğu sonucuna varmıştır. Aslında folklorcuların, Vallee'nin *Passport to Magonia* (Magonia'ya Pasaport) kitabında ele aldığı hemen tüm fenomenlerin insan psişesinin derinliklerindeki süreçlerin simgesel ifadeleri -ve aynı zamanda da gerçek olduklarının- farkına varmalarının artık zamanı geldiğine inanmaktadır. O, "Gerçekliğin ve imajinasyonun algılanması olanaksız bir biçimde birbirinin içine aktığı bir deneyim sürekliliği vardır." demektedir. Rojcewicz bu sürekliliğin, Bohm'un her şeyin birlik içinde olduğu yolundaki görüşünün başka bir kanıtı olduğunu söylemekte ve kanıtların ışığında böylesi fenomenlerin imajinal/omnijektif olduğu gerçeği karşısında artık folklorcuların bunları basitçe inançlar diye tanımlamasının savunulacak yam olmadığını üeri sürmektedir.¹²⁵

Aralarında Vallee, Grosso ve bir UFO'larca kaçırılma olayının kurban olduğunu açıklayan *Communion* (Komünyon) adlı çok satan kitabın yazarı ünlü Whitley Strieber de olan sayısız araştırmacı bu fenomenin omnijektif niteliği taşımakta olduğunu bilincindedirler. Strieber'in dediği gibi, UFO varlıklarıyla karşılaşmak, "bizim dünya çapındaki ilk gerçek kuantum buluşumuz olabilir: Salt gözlemleme eylemimizle onları duyarlık, netlik ve kendilerine özgü şuurlarıyla somut bir gerçeklik olarak yaratıyor olabiliriz."¹²⁶

Sözün kısası, bu gizemli fenomeni araştıran bilim adamları arasında, imajinalin yalnızca öteâlemle sınırlı ol-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

mayıp bizim taş-toprakta oluşun somut dünyamıza da çıkartma yapmakta olduğu konusunda bir görüş birliği yayılmaya başlamıştır. Artık samanların vizyonlarıyla sınırlanmayan yaşlı tannlar görkemli gemilerinin yelkenlerini doğrudan doğruya bilgisayar neslinin kapı eşiklerine doğru açmışlardır. Ancak bu kez ejderha-başlı gemilerle değil, uzay gemileriyle geliyorlar ve mavi alakarga kafalarını da uzay kasklarıyla değiştirmişler. Belki bu çıkartmayı -Ölümler Ülkesinin bizim kendi dünyamızla karışmasını- uzun süre önce tahmin etmemiz gerekirdi, çünkü Yunan mitolojisinin ozan müzisyeni Örf'e, bir kez bizi şöyle uarmıştı: "Pluto'nun kapılarının kilidi açılmamalı, o kapının ardında düşlerden oluşun insanlar var."

Bu kavrayış -evrenin nesnel değil omniyektif olduğu, bizim kendi güvenli ortamımızın donmuşluğunun ötesinde engin bir başalık, aydınlık bir doğa görüntüsü, (daha doğrusu bir zihin görüntüsü) kendi psişemizin bir parçası olduğu kadar da henüz keşfedilmemiş topraklar olan bir ortam bulunduğu kavrayışı- kadar önemli olan bir şey de, bunu kavramanın gizemlerin en derinine henüz ışık tutmamış olmasıdır. Denver Üniversitesi Dinbilim Araştırmaları Bölümü öğretim üyelerinden Cari Raschke'nin işaret ettiği gibi, "UFO'ların da kuasar (*) ve semenderlerin (**) yam sıra yer aldığı omniyektif evrende, parıldayan nesnelere, havada çember çizen hayalet görüntülerin doğru mu, yoksa halüsinatif mi olduğunu tartışmak neye yarar? Sorun onların var olup olmadıkları ya da hangi anlamda var oldukları değil, hangi nihaî amaca hizmet ettikleridir."¹²⁷

Başka bir deyişle, bu varlıkların kimliği sonuçta nedir? Yine, ölüme yakın âlemde karşılaşılan varlıklarda olduğu

(*) Kuasar: Galaksimiz dışında bulunan ve yıldız gibi radyo ve elektrik dalgalarını gönderen gök cisimleri. V. *Oxford Res. Ans. Sözlük.* (Ç.N.)

(**) Semender: Bir tür kertenkele; ateşte yanmadığına hatta ateşi söndürdüğüne inanılan efsanevi hayvan. (Ç.N.)

HOLOGRAFİK EVREN

gibi, UFO varlıkları konusunda da açık seçik bir yanıt yoktur. Tayfın bir ucunda Ring ve Grosso gibi araştırmacılar, madde dünyasma çarpmış olmalarına karşın bunların insan dışı zekâlar olmaktan çok psişik yansımalar olduğu düşüncesine eğilimlidirler. Örneğin Grosso, bu fenomenin de Meriem vizyonları gibi insan ırkının psişesinin huzursuzluk içinde olduğunun başka bir kanıtını oluşturduğunu düşünmektedir. Onun sözleriyle, "UFO'lar ve diğer olağan dışı fenomenler insan türünün kolektif şuur dışının bir rahatsızlığının göstergeleridir."¹²⁸

Öte yandan tayfın diğer ucunda, UFO'ların, arşetipik niteliklerine karşın psişik yansımalarından çok, yabancı zekâlar olduğunu düşünen araştırmacılar yer almaktadır. Örneğin Raschke, UFO'ların "evrenin birleşik bir boyutunun holografik materyalizasyonu" olduğuna inanmaktadır ve bu yorum, "dünya dışı yabancıların" ve onların 'uzay gemilerinin' kaçırdığı insanlar tarafından tanımlanan canlı, karmaşık ve tutarlı özellikleri tümüyle incelendiğinde sendeleyici psişik yansıma hipotezleri üzerinde öncelik kazanmalıdır."¹²⁹

Vallee de bu kamptadır: "UFO fenomeninin, inanılmaz karmaşıklığa sahip yabancı bir zekâ biçiminin, bizlerle simgesel olarak iletişim kurmak için kullandığı yollardan biri olduğuna inanıyorum. Bunların dünya dışı olduğu konusunda bir kamt yoktur. Bunun yerine, onların ...uzay zaman ötesindeki başka boyutlardan, hepimizi çevreleyen ve bizim yüzyıllardır önümüze konan kanıtlara karşın üzerinde düşünmeyi inatla kabul etmediğimiz bir çokluevren'den (gelmekte oldukları) konusunda giderek yığılan bir kamt birikimi vardır."¹³⁰ demektedir.

Bana gelince, UFO fenomeninin çeşitli görünüşlerinden tümünün tek bir açıklamayla çözümlenemeyeceğine inanıyorum. Gerçekliğin daha süptil düzeylerinin engin gö-

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

rüntüsü göz önüne alınacak olursa bu yüksek titreşimli ortamlarda, hiç kuşkusuz, sayısız fizik ötesi türler bulunduğuna inanmak bana zor gelmemektedir. Her ne kadar, UFO görüntülerinin bolluğu bunların -Dünya'yı galaksideki diğer yıldızlardan ayıran çok büyük yıldızlararası uzaklıkların koyduğu engeller düşünülecek olursa- dünya dışı olmadıklarına işaret etmekteyse de holografik bir evrende, içinde dünyamızla aynı uzayı paylaşan sonsuz gerçeklikler bulunabilen bir evrende, yalnızca tek bir dayanak noktası olmayacağı kabul etmek gerekir; ayrıca bu durum, süper hologramın nasıl dibine ulaşılmaz bir biçimde zeki yaşam bolluğu barındırabileceğinin kanıtı olmaktadır.

İşin gerçeği bizler, uzayımızı paylaşan kaç tane fizik ötesi tür olduğunu değerlendirebilmemize yetecek kadar bilgi sahibi değiliz. Her ne kadar fiziksel kozmosumuz ekolojik bir Sahra ise de, uzaysız ve zamansız olan iç kozmosumuz yağmur ormanları ve mercan kayalıkları gibi zengin yaşam türleriyle dolu olabilir. ÖYD'ler ve şamanik deneyimler konusundaki araştırmalar bizleri bu bulutlarla örtülü ortamın ancak sınırlarına dek getirmiş durumdadır. Ama henüz bu ortamın kıtalarının ne kadar geniş olduğunu ve kaç okyanus ve sıradağ içerdiğini bilmiyoruz.

Ve eğer bizler BDD'cilerin beden dışına çıktıklarında kendülerinin içinde buldukları biçimlerde olduğu gibi hayalî ve esnek yapılara sahip varlıklar tarafından ziyaret ediliyorsak, bunların bukalemun benzeri sayısız biçime sahip olmaları hiç de şaşırtıcı sayılmaz. Aslında, onların gerçek görünümleri bizim kavrayışımızın o denli ötesinde olabilir ki, onlara bu biçimleri veren şey, bizim kendi holografik olarak düzenlenmiş zihinlerimiz de olabilir. Tıpkı ÖYD'ler sırasında ışık varlıkları dinsel/tarihsel kişiliklere ve saf bilgi bulutlarını kütüphaneler ve öğrenim kuruluşlarına dönüştürdüğümüz gibi UFO fenomeninin dış görünüşü de zihinlerimiz

HOLOGRAFİK EVREN

tarafından aynı biçimde oluşturuluyor olabilir.

Eğer durum buysa, bu, şu anlama gelir: Bu varlıkların hakikî gerçekliği o kadar dünya dışı ve tuhaftır ki onlara biçim verecek sembolleri bulmak için folklorik hafıza ve mitolojik şuurduğumuzun en derin bölgelerine dalmamız gerekmektedir. Bu ayrıca, onların hareketlerini yorumlarken de aşırı dikkatli olmamız gerektiği anlamına gelmektedir. Örneğin, UFO'lar tarafından kaçırılma olaylarının başlıca ilgi merkezi olan tıbbî incelemeler, olup bitenlerin yalnızca simgesel bir görüntüsü olabilir. Bu fizik ötesi zekâlar, fiziksel bedenlerimizi araştırmaktan çok aslında, bizim henüz bir ad koyamadığımız bir parçamızı, belki enerji bedenimizin süptil anatomisini ya da (bizzat) ruhlarımızı araştırıyor olabilirler. Eğer bu fenomen insana özgü olmayan bir zekânın omnijektif görünüşleri ise karşı karşıya olacağımız sorunlar işte bunlardır.

Öte yandan, Meryem'in ışıklı görüntüsünün ortaya çıkmasına Knock ve Zeytun kentlerinde yaşayan insanların imanları neden oluyor, psişik yeteneklere sahip zihinleri nötrinonun gerçekliği ile oynayabiliyor, Sai Baba gibi yogiler yoktan fiziksel nesnelere oluşturabiliyorsa, bizim de inanç ve nütolojilerimizin holografik yansımalarıyla yıkanıyor olmamız olasılığı vardır. En azından, bazı normal ötesi deneyimler bu kategoriye girebilir.

Örneğin, tarihin bize aktardığına göre, Konstantin ve askerleri gökyüzünde kocaman alevli bir haç görmüşlerdir; bu fenomen, karşı karşıya oldukları tarihsel girişimin arifesinde putperestlerin Hristiyanlaştırılması konusunda yüce varlıkların duygularını yansıtan bir gösterge değil, yalnızca, ordunun bu girişim karşısındaki duygularının psişik bir dışavurumudur.

UFO adını verdiğimiz şeyin ve diğer folklorik deneyimlerin gerçekten geniş bir fenomenler dizisi olduğunu ve

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

belki de yukarıda anlatılan her şeyi kapsadığını açıkça görebiliyorum. Ayrıca uzun süredir, bu iki açıklamadan her ikisinin de tek açıklama olmadığı düşüncesindeyim. Konstantin'in aevli haçı aynı zamanda bir boyut ötesi zekânın göstergisi de olabilir. Başka bir deyişle, kolektif inançlarımız ve duygularımız, psişik bir yansıma oluşturmaya yeterli olabilecek yükseklikteki bir titreşime ulaştığında, belki de gerçekte, bu dünya ile diğeri arasında bir kapı açmış oluyoruz. Belki bu zekâlar, ancak bizim güçlü inançlarımız onlara bir tür uygun psişik ortam açtığı zaman görünebiliyor ve bizimle ilişkiye geçebiliyor.

Yeni fiziğin başka bir kavramı daha bu konuyla ilgili olabilir. Teksas Üniversitesi fizikçilerinden John Wheeler, bir atomaltı parçacığının, örneğin bir elektronun var olmasına izin veren etkenin şuur olduğunu öğrendikten sonra hemen bizim bu yaratıcı süreci başlatan tek etken olduğumuz sonucuna sızramamamız gerekir, diye uyarıyor. Bizler atomaltı parçacıklarını ve böylece tüm evreni yaratıyoruz, diyor Wheeler, ancak aynı zamanda onlar da bizi yaratıyor. Onun "kendi kendini besleyen (self-reference) kozmoloji" adını verdiği bir evrende her şey diğerini yaratmaktadır.¹³¹ Bu açıdan bakıldığında, UFO varlıkları insan ırkının kolektif şuur dışının prototipleri olabilir, ama aynı zamanda bizler de onların kolektif şuur dışlarının prototipleri olabiliriz. Onlar bizim psişik parçamız olduğu kadar bizler de onların derin psişik süreçlerinin bir parçası olabiliriz. Strieber de bu noktayı yansıtmış ve kendisini kaçırın varlıkların evreniyle bizimkinin kozmik bir birlik eylemi içinde "birbirlerine dönmüş" olduğunu söylemiştir.¹³²

^v Geniş UFO görme kategorisi içinde yığıdığımız olaylar tayfı bizim henüz yabancı olduğu olduğumuz fenomenleri de kapsayabilir. Örneğin, bu fenomenin bir tür psişik yansıma olduğuna inanan araştırmacılar değişmez biçimde, bunu

kolektif insan zihninin bir yansıması olarak görmektedirler. Bununla birlikte, bu kitapta görmüş olduğumuz gibi, holografik bir evrende şuur yalnızca beyne özgü bir olgu değildir. Carol Dryer'in benim dalağımla iletişim kurabilmesi ve benim dalağıma bağırması olmamın dalağımlı alt üst etmesi, bedenimizdeki diğer organların da kendilerine özgü bir zihin biçimleri olduğuna işaret etmektedir. Psikonöroimmunologlar aynı şeyi bağışıklık sistemimizdeki hücreler için de söylemekteydiler, Bohm ve diğer fizikçilere göre ise, atomaltı parçacıklar bile bu özelliğe sahiptir. Bazı yönlerden ne denli dünya dışı görünürlerse görünsünler UFO'larla ilgili fenomenler de bu kolektif zihnin yansımaları olabilir. Michael Harner'in karşılaştığı canavar benzeri yaratılar da kesinlikle onun, DNA moleküllerindeki zekânın bir tür görsel tezahürü ile ilişki kurmuş olduğunu düşündürmektedir. Strieber de aynı bakış açısıyla, UFO varlıklarının "evrim gücünün şuurlu bir zihne uyarlandığında aldığı biçim" olabileceğini öne sürmektedir.¹³³ Tüm bu olasılıklara açık olmalıyız. Sonsuz derinliklerine dek şuurlu olan bir evrende, hayvanlar, bitkiler, hatta madde bile bu fenomenin yaratılmasına katılmakta olabilir.

Bildiğimiz tek şey, holografik bir evrende -ayrılığın var olmaktan çıktığı, psişenin en içsel süreçlerinin saçılıp her şeyi kapsadığı ve tıpkı çiçekler, ağaçlar gibi nesnel doğa görüntüsünün bir parçası olduğu bir evrende- gerçekliğin de kitle hâlinde paylaşılan bir rüyadan fazla farklı bir şey olmadığıdır. Bu rüya benzeri görüntüler daha yüksek varlık boyutlarında daha da belirginleşir; aslında bu olgu sayısız gelenek tarafından yorumlanmış durumdadır. *Tibet'in Ölüler Kitabı* (*) öteâlemin rüyaya benzer yapısını önemle yineler, Avustralya yerlilerinin bu ortamı "rüya zamanı" olarak adlandırması da bu yüzdendir. Gerçekliğin her düzeyde omni-

(*) Ayrıntılı bilgi için bkz. *Tibet'in Ölüler Kitabı*, Ruh ve Madde Yay., 1992, 2.baskı.

SÜPER HOLOGRAMDA YOLCULUK

jektif olduğu ve bir düşünle aynı ontolojik konumda olduğu düşüncesini kabul ettikten sonra ortaya şu soru çıkmaktadır: Kimin düşü?

Bu soruyu yanıtlayan dinsel ve mitolojik geleneklerin çoğu aynı yanıtı verir: Bu, tek bir ilâhî zekânın, Tanrı'nın rüyasıdır. Hindu Vedalar ve yoga metinleri evrenin Tanrı'nın rüyası olduğunu üst üste yineler. Hristiyanlıkta, bu düşünce çoğu kez yinelenen, "Bizler hepimiz, Tanrı'nın zihnindeki düşünceleriz." ya da Keats'in, "Biz hepimiz Tanrı'nın 'uzun ölümsüz rüyasının parçalarıyız'." sözlerinde özetlenmektedir.

Ancak bizler tek bir ilâhî zekânın, Tanrı'nın düşünde miyiz yoksa, her şeyin ortak kolektif şuurunun -tüm elektronların, Z parçacıklarının, kelebeklerin, nötron yıldızlarının, deniz hiyarlanın, evrendeki insan ya da insan olmayan varlıkların- düşünde miyiz? Burada yine kendi kavramsal sınırlarımızın parmaklıklarına tosluyoruz, çünkü holografik bir evrende bu sorunun bir anlamı yoktur. Parçanın mı bütün, bütünün mü parçayı yarattığını soramayız, çünkü parça bütünün kendisidir. Onun için her şeyin ortak kolektif şuuruna 'Tanrı' diyebileceğimiz gibi, yalnızca "her şeyin şuuru" da diyebiliriz; bu durumu değiştirmez. Evren öyle koskocaman ve tarifsiz bir yaratıcılık eylemiyle desteklenmektedir ki, böylesi terimlere indirgenip basitçe tanımlanamaz. Bir kez daha yineleyecek olursak o, kendi kendini besleyen (self-reference) bir evrendir. Ya da Kalahari Bushmanları'nın belâgatli deyişiyle, "Rüya kendini düşlemektedir."

RÜYA ZAMANINA DONUŞ

Yalnızca insanlar niçin var olduklarını artık bilmedikleri bir noktaya gelmişlerdir. Beyinlerini kullanmıyorlar, bedenlerinin, duyularının ya da rüyalarının gizli bilgisini de unuttular. Ruhun her birinin içine yerleştirmiş olduğu bilgiyi kullanmıyorlar; bunun farkında bile değiller; böylece hiçbir yere gitmeyen bir yolda -buldozerleyerek daha hızlı gidebilmek için düzleştirdikleri bir yolda, öteki ucunda kendilerini yutmayı bekleyen büyük, boş bir delik bulunan bir yolda- tek başlarına körler gibi tökezlenerek dolaşıp duruyorlar. Bu hızlı ve rahat bir süper otobandır, ancak ben bu yolun nerede son bulunduğunu biliyorum. Ben orayı gördüm. Algıladığım görüntülerde oraya vardım ve bunun düşüncesi beni titretiyor.

Lakota Şamanı Topal Geyik
Lame Deer Seeker of Visions
(Topal Geyik Vizyonların Peşinde)

Holografik model buradan soma nereye gider? Olası yanıtları araştırmazdan önce, bu sorunun daha önce nerede olduğunu saptamak isteyebiliriz. Bu kitapta holografik kavramdan yeni bir kuram diye söz ettim; Bu, söz konusu kavramın ilk kez bilimsel bağlamda ortaya atılmış olması

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

anlamında geçerli bir ifadedir. Ancak görmüş olduğumuz gibi bu kuramın çeşitli görünülerinin daha önce, çeşitli antik gelenekler tarafından ele alınmış bulunması ilgi çekicidir, çünkü bu durum başka kişilerin de evrenin holografik olduğunu görmüş ya da en azından evrende holografik nitelikler sezmiş olduğunu düşündürmektedir.

Örneğin Bohm'un, evrene iki temel düzenin -saklı ve belirgin düzenlerin- bileşimi olarak bakılabileceği görüşü birçok başka gelenekte de karşımıza çıkmaktadır. Tibet Budistleri bu iki görünüme boşluk ve boşluk olmayan adını vermişlerdir. Boşluk olmayan, görülebilir nesnelere gerçekliğidir. Boşluk ise, tıpkı saklı düzen gibi, evrendeki her şeyin doğduğu yerdir, her şey "sonsuz bir akış" hâlinde ondan çıkar. Bununla birlikte, gerçek olan yalnızca boşluktur ve nesnel dünyadaki tüm biçimler birer yanılsamadan ibarettir ve varoluşlarının nedeni de yalnızca bu iki düzen arasındaki sürekli akıştır.¹

Buna karşılık boşluk, "süptil", "bölünemez" ve "ayırıcı özelliklerden arınmış" diye tanımlanmaktadır. Uzantısız bütünlüğünden ötürü onu sözcüklerle tanımlamak olanaksızdır.² Aslına bakılacak olursa, boşluk olmayan bile sözcüklerle tanımlanamaz, çünkü o da şuur ve maddeden ve eriyip çözülmeyen tüm diğer şeylerden oluşan bir bütünlüktür. Burada bir paradoks vardır, boşluk olmayan illüzyonel yapısına karşın, yine de "bir sonsuz enginlikteki evrenler bileşimi"ni kapsamakta, öte yandan bu bileşimin bölünmezlik özelliği hep var olagelmektedir. Tibet bilimcisi John Blofeld'in dediği gibi, "Böylesi bileşik bir evrende her şey, her şeyin içine sinmiştir; tıpkı boşluğun boşluk olmayanın izine sinmiş olduğu gibi parça, bütündür."³

Tibetliler Pribram'ın düşüncelerini de daha önce dile getirmişlerdir. Bir on birinci yüzyıl Tibet yogisi ve Tibetli Budist ermişlerin en tanınmış olan Milarepa'ya göre, boş-

HOLOGRAFİK EVREN

luğu doğrudan algılayamamızın nedeni, şuursuz zihnimizin (ya da Milarepa'nın söylediği gibi, "içsel şuurumuzun") algılama konusunda çok fazla "koşullanmış" olmasıdır. Bu koşullanma, kendisinin "zihin ve madde arasındaki sınır" diye andığı ya da bizim frekans alanı adını verdiğimiz ortamı algılamamızı engellemekten başka, herhangi bir bedene sahip olmadığımız iki yaşam arası konumda da kendimize birer beden oluşturmamıza neden olmaktadır. Öğrencilerinin bu "Nihâî Gerçeklik"i kavrayabilmesi için onlara "kusursuz görme ve tefekkür" yöntemlerini öğreten Milarepa, "Göksel ortamın görünmez âleminde... yalnısalı zihin büyük bir suçludur." diye yazıyor.⁴

Zen Budistler de gerçekliğin temelde bölünemez olduğunun farkına varmışlardır ve gerçekten de Zen'in ana amacı bu bütünselliğin nasıl algılanabileceğini öğrenmektir. *Games Zen Masters Play* (Zen Ustalarının Oynadığı Oyunlar)adlı kitabın yazarları, rahatça Bohm'un metinlerinde de yer alabilecek sözcükler olan şu sözcükleri yazmışlar: "Gerçekliğin bölünemez yapısını, dilin kavramsal sınıflandırmalarıyla karıştırmak, Zen'in bizi kurtarmaya çalıştığı temel bir bilgisizliktir. Varlığın ilksel nedenlerini, ne kadar gelişmiş olursa olsun, herhangi bir zihinsel kavram ve felsefe sisteminde bulmak olası değildir, bu nedenler ancak (gerçekliğin) kavramsal olmayan doğrudan deneyim düzeyinde kavranabilir."⁵

Hindular gerçekliğin saklı düzeyine Brahman adını vermişlerdir.⁶ Brahman'ın biçimi yoktur ancak, kendi içinden çıkan ve sonra sonsuz bir akış içinde yeniden kendisine dönen görülebilir gerçeklik içindeki tüm biçimlerin doğum yeridir.⁷ Saklı düzene kolayca ruh adı verilebileceğini söyleyen Bohm gibi, Hindular da bazen bu gerçeklik düzeyini kişileştirmekte ve onun saf şuur olduğunu söylemektedirler. Böyle bakınca şuur yalnızca maddenin daha

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

süptil bir biçimi olmakla kalmayıp, aynı zamanda, maddeden daha temel bir oluşumdur. Ve Hindu kozmogonisinde şuur maddeden değil, madde şuurdan çıkmaktadır. Ya da Vedalar'da yazıldığı gibi, fiziksel dünya, şuurun hem "örten" hem de "yansıtan" güçleri aracılığıyla var olmaktadır.⁸

Maddesel evren yalnızca ikinci sınıf bir gerçeklik, saklı şuurun bir yaratısı olduğu için, Hindular onun geçici ve gerçek dışı ya da "maya" olduğunu söylemektedirler. Svetasvatara Upanişadlar'da yazıldığı gibi, "Kişi, Doğa'nın bir yanılısı (maya) olduğunu ve bu yanılısamayı yaratmanın da Brahman olduğunu anlamalıdır. Tüm bu dünya onun birer parçası olan varlıklarla kaplanmıştır."⁹ Aynı biçimde, Kena Upanişad'da da Brahman'ın, "biçimini, insan görüntüsünden ot sapına varıncaya dek sonsuz bir çeşitleme içinde her an değiştiren bir gizem olduğu" yazılıdır.¹⁰

Hindu düşüncesi, her şey Brahman'ın indirgenemez bütünselliğinden ortaya çıkmakta olduğu için dünya da eklentisiz bir bütünlüktür, diyor ve sonuç olarak bizim, şeyler arasında hiçbir farklılık olmadığını kavramamıza yine maya'nın engel olduğunu ileri sürüyor. Veda bilimcisi Sir John Woodroffe, "Maya birleşik şuurunu farklılaştırdığı için kişi, nesneyi kendisinden ayrı bir şey ve böylece nesnelere de evrenin içinde sayısız parçalara ayrılmış olarak görüyor." diyor, "Ve (insanlığın) şuurunu örtülmüş ya da daraltılmış olarak kaldığı sürece böylesi bir nesnellik söz konusu olacaktır. Ancak son çözümlemede, deneyimin temelinde farklılıklar yoktur, çünkü orada o farklılaşmamış kitle -deneyimleyen, deneyim ve deneyimlenen- yatmaktadır."¹¹

Aynı kavrama Yahudi düşüncesinde de rastlıyoruz. İsveçli bir Kabala uzmanı olan Leo Schaya, Kabalist geleceğe göre, "tüm yaratılış, Tanrı'nın aşkın görüntülerinin

HOLOGRAFİK EVREN

bir yansımasıdır," diyor. Bununla birlikte yaratılış bu illüzyonel yapısına karşın, tümüyle hiçlik değildir, "çünkü gerçekliğin her bir yansıması, hatta en ilgisiz, karışık ve geçici olanları bile, kendini doğuran nedene ait özellikler taşımak zorundadır."¹² Yaratılış Tanrısı tarafından başlatılan yaratılışın bir yanılısama olduğu fikri ibranî diline de yansımıştır, bir on üçüncü yüzyıl Kabalisti olan Zohar, Tevrat üzerine yazmış olduğu ve en ünlü ezoterik Yahudi metni sayılan bir yorum yazısında, baro (yaratmak) fiilini "bir yanılısama yaratmak" kavramı kapsamında ele almıştır.¹³

Şaman geleneğinde de birçok holografik kavram vardır. Havvahi'li kahunalar evrendeki her şeyin birbiriyle sonsuza dek bağlantı içinde bulunduğundan söz ederken bu karşılıklı bağlantının hemen hemen bir ağa benzetileceğini söylerler. Şeyler arasındaki bu karşılıklı iletişimin farkına varan şaman kendisini bu ağın ortasında görür, böylece evrenin diğer her bir bölümünü etkileyebilecek durumdadır. (Hindu düşüncesindeki maya kavramının da sık sık bir ağa benzetilmiş olması ilginçtir.)¹⁴

Şuurun kaynağının her an saklı düzende gizli bulunduğunu söyleyen Bohm gibi, yerÜ kültürler de zihnin gerçek kaynağının rüya zamanının aşkın gerçekliği içinde bulunduğuna inanmaktadırlar. Sıradan insan, bunun farkına varmaz ve şuurunun bedeninde bulunduğuna inanır. Ancak şamanlar bunun doğru olmadığını bilir ve bu yüzden gerçekliğin daha süptil düzeyleriyle ilişki kurabilirler.¹⁵

Sudan'daki Dogonlar da fiziksel dünyanın daha derin ve daha temel bir gerçeklik düzeyinin ürünü olduğuna, sonsuza dek bu kaynaktan dışarı aktığına ve sonra yine varoluşun bu daha ilksel evresine geri döndüğüne inanmaktadırlar. Bir Dogon yaşlısının tanımladığı gibi, "Düzenlemek ve sonra yine düzenlediği şeye geri dönmek,

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

dünyanın yaşamı işte budur."¹⁶

Aslında, saklı/belirgin düzenler düşüncesi sözcüğün tam anlamıyla tüm şamanik geleneklerde yer almaktadır. *Wizard of the Four Winds: A Shaman's Story* (Dört Rüzgârın Büyücüsü: Bir Şamanın Öyküsü) adlı kitabında Douglas Sharon şöyle yazmaktadır: "Dünyanın hangi bölgesinde olursa olsun şamanizmin en temel kavramı, dünyadaki canlı cansız tüm görülebilir biçimlerin altında yaşamsal bir öz bulunduğu görüşüdür, her şey bu özden çıkar ve bu öze bağlı olarak gelişir. Sonuçta her şey bu tanımlanamaz, gizemli, hiçbir anlamda kişisel olmayan bilinmeze döner."¹⁷

Kandil ve Lazer

Kuşkusuz bir holografik film parçasının en şaşırtıcı özelliklerinden biri de bir imgenin onun yüzeyi üzerinde herhangi bir yere bağlı olmaksızın yaygın durumda bulunmakta oluşudur. Daha önce gördüğümüz gibi, Bohm da evrenin böyle düzenlenmiş olduğuna inanmaktadır (evrende bir mekânsızlık olgusu bulunduğu inanmasının nedenini açıklamak amacıyla ortaya attığı bir balık ve iki televizyon monitörünü içeren düşünce deneyini anımsayacaksınız). Antik çağlarda bu gerçeklik durumunun ayırdına varmış ya da en azından bu durumu sezmiş sayısız düşünür vardır. On ikinci yüzyıl sufileri bu durumu kısaca, "Makrokozmos, mikrokozmosdur." diyerek özetlemişlerdir; bu görüş, dünyayı bir kum tanesinde gördüğünü ifade eden Blake'in sözlerinin uzun yıllar önceki bir çeşitlemesidir.¹⁸ Yunan filozofları Milet'li Anaksimenes, Fisisagor, Heraklitus ve Eflâtun; eski Gnostikler; Hristiyanlık öncesi Yahudi filozofu Philo Judaeus; ve Orta Çağ Yahudi filozofu Maimonides - bu kişilerin hepsi "makroevren-

HOLOGRAFİK EVREN

mikroevren" düşüncesini kucaklamaktadırlar.

Yarı efsane olmuş antik Mısır peygamberi Hermes Trismegistus, şamanik bir vizyonla gerçekliğin daha süptil düzeylerine ulaştıktan sonra biraz farklı bir ifade kullanarak, "şeylerin dışı da içi gibidir; ufak ile büyük arasında bir fark yoktur" ¹⁹ demiştir. Hermes Trismegistus'u pirleri kabul eden Orta Çağ simyacıları bu düşüncüyü "Yukarıdaki aşağıdakine benzer." diye bir parolaya dönüştürmüşlerdir. Makroevren-mikroevren eşitliği düşüncesi, daha basit bir deyişle Hindu Visvasara Tantra'da yer almaktadır, "Burada ne varsa, başka herhangi bir yerde de aynı şey vardır." ²⁰

Oglala Siyularının büyücüsü Kara Geyik, aynı kavrama daha da mekânsızlık içeren bir düğüm atmıştır. Kara Tepeler dağının Harney Zirvesinde dikilmiş dururken "büyük bir vizyon" alan büyücü bu kutsal anda, "anlatabileceğimden daha çok şey gördüm ve gördüğümden daha fazlasını anladım; çünkü ruhun içindeki her şeyin biçimlerini ve hep birarada tek bir varlık hâlinde yaşamak zorunda olan tüm biçimlerin biçimini gördüm" demiştir. Anlatılmayanla bu karşılaşmasından sonra kavradığı en derin gerçekliklerden biri de, Harney Zirvesinin dünyanın merkezi olduğu yolundaydı. Ancak, bu ayrım Kara Geyik'in de vurguladığı gibi yalnızca Harney Zirvesine özgü değildi, "Dünyanın merkezi herhangi bir yer olabilir"di. ²¹ Yirmi beş yüzyıl önce eski Yunan filozofu Empedokles de bu aynı kutsal başkalığa karşı çıkarak, "Tanrı, merkezi her yerde, çevresi hiçbir yerde olmayan bir çemberdir." demiştir. ²²

Bazı antik düşünürlerse gerçekliğin holografik özellikleriyle iletişim kurabilme çabası içinde, yalnızca sözcüklerle yetinmeyip bazı daha da süslü benzetmeler yapmışlardır. Hindu Avatamsaka Sutrasi bu anlamda evreni,

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

Tanrı Indra'nın sarayının üzerinde asılı duran incilerden oluşmuş bir ağa benzetir, öyle ki "tek bir (inciye) baktığınızda tüm diğer incilerin de ondan yansımakta olduğunu görürsünüz". Sutra'nın yazarının açıkladığı gibi: "Aynı biçimde, dünyadaki bir nesne yalnızca kendisi değildir, o diğer nesnelerin her birini yansıtmakta ve aslında her şey olmaktadır."²³

Yedinci yüzyıl Budizminde Hua-yen okulunun kurucusu Fa-Tsang, her şeyin sonuçta birbiriyle ilişkili ve birbirinin içine nüfuz etmiş oluşunu dile getirebilmek için yine aynı biçimde şaşırtıcı bir benzetme yapmıştır. Her bir parçası içinde tüm evrenin saklı (ve aynı zamanda evrendeki her noktanın evrenin merkezi) olduğuna inanan Fa-Tsang evreni, her birinin tüm diğerlerini sonsuza dek yansıttığı çok boyutlu bir mücevher ağına benzetmiştir.²⁴

İmparatoriçe Wu, Fa-Tsang'm bu benzetmeyle ne anlatmak istediğini anlamadığını bildirerek kendisinden daha fazla açıklama istediği zaman Fa-Tsang aynalarla dolu bir odanın içine bir kandil yerleştirdi, imparatoriçe Wu'ya, bunun Tek'in çokla olan ilişkisini simgelediğini söyledi. Sonra parlak bir kristal alıp bunu odanın ortasına yerleştirdi, böylece kristal, çevresindeki her şeyi yansıtır oldu. Bu da, dedi İmparatoriçeye, çoğun Tekle olan ilişkisini gösteriyor. Bununla birlikte Fa-Tsang -evrenin yalnızca bir hologram olmayıp bir holoylem olduğu üzerinde önemle duran Bohm gibi- bu modelin durağan olduğunu ve evrendeki her şey arasındaki karşılıklı kozmik etkileşimin dinamizmini ve sürekli eylem durumunu yansıtmadığını da vurgulamıştır.²⁵

Sözün kısası, hologramın icat edilmesinden çok önce sayısız düşünür evrenin mekânsızlık özelliği taşıyan düzenini algılamış ve bu görünümü kendine özgü yollardan açıklama çabası göstermiş bulunuyordu. Şunu da eklemek

HOLOGRAFİK EVREN

gerekir ki, bu çabalar karmaşık teknolojilere sahip günümüz insanlarından bazılarında kaba saba gelebilirse de, aslında algılayabildiğimizden çok ileri bir öneme sahip olabilirler. Örneğin, on yedinci yüzyıl Alman matematikçisi ve filozof Leibniz'in Budizmin Hua-yen okulundan haberi olduğu anlaşılmaktadır. Bazılarına göre, Leibniz'in evrenin, her biri tüm evrenin bir yansımasını içeren "monad" adını verdiği temel birimlerden oluşmuş olduğu yolundaki savı bu tanışıklıktan sonra ortaya çıkmıştır. Burada önemli olan, Leibniz'in dünyaya integral hesabını armağan etmiş ve bu integral hesabı sayesinde Dennis Gabor'un hologramı keşfetmiş olmasıdır.

Holografik Düşüncenin Geleceği

Ve böylece antik bir düşünce -dünyanın gerçekten de tüm felsefe ve metafizik geleneklerinde bir biçimde anlatım bulmuş bir düşünce- dönüp dolaşıp yine aynı yere gelmiştir. Ancak, bu antik kavrayışlar hologramın icadına ve hologramın icadı da Bohm ve Pribram'ın holografik modeli oluşturmalarına yol açtığına göre, holografik model acaba başka hangi yeni gelişme ve buluşlara yol açacaktır? Ufukta daha şimdiden birçok olasılıklar belirmiştir.

HOLOFONİK SES

Yakın yıllarda Arjantinli fizyolog Hugo Zuccarelli, Pribram'ın holografik beyin modelinden yola çıkarak, kişinin -bu kez ışıktan değil de- sestene ne miktar hologram üretebildiğini gösteren yeni bir kayıtlama tekniği geliştirmiş bulunmaktadır. Zuccarelli bu tekniğini insan kulağının gerçekte -gariptir ama- ses yaymakta olduğu olgusuna dayandırmıştır. Doğal biçimde ortaya çıkan bu seslerin,

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

bir holografik imgeyi yeniden yaratmakta kullanılan "referans lazerinin" işitsel eşdeğeri olduğunun farkına varan Zuccarelli, bu olguyu temel alarak yeni ve devrimsel nitelikte bir kayıt tekniği yaratmıştır, bu teknikle sesler, stereo işleminde elde edilen seslerden çok daha gerçekçi ve üç boyutlu olarak yeniden üretilmektedir. O bu yeni tür sese "holofonik ses" adını vermiştir.²⁶

Londra'da çıkan *Times* gazetesinin bir muhabiri, Zuccarelli'nin holofonik kayıtlarını dinledikten sonra "Nerede olduğumdan emin olabilmek için saatimin güvenü rakamlarına bir göz atmak gereksinimi duydum. Arkamdan insanlar yaklaşıyordu, oysa orada yalnızca duvar olduğuna emindim... Yedi dakika soma, teybin üzerinde bazı insan görüntüleri olduğu, seslerin bedenlendiği izlenimini aldım. Bu, sesler tarafından yaratılan çok boyutlu bir 'resim'di.'" diye yazıyordu.²⁷

Zuccarelli tekniğini, beynin ses üretme süreciyle ilgili kendi holografik yöntemlerine dayandırmış olduğu için, ışık hologramları gözü yanıltmakta ne denli başarılıysa bu teknik de, kulağı yanıltmakta o denli başarılıdır. Bunun sonucunda, dinleyiciler, önlerinde yürüyen birinin ayak seslerini duyduklarında genellikle ayaklarını oynatmakta ve yüzlerinin çok yakınında yakılan bir kibrit sesine tepki olarak başlarını geri çekmektedirler (hatta bazıları kibrit dumanının kokusunu bile duyduğunu söylemiştir). Geleneksel stereofonik sesle hiçbir ilişkisi olmadığından bir holofonik kayıt, başa takılan kulaklıklardan yalnızca bir tekiyle dinlendiği zaman bile ürkütücü üç boyutluluk özelliğini korumaktadır. Tek kulağı sağır kişilerin bir ses kaynağını başını çevirmeden nasıl saptamakta oldukları da holografik ilkelerle açıklanabilmektedir.

İçlerinde Paul McCartney, Peter Gabriel ve Vangelis de bulunan bir grup ünlü şarkıcı bu ses kayıt süreci nede-

HOLOGRAFİK EVREN

niyle Zuccarelli'ye yaklaşmış, ancak kendisi patent sorunları nedeniyle bu tekniği açıklığa kavuşturacak tüm bilgileri vermemiş bulunmaktadır. (*)

KİMYADA ÇÖZÜLMEMİŞ BİLMECELER

Kimyacı Uya Prigogine son zamanlarda, Bohm'un saklı düzen fikrinin kimya alanında ortaya çıkan belirli anomalilerin açıklanmasında yardımcı olabileceğini belirtmiştir. Bilim, uzun süredir evrenin en kesin kurallarından birisinin, şeylerin her zaman daha büyük bir düzensizlik durumuna doğru kayma eğilimi göstermeleri olduğuna inanmaktadır. Empire State Binasının tepesinden aşağı bir teybi atacak olursanız, bu aygıt daha düzenli bir konuma girip bir video olmaz ve dağılmış parçalardan oluşan bir döküntüye dönüşür.

Prigogine bunun evrendeki her şey için geçerli olmadığını bulmuştur. Bazı kimyasal maddelerin birbiriyle karıştırıldıklarında daha düzensiz bir örgütlenme yerine daha düzenli bir örgütlenmeye dönüşmekte olduklarını görmüştür. O, bu kendiliğinden beliren düzenli sistemlere "çözücü yapılar" adını vermiş ve bu yapıların gizemlerini açıklayabilmiş olması nedeniyle Nobel ödülü kazanmıştır. Ama yeni ve daha karmaşık bir sistem birdenbire nasü öylesine var olabilmektedir? Başka bir deyişle, fazladan yapılaşmalar nereden geliyor? Prigogine ve diğerleri, bunların yoktan maddeleşmediklerini, tersine, evrende daha derin düzen seviyeleri bulunduğunun birer göstergesi ve gerçekliğin saklı görünümünün ortaya çıkmakta olan kanıtları olduğunu öne sürmektedirler.²⁸

Eğer doğruysa, bu durum çok önemli bazı imalarda bulunmaktadır; diğer konularla birlikte örneğin, insan şu-

(*) Holofonik olarak kaydedilmiş bir ses kasedi örneğini Interface Press, Box 42211, Los Angeles, California 90042 adresinden sağlamak mümkündür.

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

urunda -tavır ve davranış biçimleri gibi- yeni karmaşıklık düzeylerinin nasıl birden ortaya çıkıverdiğine ve -her şeyden daha önemli ve merak uyandıran bir karmaşıklık olmak üzere- milyarlarca yıl önce yaşamın yeryüzünde birden nasıl beliriverdiğine de bir açıklık getirebilmektedir.

YENİ TÜR BİLGİSAYARLAR

Holografik beyin modeli son yıllarda bilgisayar dünyasına da girmiş bulunmaktadır. Geçmişte, bilgisayar mühendisleri daha iyi bir bilgisayar oluşturmanın en geçerli yolunun daha büyük bir bilgisayar üretmek olduğunu düşünüyorlardı. Ancak son beş yıldır araştırmacılar yeni bir strateji geliştirmiş ve tek parça bir makine üretmek yerine, çeşitli ufak bilgisayarları birleştirerek "sinirsel bir ağ" oluşturmaya başlamışlardır; bu sistem insan beyninin biyolojik yapısına daha çok benzemektedir. Geçenlerde, New Mexico Devlet Üniversitesinde bilgisayar bilimcisi olarak görev yapan Marcus S. Cohen, "çok katlı holografik ızgaradan geçirilen girişim oluşturan ışık dalgalarına dayanan işlemcilerin, beyin sinirsel yapısına daha yakın işlevde bulunabileceklerine işaret etmiştir.²⁹ Aynı biçimde, Colorado Üniversitesinde fizikçi Dana Z. Anderson da yakınlarında, holografik ızgaraların çağrışımlar sergileyen bir "optik bellek" oluşturmak için nasıl kullanılabileceğini göstermiştir.³⁰

Bu gelişmeler kadar heyecan verici başka bir olgu da, evreni kavrayabilmek yolunda daha da incelenmiş başka mekanik yaklaşımların, gerçekliğin maddî çerçevesi içinde yer alabilecek diğer ileri adımların ortaya çıkmış bulunmasıdır. Ancak daha önce de gördüğümüz gibi, -holografik düşüncenin en alışılmamış iddiası olan- evrenin maddeselliği bir yanılsama olabilir ve fiziksel gerçeklik engin ve duyarlı fizik ötesi bir kozmosun ancak ufak bir parçası

olabilir. Eğer bu doğruysa, gelecek bize ne gibi imalarda bulunmaktadır? Bu daha süptil boyutların gizemine nüfuz edebilmek için nasıl davranmaya başlamalıyız?

Bilimde Temel Bir Yeniden Yapılanmaya Gitme İhtiyacı

Çağımızda gerçekliğin bilinmeyen yönlerini araştırmak için sahip olduğumuz en iyi araçlardan biri bilimdir. Bununla birlikte sıra insan varlığının psişik ve **spirituel** boyutlarına gelince, bilim bu konuda defalarca yetersiz kalmıştır. Açıkça söylemek gerekirse, eğer bilim bu alanlarda daha ileri gitmek riiyetindeyse temel bir yeniden yapılanmaya gitmek zorundadır, ancak böylesi bir yeniden yapılanma acaba neler gerektirebilir?

Açıktır ki, atılacak ilk ve en gerekli adım önce psişik ve spirituel fenomenlerin varlığını kabul etmek olacaktır. Noetik Bilimler Enstitüsü başkanı ve Uluslararası Stanford Araştırma Enstitüsü sosyal bilimler kürsüsü eski başkanı Willis Harman, böylesi bir kabulün hem bilimin hem de insan uygarlığının devamı açısından yaşamsal bir önem taşıdığına inanmaktadır. Dahası, bilimde temel bir yeniden yapılanmanın gerekliliği konusunda geniş çapta yazıları bulunan Harman, bu kabulün hâlâ gerçekleşmemiş oluşu karşısında şaşkınlığını dile getirmektedir: "Çağlar boyu ve çeşitli kültürler arasında ortaya çıkmış her tür deneyim ya da fenomenin inkâr edilemeyecek bir geçerliliğe sahip olduğunu niçin dikkate almıyoruz?"³¹

Daha önce de belirttiğimiz gibi bunun nedeni en azından bir bölümüyle, Batılı bilim adamlarının kökleşmiş önyargılarıdır, ancak sorun bu denli basit değildir. Örneğin, ipnoz altındaki kişilerin geçmiş yaşam anılarını ele alalım. Bunların gerçekten geçmiş yaşamların anıları olup

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

olmadığı henüz kanıtlanmış değildir, ancak, insan şuurduşınm daha önceki enkarnasyonlarıyla ilgili -en azından- açık seçik anılar üretme yolunda doğal bir eğilime sahip olduğu olgusu geçerliliğini korumaktadır. Geleneksel psikiyatri topluluğu bu gerçeği görmezden gelmektedir. Neden?

İlk bakışta bunun nedeninin, çoğu psikiyatristlerin böyle şeylere inanmamaları olduğu sanılabilir, ancak neden yalnızca bu da olmayabilir. Yale Üniversitesi Tıp Okulu mezunu ve halen Miami'deki Mount Sinai Tıp Merkezi Psikiyatri Bölümü başkanı olan Floridalı psikiyatrist Brian L. Weiss -bu konuya şüpheli yaklaşım gösteren bir bilim adamıyken, bir hastasının ipnoz altında kendiliğinden birden geçmiş yaşamları hakkında konuşmaya başlamasından sonra tekrardoğuşa inanmaya nasıl başladığını anlattığı *Many Lives, Many Masters* (Birçok Yaşam, Birçok Üstat) adlı çok satan kitabının 1988'de yayımlanmasından beri kendilerinin de gizlice bu konuya inandıklarını belirten psikiyatristlerden mektup ve telefonlar almakta olduğunu söylüyor. Weiss, "Ben bunun buzdağının yalnızca ucu olduğuna inanıyorum." demektedir. "Bana yazıp, on yıldır, yirmi yıldır özel muayenehanelerinde regresyon terapisi uygulamakta olduklarını söyleyen psikiyatristler var, ancak bundan kimseye söz etmememi istiyorlar. Çoğu bu konuya sıcak bakıyor, ama bunu açıkça söylemiyorlar."³²

Aynı şekilde, yakınlarda Whitton'la yaptığım bir konuşmada kendisine tekrardoğuşun eninde sonunda kabul edilmiş bir bilimsel olgu olup olmayacağı yolundaki görüşünü sorduğumda bana şu yanıtı verdi: "Bence zaten artık kabul edilmiş durumda. Bilim adamlarıyla olan ilişkimden edindiğim izlenimlere göre, bu konudaki belgeleri okumuş olanlar tekrardoğuşa inanıyorlar. Kanıtlar öylesi-

HOLOGRAFİK EVREN

ne zorlayıcı ki, zihinsel kabul doğal oluyor."³³

Weiss'in ve Whitton'un kanıları geçenlerde psişik fenomenlerle ilgili olarak yapılan bir araştırmadan etkilenmiş gibi görünüyor. Yanıtlarında kimliklerinin saklı kalacağına güvence verilen (aralarında pek çok bölüm başkanları ve dekanlar da bulunan) 228 psikiyatristten yüzde 58'i "psişik fenomen anlayışı"nın gelecekteki psikiyatri mezunları için önem taşıdığına inandıklarını söylemiştir. Yüzde kırk dördü de psişik faktörlerin iyileşme sürecinde önemli bir yere sahip olduğuna inandıklarını belirtmiştir.³⁴

Böylece bilimsel çevreleri, psişik araştırmaları konunun hak ettiği ciddiyet içinde ele almaya başlamaktan alıkoyan inançsızlık biçimindeki sallantılı engelin "alay konusu olma" korkusu olabileceği ortaya çıkmaktadır. Weiss ve Whitton (ve çalışmalarından bu kitapta sözü edilen daha pek çok yürekli araştırmacı) gibi öncülerin kendi inanç ve buluşlarıyla kamuoyu önüne çıkmasına gereksinmemiz vardır. Özetle, bir Rosa Parks'a eşdeğer parapsikologlara gereksinim duyuyoruz.

Bilimin yeniden yapılanmasında dikkate alınması gereken başka bir özellik de bilimsel kanıtın kapsamı olacaktır. Psişik ve spiritüel fenomenler insanlık tarihinde önemli bir rol oynamış ve kültürümüzün en temel görünümlelerinden bazılarının biçimlenmesinde yardımcı olmuştur. Ama bunların izlerini sürmek ve lâboratuvar koşullarında incelemek zor olduğundan bilim bu fenomeni gözardı etme eğilimindedir.

Daha da kötüsü, incelenerek diğerlerinden yalıtılan ve kataloglananlar, genellikle fenomenin en önemsiz görünümleri olmuştur. Örneğin, BDD'lerle ilgili bilimsel anlamda geçerli kabul edilen pek az birkaç bulgudan biri, bir BDD'ci bedeninden ayrıldığında beyin dalgalarının değişime uğramakta oluşudur. Bununla birlikte kişi, Monroe'

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

nunki gibi raporları okuduğunda, eğer bu deneyimler gerçekse, insanlık tarihine Kolomb'un Yeni Dünya'yı buluşu ya da atom bombasının bulunması gibi büyük etkiler yapabilecek bazı keşiflere gebe olduğunun farkına varmaktadır. Doğrusu, gerçekten yetenekli bir durugörü medyomunu iş başında görenler hemen, R.H. ve Louisa Rhine'nin kuru istatistiklerinden çıkan olgulardan çok daha derin bir şeylere tanık olduklarını hemen kavramaktadırlar.

Bu, Rhine'nin çalışmalarının önemsiz olduğu anlamına gelmez. Ancak, sayısız kişi aynı deneyimleri rapor etmekteyse, bunların anlattığı beyanlara da önemli kamt gözüyle bakmak gerekir. Diğer bulgular yeterince güçlü belgelerle desteklenmemiş oldukları için bunları bir yana itmemek gerekir, üstelik sıklıkla aynı fenomenin ancak en önemsiz özellikleri belgelenebilmektedir. Stevenson'un dediği gibi, "Ben önemli konular hakkında olasılıkları bilmenin, önemsiz konularda kesin bilgilere sahip olmaktan daha iyi olduğunu düşünüyorum."⁶⁵

Varsayımların gerçekmiş gibi kabul edilmesi yaygın biçimde kabul görmüş diğer doğal fenomenlere de uygulanmaktadır. Evrenin başlangıçta var olan tek bir patlamayla, Big Bang'le başlamış olduğu fikri çoğu bilim adamları tarafından sorgusuz kabul edilmiştir. Ve bu gariptir, çünkü böyle olduğuna inanmak için zorlayıcı kanıtlar olmasına karşın henüz hiç kimse kesinlikle böyle olduğunu kanıtlayamamıştır. Öte yandan ÖYD'lerle ilgilenen bir psikolog sade bir dille ÖYD'cilerin deneyimleri sırasında içinde yolculuk yaptıkları ışık âleminin herhangi bir diğer gerçeklik düzeyi kadar gerçek olduğunu söyleyecek olsa, kanıtlanamayacak bir ifadede bulunduğu için saldırılara uğrayacaktır ve bu da aynı derecede gariptir, çünkü bu fenomenin gerçek olduğuna inanmak için aynı derecede

HOLOGRAFİK EVREN

zorlayıcı kanıtlar vardır. Başka bir deyişle, bilim çok önemli konulardaki olasılıkları, bu konu eğer "inanılması moda olan" şeyler kategorisine giriyorsa kabul etmekte, ancak "inanılması moda olmayan"lar kategorisine giriyorsa kabul etmemektedir. Bilim, psişik ve spirituel fenomenin incelenmesi konusunda önemli girişimler yapmaya başlamazdan önce bu çifte standardı terk etmek zorundadır.

Hepsinden önemlisi bilim, objektifliğe karşı duyduğu aşkı -doğayı incelemenin en iyi yolunun tarafsız, analitik ve soğukkanlı bir biçimde objektif olmaktan geçtiği düşüncesini- daha katılımcı bir yaklaşımla değiştirmek zorundadır. Bu değişimin önemi, aralarında Harman'm da bulunduğu sayısız araştırmacı tarafından dile getirilmiştir. Bu gerekliliğin kanıtları bu kitapta defalarca yinelenmiş bulunmaktadır. Bir fizikçinin kişisel şuurunun bir atomaltı parçacığının gerçekliğini etkilemekte olduğu, bir doktorun tavrının bir plasebonun işe yarayıp yaramamasını kararlaştırdığı, bir araştırmacının zihninin bir makinenin işleyişini etkilediği ve "imajinal" olanın fiziksel gerçekliğimize dağılıp yayılabildiği bir evrende, artık kendimizi incelemekte olduğumuz şeyden ayrı tutuyormuş gibi davranmamızın bir anlamı kalmamıştır. Holografik ve omniobjektif bir evrende, her şeyin eklentisiz bir sürekliliğin parçası olduğu bir evrende, katı nesnellik artık olası değildir.

Bu yargı, psişik ve spirituel fenomenin incelenmesi sırasında özellikle geçerlidir. Bazı lâboratuvarlar uzaktan görme deneylerinde gösterişli sonuçlar alırken, diğer bazıların bir türlü başarılı olamamalarının nedeni de budur. Gerçekten de, normalüstü alanda çalışan bazı araştırmacılar katı nesnelliklerini çoktan daha katılımcı bir yaklaşımla değiştirmiş bulunmaktadır. Örneğin, Valerie Hunt, elde ettiği deney sonuçlarının, bu deneyler sırasında ora-

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

da bulunan alkol alan bireylerden etkilenmekte olduğunun farkına varınca ölçüm yaparken lâboratuvarda bu gibi bireylerin bulunmasını engellemiştir. Aynı anlamda, Rus parapsikoloğu Dubrov ve Puşkin, orada hazır bulunan tüm süjeleri ipnotize ettiklerinde diğer parapsikologların elde ettikleri bulguları daha başarılı şekilde yineleyebildiklerinin farkına varmışlardır. Görünüşe göre ipnoz, süjelerin şuurlu düşünce ve inançlarının neden olduğu girişim dalgalarını devreden çıkartarak daha "temiz" sonuçlar elde edilmesini sağlıyordu.³⁶ Böylesi uygulamalar bugün bize aşırı uçta gibi görünebilir. Ancak, bilim holografik evrenin gizemlerinin çözülmesinde yol aldıkça bu yöntemler bir gün standart inceleme süreçleri konumunda olacaktır.

Nesnellikten katılımcılığa geçiş bilim adamının rolünü de kesinlikle etkileyecektir. Asıl önemli olanın gözlem eyleminin kendisi değil de, gözlemlene deneyimi olduğu giderek ortaya çıkmaktadır; bu durumda bilim adamı da giderek kendisini daha az gözlemci ve daha çok deneyimci gibi görmeye başlayacaktır. Tıpkı Harman'ın belirttiği gibi, "Katılımcı bir bilim adamının başlıca özelliği değişim isteği olmalıdır."⁶⁷

Yine, böylesi birkaç değişimin artık yer almaya başladığının kanıtları vardır. Örneğin Harner, ayahuasca adındaki ruhsal şarabı içen Conibo'lara ne olduğunu yalnızca gözlemlenmekle yetinmemiş, ayrıca halüsinasyonlar yaratan bu içkiyi kendisi de içmiştir. Tüm antropologların böylesi bir riske girmek istemeyecekleri açıktır, ancak şurası da açıktır ki, yalnızca bir gözlemci olarak kalmaktansa bir katılımcı olmayı seçmekle, yalnızca bir kenarda oturup notlar almakla elde edebileceğinden çok daha fazla bilgi edinebilmiştir.

Harner'in başarısı, geleceğin katılımcı araştırmacıları-

HOLOGRAFİK EVREN

nın yalnızca, ÖYD'ciler ve BDD'cileri ve bu daha süptil âleme yolculuk yapan diğerlerini sorguya çekmek yerine oraya kendilerinin de gidebilmesini sağlayacak yöntemler geliştirebileceklerini düşündürmektedir. Lüsüd rüya araştırmacıları zaten artık kendi lüsüd rüyalarını araştırmakta ve sonuçları bildiren raporlar hazırlamaktadırlar. Diğerleri de içsel boyutları araştırarak farklı ve daha yeni yöntemler geliştirebilirler. Örneğin, terimin en katı anlamıyla bir bilim adamı olmayan Monroe, beden dışı deneyimleri kolaylaştıracağını hissettiği özel ritmik seslerden oluşan kayıtlar geliştirmiş bulunmaktadır. Ayrıca, Blue Ridge Dağlarında Monroe Uygulamalı Bilimler Enstitüsünü de kurmuştur. Burada kendisinin de çıkmış olduğu beden dışı yolculukların nasıl yapılacağını yüzlerce bireye öğretmiştir. Böylesi gelişmeler geleceğin habercileri, yalnızca astronotların değil, "psikonofların da akşam haberlerinin kahramanı olacağı bir zamanın habercileri olmuyor mu?

Daha Yüksek Şuur Yolunda Evrimsel Bir Dürtü

Bilim "hiçbir yer ülkesine" giriş öneren tek güç olmayabilir. Ring, *Heading toward Omega* (Omega'ya Doğru) adlı kitabında, ÖYD'cilerin sayılarının giderek artmakta olduğu yolunda zorlayıcı kanıtlar bulunduğunu yazmaktadır. Kabile kültürlerinde görmüş olduğumuz gibi, ÖYD geçiren bireyler sonradan son derece değişmekte ve giderek şaman olmaktadır. Modern ÖYD'ciler de aynı biçimde ruhsal olarak değişmekte ve ÖYD öncesi kişilikleri giderek daha sevecen, şefkatli ve hatta daha psişik bireylerle dönüşmektedir. Ring buradan hareketle, belki de "çağdaş insanlığın şamanlaşması"na tanık olduğumuz sonucunu çıkartmaktadır.³⁸ Nitekim ÖYD'ciler sayıca giderek artmaktadır. Ring bunun nedeninin basit olduğu kadar

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

önemli de olduğunu düşünüyor; tanık olduğumuz şey "tüm insanlığı daha yüksek şuura doğru yükselten evrimsel bir dürtüdür".

Ve ÖYD'ler, kolektif insan psişesinden kabarıp çıkan tek değiştirici fenomen olmayabilir. Grosso, son yüzyılda karşılaşılan Meryem Ana görüntülerindeki artışın da evrimsel işaretler olduğuna inanıyor. Aynı biçimde, aralarında Raschke ve Vallee de bulunan pek çok araştırmacı, son birkaç on yıldır UFO görüntülerindeki patlamanın da evrimsel önem taşıdığına inanmaktadır. Aralarında Ring de bulunan birçok araştırmacı UFO'larla karşılaşma olaylarının aslında samanlığa başlatma törenlerini andırdığı ve bunun da çağdaş insanlığın şamanlaşmakta olduğunun başka bir kanıtını daha oluşturduğu sonucuna varmaktadır. Strieber de, "UFO fenomenleri ister birisi tarafından yapılmış, ister doğal olarak ortaya çıkmış olsun, bir türden diğerine büyük bir sıçramayı simgeleyen bir durumla karşı karşıya bulunduğumuzu düşünüyorum, bu açıkça ortadadır. Ben, evrimin harekete geçme sürecine bakmakta olduğumuz kuşkusunu taşıyorum." diyerek bu görüşe katılmaktadır.³⁹

Eğer bu spekülasyonlar doğruysa, bu evrimsel değişimin amacı nedir? Buna iki yanıt verilebilir. Sayısız antik gelenek, fiziksel gerçekliğin hologramının şimdikinden çok daha esnek olacağı, yaşam ötesi boyutların biçimsiz (amorf) ve akışkan gerçekliğine daha çok benzeyeceği bir zamandan söz etmektedir. Örneğin, Avustralya yerlileri tüm evrenin düş zamanı olacağı bir zamandan söz ederler. Edgar Cayce de bu duyguyu yansıtır ve dünyanın "başlangıçta yalnızca düşünce şekilleri ya da istenilen biçimi alarak kendisini yine kendisinden itip çıkartan bir vizüalizasyon mahsulü olduğunu" söylemekte ve, "...Sonra ruhun kendisini böylece maddeye itmesiyle dünya mad-

HOLOGRAFİK EVREN

deselleşti." demektedir.⁴⁰

Yerliler dünyanın "düş zamanı"na geri döneceği bir zamanın geleceğinden söz etmektedirler. Tümüyle spekülasyon anlamında kişi şöyle düşünebilir: Gerçeklik hologramıyla oynamayı giderek daha çok öğrenecek olursak, bu kehanetin gerçekleştiğini belki de görebiliriz. Jahn ve Dunne'in şuur ve çevresi arasındaki *arayüz* adını verdiği şeyi onarmakta ustalaştıkça belki de yeni en işlenebilir bir gerçekliği deneyimlememiz olasıdır. Eğer bu doğruysa, böylesi esnek bir çevreyi güvenle kullanabilmek için şu anda bildiğimizden daha çoğunu öğrenmek zorundayız ve belki de gözümüzün önünde açılmaya başlar gibi olan evrimsel süreçlerin amaçlarından biri de budur.

Antik geleneklerin birçoğu insanlığın yeryüzüne ait olmadığı ve gerçek evimizin Tanrı katı ya da en azından saf ruhun fizik ötesi ve cennet benzeri âlemi olduğunu öne sürerler. Örneğin, insan şuurunun "zamansız, mekansız, ezeli ve ebedi şuur okyanusu"nu bırakıp gitmeye karar veren bir dalgacık olarak başladığını söyleyen bir Hindu efsanesi vardır.⁴¹ Bu efsaneye göre şuur kendine uyanınca, sonsuz okyanusun bir parçası olduğunu unutup tek başına ve ayrı kalmış olduğunu hissetti. Loye, Adem ve Havva efsanesinin de bu mitin bir çeşitlemesi, insan şuurunun dibine inilmesi olanaksız geçmişinin bir yerinde, her şeyin kozmik bütünlüğünün bir parçası olduğunu unutarak saklı düzendeki yuvasını nasıl bırakıp gittiğinin antik bir anısı olduğunu öne sürer.⁴² Bu görüşe göre, dünya "içinde kişinin, daha yüksek bir uzaysal boyutun holografik bir yansıması olduğunun farkında olması koşuluyla bedeninin tüm zevklerini özgürce deneyimleyebileceği bir oyun alanı" olmaktadır.⁴³

Eğer bu doğruysa, kolektif psişemizin içine doğru parıldamaya ve dans etmeye başlayan evrimsel alevler belki

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

de bizim kalk borumuz, gerçek yuvamızın başka bir yerde olduğunu ve dilersek oraya dönebileceğimizi bildiren trompetimizdir. Strieber, UFO'ların bu nedenle burada olduklarına inananlardan biridir. "Sanırım bunlar olasılıkla, bizim fizik ötesi dünyaya -ki kendileri de oradan gelmektedirler- doğumumuzu sağlayacak ebelerimizdir. Benim izlenimime göre, fiziksel dünya, daha geniş bir koşullar ve çevre kapsamı içinde yalnızca ufacık bir andır ve gerçeklik aslında fiziksel olmayan bir yolla açığa çıkmaktadır. Ben fiziksel gerçekliğin varlığın özgün kaynağı olduğunu sanmıyorum. Bana göre şuur olarak varlık, belki de fiziksel olandan önce vardı."⁴⁴

Holografik modelin uzun zamandır başka bir destekçisi olan yazar Terence McKenna da bu görüşe katılmaktadır:

"Buradaki mesele, ruhun varoluşunun farkına varılması ile mahşerî potansiyelin ortaya çıkışı arasında kabaca 50.000 yıl geçmiş olmasıdır. Artık bu krizin son tarihî saniyelerini yaşadığımızdan en küçük bir kuşku yok. Bu öyle bir kriz ki, tarihin sonunu, bu gezegenden ayrılışımızı ve ölüme karşı kazandığımız zaferi gösteriyor. Gerçekte bir gezegen ekolojisinin karşılaşılabileceği en önemli olaya hızla yaklaşıyoruz: Yaşamın, maddenin karanlık krizalitinden kurtulması..."⁴⁵

Kuşkusuz bunlar yalnızca spekülasyondur. Ancak, ister Strieber ve McKenna'nın öne sürdüğü gibi bir değişimin tam kıyısında olalım; ister o sınır daha uzak bir geleceğin içinde olsun, görünüşe göre, ruhsal evrimin yollarından birini izlemekteyiz. Evrenin holografik yapısı söz konusu olduğunda ise, en azından yukarıdaki iki olasılığa benzer bir şeylerin bizleri belli bir yer ve zamanda beklemekte olduğu da açıktır.

Korkularımız nedeniyle fiziksellikten kurtulmanın in-

HOLOGRAFİK EVREN

san evriminin sonu olacağını kabul etme eğilimineleyiz, oysa öteâlemin madde dünyasından daha esnek ve imajinatif alanının bile yalnızca bir atlama tahtası olduğu konusunda kanıtlar vardır. Örneğin Swedenborg, öteâlemin de ötesinde başka bir âleme gitmiş olduğunu söylemiştir; bu diğer âlem o denli parlak ve biçimlerden bağımsızdır ki, burayı yalnızca "bir ışık seli" olarak algılamıştır.⁴⁶ ÖYD'ciler de çoğu kez, bu derinliği ölçülemeyen süptil alanlardan söz etmişlerdir. Whitton'un süjelerinden biri, "Daha yüksek düzeyler var ve Tanrı'ya geri dönebilmek, O'nun ruhunun bulunduğu düzeye ulaşabilmek için ruhunuz gerçekten özgür olana dek fazlalıklarınızı birer birer bırakmanız gerekiyor." diyordu, "Öğrenme süreci asla bitmiyor... Bazen daha yüksek düzeylerden bazı görüntüler alıyorduk - her biri diğerinden daha ışıklı ve parlaktı."⁴⁷

Kişi saklı düzende daha derine sızdıkça gerçekliğin giderek artan bir biçimde frekans benzeri oluşumlara dönüşmesi bazılarında ürkütücü gelebilir. Bu anlaşılabilir bir şeydir. Henüz, bir boyama kitabının güvenliğine gereksinme duyan, özgür biçimler çizemeyen ve beceriksiz ellerimizi yönlendiren çizgiler olmaksızın resim yapamayan çocuklara benzediğimiz açıktır. Swedenborg'un ışık seli alanına dalmak ise bizi tümüyle akışkan bir LSD halüsinasyonunun içine atmak anlamına geliyor. Ve bizler henüz yeterince olgunlaşmadık ya da diğer bir deyişle, duygularımızı, davranışlarımızı ve inançlarımızı psişemizin orada bizim için yaratacağı canavarlarla başa çıkacak denli denetleyemiyoruz.

Ama belki de bu nedenle, UFO'lar ve diğer benzer deneyimlerin sağladığı göreceli sınırlı karşılaşmalar aracılığıyla ufak dozlardaki omnijektifle nasıl başa çıkacağımızı, burada öğrenmekteyiz.

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

Ve belki yine bu nedenle ışık varlıklar bize sürekli olarak yaşamın amacının öğrenmek olduğunu yineliyorlar.

Bizler gerçekten de kutsalın teknisyenleri olmaya çabalayan, bir şaman yolculuğuna çıkmış çocuklarız yalnızca. Zihin ve gerçekliğin sürekli bir bütünü oluşturduğu bir evrenin parçası ve parseli olan esneklikle başa çıkmayı öğreniyoruz ve bu yolculukta öğrenmemiz gereken, tüm diğerlerinin dışında ve üzerinde olan bir ders var: Öte dünyanın biçim ötesi niteliği ve nefes kesici özgürlüğü bizi korkutmaya devam ettikçe, kendimiz için rahat, katı ve iyi tanımlanmış bir hologramı düşlemeyi sürdüreceğimizin farkında olmalıyız.

Ancak, Bohm'un uyarısını her zaman dikkate almak zorundayız: Evreni incelemek için oluşturduğumuz kavramsal bölmeleri yine biz yaratıyoruz. Onlar "orada" yer almıyor, çünkü "orada" yalnızca bölünemez bütünlük vardır. Yani Brahma. Ve bizler herhangi bir kavramsal bölme-yi her attığımızda ileri gitmeye, bir ruh durumundan bir diğerine geçmeye, Sri Aurobindo'nun dediği gibi, aydınlanmadan aydınlanmaya doğru ilerlemeye hazır olmak zorundayız. Çünkü görünüşe göre amacımız hem basit hem de sonsuzdur.

Yerlilerin dediği gibi, bizler sonsuzluğun içinde var olmayı nasıl sürdürebileceğimizi öğreniyoruz yalnızca.

NOTLAR

GİRİŞ

1. Irvin L. Child, "Psychology and Anomalous Observations," *American Psychologist* 40, no. 11 (Kasım 1985), s. 1219-30.

BEYİN BİR HOLOGRAMDIR

1. Wilder Penfield, *The Mystery of the Mind: A Critical Study of Consciousness and the Human Brain* (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1975).
2. Karl Lashley, "In Search of the Engram," in *Physiological Mechanisms in Animal Behavior* (New York: Academic Press, 1950), s. 454-82.
3. Karl Pribram, "The Neurophysiology of Remembering," *Scientific American* 220 (Ocak 1969), s. 75.
4. Karl Pribram, *Languages of the Brain* (Monterey, Calif.: Wadsworth Publishing, 1977), s. 123.
5. Daniel Goleman, "Holographic Memory: Karl Pribram Interviewed by Daniel Goleman," *Psychology Today* 12, no. 9 (Şubat 1979), s. 72.
6. J. Collier, C.B. Burckhardt ve L.H. Lin, *Optical Holography* (New York: Academic Press, 1971).
7. Pieter van Heerden, "Models for the Brain," *Nature* 227 (25 Temmuz 1970), s. 410-11.
8. Paul Pietsch, *Shufflebrain: The Quest for the Hologramic Mind* (Boston: Houghton Mifflin, 1981), s. 78.
9. Daniel A. Pollen ve Michael C. Tractenberg, "Alpha Rhythm and Eye Movements in Eidetic Imagery," *Nature* 237 (12 Mayıs 1972), s. 109.
10. Pribram, *Languages*, s. 169.
11. Paul Pietsch, "Shufflebrain," *Harper's Magazine* 224 (Mayıs 1972), s. 66.
12. Karen K. DeValois, Russell L. DeValois ve W.W. Yund, "Responses of Striate Cortex Cells to Grating and Checkerboard Patterns," *Journal of Physiology*, cilt 291 (1979), s. 483-505.

1911-12

The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the various branches of industry and commerce. It is followed by a detailed account of the operations of the different departments of the Government, and a summary of the results of the various measures taken during the year. The report concludes with a statement of the financial position of the country and a forecast for the future.

It is a pleasure to state that the country has made considerable progress during the year, and that the various measures taken have had a beneficial effect on the general situation. It is hoped that the progress will continue in the future.

HOLOGRAFİK EVREN

13. Goleman, *Psychology Today*, s. 71.
14. Larry Dossey, *Space, Time and Medicine* (Boston: New Science Library, 1982), s. 108-9.
15. Richard Restak, "Brain Power: A New Theory," *Science Digest* (Mart 1981), s. 19.
16. Richard Restak, *The Brain* (New York: Warner Books, 1979), s. 253.

EVREN BİR HOLOGRAMDIR

1. Basil J. Hiley ve F. David Peat, "The Development of David Bohm's Ideas from the Plasma to the Implicate Order," in *Quantum Implications*, ed. Basil J. Hiley ve F. David Peat (London: Routledge & Kegan Paul, 1987), s. 1.
2. Nick Herbert, "How Large is Starlight? A Brief Look at Quantum Reality," *Revision* 10, no. 1 (Yaz 1987), s. 31-35.
3. Albert Einstein, Boris Podolsky ve Nathan Rosen, "Can Quantum-Mechanical Description of Physical Reality Be Considered Complete?" *Physical Review* 47 (1935), s. 777.
4. Hiley ve Peat, *Quantum*, s. 3.
5. John P. Briggs ve F. David Peat, *Looking Glass Universe* (New York: Simon & Schuster, 1984), s. 96.
6. David Böhm, "Hidden Variables and the Implicate Order," in *Quantum Implications*, ed. Basil J. Hiley ve F. David Peat (London: Routledge & Kegan Paul, 1987), s. 38.
7. "Nonlocality in Physics and Psychology: An Interview with John Stewardt Bell," *Psychological Perspectives* (Sonbahar-Kış 1988), s. 306.
8. Robert Temple, "An Interview with David Böhm," *New Scientist* (11 Kasım 1982), s. 362.
9. Böhm, *Quantum*, s. 40.
10. David Böhm, *Wholeness and the Implicate Order* (London: Routledge & Kegan Paul, 1980), s. 205. /
11. Yazarla özel görüşme, 28 Ekim 1988.
12. Böhm, *Wholeness*, s. 192.
13. Paul Davies, *Superforce* (New York: Simon & Schuster 1984), s. 48.
14. Lee Smolin, "What is Quantum Mechanics Really About?" *New Scientist* (24 Ekim 1985), s. 43.
15. Yazarla özel görüşme, 14 Ekim 1988.
16. Saybrook Publishing Company, *The Reach of the Mind: Nobel Prize Conversations* (Dallas, Texas: Saybrook Publishing Co. 1985.), s. 91.

17. Judith Hooper, "An Interview with Karl Pribram," *Omni* (Ekim 1982), s. 135.
18. Private communication with author, 8 Şubat 1989.
19. Renee Weber, "The Enfolding-Unfolding Universe: A Conversation with David Bohm," *The Holographic Paradigm*, ed. Ken Wilber (Boulder, Colo.: New Science Library, 1982), s. 83-84.
20. Adı geçen eser (a.g.e.), s. 73.

HOLOGRAFİK MODEL ve PSİKOLOJİ

1. Renee Weber, "The Enfolding-Unfolding Universe: A Conversation with David Bohm," *The Holographic Paradigm*, ed. Ken Wilber (Boulder, Colo.: New Science Library, 1982), s. 72.
2. Robert M. Anderson, Jr., "A Holographic Model of Transpersonal Consciousness," *Journal of Transpersonal Psychology* 9, no. 2 (1977), s. 126.
3. Jon Tolaas ve Montague Ullman, "Extrasensory Communication and Dreams," in *Handbook of Dreams*, ed. Benjamin B. Wolman (New York: Van Nostrand Reinhold, 1979), s. 178-9.
4. Yazarla özel görüşme, 31 Ekim 1988.
5. Montague Ullman, "Wholeness and Dreaming," in *Quantum Implications*, ed. Basil J. Hiley ve F. David Peat (New York: Routledge & Kegan Paul, 1987), s. 393.
6. I. Matte-Bianco, "A Study of Schizophrenic Thinking: Its Expression in Terms of Symbolic Logic and Its Representation in Terms of Multidimensional Space," *International Journal of Psychiatry* 1, no. 1 (Ocak 1965), s. 93.
7. Montague Ullman, "Psi and Psychopathology", Psikoterapide Psişik Etkenler konulu Amerikan Psişik Araştırma Derneği konferansında sunulan makale, 8 Kasım, 1986.
8. Bkz. Stephen LaBerge, *Lucid Dreaming* (Los Angeles: Jeremy P. Tarcher, 1985).
9. Fred Alan Wolf, *Star Wave* (New York: Macmillan, 1984), s. 238.
10. Jayne Gackenbach, "Interview with Physicist Fred Alan Wolf on the Physics of Lucid Dreaming," *Lucidity Letter* 6, no. 1 (Haziran 1987), s. 52.
11. Fred Alan Wolf, "The Physics of Dream Consciousness: Is the Lucid Dream a Parallel Universe?" *Second Lucid Dreaming Symposium Proceedings/Lucidity Letter* 6, no. 2 (Aralık 1987), s. 133.

HOLOGRAFİK EVREN

12. Stanislav Grof, *Realms of the Human Unconscious* (New York: E.P. Dutton, 1976), s. 20.
13. a.g.e., s. 236.
14. a.g.e., s. 159-60.
15. Stanislav Grof, *The Adventure of Self-Discovery* (Albany, N.Y.: State University of New York Press, 1988), s. 108-9.
16. Stanislav Grof, *Beyond the Brain* (Albany, N.Y.: State University of New York Press, 1985), s. 31.
17. a.g.e., s. 78.
18. a.g.e., s. 89.
19. Edgar A. Levenson, "A Holographic Model of Psychoanalytic Change," *Contemporary Psychoanalysis* 12, no. 1 (1975), s. 13.
20. a.g.e., s. 19.
21. David Shainberg, "Vortices of Thought in the Implicate Order," *Quantum Implications*, ed. Basil J. Hiley ve F. David Peat (New York: Routledge & Kegan Paul, 1987), s. 402.
22. a.g.e., s. 411.
23. Frank Putnam, *Diagnosis and Treatment of Multiple Personality Disorder* (New York: Guilford, 1988), s. 68.
24. "Science and Synchronicity: A Conversation with C.A. Meier," *Psychological Perspectives* 19, no. 2 (Sonbahar-Kış 1988), s. 324.
25. Paul Davies, *The Cosmic Blueprint* (New York: Simon & Schuster, 1988), s. 162.
26. F. David Peat, *Synchronicity: The Bridge Between Mind and Matter* (New York: Bantam Books, 1987), s. 235.
27. a.g.e., s. 239.

HOLOGRAFİK BEDENİN ŞARKISINI SÖYLÜYORUM

1. Stephanie Matthews-Simonton, O. Carl Simonton ve James L. Creighton, *Getting Well Again* (New York: Bantam Books, 1980), s. 6-12.
2. Jeanne Achterberg, "Mind and Medicine: The Role of Imagery in Healing," *ASPR Newsletter* 14, no. 3 (Haziran 1988), s. 20.
3. Jeanne Achterberg, *Imagery in Healing* (Boston, Mass.: New Science Library, 1985), s. 134.
4. Yazarla özel görüşme, 28 Ekim 1988.
5. Achterberg, *ASPR Newsletter*, s. 20.
6. Achterberg, *Imagery*, s. 78-9.

7. Jeanne Achterberg, Ira Collerain ve Pat Craig, "A Possible Relationship between Cancer, Mental Retardation, and Mental Disorders," *Journal of Social Science and Medicine* 12 (Mayıs 1978), s. 135-39.
8. Bernie S. Siegel, *Love, Medicine, and Miracles* (New York: Harper & Row, 1986), s. 32.
9. Achterberg, *Imagery*, s. 182-7.
10. Bernie S. Siegel, *Love* s. 29.
11. Charles A. Garfield, *Peak Performance: Mental Training Techniques of the World's Greatest Athletes* (New York: Warner Books, 1984), s. 16.
12. a.g.e.,s. 62.
13. Mary Orser ve Richard Zarro, *Changing Your Destiny* (New York: Harper & Row, 1989), s. 60.
14. Barbara Brown, *Supermind: The Ultimate Energy* (New York: Harper & Row, 1980), s. 274; Larry Dossey'nin *Space, Time, and Medicine* adlı kitabında geçtiği gibi (Boston, Mass.: New Science Library, 1982), s. 112.
15. Brown, *Supermind*, s. 275; Larry Dossey'nin *Space, Time, and Medicine* adlı kitabında geçtiği gibi (Boston, Mass.: New Science Library, 1982), s. 112-3.
16. Larry Dossey, *Space, Time, and Medicine* (Boston, Mass.: New Science Library, 1982), s. 112.
17. Yazarla özel görüşme, 8 Şubat 1989.
18. Brendan O'Regan, "Healing, Remission, and Miracle Cures," *Institute of Noetic Sciences Special Report* (Mayıs 1987), s. 3.
19. Lewis Thomas, *The Medusa and the Snail* (New York: Bantam Books, 1980), s. 63.
20. Thomas J. Hurley III, "Placebo Effects: Unmapped Territory of Mind/ Body Interactions," *Investigations* 2, no. 1 (1985), s. 9.
21. a.g.e.
22. Steven Locke and Douglas Colligan, *The Healer Within* (New York: New American Library, 1986), s. 224.
23. a.g.e., s. 227.
24. Bruno Klopfer, "Psychological Variables in Human Cancer," *Journal of Prospective Techniques* 31 (1957), s. 331-40.
25. O'Regan, *Special Report*, s. 4.
26. G. Timothy Johnson and Stephen E. Goldfinger, *The Harvard Medical School Health Letter Book* (Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1981), s. 416.

HOLOGRAFİK EVREN

27. Herbert Benson ve Davin P. McCallie, Jr., "Angina Pectoris and the Placebo Efect," *New England Journal of Medicine* 300, no. 25 (1979), s. 1424-29.
28. Johnson ve Goldfinger, *Health Letter Book*, s. 418.
29. Hurley, *Investigations*^ 10.
30. Richard Alpert, *Be Here Now* (San Cristobal, N.M.: Lama Foundation, 1971).
31. Lyall Watson, *Beyond Supernature* (New York: Bantam Books, 1988), s. 215.
32. Ira L. Mintz, "A Note on the Addictive Personality," *American Journal of Psychiatry* 134, no. 3 (1977), s. 327.
33. Alfred Stelter, *Psi-Healing* (New York: Bantam Books, 1976). s. 8.
34. Thomas J. Hurley III, "Placebo Learning: The Placebo Effect as a Conditioned Response," *Investigations* 2, no. 1 (1985), k. 23.
35. O'Regan, *Special Report*, s. 3.
36. Thomas J Hurley III un, "Varieties of Placebo Experience: Can One Definition Encompass Them All?" yazısında geçtiği gibi *Investigations* 2, no. 1 (1985), s. 13.
37. Daniel Seligman, "Great Moments in Medical Research," *Fortune* 117, no. 5 (29 Şubat 1988), s. 25.
38. Daniel Goleman, "Probing the Enigma of Multiple Personality," *New York Times* (25 Haziran 1988), s. C1.
39. Yazarla özel görüşme, 11 Ocak 1990.
40. Richard Restak, "People with Multiple Minds," *Science Digest* 92, no. 6 (Haziran 1984), s. 76.
41. Daniel Goleman, "New Focus on Multiple Personality," *New York Times* (21 Mayıs 1985), s. C1.
42. Truddi Chase, *Wlien Rabbit Howls* (new York: E. P. Dutton, 1987), s. x.
43. Thomas J. Hurley III, "Inner Faces of Multiplicity," *Investigations* 1, no. 3/4 (1985), s. 4.
44. Thomas J. Hurley III, "Multiplicity & the Mind-Body Problem: New Windows to Natural Plasticity," *Investigations* 1, no. 3/4 (1985), s. 19.
45. Bronislaw Malinowski, "Baloma: The Spirits of the Dead in the Trobriand Islands," *Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland* 46 (1916), s. 353-430.
46. Watson, *Beyond Supernature*, s. 58-60.
47. Joseph Chilton Pearce, *The Crack in the Cosmic Egg* (New York: Pocket Books, (1974), s. 86.

NOTLAR

48. Pamela Weintraub, "Preschool?" *Omni* 11, no. 11 (Ağustos 1989), s. 38.
49. Kathy A. Fackelmann, "Hostility Boosts Risk of Heart Trouble," *Science News* 135, no. 4 (28 Ocak 1989), s. 60.
50. Steven Locke, in *Longevity* (Kasım 1988), "Your Mind's Healing Powers," yazısında geçtiği gibi *Reader's Digest* (Eylül 1989), s. 5.
51. Bruce Bower, "Emotion-Immunity Link in HIV Infection," *Science News* 134, no. 8 (20 Ağustos 1988), s. 116.
52. Donald Robinson, "Your Attitude Can Make You Well," *Reader's Digest* (Nisan 1987), s. 75.
53. Daniel Goleman'ın *New York Times* (20 Nisan 1989), "Your Mind's Healing Powers," yazısında geçtiği gibi *Reader's Digest* (Eylül 1989), s. 6.
54. Robinson, *Reader's Digest*, s. 75.
55. Signe Hammer, "The Mind as Healer," *Science Digest* 92, no. 4 (Nisan 1984), s. 100.
56. John Raymon, "Jack Schwarz: The Mind Over Body Man," *New Realities* 11, no. 1 (Nisan 1978), s. 72-76; aynı zamanda bkz. "Jack Schwarz: Probing... but No Needles Anymore," *Brain/Mind Bulletin* 4, no. 2 (4 Aralık 1978), s. 2.
57. Stelter, *Psi-Healing*, s. 121-124.
58. Donna ve Gilbert Grosvenor, "Ceylon," *National Geographic* 129, no. 4 (Nisan 1966).
59. D. D. Kosambi, "Living Prehistory in India," *Scientific American* 216, no. 2 (Şubat 1967), s. 104.
60. A. A. Mason, "A Case of Congenital Ichthyosiform," *British Medical Journal* 2 (1952), s. 422-423.
61. O'Regan, *Special Report*, s. 9.
62. D. Scott Rogo, *Miracles* (New York: Dial Press, 1982), s. 74.
63. Herbert Thurston, *The Physical Phenomena of Mysticism* (Chicago: Henry Regnery Company, 1952), s. 120-129.
64. Thomas of Celano, *Vita Prima* (1229), Thurston'un *Physical Phenomena* adlı kitabında geçtiği gibi, s. 45-46.
65. Alexander P. Dubrov ve Veniamin N. Pushkin, *Parapsychology and Contemporary Science*. Çev.: Aleksandr Petrovich (New York: Plenum, 1982), s. 50.
66. Thurston, *Physical Phenomena*, s. 68.
67. a.g.e.
68. Charles Fort, *The Complete Books of Charles Fort* (New York: Dover, 1974), s. 1022.

HOLOGRAFİK EVREN

69. a.g.e., s. 964.
70. Yazarla özel görüşme, 3 Kasım 1988.
71. Candace Pert ve Harris Dienstfrey, "The Neuropeptide Network," in *Neuroimmunomodulation: Interventions in Aging and Cancer*, ed. Walter Pierpaoli ve Novera Herbert Spector (New York: New York Academy of Sciences, 1988), s. 189-194.
72. Terrence D. Oleson, Richard J. Kroening ve David E. Breşler, "An Experimental Evaluation of Auricular Diagnosis: The Somatotopic Mapping of Musculoskeletal Pain at Ear Acupuncture Points," *Pain* 8 (1980), s. 217-229.
73. Yazarla özel görüşme, 24 Eylül 1988.
74. Terrence D. Oleson ve Richard J. Kroening, "Rapid Narcotic Detoxification in Chronic Pain Patients Treated with Auricular Electroacupuncture and Naloxone," *International Journal of the Addictions* 20, no. 9. (1985), s. 1347-1360.
75. Richard Leviton, "The Holographic Body," *East West* 18, no. 8 (Ağustos 1988), s. 42.
76. a.g.e., s. 45.
77. a.g.e., s. 36-47.
78. "Fingerprints, a Clue to Senility," *Science Digest* 91, no. 11 (Kasım 1983), s. 91.
79. Michael Meyer, "The Way the Whorls Turn," *Neiusweek* (13 Şubat 1989), s. 73.

BİR AVUÇ MUCİZE

1. D. Scott Rogo, *Miracles* (New York: Dial Press, 1982), s. 79.
2. a.g.e., s. 85; aynı zamanda bkz. Herbert Thurston, *The Physical Phenomena of Mysticism* (London: Burns Oates, 1952); ve A. P. Schimberg, *The Story of Therese Neumann* (Milwaukee, Wis.: Bruce Publishing Co., 1947).
3. David J. Böhm, "A New Theory of the Relationship of Mind and Matter," *Journal of the American Society for Psychical Research* 80, no. 2 (Nisan 1986), s. 128.
4. a.g.e., s. 132.
5. Robert G. Jahn ve Brenda J. Dunner, *Margins of Reality: The Role of Consciousness in the Physical World* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1987), s. 91-123.
6. a.g.e., s. 144.

7. Yazarla özel görüşme, 16 Aralık 1988.
8. Jahn ve Dunne, *Margins*, s. 142.
9. Yazarla özel görüşme, 16 Aralık 1988.
10. Yazarla özel görüşme, 16 Aralık 1988.
11. Steve Fishman, "Questions for the Cosmos," *New York Times Magazine* (26 Kasım 1989), s. 55.
12. Yazarla özel görüşme, 25 Kasım 1988.
13. Rex Gardner, "Miracles of Healing in Anglo-Celtic Northumbria as Recorded by the Venerable Bede and His Contemporaries: A Reappraisal in the Light of Twentieth-Century Experience," *British Medical Journal* 287 (Aralık 1983), s. 1931.
14. Max Freedom Long, *The Secret Science Behind Miracles* (New York: Robert Collier Publications, 1948), s. 191-92.
15. Louis-Basile Carre de Montgeron, *La Vérité des Miracles* (Paris: 1737), cilt. i, s. 380, H. P. Blavatsky'nin *Isis Unveiled*, kitabında bahsedildiği gibi, cilt i (New York: J. W. Bouton, 1877), s. 374.
16. a.g.e. s. 374.
17. B. Robert Kreiser, *Miracles, Convulsions, and Ecclesiastical Politics in Early Eighteenth-Century Paris* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1978), s. 260-61.
18. Charles Mackey, *Extraordinary Popular Delusions and the Madness of Crowds* (London: 1841) s. 318.
19. Kreiser, *Miracles*, s. 174.
20. Stanislav Grof, *Beyond the Brain* (Albany, N.Y.: State University of New York Press, 1985), s. 91.
21. Long, *Secret Science*, s. 31-39.
22. Frank Podmore, *Mediums of the Nineteenth Century*, cilt 2 (New Hyde Park, N.Y.: University Book, 1963), s. 264.
23. Vincent H. Gaddis *Mysterious Fires and Lights* (New York: Dell, 1967), s. 114-115.
24. Blavatsky, *Isis*, s. 370.
25. Podmore, *Mediums*, s. 264.
26. Will ve Ariel Durant, *The Age of Louis XIV*, cilt XIII (New York: Simon & Schuster, 1963), s. 73.
27. Franz Werfel, *77ie Song of Bernadette* (Garden City, N.Y.: Sun Dial Press, 1944), s. 326-327.
28. Gaddis, *Mysterious Fires*, s. 106-107.
29. a.g.e., s. 106.
30. Berthold Schwarz, "Ordeals by Serpents, Fire, ad Strychnine," *Psychiatric Quarterly* 34 (1960), s. 405-429.

HOLOGRAFİK EVREN

31. Yazarla özel görüşme, 17 Temmuz 1989.
32. Karl H. Pribram, "The Implicate Brain," in *Quantum Implications*, ed. Basil J. Hiley ve F. David Peat (London: Routledge & Kegan Paul, 1987), s. 367.
33. Yazarla özel görüşme, 8 Şubat 1989; aynı zamanda bkz. Karl H. Pribram, "The Cognitive Revolution ve Mind/Brain Issues," *American Psychologist* 41, no. 5 (Mayıs 1986), s. 507-519.
34. Yazarla özel görüşme, 25 Kasım 1988.
35. Gordon G. Globus, "Three Holonomic Approaches to the Brain," in *Quantum Implications*, ed. Basil J. Hiley ve F. David Peat (London: Routledge & Kegan Paul, 1987), s. 372-385; aynı zamanda bkz. Judith Hooper ve Dick Teresi, *The Three-Pound Universe* (New York: Dell, 1986), s. 295-300.
36. Yazarla özel görüşme, 16 Aralık 1988.
37. Malcolm W. Browne, "Quantum Theory: Disturbing Questions Remain Unresolved," *New York Times* (11 Şubat 1986), s. C3.
38. a.g.e.
39. Jahn ve Dunne, *Margins*, s. 319-320; aynı zamanda bkz. Dietrick E. Thomsen, "Anomalons Get More ve More Anomalous," *Science News* 125 (25 Şubat 1984).
40. Christine Sutton, "The Secret Life of the Neutrino," *New Scientist* 117, no. 1595 (14 Ocak 1988), s. 53-57; aynı zamanda bkz. "Soviet Neutrinors Have Mass," *New Scientist* 105, no. 1446 (7 Mart 1985), s. 23; ve Dietrick E. Thomsen, "Ups and Downs of Neutrino Oscillation," *Science News* 117, no. 24 (14 Haziran 1980), s. 377-383.
41. S. Edmunds, *Hypnotism and the Supernormal* (London: Aquarian Press, 1967), Lyall Watson'un *Supernature* kitabında geçtiği gibi (New York: Bantam Books, 1973), s. 236.
42. Leonid L. Vasilev, *Experiments in Distant Influence* (New York: E. P. Dutton, 1976).
43. Bkz. Russell Targ ve Harold Puthoff, *Mind-Reach* (New York: Delacorte Press, 1977).
44. Fishman, *New York Times Magazine*, s. 55; aynı zamanda bkz. Jahn ve Dunne, *Margins*, s. 187.
45. Charles Tart, "Physiological Correlates of Psi Cognition," *International Journal of Neuropsychiatry* 5, no. 4 (1962).
46. Targ ve Puthoff, *Mind-Reach*, s. 130-133.
47. E. Douglas Dean, "Plethysmograph Recordings of ESP Responses," *International Journal of Neuropsychiatry* 2 (Eylül 1966).

48. Charles T. Tart, "Psychedelic Experiences Associated with a Novel Hypnotic Procedure, Mutual Hypnosis," in *Altered States of Consciousness*, Charles T. Tart (New York: John Wiley & Sons, 1969), s. 291-308.
49. a.g.e.
50. John P. Briggs ve F. David Peat, *Looking Glass Universe* (New York: Simon & Schuster, 1984), s. 87.
51. Targ ve Puthoff, *Mind-Reach*, s. 130-133.
52. Russell Targ, et al., *Research in Parapsychology* (Metuchen, N.J.: Scarecrow, 1980).
53. Böhm, *Journal of the American Society for Psychical Research*, s. 132.
54. Jahn ve Dunne, *Margins*, s. 257-259.
55. Gardner, *British Medical Journal*, s. 1930.
56. Lyall Watson, *Beyond Supernature* (New York: Bantam Books, 1988), s. 189-191.
57. A. R. G. Owen, *Can We Explain the Poltergeist* (New York: Garrett Publications, 1964).
58. Erlendur Haraldsson, *Modern Miracles: An Investigative Report on Psychic Phenomena Associated with Sathya Sai Baba* (New York: Fawcett Columbine Books, 1987), s. 26-27.
59. a.g.e., s. 35-36.
60. a.g.e., s. 290.
61. Paramahansa Yogananda, *Autobiography of a Yogi* (Los Angeles: Self-Realization Fellowship, 1973), s. 134.
62. Rogo, *Miracles*, s. 173.
63. Lyall Watson, *Gifts of Unknown Things* (New York: Simon & Schuster, 1976), s. 203-204.
64. Yazarla özel görüşme, 9 Şubat 1989.
65. Yazarla özel görüşme, 17 Ekim 1988.
66. Yazarla özel görüşme, 16 Aralık 1988.
67. Judith Hooper ve Dick Teresi, *The Three-Pound Universe* (New York: Dell, 1986), s. 300.
68. Carlos Castañeda, *Tales of Power* (New York: Simon & Schuster, 1974), s. 100.
69. Marilyn Ferguson, "Karl Pribram's Changing Reality," in *The Holographic Paradigm*, ed. Ken Wilber (Boulder, Colo.: New Science Library, 1982), s. 24.
70. Erlendur Haraldsson and Loftur R. Gissurason, *The Icelandic Physical Medium: Indridi Indridason* (London: Society for Psychical Research, 1989).

HOLOGRAFİK BAKIŞ

1. Karl Pribram, "The Neurophysiology of Remembering," *Scientific American* 220 (Ocak 1969), s. 76-78.
2. Judith Hooper, "Interview: Karl Pribram," *Omni* 5, no. 1 (Ekim 1982), s. 172.
3. Wil van Beek, *Hazrat Inayat Khan* (New York: Vantage Press, 1983), s. 135.
4. Barbara Ann Brennan, *Hands of Light* (New York: Bantam Books, 1987), s. 3-4.
5. a.g.e., s. 4.
6. a.g.e. kapak.
7. a.g.e. kapak.
8. a.g.e., s. 26.
9. Yazarla özel görüşme, 13 Kasım 1988.
10. Shafica Karagulla, *Breakthrough to Creativity* (Marina Del Rey, Calif.: DeVorss), 1967), s. 61.
11. a.g.e., s. 78-79.
12. W. Brught Joy, *Joy's Way* (Los Angeles: J. P. Tarcher, 1979), s. 155-56.
13. a.g.e., s. 48.
14. Michael Crichton, *Travels* (New York: Knopf, 1988), s. 262.
15. Ronald S. Miller, "Bridging the Gap: An Interview with Valerie Hunt," *Science of Mind* (Ekim 1983), s. 12.
16. Yazarla özel görüşme, 7 Şubat 1990.
17. a.g.e.
18. a.g.e.
19. a.g.e.
20. Valerie V. Hunt, "Infinite Mind," *Magical Blend*, no. 25 (Ocak 1990), s. 22.
21. Yazarla özel görüşme, 28 Ekim 1988.
22. Robert Temple, "David Bohm," *New Scientist* (11 Kasım 1982), s. 362.
23. Yazarla özel görüşme, 13 Kasım 1988.
24. Yazarla özel görüşme, 18 Ekim 1988.
25. Yazarla özel görüşme, 13 Kasım 1988.
26. a.g.e.
27. a.g.e.
28. George F. Dole, *A View from Within* (New York: Swedenborg Foundation, 1985), s. 26.

NOTLAR

29. George F. Dole, "An Image of God in a Mirror," in *Emmanuel Swedenborg: A Continuing Vision*, ed. Robin Larsen (New York: Swedenborg Foundation, 1988), s. 376.
30. Brennan, *Hands*, s. 26.
31. Yazarla özel görüşme, 13 Eylül 1988.
32. Karagulla, *Breakthrough*, s. 39.
33. a.g.e., s. 132.
34. D. Scott Rogo, "Shamanism, ESP, and the Paranormal," in *Shamanism*, ed. Shirley Nicholson (Wheaton, III.: Theosophical Publishing House, 1987), s. 135.
35. Michael Hamer ve Gary Doore, "The Ancient Wisdom in Shamanic Cultures," in *Shamanism*, ed. Shirley Nicholson (Wheaton, III.: Theosophical Publishing House, 1987), s. 10.
36. Michael Harner, *The Way of the Shaman* (New York: Harper & Row, 1980), s. 17.
37. Richard Geber, *Vibrational Medicine* (Santa Fe, N.M.: Bear & Co., 1988), s. 115.
38. a.g.e., s. 154.
39. William A. Tiller, "Consciousness, Radiation, and the Developing Sensory System," *The Psychic Frontiers of Medicine* adlı kitabında geçtiği gibi, ed. Bill Schul (New York: Ballantine Books, 1977), s. 95.
40. a.g.e. s. 94.
41. Hiroshi Motoyama, *Theories of the Chakras* (Wheaton, III.: Theosophical Publishing House, 1981), s. 239.
42. Richard M. Restak, "Is Free Will a Fraud?" *Science Digest* (October 1983), s. 52.
43. a.g.e.
44. Yazarla özel görüşme, 7 Şubat 1990.
45. Yazarla özel görüşme, 13 Kasım 1988.

ZİHİNDEN ÇIKAN ZAMAN

1. Bkz. Stephan A. Schwartz, *The Secret Vaults of Time* (New York: Grosset & Dunlap, 1978); Stanislaw Poniatowski, "Parapsychological Probing of Prehistoric Cultures," *Psychic Archaeology*, ed. J. Goodman (New York: G. P. Putnam & Sons, 1977); ve Andrzej Borzmowski, "Experiments with Ossowiecki," *International Journal of Parapsychology* 7, no. 3 (1965), s. 259-284.
2. J. Norman Emerson, "Intuitive Archaeology," *Midden* 5, no. 3 (1973).

3. J. Norman Emerson, "Intuitive Archaeology: A Psychic Approach," *New Horizon* 1, no. 3 (1974), s. 14.
4. Jack Harrison Pollack, *Croiset the Clairvoyant* (New York: Doubleday, 1964).
5. Lawrence LeShan, *The Medium, the Mystic, and the Physicist* (New York: Ballantine Books, 1974); s. 30-31.
6. Stephan A. Schwartz, *The Secret Vaults of Time* (New York: Grosset & Dunlap, 1978), s. 226-237; aynı zamanda bkz. Clarence W. Weiant, "Parapsychology and Anthropology," *Manas* 13, no. 15 (1960).
7. Schwartz, yukarıda belirtilen eser, s. x ve 314.
8. Yazarla özel görüşme, 28 Ekim 1988.
9. Yazarla özel görüşme, 18 Ekim 1988.
10. Bkz. Glenn D. Kittler, *Edgar Cayce on the Dead Sea Scrolls* (New York: Warner Books, 1970).
11. Marilyn Ferguson, "Quantum Brain-Action Approach Complements Holographic Model," *Brain-Mind Bulletin*, güncelleştirilmiş özel sayı (1978), s. 3.
12. Edmund Gurney, F. W. H. Myers ve Frank Podmore, *Phantasms of the Living* (London: Trubner's, 1886).
13. Bkz. J. Palmer, "A Community Mail Survey of Psychic Experiences," *Journal of the American Society for Psychical Research* 73 (1979), s. 221-251; H. Sidgwich ve komite, "Report on the Census of Hallucinations," *Proceedings of the Society for Psychical Research* 10 (1894), s. 25-422; ve D. J. West, "A Mass-Observation Questionnaire on Hallucinations," *Journal of the Society for Psychical Research* 34 (1948), s. 187-196.
14. W. Y. Evans-Wentz, *The Fairy-Faith in Celtic Countries* (Oxford: Oxford University Press, 1911), s. 485.
15. a.g.e.,s. 123.
16. Charles Fort, *Neio Lands* (New York: Boni & Liveright, 1923), s. 111.
17. Bkz. Max Freedom Long, *The Secret Science behind Miracles* (Tarrytown, N.Y.: Robert Collier Publications, 1948), s. 206-208.
18. Editors of Time-Life Books, *Ghosts* (Alexandria, Va.: Time-Life Books, 1984), s. 75.
19. Editors of Reader's Digest, *Strange Stories, Amazing Facts* (Pleasantville, N.Y.: Reader's Digest Association, 1976), s. 384-385.
20. J. B. Rhine, "Experiments Bearing on the Precognition Hypothesis: III. Mechanically Selected Cards," *Journal of Parapsychology* 5 (1941).
21. Helmut Schmidt, "Psychokinesis", in *Psychic Exploration: A Challenge to Science*, ed. Edgar Mitchell ve John White (New York: G. P. Putnam's Sons, 1974), s. 179-193.

22. Montague UHman, Stanley Krippner ve Alan Vaughan, *Dream Telepathy* (New York: Macmillan, 1973).
23. Russell Targ ve Harold Puthoff, *Mind-Reach* (New York: Delacorte Press, 1977), s. 116.
24. Robert G. Jahn ve Brenda J. Dunne, *Margins of Reality* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1987), s. 160,185.
25. Jule Eisenbud, "A Transatlantic Experiment in Precognition with Gerard Croiset," *Journal of American Society of Psychological Research* 67 (1973), s.1-25; aynı zamanda bkz. J. H. C. Tenhaeff, "Seat Experiments with Gerard Croiset," *Proceedings Parapsychology* 1 (1960), s. 53-65; ve U. Timm, "Neue Experiments mit dem Sensitiven Gerard Croiset," *Z. F. Parapsychologica und Grenzgeb. dem Psychologia* 9 (1966), s. 30-59.
26. Marilyn Ferguson, *Bulletin*, s. 4.
27. Yazarla özel görüşme, 26 Eylül 1989.
28. David Loye, *The Sphinx and the Rainbow* (Boulder, Col.: Shambhala, 1983).
29. Bernard Gittelson, *Intangible Evidence* (New York: Simon & Schuster, 1987), s. 174.
30. Eileen Garrett, *My Life as a Search for the Meaning of Mediumship* (London: Ryder & Company, 1949), s. 179.
31. Edith Lyttelton, *Some Cases of Prediction* (London: Bell, 1937).
32. Louisa E. Rhine, "Frequency of Types of Experience in Spontaneous Precognition," *Journal of Parapsychology* 18, no. 2 (1954); aynı zamanda bkz. "Precognition and Intervention," *Journal of Parapsychology* 19 (1955); ve *Hidden Channels of the Mind* (New York: Sloane Associates, 1961).
33. E. Douglas Dean, "Precognition and Retrocognition," in *Psychic Exploration*, ed. Edgar D. Mitchell ve John White (New York: G. P. Putnam's Sons, 1974), s. 163.
34. Bkz. A. Foster, "ESP Tests with American Indian Children," *Journal of Parapsychology* 7, no. 94 (1943); Dorothy H. Pope, "ESP Tests with Primitive People," *Parapsychology Bulletin* 30, no. 1 (1953); Ronald Rose ve Lyndon Rose, "Psi Experiments with Australian Aborigines," *Journal of Parapsychology* 15, no. 122 (1951); Robert L. Van de Castle, "Anthropology and Psychic Research," in *Psychic Exploration*, ed. Edgar D. Mitchell and John White (New York: G. P. Putnam's Sons, 1974); ve Robert L. Van de Castle, "Psi Abilities in Primitive Groups," *Proceedings of the Parapsychological Association* 7, no. 97 (1970).

HOLOGRAFİK EVREN

35. Ian Stevenson, "Precognition of Disasters," *Journal of the American Society for Psychical Research* 64, no. 2 (1970).
36. Karlis Osis ve J. Fahler, "Space and Time Variables in ESP," *Journal of the American Society for Psychical Research* 58 (1964).
37. Alexander P. Dubrov ve Veniamin N. Pushkin, *Parapsychology and Contemporary Science*, çev. Aleksandr Petrovich (New York: Consultants Bureau, 1982), s. 93-104.
38. Arthur Osborn, *The Future Is Now: The Significance of Precognition* (New York: University Books, 1961).
39. Ian Stevenson, "A Review and Analysis of Paranormal Experiences Connected with the Sinking of the *Titanic*," *Journal of the American Society for Psychical Research* 54 (1960), s. 153-171; aynı zamanda bkz. Ian Stevenson, "Seven More Paranormal Experiences Associated with the Sinking of the *Titanic*," *Journal of the American Society for Psychical Research* 59 (1965), s. 211-225.
40. Løye, *Sphinx*, s. 158-165.
41. Yazarla özel görüşme, 28 Ekim 1988.
42. Gittelson, *Evidence*, s. 175.
43. a.g.e., s. 125.
44. Long, yukarıda belirtilen eser, s. 165.
45. Şafica Karagulla, *Breakthrough to Creativity* (Marina Del Rey, Calif.: DeVorss, 1967), s. 206.
46. H. N. Banerjee'ye göre, in *Americans Who Have Been Reincarnated* (New York: Macmillan Publishing Company, 1980), s. 195, Chicago State Üniversitesinde felsefe profesörü olan James Parejko tarafından yapılan bir çalışmada, ipnotize edilen 100 denekten 93 ünün muhtemel bir önceden varoluş bilgisi ürettiği belirlenmiştir; Whitton da kendi ipnotize edilebilir deneklerinin hepsinin böylesi hatıraları hatırlayabildiklerini görmüştür.
47. M. Gerald Edelstein, *Trauma, Trance and Transformation* (New York: Brunner/Mazel, 1981).
48. Michael Talbot, "Lives between Lives: An Interview with Dr. Joel Whitton" *Omni WholeMind Newsletter* 1, no. 6 (Mayıs 1988), s. 4.
49. Joel L. Whitton ve Joe Fisher, *Life between Life* (New York: Doubleday, 1986), s. 116-127.
50. a.g.e., s. 154.
51. a.g.e., s. 156.
52. Yazarla özel görüşme, 9 Kasım 1987.
53. Whitton ve Fisher, *Life*, s. 43.

54. a.g.e., s. 47.
55. a.g.e., s. 152-153.
56. a.g.e., s. 52.
57. Willam E. Cox, "Precognition: An Analysis I and II," *Journal of the American Society for Psychical Research* 50 (1956).
58. Whitton ve Fisher, *Life*, s. 186.
59. Bkz. Ian Stevenson, *Twenty Cases Suggestive of Reincarnation (Charlottesville, Va.: University Press of Virginia, 1974)*; *Cases of the Reincarnation Type (charlottesville, Va.: University Press of Virginia, 1974)*, cilt 1-4; ve *Children Who Remember Their Past Lives (Charlottesville, Va.: University Press of Virginia, 1987)*.
60. Üstteki referanslara bakınız.
61. Ian Stevenson, *Children Who Remember Previous Lives (Charlottesville, Va.: University Press of Virginia, 1987)*, s. 240-43.
62. a.g.e., s. 259-260.
63. Stevenson, *Twenty Cases*, s. 180.
64. a.g.e., s. 196,233.
65. a.g.e., s. 92.
66. Sylvia Cranston ve Carey Williams, *Reincarnation: A New Horizon in Science, Religion, and Society (New York: Julian Press, 1984)*, s. 67.
67. a.g.e., s. 260.
68. Ian Stevenson, "Some Questions Related to Cases of the Reincarnation Type," *Journal of the American Society for Psychical Research* (Ekim 1974), s. 407.
69. Stevenson, *Children*, s. 255.
70. *Journal of the American Medical Association* (1 Aralık 1974), Cranston ve Williams'ta bahsedildiği gibi, *Reincarnation*, s. x.
71. J. Warneck, *Die Religion der Batak (Gottingen, 1909)*, Holger Kalweit'in *Dreamtime and Inner Space: The World of the Shaman* adlı kitabında geçtiği gibi (Boulder, Colo.: Shambhala, 1984), s. 23.
72. Basil Johnston, *Und Manitu erschuf die Wilt. Mythen and Visionen der Ojibwa (Cologne: 1979)*, Holger Kalweit'in *Dreamtime and Inner Space: The World of the Shaman* adlı kitabında geçtiği gibi (Boulder, Colo.: Shambhala, 1984), s. 25.
73. Long, yukarıda belirtilen eser, s. 165-169.
74. a.g.e., s. 193.
75. John Blofeld, *The Tantric Mysticism of Tibet (New York: E. P. Dutton, 1970)*, s. 84; aynı zamanda bkz. Alexandra David-Neel, *Magic and Mystery in Tibet (Baltimore, Md.: Penguin Books, 1971)*, s. 293.

76. Henry Corbin, *Creative Imagination in the Sufism of Ibn 'Arabi*, çev. Ralph Manheim (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1969), s. 221-236.
77. Hugh Lynn Cayce, *The Edgar Cayce Reader, Cilt II* (New York: Paperback Library, 1969), s. 25-26; aynı zamanda bkz. Noel Langley, *Edgar Cayce on Reincarnation* (New York: Warner Books, 1967), s. 43.
78. Paramahansa Yogananda, *Man's Eternal Quest* (Los Angeles: Self-Realization Fellowship, 1982), s. 238.
79. Thomas Byron, *The Dhammapada: The Sayings of Buddha* (New York: Vintage Books, 1976), s. 13.
80. Swami Prabhavananda ve Frederich Manchester, çev. The Upanishads (Hollywood, Calif.: Vedanta Press, 1975), s. 177.
81. Iamblichus, *The Egyptian Mysteries*, çev. Alexander Wilder (New York: Metaphysical Publications, 1911), s. 122, 175, 259-260.
82. İncil, Matta 7: 7, 17, 20.
83. Rabbi Adin Steinsaltz, *The Thirteen-Petaled Rose* (New York: Basic Books, 1980), s. 64-65.
84. Jean Houston, *The Possible Human* (Los Angeles: J. P. Tarcher, 1982), s. 200-205.
85. Mary Orser ve Richard A. Zarro, *Changing Your Destiny* (San Francisco: Harper & Row, 1989), s. 213.
86. Horence Graves, "The Ultimate Frontier: Edgar Mitchell, the Astronaut-Turned-Philosopher Explores Star Wars, Spirituality, and How We Create Our Own Reality," *New Age* (Mayıs/Haziran 1988), s. 87.
87. Helen Wambach, *Reliving Past Lives* (New York: Harper & Row, 1978), s. 116.
88. Chet B. Snow ve Helen Wambach, *Mass Dreams of the Future* (New York: Mc Graw-Hill, 1989), s. 218.
89. Henry Reed, "Reaching into the Past with Mind over Matter," *Venture Inward* 5, no. 3 (Mayıs/Haziran 1989), s. 6.
91. Anne Moberly ve Eleanor Jourdain, *An Adventure* (London: Faber, 1904).
92. Andrew Mackenzie, *The Unexplained* (London: Barker, 1966), Ted Holiday'in *The Goblin Universe* adlı kitabında geçtiği gibi (St. Paul, Minn.: Llewellyn Publications, 19786), s. 96.
93. Gardner Murphy ve H. L. Klemm, "Unfinished Business," *Journal of the American Society for Psychological Research* 60, no. 4 (1966), s. 5.

SÜPERHOLOGRAMDA YOLCULUK

1. Dean Shiled, "A Cross-Cultural Study of Beliefs in Out-of-the-Body Experiences," *Journal of the Society for Psychical Research* 49 (1978), s. 697-741.
2. Erika Bourguignon, "Dreams and Altered States of Consciousness in Anthropological Research," in *Psychological Anthropology*, ed. F. L. K. Hsu (Cambridge, Mass.: Skenkman, 1972), s. 418.
3. Celia Green, *Out-of-the-Body Experiences* (Oxford, England: Institute of Psychophysical Research, 1968).
4. D. Scott Rogo, *Leaving the Body* (New York: Prentice-Hall, 1983), s. 5.
5. a.g.e.
6. Stuart W. Twemlow, Glen O. Gabbard, ve Fowler C. Jones, "The Out-of-Body Experience: I, Phenomenology; II, Psychological Profile; III, Differential Diagnosis" Amerikan Psikiyatri Birliğinin 1980 yılı oturumunda yayınlanan makaleler. Aynı zamanda bkz. Twemlow, Gabbard ve Jones "The Out-of-Body Experience: A Phenomenological Typology Based on Questionnaire Responses," *American Journal of Psychiatry* 139 (1982), s. 450-455.
7. a.g.e.
8. Bruce Greyson ve C. P. Flynn, *The Near-Death Experience* (Chicago: Charles C. Thomas, 1984), Stanislov Grof'un *The Adventure of Self-Discovery* adlı kitabında geçtiği gibi (Albany, N.Y.: SUNY Press, 1988), s. 71-72.
9. Michael B. Sabom, *Recollections of Death* (New York: Harper & Row, 1982), s. 184.
10. Jean-Noel Bassior, "Astral Travel," *New Age Journal* (Kasım/Aralık 1988), s. 46.
11. Charles Tart, "A Psychophysiological Study of Out-of-the-Body Experiences in a Selected Subject," *Journal of the American Society for Psychical Research* 62 (1968), s. 3-27.
12. Karlis Osis, "New ASPR Research on Out-of-the-Body Experiences," *Newsletter of the American Society for Psychical Research* 14 (1972); aynı zamanda bkz. Karlis Osis, "Out-of-Body Research at the American Society for Psychical Research," in *Mind beyond the Body*, ed. D. Scott Rogo (New York: Penguin, 1978), s. 162-169.
13. D. Scott Rogo, *Psychic Breakthroughs Today* (Wellingborough, Great Britain: Aquarian Press, 1987), s. 163-164.
14. J. H. M. Whiteman, *The Mystical Life* (London: Faber & Faber, 1961).

HOLOGRAFİK EVREN

15. Robert A. Monroe, *Journeys Out of the Body* (New York: Anchor Press/Doubleday, 1971), s. 183.
16. Robert a. Monroe, *Far Journeys* (New York: Doubleday, 1985), s. 64.
17. David Eisenberg, Thomas Lee Wright ile, *Encounters with Qi* (New York: Penguin, 1987), s. 79-87.
18. Frank Edwards, "People Who Saw without Eyes," *Strange People* (London: Pan Books, 1970).
19. A. Ivanov, "Soviet Experiments in Eyeless Vision," *International Journal of Parapsychology* 6 (1964); aynı zamanda bkz M. M. Bongard ve M. S. Smirnov, "About the 'Dermal Vision' of R. Kuleshova," *Biophysics* 1 (1965).
20. A. Rosenfeld, "Seeing Colors with the Fingers," *Life* (12 Haziran 1964), Kuleshova hakkında daha kapsamlı bir rapor ve genel olarak "göz olmaksızın görme" için, bkz. Sheila Ostrander ve Lynn Schroeder, *Psychic Discoveries Behind the Iron Curtain* (New York: Bantam Books, 1970), s. 170-185.
21. Rogo, *Psychic Breakthroughs*, s. 161.
22. a.g.e.
23. Janet Lee Mitchell, *Out-of-Body Experiences* (New York: Ballantine Books, 1987), s. 81.
24. August Strindberg, *Legends* (1912 baskısı), Colin Wilson'un *The Occult* adlı kitabında geçtiği gibi (New York: Vintage Books, 1973), s. 56-57.
25. Monroe, *Journeys Out of the Body*, s. 184.
26. Whiteman, *Mystical Life*, Mitchell'in *Experiences* adlı kitabında geçtiği gibi, s. 44.
27. Karlis Osis ve Erlendur Haraldsson, "Deathbed Observations by Physicians and Nurses: A Cross-Cultural Survey," *The Journal of the American Society for Psychical Research* 71 (Temmuz 1977), s. 237-259.
28. Raymond A. Moody, Jr., Paul Perry ile, *The Light Beyond* (New York: Bantam Books, 1988), s. 14-15.
29. a.g.e.
30. Elisabeth Kubler-Ross, *On Children and Death* (New York: Macmillan, 1983), s. 208.
31. Kenneth Ring, *Life at Death* (New York: Quill, 1980), s. 238-239.
32. Kubler-Ross, *Children*, s. 210.
33. Moody ve Perry, *Light*, s. 103-107.
34. a.g.e., s. 151.
35. George Gallup, Jr., Willam Proctor ile, *Adventures in Immortality* (New York: McGraw-Hill, 1982), s. 31.

36. Ring, *Life at Death*, s. 98.
37. a.g.e., s. 97-98.
38. a.g.e., s. 247.
39. Yazarla özel görüşme, 24 Mayıs 1990.
40. F. W. H. Myers, *Human Personality and Its Survival of Bodily Death* (London: Longmans, Green & Co., 1904), s. 315-321.
41. a.g.e.
42. Moody ve Perry, *Light*, s. 8.
43. Joel L. Whitton ve Joe Fisher, *Life between Life* (New York: Doubleday, 1986), s. 32.
44. Michael Talbot, "Lives between Lives: An Interview with Joel Whitton," *Omni WholeMind Newsletter* 1, no. 6 (Mayıs 1988), s. 4.
45. Yazarla özel görüşme, 9 Kasım 1987.
46. Whitton ve Fisher, *Life between Life*, s. 35.
47. Myra Ka Lange, "To the Top of the Universe," *Venture Inward* 4, no. 3 (Mayıs/Haziran 1988), s. 42.
48. F. W. H. Myers, *Human Personality*.
49. Moody ve Perry, *Light*, s. 129.
50. Raymond A. Moody, Jr., *Reflections on Life after Life* (New York: Bantam Books, 1978), s. 38.
51. Whitton ve Fisher, *Life between Life*, s. 39.
52. Raymond A. Moody, Jr., *Life after Life* (New York: Bantam Books, 1976), s. 68.
53. Moody, *Reflections on Life after Life*, s. 35.
54. 1821'de ÖYD yaşayan kişi, İngiliz yazar Thomas De Quincey'in annesi idi ve olay bu kitapta anlatılır. *Confessions of an English Opium Eater with Its Sequels Suspiria De Profundis and The English Mail-Coach*, ed. Malcolm Elwin (London: Macdonald & Co., 1956), s. 511-512.
55. Whitton ve Fisher, *Life between Life*, s. 42-43.
56. Moody ve Perry, *Light*, s. 50.
57. a.g.e., s. 35.
58. Kenneth Ring, *Heading toward Omega* (New York: William Morrow, 1985), s. 58-59.
59. Bkz. Ring, *Heading toward Omega*, s. 199; Moody, *Reflections on Life after Life*, s. 9-14; ve Moody ve Perry, *Light*, s. 35.
60. Moody ve Perry, *Light*, s. 35.
61. Monroe, *Far Journeys*, s. 73.
62. Ring, *Life after Death*, s. 248.
63. a.g.e., s. 242.

HOLOGRAFİK EVREN

64. Moody, *Life after Life*, s. 75.
65. Moody ve Perry, *Light*, s. 13.
66. Ring, *Heading toward Omega*, s. 186-187.
67. Moody ve Perry, *Light*, s. 22.
68. Ring, *Heading toward Omega*, s. 217-218.
69. Moody ve Perry, *Light*, s. 34.
70. Ian Stevenson, *Children Who Remember Previous Lives* (Charlottesville, Va.: University Press of Virginia, 1987), s. 110.
71. Whitton ve Fisher, *Life between Life*, s. 43.
72. Wil van Beek, *Hazrat Inayat Khan* (New York: Vantage Press, 1983), s.29.
73. Monroe, *Journeys Out of the Body*, s. 101-115.
74. Blcz. Leon S. Rhodes, "Swedenborg and the Near-Death Experience," *Emanuel Swedenborg: A Continuing Vision*, ed. Robin Larsen et al. (New York: Swedenborg Foundation, 1988), s. 237-240.
75. Wilson Van Dusen, *The Presence of Other Worlds* (New York: Swedenborg Foundation, 1974), s. 75.
76. Emanuel Swedenborg, *The Universal Human and Soul-Body Interaction*, ed. ve çev. George F. Dole (New York: Paulist Press, 1984), s. 43.
77. a.g.e.
78. a.g.e., s. 156.
79. a.g.e., s. 45.
80. a.g.e., s. 161.
81. George F. Dole, "An Image of God in a Mirror," *Emanuel Swedenborg: A Continuing Vision*, ed. Robin Larsen et al. (New York: Swedenborg Foundation, 1988), s. 374-381.
82. a.g.e.
83. Theophilus Parsons, *Essays* (Boston: Otis Clapp, 1845), s. 225.
84. Henry Corbin, *Mundus Imaginalis* (Ipswich, England: Golgonooza Press, 1976), s. 4.
85. a.g.e., s. 7.
86. a.g.e., s. 5.
87. Kubler-Ross, *Children*, s. 222.
88. Yazarla özel görüşme, 28 Ekim 1988.
89. Paramahansa Yogananda, *Autobiography of a Yogi* (Los Angeles: Self-Realization, Fellowship, 1973), s. viii.
90. a.g.e., s. 475-497.

91. Satprem, Sn' *Aurobindo or the Adventure of Consciousness* (New York: Institute for Evolutionary Research, 1984), s. 195.
92. a.g.e., s. 219.
93. E. Nandisvara Nayake Thero, "The Dreamtime, Mysticism, and Liberation: Shamanism in Australia," in *Shamanism*, ed. Shirley Nicholson (Wheaton, III.: Theosophical Publishing House, 1987), s. 223-232.
94. Holger Kalweit, *Dreamtime and Inner Space* (Boston: Shambhala Publications, 1984), s. 12-13.
95. Michael Harner, *The Way of the Shaman* (New York: Harper & Row, 1980), s. 1-8.
96. Kalweit, *Dreamtime*, s. 13, 57.
97. Ring, *Heading toward Omega*, s. 143-164.
98. a.g.e., s. 114-120.
99. Bruce Greyson, "Increase in Psychic and Psi-Related Phenomena Following Near-Death Experiences," *Theta, Ring'in Heading toward Omega* adlı kitabında geçtiği gibi, s. 180.
100. Jeff Zaleski, "Life after Death: Not Always Happily-Ever-After," *Omni WholeMind Newsletter* 1, no. 10 (Eylül 1988), s. 5.
101. Ring, *Heading toward Omega*, s. 50.
102. John Gliedman, "Interview with Brian Josephson," *Omni* 4, no. 10 (Temmuz 1982), s. 114-116.
103. P. C. W. Davies, "The Mind-Body Problem and Quantum Theory," in *Proceedings of the Symposium on Consciousness and Survival*, ed. John S. Spong (Sausalito, Calif.: Institute of Noetic Sciences, 1987), s. 113-114.
104. Candace Pert, *Neuropeptides, the Emotions and Bodymind in Proceedings of the Symposium on Consciousness and Survival*, ed. John S. Spong (Sausalito, Calif.: Institute of Noetic Sciences, 1987), s. 1 İS-İM.
105. David Bohm and Renee Weber, "Nature as Creativity," *Revision* 5, no. 2 (Sonbahar 1982), s. 40.
106. Yazarla özel görüşme, 9 Kasım 1987.
107. Monroe, *Journeys Out of the Body*, s. 51 ve 70.
108. Dole, in *Emanuel Swedenborg*, s. 44.
109. Whitton and Fisher, *Life between Life*, s. 45.
110. Bkz., örn. Moody, *Reflections on Life after Life*, s. 13-14; ve Ring, *Heading toward Omega*, s. 71-72.
111. Edwin Bernbaum, *The Way to Shambhala* (New York: Anchor Books, 1980), s. xiv, 3-5.

HOLOGRAFİK EVREN

112. Moody, *Reflections on Life after Life*, s. 14; ve Ring *Heading toward Omega*, s. 71.
113. W. Y. Evans-Wentz, *The Fairy-Faith in Celtic Countries* (Oxford: Oxford University Press, 1911), s. 61.
114. Monroe, *Journeys Out of the Body*, s. 50-51.
115. Jacques Vallee, *Passport to Magonia* (Chicago: Henry Regnery Co., 1969), s. 134.
116. Yazarla özel görüşme, 3 Kasım 1988.
117. D. Scott Rogo, *Miracles* (New York: Dial Press, 1982), s. 256-257.
118. Michael Talbot, "UFOs: Beyond Real and Unreal," in *Gods of Aquarius*, ed. Brad Steiger (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1976), s. 28-33.
119. Jacques Vallee, *Dimensions: A Casebook of Alien Contact* (Chicago: Contemporary Books, 1988), s. 259.
120. John G. Fuller, *The Interrupted Journey* (New York: Dial Press, 1966), s.91.
121. Jacques Vallee, *Passport to Magonia*, s. 160-162.
122. Talbot, in *Gods of Aquarius*, s. 28-33.
123. Kenneth Ring, "Toward an Imaginal Interpretation of 'UFO Abductions,'" *Revision* 11, no. 4 (İlkbahar 1989), s. 17-24.
124. Yazarla kişisel görüşme, 19 Eylül 1988.
125. Peter M. Rojcewicz, 'The Folklore of the 'Men in Black': A Challenge to the Prevailing Paradigm," *Revision* 11, no. 4 (İlkbahar 1989), s. 5-15.
126. Whitley Strieber, *Communion* (New York: Beech Tree Books, 1987), s. 295.
127. Carl Raschke, "UFOs: Ultraterrestrial Agents of Cultural Deconstruction," in *Cyberbiological Studies of the Imaginal Component in the UFO Contact Experience*, ed. Dennis Stillings (St. Paul, Minn.: Archaeus Project, 1989), s. 24.
128. Michael Grosso, "UFOs and the Myth of the New Age," in *Cyberbiological Studies of the Imaginal Component in the UFO Contact Experience*, ed. Dennis Stillings St. Paul, Minn.: Archaeus Project, 1989), s. 81.
129. Raschke, in *Cyberbiological Studies*, s. 24.
130. Jacques Vallee, *Dimensions: A Casebook of Alien Contact* (Chicago: Contemporary Books, 1988), s. 284-289.
131. John A. Wheeler, with Charles Misner and Kip S. Thorne, *Gravitation* (San Francisco: Freeman, 1973).

132. Strieber, *Communion*, s. 295.
133. Yazarla özel görüşme, 8 Haziran 1988.

RÜYA ZAMANINA DÖNÜŞ

1. John Blofeld, *The Tantric Mysticism of Tibet* (New York: E. P. Dutton, 1970), s. 61-62.
2. Garma C. C. Chuang, *Teachings of Tibetan Yoga* (Secaucus, N.J.: Citadel Press, 1974), s. 26.
3. Blofeld, *Tantric Mysticism*, s. 61-62.
4. Lobsang P. Lhalungpa, çev., *The Life of Milarepa* (Boulder, Colo.: Shambhala Publications, 1977), s. 181-182.
5. Reginald Horace Blyth, *Games Zen Masters Play*, ed. Robert Sohl ve Audrey Carr (New York: New American Library, 1976), s. 15.
6. Margaret Stutley, *Hinduism* (Wellingborough, England: Aquarian Press, 1985), s. 9,163.
7. Swami Prabhavananda ve Frederick Manchester, çev., *The Upanishads* (Hollywood, Calif.: Vedanta Press, 1975), s. 197.
8. Sir John Woodroffe, *The Serpent Power* (New York: Dover, 1974), s. 33.
9. Stutley, *Hinduism*, s. 27.
10. a.g.e., s. 27-28.
11. Woodroffe, *Serpent Power*, s. 29,33.
12. Leo Schaya, *The Universal Meaning of the Kabbalah* (Baltimore, Md.: Penguin, 1973), s. 67.
13. a.g.e.
14. Serge King, "The Way of the Adventurer," in *Shamanism*, ed. Shirley Nicholson (Wheaton, Ill.: Theosophical Publishing House, 1987), s. 193.
15. E. Nandisvara Nayake Thero, "The Dreamtime, Mysticism, and Liberation: Shamanism in Australia," in *Shamanism*, ed. Shirley Nicholson (Wheaton, Ill.: Theosophical Publishing House, 1987), s. 226.
16. Marcel Griaule, *Conversations with Ogotemmel* (London: Oxford University Press, 1965), s. 108.
17. Douglas Sharon, *Wizard of the Four Winds: A Shaman's Story* (New York: Free Press, 1978), s. 49.
18. Henry Corbin, *Creative Imagination in the Sufism of Ibn 'Arabi*, çev. Ralph Manheim, Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1969), s. 259.

HOLOGRAFİK EVREN

19. Brian Brown, *The Wisdom of the Egyptians* (New York: Brentano's, 1923), s. 156.
20. Woodroffe, *Serpent Power*, s. 22.
21. John G. Neihardt, *Black Elk Speaks* (New York: Pocket Books, 1972), s. 36.
22. Tryon Edwards, *A Dictionary of Thought* (Detroit: F. B. Dickerson Co., 1901), s. 196.
23. Sir Charles Eliot, *Japanese Buddhism* (New York: Barnes & Noble, 1969), s. 109-110.
24. Alan Watts, *Tao: The Watercourse Way* (New York: Pantheon Books, 1975), s. 35.
25. F. Franch, *Book of Angelus Silesius* (New York: Random House, 1976), Stanislav Grof'un *Beyond the Brain* adlı kitabında geçtiği gibi (Albany, N.Y.: SUNY Press, 1985), s. 76.
26. " 'Holophonic' Sound Broadcasts Directly to Brain," *Brain/Mind Bulletin* 8, no. 10 (30 Mayıs 1983), s. 1.
27. "European Media See Holophony as Breakthrough," *Brain/Mind Bulletin* 8, no. 10 (30 Mayıs 1983), s. 3.
28. Uya Prigogine ve Yves Elskens, "Irreversibility, Stochasticity and Non-Locality in Classical Dynamics," in *Quantum Implications*, ed. Basil J. Hiley ve F. David Peat (London: Routledge & Kegan Paul, 1987), s. 214; aynı zamanda bkz. "A Holographic Fit?" *Brain/Mind Bulletin* 4, no. 13 (21 Mayıs 1979), s. 3.
29. Marcus S. Cohen, "Design of a New Medium for Volume Holographic Information Processing," *Applied Optics* 25, no. 14 (15 Temmuz 1986), s. 2288-2294.
30. Dana Z. Anderson, "Coherent Optical Eigenstate Memory," *Optics Letters* 11, no. 1 (Ocak 1986), s. 56-58.
31. Willis W. Harman, "The Persistent Puzzle: The Need for a Basic Restructuring of Science," *Noetic Sciences Review*, no. 8 (Sonbahar 1988), s. 23.
32. "Interview: Brian L. Weiss, M.D.," *Venture Inward* 6, no. 4 (Temmuz/Ağustos 1990), s. 17-18.
33. Yazarla özel görüşme, 9 Kasım 1987.
34. Stanley R. Dean, V. O. Plyler, Jr., ve Michael L. Dean, "Should Psychic Studies Be Included in Psychiatric Education? An Opinion Survey," *American Journal of Psychiatry* 137, no. 10 (Ekim 1980), s. 1247-1249.
35. Ian Stevenson, *Children Who Remember Previous Lives* (Charlottes-

- ville, Va.: University Press of Virginia, 1987), s. 9.
36. Alexander P. Dubrov ve Veniamin N. Pushkin, *Parapsychology and Contemporary Science* (New York: Consultants Bureau, 1982), s. 13.
 37. Harman, *Noetic Sciences Review*, s. 25.
 38. Kennett Ring, "Near-Death and UFO Encounters as Shamanic Initiations: Some Conceptual and Evolutionary Implications," *ReVision* 11, no. 3 (Kış 1989), s. 16.
 39. Richard Daab ve Michael Peter Langevin, "An Interview with Whitley Strieber," *Magica/ Blend* 25 (Ocak 1990), s. 41.
 40. Lytle Robinson, *Edgar Cayce's Story of the Origin and Destiny of Man* (New York: Berkley Medallion, 1972), s. 34,42.
 41. From the Lankavatara Sutra, Ken Wilbur'un bahsettiği gibi, "Physics, Mysticism, and the New Holographic Paradigm," *The Holographic Paradigm* (Boulder, Colo.: New Science Library, 1982), s. 161.
 42. David Loye, *The Sphinx and the Rainbow* (Boulder, Colo.: Shambhala Publications, 1983), s. 156.
 43. Terence McKenna, "New Maps of Hyperspace," *Magical Blend* 22 (Nisan 1989), s. 58, 60.
 44. Daab ve Langevin, *Magical Blend*, s. 41.
 45. McKenna, *Magical Blend*, s. 60.
 46. Emanuel Swedenborg, *The Universal Human and Soul-Body Interaction*, ed. ve çev. George F. Dole (New York: Paulist Press, 1984), s. 54.
 47. Joel L. Whitton ve Joe Fisher, *Life between Life* (New York: Doubleday, 1986), s. 45-46.

İNDEKS

- A History of the English Church and People* (İngiliz Kilisesi ve Halkının Tarihi), Bede, 359
Achterberg, Jeanne, 130-137
acı duymak 49-50
açığa çıkmış düzen 80
açığa çıkmamış düzen 80-82
Adventure of Self Discovery (Kendini Bulma Serüveni), Grof, 116
ağlayan Madonna 235
Aharanov, Yakir, 76
AİDS ve tavırlar 159
akupunktur 175-179
algılama 20, 216-221
alışkanlıklar, evrenle ilgili 210
Alpert, Richard 149-150
Alzheimer hastalığı 179-180
Anderson, Dana Z. 437
Anderson, Robert M., Jr. 99-100
anjina pektoris 142-143, 148
anlam 186; Bohm'un görüşleri 223
anlam ve düşünce 186-187
anlama yönelik fiziksel tepkiler 186-187
anlamın rezonansı 188, 223
anomalonlar 214, 242-243
anormal kimyasal fenomenler 436-437
antibiyotiklerin plasebo etkisi 151
Apalaşya Pentecostal yerlileri (ateşe bağışıklık) 209
Araucanian Kızılderili şamanlar 283
arkeoloji ve durugörürler 296-299
arşetipik imajlar 99, 115
Aspect, Alain 20, 89-90
aşkın deneyimler 250
aşkın kişilik fenomeni 113-114
aşkın kişilik hali deneyimlerinden gelen bilgi 114
ateşe bağışıklık, 204-209
atletik performans ve imgeleme 138-140
atomaltı parçacıklar 20, 60-63, 187-188, 212-224, 242, 423
atomaltı parçacıklar ve bilgi 187
atomaltı parçacıklar ve gözlem 64-66
atomaltı parçacıkların yaratılışı 214-215, 224, 423
Atwater, Phyllis 403
aura 251-279, 302
auranın katları 252, 285
Autobiography of a Yogi (Bir Yoginin Otobiyografisi), Yogananda 233
Avila'lı St.Terese 172

HOLOGRAFİK EVREN

- Avustralya yerli samanları 283, 424, 430, 446; ölüm ötesi hakkındaki fikirleri 397
- ayahuasca 283, 399
- Aziz Augustine 183
- Aziz Bonaventura 170
- Aziz Januariusen mucizeleri 183-184
- Aziz Veronica Giuliana 171-172
- Aziz Wilfrid 196
- bağışıklık sistemleri 173-174; tavırlar ve bağışıklık sistemleri 159
- Barrett, William 217
- Batak halkı, Endonezya 329
- beden dışı algılama 357
- Beden Dışı Deneyimler (BDD) 343-357, 384, 388, 405, 407, 440, 444
- beden dışı deneyimler ve Monroe 384
- beden okuması 279
- beden tepkileri 186
- beden ve insan enerji alanı 328
- bedenin spatyomdaki hali 368-371
- bedensel işlevlerin zihinsel kontrolü 159-163
- bedensiz biçim 351, 370-371, 409
- bedensiz hâller 368-371
- Bekesy, Georg von 50-51, 92
- Bell, John Stewart 75-76, 89
- benlik'in gerçekliği 92
- Benson, Herbert 148-149
- Bentov, Itzhak 247
- Bernbaum, Edwin 406
- Bernstein, Nikolai 55
- beyin 19, 31-59, 91, 132
- beyin dışına yansıtılan imge 171-172
- beyin ve enerji alanı 290-291
- beyin ve fiziksel kondüsyon 181-182
- beyin ve görme 248
- beyin ve holografik fikir 31-59, 91
- beyin ve şuur 245
- beynin görme merkezleri 41-44
- Beyond the Brain* (Beynin Ötesinde), Grof 97
- Beyond the Quantum* (Kuantum Ötesinde), Talbot 228, 345
- Big Bang (Büyük Patlama teorisi) 441
- bildik nesnelere hatırlanması 46-47
- bileşik holografik imajlar 115
- Bilgi 44, 186
- bilginin beyin içindeki dağılımı 82
- bilgisayar cipleri 187
- bilim 24
- bilim ve ölüme yakın deneyimler 365
- bilimsel objektiflik 442-443
- bilokasyon 245
- Blake, William 86
- Blofeld, John 427
- Böhm ve insan enerji alanı 271
- Böhm ve kuantum gerçeklik 64-65
- Böhm ve saklı düzen 133-134, 430
- Böhm ve atomaltı olaylar 69-70, 72-78
- Böhm ve öteâlem 404
- Böhm ve prekognisyon 317; psikokinezi 188
- Böhm ve spatyom 390-391
- Böhm ve şuur 99, 430
- Böhm ve teoriler 89-90
- Böhm, David 17-18, 22, 58-61, 68-93, 211, 291, 300, 427, 431, 449

İNDEKS

- Bohm'un madde hakkındaki görüşleri** 86-87
Bohm'un realite ile ilgili görüşleri 80-82,133-134
Bohr, Niels 64-68; **Bohr ve Böhm** 69-70
Bourguignon, Erika 343
Böbrek transplantasyonları 158-159
Breakthrough to Creativity (Yaratıcılığa Giriş), Karagülle 261
Brennan, Barbara 254-257,278-281,287
Briggs, John P., 60
Brihadranyaka Upanişad 332
Brocq hastalığı 163,167
Brunner, Werner, 103
Buda, 332
- Camisardlar** 207-208
Can We Explain the Poltergeist? (Tekinsiz Evleri Açıklayabilir miyiz?), Owen, 227-228
canlı nesne; Bohm'un fikirleri 85-86
cansız nesne; Bohm'un fikirleri 85-86
Carr, Audrey 428
Cassandra (çoğul kişilik vakası) 156
Castenada, Carlos 212,222,237-238
Causality and Chance in Modern Physics (Modern Fizikte Nedensellik ve Şans), Bohm, 71
Cavalier, Jean 207-208
Cayce, Edgar 302, 332, 445-446
Celano'lu Thomas 170
Cennet 366-367; **Swedenborg'un fikri** 387
Changing Your Destiny (Kaderinizi Değiştirin), Orser ve Zarro, 333
Child, Irving L., 24-25
Clarıs (Camisard lideri) 207
Coker, Nathan 208
Corbin, Henry 389
Cordero, Tony 311-312,317
Cox, William 324
Creative Visualisation (Yaratıcı İmgeleme), Gawain 333
Crichton, Michael 264-265
Croiset, Gerard 299,310
Crookall, Robert 343
- çağrışımsal hafıza** 45-46
çocukların geçmiş hayatları hatırlaması 325-327
çocukların ölümüne yakın deneyimleri 375, 379-380; **Shainserg'in görüşü** 119
çözücü yapılar 436
- Dajo, Mirin** 160-162
Dale, Ralph Alan 178
dalga girişim desenleri 35-38
dalgalar; atomaltı parçacıklar olarak 62
Dalibard, Jean 89
Davies, Paul 90, 126, 403-404
Deneyim; holografik fikir açısından 132-133
Descartes, Rene 369
d'Espagnat, Bernard 91
Din ve sağlık 164-171
Dinsel vizyonlar 98-99, 276
"Dışımızdaki Dünya"yı oluşturmak 49-51

HOLOGRAFİK EVREN

- Dışsal gerçeklik 49
Dogon halkı (Sudan) 430
doktorlar ve aura 260-265;
doktorlar ve ilaç etkinliği, 144-145
dokunma duyusu 55
Dole, George F. 387
Don Juan (Yaqui şamanı) 212,237-238,244
Dorsett, Sybil 155
Dreams of a Spirit-Seer (Ruhları Gören Kişinin Rüyaları), Kant, 385
Dreamtime and Inner Space (Rüya Zamanı ve İçsel Uzay), Kalweit 293
Dryer, Carol 257-260, 273-274, 291, 424
Dubrov, Alexander P. 171,443
Dunne, Brenda J. 23,188-194,213-214,223,312
durugörü; Garrett'in tarifleri 312
durugörürler ve arkeoloji 296-299
duyguların holografik kayıtları 304
Duyular Dışı Algılama (DDA) 216-217,314
duyular dışı karşılıklı bağlantı 221-222
duyular dışı bilgi 216-221
duyular dışı karşılıklı bağlantı 219-222
duyuların holografik işlevi 55
düşünce 329-332
düşünce girdapları 118-119
düşünce ve holografik model 177
düşünce ve ölüme yakın deneyimler 367
düzen; Bohm'un fikirleri, 77-78
düzensizlik 77-78
- Dychtwald, Ken, 95
Eflatun 359,360,431
eidetik hafıza, 47-48
Einstein, Albert 64-70, 83
Einstein'ın rölativite teorisi 83
Eisenberg, David 353
Eisenbud, Jule, 310
el falı 179
elektromiyogramlar (EMGler) 265-266
elektronlar 61-62,242; Bohm'un fikirleri 81,83,85,187-188
Emerson, Norman 297-298
Empedokles 432
Endonezya samanları 236-237
Enerji alanı olarak evren 286
EPR (Einstein-Podolsky-Rosen) paradoksu 68
Estebany, Oscar 262
eşzamanlılık (rastlaşmalar) 20, 122-128,167dipnot, 286-287
eşzamanlılık ve realite 127-129
eterik (esiri) beden 252, 258,285
Evans-Wentz, W. Y. 304-306,391
evlilik ve bağışıklık sistemleri 159
evren olarak holohareket 187-188
evren ve ölüme yakın deneyimler 350
evrenin iyi niyeti 374
evrenin mekansızlığı 432-433
evrenin nevrozu, madde olarak, 210
evrenin önceden belirlenmesi 316-317
evrensel karşılıklı bağlantı 99-100, 115,129, 223-224, 430, 432-433
Experiments in the Distant Future (Uzaktan Etkileme Deneyleri), Vasiliev217

İNDEKS

- Fa-Tsang 433
Fahler, J. 314
fantom uzuvları algılama 49-51
Far Journeys (Uzak Yolculuklar),
Monroe, 349
farkındalık ve enerji alanı 290-291
Feinberg, Leonard 209
Fenske, Elizabeth W. 367-368
Filipinli psişik şifaçılar 194-195
Fizikçiler ve kuantum fiziği 213-
214
Floyd, Keith 245
Forhan, Marcel Louis 357
fotoğrafik hafıza 47-48
fotonların polarizasyonu 66
Fourier dönüşümleri 54-55
Fourier, Jean B.J. 53
Fransa Kralı 14. Lui 207
Fransa Kralı 15. Lui 198, 201
Fransa'da kitle psikokinezi 197-
203
Frekans alanı; gerçeklik olarak 250
Frekans çözümleyicisi; duyularla
ilgili 55
Fromm, Erich 276
Future Science (Geleceğin Bilimi),
White ve Krippner 251
Gabbard, Glen 344
Gabor, Dennis 52-53, 434
Games Zen Masters Play (Zen Üs-
tatlarının Oynadıkları
Oyunlar), Sohl ve Cadd 428
Garrett, Eileen 299, 312
Gawain, Shakti 333
geçmiş hayat araştırmaları 337-341
geçmiş ziyaretler 337-339, 356
geçmiş algılama (retrokognisyon)
298-300, 356
geçmişin değişmesi 337-339
geleceğe beden dışı yolculuk 354-
356
geleceğin kontrolü 329-332
geleceğin yaratılışı 317-318
Gerber, Richard 285
gerçekliğe katılım 287-289
gerçekliğin mekansızlığı 80-81,
390
gerçeklik 23, 59, 114, 186, 288, 354,
382
gerçeklik alanları 242-243
gerçeklik ile ilgili görüşler 204,
211, 224, 239-247, 250, 403, 427,
448-449
gerçeklik üstüne Yudaik görüşler
427-430
gıda almadan yaşamak 234-235
girişim desenleri 35-38, beyindeki
girişim desenleri 39
girişim holografisi 47
gliserin içinde mürekkep aygıtı
78-79
Globus, Gordon 212, 244
Gnostikler 431
Goethe, Johann Wolfgang von 343
Gordon, Jim, 407 dipnot
görme duyusunun beyin içindeki
dağılımı 41-42
görünüm 303-307
gözler olmadan görme 353-354
gözün kör noktası 248-249
Green, Celia 343-344
gremlin etkisi 188-194
Greyson, Bruce 402-403
Grof, Christina 116
Grof, Stanislav 19, 97, 108-116,
204, 241, 372
Grosso, Michael 173, 409-410, 420,
445

HOLOGRAFİK EVREN

- Grosvenor, Donna ve Gilbert 162**
hafıza 20, 31-34, 39, 44, 57
hafızanın beyin içindeki dağılımı 34-35, 39, 57
haleler 251-252
Halifax, Joan 372
halüsinasyon deneyimleri 98, 397-400
Hamid, Hella 309
Hands of Light (Işığın Elleri), Brennan 256-257
Haraldsson, Erlendur 230-233, 245, 344, 360
Harary, Keith 349, 355-356
hareket ve beyin 55-57, 138-140
Harman, Willis 438, 443
hastalık 140-142, 284-287
hatırlama 46-47
Hawaii samanları 196-197, 205-206
hayalet ordular 306
hayaletler 303-307
Hazret İnalet Han 251-252, 382
Heading Toward Omega (Omega'ya Doğru), Ring 444
Heraklitus 431
Hermes Trismegistus 432
Hill, Barney ve Betty 414-415
Hindu Avatamsaka Sutrasi 432
Hindu yaratılış miti 446
Hinduizm 428-429, 432-433
Hinduizm ve insan enerji alanları 271, 288
holodek olarak evren 241-242
holodek olarak gerçeklik 241-242
holofonik ses 433-436
holografik beden 245
Holografik Beden Değerlendirmesi 278-279
holografik benlik 122
holografik bilgisayarlar 437-438
holografik fikir 17, 20, 23, 193-194, 211, 212
holografik fikir ve evren 60-93, 350, 424, 426-449 ^
holografik fikir ve gelecek 434-438
holografik fikir ve gerçeklik 222-223, 316
holografik fikir ve ölüme yakın deneyimler 365-368
holografik fikir ve paranormal olaylar 23-25
holografik gelecek 307-318
holografik görme 41-44, 53, 274-293
holografik kayıt 434-435
holografik realite 31, 221-222, 316-317, 424
holografik realiteden gelen bilgi 223
holografik ses 433-436
hologram içi sıçrayışlar 317
hologram olarak geçmiş 300-307
hologram olarak evren 60-93
hologramlar 17, 34-40, 44, 45, 49-55; Bohm ve hologramlar 80-82
hologramların üç boyutluluğu 34-39
holohareket; Bohm'un fikirleri 80-82, 86
holohareketin alışkanlıkları 209-212
holotropik terapi 116
Honorton, Charles 308
Houston, Jean 333
Hristiyan mucizeleri 164-171
Huguenot mucizeleri 207
Hume, David 202

İNDEKS

- Hunt, Valerie 265-270, 290, 442-443
Huxley, Aldous 343
Huxley, T.H. 29
- Iambilikus 333
içsel görüş 279-284
iki parçacık deneyi 64-68, 88-90
ilâç dozu ve plasebo etkisi, 144-145
İlâhî Zekâ 424
ilkel kültürler ve prekognisyon 314
Imagery in Healing (Şifada İmgelemenin Rolü), Achterberg 134
imajinasyon, 133-134 Sufiler ve imajinasyon 389-390
imajinatif âlem 389, 406-407, 417
iman ve inançlar 163-170
imgelem ve hastalık 136-137
imgeleme teknikleri 131-134, 285
İncil 332
Indridason, Indridi 245-246
inedia 234, 381-384
insan enerji alanı 251-291
insan enerji alanından teşhis 254-256, 257-263, 279-283, 283-284
insan enerji alanının mekansızlığı 258-259, 272
insan enerji alanlarından gelen imajlar 272-278
insan ötesi zekalar ve LSD 112
ipnotik realite alanları 219-221
irade gücü ve bedensel işlevler 160-163
İran Sufileri 331, 388-390, 431
iridoloji 179
Irwin, Harvey 343
- ışık varlıklar 374-375, 379-380, 404-409, 449
ışık varlıklar ve UFOlar 421-422
ışıkta hızlı iletişim 64-68, 88-90
- Jahenney, Marie-Julie (stigmatist) 172
Jahn, Robert G. 23, 188-194, 212-214, 223, 309-310
Jahn'ın realite ile ilgili görüşleri 193
Jansenist mucizeler 197-203
Jivaro yerli şamanlar 283
Joumey to Ixtlan (Ixtlan'a Yolculuk), Castañeda 237-238
Journeys Out of the Body (Beden Dışı Yolculuklar), Monroe 349
Joy, W. Brugh 263-264
Jue, Ronald Wong (durugörücü) 279
Jung, Cari 98-99; Jung ve eşzamanlılık 122, 124-126; Jung ve UFO'lar 415
- kahunalar (Hawaii samanları) 196-197, 205-206
kalp krizi ve beden dışı deneyim 345-348
Kalweit, Holger 293
kan mucizeleri 183-185, 224-226, 234-235, 243
Kanibo yerlileri 398-400
kaotik fenomen 268-270
Kara Geyik (Oglala-Siyu şamanı) 432
Karagülle, şefika 260-262, 279-281
karşılıklı bağlantı 64-68, 380-381
kemiklerin şifa bulması 163-164, 165-168, 196-197

HOLOGRAFİK EVREN

- Kena Upanişad 429**
kendi kendini besleyen kozmoloji 423
kendiliğinden geçmiş hayatları hatırlamak 325
kişisel ileri gidişler 379
kişisel rezonans 100
kitlesel psikokinezi 197-203
Knock/İrlanda'da mucizeler 410
kolektif hafıza ve LSD 110-112
kolektif şuurdışı 110-112,411, 425, 445
kolektif şuurdışı ve UFOlar 415-416,423
Konstantin'in ordusu 422
Krieger, Dolores 262-263
Krippner, Stanley (parapsikolog) 251,308,311
kuanta 62-63, 82
kuantum altı realite 82
kuantum dalgaları 187
kuantum fiziği 27, 61-64, 89-91, 213-214
kuantum potansiyeli 70-76
kuantum realitesi 69
kulak akupunkturu 175-181
kulaktaki küçük adam 175-181
Kuleshova, Rosa (derma-optik psişik) 354
Kunz, Dora (durugörücü) 262
Kübler-Ross, Elisabeth (tanatolog) 256,358,361
kültürel inançlar 158-159

***La Vrit des Miracles*, Montgeron 200**
Lame Deer (Lakota şamanı) 426
Lawrence, D.H. 343
***Legends* (Efsaneler), Strindberg 356**

Leibniz, Gottfried Wilhelm 434
LeShan, Lawrence 300
***Life After Life* (lmden Sonra Yaşam), Moody 358,380**
***Life at Death* (lmde Yaşam), Ring 342, 366**
London, Jack 343
***Looking Glass Universe* (Ayna Evren), Briggs ve Peat 69**
Lost Horizon (Kayıp Ufuk), Hilton 406-407
Lourdes ve mucizevi şifalar 160-163
Lourdes'lu Bernadette 208
***Love, Medicine and Miracles* (Aşk, Tıp ve Mucizeler), Siegel 136**
Loye, David 311, 316,380,446
lsd rüyalar 19,105-108,444

madde 186-187,209
Maimonides 431
mantal beden; şifa ve mantal beden 285
mantal imgelemenin fizyolojik etkileri 130-132
***Many Lives, Many Masters* (Birçok yaşam, Birçok stat), Weiss 439**
***Mass Dreams of the Future* (Gelecekle İlgili Kitle Düşleri), Snow ve Wambach 336**
materyalizasyon 224-235
McMullen, George (psikometrist) 298,300
meditasyon ve psikokinezi 338-339
mekan kaplama 72-76;
hologramın mekanı 50
mekan ve lme yakın deneyimler 367

İNDEKS

HOLOGRAFİK EVREN

- öteâlemden gelen imajlar 375
öteâlemde bilgilenme 375-378,
385, 402, 406-407, 449
öteâlemde yargılanma 374
özgür irade 290, 315-318, 324
- Padre Pio (stigmatist) 170-171, 173
paralel evrenler 108, 316, 380
parapsikoloji ve bilim 23-25
Parçalanma 121; Bohm'un
görüşleri 84
Paris, Francois de 197-203
Passport to Magonia (Magonia'ya
Pasaport) Vallee 415
Paula'lı Aziz Francis 204-205
Pauli, Wolfgang 126, 191, 215
Peak Performance (Doruk
Performanslar), Garfield 139
Peat, F. David 20, 60, 127, 210
Penfield, Wilder 32, 260
Penrose, Roger 91
periler 304-306
Phantasms of the Living (Canlıların
Hayaletleri) 303
Philo Judaeus 431
Philosophical Essays (Felsefi
Makaleler), Hume 202
Pisagor 431
plazma 68, 85
plazmadaki elektronlar, 73
plazmonlar 69
polarizasyon 66
potansiyel gelecekler 337
pozitronyum 66, 74, 81
Practical Astral Projection (Pratik
Astral Seyahat), Forhan 357
prekognisyon 112-113, 307-318,
355-356, 379-381
prekognisyon ve karşılıklı
bağlantı 311
- Pribram ve beyin çalışmaları 31-
39, 41^4, 55-57, 248
Pribram ve geçmiş zaman 303
Pribram, Kari 17-18, 22-23, 91-93,
141-142, 427
Pribram'ın gerçeklik görüşü 59,
91-93, 211, 251
Prigogine, Ilya 436-437
Psi-Healing (Psi Şifası), Stelter 162
psikokinezi (PK) 183-203, 228
psikoloji ve holografik model 97-
129
psikometri 224, 296-298
psikonöroimmunoloji 173, 424
psikoterapi ve LSD 108-116
psikoz ve realite 103-105
psikoz ve saklı düzen 103-105
psişel 58, 257-260
psişenin dili 276-277
psişik enformasyon 378
psişik evrim 444-449
psişik fenomenler ve bilim 438-
444
psişik kimseler 267-268, 279-283,
301-302, 312
psişik kimseler ve auralar 272-278
psişik sembolizm 381-382
psişik tekamül 446-449
psişik yetenek 47-48
Puthoff, Harold 218, 309-310
- Quantum Theory* (Kuantum
Kuramı), Bohm 70
rahim içi anılar ve LSD 109-110
rastgele olay jeneratörü (REG) 189
rastgelelik 77-78
Recovering the Soul (Ruhu Geriye
kazanmak), Dossey 293

İNDEKS

- refleksoloji 179
retrokognisyonun mekansızlığı 300
Rhine, Louisa ve J.B. 307, 313, 441
Rich, Beatrice (psikişik) 272-274, 275, 301
Ring, Kenneth 19, 229, 365-368, 378, 379, 401-402, 417-418, 444
Rogo, D. Scott 168, 185, 243, 411-412
röntgen görüşü 279-283
ruhsallık ve din 401
Russell, George (durugörücü) 407-408
rüya deneyleri 24, 100-101
rüyalar ve parçalanma 102-103
rüyalar 100-103, 276
rüya ve enformasyon 377-378
rüyada mekan 350
lüsid rüya 19, 105-108
rüya ve nesnel gerçeklik 128
rüya ve beden dışı deneyimler 407
gerçeklik olarak rüya 425
haberci rüya 308, 312-315
rüyalarda bilgi 102-103

Sabom, Michael B. 347-348
sağlık ve karşılıklı bağlantı 140-142
saklı düzen ve girişim desenleri 250
saklı düzen 80-82, 86-88, 270-272, 404
saklı düzen ve beyin fonksiyonu 133-134
saklı düzen ve şuur 88, 99, 119, 209-210
saklı düzen ve rüyalar 102-103
saklı düzen ve insan enerji alanı 286

saklı düzen ve insan katılımı 119-120
saklı düzen ve prekognisyon 317
saklı düzen ve psikoz 103-105
saklı düzen ve eşzamanlılık 126-127
saklı düzen ve aşkın kişilik deneyimleri 113-114
saklı düzen ve zaman 300
San Gennaro mucizesi 183-184
sanal imajlar; rüyalar olarak 105-108
sandalye deneyleri 309-310
Satya Sai Baba 230-234, 245, 251, 383
Saygıdeğer Bede 195
Schwarz, Jack 160
sebeup-sonuç ilişkisi 72
sevginin önemi 374-375
Seylan ateş üstünde yürüme ayını 209
Shadrach, Meshach ve Abednego 205
Shainberg, David 118-121
Shufflebrain (Karma Beyin), Pietsch 52
sıradan olmayan şuur halleri 108-116
Solimani, Giovanna Marie (stigmatist) 171
Sonnet, Marie (ateşe bağışıklık) 206-207
Sovyetler Birliği ve holografik fikir 171
Sri Aurobindo Ghose 392-397
Sri Aurobindo ve bütünlük 392-397
Sri Aurobindo ve din 396
Sri Aurobindo ve ışık varlıklar 394

HOLOGRAFİK EVREN

- Sri Aurobindo ve karşılıklı bağlantı 395-396
- Sri Aurobindo ve parçalanma 396
- Sri Aurobindo ve psikonezi 395
- Sri Aurobindo'nun realite ile ilgili görüşleri 396
- Sri Yukteswar Giri 391
- St. Francis 168,170
- Stalking the Wild Pendulum* (Vahşî Sarkacın Peşinde) Bentov 247
- Star Trek: The Next Generation* (Uzay Yolu: Gelecek Nesil) 241
- Stevenson, Ian 325-328,441
- stigmata 167-173,184-186,233-234, 284-285
- stres ve sağlık 159
- Strieber, Whitley 418-419, 424,445, 447
- Strindberg, August 343,356
- Sufiler ve vizüalizasyon 388-389
- Sufilerin realite ile ilgili görüşleri 331,380-390
- Sufizm ve varlık planları 329-330
- süptil bedenler 252-253
- evrensel süptil enerji alanları 285-286
- süptil madde ve İran Sufileri 388
- Svetasvatara Upanişad 429
- Swann, Ingo (durugörücü) 317-318
- Swann's Way (Kuğunun Yolu), Proust 45
- Swedenborg, Emanuel 278, 384-388,406, 448
- Swedenborg'un realite ile ilgili görüşleri 387-388
- Synchronicity: The Bridge Between Matter and Mind* (Eşzamanlılık: Madde ve Zihin Arasında Bir Köprü), Peat 20
- şakralar 252-253,254, 261-266, 287-288,330
- şamanik ruhsal yolculuklar 397-400
- şemsiye olayı 238-239
- şifa ve kahunalar 330
- mucizevi şifa 165-168,224-225
- çoğul kişilik edinme bozukluğu ve şifa 153-156
- psikokinezi ile şifa 197-203
- imgeleme ile şifa 131-137,284-287
- şuur ve atomaltı parçacıklar 212-224
- evrensel şuur 423-425
- şifacılar ve auralar 252-257, 260-264
- şuur dışı ve UFO'lar 414-424
- şuur ve madde 85-86,394-395
- şuur ve realite 212-224
- şuur ve realite arasındaki rezonans 192
- değişmiş şuur hâlleri 18-20
- şuur ve Bohm'un fikirleri 85-88
- kolektif şuur 424-425
- holografik şuur 350
- şuur ve beden dışı deneyimler 349-350
- şuur ve psikokinezi 191-193, 204, 209-212
- şuur ve gerçeklik 241-246
- şuur 97,129
- şuurdışı doğum kontrolü 158
- Talbot ve auralar 252-254, 274
- Talbot ve poltergeistler 228-230
- Talbot ve psişik yeteneği 239-240
- Talbot'un beden dışı deneyimleri 345

İNDEKS

- Talbot'un rüyaları 407 dipnot
tanıma holografisi 46-47
Tanous, Alex 354-355
Tanrı, 425; evrenin yaratılışı, 286
tantralar 288
Tantrik mistikler 330-331
Targ, Russell 218, 309-311
Tart, Charles 220-222, 349
tekinsizlik olayları 226-230
tekrardoğuş 319-334, 335-337, 438-439
telepati: Bohm'un görüşleri 223
temel yeniden yapılanma 438-444
Tenhaeff, W.H.C. 299
tepe şakrası 253
terapi rezonans 117-118
terapi temas 262-263
The Fairy-Faith in Celtic Countries
(Kelt Ülkelerinde Peri İnana),
Evans-VWentz 305
The Final Choice (Son Seçim),
Grosso 411
The Future is Now (Gelecek
Şimdi: Prekognisyonun
Önemi), Osborn 314
The Human Encounter with Death
(Ölümlle Karşılaşan İnsan),
Grof ve Halifax 372
*The Interpretation and Nature of the
Psyche* (Psişenin Yorumu ve
Doğası), Jung ve Pauli 126
The Mystery of the Mind (Zihnin
Gizemi), Penfield 32
The Mystical Life (Mistik Yaşam),
Whiteman 351
*The Physical Phenomena of
Mysticism* (Mistisizmin Fiziksel
Fenomenleri), Thurston 169,
204, 235, 248-249
The Possible Human (Olası İnsan),
Houston 333
The Republic (Devlet), Eflâton
359, 360
The Secret Vaults of Time (Zamanın
Gizli Mahzenleri), Schwartz
299
Thero, E. Nandisvara Nayake 397
Thirteen-Petaled Rose (Onüç
Yapraklı Gül), Steinsaltz 332
Thomas, Lewis 143-144
Thurston, Herbert 169, 184, 235,
251
Tia (Endonezyalı şaman) 236-237
Tibet Budizmi 330-331, 427-428
Tibet mistisizmi 330-331
Tibet'in Ölüler Kitabı 358, 360, 424
Tiller, William 241, 285-286
Titanik'in batışı 316
top deneyleri 189-190
Tractenberg, Michael 47-48
Trauma, Trance and Transformation
(Travma, Trans ve
Transformasyon) 319-321
Treatise of Auriculotherapy
(Oriküloterapi Üzerine Tez),
Nogier 175-176
Twemlow, Stuart 345
uçma rüyaları 407 dipnot
UFolar 412-424, 445-448
Ullman, Montagua 100-105, 308
ulnar parmak izi düğümü 179-181
unutma 45
uzaktan görme (uzagörü) 218, 222,
308-309
uzay 86-88, 342-343
uzayda enerji; Bohm'un fikirleri
88

HOLOGRAFİK EVREN

üstünşuur 322-323,250

Valkhoff, Maruis 299

Vallee, Jacques 414-418,420,445

van Heerden, Pieter 46

Vasiliev, Leonid 217-218

Visvasara tantra 432

vizüalizasyon ile geleceğin
kontrolü 332

vizüalizasyon ile şifa 130-132,284-
286

Wambach, Helen 335-336

Watson, Lyall 194-195,211-212,
226-228,236-237

Whiting, Christine (psikişik) 355

Wholeness and the Implicate Order
(Bütünsellik ve Saklı Düzen),
Böhm 80

Wizard of the Four Winds: A

Shaman's Story (Dört Rüzgarın
Büyücüsü: Bir Şamanın
Öyküsü), Sharon 431

Wood, Frank 57-58

Woodroffe, John 429

Yaqui kızilderili samanları 212,
237-238

Yaratılış 286

Yaratılış mitleri 446

yaratılışa katılma 289

yaşam ile ölüm arasındaki alem
322-323,369

yaşam planları 379-381

yaşam; Bohm'un fikirleri 85-86

yaşam'ı gözden geçirme

(ÖYDlerde) 360,371-378;

Swedenborg'un tarifi 385

yaşlanma ve çoğul kişilik

barındırma rahatsızlığı 155

Yeats, William Butler 304

yoga 391-396

Yogananda, Paramahansa 233,332

You Can Heal Your Life (Zihin
Gücüyle Tedavi), Hay 333

Yunan filozoflar 431-432

yüksek duyuşal algılama 260-262

yüksek şuur 444

Zaleski, Carol 359

zaman ve beden dışı deneyimler
354-355

zaman ve ölüme yakın
deneyimler 366-367

zamanda yolculuk 339-341

Zen Budizmi 428

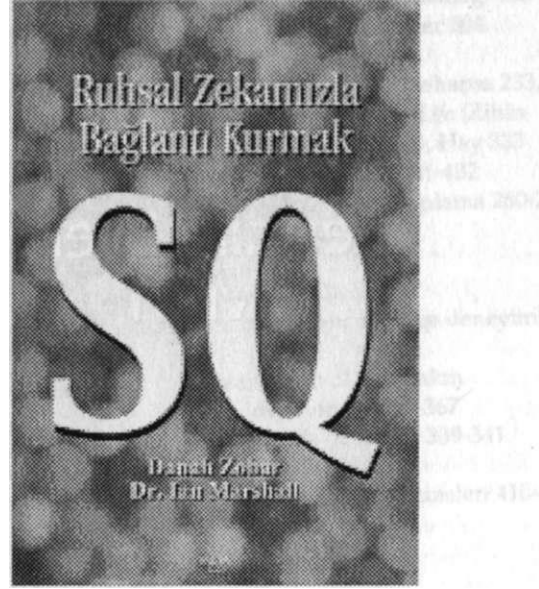
Zeytun/Mısır mucizeleri 410-412

KENDİNİ BİLEN EVREN

A.Gosvami,
Richard E.Reed, Maggie Gosvami

Kuantum mekaniği bize daha geniş bir perspektif, algılayışımızı yeni bir aleme genişleten yeni bir bağlam vermektedir. Doğayı ayrı biçimler, dalgalar ya da parçacıklar olarak görebilir ya da tamamlayıcılığı keşfedebiliriz. Yaşamlarımızın, Sonsuz Olan'ın ebedi sürprizlerinin ifadesi haline gelmesine izin verebilir miyiz? Verebiliriz.

SQ
RUHSAL ZEKAMIZLA
BAĞLANTI KURMAK

Danah Zohar, Dr. Ian Marshall

Dana Zohar, SQ: Ruhsal Zekamızla Bağlantı Kurmak adlı bu kitabı bildiklerine sığınmayı bırakıp bilmediklerini öğrenmeyi seçenler için yazdı çünkü IQümüzün ve Eğümüzün yüksek olması tüm düşünüş modellerinin değişmekte olduğu bu çağda bizlere yetmiyor, Sđümüzle derhal bağlantıya geçmemiz gerek!

BU KONUDA YARARLANABİLECEĞİNİZ
DİĞER YAYINLARIMIZ

Ruh ve Madde Yayınları

Eon

Jean E. Charon

Meta Yayınları

Işığın Elleri
Işığın Doğuşu

Barbara Ann Brennan
Barbara Ann Brennan

Ege Meta Yayınları

Kaos
Yeni Bir Yaşam Bilimi

John Briggs-F. D. Peat
Rupert Sheldrake

Kozmos Yayınları

Düşüncenin Sınırsız Evrimi

Dr. Günhan Yayla

RUH ve MADDE YAYINLARI LİSTESİ

- Akupresör: **Sardon Courane**
Akupresür - Anında Etki: **Wolf C. Ebner**
Anahtar Bilgiler/Edgar Cayce "Kâhin": **H. B. Puryear**
Antik Çağdan Günümüze Kadar Esseniler
ve Sırları: **ROrany**
Ayurveda: **Roy Eugene Davis**
Beyaz Kartal/Güzel Hayatı Yaratmak
Bilgelğe Yolculuk: **Kriyananda**
Büyük Sentez: Tekâmül: **Ergün Ankdal**
Çağlar Boyu Uçan Daireler
DDA-Evren Dili: **Ingo Swann**
Değişime Doğru: **Ergün Ankdal**
Devre Sonu: **Ergün Ankdal**
Doğmadan Önceki Hayatımız: **Helen Wambach**
Enerjiler: **John G. Bennett**
Enerji Beden Hekimliği: **Dr. Janine Fontaine**
Eon: **Jean E. Charon**
Eski Mısır ve Sirius Bağlantısı: **Mury Hope**
Eşzamanlılık: **Alan Combs/Mak Holand**
Evrensel İnsan: **Ergün Ankdal**
Fallar: **Walter B. Gibson-Lizka R. Gibson**
Fırsatları Değerlendirin: **Robert Danner**
Geleceğin Felâketleri: **Alparstan Salt**
Gelen iyiliğin Habercisi: **G.I.Gurdjieff**
Gerçek Dünyadan Manzaralar: **G.I.Gurdjieff**
Gizli Öğreticilik: **Ergün Ankdal**
Gizli Parapsikoloji Savaşı: **Jacques Bergier**
Gökyüzüne Merdiven: **Zehara Stohin**
Günlük Sofroloji: **Jean-Yves Pecoilo**
Hayat, Ölüm ve Ötesi: **Halk Hacaloğlu**
Herkes için Ötealem Rehberi: **G.M. Roberts**
Her Şey Mümkündür: **Roy Eugene Davis**
Hermit: **T.Lobsenz Pampa**
Hinduizm: **Svami Nikhananda**
Hintlilerde Ak ve Kara Büyü: **Paul Dare**
Hint Kökenli Dinlerde Karma inancının
Tenasüh inancıyla ilişkisi: **Dr. Ali İnsan Yitik**
Hint, Yunan ve Mısır Mitolojileri'nde
Gizemli Bilgilerin Kaynakları: **R.Emmanuel**
Holografik Evren: **Michael Talbot**
İçsel Gerçeklik: **Paul Brunton**
İki Dünya Arasında: **Fredric Wedemann**
ilke Hakikat ve Vazife Adamı **Ergün Ankdal**
insanın Bilinmeyen Psikolojisi: **P.D.Ouspensky**
insanın Gerçeği-Kendini Bilmek: **P.D.Ouspensky**
İnsanın Kaderi: **Edgar Cayce**
ipnoz ve Ötesi: **Lee Pulos**
İsa Keşmir'de mi Öldü?: **Siegfried Obermaier**
Kartalın Uçuşu: **J. Krishnamurti**
Kayıp Miras Atlantis: **Colin Wilson**
Kendini Bilmenin Temelleri: **Harry Benjamin**
Keops ve Sfenks: **Georges Barbain**
Kirlan Fotoğrafçılığı: **L.Gemaro-F. Guzzon-P.Marsigli**
Kolay Meditasyon Rehberi: **Roy Eugene Davis**
Kozmik Sempati: **David Spangler**
Kozmik Tohum: **Zehara Stohin**
Kriya Yoga Felsefesi ve Uygulaması: **R Eugene Davis**
Kutsal Tesirler: **J.G. Bennett**
Küresellik: **Cengiz Çare**
Mantal Çalışma Uygulamaları: **Kurt Tepperweil**
Manyetizm: **Ergün Ankdal**
Metapsişik Terimler Sözlüğü: **Ergün Ankdal**
Mucizeler: **P.Yogananda**
Mucizeler ve Diğer Gerçeklikler: **L.Pulos-G. Richman**
Ne İçin Yaşıyoruz?: **J.G. Bennett**
On ikinci Gezegene: **Zehara Stohin**
Otopsi-Roswell Olayı: **Y.Tokatli**
Otuz Derste Ruhsal Güçleri
Geliştirme Teknikleri: **T. L. Rampa**
Parapsikoloji ve Felsefe
Popol Vuh/Maya Kişeler'in Kutsal Kitabı
Pozitif Yaşam: **Ergün Ankdal**
Psiko-Regresyon: **Dr. Francesca Rossetti**
Psikosentez: **Will Parfitt**
Psşik Becerilerinizi Geliştirin: **Eric Hoffman**
Reenkarnasyon: **Papus**
Ruhsal Âlemin Işığı: **Silver Birch**
Ruhsal Âlemin Sonsuz İmkânları: **Albert Pauchard**
Ruhsal Dünyadan Mesajlar-1: **Dr.Karl Nowotny**
Ruhsal Dünyadan Mesajlar-2: **Dr.Karl Nowotny**
Ruhsal Dünyadan Mesajlar-3: **Dr.Karl Nowotny**
Ruhsal Hayatın Değişimi/Metamorfoz: **Rudolf Steiner**
Ruhsal Şifa El Kitabı: **Georgina Regan-Debbie Shapiro**
Ruhsal Sitaci Olmak: **Amy Wallace-Bill Henkin**
Ruhsallık Üzerine Denemeler: **Ergün Ankdal**
Rüyalar: **Sacha Yücesoy**
Sadıklar Planı Ruhsal Tebliğler
Sevinç ve Güzellik Âlemleri-Kader Bilmececi: **A Pauchard**
Sonsuz Yüce Yol: **Mehmet Fahri Öğretici**
"Şuur" Gerçeğin Araştırılması: **P.D.Ouspensky**
Tanrının Eczanesinden Sağlık: **Maria Treben**
Tekâmülcü Ruhçuluk: **Dr. Gustave Geley**
Tekrardoğuş 1. Cilt
Tekrardoğuş 2. Cilt
Tekrardoğuş 3. Cilt
Tüm Yönleriyle Medyomluk: **Ergün Ankdal**
Uzay Gemilerinde: **George Adamski**
Uzaylı Dostlarımız: **Howard Menger**
Vazife: **Dr. Bedri Ruhselman-Ergün Ankdal**
Vizüalizasyon: **Ursula Makram**
Yaratıcı İmgelemeden Nasıl Yararlanabiliriz?: **R.E.Davis**
Yaratılış Evrim İnsan: **Dr. E. Günhan Yaya**
Yaşamın Amacı-Kendini Bilmek: **Ergün Ankdal**
Yay ile Ok Atış Sanatında Zen: **Eugene Henrigel**
Yeni Çağ Toplumunun ihtiyaçları: **J.G. Bennett**
Yüce Benliğin Bilgeligi: **Paul Brunton**
Zaman Enerjisi: **Mury Hope**
Zamanın Gizli Sahipleri: **Jacques Bergier**